



GW. 1559

Christiano Saluto 1534.

Die 7. Mensis Martij 1534.

Dei Romanorum Pontificis



156-157

Inc.

W. I.
57

[illegible][illegible]

Constat florensi T. 20. No. 16. 1628

Boetius de consolatione philoso-
phie cum commento angelici do-
ctoris Thomae de Aquino.

3388

Bibliotheca Collegii Mjonis
Universitatis Praeaeorensis

C. 70

BIBLIOTHECA
VNIV. MAGELL.
CRA. COMENSIS.

bri
ph
pb

4 Acc
tri
Act
li.
au
Act
ell
B
e
B
ra
Ha
Bd
ra
Bd
tim
Bd
ma
Bd
li
Bd
A
Bd
sta
ta
Bd
m
pl
Bd
m
n
Bd
Bd
Bd
n
Bd

**Incipit tabula super li-
bris Boetij de cōsolatōe
philosophie fm ordinē al-
phabeti.**

Acidiosi tardi ⁊ vitiosi ar-
guuntur. li. iij. metro. vij.
Accusatio crudelis. lib. pu-
mo. prosa. iij.
Accusatio Boetij erga regez habuit
tria vicia lib. i. psa. iij.
Act⁹ q̄libet requirit ordinē t̄pis ⁊ loci
li. pmo. metro. vi. In vere flores et
autūno vne colligunt. li. me. vñ.
Actus sequit cōditōem potētie cui⁹
est act⁹ libro. v. psa. iij.
Admiratōis exēplū de septē stellis ⁊
eclipsi lune li. iij. me. v.
Admirantur homines de illo qd̄ ra-
ro fit. Ibidem.
Admirari fecit senes phari. Ibidē.
Adversa fortuna plus pdest q̄ pspe-
ra libro. ij. psa. viij.
Adversa bonis: psps malis q̄re con-
tingāt lib. iij. psa. vi.
Adversa ⁊ pspera aduentūt bonis ⁊
malis li. iij. psa. vij.
Adversitas veros amicos ostendit.
lib. ij. psa. viij.
Adversitati fortune dolendū nō est
ppter quinqs li. ij. psa. i.
Adversitate non debet sapiēs mole-
stari: nec fortis mltitudine hominū
terreri li. iij. psa. vij.
Adversitate ⁊ m̄ psperitate vt se bo-
mo equaliter habeat hortat exem-
plis libro. iij. metro. vij.
Affectōes quatuor: gaudiū: spes: ti-
mor: dolor impediūt cognitiōem ve-
ri libro pmo: metro. vij.
Affect⁹ quatuor s̄t. requirē isra Cathene
Ager mētē hoīs desiḡt. li. iij. me. p.
Aliena pbitas et pulcritudo hoīem
nō decorāt li. ij. psa. v.
Amātib⁹ q̄s dat legē. lib. iij. me. xij.

Amicietiam dissimilitudo dissolut. li.
bro pmo: psa. iij.
Amicoz triplex gen⁹ li. ij. psa. iij.
Amic⁹ ver⁹: requirē aduersitas. s̄.
Amicos fortuna: infortunū inimī-
cos facit li. iij. prosa. v.
Amor diuin⁹ tria facit in hominib⁹.
libro. ij. metro. viij.
Anaxagoras phus stulticiā hoīm so-
lem p deo colentium resp̄ndit. li.
bro pmo: prosa. iij.
Anni sūt quatuor ptes li. i. metro. v.
Anni ptes quatuor: requirē regimē dei.
Anni transformatio peior est q̄ cor-
poris lib. iij. metro. iij.
Antiquoz etas fuit sine cupiditate.
libro. ij. metro. v.
Appetit oīa pmanē: requirē bonū ē.
Appetit⁹: requirē pmanētia.
Appetit⁹ ē duplex li. iij. psa. xi.
Appetit⁹: requirē desiderū.
Area fortune quare mūdus dicit li.
bro. ij. prosa pma.
Arma phie li. i. psa. secūda.
Artes liberales dicunt lac. Ibidem.
Astin⁹ ad lyrā est hō sine attentōe ver-
ba sacra audiēs li. pmo: psa. iij.
Astinus dicitur piger seu tardus lib.
iij. prosa. iij.
Auari dicunt canes libro pmo: psa.
iij. Et idē habet li. ij. metro. ij.
Auari insatiabiles li. iij. me. iij.
Aues tenebrar: requirē tenebre
Anriga: require curr⁹
Auarus: require lupus.
Autūn⁹: requirē tēpus autūnale.
Auxiliū diuinū in minimis debet in-
uocari li. iij. prosa. ix.
Auxilij diuini inuocatio a Boetio li.
bro. iij. metro. ix.
Arbītososoz: requirē īsecuritas
Beate tūc resp̄blīce sunt si p
sapiētes ⁊ studiosos regātur libro
pmo: prosa. iij.
Beatitudo siue felicitas ē duplex li.
bro scdo: psa q̄rta

Beatitudo nō est in dīgnitatibus li.
 bro. ij. pfa. vi.
 Beatitudo siue felicitas non cōsistit
 ī bonis fortuitis li. ij. pfa. iij. Et p
 hac tribus rōib⁹. Ibidē.
 Beatitudinis descriptio li. iij. pfa. ij.
 Beatitudinē ad verā omēs vocant
 lib. iij. metro. x.
 Beatitudinē attingere: req̄re ambulare
 Beat⁹ oīs de⁹ est li. iij. pzo. x.
 Beatitudo: req̄re p̄ia. Item omēs.
 Itē in verbo voluptas
 Bellū iustū licet li. iij. metro. iij.
 Bestie nō beatificant li. iij. pfa. vij.
 Bibliotheca vñ dī li. i. pfa. iij.
 Boetio mltā nōia ānectūt ī p̄bento
 Boeti⁹ ordinauit act⁹ suos ad cōem
 vtilitatē p̄ septē exēplis li. i. p. iij.
 Boetius quare infirmus indicabat
 libro p̄mo: pfa. sexta
 Bona corpis sunt vlla li. iij. p. v. iij.
 Bona hoīs sunt rō ⁊ intellect⁹: non
 tpalia. li. p̄mo: pfa. vi.
 Bona tpalia somniant esse felicitas.
 libro. iij. pfa. prima
 Bona tempalia q̄rens in vāta inci-
 dit lib. iij. pfa. viij.
 Bona tpalia nec sufficientiā nec po-
 tentiā p̄stant li. iij. pfa. ix.
 Boni semp sunt potētes: mal⁹ xō ī.
 potētes li. iij. pfa. scda
 Bonū est duplex li. ij. pfa. sexta.
 Bonorū p̄mā: req̄re p̄mā
 Boni p̄mō hic p̄uānt: req̄re iusti
 Boni veri imagines vbi inueniunt
 libro. iij. pfa. ix.
 Bonū ⁊ vnū idem sunt: req̄re vnum
 Bonū est qd oīa appetūt li. iij. pfa. xi.
 Bonū sūmū cuiuslibet videt id qd ap-
 petit li. iij. pfa. scda
 Boreas ventus significat p̄biam li.
 bro p̄mo: metro. iij.
 Breuitas vite hūane li. iij. pfa. iij.
 Brutum. require vltres
 Alacritas vñ dicat li. ij. pfa. i.
 Canis dī. rīxosus ⁊ lūpus aua-

rus li. iij. pfa. iij.
 Caro nihil aliud est nisi sanguis co-
 agular⁹ li. i. metro p̄mo
 Casus nō ē euēt⁹ p̄uissus li. v. pfa. i.
 Casus diffinit⁹ Ibidem
 Cathene ratiōis sunt quattuor affe-
 ctus li. p̄mo: metro scdo
 Causa mali: req̄re nihil
 Celū q̄re dī stabile lib. i. metro scdo
 Celū mouet duplici motore Ibidem
 Celum quare dicūt stare eiusde⁹ stel-
 le libro p̄mo: metro. iij.
 Circulo compas vita hominis libro.
 iij. metro scdo
 Circe dea: require vltres
 Claritas solis: require puidētia. die.
 Cognition summi boni fit per creatu-
 ras gradat⁹ trāscēdēdo li. iij. me. i.
 Cognition sequit naturam cognoscē-
 tis libro. v. pfa. v.
 Cognitionis veritatis impedimēta
 require turbatōes
 Cognitioni veri repellit cecitatē igno-
 rantie li. iij. pfa. iij.
 Cognitioni vñ alit in nobis intelle-
 ctua: et alit sensitiua li. iij. pfa. iij.
 Cognoscit rotundū aliter visu: ⁊ ali-
 ter tactu li. v. pfa. iij.
 Cognoscit hoīem aliter sensus: alit
 imaginatio. aliter rō: aliter intelli-
 gētia diuina Ibidem
 Color p̄bie li. p̄mo: pfa. prima
 Comedere parētes ī certis p̄tib⁹ lau-
 dabile est li. ij. pfa. vij.
 Concordare non p̄st mali cū bonis:
 nec etiā inter se lib. iij. pfa. vi.
 Concordia electorū: req̄re regimē dei
 Cōcupiscētia frena supata hō fit di-
 uinus li. iij. metro. vij.
 Cōsistere nō abscedas si mendicātis
 opus expectas oportet vt vuln⁹ de-
 regas li. p̄mo: pfa. iij.
 Cōscientie libertas ⁊ cōscientia libe-
 ra libro p̄mo: pfa. q̄rta
 Cōscientia p̄ua punit malū intrinsece
 si exteri⁹ nō punit li. iij. pfa. iij.

Consolatio pble li. pmo: pfa. iij
 Cōsules electi ducti in ptoziū fm cō
 suetudinē romanoz li. ij. pfa. iij
 Cōtēplatio supnoz ē nrm s̄ stultos
 pugnaculū li. pmo: pfa. iij
 Cōtingens: reqre necessariū
 Cōuictus: reqre damnari
 Crapula hoiez debilitat li. ij. pfa. v
 Cupiditas multoz malozū causa est
 li. scdo: metro. v
 Cupiditas veri boni naturalr est in
 feta hoibus li. iij. pfa. scda
 Currus p aurigā necessario nō vehi
 tur libro. v. pfa. q̄rta
 Annari nullus debet nisi qui
 ctus li. pmo: pfa. q̄rta
 Dānatoz pena: reqre pena
 Desideriū siue appetitū corū imple
 re soli sapiētes pnt li. iij. pfa. scda
 Desiderij z libidinis dīntia Ibi dez
 Deus intuet oīa li. q̄nto: pfa. sexta
 Deo sunt pces offerrende Ibi dem
 Deus p̄sident vt conditor mundi li
 bro pmo: pfa. sexta
 De^o cōmendat de gubernatōe cele
 stiu z terrestriu li. pmo: metro q̄nto
 Deus siue summū bonū nō iuenitur
 in terrenis sicut nec aurū in arbori
 bus lib. tertio: metro. viij
 Deus regit oīa lib. iij. metro. ix
 Deus a nullo cōpulsus: sed sua bo
 nitate fecit oīa. z cōmendat ex pte
 sapiētie sue Ibi dem
 De^o oīa gubernat li. iij. pfa. xij
 Deo oīa recta sūt li. q̄rto: pfa. pma
 Deus rotat orbem dicit Ipermēni
 des li. iij. pfa. xij
 De^o tonans: reqre tonitru
 Deus verissime ē: reqre esse
 Deus fons oīus bonitatis per om
 nipotentiam: iudex equitatis p iu
 sticiam li. q̄rto: metro sexto
 Dei regimen li. iij. metro sexto
 Deum eternū omnes sapientes dixe
 runt lib. v. pfa. sexta
 Deus oīa videt li. q̄nto: pfa. sexta

Dignitas siue potestas est duplex li
 bro secūdo: pfa. sexta
 Dignitas reddit malos peiores: vt
 patet de romanis li. ij. pfa. sexta
 Dignitas reddit peiores: vt patz de
 nerone cuius ponit quatuor mali
 cias li. ij. metro sexto
 Dignitas si ēēt bona non adueniret
 pessimis li. ij. metro sexto
 Dignitas collata iprohis nō efficit
 dignos: s̄ oīdit idignos li. ij. p. vi
 Dignitas nō reddit hoīem honora
 bilē si nō ē virtuosus li. iij. pfa. iij.
 z pbat q̄druplici via
 Dignitas prefecture: dignitas sena
 toria Ibi dem.
 Displicere malis laudabile est libro
 primo: pfa. iij.
 Diuitie in q̄ncq̄ p̄sistūt lib. ij. pfa. v
 Diuitie dispse minuūtur: sciētia ho
 dispse augmentat li. ij. pfa. q̄nta
 Diuitie nō sunt appetende trib^o ratt
 onib^o p̄batur. Ibi dez. Et ppter di
 uitias multi perierūt Ibi dem
 Diuites soli reputantur honore di
 gni. Ibi dez
 Diuitie non auferunt indigentiam:
 libro. iij. p̄ofa. iij
 Diuiniatio quid sit li. v. pfa. q̄rta
 Diuina puidētia: reqre ingeniū
 Diuino amore tria regunt. scz astra
 elemēta z tpa li. scdo: metro. viij
 Diuinus amor tria facit in homin
 bus Ibi dez
 Dolendū nō esse: reqre aduersitati
 Dolere faciūt tria Boetii: libro pri
 mo: p̄ofa. q̄rta
 Dolor ira meror li. pmo: p̄ofa. q̄nta
 Dolia duo vini in limite Iouis lib.
 secūdo: p̄ofa. secūda
 Duo principia rerum: bonum z ma
 lum: require pitagorici
 Durare malū: require misertor
 Betas z ingrossas mens hūa
 na tempalib^o li. pmo: metro. ij
 Ebrius volens ire domū: sic errans

ad felicitatē li. iij. pfa scda
 Eclipsis lune: require admirationis
 Eget ois eo qd desiderat li. iij. p. iij.
 Elementoz p cordia: reqre regimē dei
 Eloquētia sine sapiētia et eloquētia
 cum sapiētia li. scdo: pfa pma
 Epicuri stoici lib. pmo: pfa. iij
 Equiter se hie: reqre aduersitate
 Error sapiētis ē duplici de causa pe
 tor q insipietis lib. pmo: pfa pma
 Esse malos simplr nō cōcedit: s esse
 hoies malos sic cadauer eē hoiem
 lib. qrtor: pfa scda
 Esse verissime habet primū ens. quā
 to ergo aliquis magis p vitia rece
 dit a primo esse: tanto magis desi
 nit esse li. qrtor: pfa scda
 Etas pbe li. pmo: pfa pma
 Etates quoz per poetas distinguū
 tur li. ij. metro qnto
 Eternitas deo attribuitur: perpetui
 tas mūdo li. v. pfa sexta
 Eternitatis diffinitio li. v. pfa. vi.
 Eternitatis cognitio habetur ex co
 gnitione tempis Ibidem
 Eternitatis vocabulo multi sūt abu
 si. Ibidem
 Eternū triplex lib. v. pfa sexta
 Euenire: require liberū arbitriū
 Euer: reqre casus. Itē fortuiti
 Eufates et tigris duplex origo lib.
 v. metro primo
 Exiliū: require miseria
 Facies siue vultus pbe li. pri
 mo: pfa. iij
 Falli non potest deus: require pui
 dentia diuina:
 Falsa felicitas dicitur mendax libro
 iij. prosa. ix
 Fama popularis nō puenit ex recto
 iudicio rōnis li. iij. pfa. vi
 Familiaris inimic⁹ efficacissima pe
 stis li. tertio: prosa. v
 Familiares regū: reqre potens
 Fatalis ordo libro. iij. prosa. vi
 Fatum duplex notificatur Ibidem

Fatum ad prouidentia habet differ
 rentiam Ibidem
 Fatum dependet a diuina prouide
 tia exemplū Ibidem
 Fati diuerse opinionones Ibidem
 Fato oia q subsunt etiā diuine pul
 dentie subsunt Ibidem
 Fatū se hz ad prouidentia sicut ratio
 cinatio ad intellectū Ibidem
 Fatū incipit vbi mor⁹: et quicqd si
 pra motū est fatū est Ibidem
 Felicitas ē duplex: scz politica et spe
 culatiua lib. pmo: metro pmo
 Felicitas temporalis in tribus consi
 stit li. scdo: pfa qrtā
 Felicitas nemī totalr adueit Ibidem
 Felicitas falsa li. iij. metro. i.
 Felicitatē a vero bono errātes i qn
 q posuerūt pssistere li. iij. pfa scda
 Felix qstūcūq qd sit: tū alteri⁹ stat⁹
 apparet felicior lib. ij. prosa. vi
 Figura siue forma hois et etiā bruto
 rum lib. v. metro. v.
 Finis cū sit causa causaz ideo nihil
 potest perfecte sciri nisi siue cogni
 to lib. pmo: prosa. vi
 Finis et principuz in vñū coincidūt
 patet i circulo. ergo cognito princ
 pio cognoscit⁹ finis omniū rerū scz
 deus lib. primo: prosa. vi
 Flet⁹ duplex: ver⁹ et fict⁹ siue adula
 tori⁹ lib. pmo: metro pmo
 Fons bonitatis: require deus
 Fortis: require aduersitate
 Fortitudo siue potentia vera: requi
 re refrenare
 Fortune bona transitoria et decepto
 ria nulli seruāt fidē li. pmo: met. i.
 Fortuna caduca. pp⁹ duo duplicē hz
 faciē: an albā et retro nigrā Ibidem
 Fortuna ceca depingit⁹ duplici fron
 te capillata et calua lib. ij. pfa pma
 Fortuna nō est in ptate hois Ibidem
 Fortuna depingit⁹ cū rota Ibidem
 Fortuna non assuescit in oppositum
 nec natura Ibidem

Fortuna quilibet dupliciter cōside-
ratur li. iij. pfa. vi.

Fortunā esse bonā vel malā stat in
volūtate hoīs li. q̄rto: pfa septima

Fortuna supba quia nulla veret: li.
bro secūdo: metro p̄mo

Fortuna iuebitur contra auariciā
li. secūdo: metro scōo

Fortune bona non efficiūt qđ p̄mit-
tunt li. tertio: p̄rofa tertia

Fortuna oīs aut iocūda aut aspera:
lib. q̄rto: p̄rofa septia

Fortuiti euentus declarant p̄ flumīa
padis: scz tigris et eufratē. q̄z du-
plex est origo li. q̄nto: metro p̄mo

Fuga passionum siue affectionum li
bro q̄rto: metro septio

Futura ex necessitate eueniūt: requi-
re spes.

Gloria mūdāna non dē beatitū
do li. iij. p̄rofa. vi

Gloriandū non est inuestibus: libro
secūdo: pfa q̄nta

Gloriandū nō est in multitudine ser-
uoz li. scōo pfa q̄nta

Gloria sine fama nō spectat ad virtu-
osos li. ij. pfa septia

Gloria hūana nō est appetēda. p̄pter
q̄tuor lib. ij. pfa septima

Gloria uana ex nobilitate sanguinis
lib. iij. pfa sexta

Gubernatio celi et terre: requirere deus
Gubernaculū quo de⁹ regit mundū
est bonitas dei li. p̄. pfa sexta

Gubernare oīa: requirere deus
Erculis labores duo decim li.
bro q̄rto. metro septimo

Homo diuinus: requirere cōcupiscentia
Homīs bona sunt rō et intellect⁹: nō
tpalia lib. p̄mo. pfa sexta

Homī p̄pui: requirere ratiocinatio
Hoīs mali naturā amittūt hūanā et
in brutā cōuertunt li. q̄rto. pfa. iij

Homīs forma est sursum ad celos cre-
ata: brutoz deorsum ad terrā. li.
bro q̄nto. metro. q̄nto

Homo nō vilis: sed nobilis p̄ mun-
di lib. p̄mo. metro. v

Homo vere scit qđ seipm scit: et igno-
rat qđ seipm ignorat li. p̄. pfa. vi

Homo nō est homo nisi rationalis li
bro q̄rto. pfa. iij

Humani actus regātur a deo: li. p̄ri-
mo. metro. v

Ignorantia est duplex. Interna
siue naturalis et hec ē iuuenū.

externa siue extra naturā et hec est
senū et negligentū li. i. metro scōo

Ignorātia sui p̄plus. requirere homo
Ignorātia. requirere cognitio veri

Imagies veri boni: requirere veri boni
Infelicissimi. requirere miserrimi

Inclinatio capitis signū est p̄funde
imaginatōis li. iij. pfa scōa.

Ingeniū humanū non valet ordinē
diuine prouidentie cōphendere. li
bro q̄rto. pfa sexta

Impedimenta cognitiōis veritatis
requirere turbatōes

Impunitas. requirere pena
Impuniti mali. requirere veritas

Insecuritas regie potestatis patz sit
dyoniso li. iij. pfa. v

Intellectus. requirere sol
Inuentre deum. requirere deus

Iudex equitatis requirere deus
Inuidus compas veseuo monti ar-
denti li. p̄mo. metro q̄rto

Ira quid sit li. p̄mo. pfa. v

Iudices mouent ad misericordiam
duplici de causa li. i. pfa q̄rta

Iudicium vulgare dicit infortu-
natum miserum: fortunatū felicem
lib. p̄mo. pfa. iij

Iudicium naturale et rationale disse-
runt li. v. pfa scōa

Iusticia qđ sit li. ij. pfa p̄ma

Iusti siue boni nō solū hic p̄mijz p̄f-
uantur: sed a malis calcantur libro
iij. p̄rofa p̄ma

Iuuentus viridis et felix differūt: li.
bro p̄mo. metro p̄mo

Abbores duodecim: req̃re her-
cules.

Rac: req̃re artes liberales

Laborint⁹ dom⁹ multis circulis con-
structa li. iij. p̃sa. xij

Laudare p̃sentē dupliciter cōtingit:
libro. ij. p̃sa. iij

Lectro siue thoro studiū assimilatur:
li. p̃mo. p̃sa p̃ma

Letargia q̃lis infirmitas li. i. p̃sa. ij.

Leuia documēta p̃cedere debent dif-

ficilia lib. i. p̃sa sc̃da

Liberū arbitriū est in rōnalt creatu-
ra li. v. p̃sa sc̃da

Libex arbitriū aliē est ī angelis aliē
in hoīb⁹ hōis: ⁊ aliē in p̃uis. Ibid.

Liberū arbitriū nō necessitat: s̃ de⁹
oia p̃spicit. Ibidem

Liberū arbitriū sequūtur p̃m̃ta ⁊ pe-
ne lib. v. p̃sa. iij

Liberi arbitrij ⁊ puidētē diuine nō
est disc̃ordia sicut aliquāliter appa-

ret li. v. metro. iij

Libero arbitrio possunt res sic ⁊ ali-
ter euenire li. v. p̃sa. vi

Libidinis et desiderij differentia li.
q̃rto. p̃sa. iij

Ligat⁹ cathentis: req̃re p̃nceps mal⁹

Lumen. require tenebre

Lap⁹ dī avarus li. q̃rto: p̃sa. iij

Luxuriosi comparātur rabiei maris
lib. p̃mo: metro. iij

Luxuriosus. require porc⁹

Agistratū quare assūpsit Boe-
tius li. p̃mo: p̃sa q̃rta

Mala sunt in mūdo lib. q̃rto: p̃sa. i.

Mali ⁊ stulti non sunt timēdi. libro
p̃mo: p̃sa. iij

Malos esse non simpliciter concedi-
tur: require esse

Malū posse siue velle: req̃re posse

Malicia efnat̃ duraret li. iij. p. iij.

Malū nūq̃q̃ est li. q̃rto p̃sa. vi

Manus p̃bie lib. p̃mo: p̃sa p̃ma

Malū nibil est libro. iij. p̃sa. xij

Medicus qualiter uestigat morbū:

libro p̃mo: p̃sa secūda

Medica dī p̃bia li. p̃mo: p̃sa. iij

Medic⁹ nō solū p̃ sig̃ vine q̃rit mor-
bū: s̃ etiā p̃ interrogatōes li. i. p̃f. vi

Memorari. require recordari

Mendaciū est triplex lib. i. p̃sa q̃rta

Mendax. require felicitas falsa

Meror. require dolor

Meretrici assimilātur muse poetice:
libro p̃mo: p̃sa p̃ma

Metro ⁊ prosa vitur Boetius pro-
pter duo libro. i. metro p̃mo

Miseria ⁊ exiliū lib. p̃mo: p̃sa. v.

Misericordia. require iudices

Miser est ois mal⁹ lib. iij. p̃sa q̃rta

Misericor tanto. quis: quanto suppli-
cio dignior. Ibidem

Misericoriores essent mali si nō punire-
tur. Ibidem

Miserrimi sunt infelicitissimi si mali-
cia efnat̃ duraret lib. iij. p̃sa q̃rta

Mons ethna sp̃ ardet li. ij. p̃sa. v

Mors. require periodi

Mors. lib. ij. metro septimo

Mors felix ⁊ infelix fin vulgares. li
bro p̃mo: metro p̃mo.

Mundus. require area fortune

Mundus cōpat̃ mari li. i. p̃sa tertia

Mundus. require deus

Mundum posuit plato incepisse. li.
bro. v. p̃sa q̃rta

Murem velle muribus domiari ridi-
culosum est li. ij. p̃sa sexta

Mutabilitas rex p̃bat̃ trib⁹ exēplis
sc̃z sole florib⁹ ⁊ mari li. iij. p̃sa. viij

Mutabilia omnia preter deuz. libro
quarto: p̃sa sexta

Natura nō assuescit in oppositū
nec fortuna li. ij. p̃sa p̃ma

Natura est triplex li. iij. metro sc̃do

Natura hūana paucis minimisq̃ cō-
tenta est li. ij. p̃rosa. v

Natura si interdū violentat̃: tñ qñ-
q̃ ad id redit q̃d nālī sibi cōuenit:

vt patet de leone: vegetabilibus: ⁊
volatilib⁹ li. iij. metro. ij.

Naturale iudicium differt a rationa
 li libro. v. pfa scda
Necessitare: require pſentia. Itē re-
 quire ſignum.
Necessitates ſunt due li. v. pfa. vi
Necessariū idē p̄t eſſe ⁊ cōtingēs ad
 diuerſa relatiū li. v. pfa. vi
Neronis quatuor malicie: require di-
 gnitas.
Neronis luxuria lib. pmo: mef. q̄rto
Nescire: require homo vere
Nihil eſt cauſa mali li. iij. pfa. vi
Nihil eſt cauſa mali fieri quomō intelli-
 gī lib. v. pfa prima
Nigromantiā p̄ſumpſerūt Boetii
 p̄ter duo lib. pmo: pfa q̄rta
Nobilis quis p̄ter illū qui eſt dedi-
 tus vitij li. iij. metro. vi
Nomen ſignificat ſubſtātiā cū quali-
 tate li. q̄rto: metro q̄rto
Non ens eſt duplex li. v. pfa. vi
Non antiquū: require pati
Non eſt duplex: accidentalis ⁊ natu-
 ralis li. pmo: metro tertio
Nediūt deo cūcta naturaliter
 exiſtētia lib. q̄rto: metro. vi
Neciū dicitur ſtudiū ſcōm vulgares:
 lib. pmo: pfa q̄rta
Neculi p̄bie rō ⁊ intellectus: et tripli-
 ci ratione dicuntur ardentes: libro
 pmo: pfa prima
Nedum non habet locum apud ſapī-
 entes lib. q̄rto: pfa q̄rta
Nēs laborāt l3 diuerſo calle ad vnū
 b̄titudinis ſiue puenire li. iij. pfa. ij
Nēs tēdūt ad beatitudinē vi natu-
 rali cōpulſi: ſ3 varie li. iij. pfa scda
Nepiſio vulgariū: require veritas
Nepus qd̄ facere vls requirit volun-
 tas ⁊ ptās li. iij. pfa q̄rta
Neo ſiue deſpectio qd̄ ſit li. v. pfa. iij
Neraciones ſiue p̄ces ſunt deo porri-
 gende li. v. pfa. vi
Neratores qui ſint li. iij. pfa q̄rta
Nido debet ep̄is ⁊ loci d3 eē in q̄li-
 bet ope ſiue actu li. pmo: metro. vi.

Ordine debito ſervantur res in ſuo
 eſſe. Ibidem.
Omnimētis ornari ē error li. ij. pfa. v
Orphe⁹ cythariſta li. iij. metro. xij
Orphei fabule moralitas Ibidē
Orentes: req̄re comedere
Oriipotentici li. pmo: pfa. iij
Oſſio eſt quidaz motus cellule ap-
 petitiue li. pmo: pfa. vi
Oſſiōes animi ipediūt rectū rōnis
 iudiciū li. i. pfa. vi. Et ibid. me. vij
Oſti ſapiētes nō eſt nouū: ſed anti-
 quū li. pmo: pfa. iij.
Oſtria eſt beatitudo: vīa ad eā ſū
 virtutes li. v. pfa prima
Oſtritas duplex li. ij. metro q̄rto
Oſulinus ſenator romanorū: libro
 ſecūdo: pfa scda
Oſeu ſeu tranquillitas mentis libro
 primo: pfa. v
Oſſata: require vitta
Oſſede ſunt affectōes li. i. mef. vij
Oſſa malorū bona: impunitas ma-
 la: libro q̄rto: pfa q̄rta
Oſſe dānatorū ſiue purgādoz non
 ſunt edifferēde li. iij. pfa. q̄rta
Oſſe malorū quare fieri permittū
 tur bonis ⁊ malis locundā que de
 benē bonis li. q̄rto: pfa. v
Oſſe: require libez arbitriū
Oſſenne mentis ſpeculatio rationis
 libro. iij. pfa prima
Oſſiclitari li. i. ij. metro. vij
Oſſiodi mortis ſiue mete vite libro
 q̄rto: metro q̄rto
Oſſmanētia eſt appetit⁹ naturalis
 nō volūtarius li. iij. pfa. xi
Oſſiger: require aſinus
Oſſitagozici poſuerūt duo p̄ncipiā
 rerū: bonū et malū: libro. iij. pfa. xi
Oſſilophari: require admirari
Oſſilophia d3 mulier propter trīa
 libro pmo: proſa p̄ma
Oſſilophie ſtatuta Ibidem
Oſſilophie partes tres: mathema-
 tica: nālis: ⁊ metaphiſica Ibidem

Phie vestes artes liberales **Ibidem**
Phie vestes erant filis tenuissimis
Ibidem.
Phia manibus suis texerat vestes
Ibidem.
Phie vestes obscurantur: quia non
visitata vt gladius in quiete rubi-
ginosus erit. **Ibidem**
Philosophie vestis scinditur vario
modo. **Ibidem**
Phia diuiditur in practicam et spe-
culatiuam. **Ibidem**
Phia practica habet in ethica: yco-
nomica: et politica: sed speculatiua
seu theorica triplex est: scilicet phisica:
mathematica: et methaphisica. et in
talib⁹ ē ordo p modū scale. **Ibidem**
Phie ornamēta. **Ibidem**
Philosophie ira. **Ibidem**
Phia magistra oīm virtutū et est a
deo libro pmo: pfa. iij
Phia est via ad cognoscendū verū
lūmē li. iij. pfa pma
Phus fuisses si tacuisses li. ij. p. vij
Plato: require scire. Item require
mundus
Poeta: require meretrici
Poetica ars a phia fugat li. p. p. i.
Popularis: require fama
Pore⁹ dī luxuriosus li. iij. pfa. iij
Posse maluz peius est q̄ velle libro
iij. pfa. iij. et qualiter itelligitur
Posse maluz nō ē posse li. iij. pfa. ij
Posse implere: require desiderū
Potētia nō p̄t in libez arbitriū: vt
patz de illo qui momordit linguaz
libo. ij. pfa. vi
Potētia vera: require refrenare
Potētia: sufficiētia: reuerētia: clari-
tudo: iocunditas sunt vnū in re li.
iij. pfa. ix
Potētia ligata: require pnceps mal⁹
Potentia pl⁹: require actus
Potentium familiaritate Seneca et
plures mortui sūt li. iij. pfa. v
Potētes hui⁹ mūdi non sunt timen

di: libro pmo: metro. iij
Potēs ecōtra patit potētā: exēplū
d busiride interfecto ab hercule **Ite**
de regulo romano li. ij. pfa. vi
Potēs regia nō ē xa pās li. iij. p. v
Potestas gladio sup caput penden-
ti cōparat. **Ibidem**
Potētis īsecuritas: require īsecuritas
Potēs pcedūt malis li. iij. pfa. vi
Potestas plus: require dignitas
Preces: require oratōnes
Premia nunq̄ desūt bonis nec ma-
lis supplicia libro. iij. pfa. iij.
Premia: require liberū arbitriū.
Premiū extrīsecū nō curat bon⁹: cur
hēat in aio ītrīsecū li. iij. pfa. iij
Prescētia dei libro. v. pfa. iij
Prescētia dei nullā necessitatē dei
imponit futuris lib. v. pfa. iij
Prescētia dei nō mutat p̄prietatē
rei lib. v. pfa. vi
Presentiali oīa sūt ī deo li. v. pfa. vi
Pretorio inducebant consules ro-
mani: require cōsules
Pincipia duo: require pitagorici
Pincipiū malozū potētia ligata est
multis cathenis li. iij. met. ij
Prodiū qd sit li. ij. pfa pma
Promittere: require sapiens
Propositionū veritas est sup natu-
raz rerū li. iij. pfa. ij
Propriū bonū hoīm: require rō recta
Prosopopeia est fictio noue psonē:
libro pmo: pfa pma
Prospera: require aduersa
Prouidētia dei solis claritatē excel-
lit li. v. metro. ij
Prouidētia diuīa quo ad diuersos
act⁹ homīs nō fallit lib. v. pfa. vi
Prosa et metro vti⁹ Boeti⁹ duabus
de causis lib. pmo: metro pmo
Prudēs tria respicit tpa li. ij. pfa. i
Pulcritudo qdruplex li. ij. pfa. v
Pulcritudo corpis velociter rapit:
lib. iij. pfa. viij.
Pulcrū videri nō reddit nā: s̄ ocu-

loruz debilitas. Ibidem exempluz
de alcibiade

Puniuntur alibi grau⁹ mali hic im-
puniti li. iij. pfa. iij

Puniri intrinsece: reqre pscia pura
Puniri nō: reqre miserior

Ales mētis: require pax

Quinq; vñ in re: require po-
tentia.

Quid nomis ⁊ quid rei differunt li/
bro. v. pfa pma

Actio recta est hominē ppriū bo-
num li. pmo: pfa. v

Rationalis: require homo

Recordari quid sit li. iij. pfa. ij

Refrenare animū est potentia vera li/
bro. iij. metro. v

Regendū tria reqrunt li. ij. pfa. vij

Regere require deus

Regimē dei in pcordia elemētōz ap-
paret ⁊ i pib⁹ ani li. iij. me. vi

Respublica: require beate

Rixosus: require canis

Rotare orbē: reqre de⁹ rotat

Ruge quare in senibus nō in iuuenti-
bus libro pmo: metro pmo

Acrllegiū li. pmo: pfa. iij

Sanitas corporis triduanese
bri soluit lib. iij. pfa. viij

Sapiēs habet se vniformē ad vtrā,
q; fortunaz li. ij. pfa pma

Sapiēs: require tetragonū

Sapiētis nō est pmittere q nō pōt i-
plere li. iij. pfa. ij

Sapiēs: reqre desideriū. Itē requi-
re aduersitate. Itē reqre odiū

Sapiēs nō odit stultū li. iij. pfa. iij

Sapientis est declarare difficilia li/
bro. iij. pfa. vi

Sapientū est simplicib⁹ arridere cuz
sapientiā acquirāt. Ibidē

Sciētia dispersa augmentat⁹ opposi-
tum de diuitijs. reqre diuitie

Scientia diuina qlis sit nominanda
libro. v. pfa. vi

Scire: require finis

Scire seipm: reqre homo vere scit

Scire fm platonē li. v. metro. iij

Senes qre rugosi li. pmo: metro p

Sentiū generat⁹ tripliciter li. p mef. ij

Senū multa incōmoda. Ibidē

Sensualitas pñat⁹ rōni li. p mef. ij

Sermōes accipiēdi sunt fm materi-
am subiectā li. iij. mef. xij

Serenitas vespertina li. v. pfa. iij

Ser dolorosa: require dolore

Signū ostēdit: signatū nō necessitat
libro. v. pfa. iij.

Socrates pñus in nomie vnus def
bibit venenuz ⁊ nihil sibi nocuit li/
bro pmo: pfa. iij.

Socrates docet semp pandere veri-
tatē libro p: pfa. iij

Sol quādoq; significat intellectum
libro pmo: metro. iij

Solis calor lib. pmo: metro. ij

Solis claritas: reqre puidētia def

Spes et depcatio cessarent si futura
de necessitate euenirēt li. v. pfa. ij

Stat⁹ nō placēs: reqre felicitas

Stelle septē: require admiratōis

Stoici vnde dicant⁹ libro. v. me. iij

Itē plus require epicuri

Studiū duplex: florens et aridum li
bro p metro pmo. Itē plus reqre le-
cto. Itē plus reqre octū

Stupor quid sit libro p: pfa pma

Stupor Boetij Ibidem

Stupor ⁊ pudor differūt li. p pfa. ij

Supb⁹ pñat⁹ fulmini li. pmo: me. iij

Cōtra Supbos vanā gliaz queren-
tes lib. vij. metro. vij

Supplicia: require pñia

Aciturnitas dupliciter puenit
lib. pmo: pfa. ij

Taciturnitas triplex li. ij. pfa pma

Tact⁹: require cognoscit

Tardus: require asinus

Tempalia hebetāt ⁊ ingrossant mē-
tem hūanā lib. pmo: metro. ij

Temp⁹ vernale cōuenit vite huma-
ne. Ibidem.

Temp^o autūnale bat uuas. **Ibidez**
Tenebris affueti nō queūt lumē in-
 tueri: vt sūt certe aues li. iij. p. iij.
Terra habitabilis solū ad tres par-
 tes li. ij. pfa. vij
Terrena bona excecant vulgares li.
 bro q̄rto: pfa q̄rta
Tectis p̄ditōes li. p̄mo: pfa. iij
Tetragonū corpus compa^t sapien-
 ti li. iij. pfa septima
Tigris flumen: req̄re eufratis
Tiresia vaticinavit: req̄re vaticinatio
Tonitru dī de^o tonare vt sic diuina p
 uidētia recogites li. iij. metro. vi
Trāformatio: req̄re animi
Trāformatus: require vltis
Turbatōes animi impediūt cogniti-
 onē veritatis li. p̄mo: metro. vii
Vaticinatio tiresie q̄d dicā hoc
 erit vel nō erit li. v. pfa. iij
Vbi nunc fabricius: vbi catho lib: o
 secūdo metro. vij.
Velle malū: require posse
Venenū bibere: req̄re socrates
Venti q̄tuor principales a q̄tuor p̄ti-
 bus mundi q̄libet duos hz collate
 rales: z sic sūt duodecim li. i. me. iij
Ventoꝝ generatio li. p̄mo: metro. ij
Veritas: require socrates
Veritas q̄liter latet in p̄ncipio ī n̄ro
 intellectu li. iij. metro. xi
Veritatē nō oēs eodē mō capiūt. nā
 q̄dā demonstratiue. q̄dā autoritati-
 ue. q̄dā p̄ modū fabule li. iij. me. xij
Veritas p̄positiōnū: req̄re p̄positio
Veritas p̄iat opinionī vulgariūz q̄
 putāt malos impunitos felices li.
 bro q̄rto: pfa q̄rta
Vertex capitis tres hz p̄tes. fantasia
 in anteriori. cogitativa ī mediō. me-
 morativa ī occipite li. p̄ pfa p̄ma
Vespina: req̄re serenitas
Vestib^o nō est gloriā dū li. ij. pfa. v
Via ad b̄ritudinē: req̄re patria
Vitia sunt sp̄nēda li. v. pfa. vi
Vitia nō sūt sine penis li. iij. pfa. i.

Vitiosus: req̄re accidiosus
Videre oia: require deus
Vini duo polia in limite iouis: lib: o
 ij. pfa scda
Virtutes sunt colēde lib. v. pfa. vi
Virtus interp̄ta^t li. iij. pfa. vij
Virtutes sunt vie ad beatitudinē: re-
 quire patria
Visus: require cognoscit^r
Vita hūana. require tēpus vernale
Vita virtuosa ē stat^o mediocritis p̄p̄
 silitudinē edificij li. ij. metro q̄rto
Vita hominis. require circulo
Vita homis. req̄re periodi
Vixis socij p̄ potū circis ī bruta sūt
 trāformati lib. iij. metro. ij.
Vires plus: req̄re aduersitas
Vnū z bonū idē sunt li. iij. pfa. xi
Vnū manet interim q̄ ē vnū **Ibidez**
Volutū nihil nisi cognitū li. v. me. iij
Volutas. require opus
Volutas z p̄as req̄runt ad oēs actū
 li. iij. pfa scda
Volutas duplex li. iij. pfa septia
In volūtate nō est b̄ritudo. **Ibidez**
Volutas cōiugalīs habet anxietate
 rem ānexā: vide exemplūz notabile
 lib. iij. pfa septima
Volutas est sicut stimulus apuz li.
 bro. iij. metro septimo
Volutatē q̄d mali sequit^r **Ibidez**
Vulnus detegere. req̄re cōfiteri
Vultus. req̄re facies
Vultus reuerēdi dicif^r p̄bia. quia si-
 cut vultus honestus facit hominē
 reuereri: sic philosophia amatores
 suos lib. p̄mo: pfa prima.

Finit Registrum.

Prohemium

Erinij p̄clarij doctoris Thome de aq̄no sup li-
bris Boetij de solatu p̄hico cōmentū felicif incipit

Philosophie seruias oportet

vt tibi p̄tingat vera libertas. Hec sunt v̄ba Sene. viij. eplā
ad lucill. q̄ vocari p̄hiam sciam veritatis recte se h̄z ex. ij.
metaph. et p̄hia affert delectatōes mirabiles firmitate et pu-
ritate. ex. r. eth. Et multis visa est p̄hia res mirabilis et diui-
na ex de celo et mōdo aristo. Itē q̄ nulla scia filis est p̄hie q̄ clarificat aīam.
et facit delectari eā in s̄ seculo. in p̄fectione et rectitudine. ex li. de pomō et
moz. Et p̄hia trahit hoīem ab obscuritate ignorātie ad scīaz a tenebris stul-
tie ad lucē sapie. et ad claritatē intellectus ex eodē li. Aristo. Itē q̄ p̄hia
a sup̄stitione liberat metu mortis nō p̄turbat fm̄ Tullū in li. de finib⁹ bono-
rū et mal. ideo Seneca has et p̄siles p̄ditiones et effect⁹ laudabiles p̄hie ad-
uertens: hortat nos ad seruiciū p̄hie in p̄pōe p̄posita sic di. p̄hie ser. op.
Que quidē p̄pō p̄t p̄bari multis rōnibus. p̄rimo sic. illi oportet fuisse p̄-
cuius seruitutē hoī p̄tingat vera libertas. s̄ p̄hia est h̄mōi. igit. maior no-
ta. q̄ libertas est nobilissima p̄ditio quā natura hūana desiderat et affectat
Minor patet p̄ eundē Sene. q̄ postq̄ p̄misit p̄pōnē istā: p̄hie seruias oportet.
subiūgit. vt tibi p̄tingat vera libertas. Et paucis interpositis dicit. hoc
em̄. s̄ ip̄m seruire p̄hie libertas est. p̄robat sc̄do sic. illi oportet seruire qd̄
aīam p̄ficiat. vitā disponit. actiones regit. agenda et omittēda demonstrat. et
sine quo nemo est securus. p̄hia est h̄mōi igit. rē. Maior nota. nā iste cōdi-
tiones sunt de p̄fectione hoīs. Minor declarat p̄ Sen. xvi. eplā ad lucillū
q̄ loquēs de p̄hia dicit sic. Hec aīa format et fabricat. vitā disponit. actio-
nes regit et omittēda demonstrat. sedet ad gubernandū errantia. fluctuā-
tiū dirigit cursū. s̄ sine hac nemo est securus. p̄robat tercio. Illi est fut-
endū qd̄ tradit cognitionē vltimi finis magnū incrementū. p̄hia est h̄mōi.
igit. rē. Maior nota. q̄ cognitō vltimi finis magnū incrementū p̄fert ad
vitā. ex. i. ethico. Minor declarat. nam vltimus finis vite hūane est bea-
tudo cuius cognitionē p̄hia tradit. dicit em̄ p̄hia in. iij. de sol. p̄sa. ij. q̄
beatitudo est status oīm bonoz aggregatione p̄fectus. Et in eodē. iij. ostē-
dit p̄hia in quo sit vera beatitudo. et quō ad eā pueniat. p̄robat quarto.
illi oportet seruire qd̄ facit hoīem parē deo. p̄hia est h̄mōi. igit. rē. Maior
nota de se. Minor p̄ p̄ Sen. xlii. eplā ad lucil. q̄ dicit. Hoc em̄ mihi p̄hia p̄-
mittit vt me parem deo reddat. p̄robat q̄nto. illi est futendū qd̄ est magi-
stra oīm scīaz. nutrit oīm virtutū. summū solaciū lapsoz aīoz qd̄ est p̄uū
veri luminis. et cuius exhortatio est recta sui aucte dignissima. p̄hia est hu-
tismodi. igit. rē. Maior nota. q̄ rōnabiliter p̄pter has cōditiones laudabi-
les alicui seruif. Minor declarat. nā p̄hia est m̄grā oīm virtutū. ex. i. de cō-
so. p̄sa. iij. Ipsa est nutrit oīm virtutū. ij. de p̄sola. p̄sa. iij. Ipsa est summū
solaciū lapsoz aīoz tercio de p̄so. p̄sa. i. Ipsa est p̄uia veri luminis. iij. de
p̄so. p̄sa. i. et eius exhortatio est recta sui aucte dignissima. v. de p̄so. p̄sa. i.
Sic q̄ p̄pō declarata q̄ dicit. p̄hie seruias oportet. Sz di. qd̄ mihi p̄dest
p̄hia si fati est: qd̄ mihi p̄dest p̄hia si deus rector est et qd̄ mihi p̄dest p̄hia
si casus impar. Ad hoc r̄ndet Sene. xij. eplā sua. Siue inexcusabili lege sa-

Et nos stringant. Sive deus arbiter vniversis cuncta disponit. Sive casus acti
 ones humanas sine ordine pmiscet: adhuc pbie insistēdū ē: pbia enī nos tu
 eri hz. Nec enī exhortat vt libent deo placeam? vt ipm sequimur. vt pūne
 fortune resistamus? vt casum feram? licz aut oēs hoies fmī Aristo. i. me
 raphi. doctrinā nā scire desiderent. tñ pauci (de q dolor est) pbie vacāt: qd
 tō ptingit qz ples omissis delectatiōib? interiorib? ad delectatiōes refugit
 corporales. nō tñ oportet delectatiōes corporales ēē eligibiliores aut ad id pmo
 uent. An Boe. in tractatu de sum. bo. dicit. Dolere debent q delectationi
 bus sensualib? detinent bona interiora omittēdo. Mā pediti bonis sensu
 alibus sūma bona nō attingūt. Quos hoies sensuales Boe. iij. de pso. p
 sa. iij. ppat vesprilionib? dicens. Nequē enī oculos suos tenebris assue
 tos ad lucem pspicue veritatis attollere. silesqz sunt aubus quarū intuitū
 nox illuminat dies excecāt. Et lz hoies sensuales? vulgares nō magnifi
 cent nomē pbie s magis blasphemāt: ntilomin? tñ ipa pbia in sua digni
 tate pseuerat. teste Sen. xlij. epla ad Lucil. Nunq̄ inualescet ad tantū ma
 licia: neqz ad tātū excedit? x̄rutes. vt nō nomē pbie sacrū? venerabile p
 maneant. Sed. v. philosophari nō valeo qz paup sum: s si diuitias habuero
 totū me pbie dabo. et hoc v? rōnabile: qz natura p se nō est sufficiēs ad spe
 culandū s oportet cibū et potū et reliquū famulātū peristere. et p tāto sacer
 dotes in egypto habitis nēcijs ppter ammirari ceperūt philosophari. vt dī
 cit Aristo. in. i. metaph. Nec exculatio rōe paupatis nō valet. audi Sene.
 xvij. epla ad Lucillū. q dicit. Nō est q nos paupras a pbia reuocet. toleran
 da enī est fames quā tolerauerūt qdā in obsidiombus. et qd aliud erat pre
 miū patientie illor? q in arbitriū nō cadere. s. inimicorū. qto magis est qd
 pmittit ppetua libertas. nullius hois timor? et qd aīn liberat a furoribus.
 ra est si vis aīo vacari paup sis oportet: aut paup sis. qz nō pōt studiū sa
 lutare fieri sine cura frugalitatis. frugalitas aut ē volūtaria paupras. s se
 necca. Verū ē igit ad philosophandū erigūt nēcia s sufficiūt hoī pauca. nō
 enī oportet futurū felicē deū terre et maris esse. qz nā paucis minimisqz cō
 tenta est. ex. ij. de pso. pfa. v. Proijce q oīa a te et ad pbiaz magno cursu to
 tisqz viribus intende. s Sen. xvij. epla ad Lucil. Pbie q fūas oz: vt tibi
 ptingat vera libertas. vt tibi ptingat vera securitas. vt tibi inotescat felici
 tas. vt par deo fias. et pcpue vt in aduersitatibus et tribulationibus posi
 tus p ipam verissime pfuleris exēplo Boetij quē pbia in exiliū relegatū ab
 oībus bonis pulsum. dignitatibus exurū. multis miserns afflictū dulcissi
 me pfolabat: de cuius pbie pfolatiōe agit in s li. Boe. q intitulat liber de
 pfolatiōe pbie. de q ad pns nra est intētiō. s sufficiant de introductiōe hu
 ius li. Sed anqz ad lram accedam? qnqz sunt pmittēda. Primū de ca
 sa suscepti opis Scdm de causis hui? libri. Terciū de titulo hui? li. et eim
 expositiōe. Quartū de cā intitulationis pntis li. Quintū de gene ali sū
 ma et snia hui? li. Circa pmiū vitz circa cām suscepti opis. qre Boe. hui
 li. pscript: est sciēdū. q Boe. vir eximi? pful romanus: fide catholic? ex
 tit. q disputat de fide catholica p duos hereticos. s. p Nestorū et Eutice
 cum nullus esset qui eis resisteret Boetij ipos in cōi ptillo deuiet. sicut

Prohemium

In li. suo de duabus naturis i. xpo. Tpe xpo Theodoricus regis gottoz cum
 idē theodericus tyrannidē suā p̄ romanos vellet exercere. ⁊ q̄subet bonos
 opprimeret. Boetius xture dei armatus pl̄ oibus alijs sibi restitit. ⁊ q̄s ty-
 rannica rabies inuaserat. Boetius amore iusticie exponēs se p̄culis ip̄os
 liberauit. Vidēs aut̄ theodericus rex gottoz solū ip̄m Boe. sibi restitētē
 cogitabat qualiter ip̄m pderet: ⁊ cū iustā cām p̄ est nō inueniret duas falsas
 cās p̄finit. dixit em̄ Boe. impediuisse quēdā delatozē sibi l̄fay q̄ p̄tinebāt
 accusatōem senat̄ rōanoz. vt sic senat̄ redderet re? lese maiestatis. Hanc
 cām tāgit Boe. p̄sa. iij. hui? p̄mi di. Delatozē ne documēta deferret q̄bus
 senatū maiestatis reū faceret ip̄edisse crimiamur. Secōdo accusabat Boe. q̄
 quasdam litteras direxisset ad impatozem constantinopolitanum p̄ quas
 restitueret libertatem p̄stinam ip̄is romanis. Hanc causam tangit Boe-
 tius eadem p̄sa sic dicens. Nam de compositis falso litteris quibus li-
 bertatem arguoz sperasse romanam quid attinet dicere. His de causis Bo-
 etius p̄ viles p̄sonas ⁊ infames accusatus: indefensus: reus est iudicatus
 ⁊ a rege theoderico papie in exiliū relegatus. Boetius aut̄ in exilio posit⁹
 p̄peritā p̄p̄itatē secū reputās ⁊ p̄ntē aduersitatē p̄siderās. ne aliq̄s hō i si-
 mili statu positus desperet. s̄ vñ p̄solaret h̄iet p̄bica p̄solatiōē cōposu-
 it p̄ mutabilitatē fortune. Ex q̄bus dictis p̄z q̄ cā suscepti opis ē illa q̄tin?
 Boe. se i exiliū relegatū ab oib⁹ bonis depulsum. dignitatib⁹ exutū p̄ phiaz
 se tueret: volens p̄solari quēlibet hoīem in fili statu positū. ne desperet. si
 militer esse atūendū. Secundo videndū est de causis hui? libri cui? cā
 efficiens fuit Boetius q̄ describēs materiā hui? li. vtis tam p̄sa q̄ metro:
 imitar? martianū felicē capellā q̄ in describēdo nuptias Mercurij philo-
 logie h̄ stilo vsus est. de q̄ sit mentio in Theodolo vbi dī. egregiā sobolez
 cui p̄ stibontis amorem. vi superū magna sociasti teste capella. licet iste li-
 ber Boetij multū excellat libz Martiani tā nobilitate materie q̄ p̄uilegio
 eloquentie. Boetius em̄ nec Tullio in p̄sa nec Virgilio in metro minoz re-
 putat. vtis em̄ Boe. in h̄ li. p̄sa in qua ponit rōnes ad p̄solandū Boetij
 p̄bando q̄ nō sit dolendū de amissioe rerū tpaliū. vtis aut̄ metro delectabi-
 li vt dū audiat meror obliuioni tradat. Cā materialis huius libri ē p̄bica
 p̄solatio ordinata ad p̄tēptū mūdanoz ⁊ ad appetitū summe felicitatis. vt
 p̄bica p̄solatio p̄uadēs neminē extollī in p̄p̄is. nec dep̄mi in a duersis. vt
 aliter. Cā nālis siue subiectū huius li. est status miserabilis Boetij p̄bica
 p̄solatiōe sup̄inducta. Cā formalis tractatus huius libri cōsistit in eius di-
 uisiōe de q̄ videbit post. Cā aut̄ formalis tractandi ē mod⁹ agendi boetij ⁊
 est dyalogus. i. sermo duoz. Introducit em̄ Boe. i hoc li. duas p̄sonas. s.
 seip̄m suam miserā deplangentē. ⁊ p̄biam sibi p̄dolentē. ⁊ ip̄m sup̄ sua m̄-
 seria p̄solantē ⁊ h̄ est rōnabile. Hāc em̄ be. Grego. Aerus ordo p̄solatiōis ē
 vt cū volum⁹ aliquē a merore suspendere. p̄mo studeam⁹ luctui ei? cōcorda-
 re. Vel iō cā formalis ē dyalogus. q̄ in q̄dā pte hui? p̄mi li. p̄bica introduct
 fortunam ip̄m boetium alloquentē. vbi incidit quedam figura tropi q̄ vo-
 cat echopeya. de qua dicit Hecistmus ac introducit aliquos de ethopeya
 loquentes. vt cū fortuna loq̄t Boeti? ip̄a. Vel p̄t dici fm̄ cōiter loq̄ntes.
 q̄ cā formalis tractandi ē q̄ntuplex. diffinitua. diuisiua. p̄batua. ip̄roba-
 tiua. exēploz p̄positiua. sicut videbit in li. Cā finalis hui? li. ē. vt ip̄o cogni-
 to. nosip̄os ⁊ quoslibet alios in aduersitatibus ⁊ tribulatiōe p̄positos p̄bica

consolatio tueamur. Et ne extollamur in p̄p̄is et deprimamur in aduersis.

Tercio videndū est de titulo hui⁹ libri et de ei⁹ expōe. An sciendū q̄ titu-
lus fm̄ Remi. sup̄ donato ē clauis siue ingressus opis sequētis. Et dī titul⁹
a titan qd̄ ē sol. sic em̄ sol illūinat mūdū sic titul⁹ librū. Et p̄ponit̄ ti. li. ad
p̄sumatiōez opis et ad laudē auctoz. Est q̄ ti. p̄nt̄ li. tal. Autij. manlij. torq̄
ti. seuerini. excōsul. patricij. ordinarij. Boetij viri illustis icipit li. de p̄lo.
phie. Sed q̄ quare tot noīa p̄ria ponunt̄ in ti. Dicūt aliq̄ q̄ forte con-
suetudo fuit romanorū vt sic noīa ascriberēt suoz auz et p̄decessoz. Al̄ ali-
ter p̄t̄ dici q̄ p̄la noīa ponūt̄ in ti. p̄p̄e honoz et laudē ip̄i. Boe. q̄ fm̄ Se-
neca in li. de clemētia ad Neroñ. multa cognōia honoz data sunt. Sic em̄
vilis p̄sona nō vult noīari nisi vno noīe. q̄ p̄to pl⁹ noīat̄ tanto pl⁹ cogsci-
tur et tanto magis sordefcit. sic honesta p̄sona vult noīari pl̄ib⁹ noīb⁹ vt sic
magis inotescat et clarescat alijs sua fama. Nā oē bonū i cōe deductū ma-
gis elucescit. Exponit̄ aut̄ iste ti. sic. Boeti⁹ dict⁹ auct⁹ a qdā nobili ro-
mano sic dict⁹ de cui⁹ genere ip̄e fuit. Vel dict⁹ auct⁹ q̄si inuict⁹ ab a qd̄ ē
sine et vicos victoria. nūq̄ em̄ Boe. vincit̄ potuit vt flecteret a iure ad inu-
sticiā. sic ip̄e testat̄. iij. p̄la hui⁹ li. p̄mi dī. Nunq̄ a iure ad iniuriā me q̄s
detrahit. Secdo Boe. dict⁹ fuit manli⁹. q̄ de genere manloz fuit q̄ erāt no-
biles romani. Tercio Boe. dict⁹ fuit torquat⁹ a qdā nobili romano sic di-
cto q̄ cū singulare bellū iniret cū qdā de gallia ip̄m deuicit et torquē i collo
hūit̄ sibi abstulit. cui⁹ rōe dict⁹ fuit torq̄. de cui⁹ genere fuit Boe. Quar-
to Boe. dict⁹ fuit seuerin⁹ a seueritate. Seuerus em̄ fuit cū theodorico re-
gi gottoz se opposuit. Vel dictus fuit seuerin⁹ q̄si seq̄s veritatem. nūq̄
enim in iudicijs vel amore vel odio flecti potuit a veritate. Quinto Boe-
ti⁹ dict⁹ fuit excōsul. quasi vn⁹ ex p̄sulib⁹ rōanoz. vl̄ excōsul q̄si ex p̄solatū
posuit̄ quē p̄us hūit̄. Excōsulares dicebant̄ q̄ iā depoluerāt p̄solatū. et iā ab
honore p̄solat⁹ cessarēt. tū postea pl⁹ alijs i magna reuerētia hēbant̄. Se-
xto dict⁹ fuit p̄patricius a nobilissimo romano sic dicto de cui⁹ genere fuit
Boe. Vel alio mō patricij dicebant̄ nobiles romani q̄ p̄uidebāt̄ reipub. sic
p̄r filio q̄x noīa scripta erāt aureis lris. et iō dicebāt̄ p̄res. de q̄x nūero fuit
vn⁹ patrici⁹. p̄p̄e qd̄ Boe. fuit dict⁹ patricius. Septimo dicebat̄ ordinari⁹
q̄ rep̄. ordinauit. Vel alit̄ ordinarij dicebāt̄ q̄ tāte dignitatē erāt vt q̄libz
ordine digni eēnt. et sic fuit Boe. Octauo noīe p̄po dict⁹ fuit Boeti⁹ qd̄ in-
terp̄tas adiutor. q̄ in necitate paupib⁹ p̄bueniebat. Quarto videndū est
de cā intitulatōis hui⁹ li. Intitulat̄ iste liber de p̄solatiōe p̄hica. Vbi scien-
dū p̄hica p̄solatio dī rōnabilis demratio declarās de cui⁹ amissiōe nō ē do-
lēdū. et de cui⁹ possessiōe nō est gaudendū. et q̄ p̄tractat̄ in p̄nti li. iō sic i-
titulat̄. Quinto videndū ē de ḡnali sūma hui⁹ toti⁹ li. Vbi sciendū q̄ boe-
ti⁹ in h̄ li. oñdit bona tp̄alia esse transitoria et nō p̄sistere totalit̄ i eis totalē
verā felicitatē. et p̄ p̄his nō est doīdū de eoz abh̄tia. nec gaudēdū de eoz p̄-
sentia. et neminē debere extolli i p̄p̄is. nec deprimi in aduersis. Quidit̄ etiā
i p̄nti li. qd̄ sit sūmū bonū. vbi sit sitū. et quō ad ip̄m pueniat̄. Et iā oñdit q̄
boni sp̄ sūt potētes et mali sp̄ sūt ipotētes. et q̄ boīs nūq̄ desūt sua p̄mita. ma-
lis nūq̄ sua supplicia. Vbi oñd. ē qd̄ sit diuīa p̄uidētia. qd̄ casus. qd̄ fatū
qd̄ libez ar. Et poit̄ Boe. rōes q̄b⁹ p̄bat̄ libe. ar. nō posse stare cū p̄uidētia
diuīa. et poit̄ q̄rūdā falsaz solonē et eā ip̄robat. Postea oñdit verā solonē.
quā rōnib⁹ p̄rmat. Ista et alia p̄la p̄lura definnat̄ i h̄ li. sic p̄z i teq̄tib⁹

solatiū
puenia

etij
cōlo

dicat
bit lo
fuit se
no cul
vocat
pedū et
elegia
ria. qu
panter
pos. d
Quar
huc su
boeti
te def
stroph
milnū
probar
dā tpe
etabili
bilis. i
miseri
sa q̄n
ric. sic
dulce
tur si
nūc. p

Liber I Metrum I

Armina qui quondā. Presens liber Boetij prima sui diuisione di-
uidit in quinque partes: finem quoque ponit quinque libros priores quos continet.
In primo peruenit de miseris subiectū. In secundo ponit remedia con-
solatiua. In tercio determinat de vera felicitate in quo sit sita et quod ad eam
perueniat. In quarto mouet quasdam questiones ipsius philosophie. In quinto deter-

**Aulij Aulij Torquati Seuerini Bo-
etij ordinarij Patricij viri exconsulis: de
cōsolatiōe philosophie liber primus incipit.**

Metrum primū.

Armina qui quondam studio flo-
rente pegi.
Flebilis heu mestos cogor inire
modos.

minat de ca-
su et puiden-
tia diuina. pri-
mus liber in-
cipit hic Lar-
mina. Secū-
dus liber in-
cipit ibi. *P*^o
hec paulisp.
Tercius ibi.
Jam cantus
illa finituerat
Quart^o ibi.
Ihec cū pbia.
Quintus ibi

Dixerat orationisq; cursum. Quid et de quo agat in quolibet libro pate-
bit loco suo. Primus liber diuidit in tredecim partes: quare huius primi libri
sunt septem metra et sex p̄se. que partes patebunt. que aut sit materia et inten-
tio cuiuslibet partis: sicut patebit. Notandum autem quod primum metrum huius primi li-
vocat elegiacū. Est autem metrum elegiacū quod constat ex uno versu hexametro. i. sex
pedū et alio pentametro. i. quinque pedū. Et dicitur elegiacū ab eleyos quod est miseria
elegia enim est miseria. Metrum enim elegiacū inuentū fuit per describenda mise-
ria. Quis eo hodie aliquid vtunt ad alia describenda. unde Orat^o. *A*lib^o im-
pariter in cunctis querimonia primū. Post hec inclusa est vocis sententia con-
pos. Quis autem fuerit primus ad inuentor talis metri elegiaci dubitat: vnde
Oratius. Quis tam exiguos eleyos emisit autor? Grammatici certant ad
huc sub iudice lis est. Et diuidit huius primum metrum in quatuor partes. Primo
boetius deplangit statū sue miserie ex parte permutationis studij. secundo ex par-
te defectus corporalis. tercio ex parte plangationis vite miserabilis. quarto apo-
strophat per suos amicos: secunda ibi. *S*ilia felicitis. tertia pars ibi. *M*ors ho-
minū felix. quarta ibi. *Q*uid me felicem. Primo facit quod dictū est. secundo ap-
probat dictū suū ibi. *E*cce mihi lacere. Dicit primo. *E*go boetius qui quon-
dam tempore prosperitatis studio meo florente pegi. i. consoli carmina supple de-
lectabilia et locūda. nunc tempore aduersitatis flebilis. i. dignus ut desces. vel fle-
bilis. i. tristis cogor inire. i. inchoare mestos modos. i. tristia metra de mea
miseria. Notandum sicut dictū fuit prius Boetius vtis in hoc libro tam per
sa quam metro. Metro quare talis modus scribendi magis fuit perueniens sue mate-
rie. sicut enim potio curatiua quam amara est delectabilis sumit si fuerit aliqua
dulcedine permixta. sic rationes philosophie in per sa tradite libentius a boetio suscipiū-
tur si fuerint iocunditate metri dulcorate. et ideo Boetius nunc vtis metro:
nunc per sa. quare alternatis vti delectabilius est. *A*lii autem auctor poetrie. *Q*uod sapit in

spidum viciosa frequentia reddit. Item nota q̄ Boetius potius incipit li-
brū suū a metro q̄ a p̄sa. q̄ modus scribendi metricus magis fuit v̄itat⁹
apud antiquos q̄ p̄sa. Sel id q̄ metri est delectabili⁹ p̄sa. vt q̄ magis
allicitat audientes ad suū librum: id in principio libri sui v̄it metro. Itē no-
ta circa l̄am q̄ carmina vno mō dicunt scripta metrica certis pedibus me-
surata. Alio
mō dicunt q̄
cūq̄ dicta v̄
scripta etiam
p̄sa q̄ sūt
de re delecta-
bili.

**Ecce mihi lacē dictant scribenda camene.
Et veris elegi fletibus ora rigant.**

hū. Boetius aut florente studio composuit vt plurimū carmīa p̄sa de
re delectabili. Edidit em̄ quedā carmīa p̄sa. quedā logicalia. quedā the-
ologicalia: sicut patet respicienti eius diuersos libros. Tpe aut aduersita-
tis cogebat Boe. ad cōponendū carmīa metrica tristia. Itē nota studiū
est vehemēs at applicatio ad aliqd̄ agendū cū bona volūrate. dico aut bo-
na voluntate. q̄ in maliuolam aīam nō intrabit sapia. s̄ Salomon. Et p̄-
fectio discipuli in tribus p̄sistit. ex Boe. de disci. sco. in attentōne. docilita-
te et beniuolentia. hōi em̄ nolenti sciam et vt oportet studentī. impossibilis
est possessio boni. Eustrati⁹. i. Ethicoz. Itē nota q̄ duplex est studium.
florens et aridū. Ad studiū florens tria erigunt. Primo requirit iuuent⁹
q̄ iuuenes p̄spicaciores sunt senibus. senes aut magis sūt inueteriores. Se-
cundo requirit habit⁹ nēcarioz. q̄ natura p se nō est insufficiens ad speculan-
dū. s̄ oportet necessaria existere ex. iij. ethi. Tercio requirit aī tranquillitas. q̄
p̄tingit p sedatōne passionū. q̄ aīa in dēte et residētia fit prudens. vij. p̄bi.
Abi em̄ passioēs dīant. ibi intellectus obscurat: hō Boe. in fine hui⁹ pri-
mi hortando nos ad fugā passionū dicit. Gaudia pelle: pelle timorē. Spē
q̄ fugato nec dolor adsit. Rubula mēs est vincitq̄ frenis. Hec vbi regit⁹
Studiū aut aridū est: ad qd̄ pcurrūt oppositae p̄ditiones. i. senectus. neces-
sarioz defectus et aī p̄turbatio. Nota q̄ versus de miseria dicunt mēti
modi. dicunt em̄ modi a modulando. q̄ pedibus modulant. et dicunt me-
sti rōe materie. q̄ sunt de tristi materia. i. aduersitatis. Nota q̄ in p̄mis
duobus versibus notat antithesis. i. p̄positio. q̄ em̄ in primo versu quon-
dam pegi. cui dīat in secūdo x̄su cogor inire. i. inchoare. Itē dicit in pri-
mo versu: florente studio. cui contrariat in scdo. fletibus. Item dicit in pri-
mo versu. carmina supple iocunda. cui dīat in scdo mēstos modos. Itē
notandū q̄ boetius rōnabiliter deplangit statū suū ex pte p̄mutatiōis stu-
diū p̄bi qd̄ versum fuit in studiū poeticū. q̄ nūc cogebat v̄ri. Proposuit
em̄ Boe. dolorē suū metricē p̄scribere et nō p̄bice p̄solari. Nā studiū p̄bi
est studiū veritatis. q̄. ij. metaph. vocari p̄biam sciam veritatis recte se ha-
bet. Studiū aut poeticū est studiū falsitatis. Nam ex p̄hemio metaph. fin
puerbiū. mentiunt multa poete. Itē p studiū p̄bi acq̄rit b̄tudo. ex. x.
ethi. p̄per studiū aut poeticū falsitatis certitudo. ex. ij. metaph.
¶ Ecce mihi lacere tē. Hic Boe. approbat dictū suū. dixit em̄ q̄ cogat inī
re mēstos modos s̄ ipse p̄bat. secūdo r̄ndet qd̄ni. ibi. Mas saltem. Primo
dicit. Bene dixi q̄ cogor inire mēstos modos. Ecce demonstratio huius ad
sensum. Nam camene. i. muse poetice. lacere. i. lacerañtes mētes hōiū ille

dictant
serie qu
fletibus
ne uer
Fonte

Haec
M

ne eo q
cunt le
ueris
amore
tū so
tādū
nulla
nims
hoīn
Itē
bos
p̄rad
notan
est flet
cipit f
rit erto
cordis
mulas
mō q
fletib
ora el
¶ Ha
tibi e
b̄ rād
tū hae
strū it
auferr
ab hō
nuit.
nis an
ment
X̄r⁹
na. d
eroga
netral

Liber I Metrum I

dictant mihi dicta scribenda. supple carmina metrica. et elegi. i. versus mi-
serie quos muse mihi dictant. illi rigant. i. humectant ora. i. facit mea. veris
fletibus. Notandum quod fin poetar. scilicet fingunt fuisse muse in monte Elico
ne iuxta fontem caballinum. de quo fonte loquitur Pindarus in primo libro sui dicens.
Fonte caballino et. que muse fingunt poetis ministrasse scientiam componen-

Has saltem nullus potuit quincere terror.
Me nostrum comites persequerentur iter.

di carmina me-
trica. Et iste
muse poetice
vocabantur ca-
mene quoniam ca-
nentes ame-

ne eo quod multum delectant homines ratione metri. Nota quod ille muse poetice di-
cuntur lacere actine. quia lacerant. i. distrabunt mentes hominum subicientes ipsas di-
uersis passionibus nunc passioni amoris. nunc doloris: sicut patet per Quidam de
amore tractantem. et per alios poetar. Vel dicunt lacere passim ratione poemata
tamen suorum. quia poemata dicuntur lacera. quia non sunt firmitate rationum stabilita. Abi no-
tandum quod quidam carmina dicuntur integra. quidam lacera. Integra sunt carmina publica.
nulla falsitate permixta. si firmitate rationum stabilita animi firmantur. Lacera sunt car-
mina poetica quia non instruant homines nec consolantur. si lacerant. i. distrabunt mentes
hominum nunc rducendo homines ad mercedem voluptates nunc dolore nunc alii passiones.
Item notandum Christus elegi principaliter inuenti fuerit propter miseriam describendam. et quia
hos verius muse dictabant Boetio. per quem Boetius magis suam miseriam redu-
xit ad memoriam quam per eos consolaretur. id elegi erant cum ipsi Boetius veri fletus. Item
notandum duplex est fletus: adulatores et verus. Adulatores? quod est fictus quibus
est fletus amassie. Si enim dixerit amassius ad amassiam non diligis me. ipsa in-
cipit flere. quare? ut per fletum firmitus ipsum possit teneri. cum autem numos non pote-
rit extorquere ab ipso dicit. vade gartio te non noui vere. Alii? fletus verus? quod ex do-
cordis dolore et ex christi pietate procedit. et ad tale fletum Boetius. puocat? fuit per
mistas dictantes sibi carmina. Notandum quod hoc dictum elegi per eripsum dupliciter. vno
modo quod teneat nominatiue. et tunc est sensus. elegi. i. Christus miserie rigant ora mea
fletibus. Alio modo quod teneat genitiue. et tunc est sensus. canene rigant veris fle-
ora elegi. i. miserie hominis. quia elegus a. um. i. miser ra rui. fin huiusmodi.

Has saltem et. hic Boetius. ridet tacite quod. Querit aliquis quomodo muse dictant
tibi carmina scribenda cum sis in exilium relegatus? quia intrasti sine omni comitum. Ad
hoc ridet Boetius. scilicet omnes amici mei dereliquerunt me in exilio propter timorem impialem
tamen has musas nullus terror impialis potuit vincere quin sequerentur in exi-
lium iter usque in exilium dictantes nobis car. Notandum scilicet bona exteriora possunt
auferri ab homine per violentiam. non per furtum. rapinam. per incendium. tamen scia non potest auferri
ab homine. non enim scia violentia auferri. nec veritate consumitur nec tristitia ni-
luit. unde Seneca. in epistola ad Lucilium. recitat. quod cum Stilbon capta patria: amissis libe-
ris amissa vxore sua et alijs bonis solus ab incendio exierat. requisitus fuerit a deo
merito: non quod omnia perdidisset: respondit nihil perdidit sed omnia bona mea mecum sunt. iustitia.
et prudetia. et huiusmodi. Musas se non reliquisset. Tamen etiam illa. o planc-
na. o scia dicit. Super omnes possessiones generosa emanat possessio quod sola colligitur
erogata reuertitur. publica suscepit iterum. per quam nobiliter thesaurus secretis pe-
netralibus nascitur effectus. et ne delectationis acquirit. hoc est sol per quem mens diebat a

tenebris cordis oculos delictosa animi padisus. Nec immortalē ex mortali facit: et caducū hominem in deū deifice mutationis auctoritate puerit. Nota circa hanc dictioez saltim q̄ tres dictioes pferri p̄t p̄ tim q̄ deberet pferi p̄ tē. vñ pferimus saltim p̄ saltē. t̄mpus p̄ tēp̄. extimplo p̄ extēplo. qd̄ ē. p̄ huguitionē. q̄ dicit. Tū tria defector extimplo tūpore saltim.

¶ Gloria felicitis. Hic Boetius deplan-
git statū suū
ex parte defe-
ctus corporis.
Et primo p̄-
ponit eū ī ge-
nerali. sedō ī
speciali. Se-
cūda ibi. Ac-
nit enim. Vi-

**Gloria felicitis olim viridisq̄ iuuentē.
Solant̄ mesti nunc mea fata senis.
Venit em̄ p̄perata malis inopina senect̄.
Et dolor etatē iussit inesse suam.
Intempestiui fundunt̄ v̄tice cani
Et tremit effeto corpore laxa cutis.**

cit primo. Quondā p̄solabant̄ me gloria felicitis. i. p̄spere iuuentutis. et gloria viridis iuuentē. i. delectabilis iuuentutis. s̄ nūc fata. i. euentus. mesti senis. i. tristis senectutis. solant̄. i. p̄solant̄. mea. i. meā p̄tē. q. d. prius cōsolabar dulci iuuentute. nūc aut̄ p̄solor tristi senectute. Scdm̄ illā sententiā sic exponit l̄ra. Gloria felicitis iuuentē. i. p̄spere iuuentutis. viridis. i. delectabilis iuuentutis. olim. i. quondā supple p̄solabant̄ me. nunc fata. i. euentus mesti senis. i. tristis senectutis solant̄ mea. i. meā p̄tē. Notandū q̄ cōmūter illa l̄ra aliter exponit̄ referendo eā ad musas poeticas sic. Camene que quondam tpe iuuentutis erāt gloria felicitis et viridis iuuentutis qd̄ videt̄ p̄ tanto. qz iuuenes olim solebant̄ informari in arte poetica in qua p̄ficientes gloriabant̄ in vsu metroz et rigmoz. nunc aut̄ camene solant̄ mea fata in quā mesti senis. Notandū q̄ felix iuuentus est q̄ bonis exterioribus est adornata. de quibus bonis loquit̄ Aristo. circa p̄ncipiū libri de bona fortuna dicēs. Sine reb̄ exterioribus qz fortuna est dñā nō p̄tingit eē felicit̄. Sed viridis. i. delectabilis iuuentus est illa q̄ est nature bonis decorata. s. fortitudine. pulcritudine et agilitate. Unde aristo. in Ethicis. Hō oīno felix est q̄ sp̄s turpis aut solitarius aut carens ple. Ita q̄ Boetius rep̄tat in se statū miserie cū dicit fata mesti senis se p̄solari cū minime hō nūc p̄solant̄ s̄ magis p̄turbant. etiā dicat musas poeticas se p̄solari sili-ter rep̄tat statū miserie. qz muse poetice nō cedēt alicui in solaciū. s̄ potius in alimentū doloris. Itē de significationibus sati ponit hugutio duos et siculos dicens. Constellatio mors p̄ce responsa duorum. Euentus rerū si-
gnat̄ nomine sati.

¶ Venit em̄ p̄perata malis. Hic Boe. declarat in sp̄ali defectū corporis dī. Bene dico q̄ fata mesti senectutis nūc p̄solant̄ me. em̄ p̄ qz senectus inopina. i. inopinata. p̄ apocopā. p̄perata. i. festinata venit in malis. i. cū suis malis et incōmodis. et dolor supple quē patior iussit inesse. i. induxit mihi suā etatē. p̄ qd̄ innuit̄ q̄ nō solū etas inducit dolorē: s̄ cōuerso dolor inducit et causat etatē et seniū. Et t̄c Boe. ponit duo signa sue senectutis dicēs

Canis su-
capite m-
pore. et
mala et i-
mo eius

Ador-
In-
Heu-
Et h-
Būle-
Pe-
Nūc-
p̄

etate.
que ind-
sine ac-
tudine d-
hugutio-
pore. Et
p̄ge. Et
nides en-
p̄per mu-
diminu-
tandū c-
que cū
est natu-
ferus ta-
virium
in p̄s. Et
ferum p̄-
¶ Mors
serabilis
mors hō-
posib̄?
sepe vo-
sitatis
delis d-
tur. i. sp̄-
cor. quā

Liber I De trum I

Canis supple capilli. intēpestiū. i. ante debitū tps. fundant in vertice. i. in capite meo. Aliud signū senectutis ibi q̄ cutis mea laxa. i. soluta tremat cor porē. et effeto. i. carne sumpta. i. euacuata. Nota q̄ hoīem senē multa mala et incōmoda circūueniunt: nā pellis eius strahit. cor ei⁹ cutit. pyl mo eius debilitat. lumbi eius indurant. dorsum incuruat. mēbra tremūt

**Mors hoīm felix q̄ senec dulcibus annis
Inserit: et mestis sepe vocata venit
Heu heu q̄surda miseros auertit aure
Et flentes oculos claudere seua negat
Bū leuib⁹ malefida bonis fortuna fauēt
Pene caput tristis merferat ora meum
Nūc q̄ fallacē mutauit nubila vultū
Motrahit ingratas impia vita moras.**

Ant̄ poeta dī
xit. Optam⁹
seniū cū vene
rit ē male vē
tū. Hoc ē gib
bosum surdū
cecūq̄ moro
sum. Propē.
hoc dicit Bo
etius q̄ sene
ctus vēr mī
hi cū suis ma
lis. Notā
dū circa illaz
ptē. et dolor

etatē. q̄ triplex est cā senectutis. i. etas. infirmitas et aduersitas. Senect⁹
que inducit p̄ etatē naturalis est. que aut̄ inducit p̄ infirmitatē vel aduer
sitatē accīdalis est. qualis senectus fuit in Boetio q̄ senuerat p̄pter multi
tudinē doloris et tristicie. Notandū q̄ canicies Boe. fuit intēpestiua
hugutio dic. Intēpestiū est qd̄ est incōgruū. icōueniēs. inutile v̄l sine tē
pore. Ant̄ intēpestiū dī illud qd̄ nō h̄z ydoneū tps vel qd̄ nō est pueniēs
p tpe. Et q̄ boetius iuuenis erat etate et cū senuerat ex aduersitate iaz ca
nices eius fuit intēpestiua. Notandū q̄ in iuuenibus cutis est densa
p̄pter multitudinē sanguinis. ex quo sanguine generat̄ caro. s̄ q̄ sanguis
diminuit in senib⁹ diminuit etiā caro in eis. iō cutis senū est laxa. Ho
tandū circa hoc vocabulū effeto. q̄ ipm tractū est a mulierib⁹ pregnantib⁹
que cū peperint dicunt̄ effete. i. fetu euacuate. Unde dicit hugu. q̄ fetus
est natus mulieris adhuc in vtero exis. et dī a foueo eo q̄ ibi foueat. inde
fetus ta tū. i. plenus a. um. Inde effetus. i. debilis. quasi sine fortitudine
virium vel viribus euacuatus. Inde fetosus sa. sum. i. plenus fetu. Unde
in ps. Oues eoz fetose. id est plene fetu. et senes p̄nt dici effeti quasi extra
fetus positi. q̄ senectus nō est apta ad generandum fetus.

¶ Mors hoīm felix. Hic Boe. deplangit statū suū ex pte duratiōis vite mī
serabilis. et primo p̄mittit q̄ mors hoīm sit felix et que non. et dicit sic. Illa
mors hoīm est felix que nec inserit. i. nō immittit se dulcibus annis. i. tem
porib⁹ p̄speris cū delectat hoīem viuere. Similiter illa mors est felix que
sepe vocata venit mestis supple annis. i. tristib⁹ annis. q̄ in annis aduer
sitis miseri p̄sueuerūt vocare mortē. Tunc ostendit que mors hoīm sit cru
delis dicēs. Heu q̄surda aure. i. reclusa aure. sena mors. i. crudelis auertit̄
tur. i. spernit miseros homines. et negat. i. nō vult. claudere flentes oculos
eoz. quasi dicat. crudelis mors est q̄ nō p̄mittit miseros mori. et dicit clau

derent oculos. p hoc innuēs q in morte oculi hoīm claudū. Et tūc Boe. deplangit plangitionē suē vite dicēs. Vñ fortuna malefida. i. pñda mihi faueret. i. arri deret. leuibus. i. transitorijs bonis. tristis hora. supple mortis. pene merferat. i. oppñserat meū caput. q. d. tpe pñperitatis sp accellerauit. mors oppñmere me. nūc autē qz fortia nubila. i. aduersa. mutauit fallacē vultū in pia. i. misera vita. prahit. i. plangat. moras. supple viuendū.

**Quid mē felicem totiens iactastis amici
Qui cecidit. stabili nō erat ille gradu.**

Ingratas. i. odiosas mihi. qz ppter miseriā tēdebat ipm Boetium viuere. Notandū q lz fm vulgares z fm appetitiā hñia de morte feliciz crudeli videat vera tñ fm rei veritatē est falsa. qz mors etiā tpe pñperitatis pñt eē bona. Nam fm Senecā. optimū ē mori cū delectat viuere. et tpe aduersitatis pñt mors eē mala. qz aduersitas sepe inducit desperationē. Boeti⁹ autē repñtando statū miseri hoīs. hñc inñam ponit tanqz verā. Notandū q mors vel cōpñt ad vitā pñtē vel futurā. pñmo mō illa mors dī felix. q fugit pñt pñperitatis z accelerat tpe aduersitatis. Si autē cōpñt mors ad vitam futurā. tñc ipa pñt dici bona z mala tpe pñperitatis z etiā aduersitatis. qz si mors ducit ad gloriā dī bona. si ad penaz dī mala. Notandū fm remigiū sup donatū heu aliqñ ē monasylabū aliqñ dissylabū. sicut metri necessitas requirit. vñ i pposito est dissylabū dicēdo. Ideo qñrda miseros auertit aure. Notandū q hñc auertor qñqz est passiū pñstructū cum ablatiuo mediante ppositiōe vt dicēdo auertor a te z est idē qd remoueor Aliqñ est verbū deponens cōstructū cū accusatiuo vt dicēdo auertor te. et tñc idē est qd sperno te. z sic accipit in pposito cuz mors auertit. i. spernit miseros. Unde xñsus. In vi passiui notat auertor remoueri. Si sit deponē auertor spernere signat. Notandū Boetius appellat fortunā malefidā qz est deceptiua. Vñ Seneca. Neminē aduersa fortuna cōminuit nisi quez secunda decipit. et alibi Sen. Fortuna nemini fidē seruat. nulli fil obesse pñtenta est quē nemini fouet hunc stultū facit. Hora fortune bona dicuntur lenia qz transitoria. nō em pñdurant circa hoīm fm Sen. Illud nō est tuū quod fortuna fecit eē tuū. donū em qd dare potuit: potuit z auferre.

Notandū q Boe. appellat fortunā nubilā. i. obscurā siue cecā. Depingebat em antiquitus fortuna ceca. qz ex improuiso accedit z recedit. Vel qz cecū reddit hoīm extollendo eū in pñperis z deprimendo in aduersis.

Notandum q Boetius dicit fortunā olim circa se mutasse fallacē vultū qz fortuna olim depingebat duplici facie. anteriori alba. posteriori autē pte nigra. p albā designabat pñperitatis. p nigrā aduersitas. mutauit q fortunā circa Boetium fallacem vultum prosperitatis. postea ostendit ei vultum aduersitatis.

¶ Quid me felice zc. Hic Boe. deplangit statum miserie sue. apostrophando pñtra amicos dicēs. O amici mei. qd. i. ppter quid. iactastis. i. iactando dixistis me. toties felice: frustra em hoc dixistis qz felicitas mea nō erat stabilis quod patet ex hoc quia ego cecidi. et iste qui cecidit de pñperitate in

aduersitas
licitas
nec bon
in specul
bonū op

b
tisse m
diadu
tracē

nota q
ud nisi
vigore
it. Sed
scribit q
quo ad v
cundo de
ornamen
Tercia it
pra in me
mabilē i
mihi mo
uerendū
nūm
est dele
ris qñ
tur esse
cognitio
se ad cor
quando
cis. id est
lum sua
lofopbu
cos. z in
lier infā
ctrinis
vñ z ma
vbi non

Liber I Prosa I

aduersitate nō erat in stabili gradu prosperitatis. Notandū duplex est felicitas. Politica q̄ p̄sistit in bonis exterioribus. et talis nō est stabilis sicut nec bona exteriora. Alia est felicitas speculatiua q̄ p̄sistit in actu sapie. s. in speculatiōe v̄arū separarū. et talis felicitas est stabilis et inmutabilis cū sit bonū optimū. pulcherrimū. delectabilissimū. ex p̄mo ethicoꝝ.

Prosa prima.

Ec dum mecum tacitus ipse reputarem: querimoniamq; lachrymabilem stili officio designarem: astitisse mihi sup̄ v̄ticē visa est mulier reuerendi admodū vultus: oculis ardentib; et vltra cōem hoīm valētā p̄spicacibus: colo-

Ec dū
mecuz
tacit?

Hic incipit p̄sa prima huius primi libri i qua Boetius intro ducit philosophiam ut suam miseriam consolantem. Ubi

nota q̄ Boetius dolens et ipsa philosophia ipsum cōsolans non sunt aliud nisi animus dolens ex oppressione fenituitatis. et ratio consolans ex vigore sapientie. Et diuidit. Primo ostendit Boe. quō phia sibi apparuit. Scōdo quid circa ipm egerit. scōda ibi. Que vbi poeticas mu. Primo describit apparitionē phie quo ad tps et ad locū. et p̄scribit eius dispositiōez quo ad vultū. quo ad aspectū. quo ad colorē et vigorē. et q̄ ad etatem. Secundo describit philosophiam p̄tū ad habitum exteriorē. Tercio q̄ ad ornamenta et insignia que manibus gestabat. Secunda ibi. Vestes erant Tercia ibi. Et dextra quidem. Dicit primo. Dum ego Boeti? hec que supra in metro dixi. tacitus mecum reputarē. i. cogitarē. et querimoniā lachrymabilem. i. p̄uocantē ad lacrimas. designarē. i. describerē. officio stili. visa ē mihi mulier astitisse supra verticem. i. supra caput. admodū id est valde. reuerendi vultus oculis ardentibus et p̄spicacibus. id est clavis. vltra cōem hominum valentiam. id est vltra homines. que apparuit in colore viuido. id est delectabili. et apparuit mihi tanq; inexhausti. id est inconsumpti vigoris. Quis ipsa foret ita plena eni. id est durationis. ut nullo modo crederetur esse nostre etatis. statura eius ambigua. id est dubie discretionis. id est cognitionis. Nam nunc id est aliquando. cohibebat. id est extendebat. sese ad communem hominum mensuram. id est longitudinem. nunc. id est aliquando. videbatur pulsare. id est attingere celum cacumine summi verticis. id est altitudine capitis. que cum caput altius extulisset ipsum etiā celum sua longitudine penetrabat. Notandum q̄ Boetius describit philosophiam sibi apparuisse sub specie mulieris. quia philosophia apud grecos. et sapientia apud latinos est generis feminini. Vel ideo. quia sicut mulier infantes lacte nutrit. sic philosophia minus p̄fectos nutrit facilib; doctrinis. Vel ideo quia Boetius erat eger. Mulier autem magis est cōpassiua et magis habilis ad consolandum egrum q̄ vir. Nam scōm Salomonē vbi non est mulier ibi ingemiscit eger.

Notandū stare est erecto modo se habere. ⁊ qz pbia erigit hoīem ad delectationes intellectuales faciens cadere sentuales. iō ipa describit stetit se. Et dī stetit supra verticem. qz pbia est in aīa intellectiua que nō hz organum in vertice. nā anime intellectiue nullius organi corporalis est actus. Vel dī iō stare supra verticem. qz de supero cardine elapia venit. vt dīc bo

etius. iij. pro
sa huius pri
mi. Notā
dū pbia dīcī
tur reuerēdi
vultus. qz su
os possessio
res reueren
dos facit. nā
fm Tullium
sola sapiā est
que meretur
honores. Itē
fm Tullium
reuerentia ē

quedā decens ac matura grauitas q̄ habet p pbiā. ergo dīcī reuerēdi vultus. Notā dū illud qd est ardens est penetratiū. et qz p rōnē ⁊ intellectū q̄ sunt oculi pbiē penetramus intima rex ⁊ quidditates earū. iō pbia dī appuisse ardentibus oculis. ⁊ qz p pbiā speculamur ea q̄ vulgares et cōmunes nō speculant: ideo dīcī habuisse oculos pspicaces vltra cōez hoīum valentiam. Notandū color viuīdus ē color naturalis pulcher ⁊ delectabilis. ⁊ qz pbia in se pulcherrima est. cum sit res mirabilis et diuina. et delectabilis. qz mirabiles affert delectationes. iō describit apparuisse viuīdo colore. Item pbia apparuit in exhausti vigoris. qz pbia cū sit ppetua exauriri nō pōt. Vel ideo est in exhausti vigoris. qz q̄tuncunqz hō cognoscit de pbia: adhuc restant plura cognoscenda. qd p̄ ex diuersitate opinio num in philosophia quarum vna destruit aliā. Itē qz pbia est eterna ⁊ precesserat ipm Boetium. iō dīcī eam nō fuisse sue etatis. Notandum tres sunt pres pbiē cēntiales ex. vi. metaphisice. naturalis. mathematica et diuina. Scdm naturalem pbiā dīcī pbia se cohibere ad cōem mēsurā hoīum in q̄tum tractat de naturalibus que cōter vīa sensus cognoscunt inter que natura hoīs est summū ad quod puenit. Dīcī aut pbia pulsare celum quo ad mathematicam. i. quo ad astronomiam in q̄tū tractat de motibus ⁊ figuris astroz. Dīcī aut penetrare celum quo ad metaphisicaz in q̄tum dirigit in cognitionem dei: et substantiarū separatz. Et dīcī philosophia frustrare intuitum hoīm respicientiū. qz pfectam cognitionē s̄barū separarū in hac vita habere nō possumus: nā sicut se hz oculus nocticora cis ad lumen solis sic intellectus n̄r ad manifestissima in nā. ex. ij. metaph. ¶ Vestes erant tenuissimis filis. Hic Boetius describit pbiāz q̄tu. ad habitū exteriōrē. Primo q̄tum ad materiā vestium. scdo q̄tū ad picturaz vestiū. tertio q̄tū ad violentiā vestibus illatā. ⁊ legant pres simul. Dīcī p̄

mo. Vestes
nili arufici
p̄is man
bi t̄tercia
dā caligo

erant r
diffolu
eadē p
rat. Qu
solet: c
duxer
cū: in
q̄ intr
grad
ab inf
sus. E
fidera

premo sup
ca. qd inte
dam grad
debat ab
Eandem
roz sup
a veste q
res cēnt
luis pbi
ue p̄pōn
ud. hēv
subtilia
boz ⁊ ser
licet a qu
Nota
q̄ p̄cept
instru
vestes p
tij artes
tius eas
erūt fun

Liber I Prosa I

mo. Vestes phie erant pfecte tenuissimis. i. subtilissimis filis. et erant ex subtili artificio. et ex materia indissolubili quas vestes ipa texerat suis. i. proprijs manibus. vti p sicut. ego cognoui eadē phia p dente. i. revelante mihi i tertia psa huius primi. quarū supple vestiu. specie. i. pulcritudine. quedā caligo. i. obscura ignorantia neglecte vetustatis. i. negligentie veterum

erant tenuissimis filis: subtili artificio: indissolubili materia pfecte: quas vti p eadē p dente cognoui suis manibus texerat. Quarū spēs veluti fumosas imagines solet: caligo quedā neglecte vetustatis obduxerat: harū in extremo margine. ¶ gre cū: in supremo. ¶ T. legebat intertū: satq inter vtrasq litteras in scalarū modum gradus quidā insigniti videbant. quibus ab inferiore ad supius elementū eēt ascensus. Eandē tñ vestē violentorū quorundaz sciderant manus: et pculas quas quisq

premo supple margine. i. in supiori pte vestiu. erat intertū. T. id est theoria. qd interpretat speculatiua et inter vtrasq lras. inter. T. et. ¶ erant quidam gradus insigniti. i. impressi in modū scalarū. quibus a gradib⁹ ascendeat ab inferiori lra ad supiorē. Tūc tangit violentiā vestibus illarū dī. Eandem vestem sciderant. i. lacerauerant manus quorundam hoīm violētoz supple facientū violentiā: et quisq. i. vnusquisq abstulerat pculas a veste quas poterat auferre. Notandū q p vestes phie intelligunt partes eēntiales et artes liberales. Sicut em corpus vestibus ornat sic phia suis ptrib⁹ decorat. ¶ Per filā aut subtilissima intelligūt pcepta phicalia siue ppones philosophicales. sicut em vnū filū in vestibus ordinat circa alīud. hec vna ppo iuxta aliā. que ppon s dicunt subtilissime. qz p eas homo subtilia inuestigat. Dicunt et hmoi pcepta subtili artificio rōe ornat⁹ verborū et sententiarū. que in eis inueniunt. et sunt ex materia indissolubili. qz licet a quibusdā male exprimant. tñ in seipsis hnt veritatē indissolubilem.

Notandum q manus phie p quas suas vestes texerat. intelligunt phē q pcepta phicalia pscripterūt. Et dicunt rōabilē man⁹ phie. qz nisi fuisset instructi pceptis phicis ea exprimere minime valuissent. Notandum q vestes philosophie dicunt fuisse obducte quadam caligine. quia tpe Boetij artes ad tantam negligentiam deuenerant. qz pauci eas curabant. s Boetius eas transtulit et exposuit siue cōmentatus est. Vel ideo vestes phie fuerūt fumose. qz ab antiquis obscure fuerūt tradita phia. ab Empedocle po

obduxerat. i. obfuscauerat. veluti solet supple obducere. caligo fumosas imagines. id est stantes in fumo. Tunc ostendit qd fuerit depictum in vestib⁹ ei⁹ dīcēs. In extremo margine. i. in inferiori pte. harū vestiu. legebat intertū. ¶ id ē practica. i. su

etice. a Platone enigmatice. ab Arist. sub verborū obscuritate. Nota
dum q2 duo sunt pres principales philosophie. i. practica et theozica. ideo
in veste pbie erant due littere interte. i. P. et T. P. aut erat in inferiori p-
te vestis. et T. in superiori. p. qd innuit. q. pbia practica est inferior speculati-
ua ordine dignitatis. Per gradus aut medios q. erant inter utrasq. lras
intelliguntur
scie eloqntie
q. sunt grama-
tica. logica.
rethorica.

Nota q. d2
ascensu fuisse
p. g2dus a pra-
ctica ad spe-
culatiua: p. h
innuit q. h2 p
d2 esse suffici-
ent instructi i
pbicis vt p2
ascendere va-
let pteplati-
uis.

Nota d2 qd sit scindere vestes philosophie. Illi tm dicunt vestes scinde-
re pbie q. putat hntes vnam sciaz se e2 pfectos p2os sine alijs. Si aut aliq
sciāt vna artē sine alia dūmodo se cognoscāt nō e2 pfectos p2os tales nam
scindūt vestes pbie. Vel illi scindūt vestes pbie q. p extortas expōnes tra-
hūt veras p2ōnes ad suas falsas opiniones.

¶ Et dextera quidē eius. Hic Bo. describit pbiam q2rū ad insignia et orna-
menta q. manibus gestabat. Et dextera man2 pbie gestabat libellos. sinis-
tra x2o gestabat. i. portabat sceptrū. i. x2ā regalē. Morandū q. oīs cura
et intērio viri sapientis versat vel circa pteplationē sapie q. desig2t p. libel-
los vel circa regimen reipub. qd designat p. sceptrū et q2 stemplatio sapien-
tie potior est q. regimen reipublice. ideo philosophia dicit in dextera habe-
re libellos. In sinistra x2o sceptrum.

¶ Que vbi poeticas musas. Postq. boetius ostendit quō pbia sibi appa-
ruit: hic ostendit qd circa ipm egerit. et pmo ostendit quō musas poeticas fuga-
uit. scdo ostendit quō ipse de hoc obstupuit. tercio quō pbia sibi appropiquis
statū eius deplaxit. secūda ibi. At ego. tercia ibi. rū illa. Dicit primo. que
supple pbia. vbi p. postq. vidit poeticas musas assistentes n2o thoro. i. le-
cto. q2 boetius tanq. eger in lecto decubuit. et cū vidit musas dictātes ver-
ba. i. carmina meis fletibus. ipia pbia paulisp. i. aliquantulū. cōmota et in-
flamata. i. incēsa. toruis lumib2. i. crudelib2 vel terribilib2 oculis. inq2
q2 pmissit has meretriculas. scenicas. i. vmbrosas. accedere ad hūc egruz
que dolores eius nō modo. i. nō tm. fouerent. i. sanarent. nullis remedijs.
id est medicamentis. verū p. s. alerent supple dolores eius dulcibus vene-
nis. Ne sunt enim muse q. infructuosas spinis affectuū passionū necant. i. sus-

locant. vbi
mentes bo-
Quale si
literatū. ve-
nus molest

minūq
rāt. A
bis bl
fer end
ope lec
demici
renes
curād
rus i
fessul

et curan
musas in
inclinauit
men. i. do
¶ Hoc an
tus studu
innit q. in
ratōe pass
ter. et qua
delius is
interro
ber. qn
cēs. q2
le. sic em
misceat se
vt aliqd
pferēdo
las sceni
scena di
carmina
se poeti
umbre
sed ma
cum di

Liber I Prosa I

locant. vberem. i. fertilem fructum. rōnis fructibus. i. in fructibus suis. et mentes hoīm assuefaciunt morbo nō liberant. Tūc alloquit musas dicēs. O muse si vīe blandicie detrahisent nobis quē. i. aliquē virū pphanū. i. il literatū. vti p rāq. solutū. i. silez. vulgo ego putarē id ferēdā. i. patēdū. mī nus moleste q̄ppe in hoc nihil lederent nre ope. i. nre sedulitates. s̄ vos al

mi nūq̄ mētes assuefaciūt morbo nō libe-
rāt. At si quē pphanū (vti vulgo solutū) no-
bis blanditie vīe detrahēnt. min⁹ moleste
ferendum putarē. Nihil quippe in eo nre
ope lederent. Nūc hō eleaticis: atq̄ acha-
demicis studijs enutritū: sed abite poti⁹ si-
renes vsq̄ i exitū dulces: meisq̄ eū musis
curādū sanādūq̄ relinq̄te. B. Mis ille co-
rus increpit⁹ deiecit humi mestior vultū cō-
fessusq̄ rubore vēcūdiā limē tristē excessit.

lexistis nobis
hoīem hunc
enutritū stu-
dijs. i. scienti-
is. eleaticis.
i. aristorelicis
atq̄ achade-
micis. i. pla-
tonicis. tunc
fugat eas di.
S̄ abite po-
tius i. recedi-
te. vos syre-
nes. dulces.
vsq̄ in exitū
i. in mortem.
et relinquite

eū curandus meis musis. i. doctrinis salutiferis. Tūc iste chorus. i. turba
musaz. increpit⁹. i. redarguit. mestior. i. tristior exis. vultū suū deiecit. i. i-
nclinavit. humi. i. tre. et rubore confessus verecūdiā nris excessit. i. exiuit li-
men. i. domū in q̄ decubuit boeti⁹.

¶ Notandum q̄ ideo muse poetice dicebant assistere thoro boetij. qz boe-
tius studuit metricē dolorē suū p̄scribere. Itē p̄bia dī paulisp̄ p̄mota p̄ qd̄
inuit q̄ ira imoderata nō d̄z cadere i virū sapiētē: qz virtus p̄sistit i mode-
ratōe passionū. An l̄z irasci sit hoī naturale. tū irasci qñ oportet: et vt opor-
tet. et quantū oportet est hoīs virtuosi et sapientis. An Seneca. Quid cru-
delius irar. Siliter in de virtutib⁹ cardinalibus. Esto tardus ad irā. Item
interrogatio qñq̄ sit cā i ḡrantie alicui⁹. aliqui vt ex r̄sione facta aliqd̄ p̄-
bet. qñq̄ sit p̄pter increpandēz faciendā. et h̄ ultimo mō p̄bia iterrogat dī
cēs. q̄s has sceni. meretri. rē. Morādū q̄ muse poetice dicūt meretricu-
le. sic eū meretrix allicit hoīes delectādo nihil libi vtilitatis p̄ferēdo. et cō-
miser se cuilibet nō ex amore s̄ spe lucri. ita poete nō scribūt amore scīe. s̄
vt aliqd̄ laudis vel p̄mij p̄sequant⁹. et delectāt rōne metri modicū vtilitatē
p̄ferēdo s̄ diueras passiōes iducēdo. Appellat autē p̄bia musas meretricu-
las scenicas. qz carmīa poetica i scena p̄sueuerūt p̄nunciari. Abi nota q̄
scena dicebat loc⁹ vmbrosus i theatro vbi abscodebant p̄sone p̄nūciātes
carmīa trapaca vl̄ comica. vñ scena iterp̄rat vmbrosū vl̄ vmbra. Al̄ iō mu-
se poetice dicūt scenice. i. vmbrales. qz sūt vmbra scīe nō vera scīa cū ob-
vmbret mentes hominū. Item metrica descriptio doloris nō sanat dolorē
sed magis auget. qz cōsideratio miserie ē p̄uocatiua tristitie. Anusq̄q̄ autē
cum diligentia p̄siderat quod scribere vult. Item metrica descriptio dicti

tur eē dulce venenū. qz placet et nocet. Bōne metri placet. s. ppter recorda
tionē doloris nocet. Itē affectus est vehemēs aī passio aīn torquēs. r. ve
rū iudiciū rationis impediēs. Et sunt quatuor affectus animi gaudiū do
lor. spes r. timor. qui dicunt in fructuose spine. qz suffocant segetem ratio
nis. q. est scia n. virtus. Item licet de offit errore dolendū sit. potius tñ de
errore sapien
tis q. insipie
tis. Itē error
sapiētis ali
os exemplo
corripit. Er
ror aut insipi
entis nōn. qz
ab insipiente
nō trahit ex
emplum. ppter quod dixit Salustius. Omia mala exempla a rebus bonis
orta sunt. Ergo dicit philosophia. magis eēt dolendū de errore Boetij q.
alterius pphani. Item fm huguitionem phanum idē est qd templū
Inde pphanus. i. sacrilegus. quasi pcul a phano. id est a templo. Propha
num etiā dicit quicquid nō est sacrum. vnde omnes layci et illiterati di
cunt pphanū quasi pcul a phano sapientie. Item fm huguitionem opa
ope est sedulitas in rebus agendis. Opa aut philosophie est intentio vl la
bor ad aliquid philosophicū addiscendum. Item eley est ciuitas gre
cle in qua studuit Aristo. vnde studia sua dicunt elearica. Achademia aut
fuit ciuitas vel villa in qua studuit plato. vnde studia sua dicunt achade
mica. vtriusq. aut studijs Boetius fuit enutritus. Item phia musas ap
pellat syrenes sicut em syrenes dulcedine cantus attrahunt naues piclita
do eas. sic muse delectatione metri allciūt hoīes vel mentes hoīm r. ratio
nem aliquo affectu submergunt r. obsenrāt. Item q. vna phia cōuentuz
mularum expulsi signat q. vnus sapiens sua virtute r. sapientia. infinitos
errores stultorum extinguit.

¶ Et ego cui acies. Hic Boetius ostēdit quomodo obstupuit de actu phi
losoφie dicens. Ad ego Boetius cuius acies. i. visio mersa lacrimis cali
garat. i. obscura fuerat. vt nec possem dinoscere. i. inuestigare. quenā. i. q. eēt
hec mulier tam impiose auctoritatis. id est potentie. ego obstupui. id ē mi
ratus fuisset defixo. i. inclinato. visu in terram tacitus cept expectare quid
nam deinceps. i. osequenter esset actura circa me. Notandum qz Boeti
us doluit de amissione rex tpaliū. eius acies. i. ratio et intellectus caliga
rat: ita q. nō potuit cognoscere philosophiam. Nota q. licet Boetius d
actu philosophie obstupuit: tamen tacitus expectauit quid deinceps face
re vellet p hoc innuens se esse talem qui consolationem acciperet: qui em re
futant alios audire: nec audita ratiōe acquiescūt nec tales sibi ipsos obsta
culum consolationis faciunt.

¶ Tum illa. pius accedens. Hic Boe. ostēdit quō phia sibi appropinqs
statum eius deplanxit dicens. Tū illa philosophia accedēs. pius pferit
in extrema pte lectuli. i. cordis mei. r. intus meū vultū graue. i. grauatus

luctu atq
ita est his
bz se disse
ret. ppter a
erat circa

illa pp
parte
uem. a
versib
questa

Ten
Terra
Treser

lectum.
bi gratia.
nomina
fundo. sin
tum. Boe
saliter p
est plano
tū. mē
rerum te
id est cor
in igno
acta. id
ra. id est
sum. id
sensuali
uersus
cit ratio
de albe
perior
cum bel
conand
lecta sit

Liber I Metrum II

luctu atq; deiectū. i. inclinātū in humū. i. in terrā. merore. i. tristitia. pque
sta est his versibus sequentibus de pturbatiōe nre mēis. Nota q; pbia
dī sedisse i extrema pte lectuli. i. cordis boe. Itā cū esset in tristitia ⁊ dole
ret ppter amissionē rerū tpaliū parū vel nihil sapie hēbat. et q; tota cura ei
erat circa terrena amissa. iō dī habuisse vultū merore deiectū in humum.

illa ppius accedens in extrema lectuli mei
parte p̄sedit meūq; intueēs vultū luctu gra
uem. atq; in humū merore deiectum. His
versibus de nostre menis pturbatiōe cō
questa est.

Metrum secundū primi libri.

b Eu q̄p̄cipiti mersa pfundo.

Mens hebet ⁊ ppria luce relictā.

Tendit in externas ire tenebras.

Terrenis quotiens statibus acta.

Crescit in immensum noxia cura.

lecticum ppter syllabā abundantē post duos pedes in medio versus. Aer
bi gratia. Primus pes est. Meū q̄. secundus precipi. sed syllaba ti. huius
nominis precipiti supabundat. Tercius pes est mersa pro. quartus fun
fundo. similiter est in alijs. In hoc ergo metro philosophia deplangit sta
tum Boetij dolendo de pturbatione sue mentis. ⁊ facit duo. primo vnuer
saliter pbia deplangit pturbationem mentis hoīm. secundo spāliter cōuer
tit planctum suū sup boetiū. ibi. Hic quondam. Primo dicit. Meū q̄. i. q̄
tū. mens hoīm hebet. id est obscuratur. mersa precipiti pfundo. id est cura
rerum temporalium que precipitat hoīm. et talis mens relictā ppria luce
id est contemplatione. tendit id est laborat. ire in tenebras externas. id est
in ignorantias exteriores. hoc aut contingit homini. quotiēs supple mēs
acta. id est agitata. terrenis statibus. id est p̄peritatibus vel euētibus. cu
ra. id est sollicitudo rerum temporalium. noxia. i. noctua. crescit in immen
sum. id est supra modū. Nota q; in nobis est duplex virtus rationalis et
sensualis. sensus autem semp aduersatur rationi. quia caro concupiscit ad
uersus spiritum. et spiritus aduersus carnem. cum autem sensualitas vin
cit rationem. tunc homo est in malo statu regimīs. ⁊ efficit bestialis. An
de albertus sup tercio de anima dicit. Turpe est nobis abijcere regimē su
perioris et inducere regimen inferioris virtutis quod nobis commune est
cum bestijs. Ideo scribitur tercio ethicorum. in antiqua trāslatiōe. Valde
conandum et laborandum est nobis vt virtus nostra concupiscibilis sub
lecta sit rationi. quemadmodum enim pueri puerse viuunt si nō a suis pe
B

Eu q̄
p̄cipi
ti mer

sa profundo
Hic incipit me
trum secundū
huius primi
q̄ vocat me
trū dactylicū
a pede p̄do
mināte. ⁊ d
ciē thetrame
tz a numero
pedū. a the
tra q̄ ē qua
tuor. q; qua
tuor pedes
cōtinet et di
ciē p̄catha

dogmatis fuerint coacti ad recte viuendum. sic appetitus sensualis ducit nos ad incontinentiam. nisi regula rationis fuerit coartatus. plures autem homines sequuntur sensualitatem quam rationem. insudantes bonis exterioribus et delectationibus sensualibus per quod impediunt in speculatione et cognitione summi boni. Ideo philosophia hoc deplangens dicit in metro. Hec precipiti. Item

cum aia ingerit se curis rerum temporali um pfunde precipitat et habet quod a cognitione rerum et sui creatoris destituit et constituta cadit in tenebras eternas id est in ignorantias eter-

**Hic quondam celo liber aperto.
Suetus in ethereos ire meatus
Cernebat rosei lumina solis.
Elisebat gelide sydera lune
Et quecumque vagos stella recursus
Exercet. varios flexa per vires
Comprehensam numeris victor habebat.
Quinetiam causas vnde sonore.**

riores. Abi notandum quod duplex est ignorantia. Quedam naturalis que est in iuuenibus et decrepitis. et vocatur ignorantia interna. quod ex naturali defectu contingit. Alia est ignorantia que causatur ex negligentia hominis quam sollicitatur circa exteriora. et talis dicitur externa. quia est extra naturam. de qua dicitur quod omnes homines naturaliter scire desiderant. Prima ignorantia cum sit naturalis non est viciosa. quia turpes a natura nemo increpat neque bonos laudat. Secunda est viciosa cum sit per homines negligentiam de quo loquitur Boetius secundo huius prosa quinta. Ceteris animantibus sese igitur rare natura est. hominibus vero vicio venit. Item dicit noxia cura. Unde Seneca in puerbijs. Magnam partem perturbationis sibi dedit quod exterioribus se iniecit. Item ratio et intellectus dicuntur lux hominis. quod illuminant hominem ad cognitionem creature et creatoris. dicitur autem propria lux hominis. quia solus genus hominum vivit arte et ratione ex phemio metaphisice.

Item hic quondam celo etc. Hic philosophia specialiter pervertit se ad deplangendum Boetium. et primo ostendit quantum contemplantur Boetius quondam vixit. secundo ostendit quomodo destitutus a tali contemplatione solum de terrenis cogitabat ibi. Nunc iacet effero. Primo philosophia commendat Boetium ab astronomia. secundo a naturali philosophia. tercio a metaphisica. secunda ibi. Quin etiam causas. tercia ibi. Quis voluit stabile. Primo dicit Boetius quondam liber. id est solutus a cura rerum temporalium. celo sibi apto per cognitionem. suetus fuit ire per rationem in ethereos meatus id est in motus corporum celestium. et ipse cernebat. id est speculabatur. lumina id est radios. rosei solis visibatur. id est cum desiderio videbatur. sydera. id est constellationes. gelide. id est frigide lune. et ipse Boetius victor ignorantie habebat omnem stellam comprehendensam numeris. id est certis computationibus. quod cumque stella erratica. exercetur. id est operatur. vagos. id est varios recursus. nunc pergrediendo nunc regrediendo. stella inque flexa. id est mota. per varios orbis.

21
Id est circuli
philosophia
luna quod errant
philosophia quod
necesse est

Flammis
Quis
Telc

naturam
tunc
mine me
curare m
fitas et
quod sol in
stru et
pores
grossi
est inel
dum. se
impellit
an huius
gelidior
vagos re
eidentem
bis statu
Nota
rentis
di. nunc
quod dicitur
certo. id
causas
neciem
qui con
necatur
cum nub
impell
berat
venti
maris
bis in
quod dicitur
natura
voluat

Liber I Metrum II

Id est circulos. Nota q̄ animo liberato a curis exterioribus cessum est philosophari. Ideo quedam artes dicuntur liberales. q̄ filij liberorū. i. nobiliū q̄ erant liberati a curis sp̄alibus talibus artibus vacabant. Ideo dicit p̄bia q̄ Boetius? Quidā liber tē. Nota q̄ dicit celo aperto. licet homo planetas celi corporaliter nō attingat tñ speculatioe cōphēdit. Hoc pulcre tāgit

Trismegist⁹

**Flammīna sollicitent equora ponti.
Quis voluat stabilem spūs orbem
Tel cur hesperias sydus in vndas.**

di. Magnū
miraculu est
homo et aīa
honorandū
hic aīma in
tellectiva in

naturam dei transit quasi ipse deus sit. Hic p̄ naturam anime dijs est confunctus. hic demonum genus nouit. terrā colit. elementis cōmiscet acumine mentis in maris profunda descendit. celum qđ videt altissimū aī sagacitate metit. intentionē aī eius nulla aeris caligo cōfundit. nec terre densitas ei⁹ opationē impedit. nō aq̄ profunditas aspectū ei⁹ obtūdit. Nota q̄ sol in ortu suo apparet rosens. p̄pter vapores interpositos int⁹ visus nostrū et solē. Itā albū visum p̄ fumū apparet rubē. Etā licet in meridie vapores sint interpositi nō tñ apparet nunc rosens. eo q̄ illi vapores nō sunt grossi sed subtiliati calore solis. Nota p̄bia dicit lunaz eē gelidam qđ non est intelligendū formaliter. q̄ p̄ime qualitates q̄ sunt calidū. frigidū hūidū. siccū. nō habent locū in corpibus celestibus. cū nō recipiāt pegrinas impressiones. sed dicit luna gelida virtualiter vel effectiue. q̄ frigus et etiam humores efficit in inferioribus. p̄pter qđ noctes quibus luna p̄est sūt gelidiores et humidiores magis dieb⁹. Nota q̄ planete dicuntur habere vagos recursus. q̄ mouentur duplici motu. s. p̄mi mobilis ab oriente iocidentē. et p̄prio motu ab occidente in orientē. vel ideo q̄ qñq̄ appent nobis stationarij. qñq̄ retrogradi. qñq̄ p̄pinq̄. qñq̄ aliquantulū remoti.

Nota q̄ stella erratica dicitur fiera. i. mota p̄ varios orbes circuloz. s. defectus et epicycli ratione quozū circuloz nūc dicunt p̄gressiui. nūc retrogradi. nūc stationarij vt dictū est. et h̄z videri i theorica planetaz v̄ astronomia. Quinetiā causas. Hic cōmēdat eū ex pte nālis p̄bie dicens. Quinetiā p̄ certo. Boetius solitus fuit rimari. i. inquirere. causas vnde. i. p̄pter quas causas. sonora flāmīna. i. sonorozi venti. sollicitēt. i. p̄turbēt. equora. i. planiciem. ponti. i. maris. q. d. Boetius sciuit causas generationis ventozū qui cōmouent sp̄m mare. Nota q̄ ex libro metheozū patet q̄ vent⁹ generatur ex vapore calido et sicco eleuato p̄ calozē solis qui pueniens ad locū nubū frigiditate nubis reposit⁹. et reposit⁹ fert in latus et facit sonū impellendo aerem. et q̄ aqua facilliter est diuisibilis defacili cedit et reuertat⁹ p̄ ventos. Vel aliter potest intelligi. Antiqui enim dixerunt q̄ ideo venti turbāt mare. q̄ in ipso mari generant⁹ venti q̄ nō exeūt. s̄ faciūt fluxū maris. h̄z hec opinio nō sit vera. q̄ mare fluit et refluit tpe determinato sicut bis in die naturali. venti autē generant⁹ tpe indeterminato.

Quis voluat stabilē. Hic p̄bia cōmēdat Boetiū i metaphisica et iterato a naturali p̄bia di. Boetius etiā solitus fuit rimari quis spūs. i. intelligētia voluat motu diurno stabilem orbem firmamenti. vel etiam cur sydus so-

lis vel aliud habens ortum et occasum casurum in hesperias undas. id est in aquas maris occidentalis. surgat. id est iterum oriatur. ab ortu rutilo. id est ab oriente splendido. quasi diceret. Boetius solitus erat inquirere cur stelle que in occidente videntur occidere iterum resurgant in oriente. etiam erat solitus rimari quis tempest placidas horas veris. i. temporis vernalis. ut ornet

terraz roseis
floribus. qd
dedit. id est or
diavit. ut au
tumnus fer
tilis anno ple
no. id est fecu
do. influat. i.
influentia fa
ciat. gaudis
vuis. id est bo
tris repletis
etiam erat so
litus redde
re. i. assigna
varias cau
sas latet na
ture. id rerum

naturalium. Nota omne quod mouet ab alio mouet. ex. vij. philosophorum ergo celum ab alio mouet. Mouet autem celum a duplici motore per commenta torem. xij. metaph. ab vno coniuncto et appropriato qui vocatur intelligentia a quo mouet effectiue. ab alio motore separato qui est deus a quo mouet in ratione finis. Item dicit orbem celestem esse stabilem. licet enim moueatur et mutet locum secundum presens non tamen secundum totum et quantum ad hoc dicitur esse stabilis. i. immobili lis. Item causa quare stelle que occidunt iterum orientantur non est alia nisi motus circularis primi mobilis. qui secum rapit omnes stellas tam fixas quam erranticas. Item hesperus est stella que de vespere sequitur solis occidentem a qua stella mare occidentale dicitur hespericum mare. eo quod sol et hesperus sibi se mergant non quod ita sit. sed quod vulgares sic opinantur. cum enim stelle occidunt propter in positionem maris inter visum et stellas videntur stelle mergi in mare. Item tempus vernale dicitur placidum. quod est pueniens vite hominis. Est enim tempus veris calidum et humidum in quo consistit vita. ex li. de morte et vita. et ideo illo tempore produciunt flores. nam materia florum est humidum aqueum subtile. huius coctum a calido aereo: quod igitur in vere dicitur calidum aerem et humidum aqueum subtile quod pura indiget digestionem. ideo in vere cuius calor preparatus est flores produciunt. Item vitis multum abundat de humido aquo et grosso cuius signum est. quod tempore putationis distillat ab eis quibus humidum lacrimabile tale autem humidum grossum multum resistit digestionem. ideo vixit ad maturitatem tarde pueniunt. i. tempore autumnii. Item Boetius puenit reddere causas latentes rerum naturalium quod fuit indicium felicitatis. nam secundum Augustinum. Felix qui potuit rex cognoscere causas. Nunc iacet effeto. Hic ostendit philosophia quod Boetius destitutus predicta specu

Casurum rutilo surgat ab ortu
Quis veris placidas tempest horas.
Et terras roseis floribus ornet
Quis dedit ut pleno fertilis anno
Autumnus grauidis influat vuis
Rimari solitus. atque latentis
Nature varias reddere causas
Nunc iacet effeto lumine mentis
Et pressus grauidis colla cathenis.
Becliumque gerens pondere vultum
Cogitur heu stolidam cernere terram.

latitudo est
stratus
sus colla
delicta
re stolidi

tent
quid
in vi
lia
inu
Qu
le p

ig de p
tur fug
ita eua
sitone
tuelina
culab
ea qu
quali

sem m
est q
bus.
bus
doctr
ne vi
ta. q
cit p
pore
vr eg
no fa
magi

Liber I Prosa II

latiōe cū de terrenis cogitabat dī. Mūc. i. tpe doloris. boetius tacet. i. prostratus est. effeto. id ē euacuato. lumine. i. speculatione mentis. ⁊ ipse presus colla. i. sin colla. grauidis cathenis passionū q̄ mētē granāt. gerentibz delictū vultū. i. inclinat: pondere amissionis rerū tpaliū. Iheu cogit cerne re stolidā terrā. i. bona terrena. que boies stolidos efficiūt.

Nota cathe
na est ferreū
instrumentū
quo aliqd cō
tra iuā natu
rā detinetur.
Quatuor au
tē affectus q̄
sunt gaudiū
spes. timor.
dolor. si ita
dinarie dicit
tur cathene.
qz aīu hoīs
detinent cō
tra suā natu
ram ⁊ rōnem
ad illicita tra
hunt. naz rō

Prosa scunda primi libri.
Ed medicine inquit potius temp
est q̄ querele. B. Tu es ne totis in me
intenta lumibz. P. Tu es ne ille ait. q̄ nro
qndā lacte nutrit. nostrū educat? alimētū
in virilis animi robur euaseras. Atqui ta
lia ptuleram? arma. que nisi pri? abiecisses
inuita te firmitate tuerent agnoscis ne me
Quid taces: pudore an stupore siluisti: mal
lē pudore. s̄ te vt video stupor oppressit. B.

sp deprecas ad optima. ex. i. eth. Et p̄pterea Boc. in fine hui? primi hortatur fugā passionū. ibi. tu qz si vis. Itē nota nō est estimādū q̄ Boc. sic eēt ita euacuatus lumie mentis sicut lra sonat. qz als fuisset insufficiēs p̄ ppo sitōne huius libri. s̄ pbia loq̄tur hoc cōpassiue. Ille em̄ est meus stultus q̄ inclinat se ad terrena diligendo ipā. ⁊ nō eleuando intellectū suū ad speculabilia qualis nō fuit Boeti? An dic Aug. Tales sūt hoīes qualia sūt ea que diligunt. quia dilectio transmutat diligentem in similitudinem rei quam diligit. Hec Marquardus.

Ed medicine inq̄r potius. Hic incipit scda p̄sa huius p̄mi in q̄ pbia
inuestigat morbū boetij ex quibusnā signis. scdo p̄solat ipm ne de
speret. scdo ibi. Tunc me nō. Primo dicit pbia. B. Boeci ego pos
sem multa cōqueri de p̄turbatiōe mentis tue. sed nūc potius medicine tps
est q̄ querele. Xō p̄ sed. tum. i. tunc. mulier illa intenta in me totis lumini
bus. i. ocul. ait. es tu ne ille q̄ qndā tpe iuuetutis nutrit? nro lacte. i. facill
bus documētis in etate aūt p̄fecta educatus. i. nutritus. nris alimentis. i.
doctrinis difficilioribus. tu euaseras. i. pueneras. in robur. i. in fortitudi
nē virilis animi. atqui p̄certo. nos ptuleramus tibi arma talia. i. documē
ta. que nisi prius abiecisses p̄ obliuionē. ipā tuerent te inuita firmitate. di
cit pbia agnoscis ne me: quid taces? siluisti ne pudore. i. verecūdia. an stu
pore. i. mentis alienatione. ego mallē. i. magis vellem te siluisse pudore. s̄
vt ego video stupor oppressit te. Nota q̄ pbia in deplangendo Boetiū
nō facit longā morā ne Boetius desperet sup infirmitate sua. q̄ dicit pbia
magis esse tempus medicine q̄ querele. Itē boni medici est totis ocu

lis diligenter respicere facie infirmi eo q in facie magis apparer signa pre-
nosticationis infirmitatis. ideo phia dicit esse intulta Boetii totis luminib

Itē p arma phie intelligunt precepta philosophicalia. que pſuadent mi-
nime extolli in pſperis nec deſpni in aduerſis. Mortaſ em nos phia ad ma-
gnanimitatē. Magnanimus autē eſt. qz pira diſſormes inſultus fortūe vna

nimi mentis
ſtantia mili-
tat. De his
ſilibus prece-
ptis phie/bo-
eti oblīt? hu-
it. ppe dolorē

Nota taci-
turnitas qñ-
q puenit ex
pudore qñq
eſt ex ſtupore
qñ em mani-
feſtaſt alicui
aliqd qd vel

let celari ipſe efficit verecundus. ⁊ oculi ei⁹ deſpnuſ. facies ei⁹ rubet ⁊ et
auertit. et lingua eius in loquendo ligat. Nota q ſtupor vno mō ē abū-
dans amuratio mētis. vt ibi papa ſtupor mūdi. Alio mō eſt mentis aliena-
tio et ſic accipit in ppoſito. ⁊ inducit taciturnitatē. ex quo em mor⁹ lingue
eſt ſm pformitatē ad fantāſiam. turbata fantāſia ſicut ptingit in alienatōe
mentis. ppediſt lingua in loquendo. ergo dicit phia pudore an ſtupore ſi-
luſt? et qz taciturnitas pueniens ex ſtupore deterior eſt qz que cauſat ex
pudore. cum ipſa cauſet ex aliquo defectu interiori. ideo dicit phia mallez
pudore ſiluſſes. Nota ſm huguitionē pudor eſt corpis. ſed pudicitia ē
mentis. Eſt autē pudor verecundia ex aliquo caſu innata nō auferens me-
moriam ſed impediens linguam. Stupor autē eſt caſus memoriam auferēs
⁊ linguā impediens. et peius eſt tacere ſtupore qz pudore. qz melius ē me-
moriam retinendo nō loqui qz loqui ⁊ memoria carere. Nota phia dicit
Boetiū habuiſſe nutritū ſuo lacte. p nutritū lactis intelligit tritiū. ſciz
grammatica. logica ⁊ rethorica. quib⁹ inuenes ſunt ſeriatim informādi. tāqz
facilibus documentis. ſicut puer lacte nutrimento molli ⁊ facilis digeſtio-
nis nutrit. Sed p hoc qd dicit virilis aī robur euāſeras. ſ. ad ſciam mathe-
maticā ⁊c. qua tanqz p ſciam magis ſubtilē hō pfecte etatis efficit. Mo-
ta phia cōtulit boetio arma nō corpalia ſed ſpūalia. ſicut ſunt virtutes in-
tellectuales quas enumerat ariſto. vi. ethicor. ⁊ ſunt illa. intellectus. ſapi-
entia. ſcia. ars ⁊ prudentia. Et ſimiliter virtutes cardinales q ſunt quatu-
or. pudentia. iuſticia. fortitudo. tpannia. ⁊ dicunt cardinales. qz quandā
pncipalitātē ſibi vindicāt circa materiā circa quā habent fieri. Illa em ar-
ma abiecit Boetius qñ tpalibus adheſit. appetitui ſenſitiuo annuēs ⁊ ab-
attēione celeſtiū ſequeſtratus. ⁊ de iſtis armis dicit aplo. Abijcite g ope-
ra tenebrar ⁊ indulmini arma lucis ſic vt in die honeſte ambulemus.
¶ Cūq me nō mō tacitū. hic phia ſolac Boe. ne deſperet ol. cū phia vi

L
diſſet me
tū ipa ad
piculi eſt
inquā cō
ſ facile ſe

tergar
ribus
ſte ſic

veſte ſe
l. hūec
dū. ſ
loquē
phia u
iſto qz
curet ey
oblūdō
ationē ⁊
terpſat
bū obliu
poraliū
ē vbi rō
more ſ
tali. ſ
pauli
bō p p
p phia
ſui fac
intelli
bus ip
ples r
nocēt
dine o
tator
mouit

rū ab
lectici
dā ſile

Liber I Metrum III

disset me nō modo. i. nō tū tacitū. sed prius. i. totaliter elingūē. q. p et mu-
tū. ipa admouit. i. apposuit pectori meo leniter manū. et inq̄t. i. dixit. nihil
piculi est circa hunc hoīem. ipe patit letargū. i. morbū obliuiois. morbum
inquā cōem mētū illuzat. i. deceptat. et ipe paulisp. i. modicū. ē oblit⁹ sui.
s̄ facile sui recordabit⁹. siquidē p certo. cognouerit nos phiam. ante. i. p̄.

tergam⁹. B. hec dixit. Oculosq; meos fle-
tibus inundantes contracta in rugam ve-
ste siccauit. Metrū tertiū primi libri.

¶ Hinc me discussa liq̄rūt noctetenebre
Luminibusq; prior redijt vigor.

qđ vt ipe pos-
sit facere. ter-
gamus lūmī-
na. i. oculos
eius. caligan-
tia nube. id ē
obscuritate.
rex mortaliū
.i. spaliū. hec
dixit phia. et

veste sua. ptracta. i. puoluta i rugā siccauit oculos meos fletib⁹ vndantes
i. hūctātes. Nota q̄ tacit⁹ ē ille q̄ nō loq̄t l3 hēat prātē lingue ad loq̄n-
dū. s̄ elinguis vel mut⁹ dī ille q̄ nō solū nō loq̄t. s̄ non h3 prātē lingue ad
loquēdū. et talis fuit Boe. ppter stuporē. i. mentis alienationē. Nota q̄
phia inueniens se ē bonā medicā cōsolat⁹ Boetiū dī. Nihil piculi est i hoīe
isto qz fīm Sen. in li. de clementia ad Heron. Mali medict est desperare ne
curet eger. Nota q̄ letargia est infirmitas causata ex opp̄siōe cerebri cū
obliuioe et iungit̄ prius somno. et sic letargus est morbus inducēs obli-
uionē et somnū. inde letargic⁹ et hō q̄ patit talē morbū et dī a letes qđ in-
terptat obliuio. et letes ē fluui⁹ ifernal. Boeti⁹ q̄ patiebat letargū. i. mor-
bū obliuiois. qz si p̄ce. pta phie i memoria hūisset nūq̄ de amissiōe rerū tē-
poraliū doluisset. Itē dicit letargū ēē morbū illuzarū mentiū. qz mēs illuzā
ē vbi rō est ligata ppter defectū fantasie. sic in freneticis vlp̄ defectū mē-
morie sic in letargicis. Notādū hō cōponit̄ ex aīa īmortalī et corpe mor-
tali. s̄ qz Boe. oblitus fuit bonorū aīe. id dī fuisse sui oblitus nō totalit̄ sed
paulisp. qz adhuc curā habuit de bonis terrenis q̄ respiciūt corpus. Itē
hō p phiam h3 suipsius pfectam cognitionē. ad cognoscendū aut illud qđ
p phiam cognoscit. oportet p phiam cognoscere. id dicit phia recordabit⁹
sui facile. si nos prius cognouerit. Item p vestes phie in rugā ptractas
intelligunt̄ pcepta phicalia in vnū volumen cōgregata. sicut i illo libro q̄
bus ipa phia boetiū p̄solat. Nota q̄ ad medicū infirmū curare volētē
ples req̄runt p̄ditiōes. p̄ditiō vt q̄litates et p̄ditiōes respiciat. et vt hūiores
nocētes cognoscat. Scđo ad loq̄ndū eū moueat. Tercio si p̄ valida egritu-
dine obmutescat vt manū corpi infirmi a. libbeat. Quarto vt eū x̄bis p̄so-
latorijs reficiat. sic phia vidēs dolores Boe. p̄ eū insperit. scđo ad loq̄ndū
mouit. tercio manū suā corpi apposuit. et quarto x̄bis p̄solatorijs refecit.

Anc me discussa liquerūt. Hic incipit tertiū metrū hui⁹ p̄mi li. cui⁹ p̄
mus versus vocat̄ metrū dactilicū exametrum. scđs dī metrū alemanī
cū ab innētoze. tetrametrū a nūero pedū. dactilicū a pede p̄dīante. et cata-
lecticū. qz nlla syllaba abundat nec deficit. In h̄ metro Boe. declarat p̄qđ
dā sile quō remotis ipedimētis vigorē cognitōis recupauit. et ē p̄al silitudo

Sicut choro flante nubes generant. et per interpositionem nubium sol et alia
astra nobis occultant. sic aduersitate imminente homo afficitur diuersis passioni-
bus occultantibus intellectui. et sicut austro flante dissoluuntur. et radij solares
reuertuntur. sic aduersitate adueniente per solatiōem phisicae passionēs sedantur. et
intellectus illuminatur. Dicitur ergo Itra. Tunc cum phisica terret oculos meos te-

nebre lique-
runt me discus-
sa nocte. id est ob
scuritate. et per
vigor cog-
nitionis re-
dijt lumini-
bus meis. id
est oculis. ut
per sicut sol la-
tet. id est occulta-
tur. cum. id est quoniam
sydera. id est stel-
le. glomeran-
tur. id est inuol-

Et cum precipiti glomerantur sydera choro
Nimbosisque polus stetit imbribus.
Sol latet. ac nondum celo venientibus astris
Desuper in terram nox funditur.
Hanc si traicio boreas emissus ab antro
Verberet. et clausum referet diem
Emicat. et subito vibrat lumine phebibus
Mirantes oculos radijs ferit

uantur. precipiti choro. id est tali vento. et polus. id est celum. stetit. id est stare videtur. nim-
bosis imbribus. id est pluuijs nubilosis. ac per etiam. nox. id est obscuritas. funditur de
super. id est de nubibus in terram. nondum. id est non adhuc. astris. id est stellis. ventibus. id
est apparentibus in celo. Si boreas emissus ab traicio antro. id est traicie regio-
nis. verberet. id est depellet. hanc noctem. id est obscuritatem. et referet clausum diem.
tunc phebibus. id est sol. emicat. id est lucet. et vibratus. id est fortificatus. lumine suo. fe-
rit. id est percutit. oculos hominum. mirantes subito. lumine solis post tenebras. Mo-
ta phisica trahit hominem ab obscuritate ignorantie ad lucem sapientie. ex libro. de po-
mo Arist. et etiam per metristam. Ars hominem facit nec sinit esse malum. Et ergo cum phisica
siccalet oculos Boetij. fugatis tenebris ignorantie redijt vigor intelligē-
tie. Nota quatuor sunt venti principales. qui sunt a quatuor partibus mundi.
scilicet ab oriente. occidente. septentrione. et meridie. quorum quilibet habet duos col-
laterales. et sic sunt. xij. venti qui his versibus proueniunt. Fiat subsolanus vultur-
nus et eurus ab ortu. Atque die medio. notus heret affricus austro. Circi-
nus occasum zephirusque fauonius afflant. Sed veniunt adque boreas et cho-
rus ab arcto. Chorus ergo est ventus qui flante generantur nubes et conglomerantur
sydera. sic quod per nubes occultantur. Nota quod polus est stella qui est in eodem lo-
co ubi est huius polus ponitur per firmamentum. tanquam per totum per synodochon. Mo-
ta quod polus. id est celum. videtur stare quoniam est obductum nimbosis imbribus. non quod stet
sed quod motus eius tunc nobis non apparet. motum enim celi non precipimus nisi per motum
alicuius stelle. cum autem celum est coopertum obscuris nubibus nulla stella videtur per.
Nota secundum Augustinum. Nimbos est nubium densitas ex interpeffate orra. et sic dicit Bo-
etius huius nimbosis imbribus. id est densis pluuijs. et est ratio. quod tenuis imber non impe-
dit aspectum astroz. Nota quod boreas dicitur stare ab antro traicio. quod forte regio
traicie est cauernosa de cuius cauernis erit ventus generatur ex vaporibus siccat
in terra. Nota postquam phisica terret oculos boe. et eos dē a fletu lacrimarum
cōpescuit restitutus fuit pristino vigori. ubi oculi ipsius boetij et ratio et in-

reflectus
amissionē
gine abieci-
lumi-
Buc

pi. Ita
defini-
lescen-
Et qu-
nes
delap-
crimine
te alim-
minis
tecum
erat in
mea c-
aliqu-
enim
res le-

pi. celū.
tis. i. m-
defini-
scolis. f-
migrā o-
dine. i.
legatio-
agiteri-
i. p. me
pato lab-

Liber I Prosa III

Intellectus obsuscatus erat tenebris ignorantie cum istis temporalibus adhaeret propter
amissionem rerum temporalium. Diversis fuit subiectus passionibus. Sed philosophia oculorum cali-
ginem abiecit cum ipsius intellectum illuminavit. tenebras ignorantie fugando et
lumine spirituali ut scientia illuminando.

Aud aliter tristitie nebulis. Hic incipit tertia prosa primi libri. in qua Boetius

Prosa tertia primi libri.

Aud aliter tristitie nebulis disso-
lutus: hausi celum. et ad cognoscen-
dam medicantis faciem mentem rece-

pi. Itaque ubi in eam deduxi oculos itursum
defixi. respicio nutrice meam. in cuius ab ado-
lescentia laribus obuersatus fueram philosophiam
Et quid inquam tu in has exilij nostri solitudi-
nes? oim magistra virtutum superno cardine
delapsa venisti: an ut tu quod mecum rea falsis
criminationibus agiteris. **P.** An inquit illa
te alune defererem: nec sarcinam quam mei no-
minis ob invidiam sustulisti. communicato
tecum labore partirer. Atque philosophia fas non
erat incomitatum relinquere iter innocentis:
meam criminationem vererer. et quasi novum
aliquid acciderit perhorrescerem. Num
enim primum censes apud improbos mo-
res lecessitam periculis esse sapientiam.

ostendit quod
philosophia cognov-
erit. et divi-
dit quod philo-
sophia cognov-
erit. et quod de
patria eius ad-
mirari cepit.
Et quod philo-
sophia sibi ridet. se-
cundo probat
philosophia plecuri-
onem sapientum
a vulgaribus
non esse novam
secunda ibi. **Ph.**
ne apud vete-
res. Dicitur
haud pro non
aliter nebulis
tristitie mee.
dissolutus. id
est fugatus per
solatorem philo-
sophie quam
sic nubes dis-
solvitur per fla-
tus boree. sic
ego Boetius
hausi. i. respe-

xi. celum. i. sursum. et recepi mentem. i. vigorem rationis. ad cognoscendam faciem medican-
tis. i. medici. itaque per quod ubi. i. postquam. ego deduxi. i. converti oculos. quod per. de
defixi. i. stabilivi intuitum in eam. respicio nutrice meam philosophiam in cuius laribus. id est
scolis. fueram obversatus ab adolescentia. i. a iuventute mea. et inquit. i. dixit. **Ph.**
magistra omnium virtutum. quod. i. propter quod tu venisti lapsa. i. per gressum. iugno car-
dine. i. de celesti porta. in has solitudines. i. loco deserta. nostri exilij. i. nostre re-
legationis. an. i. cumquid. propter hoc venisti. ut ex his rea. i. tanquam culpabilis: mecum
agiteris. i. manifeste falsis criminationibus? Illa philosophia inquit. i. dixit. o alune.
i. per me nutrita. an. i. utrum te defererem. quod. non. nec partirer. i. dividerem tibi cum coti-
cato labore. i. diviso labore. sarcinam. i. pondus. quam tu sustulisti ob invidiam

mei nois. i. rōne sapie. Atqui p certo. nō erat fas. i. honestū. pble relinque
re iter innocentis incommutatū. i. sine comite. sup. si ego te dereliquis ego ve
rerer. i. timerē meā criminationē. i. meā damnationē. et valde phorrescerem
quasi aliqd nouū acciderit. sup. circa te. cū p qz. nū. i. nunqd. tu censes. i.
iudicas. pūū ipam sapiam eē lacessitā. i. manifestā. piculis. i. pūrbatōib⁹
apud impro-

bos mores.
i. male mori/
geratos ho/
mines. qñ di/
cat hoc nō ē
nouū. Mo/
ta pbia dicit
medica. sicut

Mōne apud veteres qz ante nri plato-
nis etatē magnuz sepe cei tamē cū stulticie
temeritate certauim⁹. Eodem qz supstite p
ceptor eius Socrates iniuste victoriā mor

cū medicus morbo fugato sanitatē inducit. sic pbia ignorātia relegata vt
tā vtriusq; seculi pdonat. Hā hī i li. de pomio aresto. q pbiā inuenerit vi
tā in vtroq; seculo inuenit. et alibi. Qui me inuenerit vitā inueniet: et hau
riet salutē a dño. Et tō dicit Boe. facie medicantis. Morandū q boeri⁹
nō solū deduxit oculos in pbiā. s. defixit in eā intutū p qd inuuit q qui
vult philosophari oportet se totū tradere pbiē p ptinūū studiū et laborem.
Hā sic vna hyrūdo adueniēs nō facit verē. nec vna dies calida facit estatē
sic nec vna speculatio pbiā facit pbiā. Nota q tps oportunū ad philo
sophandū ē tps adolefcētie. qd inuēs Bo. dicit. cui⁹ larib⁹ ab adolefcētia
fuerā obuersatus. Hā etas hoīs afflās cere q si nimis est mollis vel dura
nimis. formā sigilli nō recipit nec retinet. si aut est tpeate mollis vel dura si
gurā recipit et retinet. Sic silr etas nimis tenera sicut infantia non recipit
doctrinā pbiā. nec etas nimis dura sicut decrepitas. sed etas tpata qua
lis est adolefcētia q facili ter intelligit intellecta memorie cōmēdat. Ho
ta p lares pbiē intelligunt diuerse secte phoz. sic aristo. et platonis. qz bo
etius ab adolefcētia fuit obuersatus. Et diē hugui. q obuersari est idē qd
cōuersari. Morandū q pbia dī mgra oīm xrtutū. qz oēs xrtutes morales
docet vtz ex ethicis. et dico morales ppter xrtutes theologicas q sc fides
spes et charitas. Et dī pbia delapsa a supmo cardine. qz oīs sapia a dño dō
est. Hā sic scribit in plogo li. de regimie pncipū. Deus ē q diuinitas sue sa
piētie influit aīab⁹. i. studentibus tribuit grām cognoscēdi cui nihil ē diffi
cile et sine quo nihil est possibile possideri. Nota vt postea patebit q bo
eti⁹ false criminabat de lris cōpositis et de ipedimēto delatoris. et illd qd
faciebat sapia dicebat facere arte magica. tō diē ad phiaz. nūqd venisti vt
tu mecū rea falsis criminationib⁹ agiteris. Nota pbia tangit tres rōnes
ppter qz nō debuit derelinquere Boe. Pbia qz nutrit nō dē derelinque su
um alūnū. scda q patit ppter aliū nō decet vt deserat ab illo. tertia qz non
decet pbiā derelinquere innocentē. Boeri⁹ aut fuit pbiē alūm⁹. ipe pa
tebat iniurias ppter pbiā et fuit inocēs. q tē. Nota fm lūg. lacesso. id
est cū desiderio lacero vel vero. vel iniurijs affligo.

¶ Nonne apud veteres qz. Hic pbia pbat psecutionē sapiētū a vulgarib⁹
nō eē nouā. et h primo pbat exēplis antiqz. scdo magis modernis. tercio
ōndit qd sit faciendū p insultus vulgarū. scda ibi. q si nec. tertia ibi. Qui

qñ p. p. p.
lis nō est no
certauim⁹ n
boib⁹ eodem
mortis me

tis me a
inceps
p sua qñ
clamātē
berēt. v
sciderū
me sibi
qdā nū
esse fan
eoz pp
si nec al

puerā meis
me totam
vestigia ne
ipso meo
eoz. i. aliū
vulgare
pientes
ei⁹ inter
aut coler
Anetis
ea coegit
socrate d
inceperu
eoz disci
Alii sicu
nōis rap
illud rec
stulerun
multi ec
¶ Qz si
modern
Nec toz

Liber I Prosa III

si quā 5. Primo dicit. Bene dixi q̄ persecutio sapientū a vulgaribus et a ma-
lis nō est noua. Rōne apud veteres ante eratē nri platonis nōs pbia sepe
certauim⁹ magnū certamen cū temeritate stulticie. i. cū stultis et temerarijs
hoib⁹ eodēq̄ platone uiuente mgi eius socrates iniuste pmeruit victoriā
mortis me sibi astante cuius socratis. hereditatē. i. sciam hereditarie reli-

tis me astante pmeruit. Cui⁹ hēditatē cū de
inceps epicureū vulgus ac stoicū. ceteriq̄
p sua q̄sq̄ pte raptū ire molirent. meq̄ re-
clamātē renitentemq̄ velut in ptē pde tra-
herēt. vestē quā meis texuerā manibus di-
sciderūt. arreptisq̄ ab ea pāniculis. totam
me sibi celsisse: credētes abiēre In q̄b⁹ qm̄
qdā nri habitus vestigia videbant. meos
esse familiares impudētia rata. nōnullos
eorū pphane mltitudinis errore puerit. Q̄
si nec anaxagore fugā: nec Socratis vene-

ctā suis disci-
pulis cū epi-
cureū vulg⁹
et stoicū et ce-
teri moliren-
tur. i. labora-
rent. ire rap-
tum. i. rape-
vniūq̄sq̄ p
sua pte et cū
ipsi traherēt
me pbiā in
dēz pde me
reclamantes
i. dīcētē. q̄
p et. reniten-
tem ipsi. disci-
derūt vestes
meas quā te

ruerā meis manib⁹. q̄ p et arreptis. i. ablatīs pāniculis abierūt credētes
me totam sibi celsisse. et quia in istis videbant. id est apparuerūt quedam
vestigia nostri habitus. i. prudētie. imprudentia vulgarū. rata. i. opinata.
ipsos meos esse familiares. i. meos discipulos rōe sapie. puerit nōnullos
eorū. i. aliq̄s. errore. i. psecutiōe. pphane mltitudinis. i. indocti vulgi. sicut
vulgares solent puertere doctos. Nota q̄ ante tps̄ platonis multi sa-
pientes psecuti fuerunt a vulgaribus et tpe platonis: socrates magister
ei⁹ interijt ppter suā sapiām. Rā ipse cognouit sua sapia eē vnū deū. alios
autē colentes plures deos redarguit. qd̄ picipēs dux atheniensīū nomine
Anetus. coegit ipm̄ bibere venenū in noie vni⁹ dei et nihil sibi nocuit. post-
ea coegit ipm̄ bibere venenū in noie pluriū deorū et iterijt. Nota mortuo
socrate discipuli sui q̄ sciam Socratis tanq̄ hereditariā sibi vendicabant
inceperunt dissentire. in q̄ mgi eorū socrates posuisset summū bonū. qdā ei
eorū discipulorū dicit epicuri dicebāt ipm̄ posuisse summū bonū in voluptatib⁹
Alij sicut stoici dicebant q̄ in virtutib⁹ et quilibet eorū p defensiōe sue opi-
niōis rapuerunt auctates pbie ipas errore exponēdo. ppter qd̄ pbia dicit
illud reclamasse: et sic male exponendo sciderūt vestes pbie et particulas ab-
stulerunt. et quis non essent veri philosophi. quia tamen videbantur esse
multi eorū a vulgaribus occisi sunt.

¶ Si nec anaxagore fugā. Dic pbia pbat psecutōz sapientū exēplis mag⁹
modernis pi. ¶ Boeci si nō nouisti fugā anaxagore. nec venenū socratis.
¶ Nec tormenta zenonis. quoniam ista sunt pegrina. id est extranea et alie.

na cum tu potuisti scire canios. i. psecutionē canij. ac senecas. ac Soranos
id est sequaces soranij q̄ 107 memoria nō est puetusta. i. valde antiqua. nec
incelebris. i. nō sine gloria. q̄s viros nihil aliud detraxit in cladē. i. in ortē
nisi q̄ instituti. i. informati nostris moribus ip̄i videbant dissilimi studijs
improboꝝ. ita q̄ nihil est. i. nō est cā. q̄ tu admirere. i. debeas admirari. si i
hoc salo vite

id est amari
tudie nos sa
pientes agi
temur. i. ve
remur pcell
id est aduer
sitatibus ma
loꝝ. circūfā
tibus quib⁹
nobis sapiē
tibus maxie
ppositū est. i.
intentio dis
plicere pessi
mis. quoz
maloz si sit
nūerosus ex
ercitus tñ est
spendendus
qm̄ nullo du

ce supple ratōnis regis s̄ tñ rapit̄ errore limphāte. i. p̄cipitate eos ad mo
dū limphe. temere. i. stulte. ac passim. i. vbiq̄. Nota q̄ anaxagoras stulti
ciam hoīm solent p̄ deo colentū reprehendit. dicens solem nō esse deum sed
lampadem ardentē ppter qd̄ reus iudicatus est. et in fugam ppulsus. q̄ dī
cit pbia Anaxagore fugim. Nota dicit Socratis venenum de quo dī
etum est supra quo veneno interijt. Similiter zeno multa tormenta ratiōe
sue sapientie sustinuit. Nota q̄ Lanius. Seneca. Soranus fuerunt nobi
les romani et moribus philosophie instructi ppter quod interierunt. An
de Lanij dicebant mutatores a magistro suo canio. Similiter Soranij dī
cunt a Sorano qui fuit poeta et eius sequaces ab eo condemnant.

Nota de Seneca dicit Boetius in de disciplina scolariū. q̄ Nero fa
miliarem suum preceptoremq̄ Senecam ad eligende mortis arbitrium co
egit. Nota q̄ sapientes dissimiles sunt studijs improboꝝ. Quia dicit Se
neca in libro de amicitia. Disparēs mores. disparia sequuntur studia. quo
rum dissimilitudo dissolvit amicitiam nec vnq̄ improbi probis. nec probi
improbis amici esse possunt. non ob aliam causam: nisi quia tanta est inter
ip̄os distantia quanta esse potest studiorum malozumq̄ morum distantia.

Nota q̄ propositum sapientum est displicere pessimis. quia dicit Sene
ca in libro de remedijs fortuitoꝝ. Malis displicere laudabile est. Et alī
bi dicit. Virius sese diligit asp̄ernaturq̄ in alium. Et poeta. Opro placere

bonis prau
merolum. q
aliter corru
ad optima
tam bestial

Qu
ens val
copias
ca dirp
tur. At
rum qu
tumult
ti stult

Hic pbia
buerit. i. in
p certo. ne
piosa. in a
occupant
corpales. q
at nos sapi
q̄ viliū
tumultū m
nō sit fas
tandum i
habitus
nota p an
cit nos r
test. H
cupie. qu
bet se mu
aduersita
ones nox
nō timeb
maiori r
res eligi
bona tpe
summi b
hic aut a
sapiente

Liber I Prosa III

bonis prauis odiosus haberi. Nota q̄ dicit exercitum maloz esse inu-
merosum. qz fm̄ Salomonē. Stultoz infinitus est numerus. ⁊ pueri diffi-
ciliter corrigunt. Nota q̄ mali nō regunt duce rōnis. qz ratio deprecatur
ad optima mali aut opant pessima. Ducunt enim errore sensualitatis vi-
tam bestialem psequētes. de qb⁹ dī in li. ethic. Quidā sunt homines vitaz

Qui si quando contra nos aciem stru-
ens valentior incubuerit: nostra quidē dux
copias suas in arcem ptrahit. Illi nō cir-
ca diripiēdas inutiles sarcinulas occupā-
tur. At nos desup irridemus vilissima re-
rum queqz rapientes: securi totius furiosi
tumultus eoqz vallo muniti. quo grassan-
ti stulticie aspirare phas non sit.

pecudum eli-
gentes simi-
les sardino-
polo. Et er-
go dicit phi-
losophia: q̄
tales sunt ti-
mendī. qz ex
quo regunt
p rationē tūc
eoz fatuitas
faciliter diffi-
patur.

¶ Qui si qñ
contra nos.

Hic p̄bia ostēdit qd sit faciendū ⁊ insult⁹ maloz dī. Si exercit⁹ maloz incu-
buerit. i. insisterit. struens. i. faciens. aciem. i. bellum. ⁊ nos sapientes. quidā
p certo. nostra dux. i. rō. ptrahit. i. colligit. copias. i. sciētiās ⁊ virtutes co-
piosas. in arcem. i. in altitudinē speculationis celestium. nō p sed. Illi mali
occupant circa diripiēdas. i. auferēdas inutiles sarcinulas. i. diuitias
corpales. que sarcina ⁊ pondus corporis sunt inutile aīam submergentes
at nos sapientes in cōtemplatione celestium cōstituti irridem⁹ malos que
qz vilissima rerū nos securi existentes totius furiosi tumultus. i. ⁊ furiosū
tumultū malozūqz. qz p et. sup. nos sumus muniti. eo vallo. i. munimine. q̄
nō sit fas aspirare. i. accedere stulticie. grassanti. i. impugnanti nos. No-
tandum Boe. hic nostram rōem appellat ducem. vnde ratio diffinit sic. est
habitus dirigens omnem actionē hūanā in vltimū ⁊ optimū finē. Item
nota p arcem ipe intelligit altitudinē speculationis celestīū ⁊ ad hanc du-
cit nos ratio. Et hoc est vltimū bonū humane vite. quod null⁹ auferre pō-
test. Nota copie in hoc loco dicunt appetit⁹ sensitiui. ⁊ dicunt copie qñ
cupie. quia cupiunt res aliqñ ⁊ rōnē. et tales copias dī regere ratio. ⁊ de-
bet se munire vallo humilitatis ⁊ patientie. ⁊ tūc omnes impugnationes.
aduersitates et misērias equanimiter sustinebit. ⁊ temptationes ⁊ delectati-
ones noxias quas suggerit dyabolus. ⁊ caro impellit. ⁊ mūdus cōmouet:
nō timebit. Nec Marquardus. Item nota ille merito est deridendus q̄
maiori ⁊ meliori bono dimisse eligit ⁊ occupat circa bona viliora. s̄ sapie-
tes eligūt bona aīe que sunt maxime bona. i. Ethicorū. Et vulgares eligūt
bona tpalia. que dicunt vilissima rerū: qz impediūt hominē in cognitione
summi boni. Notandū arx arcis est altū edificiū in quo hostes pugnāt.
hic aut accipit p cōtemplatione celestīū ⁊ spe futuroz bonoz. nā p hec duo
sapientes omnem aduersitatem maloz sugant et circa cōtemplationem dī

ulnoꝝ tota intentio sapientis versat. vñ de Boetius in tractatu de sumo bono dicit. qd̃us maxime delectat in primo principio ⁊ in cōtēplatiōe sū me bonitatis. ⁊ hec sola est recta declaratio. S̃ em̃ est vita p̃hoꝝ sine qua ne mo viuit vita recta. Nota de h̃ noīe vallū dicit greista. Est vallus pal⁹ circa castrū pacutus. Rexio palozū sed murus sit tibi vallū. Hora aspi-

rare s̃m̃ ihu/
guitionē est
anhelare co-
nari vñ deue-
nire. Itēz
s̃m̃ eum gras-
sor grassozis
p̃ g. i. inuade-
re vel crude-
liter impug-
nare.

Quisq̃
cōposi-
to seren⁹ euo
hic icipit q̃r-
tū metrū bu-
lus primi qd̃
vocat metrū
valenticū ab

inuentore ⁊ p̃stat ex spondeo. dactilo ⁊ tribus trocheis. An pōt dici metrū trochaicū a pede p̃dominante. In hoc metro p̃bia ostendit qualiter hō se debeat habere. vt p̃secutiones improboꝝ nō p̃ualeat s̃ ip̃m. ⁊ hoc p̃rio de clarat quibusdā s̃sibū. sc̃do exclamat s̃ timētes tyrannos. sc̃da ibi. Quid t̃m̃ miseri. dicit primo. Quicunq̃ hō serenus. i. clar⁹ virtute. cōposito euo l. ordinata vita. egit. i. calcauit. sub pedibus sup̃bū fatum. i. euentū rerū tē poraliū. ⁊ quicunq̃ tuens. i. respiciens. vtrancq̃ fortunā. i. p̃speram ⁊ aduer sam. rectus. i. nō flexus potuit tenere vultum. i. aīñ inuictū ita q̃ nō vinca tur. p̃speritate se extollendo nec aduersitate dep̃rimendo. illū hōīez nō mo uebit. i. turbabit. rabies ponti. i. inundatio maris. agitantis. i. mouentis funditus. i. a fundo. estum versum. i. ebullitionē verlam. q̃ in ebullatiōe maris aqua vertit p̃ fluxum ⁊ refluxū quasi dicat. Impetus maris faciens ebullitionē nō nocebit illi hōī q̃ nō extollit in p̃speris. nec dep̃mit in ad uersis nec tali hōī nocebit ignis veseui mōtis. quotiēs ille mons torquet. id est emitter. ignes fumificos ruptis caminis. i. cauernis suis. quasi dicat nec tali homini nocebit vagus veseuus suis ignibus. nec illū hominē mo uebit via ardētis fulmīs. soliti. i. p̃sueti ferire celsas turres. Nota p̃bia tria tangit q̃ nō nocēt hōī q̃ p̃stans est in vtracq̃ fortuna. Prīmū est rabies maris p̃ quā designant luxuriosi. sicut em̃ mare sole ⁊ motu suo incalescit. ⁊ fetet. sic luxuriosi p̃cupiscentia sua inardescūt ⁊ pacta libidine fetent. de quib⁹ dicit scriptura. Perferūt iumēta in stercore suo. tales luxuriosi non nocebunt hōī cōstanti in vtracq̃ fortuna. Sc̃dm̃ qd̃ tangit est ignis veseui montis p̃ quē designant auari ⁊ inuidi. sicut em̃ ignis veseui montis seu

**Metrū quartū primi libri
Quisq̃ p̃posito serenus euo
Fatum sub pedibus egit superbum**

**Fortunamq̃ tuens vtrancq̃ rectus
Inuictum potuit tenere vultum
Nō illum rabies mineq̃ ponti
Versum funditus agitantis estum
Nec ruptis quotiens vagus caminis
Torquet fumificos veseuus ignes
Haut celsas soliti ferire turres
Ardentis via fulminis mouebit.**

I
per ardet. in
crucians q
dis. ⁊ tales
minis p̃ quā
se extollū

**Quid t
Adiran
Nec sp
Exarme
Et quib
Q nō
Abieci
Necti**

quariciā.
italicū
mit. Not
est mōs su
tuna sp̃ est
quia se bz
Quid n̄
re miseri b
ni se ip̃oz
qd̃ de bon
debilitau
tpaliū. v
abiecit cl
thenā aī
terrena a
⁊ iō null
q̃ aut nec
sibi nec
spe bono
t̃m̃ misē
gnanini
nō facill
cab tibi
hūit. N
die. seu
angustia
minis. q̃
tio homi

Liber I Prosa IIII

per ardet. ita auari ardēt in cōcupiscentia bonorū exteriorum. et sicut ignis eructans quāq; psumit loca vicina. sic iudi quāq; nocēt verbis si nō pnt factis. et tales inuidi nō nocebūt hoī cōstanti. Tercium qd tangit est ier^o fulminis p quē intelligunt supbi. sicut em fulmē generat in alto. sic supbi alie se extollūt et iurabile videt de superbis q cū alijs hoīb⁹ habitare nolūt.

**Quid tantum miseri seuos tyrannos
Mirantur sine viribus furentes.
Nec speres aliquid: nec extimescas
Exarmaueris impotentis iram
At quisquis trepidus pauet vel optat
Qd nō sit stabilis. suisq; iuris
Abiecit clipeum: locoq; motus
Nectit qua valeat trahi cathenam**

et tñ ad celos
volare n pnt
tales supbi n
nocebūt hoī
pstanti. Alij
p rabiē marē
intelligūt in
uidos p ignē
iratos p ful
men supbos
vt dictum ē.
Alij p mare
qd ē sonoro
sū intelligūt

auariciā. p ignē penā corpis. p fulmē rex ablatiōez. Nota veseu⁹ ē mōs ytalie intrinsec⁹ ardēs q quāq; rupt⁹ cavernis emittit ignē q loca vicina psumit. Nota circa h q dic⁹ seren⁹ euo Sen. diē. Talis ē anim⁹ sapiētis qlis est mōs suplumiāt. tal aut mōs sp ē seren⁹. et sic anim⁹ sapiēt⁹ i vtrāq; fortuna sp est seren⁹. An Aresto. i ethicis diē. Sapiēs bene sicut ferre fortūas quia se hz sicut tetragonum sine vitupero.

Quid tñ miseri et. hic phia exclamar h timētes tyrānos di. Quid. i. q. re miseri hoīes mirā⁹ timēdo seuos tyrānos furētes sine virib⁹. q. d. tyrāni sē ipotētes. qz nō pualēt nisi iqtū hō se sbiecit eis. et addit. Nec spes ali qd de bonis tpalib⁹ nec times eos de aduersitatib⁹ tūc tu exarmaueris. i. debilitaueris. irā ipotēris tyrāni. h qd cūq; hō trepid⁹ pauet timore malorū tpaliū. vlt optat bona tpalia tal nō ē stabil. et sui iuris. i. pprie libtatis. ipse abiecit clypeū securitatis et mor⁹ a loco stabilitatis. ipse nectit. i. cōpōit. cathenā affectionū. q valat trahi ad tristitiā et dolorē mentis. Nota ptās terrena ad nihil se extēdit nisi ad largiēdū bona tpalia vel ad auferēdū ea et iō null⁹ biacer terrene ptāti nisi q ipat talia bona vlt timet eoz ablatiōez q aut nec timet nec sper ipse ē oīno s vel ē frenā ptātē. et p pns frenā ptās sibi nec pficere nec obesse p. pp qd phia exclamar h illos tāq; miseros q spe bonorū tpaliū vlt timore ablatiōis eoz subiiciūt se frenis ptātib⁹ di. qd tñ miseri. Nota circa illud at qd qd trepid⁹ Sen. diē i li. de xtu. car. Magnanimitas si isit aīo tuo mag⁹ fiducia viues itrepid⁹ et alacer: magni aī ē nō facillare s p̄tare et finē vite itrepide expectare. si mag⁹ ntm⁹ es nūq; iudicab⁹ tibi ptumeliā iferri ab imico. h dices nihil mihi nocuit: s aīm nocēdi hūit. Nota tyrān⁹ qndā dicebat qdā rex fort⁹ et dicebat a tyro. i. fortitudie. seu illd nomē ē cā appropata pncipātib⁹ pessimis. et dicūt a tyro. i. ab angustia quā inferūt suis sbditis. Nota clypeus sumit hic pro rōne hominis. quia sicut clypeus defendit nos ne ledamur a telis et a silib⁹. ita ratio hominis tuerur eū et puidet sibi ne offendat.

Entis ne inquit hec. Hic incipit prosa quarta in qua p[ri]ma p[ri]mo inquit
rit Boetium sup[er] attentionem predictorum et hortat ip[su]m ad sui mor
bi reuelationem. Sc[en]do Boetius reuelat morbum suu[m] ibi. Tum ego
p[ri]mo dicit. O Boeci nunquid sentis. i. intelligis. ea que dicta sunt. at
quillabunt. i. imprimunt. animo tuo. et subiungit grecum q[uo]d in latino v[er]o

Es ne asin[us]
ad lyraz. q[uo]d
fles quid ma
nas. i. finis.
lacrimis. et
subiungit gre
cum q[uo]d tan
tu[m] valet. Co
fiteare mihi:
ne abscondas
si expectas o
pera. i. dilig[en]
tiam medica
tis. oportet
vt detegas. i.
manifestas
vulnus tuu[m].

Nota q[uo]d p[er]
uerbulu[m] erat

apud grecos cu[m] aliquis audiuit verba alicuius et no[n] aduertit nec curauit i[n]
tellectu[m] verboru[m] illi dicebat. Es ne asin[us]: asin[us] ad lyram. facis eni[m] sicut as
inus positus circa lyra[m]. audit sonu[m] lyre. s[ed] no[n] percipit melodia[m]. nec p[ro]p[or]tione[m]
sonor[um] intelligit nec delectat[ur] in ea. Sic aliq[ui]s audiens verba et no[n] curans
intellectu[m] eor[um] d[icitu]r esse asinus ad lyra[m]. Nota si quis voluerit sanari opor
tet morbum vel vulnus suu[m] detegere et manifestare. Tu[m] Seneca. iij. episto
la dicit. Nemo p[er] se satis valet vt emergat sed oportet vt manu[m] porrigat. et
alius ip[su]m extrahat. tunc eni[m] morbi ad sanitate[m] inclin[ant] cu[m] ex abdito erum
punt et vini suam p[er]ferunt.

¶ Tu[m] ego collecto in vires a[n]i[m]o. Hic Boe. reuelat morbu[m] et dolore[m] suu[m]. et p[ri]mo
mo[n]strat se esse p[er]turbatu[m] ex his q[ui] inu[er]sose agebant[ur] circa ip[su]m. sc[en]do ex his
que generaliter vidit in alijs ibi. Si. lere aut[em] videoz. p[ri]mo ostendit se p[er]tur
batu[m] ex sui exilij relegatio[n]e. Secundo ex merito[rum] suor[um] frustratio[n]e. Tercio
ex iniusta sui p[er]demnatio[n]e. Quarto ex fame sue lesione. sc[en]da ibi. Quoties
ego. tertia ibi. Quib[us] aut[em]. quarta ibi. At vero hic. Adhuc diuidit. p[ri]mo
facit quod dictu[m] est. sc[en]do resp[on]dit obiectioni ibi. At q[uo]d tu. dicit p[ri]mo sic. Tu
id est tu. ego Boe. collecto a[n]i[m]o i[n] vires. i. resumptis viribus a[n]i[m]i. supple dicit
an ne satis eminet. i. appet. asp[er]itas fortu[n]e seu i[n]t[er]it[us] i[n] nos. i. p[er] nos. Nunquid
adhuc eget admonitione. id est declaratione. nunquid facies. i. dispositio.
huius loci sc[ilicet] carceris mouet te. Hecce ne. i. nunquid hic est bibliotheca.
id est locus studij quem habui in patria. quam tu p[er] filosofia[m] delegeras.
id est elegisti. tibi certissimam sedem in nostris laribus in qua bibliotheca

Prosa quarta primi libri.

Entis ne inquit hec: atq[ue] a[n]i[m]o illabu
tur tuo: expers es lyre: als. Es ne
asiuus ad lyram. Quid fles: quid lachry
mis manas: cofiteare mihi et ne occultes
mala tua: si operam medicantis expectas
oportet vulnus detegas tuu[m]. B. Tu[m] ego
collecto in vires a[n]i[m]o. An ne adhuc eget ad
monitione: nec p[er] se satis eminet fortune in
nos seu i[n]t[er]it[us] asp[er]itas. Nihil ne te ip[s]a fa
cies loci mouet. Hecce ne est bibliote

tunc me
entia reru
yllis. et t
re. cu[m] des
trali. cu[m]

ca qu
ip[s]a d
de hu
bas. B
tecum
rum
stros
nis
refer
iniam

i q[ua]ntu
pidibus
dicit p[ri]m
Bo. est
ta certa
reposit
neca. x
na et bi
O luc
fine su
hoc d[icitu]r
dicit. A
syderu
geome
mores
riores
nra fer
gum e
Zilber
positu
¶ Atq[ue]
heere.
bonu[m] se

Liber I Prosa IIII

tunc mecum residens. i. morans vel sedens differebas. i. disputabas. de scientia rerū diuināz et humanāz. nunquā erat mihi tunc talis habitus. supp. vilis. et talis vultus tristis. cū ego rimarer. i. inuestigarē. tecū secreta naturę. cū describeres mihi vias syderū. i. cursus stellarū. radio. i. virga geometricā. cū tu formares. i. formare docuisti. mores nros. i. mores hoīm. et rationē. i. dispositionē. toti⁹ vite ad exemplar. i. silitudinē celestis ordinis sunt ne ista pnia q referimus. id est reportam⁹. tibi obsequentes. i. seruientes.

ca quā certissimāz tibi sedē in nris laribus ipsa delegeras. in qua mecum sepe residens de humanāz diuināzq; rez scia differebas. Talis habitus talisq; vultus erat: cū tecum nature secreta rimarer. cū mihi syderum vias radio describeres. cū mores nostros totiusq; vite rōnem ad celestis ordinis exemplar formares. Heccine premia referim⁹ tibi obsequentes. Atqui tu hanc sniam Platonis ore sanxisti. btās fore res

Nota qbi biblioteca est locus vbi reponunt libri et dicitur a bibliō. i. tunco

i q antiqui scribebāt libros. talē bibliotecā hūit Boē. rōme marmoreis lapidibus politā. in q studuit de rebus diuinis et humanis. Nota Boetius dicit pñiam sibi elegisse certissimā sedē in biblioteca h dicit p tanto. qz licet Bo. eēt diuersis officijs et negocijs occupat⁹. tñ nulli eoz tā certis tpius tā certa intentione vacabat sicut studio in libris pñicis quos in certo loco repositos habuit. Nota pñia tractat de rebus diuinis et hūanis. An Seneca. xxi. Nō pōt xrus pfecta eē nec eq̄lis tenor vite sine pñia p quā diuina et hūana cognoscūt. qua si te occupas incipis esse deoz soci⁹. et alibi dicit Lucille scio neminē bene viuere posse et tolerabiliter sine studio pñie qz sine studio pñie aīa est eger. Nota Boetius studuit i naturali pñia. pñ hoc dicit. Cū tecum nature secreta rimarer. Studuit etiā in pñia morali q dicit. Cū mores nros. Studuit etiā in astrologia ppter h dicit. Cū mihi syderū vias radio describeres. Abi nota radius est virga geometricā qua geometri describunt figuras in puluere supposito. Nota q via hūana et mores hoīm debēt formari ad silitudinē celestis ordinis. sic em̄ spere inferiores planetaz obediūt spere supiori et regunt⁹ motu firmamenti. sic xrus nra sensibilis dō obedit virtuti rōnali et regi ab ipā. turpe em̄ ē abijcere reginē supioz et induere reginē inferiorz. qd nobis cōe est cū bestiis. sic dicit Gilbertus sup. iij. de aīa. Nota ex quo Boe. ratioe sue sapie in miserā fuit positus iō dicit ad pñiam. sunt ne h premia q nos referim⁹ obsequentes tibi. Atqui tu hanc sniam. hie Boe. rādet obiectiōnī. posset em̄ pñia sibi obijcere. dicendo quale pñiū debuisti reportare cum tu nō studuisti ppter cōe bonū sed ppter vanam gloriā et ppter pñiam utilitatē. cui obiectiōni re-

respondet Boetius dī. *Philosophia tu sanxisti. i. confirmasti hanc sententiam ore platonis beatas eē. i. fore respublicas. si eas sapientes regerent. vel si rectores earū cōtingisset studere sapientie. et p̄firmasti ore eiusdem platonis necessariū esse reipublice q̄ a sapientibus regeret. ne gubernacula. i. regimina cōmissa improbis. q̄. i. et. flagitiosis ciuibz vrbium inferrent pestem. ac id*

est etiā. p̄niciem. i. damnum bonis hoibz igitur ego secutus hanc autoritatem. i. sententiā. qđ ego didicerā a te p̄bia in secreta ocia. ego optavi. i. curavi. transferre. i. deducere. in actū. i. opus. publice administratōis. i. cōis utilitatē. tu philosophia et deus qui inseruit. i. infudit te mentibus sapientibus estis

mibi cōscij. i. testes. nullū studiū me detulisse ad magistratū nisi cōe studiū bonorū. q. d. nihil mouit me ad magistratū gerendū nisi cōis utilitas. inde id est ppter hoc. erant mihi graues. i. difficiles. q̄. i. et. inexorabiles. i. inapplicabiles. discordie cum improbis. et sp̄ fuit mihi sp̄reta offensio potentū p̄ tuendo iure. i. p̄ iusticia defendenda. qđ h̄z libertas p̄sciētie. i. libera cōscientia. i. nullū timere p̄ tuendo iure. Nota fm̄ p̄latonem. beata ē res publica cuius dominus philosophus est. et ve genti cuius dñs puer est. et rationabiliter. q̄ p̄bia et sapientia vitam disponit. actiones regit. agenda et omittenda demonstrat. Unde Seneca. xvi. eplā dicit. Si vis oīa tibi subijcere subijce te rationi. Multos enī rexis si rō te rexerit. Et aristō. in p̄hemito methaphice. Sapientis est regere et ordinare. ex quibus patet q̄ regimen reipublice spectat ad sapientes. p̄ tanto dicit Tullius in principio sue rethorice. ad rempublicam plurima p̄tinent cōmoda. si moderatrix et regulatrix omnium rerum p̄esto est sapientia. Nota q̄ studiosi sapientie dicunt illi qui iā p̄ studiū adepti sunt sapientiam. Illi autem dicunt studere sapientie qui ad huc studendo acquirunt sapiām. Nota q̄ Boetius sta

publicas: si eas vel studiosi sapie regerēt: vel earū rectores studere sapie cōtingisset. Tu eiusdem viri ore: hanc sapiētibz capessunde reipublice necessariā causam eē monuisti: ne improbis flagitiosisq̄ ciuibz vrbium relictā gubernacula: pestes bonis ac p̄nitentiam inferrent. Hanc igitur autoritatem secutus. qđ a te iter secreta ocia didicerā: transferre in actū publice administratōis optavi. tu mihi et qui te sapiētū mentibus inseruit deus conscij estis: nullū me ad magistratū nisi cōmune omnium bonorū studiū detulisse. Inde cū improbis graues inexorabilesq̄ discordie fuere et qđ p̄scientie libertas h̄z pro tuendo iure sp̄reta potentū

diū voca
patione. e
cida est qu
mens boni
hoc scribu

semper fu
stum in
cientē
regie p̄
q̄ iam
seros o
barorū
culi a

neca. illi
curatē
vrius
nes. Et id
q̄ caotie
frustrati
do tangit
citāt se p̄
ens ipm
rue. ecce
id est con
Lunc p̄
guillam
iecti ab in
iungit ter
res. quos
rabat inf
cta. i. exp
a iure ad
theodori
tes. i. sus
talis etiā
idē ē qđ
vniuerse
terra iū
q̄ a iure a

Libër I Prosa IIII

diuim vocat secretum oculum. quia in studio homo oculat ab exteriori occupatione. de quo ocio siue quiete loquitur Seneca. lviij. epla dicens. Nulla placida est quies nisi quam ratio componit. et illa vera est tranquillitas in qua mens bona explicat. Nota qd deus immitit sapientiã mentibus sapientibus hoc scribitur in plogo de regimine principum. Deus est qui diuitias sue

semper fuit offensio. Quoties ego Conigastum imbecillis cuiusqz fortunas ipetũ facientẽ obuius excepi. Quoties Triguillã regie ppositũ domus ab incepta ppetrata qz iam prorsus iniuria deieci. Quoties miseris quos infinitis calũnijs ipunita barbarorũ semper auaricia verabat: obiecta piculis auctoritate protegi. Nunqz me a iure

sapientie in-
fuit i aias sa-
pientũ. Mo-
ta qd libertas
cõscientie ha-
bet nullũ me-
tuere. qz dic-
Macrobius
hoc habet li-
bera cõscien-
tia. prius qd
siquis possi-
deat nullum
potentẽ me-
tuat. Itẽ Se-

neca. liiij. Sapiens ex libero arbitrio nihil timet imbecillitatẽ hoĩs. qz securitatem dei habet. Et Seneca de quatuor virtutibus cardinalibus dic. vt iustus sis non sufficit qd innocens sis sed vt innocente ab iniuria serues. Et idem. Iusticia est vinculum diuine et humane societatis.

¶ Quoties ego conigastũ. Hic Boetius ostendit se prurbatũ ex meritorũ frustratione suorũ. et primo tangit merita et beneficia alijs exhibita. secundo tangit frustrationem eorũ ibi. Sed esse. Porina in septẽ partes fin qd recitat septem beneficia que patebunt. Primo dicit. Ego Boetius multoties ipm conigastum qui fuit officialis regis Theodorici. obuius. i. cõtra riuus. excepi. i. impediui ipm facientem impetum. i. insultum ptra fortunas id est contra bona fortune. cuiusqz hoĩs imbecillis. i. impotentis resistere. Tunc ponit scdm beneficium dicens. Quoties ego deieci. i. auerri. Triguillam sic dictum prepositum regie domus. i. regalis aule. ego ipsum deieci ab incepta. id est et perpetrata iniuria ipsis pauperibus. Tunc subiungit tertium beneficium dicens. Quoties ego pteri miseris. i. pauperes. quos auaricia barbarorũ. i. crudeliũ hoĩm impunita. i. incastigata. verabat infinitis calũnijs. i. miserijs. illos ego pteri auctoritate mea obieci. i. exposita piculis. i. dānis. nũqz quisqz. i. aliquis. detraxit me. i. deflexit a iure ad iniuriã. Nota qd Conigastus fuit quidã nobilis familiaris regis theodorici qd suus officialis fuit et totus tyrannus qd ples hoĩes inuasit impotentes. s. sua ipis auferẽdo. quẽ Boe. sibi pterari a suo ipetu inturioso auerit talis etiã erat triguilla ppositus aule regie. Nota fin Hugut. qd barbarus idẽ qd crudelis. incultus et stolidus. et ẽ nomẽ crudelitatis. vñ olim oēs ac vniuerse gentes dicte sũt barbare pter grecos et latinos. et barbaria dicitur quidã terra iuxta greciã sita ppter crudelitatis excellentiã. Nota Boe. dic. nunqz a iure ad iniuriã. et h dicit sic glosari. ego nec suus retractus a iure amore nec

odio nec timore nec spolio cōmodo q̄ oīa solent impedire verū iudiciū. **En**
dicit laborintus. Quē nūmus. psona. preces de tramite recte. **Nō** ducunt
iudex sydera laude ferit

¶ Prouincialium fortunas. Hic Boetius ponit quartū bñficiū dī. Ego in-
dolui sicut illi q̄ patiebant fortunas. i. bona fortune puincialium. i. illorum
hoīm. q̄ tū. i.

aliqui. pessun-
dari. i. ibici.
puatis rapi-
nis. i. occul-
tis. tuz. i. ali-
qñ. publicis
vectigalibus
i. tributis. q.
d. cū prouin-
ciales nunc
spoliarent:
nūc in tribu-
tis bona ipso-
rū auferēdo:
ego dolui tā-
tū sicut q̄ pa-
tiebantur.

ad iniuriā quisq̄ detraxit. Prouincialium
fortunas: tū priuatis rapinis. tū publicis
vectigalibus pessundari: non aliter q̄ qui
patiebant indolui. Cū acerbe famis tpe
grauis atq̄ inexplicabilis iudicta coemptio
pfligatura inopia cāpaniam puincia vide-
retur: certamē aduersum pfectū ptozj cōis
cōmodi rōne suscepi: rege cognoscente cō-
tendi: et ne coemptio exigeret euici. **Pauli**
num cōsularem viz cuius opes palatini ca-

Nota q̄ oēm ciuitatē v̄l regionē quā romani expugnauerūt fecerūt tri-
butariā vel colonā vel puincia. Tributariā faciebāt qñ relict̄ inhabitato-
bus terre ad tributū soluendū hoīes cōpellebāt. Colonā aut faciebāt cū ex-
pulsis hītorib⁹ alienos instituerūt ad inhabitandū. Prouinciaz aut facie-
bāt qñ aliquē romanū pficiebāt illi terre. q̄ collectis redditibus eos romā
mitteret. et inhabitatores illius terre dicebant puinciales. Isti puinciales
aliqui molestabant priuatis. i. occultis. rapinis. i. exactionib⁹ suoz pfecto-
rū. aliqui publicis vectigalibus. i. tributis q̄ indebito mō et iniusto erigebā-
tur ab eis de quo Boetius doluit. **Nota** vectigal p̄rie dicit tributum
qđ dat de vectura. **Nota** fm huguicionem puincia est regio subiugata
romanis et tributaria facta. Inde puincialis. i. tributarius.

¶ Cū acerbe famis tpe. Hic ponit quātū bñficiū dī. Cū tpe acerbe. i. magne
famis esset iudicta. i. instituta. grauis coemptio. i. angaria q̄ coemptio erat
pfligatura. i. punitura. campaniā puincia inopia. i. paup̄tate. ego Boeti⁹
suscepi certamen p̄tra pfectū ptozj qui indixerat istam coemptionē: et
rōne cōis cōmodi. i. boni ego certavi rege cognoscente et deuici ne exigere
tur illa coemptio. **Nota** q̄ coemptio est institutio sup aliqua portioē dā-
da de re emenda vel vendenda. et vocat vulgariter vngelt. et talis fuit in-
stituta sup campaniam puinciam destruendam quā Boeti⁹ remouit.

¶ Paulinum cōsulare virū. Hic ponit sextū bñficiū dī. Ego traxi. i.
liberavi. paulinum virum cōsulare cuius opes iam duorassent spe et am-
bitione. i. cupiditate. canes palatini. i. familiares regis siles canib⁹ illum
traxi a faucibus byantiū. i. appetentium opes paulini. **Nota** q̄ familia

res regie
habent o-
tates pa-
sui me o-
nis: cor

nes te
ipsis
sularē
peret
sui. S
basse
tutio
apd
Qui
rum v
minis

Nota
gstratū
differ. v
nunq̄m
q̄siuile
nunqu
scordis
¶ Sed
dicens
di ista
erim se
ponen
tio suo
multa
cidit.
¶ Qu
turbat
gar se
dit in
do ex f
sirate. s
cit. Ho

Liber I Prosa IIII

res regis qui presidebant palatis vocabantur canes palatini: sicut enim canes habent ora hyantia ad cupidas escas: sic isti hyabant ad diripiendas facultates pauperum romanorum. Tunc ponit septimum beneficium dicens. Ego oppo-
 sui me odijs cypriani delatoris. i. accusatoris: ne pena iudicate accusatio-
 nis: corripet. i. puniret: Albinum virum consularem. Nota quod Cyprianus qui

nes iam spe atque ambitio deuoerassent: ab
 ipsis hyantum faucibus traxi. Me albinum con-
 sulari vix iudicate accusatoris pena corri-
 peret: odijs me cypriani delatoris compo-
 sui. Satis ne in me magnas videor exacer-
 basse discordias. Sed esse apud ceteros
 tutior debui: qui mihi amore iusticie nihil
 apud aulicos quam magis eum tutior obseruavi
 Quibus autem deferentibus perculsi sumus. quo-
 rum vnus Basilus olim a regis depulsus
 ministerio. in delatione nostris nois alieni

fuit de fami-
 lia regis in-
 iuste accusa-
 uit virum Albi-
 num consularem
 qui prius iudi-
 catus fuit ad
 penam quam accu-
 satus. et ne ista
 pena cui ad-
 iudicatus fu-
 erat ipse Al-
 binus corripe-
 ret: Boetius
 se opponens
 odijs cypria-
 ni accusato-
 ris Albinus
 saluauit.

Nota ex istis beneficijs enumeratis apparet quod Boetius non gessit ma-
 gistratum pro utilitate propria. sed pro communi bono: si enim propriam utilitatem inten-
 disset. utique odium et offensam potentium euitasset quod non fecit. Et prius dixit.
 nunquam me a iure ad iniuriam quisquam detraxit. Ex quo similiter apparet. ipsum non
 quasiuisset proprium commodum. tales enim frequenter de iure deflectunt. Et subdit:
 nunquid videor in me. i. contra me exacerbasse. i. irritasse satis magnas dis-
 cordias opponendo me potentibus. quod d. imo.

¶ Sed esse apud ceteros tutior. hic tangit frustrationem suorum beneficiorum:
 dicens. Sed ego debui esse tutior apud ceteros. i. romanos quibus impen-
 di ista beneficia et tamen non sum tutus: ut post videbitur. licet ego non meru-
 erim securitatem apud aulicos. i. familiares regis aulam inhabitantes op-
 ponendo me eis amore iusticie. Nota quod vna causa perturbationis fuit frustra-
 tio suorum meritorum: quia amicitia et gratia istorum frustrabatur circa ipsum: quibus
 multa beneficia impendit: et propter quos multa odia et indignationes in-
 cidit.

¶ Quibus autem deferentibus perculsi sumus. hic Boetius tangit suam per-
 turbationem ex iniusta sui condemnatione: et primo facit hoc. Secundo expur-
 gat se de quibusdam sibi obiectis. Secunda ibi. Quomodo vti. Primo ostendit
 iniustitiam sui condemnationem ex accusatione personarum vilium. Secun-
 do ex falsitate criminis sibi impositi. Tercio ex seueritate iudicum et puer-
 sitate. secunda ibi. Et cuius criminis. tertia ibi. Et cuius vniuersi. Primo ostendit
 cit. Nos sumus perculsi. i. perculsi: aulicis deferentibus. i. accusantibus. quo

rum unus erat Basilus qui ppter maliciam suam depulsus fuerat a ministrio regis ille compulsus pecunia susceptus est in delationem. i. accusatorem nostri nominis. Alij duo accusatores nostri fuerunt opilio et Saudentius quos cum rex Theodoricus ppter innumerabiles fraudes ipsorum ordinasset ire in exilium. et ipsi nolentes parere. id est obedire. sed tuerentur. id est defendere. rent se intrado ecclesias. cum illud esset compertum. i. reuelatum regi edixit. i. precepit rex ut nisi infra prescriptum. i. statutum terminum decederent ab urbe Rauen- na debent repelli et primo signari i. frons. tibus caute- rio sicut solet signari male factores. Et dicit Boetius? Quid videtur posse astrui.

id est formari huic seueritati quod eodem die eisdem deferentibus. i. accusantibus. nos supple suscepit fuit delatio. i. accusatio nostri nominis. quid igitur opilio est dicendum meruerunt ne hoc artes nostre. quasi diceret: non. nunc quid isti iustificati sunt ppter nostram accusationem. quod. d. non. nunquam nihil puduit fortunam de tali accusatione. quod. d. imo debuit pudere fortunam. et si non puduit fortunam innocentia accusati. tamen vilitas accusantium debuit esse pudor ipsi fortune. Nota hoc vocabulum pcellus dicit hugutio pcello is. pculi in preterito et pcellum in supino. est idem quod pcutere vel potius terrefacere: sed pcutere pertinet ad corpus. sed pcellere ad animam. Nota circa hoc vocabulum deferentibus quod deferro tria significat. Primo idem est quod deporto. id est delator. i. deportator. Secundo idem est quod honoro. inde delator. i. honoris exhibitor. Tercio. i. accuso. inde delator. i. accusator qui detegit quod latebat: sic ultimo modo capis hic. Unde versus. Accusat defert dat bonorem fertque deorsum. Nota ad testes et donec septem requiruntur perditiones que his versibus continentur. Etas perditionis sexus discretio fama. Et fortuna fides in testibus illa requiritur. Primo requiritur etas. quia pueri non possunt esse testes. Secundo requiritur conditio libera. ideo serui non possunt prohibere testimonium. Tercio requiritur sexus masculinus ideo mulieres non possunt esse te-

tes. Quare
requiritur
fortuna
des ppter
ditiones

tie: et a
set. 2
mam quod
luisse. 2
meta d
reuz fa
igit o
ne tib
le del
ris op
salute
me dec
sed sibi
merita
cratico
culm
rum i
cio est
em at
at: str

habere
At cu
er falsu
ibi. Qu
excusat
tur fute
senatus
philoso
se argui

Liber I Prosa IIII

res. Quarto requiritur discretio. Ideo furiosi et stulti non possunt testari. Quinto requiritur fama ideo persone infames non possunt testificari. Sexto requiritur fortuna propter quod pauperes non possunt testificari. Septimo requiritur fides propter quod infideles non possunt probare testimonium. Inter illas conditiones due sunt viliores. scilicet paupertas et infamia. Boetius ergo volens

ostendere suam condemnationem iniustam ex vilitate testium accusantium propter quam repellendi erant a testimonio dicit in hoc fuisse defectum fortune. scilicet in basilio. Sed in aliis duobus. scilicet in opilio et haudentio dicit fuisse vicium infamie. Nota quod nihil videtur seuerius et nequius quam personas viles et damnatas admittere in testimonium innocentem. quod dicit Seneca in de re medijs fortibus. Hoc potest

ostendere suam condemnationem iniustam ex vilitate testium accusantium propter quam repellendi erant a testimonio dicit in hoc fuisse defectum fortune. scilicet in basilio. Sed in aliis duobus. scilicet in opilio et haudentio dicit fuisse vicium infamie. Nota quod nihil videtur seuerius et nequius quam personas viles et damnatas admittere in testimonium innocentem. quod dicit Seneca in de re medijs fortibus. Hoc potest

habere ullam auctoritatem suam ubi quod damnatus est male de te loquitur. ¶ At cuius criminis causa recitatur. hic Boetius ostendit iniustam suam condemnationem ex falsitate criminis sibi impositi. secundo ex dictis infert quendam admirationem. ibi. Quia in re. Prima in duo finem quod duo imponebantur Boetio de quibus se excusat. Secunda ibi. Nam de compositis. Primum quod sibi imponebatur fuit quod impediret quendam nuncium deferentem regi accusationem senatus. ut senatus redderet reus lese maiestatis. Dicit ergo in littera. Philosophia tu forte queris summam. id est sententiam criminis cuius criminis causa te arguimur. Nos dicimus voluisse saluare senatum forsitan desideras scire per

quē modum dico q̄ nos criminamur. i. arguimur impediuisse delatōrē: ne
deferret documenta. i. lras regi quibus faceret senatum reū lese maiestatis
Quid igit o magistra censes. i. iudicas: inficiabimur. i. negabimus crimē
illud ne simus tibi pudori. atq. i. sed. ego volui saluare senatum nec vnq̄
desistā velle: sed opera. i. diligētia impediendi delatoris ista cessabit. id ē
cessare debet

qz nō est vex

q̄ impediue

rimus dela

tozem littera

rū. nunquid

ē nephas ap

pare salutē il

lius ordinis

sez senat⁹? q̄

si diceret. nō

est nephas.

iste xō sena

tus qui p̄sen

tit in meā dā

nationem effecerat hoc suis decretis. i. iudicijs. ac si esset nephas saluare
ipsum. sed imprudentia sibi p̄ se mentiens. i. in damnum suū mentiens nō po-
test immutare merita rerū: itaq̄ illud qd prius fuit meritoriu postea fiet de-
meritorium. nec puto esse licitum fm̄ p̄ceptū socratis. occuluisse. i. occultas-
se. veritatem. vel p̄cessisse mendaciū. sed quō illud sit ego relinquo tuo r̄ sa-
pientū iudicio. veritates aut huius rei ne latet posteros. i. successores. ego
cōmendau. stilo. i. scripto et memorie. Nota accusatio Boetij fuit dete-
stabilis. qz facta p̄ infames p̄sonas. fuit irrationalis. quia de bono accusa-
bat. s. de saluatione senat⁹. qd erat bonū. etiā accusat⁹ ei⁹ fuit iniusta. qz fal-
sa. accusabat em̄ impediuisse delatōrē qd falsum fuit. Nota iste dī ē re⁹
lese maiestatis. q̄ p̄ regē vel aliū principē aliqd malū machinat. Nota i-
ficioz aris p̄me piugatiōis deponētale. i. nego. An hugutio inficioz aris.
pprie est nō fateri factū qd verū est. sed p̄ veritatē vti mēdatio. vel est pprie
inficiari fm̄ eū rē debitā denegare cū a creditore deponat. r̄ etiā. i. cōten-
dere vel denegare. Nota dicit in textu. nunqd optare salutes senatui ne-
phas vocabor duplex est salus. Spūalis que est aīe. tp̄alis que est corp̄is.
Salutē spūalē tenemur oib⁹ velle: etiā malis rōe charitatis p̄ quā etiā ma-
li diligēdi sunt lz nō in eo q̄ mali. Salutē xō tp̄alē tenemur velle oib⁹ bo-
nis r̄ p̄cipue amicis. amicor⁹ xō peccantiū tenemur salutē velle q̄diu sa-
nabiles sunt vt recipient x̄ritē amissaz. s. si p̄pter magnitudinē malicie sint
insanabiles dissoluit amicitia nec est optāda salus. r̄ qz malicia senat⁹ ro-
manor⁹ erat sanabilis qz forte senat⁹ p̄pulsus metu regio fuit p̄sentire i dā
nationē boetij: iō optare sibi salutē nō erat nephas: lz boetio turbato h vi-
deref. Nota veritas nō ē occultāda fm̄ Socratē: nā q̄ tacet veritatem
alijs nescientib⁹ mentit. r̄ q̄ mēdacio p̄sentit sibi facit. Nota mēdaciū nō
est p̄cedēdū. qz fm̄ aristo. in ethicis. mēdaciū p̄ se p̄auū ē r̄ fugiendū. r̄. i.

essent. duo
Nam de ci
do crime lib
stantinopol.
de ppositis

cesare ge
cte conu
quit sciss
ita sensue
pios scel
molitos
bement
nostri su
contra u
concepe

minatio acc
to. nā q̄ reliq̄
inualuerat q̄
rari vtiq̄ ita
xō canū. q̄
omis facte p̄
prudēter cel
caulis iudic
deuenit ad
cufantes S
Boe. si dar
ip̄os reddid
dit vt qdā e
celar p̄pone
ru nesciss
set de his p̄
Qua in r
p̄ senatores
a malis tri
i. tristitia. b
pios. i. mal
suos hos
p̄duxisse. su
la. sozasse su

Liber I Prosa IIII

Elenc. duo se opa sapiētis. nō mēiri de his d qd nouit. z mēitendū posse
 ¶ Nam de cōpositis falso iuris. Hic Boe. exultat se de secū. (manifestare
 do crumē sibi imposito: iponebat em sibi qz scripisset lras ad impatorē cō
 stantinopol. p liberatiōe rōanoz de manu regis Theodo. vñ dīc in lra. nā
 de ppositis lris falso. qz false hoc mihi imponit qd lris arguor spasse ro-

cesare germanici filio psciū contra se fa-
 cte coniurationis fuisse diceretur si ego in-
 quit scissem: tu nescisses. Qua in re non
 ita sensus nostros meror hebetauit vt im-
 pios scelerata contra virtutem querar esse
 molitos. s ea que sperauerint effecisse ve-
 hementer admiro. Nam deteriora velle
 nostri fuerit fortasse defectus. posse autem
 contra innocentiam que sceleratus quisqz
 conceperit. inspectante deo monstro simi-

manam liber
 tati (qd atti
 net dicere cū
 nō det mihi
 locus defen-
 sionis) qua-
 rū lraz. frau-
 s. i. fraudulen-
 tia. patuisset
 apra. i. mani-
 festa. si nobis
 licuisset vti:
 pfectioe. i. al
 locutiōe. ipo-
 rā delatoruz
 i. accusatoz
 qd. i. vti exa-

minatiōe accusatoz: maximas vires hz in oibz negocijs. i. causis iudiciari-
 is. nā q reliqz libertas spari pōt roman. q. d. nulla. tñ em rex theodoricus
 inualuerat q null? potuit vl audebat p ipm. vñā posset vlla libertas spe-
 rari vtiqz ita prudēt egissem de negotio qd regi nō innotuisset z rñdisset
 xbo canij. q cū accusaret a Bayo cesare filio gerinamici q esset re? pcurati-
 onis facte p se. rñdit Bayus. si ego scissem tu nescisses. q. d. si eēm reus: ita
 prudēter celassem negociū q ad tuā notitiā nūqz puenisset. Nota q in
 causis iudiciarijs testiū siue accusatoz examiatio maxias hz vires qz p eā
 puenit ad rei veritatē sic pz d danielē q examinādo duos pslbzos false ac-
 cusantes Susannā ipos de falsitate accusatiōis corā oī ppo pūcit. siliter
 Boe. si dat? fuisset sibi locus examinādi suos accusatores vtiqz mēdaces
 ipos reddidisset. Nota Cantus fuit qdā roman? prudēs z sapiēs. acci-
 dit vr qdā ex romanis pspirarēt z facerēt piurationē p Bayum cesarē z cū
 cesar pponeret Canio q esset reus illi? cōiuratiōis facte. rñdit. si ego scissem
 tu nescisses. Sic Boeti? respondisset regi Theodorico si sibi improperas-
 set de lris ppositis sup restituenda libertate ipsis romanis.

¶ Qua in re nō ita. Hic boe. ex dictis infert qndā admiratōez. scōo iuehiē
 p senatores q pserunt in suā dānatōem ibi. s si phas fuerit. dicit p. Exq
 a malis iniuste accusatus sum. q in re. i. ppter qd. nō ita. i. nō intm. meror.
 i. tristitia. hebetauit. i. oppressit. sensus nros vt ego querar. i. cōquerar im-
 pios. i. malos. molitos. i. machinantes. scelera. i. neqciōsa. p virtutē. i. x-
 tuosos hoīes. s ego admiroz vehementer. i. fortiter. effecisse. i. ad effectum
 pduxisse. sup. illa q mali sperauerūt. i. cōceperūt. Hā velle deteriora. i. ma-
 la. fortasse fuerit nri defectus. i. ex nro defectu. s posse sup. pficere maluz p

innocentiam. i. homines innocentes. que quisque sceleratus concepit. i. co-
gitauerit. deo hoc inspectante. sup. hoc est ille monstro. i. admirabile unde
.i. p. tanto quidam tuorum familiarium. i. phoz. quesitum haud iniuria. i. non intu-
ste. siquidem p. certo. deus est unde mala supple. pueniunt. x. p. sed. unde
.i. a quo bona si deus non est. quasi di. ex quo iniuste a malis accusatus sum

propter hoc non
intatum suum op-
pressus dolo-
re quod querar
malos machi-
nari mala bo-
nis. sed admi-
ror quod illi qui
mala concipi-
unt non bonos
possint producere
ad effectum nam
velle malum
est forte ex no-
stro defectu.
sed quod malus
possit perfi-
cere malum con-

tra bonos deo hoc inspiciente est simile monstro. Unde quidam phos non
iniuste quesitum. Si deus est unde pueniunt mala. Et si deus non est unde pue-
niunt bona. Nota ex quarto huius duo requirunt ad aliquem effectum p-
ducendum. i. voluntas et potestas. Requiritur voluntas quia nullus aggredi-
tur quod non vult. Requiritur potestas quia sine potestate voluntas frustratur.
Quod autem mali habent voluntatem offendendi bonos non est mirandum.
sed quod habent potestatem producendi ad effectum suam voluntatem deo re-
spiciente est simile monstro. Nota simile monstro est quod contingit pre-
ter intentionem nature. Sicut ergo monstra sunt preter intentionem na-
ture. Sic videbatur Boetio. quod mala preter ordinem diuine prudentie con-
tingerent. quod non videtur rationale. cum deus sit summe bonus. quod ali-
quo modo sit causa mala fieri. ergo mala in mundo deo inspiciente videtur
simile monstro. Nota quod deus non est causa effectiua mali cum sit summe
bonus. licet sit causa mali permissiua. quia permittit fieri malum. et sic exponit auctori-
tas prophetie. Ego dominus faciens omnia hec faciens bonum et creans ma-
lum supple. permissiue. Aliter dicitur duplex est malum. i. pene et malum culpe. de-
us est causa mali pene quod punit. sed non est causa mali culpe. quia hic est qui pec-
catum non fecit.

¶ Sed si phas fuerit nebarios etc. Hic Boetius inuehit non senatum quod p-
sent sit in suam perditionem tangendo suam benivolentiam quam habuit ad eos et dicit
Si phas fuerit. i. ponam phas contra nebarios homines. i. malos homines perula-
tus. quod omnium bonorum et totius senatus. i. romane ciuitatis. petit. i. desiderat.
sanguinem. i. mortem. nos etiam voluisse ire perditum. i. ad perditionem. quod viderant p-

pugnare
dere mereb
ministi vt o
aliquid. ve
id est regeb

quidus
num del
ferre mo
anta me
me bec
laude is
bantis
quis fa
nocent
vides.
leria pen
facinorie
buit in se

est liberaue
philosophi
laude. cin
dantis se.
um fame.
cepit. i. lib
falsi sceler
Seneca d
Boetius
sua offensi
gravi crim
ricus volu
ponens se
virtus qu
ma et laud
crobus. s
mana. vne
rit. pculdu
¶ Et cuius y

Liber I Prosa IIII

pugnare bonis hominibus, q̄ p̄ et. senatui. Sed nā. i. nūq̄d. nos idē. f. p̄
dere merebamur de p̄rib⁹. i. de senatoribus. q. d. nō. sed o philosophia me
ministi vt opinor quoniam me dicturum. id est volentem dicere. quid id est
aliquid. ve. p̄ vel. facturum ipsa semper presens supple existēs. dirigebas.
id est regebas. ergo nec verbis nec factis offendi senatū. meministi inquā

quidus cōis exitij maiestatis crimē i albi-
num delatū ad cunctū senatus ordinē trās-
ferre moliret. vniuersi innocentia senatus.
q̄nta mei piculi securitate defenderi. Scis
me hec vera proferre. et in nulla vnq̄ mei
laude iactasse. Adinuit enī quodāmodo se p̄-
bantis cōscie secretū. quonēs ostentando
quis factū recipit fame precium. Sed in-
nocentiam nostraz quis exceperit euentus
vides. Pro vere virtutis premijs. falsi sce-
leris penas subimus. Et cuius vnquaz
facinoris manifesta cōfessio ita iudices ha-
buit in seueritate cōcordes. vt nō aliquos

phia: verone
.i. apud vero
nā ciuitatem
cū rex Theo-
doricus. au-
dus existens
cōis exitij. id
est tormenti.
senatorū. cū
ip̄e crimē le-
se maiestatis
delatū in Al-
binū. ip̄e rex
moliret. i. la-
boraret. trās-
ferre illō cri-
men ad totū
senatum q̄n-
ta securitate
id est tutela.
mei piculi de-
fenderim. id

est liberauerim. innocentiam vniuersi senatus. id est totius cōsularis. *¶*
philosophia tu scis me p̄ferre. i. loqui. vera et nunq̄ me iactasse in vlla mei
laude. enī p̄ quia. minuit quodāmodo secretum p̄scientie. p̄bantis. i. lau-
dantis se. quotiens quis ostentando. i. manifestando factum recipit. prec-
um fame. i. mercedē laudis ab hominibus. S; tu p̄bia vides q̄s euent⁹ ex-
cepit. i. liberauerit nostram innocentiaz. nos subimus. i. sustinem⁹. penas
falsi sceleris. i. false nobis impositi pro premijs vere virtutis. *¶* Nota fuit
Senecā dolor duplicat⁹ cū ab eo a quo bonū merueras malū venit. cū igit⁹
Boetius omnem beniuolentiā exhibuerit senatoribus grauius doluit de
sua offensione. *¶* Nota in ciuitate verona cum albinus esset accusatus de
gravi crimine ita et diceret reus lese maiestatis. illud crimen rex theodo-
ricus voluit transferre ad totum senatum et ip̄m damnare. Sed Boetius ex-
ponens se piculis senatum liberauit. *¶* Item nota q̄ secretū p̄scientie est
virtus que minuit cum aliquis virtuose opat⁹ iactando se vt p̄sequat⁹ fa-
mā et laudē ppli. Atq̄ Seneca. p̄sciam potius q̄ famam attende. Et dic⁹ ma-
crobius. Sapiens gloriam suam in p̄scientia ponit stultus aut in laude hy-
mana. vnde dicit Plido. qui aliquid donū a deo largitū in laudē suā cōuer-
tit: pculdubio virtutem in vicium transire facit.

¶ Et cui⁹ vnq̄ facinoris. Hic Boe. ostendit se p̄turbat⁹ ex iudiciū seueritate

et inflexibilitate bi. *Lulus vnq̃ facinoris. i. peccati. manifesta p̃fessio. id ē cuius vnq̃ hoīs p̃ctm̃ manifestū hūit iudices ita p̃cordes in seueritate. vt nō aliquos eorū vel ip̃e error hūani ingenij. submitteret. i. flecteret ad misericordiā. vel p̃ditio fortune. i. euentus fortuitus exis incerta cūctis mortalibus sup. hoīb⁹ supple submitteret aliq̃s eorū. Si diceremur voluisse inflāmare. i. in*

cēdere. sac̃s edes. i. ecclesias. et si nos dicemur struxisse. i. procurasse necē. id est mortē bonis oīb⁹. et si diceremur iugulare. i. punire sacerdotes ip̃io gladio. tñ p̃ sed sña. i. iudicium. dā nasset te p̃ntez oculū et p̃fessuz crim̃e. s̃ nos p̃cul moti. i.

absentes q̃ngentis milibus passū et indefensi ob p̃pensius studiū. i. p̃pter studiū int̃sū. nos dānamur. i. adiudicamur in senatū mortis. q̃ p̃ et p̃scrip̃tōi. Et tūc exclamat dicēs. O meritos. i. dignos vel br̃os. iudicio neminē posse p̃uinci de sili crimine: sic nec ego iuste cōtictus sum. cui⁹ reat⁹. i. criminis. dignitatē. i. inocētā. ip̃i etiā vidēt. i. cognouerūt. q̃ detulere. i. accusauerūt me. Nota q̃ iudices q̃nq̃ mouent ad m̃iam duplici d̃ cā. Pri mo nō p̃pter errorē hūani ingenij. q̃ humanū ingenij sepe fallit in iudicio q̃ ignorat vtrū aliq̃ iuste de re sentiat vel nō et timens deū ne iniuste iudicet mouet ad misericordiam p̃cendo reo. Secōdo iudices mouent ad misericordiam p̃pter euentū fortune q̃ incertus est hoīb⁹. qd̃ em̃ iudex i alio dānat sibi facile p̃ fortunam euenit. et illud debet recordari. s̃ nulla illaz̃ causā mouit iudices ad miserādū Boetio sed p̃corditer ip̃m dānabāt. Nota q̃ nullus debet damnari etiā p̃ crimine q̃tūcūq̃ enormi nisi sit p̃ns cōtictus vel crimen in iudicio cōfessus. Boetius aut̃ cum damnares nō erat cōtictus nec crimen p̃fessus et erat absens. quia in studio atheniensis: ergo iniuste erat damnatus. Nota q̃ Boetius cum damnares distabat a loco iudicij q̃ngētis milib⁹ passū. et cū mille passus faciūt vnū miliare. id bñ distabat ad q̃ngenta miliaria. Nota Boe. dānar⁹ fuit p̃scriptōi. Hug. dic̃ p̃scriptio ē iudicialis sña lata ā aliquē cui⁹ nomē p̃ scelere de scriptura tabule enee debebat. Cōsuetudo em̃ romana fuit q̃ nomia senatorū q̃ p̃silio vrbis romana regebat̃ aureis literis in tabula enea scriberētur. vnde et patres

vel ipse ingenij error humani: vel fortune conditio cunctis mortalibus incerta submitteret. Si inflāmare sacras edes voluissem: si sacerdotes impio iugulare gladio si bonis omnibus nece struxisse diceremur p̃ntem tñ sententia p̃fessum: cōtictū me punisset. Nunc x̃o quingentis fere passuum milibus p̃cul moti atq̃ indefensi ob studiū p̃pensius in senatū mortis p̃scriptio: nq̃s damnamur. O meritos de simili crimine neminē posse p̃uinci: cuius dignitatē reatus ipsi etiam qui detulere viderunt.

conscripti dic
sic Boe. erat.
Quā vel a
scō offit v
ta boetio ob

Quā
fuscarent
me p̃scri
qui et tu
cupidinē
tuis ocul
Instilla
tudie m
i. deo n
lissimop
hanc exc
faceres.
honestiss
chus etiā

in terra. nob
tē rerū mo
demonū. q
tagorici d
i. aurilia.
excellentia
mee. cetus
et eq̃s reuer

Nota q̃
tūc ip̃am
it vicio sac
p̃ hoīe sce
crilegus.
ducta est
p̃mo capi
scribit in
licitatis ap

Liber I Prosa IIII

conscripti dicebant. Et dicitur scriptus quasi pcul a scriptura positus. Et sic Boe. erat pscriptus qz nomē suū deletū fuit de tabula enea.

Quā vti alicuius sceleris. Hic Boetius expurgat se de qbusdā obiectis sedo ostendit vñ sumpta fuit ratio obiectionis. scda ibi. Sed o nephas. Nota boetio obijciebat q ipse vsus arte nigromantica sacrificaret demonibus

Quā vti alicuius sceleris admixtione fuscarent: ob ambitū dignitatis sacrilegio me pscientiā meā polluisse mēiri sunt. At qui et tu insita nobis omnē rerū mortaliū cupidinē de nostri ai sede pellebas. et sub tuis oculis sacrilegio phas locū eē n erat. Instillabas em̄ auribus cogitatiōibusqz q tidie meis pitagoricū illd. Enyoy henon. i. deo nō dijs seruiendū. nec pueniebat vilissimoz me spūum p̄sidia captare. quē tu i hanc excellentiā cōponebas: vt p̄silez deo faceres. Preterea penetral inocēs dom? honestissimoz cetus amicor socer simmachus etiā sanctus. 7 eque actu ipso reuerē-

p dignitati-
bus acqren-
dis. de h Bo
etius excusat
se di. Quam
sup. meaz di
gnitates. vti
pro vt. fusca
rēt. i. denig-
rent. admixti
one alicuius
sceleris men
tiri sunt meā
polluisse p̄sci
entiā sacrile
gio. i. demo-
nū obsequio
ob ambitum
i. ppter cupi
ditatē digni
tatis acqren-
de. atqz p cer
te. tu insita. i.

inerta. nobis pellebas de sede. i. de loco omnē cupidinē. i. omnē cupidita tē rerū mortaliū. 7 sub tuis oculis nō erat phas eē locū sacrilegio. i. cultui demonū. qz p et tu instillabas auribus. qz p et cogitatiōib? meis illud pi tagoricū deo nō dijs seruiendū. nec pueniebat me captare. i. optare p̄sidia i. auxilia. vilissimoz spūuz. i. demonū. quem tu pponebas. i. locabas. i. hāc excellentiā vt p̄silem deo faceres. p̄terea innocens penetral. i. vxor domus mee. cetus. i. multitudo honestissimoz amicor. Et socer simachus sanctus 7 eqz reuerendus ipso actu defendunt nos ab oī suspitione huius criminis.

Nota qz p̄suetudo inuidor est cū nō p̄nt alicui suam p̄bitatē auferre nī tunc ipam saltem aliquo vicio denigrare. et sic fama Boetij denigrata fu it vicio sacrilegij. Nota qz sacrilegiū est sacre rei furtū. 7 ponit sacrileg? p hoie scelerato. etiā sacrilegiū est cultura demonū siue ydolor. In de sa crilegus. i. ydolator et sic capis in pposito. Nota qz ambitus media pro ducta est cupiditas honoris. Sed ambitus media correpta est circuitus 7 pmo capis hic. Nota qz phia repellit oēm cupiditatē bonor exterior qd scribit in primo li. de plantis. qz phia tria inducit. s. mētis illustrationē. se licitatis appetitū 7 mollis affluentie p̄temptū. Nota phia facit hoīem si

milē deo. nō ālitudine oīmōda h̄ p̄ticipatū. ita q̄ hō p̄ticipat aliquid cōdi-
tionis diuine. s. intelligētie. An̄ Sc̄n. hoc mihi p̄bia p̄mutit q̄ me pareni
deo reddit. et alibi dicit. Air̄ speculatiu⁹ ē q̄si deus i hūano corpore hospi-
tatus. Nota sacrilegiū nō h̄z locū sub oculis p̄tē. q̄ p̄bia p̄ se oīa agen-
da et faciēda ordinatissime disponit et nō p̄mittit hōiem ad vana declina-
re. q̄ dicit tul-

lius in li. de
finib⁹ bono-
rū et malorū.
p̄bia a sup̄sti-
tiōe liberat:
metu mortis
nō p̄turbat.
et est sup̄stītiō
vana religio
s. ydolorū cul-
tura. Nota
penetral̄ ē se-
creta camera
vel locus se-

cretus interior in domo vel in tēplo. vbi reponūt clinodia vel aliq̄ talia et
ponit h̄ p̄ vrozē boetij p̄ metaphorā ponēdo p̄tines p̄ p̄tēto q̄ ip̄a p̄suenit
morari i penetrali. Nota q̄ simachus fuit quidā nobllis roman⁹ et focer
boe. cuius filiā Boetij⁹ duxerat noīe Elpe. q̄ simachus nō fuit tñ sanct⁹
interi⁹ in affectu: etiā reuerend⁹ in exteriori actū: sicut dicit boetius.

¶ Sed o nephas. hic Boetius ostendit vnde fuerit ratio sumpta obiecti
criminis. q̄ ex ip̄a p̄bia cui deditus erat. Unde dicit exclamando. O ne-
phas illi sup̄. mali capisit fidem tanti criminis de te o p̄bia. atq̄ hoc. i. p̄p̄
hoc videbimur fuisse affines malificio sacrilegij. quia nos sumus imbuti:
id est instructi: tuis disciplinis. id est doctrinis. et sumus instituti. id est in-
formati tuis moribus. ita non est satis tuam reuerentiam nihil mihi pro-
fuisse. nisi vltro. i. sponte. tu potius lacereris ab illis mea offensioe. h̄ di-
cit Boetius p̄ tanto. q̄ iniuriari sunt sibi p̄pter p̄biam. id magis iniuriat
sunt philosophie q̄ sibi. Nota quando Boetius vacabat studio. fugie-
bat consortia stultorum et querebat secreta loca p̄pter studiū. ideo putabāt
ip̄m loqui cum demonibus et eis sacrificare. Itē quia Boetius fere em-
nia que volebat facere sua sapientia faciebat: ideo putabant eum demonē
habere familiare sibi obsequentem sicut Apulegius opinatus est de So-
crate q̄ h̄iet familiarē deū de q̄ fecit libzū quē intitulauit de deo socratis.

¶ Et hō hic etiam. hic Boetius ostendit se esse p̄turbatum ex fame sue le-
sione dicens. hic cumulus. i. augmentatio. accedit nostris malis q̄ existi-
matio. i. iudicium plurimorum. i. vulgarium. non spectat. i. nō respicit. me-
rita rerū sicut homo meretur. sed spectat euentū fortune. id est indicat ho-
minem fm q̄ fortuna se habet circa ip̄m. et ea tñ iudicat vulgus esse pro-
uisa a deo que commendauerit felicitas. id est p̄sp̄era fortuna. quo fit. id ē
ex quo sequit̄. vt existimatio bona deferat infelices. vnde me piget. i. tedet

remisisei qui
sone. id est di-
esse quidam
et grauilis
id est imponi

dit: q̄ est
fortune sp̄
p̄uisa. q̄ si
existimat
Qui nun-
tiplicet
tum dixi-
tune sar-
men affi-
duntur. et
sus digni-
tus. ob be-
dere aute-

pi supplicium
Nota q̄ v-
atur aliquid
ne fortunat-
tale iudiciū
estimes: que-
lum cui om-
tio deferit in-
vulgus mal-
q̄ ex merito
¶ Eiderē au-
vidit in mur-
Ego video
tates secler-
q̄ perditissi-
dibus delat-
id est depre-
sum. id est p̄-
nas. i. peccat-

Liber I Prosa IIII

reminisci qui nunc sint rumores populi de me. et multipliciter. q. pro et dis-
sone. id est discordantes sententie sint de me. Nam quidam dicunt merui
esse quidam non. Hoc tamen dixerim. i. volui dixisse. vltimam esse sarcinam. id
est grauissimum pondus. aduersae fortune. q. dum aliquod crimen affigit.
id est imponitur. miseris. id est infelicibus. ipsi creduntur meruisse supple-

dit: q. estimatio plurimorum non reus merita: sed
fortune spectat euentum. ea q. tantum indicat esse
pauca. q. felicitas promedauerit. Quo sit. vt
existimatio bona prius omnium deserat infelices
Qui nunc populi rumores q. dissona mul-
tiplicesq. sententie: piget reminisci hoc tan-
tum dixerim ego vltimam esse aduersae for-
tune sarcinam. q. dum miseris aliquod cri-
men affigitur: que perferunt meruisse cre-
duntur. Et ego siquidem bonis omnibus pul-
sus dignitatibus exutus. estimatioe feda-
tus. ob beneficium tui supplicium. Vi-
dere autem videoz nequias scelerato-

illa q. ipsi mi-
seri perferunt.
id est patien-
tur. et ego bo-
nis omnibus
pulsus. quia
in exilium re-
legatus. et ex-
utus dignita-
tibus. q. dā-
natione pro-
scriptus. et fe-
datus. id est
maculatus est
estimatione.
ego qui prius
virtute bone-
stus reputa-
bar. nunc sce-
lere deformis
reputor. et tu-
li. id est rece-

pi supplicium. id est penam. ob beneficium. id est propter beneficium.

Nota q. vulgares non iudicant secundum merita rerum. vtrum homo mere-
atur aliquid vel non. sed iudicant secundum euentum fortune. Unde hominem be-
ne fortunatum iudicant felicem. male fortunatum iudicant miserum: sed
tale iudicium falsum est. Unde dicit Seneca. xlv. epistola. Non felicem hunc
estimes: quem vulgus appellat felicem. ad quem pecunia confluit. sed il-
lum cui omne bonum in animo est erectum et extensum. Itaque bona estima-
tio deserit infelices. quia primum malum quod infelices incurrunt est: q.
vulgus male de ipsis opinatur. credit enim vulgus ea que miseri patiuntur
q. ex merito talia patiantur.

¶ Videre autem videoz. Hic Boetius ostendit se esse perturbatum ex his q.
vidit in mundo generaliter. scilicet bonos deprimi et malos extolli dicēs.
Ego videoz videre. i. cognoscere. nequias officinas. id est malas socie-
tates sceleratorum hominum: fluitantes gaudio. q. pro et leticia. et quem
q. perditissimum. id est pessimum. imminentes. id est insistentes. nouis frau-
dibus delationum. id est accusationum. et video bonos iacere prostratos.
id est depressos. terrore nostri discriminis. et etiam video quemq. flagitio-
sum. id est prauum hominem. incitari ad audiendum. i. ad presumendum. faci-
nus. i. peccatum. impunitate. i. sine pena. non pro sed: incitari premijs ad effi-

clendū. i. ad ppetrādū. facinus. i. pētū. aut p s. ego video infantes. i. ino
cētes nō mō. i. nō tm. puatos securitate verū etiā defensiōe. itaq. p ergo. li
bet. i. placet mihi exclamare ad deū celi. quare talia pmutat i mūdo. vt ma
li exaltenr z boni depmanr. Nota q boetio q erat turbate mentis z in
statu miserie videbat q mali in hoc mūdo essent potentes z viuerēt impu
niti. boni au

tem impotē
tes et viue
rent irremu
nerati. s. phi
losophia i q
to huius ipz
solando. p
bat malos sp
eē impotētes
z bonos esse
pōtentes. et
malis huncq
deesse suppli
cia sua et bo
nis nūq sua
pmia. No
ta q officine
dicūt domi
officialiū vbi
reponunt ea
q ad ipos spe
ctāt. z ad eo
rū officia. sic

sunt cellaria z granaria et alia huiusmodi. Vt aut accipiunt officine p pgrega
tione maloz z dicunt ab officio officis quod est noceo noces.

o Stelliferi conditor orbis. Hic incipit quintum metrum huius primi
quod dicitur pindaricum ab inuatore. anapesticus a pede predomi
nante. Est autem anapestus pes contrarius dactilo constans ex primis du
abus breuibz z tertia longa syllaba. et est metrum acathalecticum. i. sine
defectu. In hoc aut metro Boetius exclamat contra prouidentiaz diuinā
admirans q omnia regant a deo preter actus humanos. licet hoc falsum
sit: tamen Boetio sic videbat fm statum turbatum. Et diuidit. Primo cō
mēdat diuinā puidentiā ex gubernatiōe celestiu z terrestriu. scōdo tangit
actus hūanos non regi a deo. tercio rogat deū vt regat actus hoīm. secun
da ibi. Omnia certo. tertia ibi. quisquis reruz. Prima diuidit. primo cō
mēdat regimen diuine puidētie circa celestia. scōdo magis circa terrestria.
ibi. Tua vis varium tpet. Primo dicit. Cōditōr. i. creator orbis stellife
ri. i. ferentis stellas. qui nexus. i. adiunctus ppetuo solio. i. eterne sedi ver
sas. i. frequenter vertis celū. rapido turbine. i. veloci motu z cogis sydera
pati legem. i. debitū ordinē. vt ipsa luna nunc. i. aliquā lucida. pleno. cornu

rum officinas. gaudio leticiaq. fluitantes.
perditissimū quemq. nouis delationū frau
dibus imminentes iacere bonos nr in di
criminis terrore pstratos. flagitiosū quē
q. ad audiēdū qdē facin? impūitate. ad ef
ficiēdū xō pmijs incitari. infantes aut nō
modo securitate verum ipsa etiam defen
siōe priuatos. Itaq. libet exclamare ad de
um celi.

Metrum quintum primi libri.

Stelliferi pditor orbis

Qui perpetuo nexus solio

Rapido celum turbine versas

Legemq. pati sidera cogis

fic in plenit
ipsa luna e
pter māt
suro cornu
q. d. ru fac

Ornu
Totis
Conde
Munc
Pheb
Et qui
Agit
Soli
Phe
Tu fi
Strin
Tu cū
Agile

ux mut
de man
pore b
da esta
ras no
estiuat
depen
lio. qu
barba
buit t
rapido
sperae
re. z li
est tim
pena
tuo c
tallre
vera
vidit

Liber I Metru V

hic in plenilunio obuia. i. opposita. totis flāmis. i. lumibus. fratris. i. solis
 ipa luna cōdat. i. abscondat. minores stellas: q̄ in plenilunio nō videntur
 ppter maius lumen. et tu cogis nūc. i. aliqñ: vt ipa luna existēs pallida ob
 scuro cornu ipa existens p̄ior p̄bebo. i. sol. pdat. i. amittit. lumia. i. lucez.
 q. d. tu facis vt luna quāto magis recedit a sole: tāto magis illuminat: et lu

Ut nunc pleno lucida cornu.
Totis fratris obuia flāmis
Condat stellas luna minores
Nunc obscura pallida cornu.
P̄bebo p̄ior lumina pdat
Et qui prime tpe noctis
Agit argentes hesperus ortus
Solitas itez mutat habenas
P̄bebi pallens lucifer ortu
Tu frondiflue frigore bruiue
Stringis lucem breuiore mora
Tu cū feruida venerit estas
Agiles noctis diuidis horas

mine suo ob
 scurat mino
 res stellas. et
 q̄to magis ap
 propinq̄at so
 li: tāto pl⁹ ob
 scurat. et tu
 cogis vt he
 sper⁹. i. stella
 vesperia. q̄ a
 git argentes
 i. frigidus or
 t⁹. tpe nocti
 .i. i. crepuscu
 lo: qd̄ est pri
 ma pars no
 ctis sequēdo
 solē. Iste he
 sper⁹ de ma
 ne lucifer di
 ctus pallens
 i. ortu p̄bebi

itez mutat solitas habenas. i. solitos cursus. nam cū de vespe seq̄tur soles
 de mane p̄cedit ipm. et tu stringis. i. coartas. lucē. i. diem. breuiore mora tē
 pore bruiue. i. hyemis. frondiflue. i. facientis frondes fluere. et cum ferui
 da estas venerit: tunc tu diuidis. i. distinguis. agiles horas. i. breues ho
 ras noctis. q. d. tu facis q̄ tpe hyemali noctes sunt pl̄iores dieb⁹: in tpe
 estiuāli ecōuerso. Notandū q̄ de⁹ dī cōditor stelliferi orbis. quia ab ipō
 dependet celū et tota natura ex. xij. Metaphis. et dī residere in perpetuo so
 lio. quia in celo: qd̄ est perpetuū. Nam celū est loc⁹ deorū et spiritūū. et oēs
 barbari et greci et quicūq̄ putāt deos esse: eū locū qui sursum est deo attri
 buūt tanq̄ imortale imortali coaptātes: p̄ celi et mūdi. Et dī vertere celū
 rapido turbine. mor⁹ em̄ firmamēti dī rapid⁹. q̄ suo motu rapit secū alias
 speras. Alii nota verso est verbū frequētatiuū: et significat frequēter verte
 re. et in hoc innut̄ q̄ celū semp mouet et nō cessabit. q̄a dicit cōmētator: nō
 est timendū q̄ celū stet. Et rō. quia mouēs celū mouet sine fatigatōe et sine
 pena. xij. Metaphis. Itē deus est nexus perpetuo solio. i. p̄fici⁹ perpe
 tuo celo. Alii deus tripl̄r est in vniuerso. i. essentialr seu p̄sentialr. sacramē
 taliter seu mysterialiter. et misericorditer. Essentialiter seu p̄sentialr in sua
 vera claritate in qua ipm homo nunq̄ vidit: sicut dicit p̄beta. Deū nemo
 vidit vnq̄: sicut ipē est in perpetuo solio. Sacramētaliter seu mysterialiter

deus est in sacramēto eucharistie qđ rata fide credim⁹. Sed misericordia
liter deus est ubiq; fm qđ dicit scriptura. Misericordia dñi plena est terra.
Et inde puenit dictuz cōe fm qđ dicit scriptura: deus est ubiq;. Nota fm
Hugui. qđ solius est sedes regalis ex solidis lignis facta: dicta a soliditate
.i. a firmitate. Nota qđ deus cogit sydera pati legem: nō violēta nec coa
cta motōe. qđ
nullum violē
tuz perpetu
uz. s. cogit ea
volūtaria oꝝ
dinatiōe obf

Tua vis variū tempat annum

Et quas boree spūs aufert

uare legē. i. determinatū motū: vt tpe eis statuto oriānt⁹ et occidant. No
ta qđ luna de se est corpus opacū recipiēs lumē a sole: et in ea pte que ē ver
sus solē illuminat⁹. cuz autē directe opposito sit soli sicut in plenilunio: tūc
lumine suo obscurat minores stellas: eo qđ maius lumen obfuscet minus.
Sed cum luna est in ista pte celi in qđ est sol sicut cōtingit in cōiunctiōe: tūc
superior ps que ē versus solē est illuminata: et inferior ps qđ est versus nos est
obscurata: et tūc nihil videm⁹ de luna. s. cū incipit elongari a sole: tūc pars
elōgata incipit modicū apparere nobis: et tūc dicim⁹ esse nouilunū. et quā
to plus elongat⁹: tanto plus apparet nobis illuminata. Nota Boeti⁹ di
cit solē esse fratrē lune. qđ fm fabulas iupiter cōcubens cum latona genu
it ex ea duos gemellos. i. phebū qui dī sol: et dyanaū que dī luna. et sic fm
fabulas sol est frater lune. Nota stella que de vespe sequit⁹ solē et de ma
ne pcedit hz diuersa notā: vt ptz p versum. Lucifer aurora venus vesper⁹
hesperus idem. Quō autē sit possibile qđ eadē stella de vespe sequat⁹ solē et
de mane pcedat: dicūt aliqui qđ hoc nō ptingit in vna et eadē pte anni: s. in
diuersis. dicūt em̄ qđ in estate sequit⁹ solē et in hyeme pcedat. s. hoc est p oēs
autores dicētes hoc esse in eodē tpe anni. Alij dicūt qđ mercuri⁹ et ven⁹ sine
stelle similis coloris et qđtatit⁹: quaz vna qñq; sequit⁹ soles: alia pcedit. et
sic videt⁹ esse vna stella qđ sequit⁹ et pcedit: s. hoc nō est. Hug. dicit qđ ven⁹ est
altior sole: et loquit⁹ fm antiquos astrologos qđ locauerūt venerē supra so
lem. Cum igit cōtingit qđ ven⁹ et sol simul veniūt ad occasuz: qđ ven⁹ est al
tior diuti⁹ videt⁹ in sero qđ sol: eadē rōne citi⁹ videt⁹ in mane: quīs eque ci
to discurrāt. nam citi⁹ vident⁹ ascēdentia remota qđ ppinq; et diuti⁹ vident⁹
descēdētia remota qđ ppinq;: licz eqli motu incedāt. Sz moderni astrolo
gi locāt venerē sub sole. Alij dicūt qđ vna est stella que vno tpe sequit⁹ solē:
alio tpe pcedit. et dicūt fm p̄tolomeū qđ illa stella hz epicyclum: in cui⁹ cīr
cūferētia deferēt corp⁹ eius. Est autē epicyclus circul⁹ parū cui⁹ centrū est i
circūferētia orbis deferētis. Nunc autē est ita qđ epicyclus veneris semp est
cū sole: ita qđ si p̄trahat⁹ linea a centro terre p centrū epicycli veneris ad fir
mamētū eadē linea trāsibit p cētrū solis: vel non multū distabit ab eo. Cū
autē venus feratur in circuitu epicycli aliqui erit in eadez linea cum sole ali
quādo pcedit: aliquādo sequit⁹. Item mora solis super orizontē facit dies
cum dies sit latio solis super terrā. mora autem solis sub orizontē facit no
ctem. Et quia sol longiorem facit morā tempe estiuāli super orizontē: et bre
uiorem sub orizontē. ideo dies estiuales longiores sunt noctibus: in hye
me autē sit ecōuerso: ppter qđ dies hyemales breuiiores sunt noctib⁹.

Qua vis
ndentie n
.i. vlt⁹. de
rie. i. vlt
nū boree

Reuel
Queq;
Sirius
Nihil
Lingu
Omni
Hom
Der
Mam
Fortu
Bebit
At pue

sunt ptes
qđ collat
hyeme r
flor⁹ et fo
etur⁹ et st
tūc semia
ri⁹ a siren
dī vvere
cur⁹ et sy
dic arcu
ē stella: et
cat calor
lares in
Dia ce
dētia du
fine. i. cen
ctor de⁹
Xsar. i. X
ria pena v
rib⁹. res d
colla fetō
rent calcare

Liber I Metri V

¶ Tua vis variū tempa annū. Hic Boetius cōmendat regimen diuine p
udentie magis circa terrestria. s. circa partes ānt: dicens. **¶** Deus tua vis
.i. vlt^o. tempa. i. ordinat. variū annū. i. diuersas ptes āni. vt mitis zephi
rus. i. vltus vernalis. reuebat. i. reducat. frondes q̄s aufert. i. destruit. sp̄i
rit^o boree. i. flat^o boree. ⁊ tuavis tēperat: vt q̄q̄. i. quēcūq̄ semia vidit ar-

Reuebat mitis zephirus frondes
Queq̄ arctur^o semina vidit
Sirius altis vrat segetes.
Nihil antiqua lege solutū
¶ Inquit pprie statōnis opus
Omnia certo fine gubernas
¶ Hominū solos respuis actus
¶ Merito rector cohibere modo
¶ Nam cur tantas lubrica versat
¶ Fortuna vices premit insontes
¶ Debita sceleri noxia pena
¶ At pueri resident celso

ctur^o illa stel
la illas altas
segetes. i. lō
gas segetes.
vrat sirius. i.
stella canicla
tempe estua
li. Et subdit.
Nihil solutū
.i. segregatū
antiq̄ lege. i.
etna lege di
uine puiden
tie. inq̄t. i. de
reliquit. op^o
ppriestatio
nis. i. ad qd
opādū est sta
tutū. Mo
ta q̄ quatuor

sunt ptes āni. s. ver. hyems. autūn^o. ⁊ estas. In vere flat vlt^o q̄ dī zephir^o:
q̄ ē collateralis fauonij. ⁊ q̄ flat^o ei^o ē lenis: iō dī mit^o ⁊ pducit virida. In
hyeme ⁊ marie ī pncipio viget flat^o boree q̄ ē vlt^o collateralis aqlōis: cui^o
flat^o ē fortis ⁊ frigid^o: ⁊ destruit virida denuadādo arbores. Nota q̄ ar
ctur^o ē stella circa maiore vrsas q̄ diuidē semia. q̄ tpe sui orit^o q̄ orit^o cū sole
tūc semiat sic in autūno. Nota sir^o ē stella q̄ alio noīe dī canicla. Et dī si
ri^o a siren qd ē tract^o pp̄ lōguz tractū caloris: ⁊ apparet cū sol ē ī cācro. Et
dī vtere segetes. i. maturare. Hora de arcturo dīc̄ p̄sido. i. li. ethimol. ar
ctur^o ē syd^o p^o caudā maioris vrsē positū: ⁊ orit^o tpe autūnali. Sz Regen^o
dīc̄ arcturū oriri p^o id^o septēbris. xvij. kal. octobris. Itē dīc̄ p̄sido. canicla
ē stella: ⁊ dī sir^o q̄ estiuus mēh̄b^o ī medio cētro celi ē: ⁊ iūcta cū sole dupli
cat calor eius. ⁊ dissoluūtur corpa ⁊ euaporāt: a q̄ stella dīcunt dies canicu
lares in quib^o moleste sunt purgatōes.

¶ Dia certo fine gubnas. In ista pte Boet. rāgit act^o hoīm nō regl a pui
dētia diuina: s̄ derelictos regimī fortūe: dīcēs. **¶** De^o tu gubnas oīa certo
fine. i. certo ordīe ad finē. ⁊ respuls. i. spernis regē solos act^o hoīm. q̄ o re
ctor de^o tu merito cohibē. i. coerceat. cur lubrica fortuna. i. īstabil^o fortūa.
Xfat. i. x̄rif. tātas vices. i. alēnatōes. q̄ ipa p̄mit insontes. i. īnocētes. no
xia pena debita sceleri. i. hoī scelerato. ⁊ pueri mores. i. hoīes pueri ī mo
rib^o. residēt ī celso solio. i. alto loco. ipi nocētes. i. mali. calcāt sc̄tā colla. i.
colla sc̄tōz hoīm iniusta vice. i. iniusta alternatōe: qui sancti potius debe
rent calcare colla nocentuz q̄ ecōuerso. ⁊ clara virtus. i. homo clare virtu

tis latet cōdita. i. abscondita. obscuris tenebris. i. ab hominib⁹ vicio obscura
tis. ⁊ iustus homo tulit. i. sustulit. crimen iniquitatis hoīs. ⁊ iniuria nō nocet ipsis
iniquis. nec fraus compta. i. ornata. mendacij colore. i. falsa apparētia nocet
ipsis. s. cui⁹ prauis libuit vti virib⁹. i. exercere vires. quos prauos inuēit
innumeri populi. i. vulgares. tūc ipsi gaudent subdere. i. supplātare. sumos
reges. i. ho-

nos ⁊ sapien
tes: q̄ est re
gere et alios
gubernare.

Itēz deus
om̄ia guber
nat certo fi
ne. q̄ dīcō cō
mentator. ⁊.

Metaphis.

Deus emen

sura om̄i ⁊ re

gularē infal

libiliter versū

metz. Et cō

mentator dī

ci primo ce

li ⁊ mōi. En

tia diuina nos

gubernant ⁊

regūt: in no

bis sūt quasi

finis. Itēz

illō qd̄ ē sapi

entissimū rē

git certo sine

cū sapiētis ē

regere. s. de⁹ est sapiētissim⁹: eo q̄ sapiētia a deo pcessit. Ali scriptura. Om

nis sapiētia a deo est.

Nota Boetii⁹ vidit ī mūdo bonos depmī ⁊ malos

exaltari: cū tñ poti⁹ heret ecōuerso. Ideo sibi videbat q̄ actus ⁊ opatiōes

hoīm non regerent a deo: s. magis a fortuna: que hūc humiliat ⁊ hūc exal

tar. Ideo Boetii⁹ deo cōqueritur.

¶ Q̄ iam miseras respice terras. Hic Boetius rogat vt deus regat act⁹ ho

minū ⁊ hoīes sicut regit celū: dicens. Q̄ quisq̄s deus es tu q̄ necis. i. piū

gis. federa. i. cōcordias rez. respice miseras terras. i. hoīes in terris habi

tātes. Nos em̄ hoīes nō sum⁹ vilis pars: s. valde nobilis: tanti tui operis

. i. inūdi. nos q̄timur. i. cōcutimur. salo. i. mari: ⁊ amaritudine fortune. idō

tu deus cōprime. i. restringe. rapidos fluct⁹. i. magnos impetus fortune. ⁊

eo federe. i. regimie: quo regis īmensum celum tu firma. i. roborā. stabiles

terras. i. homines stabiles in terra. Nota Boetii⁹ dicit hominē nō esse vi

¶ Mores solio. sancta q̄ calcant

¶ Iniusta vice colla nocentes

¶ Latet obscuris condita virtus

¶ Clara tenebris. iustus q̄ tulit

¶ Crimē iniqui

¶ Nil p iuria. nil nocet ipsis

¶ Fraus mendacij compta colore

¶ Sed cum libuit virib⁹ vti.

¶ Quos innumeri metuunt populi

¶ Summos gaudent subdere reges

¶ Q̄ iam miseras respice terras

¶ Quisquis rez federa neccis

¶ Opis tanti pars non vilis

¶ Homines q̄timur fortune salo

¶ Rapidos rector pprime fluctus

¶ Et quo celus regis īmēsuz

¶ Firma stabiles federe terras.

lem partē
fima creat
dāmodo
bruns i se
tius cōp

b
l
bus m
mane
q̄ cog
lum
Sed
sus
mari
id qu

uerit. S
B breu
meden
Et tu q
ego B
poloz
meis
sem te
gnou
esser il
differ.
de ren
mauie
te Bo
set ph
culue
ciuita
toz r
vnu
ciuitū
atq̄ p
ignora

Liber I Prosa V

lem partē mūdi. q. scribit in plogo libri de pomo Aristo. Homo est dignis-
sima creaturā: similitudo oīm ad imaginē dei factus. Et. ij. de aīa. Quo-
dāmodo aīa cōuenit cum oībus creaturis. cum angelis in intelligēdo. cum
brutis ī sentiēdo. cū plātis ī vehitādo. cū lapidib⁹ ī effendo. Nota Bo-
etius cōpat fortunā salo. i. mari. Sicut em̄ nauts vndis marinis iactat in

Prosa quinta primi libri.

b Ec vbi p̄tinuato dolore delatraui. il-
la vultu placido. nihilq. meis questu-
bus mota. P. Cum te inquit mestum lacri-
mantemq. vidissem illico miserum exulem
q. cognoui. Sed q̄longinquum esset exi-
lium: nisi tua prodidisset oratio nesciebas.
Sed tu q̄procul a patria non quidem pul-
sus es sed aberrasti. At si te pulsum existi-
mari mauis: te potius ipse pepulisti. Ma-
ius id quidez de te nūq. cuiq. phas fuisset. Si

altuz nunc: r
nūc in pfun-
dū. sic homo
per fortunaz
nūc in p̄peri-
tate leuatur:
nūc in aduer-
sitate deicit
Ec vbi
cōtinu-
ato. Hic inci-
pit q̄nta p̄sa
hui⁹ primi: i.
q̄ Boet. ostē-
dit quō p̄bia
se habuit ad
suā querimo-
ntiam: r quid
ex ea cogno-

uerit. Secūdo p̄bia quedā dicta Boetij irrationabilia parū p̄dit. Tertio
b breuitate recolligit ea q̄ ip̄z Boetiū p̄turbāt. Quarto p̄bia dat modū re-
medendi ip̄m Boetiū. Secūda ibi. Ita q. nō tam me loci but⁹. Tertia ibi.
Et tu quidē de tuis. Quarta ibi. Sed qm̄ plurim⁹. Dicit primo. Postq̄
ego Boeti⁹ delatraui. i. cōtra rōem locutus sum. hec sup. p̄dicta. cōtinuato
dolore. i. assidua turbatōe. Illa sup. p̄bia: placido vultu nihil mota. i. irata.
meis questib⁹. i. de meis querimōijs. inq̄. i. dixit. Cum. i. quādo. ego vidis-
sem te Boetiū mestū. i. tristē. q. p. et. lacrimantē. i. flentē. illico. i. statim. co-
gnoui te miserū. q. p. et. exulē. i. patientē exiliū. Sz q̄longinquū. i. remotū
esset illud exiliū ego nesciebam. i. ignorabā. nisi tua oratio. i. sermo. mihi p̄d-
disset. i. reuelassz. Sz tu sup. Boet. qdē p. certe. nō es pulsus q̄pcul. i. val-
de remote. a patria. i. a iudicio ratiōis. s. aberrasti. i. deuicisti. At p. sed. si te
mauis. i. magis vis. existimari pulsum a patria potius sup. tu ip̄e pepulisti
te Boetiū. Nam p. quia. quidē p. certe. id sup. repellere te a p̄bia nūq. fuis-
set phas. i. lictum. cuiq. sup. homini. Si enim reminiscaris. i. recorderis.
cuius patrie. i. de qua patria. sis oriundus. i. natus. non vti p. sicut. supple-
ciuitas Atheniensīū quondā regis impio. i. ex p̄cepto: multitudinis. i. mul-
toꝝ rectoꝝ. Sequit̄ grecū qd̄ tm̄ valet ī latino. sed vnus est dñs r vn⁹ rex:
vnus r p̄nceps qui letat̄. i. gaudet. de frequētia. i. de frequēti inhabitatōe
ciuiū. i. incolarū. r non depulsiōe. cui⁹: regis. agl. i. duci. frenis. i. p̄ceptis.
atq. p. et. obtemperare. i. obedire. iusticie summa est libertas. En p. nūquid.
ignoras illā antiquissimā legē. i. statutū. tue ciuitatis. i. recte rationis. qua

sancitū. i. cōfirmatū est: ius non esse. i. ad eam non p̄tinere. exulare. i. exiliū
pati. quicūq. i. quicūq. maluerit. i. optauerit. fundare. i. locare: in ea ciuita
te sedem. i. habitacōem suā. Nam p̄ q̄a. q̄ p̄tinet. i. p̄p̄hendit. vallo ac mu
nimine eius sup. ciuitatis. null⁹ metus. i. timor. est illi vt mereat esse exul.
Et p̄ sed. quicūq. desierit. i. cessauerit velle inhabitare eam ciuitatē: pariter
desinit etiam
mereri. i. me
ritū cōsequi.

Nota q̄ de
latrare p̄rie
est canū. i. p̄
posito aut de
latrare est vt
gente dolore
p̄ rōez loq̄. et
sic Boet⁹ qz
dixit act⁹ bo
minū nō regi
a deo: p̄ rōez
loq̄bat. ergo
dicit se dela
trasse. Ho
ra nō ē hoīs
sapiētis mo
uert ex his q̄
dicūt ab insi
piētē p̄ rōem

enim cuius oriundus sis patrie reminisca
ris non vti atheniēsiuz quondam multitu
dinis impio regitur. s̄ eius vn⁹ domin⁹ est
z vnus rex vn⁹ z princeps q̄ regit eā. Qui
frequētia ciuiū nō depulsione letat. Cuius
agi frenis atq. obtpare iusticie sūma liber
tas est. An ignoras illam tue ciuitatis an
tiquissimā legē q̄ sancitū ē ei ius exulare nō
esse q̄squis in ea sedē fūdare maluerit. Nā
qui vallo eius ac munimine p̄tinetur. null⁹
met⁹ est ne exul esse mereatur. At quisquis
inhabitare eam velle desierit. pariter desi
nit etiam mereri. Itaq. non tam me lo
sed magis debet insipientē instruere z ip̄m cōsolari. q̄ p̄bia nō fuit mota ex
questib⁹ Boetij: s̄ magis ip̄m cōsolabat. Nota p̄bia cognouit Boetij
esse miserū z exulē. Miser est ille cui⁹ anim⁹ sequit mutatōem rex tempali
um: ita q̄ extollit in p̄speris z deprimit in aduersis. Exul in p̄posito est il
le nō qui mutat regionē: s̄ qui agit p̄ rōem. Nota q̄ p̄ lachrymas p̄t co
gnosci q̄ ratio hoīs est turbata: s̄ q̄tum turbata sit nō cognoscit nisi fimo
ne dolētis. Ergo dicit p̄bia. lachrymis cognoui te esse exulē. s̄ q̄tū eēt exi
lium nesciebā: nisi tua oratio mihi p̄dīdisset. Nota ille pulsus ē a patria
qui oīno rōem amittit. s̄ ille aberrat qui infra patriā in aliquo rōez retinet
z in aliquo amittit. Boet⁹ aut non erat pulsus p̄cul a patria. qz nō totā ra
tōem amiserat. credebat enī oīa regi a deo. s̄ in hoc aberrabat q̄ act⁹ hoīm
a deo regi nō putabat. Nota de p̄bia hoīs q̄ est recta rō loq̄tur Seneca i
de remedijs fortuitoz: dicens. P̄bia est vbicūq. hō bñ est. Illud aut qd be
ne in hoīe est nō in loco est. in hoīs inq̄a p̄tate est: si sapiēs est nō pegrina
tur: si stult⁹ est exulat. Nota a patria rōis null⁹ Boetij expulit: nisi ip̄e
seipm. qz Boet⁹ nō alieno impetu: s̄ p̄p̄rio defectu terminos z limites rōis
exiuit. Nota ciuitas atheniēsiū regebat impio multitudinis. p̄mo est
eam regebāt reges. postea succedente tempe p̄ncipes. tandē p̄ regimine
eius singulis anīs eligebant. xxxviii. sapiētes. Sz patria rōis tūm nō p̄n

ipse regit
dus a patri
e deo orit
subiicit z
tatur in m

ci huius
othece
tes p̄
bros: s̄
meoz

Im recta
hui rōem
sic libert
ra z adu
lus exul
sola volu
test homi
p̄bia. Nam
q̄ Itaq. n
parulpedi
tū: facies
spōitio m
tune. Et
ulpeden
cōptos.
ofis. q̄.
te nō col
bros. i. s̄
suo: solū
p̄bia s̄ h
dit. Et q̄
ci. Ideo
teriden
p̄bia. Ali
etiā p̄q
bros q̄s
q̄ Et tu
uerit: p̄
p̄p̄ oīm
titudine
ita cūctis

Liber I Prosa V

clpe regitur. s. deo: qui est regula recte ratiois. Nota homo dicitur oritur
a patria ratiois in q̄tuz anima eius intellectiua que vti recta ratione
a deo oritur. Nota intantū homo manet in patria ratiois: inq̄tuz deo
subiicitur et legi diuine. Et quia deus in subiectione suoz delectatur. ideo le
tatur in multitudine ciuiū: et non in expulsiōe eoz. Repellitur autem ali-

ci huius quaz tua facies mouet. Nec bibli
otheca poti⁹ cōptos eboze ac vitro parie
tes q̄ tue mētis sedez req̄ro. In qua nō li
bros: s̄ id qd̄ libris p̄ciū facit libroz q̄ndā
meoz sentētiās collocauī. Et tu qd̄ de tu

q̄s a p̄ia ra
tionis deo re
bellādo: et a
recta ratione
recedendo.

Nota q̄ ob
tempat se dō
est summe li
ber. q̄a inq̄n
tū aliq̄s agit

in rectam rōem intantū est liber. s̄ p̄ obtinere se deo homo maxime agit
sui rōem. ergo talis maxime liber est. An Seneca. liij. epla dicit. Queris q̄
sit libertas. libertas vera est nulli rei p̄terq̄ deo seruire equanimiter. p̄spe
rā et aduersa ferre et fortunā in equū ducere. Nota q̄ a ciuitate rōis nul
lus exulat nisi p̄ affectōem tpaliuz. talis autē affectio est volūtaria. et ideo
sola voluntate aliquis exulat a tali ciuitate. Et quia talis affectio non po
test hominem occupare q̄diu est infra terminos recte rationis. Ideo dicit
p̄bia. Nam qui vallo eius tē.

¶ Itaq̄ nō tam me loci hui⁹. Hic p̄bia quedā dicta irrationabilia Boetij
parūpedit: dicens. Exquo aberrasti a p̄ia rōnis: itaq̄ p̄ ergo. non tā. i. nō
tū: facies. i. dispositio. hui⁹ loci. i. exilij. q̄. i. q̄rū. tua facies. i. interioz di
sp̄sitiō mētis tue: mouet. i. p̄turbat. me p̄biā: q̄ delecta ē aduersitate for
tune. Et q̄ sup̄i⁹ p̄quest⁹ fuit de carētiā bibliothecae libroz: istā carētiā par
uip̄edens p̄bia dicit. Nec ego p̄bia req̄ro. i. inuestigo. parietes bibliothecae
cōptos. i. ornatos. eboze. i. ossibus elephantū. ac p̄ etiā. vitro. i. gēmis p̄ci
osis. q̄. i. inq̄tuz sup̄. ego requiro sedē. i. trāquillitatē tue mentis. in q̄ mē
te nō collocauī. i. nō posui libros: s̄ id. i. illud: qd̄ facit p̄ciū. i. p̄ciositatē. li
bros. i. sentētiās meoz libroz. Nota q̄ Boetij sup̄ p̄querendo de statu
suo: solū deplārit incōmoda corpalia nō curās deiectionē animi sui. Unde
p̄bia p̄ hoc solū deplāgit sui animi deiectionē et incōmoda corpalia paruip̄e
dit. Et q̄ sup̄i⁹. liij. p̄sa dixit Boetij. Nūquid nō mouet te facies hui⁹ lo
ci. Ideo p̄bia hic sibi r̄ndens dicit. Multo plus moueor p̄pter animi tui de
iectionē q̄ p̄pter locū exilij in quo existis. hō em̄ fortis aīo oī loco vti⁹ p̄o
p̄ia. An Buidi⁹ i li. de fastis. Vñe solū forti p̄ia est vt piscib⁹ eq̄r. Et q̄a
etiā p̄quest⁹ fuit de bibliotheca: r̄ndet p̄bia q̄ ipsa poti⁹ deplāgit inias li
broz q̄s p̄ obliuionē p̄didit q̄ carētiā bibliothecae et libroz.

¶ Et tu quidē de tuis. Hic p̄bia sub breuitate recolligit q̄ Boetiū p̄turba
uerūt: dicens. Et tu Boeci dixisti vera de tuis meritis. i. factis. i. cōe bonū: et
p̄p̄ oīm hoīm vtilitatē. s̄ sup̄. dixisti. panca sup̄. bñficia. tibi euenisse p̄ mul
titudine gestoz. i. factorū tuoz. et tu memorasti. i. recitasti. nota. i. manife
sta cūctis hoīb⁹: de honestate. i. de saluatōe senar⁹. vel falsitate. i. compila

tlone falsar lfar. obiectoz. i. imputatoz tibi. quidē p certe. tu strictim pu-
rast. i. existimasti. attingendū sup. esse. recte. i. rōnabiliter. de sceleribus. i.
de vitijs. qz p et. fraudibus. i. deceptōibz. delatoz. i. accusantiū. q ea. i. oīa
ista. celebrent. i. memorent meli. qz p et. vberius. i. copiosius. ore. i. fmo
ne. vulgi recognoscentis. i. memorātis. Omnia etiam tu Boet. increpuiſti
vehement. i.

fortit. factuz
.i. op? intusti
senat? sup. ro-
tius. et tu eri-
am doluisti d-
nra crimina-
tōe. i. vitupa-
tōe. et etiā tu
fleuisti. i. de-
fleuisti. dāna
.i. crimia. le-
se opinonis
.i. imaculate fa-
me tue. Po-
stremo. i. vlti-
mo. dolor in-
cādui aduer-
sus fortunaz
.i. ptra fortu-
nam. qz pro r
sup. tu Boe-
ci pquest? es
nō cōpensari
.i. tribui. eq
.i. digna pre-
mia. meritis
.i. p meritis.
In extremo
.i. in fine. se-
uientis muse
.i. furiēt? me-
tri. tu posui-
sti. i. dedisti.
vota. i. pces.

q ea pax sup. diuine puidētie reget terras. i. homies terrenos. vtiqz p fi-
cut: regit celū. Nota q oīa ista fuerūt causa pturbatōis mētis Boetij. r
ptractant ea in. liij. pfa. r in fi. metri Stelliferi.

Sed qm. hic pbia dat modū medēdi spm Boecilū: dicēs. Sz qm pluri-
mus tumultus. i. valde magna multitudo. affectuū. i. passionū. incubuit. i.
institit tibi. r dolor ira r meror. i. tristitia. distrahūt te diuersum. i. ad diuer-

is in cōe bonum meritis vera quidē. s pro
militudine gestoꝝ tibi pauca dixisti. de ob-
lectoꝝ quidem tibi vel honestate vl falsita-
te cūctis nota memorasti. de sceleribz frau-
dibusqz delatorum recte tu quidē strictim-
qz attingendū putasti. q ea meli? vberius-
qz recognoscentis ora vulgi ore celebrent
Increpuiſti etiā vehemēter iniusti factum
senatus. de nostra etiāz criminatōe dolui-
sti. Rese quoqz opinōis dāna fleuisti. Po-
stremo ho aduersus fortunā dolor incan-
dui. pātusqz nō eq meriti pnia cōpensari
In extremo muse seuiētis vt vtiqz celum
terras qz pax reget vota posuisti. Sed
qm plurimus tibi affectuum tumultus in-
cubuit. diuersumqz te dolor. ira. meror di-
strahunt. vt nunc mentis es. nonduz te va-
lidiora remedia contingunt. Itaqz leniori-
bus paulisper vtemur. vt que in tumorem
perturbationibus influentibus indurue-
runt. ad acrioris vim medicaminis recipi-
endam tactu blandiore molescant.

la sup. i. b
ludiora re
dicū: leni
rem. i. in
bus. et v

l
C
Lum o
Sulci
Eluſu
Quer
Num
Lect
Cum
Strid
Nec q
Vern
Eluis
Autu
Bac

talio pp
tr
corlamb
prim? pe
pes cōſt
ma bzen
cit em p
bat qz
bat trib
Primū
qs semi
cācri: ill
q credia
negātib

Liber I Metrum VI

sa sup. ideo. uti p. sicut. nunc mentis es: nondum contingunt. i. respiciunt. te va-
lidiora remedia. i. formosa medicamenta. Itaque nos utemur paulisper. i. mo-
dicum: lenioribus sup. remediis. ut ea que induruerunt. i. indurauerunt. i. tumo-
rem. i. in flaturam. perturbantibus. i. tristitiam animi. influentibus. i. euenientibus.
et ut illa mollescat. i. mollia fiat. blandiore tactu. i. leniori medicina.

ad recipiendam
vinum acrioris
i. fortioris me-
dicamentis.

Nota quod bo-
etius fuit di-
stractus multum
tudine affectu-
onum. i. ira me-
rore et dolore
Itaque ira tra-
hit homines
ad vindictam:
dolor ad de-
spiciendum. me-
ros ad tor-
mentis aggra-
uationem. Pro-
dicit phia quod
sua perturba-
tio iam non pos-
sit sustinere for-
tiora reme-
dia: sed vellet
sibi adhibere
relentia. ut p.

Metrum sextum primi libri.

c. Elm phebi radijs graue

Cancris sidus inestuat

Tum qui larga negantibus

Sulcis semina credidit

Elusus cereris fide

Quernas ppat ad arbores

Numquam purpureum nemus

Lecturus violas petas

Cum seuis aquilonibus

Stridens campus inhorruit

Nec queras auida manu

Glernos stringere palmites

Quis si libeat frui

Autumno potius sua

Bachus munera contulit

taliam parat et disposuit: prout posset percipere remedia acriora.

Elm phebi radijs graue. Hic incipit sextum metrum huius primi: quod dicitur me-
trum glyconicum ab inuicore coriambicum a pede predominantem. Est autem
coriambus pes constans ex prima etultima longa et duabus medijs breuibus. Huius
primum pes huius metri est spondens. secundus coriambus. tertius pirichus: qui est
pes constans ex duabus breuibus. et loco eius aliqui ponunt iambum qui consistit ex pri-
ma breui etultima longa. In hoc ergo metro phia probat dictum suum per exempla. Di-
cit enim phia quod Boetius per nunc non conueniret remedia fortia: sed alio tempore. Pro-
bat quod omnia requirant tempus determinatum. et si fiat extra suum tempus non proficiant. et hoc pro-
bat tribus exemplis. secundo tangit tempus non permisceri quod deo distinctum: ibi. Signat tempus
Primum exemplum est de semine: quod si seminat non debito tempore non profert fructum. ut si
quod seminat in iulio vel in augusto. Huius dicit sic in littera. Cum per quoniam. graue sidus
cancer: illi signum inestuat. i. inardescit. radijs phebi. i. solis. Tunc. i. in illo tempore.
qui credidit. i. commisit. larga semina. i. copiosa semina. sulcis. i. cauernis terre.
negantibus sup. spes mellis. talis elusus. i. frustratus. fide. i. beneficio. cereris. i.

dee frugū. ppat. i. accedat. ad arbores quernas. i. quercū: et vescat fructi-
bus eorū. Tūc ponit secundū. exēplū de florib⁹ quos hō frustra querit tem-
pore hyemali: cū tpus eorū sit in vere. An dicit in lra. Tu lecturus. i. colle-
ctur⁹. violas tales flores. nunq̄ petas. i. accedas. purpureū nem⁹. i. flori-
dam siluā. cum. i. qh. cāpus stridēs. i. fonās cāp⁹. inborruit. i. horribiliter
apparuit. se-

uis aquiloni
b⁹. i. crudeli
b⁹ vctis hye-
malib⁹. Tūc
ponit tertiu⁹
exēplū: et est
de vuis q̄ ma-
ture sūt i au-
tūno. et iō fru-
stra q̄rant tē-
pore vernali.
An dicit lra.

Signat tpa ppijs
Aptans officijs deus
Nec quas ipse coercuit
Disceri patitur vices
Sic quod precipiti via
Certum deserit ordinem
Letos non habet exitus.

Silibeat frui vuis nō queras auida. i. cupida manu fringere vernos pat-
mites. i. vnales vites. q̄a bach⁹ de⁹ vini: poti⁹ cōtulit sua munera. i. vnas.
autūno. i. tpe autūnali. Nota q̄ sydnus cācri dī graue. q̄ sole existēte in
cancro hoies grauāt nimio calore: quo tpe nō est semīandū. q̄a ad hoc q̄
semen cōualeseat requirit hūor q̄ calore solis feruido tpe resoluūt et euapo-
rat. Nota fm fabulas q̄ cū pluto rapuerat pserpinā mar ei⁹ ceres que-
rens ipam in terris et nō inueniēs: denegauit homib⁹ bñficiū frugū: et tūc
hoies pgebāt ad arbores quercū et comedebāt glādes. et sic loquit phia i
lra. Nota de hoc q̄ dicit stridēs cāpus. dicit Hug. q̄ strideo des. vel stri-
do dis. est fortiter sonare vel dētes cōcutere vel frendere.

¶ Signat tpa ppijs. Hic ostendit phia tpa nō pmisseri q̄ de⁹ distinxit: dicēs.
Deus signat. i. ornat tpa: aptās ea ppijs officijs. nec ipse deus patit misce-
ri vices. i. alternatōes tpm: ita q̄ tpus vni officio deputatū cōueniat alteri
q̄s vices tpm ipse cohercuit. i. distinxit. Et addit. sicut q̄rēs aliq̄ tpe non de-
bito frustra i q̄rēdo: sic illd qd deserit certū ordinē p̄cipiti. i. festina via: il-
lud nō hz letos exit⁹. i. p̄perū euentū. Sic a sili si phia relicto debito tem-
pore misisset Boetio fortem medicinā: nō fuisset p̄sperata in medicādo
tpm. Nota q̄ p debitū ordinē res p̄suant in suo esse et i sui natura. et qd
deficit ab ordine: etiā deficit ab esse. An Boetii⁹. iij. bui⁹. ij. p̄sa. Est enim
qd retinet ordinē seruaturq̄ nāz. qd xō ab hoc deficit esse qd in sui natura si-
tum est derelinq̄t. p̄pter qd debet ordo in oib⁹ est obfud⁹. An poeta. Est
ordo sūma limes sapiētis in arte. Ergo dicit phia: qd p̄cipiti via. Nota
omne agens in agendo debet p̄stitui sibi bonū finem. quia ratōe boni fi-
nis agens meret: et ratōe mali finis demeret. Unde poeta. Non datur ex
templo bona post primordia merces Cōgrua. sed rectus p̄nia finis habet.
Cum igit inordinatio impediāt bonitatē finis: ideo vitāda est.

Rimū igitur pateris. Nec est sexta et vltima p̄sa hui⁹ p̄mi: in q̄ phi-
losophia inq̄rit cān radicalē infirmitatis Boetij ex quibsdā inter-

rogatōib⁹
as interro-
bi remedi-
gatōibus
rmani. Ita

p
ro
re atq̄
onis u
quam
Tū ill
fortui
inē r

boni med
p̄vini et p
ij p̄rison
tentū p̄bo
potētiā nō
h ex vna s
captat ei
¶ Cum
tis et rñ
modū p
tia tbi. S
cūdo de
phia qua
cens g. q̄
casibus.
diuine in
uerim. i.
tur. fort
creatore
tam dict
inquit. i.
q̄nto mei
bonitēs
puidenti

Liber I Prosa VI

rogatōibus. Et primo pbia captat beniuolentiā Boetij. Secūdo ponit a
as interrogatōes: ibi. Tum illa. Dicit primo. *O* Boeci anteq̃ adhibeā t
bi remedia: ne p nūquid pateris. i. admittis me pbiā. primū pauculis ro
gatōibus. i. interrogatūibus. attingere sup. p cognitōem. atq̃ temptare. i.
rimari. statū. i. dispōitōem tue mētis. vt intelligā. i. cognoscā: q̃s sit mod⁹

tue curatiōis
.i. sanatiōis.
No p s. Ego
Boeti⁹ iouā
i. dixi. tu pbi
losofia ro
gato. i. interro
gato. tuo ar
bitratu. i. fin
tuā volūtātē
q̃ volest. vt p
sicut. respōu
rum. i. volen
tem respon
dere. Nota
q̃ pbia more

Prosa sexta primi libri
p *R*imū igitur pateris ne me pauculis
rogatōibus statū tue mentis attinge
re atq̃ tēptare. vt qui modus sit tue curati
onis intelligam. *B.* Tu vero arbitratu in
quam tuo q̃ volest vt rñsurum rogato. *P.*
*T*ū illa: hūccine inq̃t mūdū temerarijs agi
fortuitisq̃ casib⁹ putas. *An* nullū credis ei
inēē regimē rōnis. *B.* Atqui inquam nul

bont medici nō solū scrutat⁹ causas doloris p signa extrinseca sicut medici.
p vrinā r pulsum. q̃ hec signa qñq̃ fallūt. s etiā scrutat⁹ cās doloris Boe
tij p rñsionē ad q̃stīōes. Et pmo captat eius beniuolentiā reddēdo ipm ac
tentū p hoc q̃ dicit pauculis rogatōibus. . *Nota* q̃ infirmi hñt nālez im
potētiā nihil patiēdi. q̃ ex facili cōturbant⁹ nō solū p multas interrogatōes
s ex vna sola. Volēs q̃ pbia mouere paucas q̃stīōes Boetio infirmo: primo
captat eius beniuolentiā.

¶ Tum illa. Hic pbia facit interrogatōes. Secūdo causas toti⁹ infirmita
tis ex rñsionib⁹ Boetij recolligit. Tertio ostēdit ipm curabilem esse: dādo
modū pcedēdi circa curatiōem eius. Secūda ibi. *Quare* plenissime. Ter
tia ibi. *Sz* sospitatis actori. Primo pbia querit de mūdī gubernatōe. Se
cūdo de circūstātijs gubernatōis: ibi. Sed dic mihi. *Adhuc* diuidit⁹. quia
pbia querit. Secūdo Boeci⁹ rñdet. Tertio pbia ei⁹ rñsionē approbat. *Dī*
cens q̃. *O* Boeci putas hūc mūdū agi. i. regi temerarijs. q̃ p et: fortuitis
casibus. i. euētib⁹. *An*. i. nūquid: tu credis nullū regimē rōnis. i. puidētie
diuine inesse ei mūdō. Ego Boeti⁹ inq̃uā. i. dixi. atqui. i. certe. nō existima
uerim. i. putauerim vllō modo: vt tam certa sup. entia. moueātur. i. regan
tur. fortuita temeritate. i. improuisa stulticia. Sed scio deum cōditorem. i.
creatorē. p̃sidere suo operi. i. sue creatiōi. *Hec* dies fuerit vnq̃. i. in aliquo
tempore: q̃ dies depellat. i. remoueat: me Boetiū ab hac veritate sententie
tam dicte. Tunc pbia approbans eius responsionē: dicens. *¶* Philosophia
inquit. i. dixit. ita est. *¶* Nam tu cecinisti. i. dixisti. etiam illud paulo ante. i. in
q̃nto metro hui⁹ primi. q̃ pro et. tu deplozasti. i. plāzisti. tñ. i. solūmō ipos
homines esse exortes. i. carentes vel non participes. diuine cure. i. diuine
puidētie. *¶* Atq̃ p quia. tu nihil mouebare. i. dubitasti. de ceteris supple

creaturis: qñ regerent rōne sup. puidētie dei. aut p sed. pape est interse-
ctio admirātis. ego admiroz vehemēter q tu locatus. i. positus. in tāsalu-
bri sentētia. egrotēs. i. languēs. verū p sed. nos pscrutemur alius. i. pfun-
dius. ego nescio quid. i. aliqd sup. sit illud. qd ego cōiecto. i. opinor. abesse
tibi Boetio. Nota q infirmitas Boetij partim fuit ex ordinata affectio

ne. in qñtū em
Boeti? doli-
t de tempali
um rerū amif-
sione: r par-
tī fuit ex fal-
sa existimati-
one qñtuz ad
duo. Estima-
bat enim ma-
los hoīes eē
felices r po-
tētes. Secū-
do estimabat
homīes non
regi a diuina
puidētia. er-
go pbia in q-
rit cām radi-
calē. pñ quā
Boeti? inci-
dit i istas in-

cōmoditates. Et qz radix toti? morbi fuit ignorātia diuīe gubernatōis qñ-
tum ad hoīes. ideo pmo querit de mūdi gubernatōe. Nota q Boeti? i-
quit duas rōnes q mūdus regat a deo. Primā ibi. Tam certa. q talis est.
Ea q sunt certa r defīnīta nō regunt a casu et a fortuna: cū regimen taliū
sit incertū. s. entia hui? mūdi sunt certa. qz a certis causis pducta. Secun-
dam rōnē innuit ibi. Verū opi suo. q talis est. Causatū regit a sua cā. s. de?
ē cā mūdi: cū ab ipso depēdeat celū et tota nā. qz. Nota pbia rōnabilitē
mirat q Boeti? credēs mūdū regi a deo: putabat hoīes nō regi ab ipso qz
posset pbia sic arguere. de? regit mūdū fm te Boetiū. s. hoīes sunt pncipa-
lis ps mūdi sicut pri? dixisti in metro: operis tanti pars non vilis. ergo ho-
mīes regunt a deo.

q Sz dic mihi: qñ a deo mūdū regi. Hic pbia qrit de circūstātijs gubnatō-
nis mūdi. Scdo qz res gubnate diligūt i suū finē. id scdo qrit de fine rex.
Et qz gubnatio dei fm rei xītatē etiā ē circa hoīes. id tertio qrit de cogni-
tōe hoīs. Scda ibi. s. dic mihi. Tertia ibi. s. b qz. Priō dicit. Sz o Boet
dic mihi pbia. qñ nō ambigz. i. dubitas. mōm regi. i. gubnari a deo. etiā nū
qd aduertz. i. cōgiscis. qd? gubnaculis mūd? regat. ego Boet. i. quā. i. dixi.
vix nosco snīaz. i. intellectū. tue rogatōis. i. tue infrogatōis. nedū. i. adhuc nō
qaz. i. possū rñdē ad iqsīta. i. ad infrogata. sup. pbia. i. qz. i. dixi. s. scellit. i.

decipit. m
ente. rob
subintra
quid abe
mū. r

uertis
tentiā
am. p
p qd v
purb
mem
natu
sed n
scis v
quam

do intelli
re interro
pter dol
valli ali
gredim
vallo h
ctuum
q Sed
Die m
quo. i.
.i. dīxi
memor
pncipi
sup. fm
noto p
rum p
banon
ete cog
re. i. en
scat fi
tia ali
ad fine
cipiū v

Liber I Prosa VI

decipit. me sup. phiam. abesse. i. deficere. tibi aliquid p qd velut hiate. i. pa-
 sente. robore. i. firmitate. valli. i. munitōis. morbo² pturbationū irrepserit. i.
 subintraverit: in tuū animū. q. d. nūquid est verum fuerit qd p dixi tibi al-
 quid abesse: p qd abesse siue p quē defectū dolor intrauit te sicut aptuz ho-
 miū. Nota q deus nō regit mundū aliquibus gubernaculis extrinsecis

uertis. **B.** Elir inquā rogationis tue sen-
 tentiā nosco ne dū ad inquisita rñdere que-
 am. **P.** Mū me inquit fefellit abeē aliquid
 p qd velut hiate valli robore in aīum tuū
 pturbationū morbo² irrepserit. Sz dic mihi
 meministi ne q̄s sit rex finis. quove totius
 nature tendat intētio. **B.** Audierā inquā.
 sed memoriā meror hebetavit. **P.** Atqui
 scis vnde cuncta pcesserint. **B.** Noui in-
 quam. deumq̄ esse rñdi. **P.** Et quid fieri

q̄a sic nō est
 p se sufficien-
 tissim². Sz re-
 git ipsuz sua
 potētia q̄ at-
 tribuitur pa-
 tri: sua sapiā
 q̄ attribuit fi-
 lio: sua pieta-
 te et clemētia
 q̄ attribuitur
 spūscō. et de
 hoc patebit i
 secūdo hui².
 Nota illō
 qd aliq̄s ho-
 mo vir itelli-
 git: aliq̄ mo-

do intelligit: licz cū difficultate. Ex hoc ergo q Boeti² dicit se vir itellige-
 re interrogatōem phie: innuit se aliquo mō intelligere: tñ cū difficultate p-
 pter dolorē opprimentē rōnez. et ideo rñdere nō potuit. Nota qñ robur
 valli alicui² munitōis hiat ppter aliquā rupturā in eo factā: tñc hostes in-
 grediunt munitōem. Sic a fili qñ munimen rōis quo anim² munit² tanq̄
 vallo hiat ppter defectū alicui² cognitōis: tunc necessario pturbatiōes affe-
 ctuum subintrant animū.

¶ Sed dic mihi: memisti ne? Dic phia q̄erit de cognitōe finis rerū: dicēs
 Dic mihi ne. i. an memisti. i. recordaris. ē s sit finis rerū sup. oīm. ve p vel.
 quo. i. ad quē finē: intentio tot² nature tēdat. i. laboret. ego Boeti² inquā
 .i. dixi. audieram sup. olim. s meror. i. pturbatio. hebetavit. i. obscuravit
 memoriā. i. intellectū. At q p certo. scis vñ cūcta. i. oīa entia. pcesserint. i.
 pncipiū suū habuerūt. Ego Boeti² inquā. i. dixi nouitq̄ p et: rñdi deū esse
 sup. pncipiū oīm rerū. Et dicit phia. Et qd. i. quō p̄ fieri hoc: vt cognito. i.
 noto pncipio. i. oīm rerū ignozes. i. nescias. q̄s sit finis rerū sup. oīm. ve-
 rum p sed. hī mores pturbationū sunt: et ea valentia. i. vigor vel ptās ptur-
 bationū est. vt quidē. i. certe. possint mouere hominem loco. i. a stabilitate pfe-
 cte cognitōis. autē p sed. non possint euellere sup. radicē. q̄ p et. extirpa-
 re. i. eradicare sibi totū. Nota phia rōnabiliter querit Boetiū an cogno-
 scat finem oīm rerum. quia finis est causa causarū. et est optimū cui² gra-
 tia alia sūt. ppter qd ignorato fine: nihil pfecte cognoscitur eoz que sunt
 ad finem. Nam fin exigentiā finis cetera moderatur. Nota quādo prin-
 cipiū et finis coincidūt in vnū sicut in circulo idem est principiu et finis.

tunc videt mirabile q̄ tunc p̄ncipiū cognoscit et finis ignoret. Cum ergo deus sit p̄ncipiū et finis oīni re: cognito ip̄o sub rōe p̄ncipij videt etiā cognoscit sub rōe finis. **Q**uā aut de⁹ sit p̄ncipiū oīni p̄t. q̄a ab ip̄o derivatū est singulis esse et vivere: s̄ celi et mūdi. **Q**uā aut sit finis oīni p̄t. q̄a ḡa ei⁹ oīa fiūt et ad ip̄m ordinant. nam in reb⁹ cōstantib⁹ ex arte et natura semp vili⁹ est p̄pter melius. **Q**uā autē ē optimū eorum q̄ in natura sūt: ex p̄hemio Metaphis. **R**ota l̄z p̄turbati aliq̄lem cognitionē rerū habeāt: tū ī pediat ne p̄fecte cognoscāt. **L**icet ergo Boetius alit̄ q̄lit̄ cognoverit deū esse p̄ncipiū rerū. tū q̄ turbat⁹ fuit p̄fecte naturā hui⁹ p̄ncipij non cognovit: et ideo ignoravit ip̄m esse finē rerū. **R**ota q̄ passio est mor⁹ p̄ticle appetitiue sub fantasia boni et mali s̄m Eustratiū. ij. Ethic. et hi sunt mores passionū q̄ p̄t hōiem mouere a stabilitate p̄fecte cognitionis: s̄ totaliter ip̄m nō possunt euellere ab omni cognitione.

Sed hoc quoq̄ r̄ndas velim. **H**ic p̄bia facit aliā interrogatiōem de cognitione hūane nature: dicens. Sed ego etiā velim: tu r̄ndas. i. r̄sum des hoc. i. ad hoc. ne p̄ nūquid. tu memisti. i. scis te esse hōiem. **E**go Boetius in quā. i. dixi. quid. i. p̄pter q̄d. ni. i. nisi. meminerim. i. sciuerim. Et q̄rit vlt̄ri⁹ us p̄bia. **I**git̄ ne. i. nūquid. poteris p̄ferre. i. dicere. q̄d sit homo. i. diffinitōem hōis. **R**ndet Boetius. **R**ndet p̄bia tu interrogas me hoccine. i. hoc an. i. vtrū. scio me esse rōnale. atq̄ p̄ et. mortale aīal. **E**go Boetius scio et p̄fiteor. i. fateor. me esse id sup. aīal rōnale et mortale. Et illa sup. p̄bia dixit. ne p̄ nūquid. nihil nouisti te esse aliud q̄ aīal rōnale mortale. **D**icit Boetius. nihil sup. p̄bia inq̄t. i. dixit. iam ego scio aliā causā sup. quā. ignorantiā diuine p̄uidētie: vel maximā causā. cui morbi tu desisti. i. cessasti. nosse. i. noscere quid sis. **R**ota licet homo sit mortalis s̄m corp⁹: nō tū s̄m animam intellectuā: que est dignior pars hōis. Et q̄a Boetius dixit se esse nihil aliud q̄ aīal rōnale et mortale: ideo non q̄siuit nisi bona mortalia: de quorū bonorū amissionē doluit: nō curās partē imortale. s. aīam rōne cui⁹ debuit appetere bona imortalia. iō p̄bia dicit q̄ Boetius se nō nouerit. **R**ota q̄ causa maxima morbi hōis est seip̄m ignorare. q̄a dicit Boetius. ij. hui⁹ p̄s. v. q̄ cōditio hūane nature est eūz se cognoscat q̄ ceteras res excellat. Cum autē nosse desierit eadē naturā infra bestias redigat⁹, naz ceteris ani-

manibus
multi⁹ sup
ignara: **Q**
di. nullo m
Quare

Scio:
bil ne t
Jam se
mā caul
re plenu
aditū r
qm̄ tui
poliat
q̄s sit
nepha
Qm̄ x
gat obli
line rect

fundis.
se exulen.
niam pro
ris. i. pur
esse poter
gubernat
bas vices
re. i. diua
morbum.
anime.
tus est. et
ignorans
go dicit p
liatum p
mi finis
Boetius
tes. **R**
ideo igno
fortunari

Liber I Prosa VI

mantibus sese ignorare naturaliter est. hoib⁹ xō vitio venit. Et dicit Te-
misti⁹ sup de aīa. Quid turpi⁹ est aīe cū sit alioꝝ cognoscitiua q̄ sui ipsi⁹ est
ignara? Anima seipam ignorās quō de alijs fida putabit cognoscitiua. q.
di. nullo modo.

¶ Quare plenissime. Hic philosophia ex dictis Boetij recolligit omnes
causas toti⁹
ns infirmita-
tis eius: vi-
dens. Quare
pigitur. ego
philosophia
inueni plenif-
sime: id ē per-
fectissime. ra-
tionem. i. cau-
sas. tue egri-
tudinis. i. in-
firmittatis. vlt
inueni aditū
i. accessū. re-
cōciliandē so-
spitatis. i. re-
cuperandē sa-
nitatē tue.
qđ declarat.
Hāz p quia.
quoniā tu cō-

Scio: et id me esse confiteor. ¶ et illa. Mi-
bil ne te aliud esse nouisti. B. Mihil. ¶
Jam scio inquit morbi tui aliam vel maxi-
mā causaz. quid ipse sis nosse desisti. Qua-
re plenissime vlt egritudinis tue rōnem vel
aditū recōciliāde sospitatis inueni. Nam
qm̄ tui obliuioē pfinderis et exulē te et ex-
poliatū p̄p̄ijs bonis eē doluisti. qm̄ vero
qđ sit rex finis ignoras. nequā hoies atq̄
nepharios. potentes felicesq̄ arbitraris.
Qm̄ xō quibus gubernaculis mūdus re-
gat oblit⁹ es. has fortunaz vices estimas
sine rectore fluitare magne non ad mor-

funderis. i. confusus es. obliuione. i. ignorantia tui ipsius. tu doluisti te es
se exulem. qđ pro et. expoliātū. i. priuatū. p̄p̄ijs bonis. i. diuitijs. quo-
niam pro quia. tu ignoras. i. nescis: quis sit finis rerum omniū. tu arbitra-
ris. i. putas. nequam. i. malos. atq̄ pro et. nepharios. i. iniquos homines
esse potentes. qđ pro et. felices. Quoniam pro quia. tu oblitus es quibus
gubernaculis. i. regimīnibus: ipse mūdus regatur. tu estimas. i. opinaris
has vices. i. istas alternationes. fortunarum. i. rerum fortuitarum. fluita-
re. i. diuagare sine rectore. iste sunt magne cause non modo. i. nō solum ad
morbum. verum p̄ sed. sunt ad interitum. i. ad mortem vel ad perditionem
anime. Nota homo seipsuz ignorans extra līmites recte rationis posi-
tus est. et talis dicitur esse exul: vt prius visum est. Nota homo seipsuz
ignorans tñ se estimādo mortalem dolet de amissione bonoz mortalīū. er-
go dicit philosophia. Quia tui obliuione confunderis: exulem te et expo-
liatū p̄p̄ijs bonis doluisti. Nota ex assecutione vel perditione vlti-
mi finis homo dicitur potens vel impotens: ex quarto huius. Quia ergo
Boetius ignorauit vltimuz finem rerum: ideo putabat malos esse poten-
tes. Nota Boetius ignorauit quibus gubernaculis mūdus regeret: et
ideo ignorauit qđ deus sua bonitate omnia disponderet. ergo putabat vices
fortunarum esse sine rectore.

Sed sospitatis auctori grates. **N**unc phia ostendit Boetium esse curabilem:
vando modū pcedendi circa curatōem eius: dicens. Tu des grates auto-
ri sospitatis. i. sanitatis. q. nondū. i. non adhuc natura. i. vigor naturalis.
destituit. i. deseruit. te totū. i. totaliter. nos phia habem⁹ maximū fomitem.
i. radicē. tue salutis. i. sanitatis. s. verā sententiā. i. intellectū. de mūdi gu-
bernatiōe. q.

tu credis eaz
sup. governa-
tōem. nō esse
subditā. i. s.
lectam. teme-
ritati casuuz
sup. fortuito-
ruz: s. diuine
ratiōi. **I**git
nihil ptume-
scas: iaz tibi
Boet. ex hac
mūna scintil-
lula. i. puave-
ritate illuxerit
vitalis ca-
lor. i. ardor
mere verita-
tis animā vi-
uificās. **T**ūc
dat modū p-
cedendi cir-
ca curatōem
eius: dicens

Sz qm p qā
qā nōduz. i. nō adhuc. est tēpus firmiorib⁹ remedijs vti. z cōstat. i. manife-
stum est: eam esse naturā mentiū vt quotiēs abiecerint veras opiniōes. in-
duant. i. inuoluātur falsis opiniōibus. ex quibus falsis opinionibus cali-
go. i. obscuritas. pturbationū. i. passionū. orta. i. creata. cōfundit illū verū
intuitū. i. cognitōem mentis. ego sup. phia. temptabo attenuare. i. remoue-
re. paulisper. i. modicū. hanc caliginē lenib⁹. i. facilibus. q. p. per. mediocri-
bus fomentis. i. medicinis. vt dimotis. i. remotis. tenebris fallatiū affecti-
onū. i. falsarū opinionū vel passionū. possis agnoscere. i. intelligere. splēdo-
rem. i. claritatem. vere lucis. i. lucide claritatis. **N**ota sicut in morbo cor
porali vigente pncipali mēbro: puta corde pōt p medicinas introducti san-
tas alijs mēbris: s. naturali calore destituēte ipm cor frustra⁹ spes sanita-
tis. Sic in morbo spūali manente in Boetio cognitōe illius pncipij q. de
us gubernet mundū pōt pcurari salus qm ad errozes in alijs. Ergo dicit
phia quasi cōgratulādo Boetio: debes reddere grates auctori sospitatis.
Nota quādo intellectus abiicit veram opiniōē statim afficit falsa opti-

nione: qz
onem p p
abijcere v
tudiciū: q
puertunt

n 7
4
Si ma
Nihilce
Parq
Nbox
Tlusu
Nbox
Sepa

huius pñ
dactilicū
em phia.
phia ribi
Tu qz si
ra p dūa.
fundere
.i. obfca
no qd e
trea. i. t
statim
obstat. i.
ponit te
le sepe
pe. i. de
sueta no
nubiū o
ne verū
pli in s
penetra
nē anim
taliū. i.
exēpli t
dit. z p

Liber I Metrum VII

nione: qz intellectus nō abijcit verā opintonem nisi ppter aliquam psuas-
onem p dū. nihil aut ppariat vero nisi falsum. ideo intellectus nō potest
abijcere verū nisi accipiendo falsū. Nota tenebre affectionū īpēdiūt rectū
iudiciū: qz tristitia stupefacit et corūpit naturā. ex ethicis. s. amor et odium
puertunt iudiciū sūm ptholomeū in centilogo. et ire et cōcupie venereorū

Metrum septimum primi libri
n. **Ulibus atris Condita nullum**
Fundere possunt Sidera lumen.
Si mare voluens Turbidus auster
Disceat estum Elitrea dudum
Parqz serenis Unda diebus
Mox resoluto Sordida sceno
Elisibus obstat Quicqz vagatur
Montibus altis Besluens amnis
Sepe resistit Rupe soluti obice saxi

maxime trās-
munt cor-
pus. et qbus-
daz insanias
faciunt. vij.
ethicorū et im-
pedit ira ani-
mū ne possit
discernere ve-
rū: sūm Lato-
nem.

Ulibus
atris.
Condita nul-
lū. Hic incipit
septimū et vl-
timū metrum

huius pmi qd vocat metrum adoniciū ab inuatore. dimetrum a nūero peduz
dactylicū a pede pdominante. in q metro phia pbat p exēpla qd dixit. dixit
em phia. q caligo pturbationū impedit intuitū veritatis. hoc primo pbat
phia tribus exemplis. secundo hortat nos ad fugam pturbationum. ibi.
Tu qz si vis. prima in tres sūm tria exēpla que patebūt. dicit primo. Syde-
ra pda. i. abscondita atris nubibus. i. obscuris nubibus. nullū lumē pnt
fundere ad illuminadū terrā. Tūc ponit scdm exemplū. Si turbid⁹ auster
.i. obscurus ventus. voluens. i. mouens mare. misceat. i. omisceat cum sce-
no qd est in fundo. estū. i. maris feruorē. tūc vnda maris dudū. i. pūs. vi-
trea. i. transparēs ad modū vitri. par. i. silis serenis. i. clatis dieb⁹. mor. i.
statim sup. illa aq facta sordida p statū venti resoluta sceno. i. elevato luto
obstat. i. resistit. visibus. i. oculis nō potētib⁹ penetrare vndā maris. Tūc
ponit terciū exēplū. Amnis. i. fluui⁹ q de altis mōtib⁹ vagat. i. discurrit. il-
le sepe resistit. i. reflectit. obice. i. obiectione. soluti saxi. i. rupti lapidis ru-
pe. i. de monte. Nota silitudo quā phia pndit est ista. Sicut sidera cō-
sueti nobis lucere et terrā illuminare. cessant b facere ppter interpositiōem
nubiū obscurarū. sic intellectus et rō q lucēt et illumināt hoīem in cognitio-
ne veritatis impediunt caligine pturbationū. Nota q silitudo scōi exē-
pli in b pssit. Sicut aqua maris manēte clara ad modū vitri. visus pōt eā
penetrare et videre q sunt sub aq. s. si turbat illa p ventum tūc obstat visui.
sic anim⁹ hoīs qetus nō īpedit iudiciū rōis. s. si moueat et turbat affectiōe
epaliū. statim obsistit rōni impediēs ei⁹ iudiciū. Nota q silitudo terciū
exēpli talis ē. si ē aqua currēs de altis montibus libere recto tramite pce-
dit. et p obstaculū lapidis q resoluīt de monte impedit ne recte pcedat. sic

ratio libera nō impedita recte indicat. si aut rō afficit motibus affectuū im-
pedit in iudicio et veritatis cognitōe. Nota q̄ rupes est moles lapidea
siue mons lapideus. sed sarum ē ps̄ resoluta a rupe. i. a monte.

¶ Tu quoq̄ si vis. hic phia boreat ad fugā p̄urbationū siue affectionū
bi di. Si tu vis cernere. i. videre vel iudicare verū. i. veritatē. claro lumine
i. vera cogni-

tione. et si vis
etiā carpe. i.
attigere. cal-
lem. i. viā ve-
ritatis. recto
tramite. i. p̄-
cessu ratiōis.
tunc tu pelle
i. spelle gau-
dia. i. q̄ sūt o-
bonis p̄nti-

**Tu q̄ si vis lumie claro cernere vey
Tramite recto Carpere callem
Gaudia pelle Pelle timorē
Spemq̄ fugato Nec dolor affit
Nubila mens est Vinctaq̄ frenis
Nec vbi regnant**

bus. et pelle. i. remoue a te. timorē sup̄. de futuro malo. q̄ p̄ et. tu fugato
spem sup̄. que est de bona fortuna. nec etiā affit dolor sup̄. q̄ ē de p̄nti amī-
sione bonorū. sup̄. q̄ mēs est nubila. i. obicula vlt̄. q̄ p̄t. ē vincita. i. liga-
ta frenis. i. ligamib⁹. vbi. i. in q̄ mēte. h̄ sup̄. p̄dicta regnāt. i. dñant. i. gau-
diū de p̄ntib⁹ bonis. timor de futuro malo. spes de futuro bono. dolor de p̄-
nti malo. Nota sic p̄nti tactū ē. affectō ē mor⁹ p̄nti sensitiue s̄ fantasia bo-
ni vlt̄ mali. aīni afficiēs et rectū iudiciū rōis ip̄ed. ēs. Et s̄ quorū affectōes ta-
les p̄ncipales ad q̄s oēs alie reducunt. i. gaudiū. spes. timor et dolor: q̄ntū
sufficiētia sic accipit. Quis passio vlt̄ ē respectū boni vel mali. si respectū boni h̄
dupl̄. vel respectū boni p̄ntis: sic ē gaudiū qd̄ est de p̄nti bono. vel ē de re-
spectū boni absentis. sic est spes q̄ est de futuro bono. Si aut̄ passio ē respe-
ctu mali: hoc dupl̄. vel respectū mali p̄ntis sic est dolor q̄ est de p̄nti malo.
Si ē respectū mali absentis sic ē timor q̄ ē de futuro malo. Nota q̄ iste passio-
nes nō sunt pellēde vt nō sint in aīno hoīs. q̄ vix iuenit bō sine ip̄is. s̄ sic
sunt pellēde vt nō dñent in hoīe. vñ sedare h̄mōi passiones vt nō dñent est
hoīs virtuosū. q̄ x̄tus p̄sistit in moderatiōe passionū. Si aut̄ regnāt et do-
minant in hoīe. tūc ip̄ediūt iudiciū rōnis. p̄pter qd̄ dixit Eustrat⁹ sup̄ li.
ethicorū. oportet reluctari p̄ passiones sensitivas q̄ si p̄ualuerint impediunt
vires aīe. Nota iste passiones. et affectōes si ordinant̄ ad terrena. t̄ sic sunt
nocive. attū p̄nt eē meritorie et virtute si fuerint ad debitas fines ordinate
Vñ Richardus in li. xij. patriarcharū dīc. Ordinatū et verū gaudiū tūc ha-
bent qd̄ de veris et eternis bonis gaudem⁹. Et nā timor ē virtuosus si fu-
erit ad deū ordinatus. q̄ scriptū est. Inciū sapie timor dñi. Et idē Rich.
dīc. P̄nta x̄tū p̄les sine q̄ ceteras h̄ie nō p̄t: ē timor dei. Itē spes vt dīc
idē Rich. efficit̄ ordinata si de indulgētia venie generat̄. vñ dīc verez abs
q̄ dubio. Pro quis frequētī: q̄toq̄ vebemēt⁹ de illo reatu inēno dolore
afficit̄. tanto certior tantoq̄ securior p̄ spes de indulgētia venie efficit̄. Et
multi dolor est virtuosus q̄ si ad deplangendū culpā. vñ Rich. Quanto
q̄s vebemēt⁹ metuit penā quā meruit: t̄nto acerbi⁹ plāgit culpā quā fecit.

Explicit liber primus.

Liber II Prosa I

Est hec paulisper obtinuit. Hic est secundus liber Boetij de psolatiōe phie q̄ p̄tinuat ad li. p̄cedentē in hūc modū. Postq̄ phia in primo li. inuestigauit cās radicales infirmitatis Boet. in h̄ sc̄do p̄cedit ad eius curationē. primo adhibēdo sibi remedia leuia. secundo remedia validiora in libris p̄sequentibus. Hūc em̄ modū medicandi phia p̄mit

Incipit prosa prima sc̄di libri

Est h̄ paulisp̄ obtinuit. atq̄ ubi at-
tētōnē meaz modesta taciturnitate
collegit. sic exorsa est. ¶ Si penitus egri-
tudinis tue cās habitūq̄ cognouit. fortūe
prioris affectu desiderioq̄ tabescis. ea tñ
animi tui statuz sicuti tibi fingis mutata p

fit Boetio. r
diuidit iste li
ber in. xvi. p
tes. qz. s̄. viij
prose et octo
metra huius
secūdi. q̄ par
tes patebūt.
quid aut̄ i q̄
libet pte aga
tur s̄l̄r vide-
bit̄. Prima

psa diuidit̄. primo oñdit Boe. qd phia egerit post p̄dicta r̄ resūmit vnā
causam doloris Boetij. sc̄do phia ponit quēdā effectū fortune. tercio ex-
cusat se de quodā. quarto tangit opportunitatem medendi Boetij. quinq̄
to procedit ad leuia medicamenta eius. secūda ibi. Intelligo. tercia ibi.
S̄z vt arbitroz. quarta ibi. Sed tempus est. quinta ibi. Quid est igit̄ o ho-
mo. Primo dicit. Post hec que dicta sunt philosophia obtinuit. i. tacuit
paulisper. id est modicum. atq̄ p̄ et. ubi. id est postq̄. collegit. i. intellexit.
meam attentionem. id est diligentiam. modesta taciturnitate. i. temperato
silētio. exorsa est. id est incepit loqui. sic. id est taliter. si p̄ quia. ego cogno-
ui causas. i. rationes radicales. qz p̄ et. habitum. i. dispositionem. tue egri-
tudinis. i. infirmitatis. tu Boeci tabescis. id est tristatis. affectu. qz p̄ et.
desiderio prioris fortune que fuit tibi p̄spera. ea fortuna mutata. id est va-
riata. apud te. quertit. i. mutauit. statum. id est dispositionem. tui animi. id
est tue mentis sicuti tu tibi fingis. Notandum q̄ philosophia post p̄dicta
cta obtinuit. vt Boe. magis aīo deliberato verba phie colligere posset r̄ s̄l̄
bi r̄idere. qz s̄m Seneca in puerbijs. Deliberare vtilis mora tutissima est.
Deliberandū est diu qd̄ faciendū ē. semel discute qd̄ audias: p̄ba qd̄ cre-
das. Et iō phia obtinuit tāq̄ lassata ex qd̄ib⁹ p̄us motis. An̄ Seneca in li. de
vitu. carō. Hō sp̄ in actu sis s̄ inē dū aīo tuo req̄em dato r̄ req̄es illa plena
sit sapia. Nota de hoc qd̄ dicit modesta taciturnitate. duplex ē taciturni-
tas. quedā moderata. alia sup̄flua. Moderata taciturnitas est qñ tacetur
qñ tacendū est. de qua loquit̄ Seneca in puer. dicēs. Tene sp̄ vocis et silē-
tij t̄pamētū. tñ in h̄ lib̄et̄ sc̄ibe vt lib̄et̄ audias q̄ loq̄ris. q̄ em̄ nescit ta-
cere nescit loq̄. Sup̄flua taciturnitas ē qñ tacet cū loquendū est. de qua dī-
cit poeta. Nam nimium tacuisse nocet. Nota q̄ Boetius in statu mise-
rie non erat magnanimus. qz habuit aīm p̄uersum fortune. Magnanim⁹
enim est. qui contra difformes insultus fortune vnanimi mentis cōstantia
militat: s̄m Albertū sup̄ primo li. et bicoz. Et Seneca. i. epistola ad Lucil

lum dicit. *Primum* argumentum compositae mentis existimo posse consistere et se-
cū morari. Nota quod philosophia dicit fortunam esse mutatā circa boetium sicut ipse
fingit. hoc dicitur per tantum quod secundum rei veritatem fortuna non erat circa ipsum muta-
ta: sicut philosophia infra probabit.

¶ Intellego multiformes. Hic philosophia ponit quandam effectum fortune dei. Ego
intellego. i. co-

gnosco. mul-
tiformes. fu-
cos. i. decep-
tiones. illius
p'digij. i. for-
tune. et eous-
q. i. tādū. s.
ipsa fortuna:
exercet blan-
dissimā fami-
liaritatē cum
his q's niti-
t. laborat. e-
ludere. i. de-
pere. dū. i. do-
nec. p'fundat
.i. p'rabat. i.
tolerabili do-

uertit. Intellego multiformes illius p'digij
fucos. et eousq. cum his quos eludere niti-
tur blandissimā familiaritatē exercet. Bū
intolerabili dolore cōfundat eos quos in-
spata reliquerit. Cuius si naturā. mores ac
meritum reminiscere. nec habuisse te in ea
pulcrum aliqd. nec amisisse cognosces. Sz
ut arbitror haud multū tibi hec in memo-
riam reuocare laborauerim. Solebas enim
pātem qz blandientē virilib' incessere ver-
bis. eāqz d' nro aditu platis insectabare sen-

lore eos quos fortuna inspata. i. sine spe reliquerit. i. dimiserit. cuius? .i. for-
tune. si tu Boetii reminiscere. i. recorderis. naturā mores. ac p' etiā. meritū
.i. dignitatē. nec etiā cognosces te Boetium in ea fortuna habuisse aliqd pul-
crū nec amisisse. et p' p'ns de amissione eius nihil est dolendū. Nota quod p'
digij est miraculū p'ter solitū cursū nature pueniēs. et d' p'digij q'si por-
ro p'ducēs hoīes in admirationē. Vel s'm hug. p'digij ē mōstrū ad vastā-
dū patū dictū a p'digo gis. qd est vasto stas. Fortuna aut pōt dici p'digij
primo qz ducit hoīes in admirationē. eo q' bonis mala. et malis bona tri-
buit. Vel d' p'digij secundo modo. qz vastat animū hoīs. p'spera enim fortu-
na vastat aīm hoīs p' nimiam sollicitudinē. aduersa p' nimiam desolationem

Nota fucus in vna significatiōe d' color suppositus naturali colori. et
ponit p' deceptione. qz talis color decipit visum cū facit mulierē deformē
apparere pulcrā. Nota fortuna sua familiaritate decipit hoīem et p'fun-
dit. qz dicit Sen. in li. de solatiōe filij elye. Reminē aduersa fortuna p'mi-
nuit nisi quē secunda decepit. Et dicit in puerijs. Fortuna quē nimis fo-
uer hūc stultū facit. Fortuna nulli semel obesse p'tenta est. Fortuna vitrea
est. dum splendet frangit. Et Seneca. iij. epla dicit. Reminem eo fortuna
puerit ut nō tū illi minaret q'tū p'miserat. noli hui' tranquillitati p'sidere.
memēto q' mare euertit et eodē die vbi luserūt nauigia absorbenē.

¶ Sed ut arbitror haud. Hic philosophia excusat se de quodā di. Sz ut ego philosophia
arbitror. i. opinor. haud multū. i. nō multū. laborauerim reuocare. i. redu-
cere. tibi s' sup. p'dicta de moribus fortune i' memoriā. em' p' qz. tu solebas

.i. confu-
tem ince-
baris. et
tis sent-
nit. sine

tenti-
non
rum.
quilli-
te alio-
qd a-
hauit
suad-
pre-
bac-
niore

succumb-
aristo.
gonia.
tis p'sta-
p' sedat-
berati-
mutan-
tio rer-
¶ Sec-
di. Sz
le. i. fa-
missum
fortior
rethori-
recto c-
Cūqz h-
nre do-
cilloz
ultar
lnuitat
adorna-
li. i. pco

.i. consuetus fuisti. presentem. i. astantem fortunam. quoq. i. etiā. blandiē
tem inceslere. i. arguere. virilib. i. asperis verbis. q. p et insectabare pseq
baris. eam fortunā. de nro aditu. i. nostra informatione. platis. i. pnuncia
tis sententijs. verū p sed. oīs subita. i. festina mutatio. nō ̄tingit. i. adue
nit. sine quodā p̄fictu. i. turbatione aīo. sic. i. taliter factū est. f. de te. vt tu

tentijs. Vlex omnis subdita mutatio rerū
non sine quodam quasi p̄fictu ̄tingit aīo
rum. Sic factū ēvt tu qz paulisp a tua tran
quillitate discesseris. Sz tps est haurire
te aliquid ac degustare molle. atqz iocūdū
qđ ad interiora transmissum validioribus
haustib. viāz fecerit. Assit igitur rethorice
suadela dulcedinis. que tūc tñ calle recto
p̄cedit cū nostra instituta nō deserit. Cūqz
hac musica laris nostri vernacula nunc le
niores. nunc grauiiores modos succinat.

tu discesseris
paulisp. id ē
modicū a tua
trāqllitate. i.
a tua mentis
q̄ere. Hora
ta q sapien
tis et magna
nimi est for
tunā p̄stare
militaret nō
pusillo aīo
succumbere.
Vnde Sene
ca. in libro d
clementia vi
cit. Maḡs
viros q mali
gne fortune

succumbere nesciunt. z aduersas res sue virtutes expimenta faciūt. nā fm
aristo. i. ethi. Sapiēs scit bene ferre fortunā. qz hz se sine vitupio. sic tetra
gonū. Corpus em tetragonū q̄cunqz p̄icit firmiter stat. sicut anim. sapiē
tis p̄stans pmanet quacunqz fortuna imminente. Hora q quies animi sit
p sedationem passionum que causatur ex ordinatione rationis. cum deli
beratione. sed subite mutationes pueniunt deliberationem rationis. ideo
mutant z turbant animū: ppter quod dicit philosophia. Dis subita muta
tio rerū nō ̄tingit sine p̄fictu animozum.

¶ Sed tps est haurire. hic phia tangit oportunitatē medēdi ipm Boetiū
di. Sz tps ē. i. istat te boetiū haurire. i. recipe ac p etiā. dgustare aliqd mol
le. i. facile. atqz p et. iocūdū. i. delectabile. qđ sup. leue vel delectabile. trāf
missum ad interiora. f. tui animi. fecerit viam validioribus haustibus. id ē
fortioribus remedijs. igit p g. suadela. i. psuasio. rethorice dulcedinis. i.
rethorice ornatus. assit. i. p̄sens sit. q rethorica. p̄cedit tñ. i. solūmō tunc
recto calle. i. recta via. cū nō deserit. i. derelinqt. nra instituta. i. documēta.
Cūqz hac. f. rethorica musica. i. ars metrica. xnacula. i. famula. nri laris. i.
nre domus. f. assit z succinat. i. decantet. nūc. i. aliqñ. leuiiores modos. i. fa
ciliores xsus. et nunc. i. aliqñ grauiiores. i. difficiliores. Hora q phia in
uitat duas scientias ad curationē Boetij. f. rethoricā z musicā. Rethoricā
inuitat ratione p̄se in qua vtif rationibus psuasius rethorice coloribus
adornatis. Musica inuitat ppter metrū. nā sicut in musica vtinur arsi z the
si. i. p̄cordi eleuatiōe z depl̄sione vocis. sic similiter in metro vtinur eleua

Nonne. quando pducte syllabe eleuant. & utimur depreffione qñ breues syl
labe deprimūt quadā pordia pporcionalī. Nota dicit Tullius in pbe
mio rhetorice sue q eloquentia sine sapia plerūq obesse potest. nūq̄ autē
pdesse. Cū igit̄ rhetorica sit scia eloquendi ornate. ipa nō pdest sine sapia
ideo dicit pbia q rhetorica tūc pcedit recto calle qñ nō deserit nostra insti
tuta q sūt isti
tura & docm̄
ta sapientie.

¶ Quid est
igit̄ o homo
hic pbia ad
hibet boetio
leuia medica
menta. Abi
nota q leuia
medicamen
ta siue reme
dia dicuntur
rationes sum
pte fm cōem
vltz hoim p
suadētes nō
esse dolendū

de aduersitate fortune. Remedia aut̄ validiora sunt rōes que sunt ptra cō
munem op̄inionem hoim. ostendentes quid sit summū bonū: & in quo con
sistat: et quomodo ad ipsum pueniat. & q mali sunt impotentes & boni po
tentes & filia. Primo ergo ostendit pbia non esse dolendum de fortuna: quia
seruat ppriam naturam circa ipm. et h̄ ostendit quinqz rōnibus psuasiuis.
Secundam ponit ibi. Si probas. Terciam ibi. An xō. Quartam ibi. q si
nec. Quintā ibi. Postremo equo rē. Prima rō talis est. Null⁹ in mesticiā
& luctū deiciat nisi ppter aliqd nouū vel inusitatū ptingens circa ipm. sed
mutatio fortune nō est aliquid nouū vel inusitatū. & eius mutatio nullū
dē deicere in dolorē. Dicit ḡ in lra. Igit̄ o homo. i. tu Boeci qd ē illud qd
deiecit. i. pstravit te in mesticiā. qz p et luctum. ego philosophia credo q
tu Boeci vidisti aliquid nouū. qz p et inusitatum. i. inconstitutum sup. cō
tingere circa te. tu Boeci putas. i. estimas. ipsam fortunam esse mutatam
. i. pueriam a sua natura. erga. i. circa te. erras. i. false estimas. qz hi semper
sunt eius mores. ista est natura eius. q nunc sit aduersa nūc psp̄era ipa for
tuna seruauit circa te potius ppriam pstantiam in ipsa sui mutabilitate. qz
mutatio fortune est sua pstantia. talis em̄ erat. i. mutabilis. cū tibi blandi
ebat. i. adulabatur. cum tibi alluderet illecebris. i. delectationibus. false fe
licitatis. i. prosperitatis. tu deprehendisti. i. cognosti. ambiguos vultus. i.
dubias facies. cecit numinis. i. cece deē fortune. que scilicet fortuna. adhuc
velat. i. occultat. sese. i. seipsam. alijs supple hominibus. ramen applaudē
do eis. psp̄eritate ipsa tibi tota innotuit. id est manifesta est. proxius. id ē
omnino. i. psp̄eritate et aduersitate. Nota q illecebra bre. est delectatō

carallo
lectatione
cipit. sic
neca. viij.
num. sup

Si
Si pfi
pernici
roris tu
tatis el
nō reli

dolorem
numen.
stas siue
dea. W
tuna vt
eos plerū
pingebat
tē. p capill
¶ Si pbias
us amittit
curus. for
fortunam
timefcis.
rentem. n
roris p su
sul pferen
mo vnqz
cit Senec
stultit rede

Nota
da. Unde
tatis qz
securū. qz
tā vitā ag
lunt. Da
neca in d
loco posu
tuo vicio
diturus h

Liber II Prosa I

carne illicite hominem alliciens. licet inueniatur pro quacunque assa delectatione. Nota sicut bestia vel aucula vel piscis delectationis spe decipit. sic homo delectatione prosperitatis fortune fallaciter irretit. An Seneca. viij. epla. Clamo vitate quecumque casus tribuit ad omne fortunatum suspitiosi pauidius subsistit. Nam fera et piscis spe aliqua oblectante decipitur.

Si probas vtere moribus ne queraris
Si pfidiam phorescis: sperne atq; abijce
perniciosa ludentem. Nam que nunc meroris tibi causa tanti est: hec eadem tranquillitatis esse debuisset. Reliquit enim te quam non relicturam nemo unquam poterit esse securus

Nota de delectationes fortune sunt false. nam finis beatus. Augustinus. Prospera hominis mundi a prosperitate habent veram. iocunditatem falsam. certum

dolorem. incertam voluptatem. Nota phia appellat fortunam cecum numen. Augustinus dicit quod numen est virtus dei vel ipse deus vel dei potestas sine maiestas. Hic autem accipit per deum. quod antiqui fortunam colebant pro dea. Nota quod fortunam dicit esse cecam: dicit Tullius in libro de amicitia. fortuna ut medicus ignarus multos excecauerit. non quod ipsa ceca sit sed eos cecum eos plerumque efficit quos complexa est. Nota quod fortuna antiquitus depingebatur duplici fronte. calua et capillata. per caluam designando aduersitatem. per capillatam prosperitatem. et dicit phia. deprehendisti ambiguos vultus fortune. Si probas vtere moribus. hic ponit secundam rationem que talis est. de illius amissione non est dolendum quod est periculosus. et qui habito homo nunquam est securus. fortuna est homini ut tangit in libro. et dicit. Si probas. id est approbas fortunam. vtere moribus eius. ne queraris. id est queraris. si phorescis. id est per timescis. pfidiam eius sperne atque abijce fortunam ludentem. id est ludendo inferentem. tibi perniciosa. id est damnoosa. Nam fortuna que nunc est tibi causa tanti meroris per sui absentiam. hec debuit esse tibi causa tranquillitatis. id est securitatis per sui presentiam sed non fuit. enim per quod fortuna reliquit te. quam non relicturam nemo unquam poterit esse securus. Nota circa hoc quod dicit perniciosa ludentem dicit Seneca. Ludit fortuna cum suis moribus. et que dedit aufert. et que abstulit reddit. nec unquam tutius est illam expiri quam cum locum iniurie non habet.

Nota quod securitas maxime hominem delectat propter quod est appetenda. Unde Seneca. vi. epla. Nec me res vlla delectabit licet sit eximia et salutaris quam quod mihi vni securus sum. Nota quod prosperitas fortune non reddit hominem securum. quod dicit Seneca. Munera fortune amica putaris insidie sunt. quisque vnum tantam vitam agere vult. plurimum per fortune beneficia deuenit. in quo miserrimi falluntur. Habere putamus honores in precipitia cursus iste deducit. Nota Seneca in de remedijs fortuito. Exoneravit te fortuna si intelligis et tutiore loco posuit damnum putas remedium est clamas quod opibus expoliatus es tuo vicio ista tibi iactura tam gravis est non tam moleste ferres si tantum perditurus habuisses.

¶ An xō tu preciosam estimas. Hic pbia ponit terciā rōnē que talis ē. Istā nō est putandū preciosum et carū quod nō est mansurū et suo recessu est af-
flicturū. sed fortuna est hmoi. q̄ nō est reputanda preciosa et cara. et p̄ conse-
quens nō dolendū de eius amissione. nec gaudendū de eius possessiōe. vñ
dicit in lra. xō p̄ sed. an tu estimas felicitatē abituram. i. recessuraz. suple.
esse preciosā.

et fortuna p̄-
sens est cara
tibi nec est fi-
da manendi
et cū discesse-
rit est allatu-
ra i. adductu-
ra merorem.
q. d. nō debz
estimari pre-
ciosa. Nota
q̄ appellat
fortunā feli-
citatē. qz fm
Aristo. fortu-
na vel est feli-
citas vel ē p̄
prima felicitati.

Ande in li. de bono fortu. dicit Aristot. q̄ nō ptingit eē felicem sine reb⁹
exterioribus quarū fortuna est dñā et hoc est intelligendū de felicitate pol-
litica et nō speculatiua q̄ p̄sistit in actu sapie. Nota fortuna discedēs in-
ducit merorem. qz dicit Seneca in li. de tranquillitate aī. Retiores reliquit
quos fortuna nunq̄ respexit q̄ q̄s deseruit. Et Boetius postea dicit q̄ infe-
licissimū genus infortunij est felicem fuisse.

¶ Qz si nec ex arbitrio retineri. Hic ponit quartam rōnē q̄ talis est. Illud
q̄d est iudiciū future miserie nec est earū nec preciosū nec p̄ p̄ns de ipso do-
lendū. fortuna est hmoi sicut tangit in lra. Ande dicit q̄ fortuna si nec pōt
retineri. i. haberi ex arbitrio. i. fm voluntatē. et ipsa fugiens. i. recedens fa-
cit calamitosos. i. miseros. quid aliud est. sup. fortuna fugax q̄ quoddā in-
diciū. i. signū future calamitatis. i. miserie. eñ p̄ qz. neq̄ sufficit intueri.
i. inspicere. illud q̄d situm est. i. positiū ante oculos. i. q̄d ē p̄ns. verū p̄ sed.
prudencia. i. homo prudens. metif. i. mensurat. exitus. i. fines rex. q̄ p̄ et.
eadē mutabilitas. i. instabilitas. i. alterutro. i. in aduersitate et p̄sp̄ritate.
nec facit minas. i. insidias fortune eē formidandas. i. timendas. nec facit
blandicias eē exoptandas. i. desiderandas. Nota calamitas est miseria
cū aliquis nihil hz nec in re nec in spe. et est dicta a calamo qui est vacuus et
inanis. Nota q̄ nō sufficit intueri solū p̄ntia sed etiā futura. qz licz q̄s
prima salua fiant iudicia vltima tñ alteri⁹ saporis inq̄namenta p̄manebūt
b in fine de discip. scho. et Tullius. ij. rheto. dicit. Errāt q̄ in p̄sp̄ris oēs im-
petus fortune putāt effugisse sapient. cogitāt in p̄p̄ib⁹ p̄sp̄is causas aduer-

las reformid-
es antius tr-
terita record-
turo p̄medit-
na vt ista po-

Post-
tet: quic-
semel iug-
nendi ab-
tu tibi d-
sus fuer-
cerbabi-
tus vel-
teret: se-
ris. Si

nalis est. qu-
sustineat. s-
fortune pati-
ne sue ita v-
lra. Scdō t-
Postremo-
ti aīo. qdē-
ris. i. sub-
tuor meri-
di et abeu-
impatia. i.
possis p̄m-
area tritu-
nūc p̄sp̄-
ne iniurio-
est fm sua-
cordia. et
tenet ex-
exteriori-
lugo eiu-
etius. q̄ u-
¶ Si ven-
tuna nō si-
mouerit

Liber II

Prosa I

fas reformidant. Et Seneca in de quatuor virtutib⁹ car. dicit. Si prudēs animus tuus tribus t⁹ibus dispense^t. p⁹ntia ordina. futura p⁹uide. et p⁹terita recordare. nā qui nūc de p⁹terito cogitat: p⁹dit vitā. qui nūc de futuro p⁹meditat⁹ p⁹ oīa incautus incedit. pone aī aīn tuū mala futura et bona vt ista possit sustinere et illa moderari. et Samfredus in poetria. Exem⁹

Postremo equo animo tolere⁹ oportet: quicquid intra fortune aream gerit: cū semel iugo eius colla submiseris. Si manendi abeundiq⁹ scribere legē velis ei quā tu tibi dñam sponte elegisti: nōne iniuriosus fueris: et impatientiam tuam sorte exacerbabis quā pmutare nō possis. Si vētis vela committeres: nō quo volūtas peteret: sed quo flatus impelleret p⁹moueris. Si aruis semina crederes feraces in-

pla syrenes
habe doceat
ris i ill. Sub
meliori statu
sp⁹ peiora ca
ueto. Nulla
fides rerū se
q⁹ p⁹ mella
venenūz. Et
claudit nox
atra diem ne
buleq⁹ sere
num.

¶ Postremo
equo animo
hic poit qn
taz rōne que

talis est. quicūq⁹ alterius iugo se submittit. oportet q⁹ mores ei⁹ patienter sustineat. s⁹ homo affectiōe t⁹aliū submittit se iugo fortune. q⁹ o⁹ q⁹ mores fortune patient⁹ teleret. Aī sicut iniuste agit q⁹ vult imponere legem domi ne sue ita volens imponere legem fortune agit iniuste. hāc rōem p⁹tendit i lra. Scdo declarat dictum suū p⁹ quedā filia ibi. Si ventis. Primo dicit. Postremo. i. vltimo dicā q⁹ oportet vt tolere⁹. i. patiaris equo aīo. i. p⁹stā. ti aīo. q⁹ q⁹ gerit. i. fit. intra areā fortune. i. intra mūdū. cū semel submiseris. i. subiugaueris. colla. s. tua iugo fortune appetendo t⁹alia tanq⁹ p⁹mia tuoz meritoz. q⁹ p⁹ sed. si velis scribere. i. scribendo imponere. legē manendi et abeundi ei quā tu tibi dñam sponte elegisti. nōne fueris iniuriosus et impatiā. i. p⁹ tua impatiā. exacerbabis. i. argues sortē. i. fortunā quam nō possis pmutare. Nota q⁹ p⁹bia mūdū appellat areaz fortune. q⁹ sicut in area tritulando torquent⁹ manipuli. sic fortuna in mūdō torquet homīes. nūc p⁹speritate. nūc aduersitate rotando. Notandū circa hoc q⁹ dīc nōne iniuriosus fueris q⁹ insticia est libertas animi. tribuēs vnicuiq⁹ q⁹ suū est sūm suam dignitatē. deo amorē et obedientiā maiori reuerentiā. pari cordiā. et minori disciplinā. Si q⁹ famulus velit imponere legē dñe sue cui tenet exhibere reuerentiā. oparet⁹ iusticiā. Nota quicūq⁹ afficit⁹ boīs exterioribus et mutat⁹ sūm mutationē eoz dīc eē subiect⁹ fortune et colla sua iugo eius submittere. q⁹ fortuna est dñā bonoz exterior. talis aut⁹ fuit Boetius. q⁹ iniuriabaf⁹ fortune. volēs sibi imponere legē manēdi et recedēdi. ¶ Si ventis vela cōmitteres. Idic pbat dictū suū p⁹ quedā similia. s. q⁹ fortuna nō sit in p⁹tate boīs. dicit. Si cōmitteres vela sup. nauis ventis. tu p⁹mouereris. i. ducereris. nō quo voluntas tua peteret. i. desideraret. s⁹ q⁹ fla

tuus venti te impelleret. Si crederes. i. committeres. semina aruis. i. agris. tu pensares. i. iudicares. annos feraces. i. fertiles. q. pro. r. steriles inter se ita q. non haberes illos annos in parte tua. a simili tu dedisti te regendum fortune. oportet q. obtemperes. i. obedias. moribus domine. vero p. s. tu conaris. i. laboras. retinere impetum. i. cursum. voluentis rote. i. mobilis fortune et frustra laboras.

Stolidissime. i. stolidissime. oium mortalium. ne scis tu quod si fors. i. fortuna. incipit manere. i. stabilis esse. quod tunc desinit. i. desinit esse fors. Sic enim non simulant quod aliquid sit bonum et non sit realis. sic non

stant simul quod sit fortuna et non sit mutabilis. Nota quod sicut committens velum vento amplius non est in parte sua ducti quo vult. sed in impetu venti ducitur. et sicut committens semina agro non est in potestate eius quod pueriant anni fertiles vel steriles. sic a simili qui committit se fortune non est in potestate sua ut habeat fortunam prosperam vel aduersam. Nota circa hoc quod dicit voluentis rote quod antiquitus rota depingebatur cum rota hac ratione. Nam in rota sunt quatuor diuersitates. Una pars est summa. Alia infima. Tercio quod de summo descendit ad infimum. Quarta quod de imo ascendit ad summum. Similiter in hominibus inveniuntur quatuor varietates. quidam enim sunt in summa prosperitate. tales sunt eleuati in rota fortune. Alii sunt in summa aduersitate tales iacent delecti sub rota. Tercij declinant de prosperitate in aduersitate tales descendunt de summitate rote. Quarti procedunt de aduersitate in prosperitate tales ascendunt rotam fortune. vñ eleuatus in rota fortune dicit. Gloriosior elatus. descendens dicit. Descendo mortificatus. delectus dicit. Infimus are rotor. ascendens dicit. Letus ad alta vehor. Nota quod natura non assuescit in peritium. nam si lapis millesies proiectus sursum non assuescit ascendere sursum cum natura eius sit descendere. Sicut ergo esset stolidissimus qui laboraret alicui auferre sui naturam. sic stolidus est qui laborat fortune auferre mutabilitatem que est eius natura. ergo dicit philosophus. At omnium stolidissime.

Ec cum supba verterit vices dextra. Hic incipit primum metrum huius secundi quod dicitur yponauticum ab inuettore. quod labor nautarum cantu huiusmodi metri subleuat. et dicit metrum iambicum a pede pedo minante. Est autem iambus pes contrarius trocheo constans ex prima breui et vltima longa. et dicitur metrum trimetrum. licet enim hoc metrum ha-

ter se annos sterilem pensares. fortune te regendum dedisti. domine moribus oportet obtemperes. Tu vero voluentis rote impetum retinere conaris. At omnium mortalium stolidissime si manere incipit fors esse desinit.

Metrum primum secundi libri.

Ec cum supba verterit vices dextra. Et estuantis more fertur euripi.

dester pede
metrum. In
fortuna ver
para et cum
na leua. i. er

Budum
Humile
Non illa
Utroque
Sic illa
Magnu
Si qui

v. E
III

nec. genti
suas rures
vltat vna h
tus. q. d. fo
ant magnu
prosperitate
nec aduer
Nota quod
rus nomi
ris cum d
ibi naues
euripi est
ne fortune
ripit mor
tu. hos p
descendere
qd patiar
randa p
Et
eti
tunā allo
nem fore
dic. B
tune. su x

Liber II Metrum I

beat sex pedes tamen computando duos pedes p metro erit metrum tri-
metrum. In quo metro phia describit mores fortune dicens. Cum hec. scz
fortuna verterit vices. i. alternatiōes pspertatis z aduersitatis supba de
ptra z cum fert moze euripi. i. maris. estuantis. i. inundantis. tunc fortu-
na seua. i. crudelis. pterit. i. pculcat reges. dudum tremendos. i. metuen-

**Dudum tremendos seua proterit reges.
Humilem qz victi subleuat fallax vultuz.
Non illa miseros audit. haud curat fletus
Ultro qz gemitus. dura quos fecit ridet
Sic illa ludit. sic suas probat vires
Magnum qz suis monstrat ostentum
Si quis visat. vna stratus ac felix hora.**

Prosa secūda secundi libri.

¶ Ellem aut pauca tecum fortune ipsi.
us verbis agitare. Tu igit an ius po

dos z ipa fal-
lar subleuat
de aduersita-
te hūilē vul-
tum. victi. i.
depressi. nec
ipsa audit fle-
tus nec curat
miseros. id ē
paupes. z ip-
sa existēs du-
ra qz non fle-
ctitur ad vo-
luntatem ho-
minū. ridet
.i. deridet. vl-
tro. i. sponta-

nee. gemitus supple miseroz quos fecit. sic illa ludit sic pbat. i. experitur.
suas vires et ipsa monstrat suis magnum ostentum. i. miraculum. si quis
visat. vna hora stratus. i. aduersitate depressus. ac felix. i. pspertate eleua-
tus. q. d. fortuna videtur exhibere suis. i. hominibus: qui bonis eius inhi-
ant magnum intraculū. qñ aliquis subitovi detur mutari de aduersitate in
pspertatem z econuerso. Nota qz fortuna dī supba eo qz nullū veretur
nec aduertit pbitatē nec maliciā alicui? z si vocat moze supboz obaudit.

Nota qz eurip? fm aliqz ē vēr? turbinis. z dī eurip? qñ eur? rapid? z ē eu-
rus nomē vērī. Scdm alios aut z forsā meli? eurip? ē brachiū vl? fin? ma-
ris cur? decursus est incert? z ppter incertitudinē sui cursus frequē pclitāt
ibi naues. et dī ab eu qd est bonū. z ripa qñ bona ripa p pñū. sic qz cursus
euripi estuantis est incert? sic z mutabilitas fortune. Nota qz de opatō
ne fortune qñ hos eleuat z hos deprimit loqz Ala. in anticlau. dicens. Pre-
cipitē mouet illa rotā motusqz laboz. Illa qes claudit nec sistūt ocia mo-
tu. hos premit hos eleuat. hos deicit. erigit illos. Logit z i varios hoies
descēdere casus. Et samariēsis al. pau. hein. Quicqd agas qcqd dicas qe
qd patiaris. Nō facis vt retrahas q mea dextra trahit. Sic qz pmatū vene-
randa p̄scepta tenebo. Et p velle meo mel tibi felqz dabo.

Ellē aut pauca. Hic incipit pla scda hui? scdi in qua p̄ia pbat Bo-
etio nō ēē pquerēdū de fortuna. qz nihil sibi abstulit. z itro dicit for-
tunā alloqntē Boetiū. Et diuidit. qz primo p̄uadet Boetio introductio-
nem fortune. Scdo intro dicit eā ibi. quid tū o homo. primo philofophia
dic. O Boeci ego phia vellē tecū pauca agitare. i. discutere xbis ipi? for-
tune. tu nō antiauerre an ius. i. iusticia postulet hoc. Nota qz siluando

orationis qñq generat fastidiũ. iõ qñq sp̃am oportet mutari. An tullius
lij. li. rheto. dic. Sermone in dicēdo cōmutari oꝝ vt facile fatietas varia-
te viteſ. iõ pbia hic variat orōnē p introductionē noue pſone vtendo pſo
popeya. que figura a Tullio vocat pſormatio. Perſuadet igit pbia Boe-
tio introductionem fortune dicit. Vellem aut ꝛc.

¶ Quid tu o
hō. hic pbia
introducitur for-
tunā alloqn-
tē boetium q
ostendit qri-
monia ipius
eſſe iniuſtam
q̃a nihil ſibi
abſtulit. pri-
mo q̃ fortuna
oſtēdit q̃ ni-
hil Boetio
iniuſte abſtu-
lit. ſcdo quā
dā rāſionem
boetij exclu-
dit ibi An tu
mores. pmo
facit qd̃ deſi-
eſt. Scdo rā
det tacite qd̃
ni ibi. an ego
¶ Primo dicit
fortūa ad bo-

etiũ ¶ Tu hō quid agis. i. veras vel facis me reā q̃tidianis. i. aſſiduīs q̃re-
lis. q. d. facere nō deberes. quā tibi fecimus iniuriā? q. d. nullā. q̃ bona tua
tibi detraximus? q. d. nulla. p̃tende mecū in iudicio de poſſeſſione opum ⁊
dignitatū corā quocūq iudice. et ſi monſtraueris aliqd̃ eē p̃prium hōꝝ bono-
rū cuiuſq̃ mortalium. ego ſponte cōcedam tibi ea que repetis fuiſſe tua. q̃
aut nō ſint tua nec alicuius hoīs p̃pria: p̃bo tibi. q̃ cum natura p̃duxit te
de vtero matris ego ſuſcepi te nudū ⁊ inopem. i. carentē oībus reb⁹. ⁊ foui
te meis opib⁹. ⁊ ego p̃na. i. p̃mpra educaui. i. nutriui te. indulgēti. i. clemē-
ti. fauore. i. grā mea. qd̃ te nūc facit ipatiētē nrī. i. nos. q̃ ſi Bo. a p̃nci-
pio nō fuiſſet nutrit⁹ p̃ſpitate fortune nō fuiſſet ipatiēs de amiſſiōe ei⁹. Et
¶ Hōc. ego circūdedi te aſſuētia ⁊ ſplēdore oīm bonoꝝ q̃ ſūt mei iuris. i. po-
teſtatis. nūc aut libet. i. placet mihi retrahere manū tu hēs grām. i. mihi re-
ferre q̃tes tāq̃ vſus alienis nō hēs tus q̃rele tanq̃ tua p̃dideris.

¶ Quid igit ingemiſcis querulando nulla tibi a nobis illa ē violentia ꝛc.
tallum ſunt mei iuris. id eſt poteſtatis. ⁊ ſanctule mee. ſ. honores ⁊ poteſta-
tes. cognoscunt me dominam. mecum veniunt. me abeūte diſcedunt. i. re-

ſtulet animaduerte. Quid tu o hō reaz me
q̃tidianis agis q̃relis. quā tibi fecim⁹ inu-
iuriā: q̃ tibi tua detraxim⁹ bona: q̃ vis iu-
dice de opū dignitatūq̃ mecum poſſeſ-
ſione contende. Et ſi cuiuſq̃ mortalium
p̃prium qd̃ hōꝝ eē mōſtraueris: ego ea tua
fuiſſe q̃ repetis ſpōte p̃cedā: cū te nrīs vte-
ro natura p̃duxit nudū rebus oīb⁹ inopē-
q̃ ſuſcepi: te meis opib⁹ foui: ⁊ qd̃ te nūc i-
patiētē nrī facit: fauore p̃na indulgentius
educaui: ⁊ oīm q̃ mei ſunt iuris aſſuētia et
ſplēdore circūdedi: nunc mihi retrahē ma-
nū libet: habes grās velut vſus alieīs: nō
habes ius querele tāq̃ p̃ſus tua p̃diderit

Quid igit ingemiſcis: nulla tibi a nobis

cedunt. au da-
duſes. W
nia de eo q̃ n
abſtulit qd̃
dicit que tibi

illata eſt
raꝝ tali
gnoscit:
Audact
p̃querer
ſola me
proferr
noctib⁹
nūc flo
bis frig
ſtrato a
ctibus i

⁊ plurib⁹ in
do tecū tu
bona exte
mutare p̃
et qd̃ for
¶ An ego
fortune.
plius au
ſnam. qu
tura. An
ercēt nat
eoſdē p̃d
re. vultu
bus ſicu
aurūno
i. bland
horridu
ta. i. inſa
moribus
i. oī tpe

Liber II

Prosa II

cedunt. au dacter affirmē si tua foret que pquereris amissa nullo mō ea pdi-
disses. Hora q̄ tota rō fortune in h̄ p̄sistit. nulli manet rōnabilis q̄mō
nia de eo q̄ nihil aliorū aufert. s̄ p̄pria p̄ suo libito disposuit. s̄ fortūa nihil
abstulit qd̄ erat Boetij s̄ p̄pria disposuit p̄ suo libito. s̄ rē. Hora de h̄ q̄
dicit que tibi tua. Sen. dicit in de remed. Hō est tuū qd̄ fortuna fecit eē tu

illata est violentia. **O**pes: honores: cete-
raq; taliū mei sūt iuris. **B**ñam famule co-
gnoscūt: mecū veniūt: me abeūte discedūt
Audacter affirmē si tua forent que amissa
pquereris nullo mō pdidisses. An ego
sola meū ius exercere phibeor. Licet celo
proferre lucidos dies: eosdēq; tenebrosis
noctibus condere. Licet anno terre vultū
nūc floribus frugibusq; redimere: nūc nim-
bis frigoribusq; pfundere. Ius ē mari nūc
strato equore blandiri: nūc pcellis ac flu-
ctibus inhorrescere. Mos ad pstantiā no-

um. Alienus
ē oē q̄cquid
optādo ene-
nit. Et nihil
ipsi? p̄prium
putari l̄ qd̄
eripi potest.

Hora q̄a
hō pducitur
nudus exve-
ro m̄ris. p̄ h̄
inuic magna
ei? miseria. s̄
est hō nud?
nascit et nul-
lo indigeret:
min? eēt mi-
ser. s̄ q̄a nu-
d? nascit nī-
hil possidēs

et plurib? indigēs. iō magis miser est. An paup̄ Henricus. p̄mit? in mū-
do tecū tua q̄ta tulisti. Audus eras primo et postea nud? eris. Hora q̄
bona exteriora nō sunt p̄pria hoīs. q̄ dicit Seneca. Nihil p̄prium dicas qd̄
mutare pōt fortuna. reposcit qd̄ dedit donū qd̄ dari potuit auferri potuit.
et qd̄ fortuna nō dedit nō eripit.

¶ An ego sola meū ius exercere. Hic r̄ndet tacite questionē. Diceret aliq̄s
fortune. l̄ bona exteriora sint tua: tū postq; ea hoī ptulisti nō deberes am-
plius auferre. Hic q̄m r̄ndet fortuna dicēs. q̄ hoc eēt h̄ ius et h̄ naturaz
suam. quā nullus dz sibi auferre immo dz vti sicut et cetera res vtūc sua na-
tura. Unde dic. Nunqd̄ ego sola phibeor exercere ius meū: cū oīa alia ex-
ercēt naturā suā. qd̄ declarat. q̄ licet. i. licitū est. celo pferre lucidos dies et
eosdē p̄dere. i. abscondere tenebrosis noctib?. et licz anno redimere. i. orna-
re. vultum. i. sup̄ficiem terre. nūc. i. aliq̄s floribus. sicut in vere. nūc frugi-
bus sicut in estate. nunc pfundere eā nimbis. i. pluuijs et frigoribus sic in
autūno et hieme. Ius. i. natura est mari. nūc. i. aliq̄s. s̄. tpe sereno blandiri
. i. blanduz eē. equore strato. i. pacificato. s̄ tpe tempestatis inhorrescere. i.
horridum apparere. pcellis ac fluctibus. i. inundatiōib?. nunqd̄ inexplē-
ta. i. insatiabilis. cupiditas hoīm. alligabat nos ad pstantiā alienā nostris
moribus. q. d. nō est hec est nostra vis. i. naturalis p̄as. hūc ludū p̄tinuū
. i. oī tpe vel p̄tinue ludimus. rotam x̄samus volubili orbe. i. veloci circu-

latione. et nos gaudemus mutare infima. i. aduersa. summis. i. prosperis. et
 summa infimis. i. prospera aduersis. Tu Boeci ascende rotam nram (si placet)
 sed ea lege. i. p. ditnde. vti ne putes tibi fieri iniuria si ptingit te descendere.
 cu ro mei ludicri. i. ludi iocosi hoc poscet. Nota q. quelibet res i sua na
 turali opatione delectat. frustra g. laborat q. naturam rei auferre conat. cum
 natura no as
 fuescat in co
 trariu. Ande
 paup. Henri
 cus. Nonne
 sua licet qui
 uis sic vitur
 arte. Quod
 sibi fors de
 dederit vti
 omnis homo.
 Miles equis
 p. liscat. aqs
 r. cleric. bim
 nis. Hanta
 fretis. pugi
 les marte po
 ste metrl. ru
 stic. arua pa
 rat. numerat
 mercator. aua
 r. Virgo le
 git flores. stul
 t. amator a/
 mat. Semināt in spinis naturē lura retractans. Nota q. dicit cupidita
 tem hominū esse inpletam q. dicit aristo. ij. pollic. Infinita est cupiscē
 tia hominū ad cuius repletionem multi viuunt. Et Seneca. xvi. epla. Ha
 turalia desideria finita sunt ex falsa aut opinione nascentia vbi desināt nō
 habent. et. lxij. epistola. Omnia aliquis contemnere potest omnia autē ha
 bere non potest.
 ¶ An tu mores ignorabas meos. Hic fortuna excludit quandā responsio
 nem Boetij. Posset enim dicere Boetius. O fortuna ego coquestus sum
 de tua mutabilitate quia ignoravi mores tuos. hanc responsionem exclu
 dit fortuna p. plura nota Boetio ex quibus poterat ppendere mores r. sta
 bilitatē suā. et dicit. Aliquid tu ignorabas mores meos. quasi diceret. nō
 ne sciebas quomodo Cresus rex lidoz qui prius erat formidabilis Cyro
 regi persarum. sed postea captus fuit a Cyro r. traditus ignibus ad cremā
 dum. sed imbre misso celitus fuit defensus r. euasit. Aliquid etiam prete
 rit te quomodo paulus consul romanus fuit pias lachrymas super cala
 mitatibus. i. miserijs persi regis quem captiuauerat. quid enim aliud de
 let clamor tragediarum. i. poematum reprobentium vicia hominū. nisi

stris moribus alienam inexplata hominū
 cupiditas alligabit. Nec nra vis est. Hūc
 cōtinuuz ludum ludimus: rotam volubili
 orbe versam? infima summis: summa infi
 mis mutare gaudemus. Ascende si placet
 s ea lege ne vti cū ludicri mei ratio poscet
 descendere iniuriam putes. An tu mo
 res ignorabas meos. Nesciebas Cresum
 regem lidozum Cyro paulo ante formida
 bilem: mox deinde miserandū rogi flāmis
 traditū misso celitus imbre defensum. Mā
 te preterit: paulum persi regis a se capti ca
 lamitatibus pias impendisse lachrymas.
 Quid tragediarū clamor aliud deslet: nisi

2
 infortunam
 nonne existit
 dolia vini vin
 pantem gusta
 quereris si a

indiscret
 tem. Non
 .i. duo do
 ud aut bon
 sti. Quid
 sti. Quid
 ipsa mei
 di melio
 mune o
 re viuer

Nota q. ci
 consulit App
 Cresus pder
 versiculū cre
 plurima reg
 pder. i. amur
 esset alim vi
 era fuit. q.
 git filia sua
 gloriandū
 tam arboze
 nium cum
 ce suspensū
 eabit. quod
 tunc. H
 tra regem
 ter conside
 motus ple
 ditur mut
 viciozum.
 gos grece
 muneraba
 regū iustu

Liber II Prosa II

me fortunam subuertentem felicia regna indiscreto ictu. i. incerto euentu. nonne existēs adoleſcētulus didicisti iacere in limine. i. in domo iouis duo dolia vini vinum bonum aliud malum. de quibus oportuit vūquēq; in-
stantem gustare. quid pquereris si vberius de bonorū parte lumpsisti quid pquereris si a te nō tota discessi: quid pquereris si becupſa mei mutabili-

indiscreto ictu fortunā felicia regna verten-
tem. Nonne adoleſcētulus ayon ero erot
.i. duo dolia vini: alterū quidē malum: ali-
ud aut bonū: in iouis lumine iacere didici-
sti. Quid si vberius de bonorū pte sumpſi-
sti. Quid si a te nō tota discessi. Quid si h
ipsa mei mutabilitas iusta tibi cā est sperā-
di meliora. tñ ne aio ptabescas et intra cō-
mune omnibus regnum locatus pprio iu-
te viuere desideras.

tas est tibi iu-
sta causa spe-
randi melio-
ra. i. pſpera.
tamē ne pro
nō ptabescas
i. deficias a
nimo. et tu lo-
car? intra cō-
mune regnū
oib? .i. i mū-
dū desideras
viuere pprio
iure. qz h eē
nō pōt vt ext-
maris a com-
muni lege ho-
minum.

Nota q cū creſus rex lidorū eſſet pugnaturus ptra regem pſarum ipſe
cōſuluit Appollinem de ſucceſſu pugne qui reſpondit ſibi hmoi verſiculo.
Creſus pderit alim tranſgreſſus plurima regna. Alim eſt fluui? quidā. quez
verſiculū creſus ſic intellexit. q Creſus tranſgreſſus alim pder. i. deſtruet
plurima regna ipſi? Tyri. ſ appollo ſic intellexit. Creſus tranſgreſſus alim
pder. i. anutret plurima regna ſua. et hoc contigit. nam ipſe cū tranſgreſſus
eſſet alim vict? ē a Tyro et in ignē poſitus. ſed tanta inundatio pluue fa-
cta fuit. q extinctus fuit ignis et euasit. de quo cum multum gloriaretur di-
xit filia ſua nomine fama. O pater expecta vltimū diem ante quem non eſt
glorizandum. Quadam vero nocte vidit Creſus in ſomno. q eſſet ſuper al-
tam arbozem vbi iupiter eum rigabat. et phebū eum ſiccabat. quod ſom-
nium cum reuuliſſet filie ſue. reſpondit filia. Tu eris captus a Tyro et i cru-
ce ſuſpenſus. vbi iupiter. id eſt pluuia te rigabit. et phebū. id eſt ſol te ſic-
cabit. quod ad vltimum contigit. ex quo poteſt perpendi mutabilitas for-
tune. Notandum q paulus conſul romanus miſſus fuit pugnare con-
tra regem perſarum: qui erat ſuperbiſſimus hominum. cū aut ipm deuictū
ſet conſiderans proſperitatem preteritam et aduerſitatem preſentem eluſ-
motus pietate fleuit ſuper ipſum et dimiſit eum. ex quo ſimiliter perpen-
ditur mutabilitas fortune. Nota q tragedia eſt carmen reprehenſiuum
victorū. incipiens a proſperitate: deſinēs in aduerſitate. Et dicitur a tra-
gos grece qd eſt hirc? latine et odos cant? .qz cant? hmoi carmīs hirc? re-
munerabat. inde dicitur tragedie poete. q antiq geſta et facinora ſceleratoz
regū luctuoſo carmīe pplo ſpectāre. i. reſpiciere pappnebāt. ſic dicit pſidor?

ll. ethimo. Nota Homerus volens ostendere mutabilitatem fortune describit in domo Iouis tacere duo dolia vini. unum bonum aliud malum. et omnes intrantes domum de utroque oportebat gustare. si quidam plus de bono. quidam vero plus de malo. et hoc descriptio publice depingebat athenis in templo Iouis: ubi hominibus etiam studuit existens adolescens sicut ipse testatur in de scholasticorum disciplina

Per domum
aut Iouis ho-
merus signi-
ficabat mun-
dum. per duo do-
lia prosperita-
tem et aduersi-
tatem. et omnes
qui viuunt in mu-
ndo de utroque
gustant. quidam
plus de prospe-
ritate. quidam
plus de aduersi-
tate. Nota
ita dicit fortu-
na subuertente
et felicitatem re-
gina. dicit gam-
fredus in po-
etria. per unum
prescire po-
tes: quod nulla
potestas est

se morosa potestas: quod res fortuna secundas. Impat esse breues. si vis exempla per-
ores. Respice fortunas. enarrat illa priorum. Florida prosperitas minos sub-
uertit athenas. Ilion attrides: magne carthaginis arces. Scipio. sed mul-
ti romani sunt alia facti. Tempus versa breui brevis est distantia leti. Omnis et
mesti nox est vicina diei. Nec aliena docent et te tua fata docebunt.

Quantas rapidis et. Istud est. ij. metrum huiusmodi quod dicitur asclepiadiceum
ab inventore. coriambicum a pede pedicante. quod sit pes coriambus prius ha-
bitus est. et stat illud metrum ex per spondeo et duobus coriambis et pyrricheo vel
labeo. quod metrum est illi ymni. Secundo x. meritis. Secundum metrum dicitur ferregratium
ab inventore. stat ex per spondeo. secundo dactilo. tercio spondeo vel trocheo.
In hoc metro fortuna querit de inexplata cupiditate hominum di. Si copia
i. fortuna. quam gentiles dea copie appellabant. pleno cornu fundat hominibus tan-
tas opes quantas arenas x. stat. i. voluit portus. i. mare. incit. i. comotus. rapi-
dis flatibus. i. impetuosus ventis. et si fundat tantas opes quod sidera fulgent in
celo edita. i. orta. stelliferis noctibus. et ipsa copia non retrahit manus auferen-
do opes. haud per nos. id est hominum genus cessat flere. i. flendo proponere miseras qui-
relas. et quis deus prodig. i. diues multi auri. i. ad modum prodigi multum aurum

Metrum secundum libri secundi.

Quantas rapidis flatibus incitus

Pontus versat arenas:

Aut quot stelliferis edita noctibus

Celo sidera fulgent:

Tantas fundat opes nec retrahit manum

Pleno copia cornu.

Humanum miseras haud ideo genus

Cessat flere querelas.

Quamvis voto libens excipiat deus

Multi prodigus auri:

Et claris auidos ornet honoribus:

Nil iam parta videntur.

Sed quesita vorans seu rapacitas.

diffundens
claris hono-
ritas vorans
cupiditatis
pidine. l. a.

Alios p
Que ia
Certo si
Largia
Suis a
Nunq
Sele c

etaref cum
p cornu est
fortune. q
da semple
fortuna in
Quarica
nemis im
q copia
tate pec
nia. Et
grata el
sum a d
integrat
bis for
ad rapi
qz dicit
refert q
Nota
Cogen
Fortu
dar. A
ab his
a
B

Liber II Prosa III

diffundens: ipse deus libens excipiat vota hominum. et ornet auidos. id est cupidos
claris honoribus. tunc ita parata. id est acquisita et possessa nil vident eis: sed seua rapa
citas voras quæsit. id est acquisita. patitur. id est. manifestat: alios hiat. id est. receptacula
cupiditatis. et tunc quærit fortuna quod ita frena retentet. id est. detinebunt: certo fine cu
pidine. id est. avariciâ hominum. precipit. id est. precipitat homines. cum sitis. id est. desiderium habet
fluens largi
muneribus ar
descit in hoie
Et tunc ille qui
trepidus terro
re aduersita
tis et gemens
credit sese e
gere: ille nu
q. diues agit
id est. vitam ducit.

Alios pandit hiatus.

Que iam precipitem frena cupidinem.

Certo fine retentent.

Largis cum potius muneribus fluens

Sitis ardescit habendi.

Munus diues agit qui trepidus gemens

Sese credit egentem.

Prosa tertia secundi libri.

b **Is igitur si per se tecum verbis fortuna**
loqueretur: quod profecto contra hunc nō

etaret cum achileo et achile mutaret se in thaurum: hercules appropinquans ipsum
per cornu effregit illud: et repletum pomis et floribus odoriferis sacrificauit illi
fortune. quod cornu dei fortuna quibusdam propinare plenum: quibusdam vacuum: quibus
dam semiplenum: sem diuersus statum precipitatis et aduersitatis hominum. Nota quod
fortuna inuenit in avariciâ hominum: quod Tullius in libro tusculanarum questionum dicit.
Avaricia studium pecunie habet quod nemo sapiens percipit. Ea enim quasi malis ve
nienis imbuta corpe: animus virtutem offendit. ipsa enim insatiabilis manens: ne
que copia neque inopia minuit. Et in eodem hoc dicit. Quid est quod multi cupiditate
pecunie ferunt: quorum ira perturbant animum ut non multum absint ab insa
nia. Et dicit Seneca. lxxvi. epistola. Avaricia nullum habet magis malum nisi quod in
grata est. Et. lxxij. epistola avaros propter canibus dicens. Audisti aliquem canem mis
sum a domino panis frustra aut carnis apto ore captat: quicquid arripit protinus
integrum deuorat: et spera ad spem futuri inhiat. Idem. Euenit nobis quicquid no
bis fortuna expectatibus porrigit: illud sine omni voluntate dimittimus: et statim
ad rapinam alteri erigimur. Nota quod credit se egentem non est diues: sed pauper.
quod dicit Seneca. prima epistola. Non quod parum habet: sed quod plenum cupit pauper est. Quid enim
refert quantum illi in archa: quantum in horreis lateat: si alieno hiatu imminet.

Nota quod diuitie non tollunt avariciam: sed augumentat. An Seneca. xvi. epistola dicit.
Cogit in te quicquid locupletes possiderunt ultra priuatum pecunie me dum
Fortuna te puebat: auro regat: purpura vestiat: terram marmoribus abscon
dat. Accedat statue et picture et quicquid vlla ars elaborauit: maiora cupere
ab his desistes. An Iuuenalis. Interea pleno dum turget sacculus ere. Crescit
amor numquam quantum pecunia crescit.

Is igitur si per se tecum fortuna. hic incipit tertia prosa huius secundi. In qua

f

phīa. pbat Boetīū nō debere cōquēri de fortuna. qz multa bona sibi ptulit
Et p̄ inq̄rit phīa qd sentiat de dictis fortune. Scdo bona fortune sibi col-
lata enumerat: ibi. Verūamen. Primo ofidit phīa qz Boetī? nihil habeat
loqui p̄ fortunā. Secūdo Boetī? r̄ndet. Terrio phīa ei? r̄nsionē approbat
sicut patebit. Dicit p̄mo. Si fortuna loq̄ret tecū his v̄bīs p̄fe. p̄fecto: pro-

certe. tū non
habēs qd cō-
tra hīscēs. i.
non haberes
vñ ap̄res os
ad r̄ndādum
fortune. Aut
si qd ē q tuaz
q̄relā iure tu-
earis: oportz
.i. necesse est
vt p̄feras. da-
bim? tibi lo-
cūz dicendi.
Tūc ego Bo-
eti? inquā. i.
dicivel respō-
di. Speciosa
qdē sunt ista
q fortuna vi-

haberes. Aut si qd est quo q̄relaz tuā iure
tuearis: p̄feras. oportet. dabim? tibi dicē-
di locū. **B.** Tum ego. Speciosa q̄dez ista
sunt inquam. oblitaqz rhetorice ac musice
melle dulcedinis: tūz tantū cū audiunt ob-
lectāt. sed miseris maloz altior est sensus.
Itaqz cū hec aurib? insonare desierint: in-
sit? aīm meror p̄grauat. **P.** Et illa. Ita est
inq̄t. Hec em̄ nōdū morbi tui remedia: sed
adhuc ptumacis aduersū curatōem dolo-
ris fomēta qdā sunt. Illaz q̄ in pfundū sese
penetrēt: cū tempestiuū fuerit admouebo.

rit: et sunt oblita. i. delinīta. melle. i. delectatōe rhetorice dulcedinis. i. q̄tū
ad p̄sam. ac p̄ et. musice dulcedinis. i. q̄tū ad metrū. et tantū tum. i. tunc.
oblectant. i. delectant animū meū: cum audiūtur. sed sensus. i. p̄ceptio. ma-
loz est altior. i. pfundior miseris q̄ ista possint attingere. q. d. Quis verba
fortune superficialiter me delectent: tamē ad pfunditatē mei doloris nō at-
tingūt. Itaqz. i. ergo: eūz hec verba fortune desierint. i. cessauerint. insona-
re aurib? meis: meror insitus. i. imissus. p̄grauat animū meūz. Tunc phīa
approbat respōsionē Boetij: dicens. Ita est. hec em̄ verba fortune nō sunt
remedia tui morbi: sed sunt quedā fomēta. i. lenimēta: aduersum curatōez
.i. cōtra sanatōem cōtumacis doloris. Nam remedia que penetrēt. i. imit-
tent: sese in pfundū pturbationū: expellendo causam radicales tui morbi.
ista admouebo. i. apponam: cū fuerit tempestiuū. Nota qz Boetī? nihil
habuit loqui cōtra verba fortune. quia verū dixit: et cōtra veritatē nō est lo-
quēdū. Nam vero oīa p̄sonāt: et veritas sibi p̄i attestat s̄m Aristō. Mo-
ta hīscō est verbū inchoatiuū: et pfertur per sincopā. qz regulariter deberet
dici hīscō. vnde hīscere est hīatūz inchoare: cum aliquis ap̄it os. Nota
qz oblitus altera. p̄ducta est participium verbi obliuiscor. s̄ oblitus altera
correpta descendit a verbo obliuio. et oblitus. i. maculatus. Vñ v̄sus. Im-
memor oblitus notat: oblitus est maculatus. Nota circa hoc qz dicit in-
situs meror animū aggrauat. qz quis nō doleret de infortunio. nulli conti-
git nisi q̄to multū eleuato sup fortunā. Quia dicit Seneca. lxx. epla. Pl?

equo te dol-
simiras
illud aga-
id redit q̄
cam dulce

Meri
an num
es: r̄ace
viroz c
rē p̄m
tatis c
Qua
ceroz
ne qu

tus sua
q̄ Verūamen
ne Boetī
enumerat
quarta p̄
philosop
dam obi
nīa. Sec
Boe
rum. qz
p̄uati
manor
cipum
genus
dore tu
tunitat
dicauer
mū qu
citur p
pinqu
pinqu
cōtrah
et in tal
nis p̄m
qz phīa

Liber II Prosa III

e quo te dolere nolo: sed ut non doleas vix erigere audeo. Nulli autem ista firmas animi contingit nisi multum supra fortunam elevato. Et subdit. Illud agamus ut iocunda nobis fiat amissorum recordatio. nemo libenter ad id redit quod non sine tormento cogitatur est. Nota quod per rhoricam et musticam dulcedinem fortune Boetii adhuc non fuit restitutus virtuti et sapientie:

Verūtamenē ne te miserū existimari velis:
an numerū modūque tue felicitatis oblitus es: taceo quod desolatus parente sum morū te viroꝝ cura suscepit. Delectusque in affinitate principū ciuitatis: quod preciosissimū propinquitatis gen^{us} est: pri^{us} car^{us} quam proxim^{us} esse cepisti. Quis non te felicissimū: cum tāto splendore soceroꝝ: cum coniugis pudore: cum masculine quoque plis opportunitate predicabit.

quod attestatur ei^{us} meror ag grauius animi. Inā virt^{us} et sapientia dolore et merore opprimit. An de Sene. lxxv ep^{istola}. Quem admodū minuta lūsa claritas sol obsecurat: sic dolores mestici as iurias sapientia et vir-

tus sua magnitudine elidit atque opprimit.

¶ Verūtamenē ne te existimari miserū velis. Hic peria enumerat bona fortune Boetio collata ratione: quorum non debuit se estimare miserum. Et primo enumerat bona preterita que ipsum felicem fecerunt. Postea enumerat in quarta prosa bona que ipsum in presenti felices ostendunt. Primo igitur philosophia describit felicitatem suam preteritam. Secundo excludit quādam obiectionem: ibi. Quod si idcirco. Primo enumerat quedam bona communia. Secundo magis specialia. Secunda ibi. Preterea liber. Primo dicit. O Boetie ne. i. non. velis te existimari miserum. nūquid oblitus es numerum. quod pro et. modum felicitatis tue. taceo. i. pertransseo. quod te desolatus. i. priuatum. parente. i. patre et matre. cura summoꝝ viroꝝ. i. consulum romanorum te suscepit. et tu delectus. i. de alijs electus in affinitatem principum ciuitatis cepisti prius esse carus quam proxim^{us}: quod est preciosissimū genus propinquitatis. Quis non predicabit felicissimū: cum tanto splendore tuorum soceroꝝ: cum tanto pudore coniugis. i. uxoris. et cum oportunitate. i. oportuna felicitate masculine proles. quod. nullus est qui non iudicauerit te felicem in his. Nota quod triplex est genus propinquitatis. Primum quod contrahitur ex genealogia: et in tali propinquitatem aliquis simul efficitur proxim^{us} et carus. nam frater fratri est carus et propinquus. Alia est propinquitatem que contrahitur ex matrimonio et vocatur affinitas. et in tali propinquitatem aliquis prius efficitur propinquus quam carus. Tertia propinquitatem contrahitur ex bonis moribus et virtutibus. et hoc est preciosissimū genus propinquitatis et in tali aliquis prius efficitur carus quam propinquus. Et sic Boetii prius factus fuit romanis principibus carus ratione virtutis quam propinquus matrimonio habendo cum eis. Nota quod peria dicit Boetium fuisse felicem splendore soceroꝝ in plurali: cum tamen non habue-

rit nisi onū socerū. Nam socer dī cui? filiā aliq̄s ducit. & nō legit q̄ Boetius
habuit duas vxores. Ad hoc p̄t dici q̄ hic accipit socer large. nō tñ p̄ p̄e
vxoris: s̄ etiā p̄ fratres: q̄ large etiā p̄t dici socer. q̄ dicit pluraliter socerorū.
Nota q̄ ex tribus p̄bia dicit Boetius felicez fuisse: ex honestate socerorū: ex
pudore cōiugis: ex oportunitate masculine plis. i. suorū filiorū.

Pretereo. li
bet enim p̄te
rire cōmunia
hic philoso
phia enume
rat q̄dam bo
na sp̄alia ex
quib⁹ Boeti
us non dī se
estimare mi
serum. Et di
cit. Ego p̄te
reo. i. p̄transi
revolo. q̄z mi
hi libet p̄te
rire cōia sup.
bona. et dele
ctat me veni
tead singla
rem. i. sp̄alez
cumuluz tue
felicitatis. s.

ad sumptas dignitates in adolescentia negatas senibus. Et subdit. Si q̄s
fruct⁹ rex mortaliū hz vllum pōdus beatitudinis. i. si p̄pter aliq̄d t̄pale ho
num homo debet dici felix. poterit ne memoria illi⁹ lucis. i. tue felicitatis
quā iam dicā deleri quātalibet mole. i. quocūq̄ pondere ingruentiū malo
rum. q. d. nō p̄t deleri. Et q̄ est illa felicitas: cū tu vidisti liberos tuos. i. fili
os tuos. pariter cōsules. i. in consules electos. puehi. i. duci de domo tua
sub frequētia. i. diligentia. patruz. s. senior. et sub alacritate. i. sub gaudio
plebis. Et cum tu eisdez filiis tuis insidentibus curules. i. sedes iudiciali
as. orator. i. p̄dicator regie laudis meruisti gloriā ingenij & facundie. Luz
tu medi⁹ in circo. i. in circūdatōe duorū cōsulum. i. filiorū tuorū satiasti expe
ctatōem circūfuse multitudinis: triūphali largitōe. i. victorali triūphatōe
vt ego opinor: tu dedisti xba. i. deceptōes fortune duz te illa demulcet: dū
te fouet vt suas delitias tu abstulisti mun⁹ qd nūq̄ cōmodauerat vlli. i.
alicui. priuato. i. extraneo. Als ne ergo cum fortuna ponere calculuz. i. cō
putatōem. nūc ip̄a fortuna primū p̄strinxit te oculo liuēti. i. iuido. Si cōsi
deres numex & modū letorū. ve p̄ vel: tristitū. i. p̄speritatis et aduersitatis:
adhuc nō possis te negare felice. Nota p̄bia p̄ hoc q̄ dicit p̄tereo & p̄t
dixit taceo: vti quodā colore rhetorico q̄ dī occupatio: & diffinit sic a Tul
lio. Occupatio est euz dicimus nos p̄terire: aut nescire: aut nolle dicere il

Ind qd tñ m
pferre aliqu
publice rei
aus fuit in
cederet:

triūpha
nor ver
te vt sua
vni p̄
His ne
Hunc
Si nū
deres
Q
mas:

mol. cur
dicunt cur
tur: vt ex
romanos
electorū in
monē fecit
it gemiat
obtinuer
ra qui b
pit. ergo
boni q̄
pillus d
putado
ecce. erg
cōputat
Q. fi
set aliq̄
oblectō
felicem
qd. tu
rennē.
tus. l. ii
vita. ne
cum ip̄i

Liber II Prosa III

lud qđ tñ maxie dñcim? Nota qđ mos erat romanoꝝ añ. xxx. annos nulli pferre aliquā dignitatē: nisi ppē singulare dignitatē vel pbitatē: vel ppter publice rei evidentē vtilitatē. Boetius aut in adoleſcētia ante. xxx. ānos electus fuit in cōsulē. et hoc pbia vocat felicitatē cōem. nō qđ cōiter oībus hoc cōcederet: s̄ qđ nō solū Boetio s̄ alijs paucis hoc accidit. Refert enī Tul

li⁹ i li. de amicitia qđ Sci-
pio ante. xxx.
ānos bis fa-
ctus est p̄sul.
Sic⁹ germa-
nic⁹ iuuenis
p̄sul fact⁹ est
ante. xxx. an-
nos. s̄ singu-
larē felicitate
Boetij tā-
git dicēs. Cū
duos pariter
p̄sules. Nota
qđ fin p̄si-
do. in li. ethi

triūphali largitōe satiaſti. Bedisti vt opi-
nor verba fortune duz te illa demulcet: dū
te vt suas delitias fouet. Nunus qđ nulli
vnq̄ priuato commoderauerat: abstulisti.
Eis ne ergo cum fortuna calculuz ponere
Nunc te primuz luenti oculo perstrinxit.
Si numerū modumq̄ letoꝝ tristitūue cōsi-
deres: adhuc te felicem negare nō possis.

¶ si idcirco te fortunatum esse nō esti-
mas: quoniā que tunc leta videbant abie-

mol. curules erant sedes in quibus magistrat⁹ sedentes iura reddebāt. Et
dicunt curules a curru. qđ tali sede utebant in curru iudices quo vehcā-
tur: vt expediti⁹ populo iudicia redderint. Nota qđ cōsuetudo erat apud
romanos in electōe cōsulū habere sermonē ad populū de laudibus regū et
electoꝝ in magistratū. et si bene p̄dicauit: inde gloriā p̄sequebat. hmoi ser-
monē fecit Boetius in electōe suoꝝ filioꝝ in cōsules. et exinde sua gloria fu-
it gemiata. Et qđ cōsimilis sermo cōsuevit fieri in triūphis in laudē eoꝝ qđ
obtinuerāt victoriā: ideo hmoi sermonē vocat triūphalē largitōez. Nota
qui bonū aliqd p̄mittit et nō adimplet: ille dat verba et nō rem: et sic deſi-
pit. ergo dicit pbia. dedisti fortune verba. i. deceptōes: p̄mittendo ei aliqd
boni qđ ip̄a te ita fouet. Nota qđ calcul⁹ in vna significatōe est paru⁹ la-
pillus qđ calcādo non ledit. Et qđ talibus lapillis utebant antiqui in com-
putādo. ideo calculare vel calculū ponere ponit⁹ p̄ cōputare vel ratōem fa-
cere. ergo dicit pbia. Eis ne cum fortuna calculuz ponere. qđ. nō debes s̄
cōputabis cū ea: ip̄a inueniet te multo felicioꝝ qđ miserū.

¶ si idcirco te fortunatū esse. Hic pbia excludit quādam obiectōez. pos-
set aliqđ dicere. hec p̄dicta bona nō faciūt me felicē. qđ sunt p̄rāſita. hanc
obiectōem excludit pbia: dicens. ¶ p̄ sed. si non estimas te fortunatuz. i.
felicem. quoniā illa abierūt que tūc videbant leta. etiam nō est qđ. i. p̄pter
qđ. tu putes. i. estimes te miserū. qm̄ que nūc credunt. i. vident inestā p̄re-
reunt. An nūc p̄ nūquid. tu venisti primū in hanc scenā. i. vmbriā vite subi-
tus. i. improuisus. qđ p̄ et. hospes. i. aduena: tu ignoras que gerant in hac
vita. ne p̄ nūquid. reris. i. opinaris. vllam cōstantiam inesse hūanis rebus
cum ip̄m hominem sepe dissoluat velox hora mortis. Nam si fortuitis re-

bus est fides pmanendi (licet rara) tamē vltimus dies vite est quedā mors
fortune etiam manētis fortune. Quid igitur putas referre i. distare. ne. i.
an. tu deseras illam fortunaz moriendo. an. p. vel. illa te deserat fugiendo.
q. di. nihil refert q̄rū ad incōstantiaz fortune: siue fortuna hominē deserat
siue deseratur: manifestū est q̄ pmanere nō potest. Notandū q̄ in rebus
humanis nō
est cōstantia.

Cui⁹ ratio ē.

In isto qd ē
genitū nulla
est cōstantia.
qz nihil ē ge
nitum qd nō
sit corruptibi
le ⁊ non pma
nēs. sed res
hānc sūt ge
nite ⁊ produ
cte. ergo rē.

Notandū
q̄ non est du
rabilis fortu
ne p̄speritas
qz ipsam cito
fugat aduer
sitas. Ande
Sāfredus in
poetria. Om

nibus ne crede tuis si tpe paruo. Illuxere tibi mox sunt clausura ferenum
Rubila fata diem: inducētq̄ crepuscula noctē. Propter qd non est adhi
benda fides rebus fortuitis. Nota q̄ phia tangit vnā rādē q̄ fortu
na nō sit cōstans: que talis est. Homo nō est cōstans: ergo nec fortuna. An
tecedens patz. qz hoīem sepe dissoluit velox hora mortis. psequētia phaf
ex hoc. qz fortuna nō hz esse nisi circa hoīem: cū sit in agentib⁹ a. pposito. ij.
p̄bificoz. ergo dicit phia. Nihil differt quo ad incōstantiā fortune: siue
fortuna derelinquat hoīem fugiēdo: siue homo derelinquat ipam morien
do. quocūq̄ modo fiat sp̄ ipa est incōstans ⁊ nō pmanens.

Am polo pheb⁹ roseis q̄drigis. Istud est metrū tertiū hui⁹ secūdi.
cui⁹ primus versus dī saphicus ab inuētoze: trochaicus a pede p̄do
mināte. Metrū autē scdi x̄sus dī glyconicū ab inuētoze: coriambicū a pede
p̄dānte. In hoc ergo metro phia declarat tribus exemplis mutabilitatez
mundanoz. p̄miū exemplū est de corpibus celestibus tale. Sole lucen
te in celo tunc obscurat lumen aliaz stellarū. Ecce mutatio stellarū quo ad
lumen: qd tamē prius apparebat tempe noctis. sed sole nobis lucente nō
apparet. Ande dicit in lra. Cum pheb⁹. i. sol. cepit. i. inceperit. sparge
re. i. emittere: lucem roseis quadrigis. i. roseo curru. stelia hebetata. i. ob
scurata. flamis. i. luminib⁹ solis premētib⁹. ipsa paller. i. pallida sit scdm

runt. Non est q̄ te miserū putes: quoniaz
que nūc mesta credūtur p̄tereunt. An tu in
hanc vite scenā nunc primū subit⁹ hospes
q̄ venisti. Illam ne humanis reb⁹ inesse
cōstantiam reris: cum sepe ipm hominē ve
lox hora dissoluat. Nam etsi rara est fortui
tis manēdi fides: vltimus tamē vite dies
mors qdā fortune est etiā manētis. Quid
ergo referre putas. Tu ne illam moriendo
deseras: an te illa fugiēdo deserat.

Metrum tertium secūdi libri.

c. Cum polo pheb⁹ roseis quadrigis
Lucem spargere cepit:

alientes vu
ro flante te
tato in terre
h vernis. i. v
bulosus. sp̄i

Pallet a
flamis
Cum nen
clernis
Spirer i
Nam sp̄
Sepe n
Immo
Sepe f
Uerfo
Rara si
Si tanta
Crede fo
Bonis
Constat
Et con

uocat. feru
horatur p
stat. i. perma
tas vices.
minum. i. i
rium. cred
patet ex h
litum. eter
ter perma
mero qual
equis pro
hora terri
pens. Lun
ē frigida ⁊

Liber II Metrum III

albentes vultus. Secundum exemplū est in terrenascētibz tale. Zephi
ro flante terra ornatur floribus: sed austro flante flores deficiūt. Ecce mu-
tatio in terrenascētibz. Unde dicit in Iſa. Cum. i. quādo. nemus irrubu-
it vernis. i. vernalibus rosis. flatu zephiri tepentis. i. calentis. si auster ne-
bulosus. spiret. i. flare inceperit. insanum. i. insane. iam decus rosarū ab-

eat spinis: id
est recedat
spinis. Ter-
tius exemplū
est de mari:
tale. Quan-
do mare non
agitat vētis
apparet trā-
quillum. sed
ventis agita-
tum efficitur
tēpestuosū.
Ecce mutabi-
litas maris.
Unde dicit i
littera. Se-
pe mare radi-
at. i. splēdet.
tranquillo se-
reno. i. sere-
na tranquil-
litate. immo-
tis: id est nō
motis. flucti-
bus sepe aq-
lo pcitat. i. p

Pallet albentes hebetata vultus
Flamis stella pmentibus.
Cum nemus flatu zephiri tepentis
Vernis irrubuit rosis.
Spiret insanū nebulosus auster:
Iam spinis abeat decus.
Sepe tranquillo radiat sereno
Immotis mare fluctibus.
Sepe feruētes aquilo pcellas
Verso concitat equore.
Rara si cōstat sua forma mundo:
Si tantas variat vices:
Crede fortunis hominū caducis:
Bonis crede fugacibus.
Constat eterna positūq; lege est:
Ut constet genitum nihil.

nocat. feruētes pcellas. i. tempestates. verso equore. i. moto mari. Tunc
hortatur philosophia ne credamus bonis fortune: dicens. Si mundo con-
stat. i. permanet: sua forma rara: vt ex dictis patet. et si mundus variat tan-
tas vices. i. alternationes: tunc crede caducis. i. transitorijs fortunis ho-
minum. i. noli credere. Et loquitur yronice. debet enim intelligi per cōtra-
rium. crede. i. noli credere bonis fugacibus: qualia sunt bona fortune. qđ
patet ex hoc. quia constat: id est manifestum est. et est positum: id est stabi-
litum. eterna lege: id est diuina lege. vt nihil genitum constet. i. imutabi-
ter permaneat. q Nota q poete attribuūt soli quadrigam: dicitur a nu-
mero quatuor equorum. Poete enim fingunt currum solis trahi quatuor
equis propter quatuor diuersitates solis. Nam sol cum oritur est rubeus.
hora tertia splendens. hora meridiei est feruēs. sed hora vespertina est te-
pens. Lune xō attribuūt bigā ppter duas proprietates lune. Nam luna xualr
ē frigida et hūida. Nota circa h q dicit crede fortuit? bōis Sene. dicit in li.

de cōsolatōe filij helye. Nunq̃ ego fortune credidi: q̃ cū meū videret pacē
agere: oīa quecūq; in me indulgētissime p̃ferebat. pecuniā. honores grām
eo loco posui vnde possz sine motu meo repetere. Interuallū magnū inter
me et ip̃am habui. itaq; nec illa abstulit: nec effulsit. Minus aduersa fortu
na cōminuit: nisi quē secūda decepit. Fortūa fortes metuit. ignauos expa
nit. opes au

ferre p̃t: an
mū aut surr
pere non po
test. Nota
q̃ p̃bia bona
fortūe appel
lat caduca.
q̃a dicit Se
ne. lxxij. epi
stola. Om̃ia
ista ī q̃ fortu
na dñum ex

erect sua sunt sicut pecunie. honores imbecilla sunt. fluida mortalia s̃c. et
passiōes incerte. Nota dicit nullū genitū esse cōstans. dicit Senec. eplā
pallegata. P̃bia mortalia minuūtut. cadūt. deserunt. decrescūt. exhauriunt
tur. itaq; ī illis ī forte causa certa ineq̃litas ē. diuor aut vna natura est.

Am ego. vera inquā. Nec est q̃rta p̃bia hui' secūdi: in q̃ p̃bia p̃bat Bo
etio nō esse cōquerendū de fortuna p̃pter p̃sentia bona que sibi dere
liquit. Et p̃mo Boetius cōfitẽr se fuisse felicē: deplangēs p̃tē infelicitatē
Secūdo p̃bia ostendit ip̃m esse felicem in p̃tē. ibi. Sed q̃ tu. Dicit q̃ Boe
tius. q̃ p̃bia nutrit oniniū virtutū: tu cōmemoras vera: nec possum infici
ari. i. negare. velocissimūz cursū. i. recessū mee p̃speritatis. s̃ hoc est qd
coquit. i. anxiat vebemēter me recolentē p̃teritā p̃speritatē. Nam in oī ad
uersitate fortune infelicissimū gen' infortunij est fuisse felicē et iam nō esse.

Nota p̃bia dī nutrit oīm virtutū. q̃ oīs virt' cōsistit in medio. medium
nō attingit nisi recta rōne: q̃ recta rō est sapie et p̃bie. Itē cū p̃bia diui
dat in practicā et speculatiuā: ip̃a includit prudētiā que est recta rō agibil
um: ex. vi. Ethic. prudētiā aut colligata est oībus virtutib': ex eo dē. vi. p̃
pterea p̃bia dī nutrit oīm virtutū. Nota q̃ recordatio p̃terite felicitatis
coquit hominem. ideo dicit Seneca. lxx. eplā. Illud agamus vt iocunda
nobis fiat amissorū recordatio. hoc aut cōtingit euz anim' p̃paratus est ad
amissionē eorū. Nota q̃ duplex est infortunij. quoddā cōtinuū: aliud ī
terpolatū siue discōtinuū. P̃mū infortunij est infelix. secūdū est infeli
cissimū. Infortunij est cōtinuū ex cōsuetudine min' nocet. q̃ dicit Sene
ca in li. de trāquillitate af. Tolerabili' ē bona nō acq̃rere: q̃ acq̃sita amitte
re. ideoq; letiores videbis quos fortuna nunq̃ respexit q̃ quos deseruit.
Idem dicit in li. de cōsolatōe filij helye. Anū habet bonū assidua infelici
tas q̃ illos indurat quos verat. Infortunij aut discōtinuū est cum aliq̃s
mutat de aduersitate ī p̃speritatē: et itē de p̃speritate ī aduersitatē. et tale
est infelicissimū genus. quia sepe deiecit boiem in de' peratiōem. Unde Sa

Prosa q̃rta libri secundi

¶ Tū ego vera inquā cōmemoras.

¶ Virtutum omnium nutrit: nec infi
ciari possum prosperitatis mee velocissi
mum cursum. sed hoc est quod recolentes
vehemēt' coq̃t. Mā ī oī aduersitate fortu
ne infelicissimū gen' ē infortunij fuisse felicē

maritensis al
est In lucu
venenas. Sed q̃ n
licem p̃pter

¶ Se
luis id
hoc man
q̃ plurim
tes lz. 2
p̃ciosiss
lum ad
melior
sari. 2
būani
q̃d vrit
sapētia
tuis ing
nio mor
vt oēs

Boet q̃
lure imp
. i. licitū
nis abun
latum q̃
poteris
d. nō. 2
mani ger
i. sanus.
tantū di
sapia et
lurjē. v
cludā b
cho. et iq̃
viuit p̃
q̃ vroz

Liber II Prosa IIII

martensis als Pau. heinri. O bona prosperitas ubi nunc es: nunc mea versa est In luctu cythara fit lachrymosa lira. O mala dulcedo subitoq; sumpta venenas. Que vere recopensas mellea felle graui.
¶ Sed q tu inq; false opinionis. Hic pbia ostendit Boetiu in p̄senti eē se licem. ppter multa bona que adhuc possidet. Secūdo pbat felicitatē fortu

¶ Sed q tu inq; false opinionis supplicium luis id reb⁹ iure iputare nō possis. Nā si te hoc inane nomē fortuite felicitatis mouet: q plurimis maximisq; abūdes mecū repu tes lz. Igitur si qd in oī fortune tue censu p̄ciosissimū possidebas id tibi diuinit⁹ ille sum adhuc inuolatūq; suat. Poteris ne meliora qq; retinēs de ifortunio iure cau sari. Atq; viget incolumis illd p̄ciosissimū hūani generis decus. Symachus socer ⁊ qd vite p̄cio nō segnis emerēs. vir totus ex sapētia virtutibusq; factus suay securus: tuis ingemiscit iniurijs. Viuit vxor inge nio modesta. pudicitie pudore precellēs. ⁊ vt oēs dotes eius breuiter icludā: patri si

tā nulli pos se totalr eue nire. Tertio pbat verā fe licitatē in bo nis fortuitis non cōsistere. Secūda ibi. Quis est em̄ tertia ibi. Ne q vt agēas. Primo pōis pbia q nō de bet querula ri Boeti⁹ de ifortunio: cū abundet ad buc p̄bi⁹ bo nis. ⁊ illa bo na pbia enu merat. Secū do ipsa con solat cū: ibi. Cū igit. Vi cit primo. O

Boet q tu luis. i. patiaris. supplicium false opinionis id ē illd nō possis iure imputare rebus. nam si mouet te mane nomē fortuite facilitatis. licet .i. licitū est. vt tu reputes. i. cōputes mecū q plurimis. q. p. ⁊. maximis bo nis abundes. si igit illud bonū tibi seruat diuinitus illesuz. q. p. ⁊ inuio latum qd tu possidebas p̄ciosissimū in oī censu. i. thesauro tue fortune. poteris ne retinens queq; meliora iure causari. i. cōqueri de infortunio. q. d. nō. Tūc enumerat bona eius. at qui p. certe. illd p̄ciosissimū decus hu mani generis. i. symach⁹ socer tuus. iste viget. i. floret vel viuit. incolumis .i. sanus. qd supple decus nō segnis. i. nō tardus. enteres p̄ciō vite. q. d. tu tantū diligis eū q vitā tuā p eo exponeres. Symachus vir totus fact⁹ ex sapia ⁊ virtutibus. ille securus suay supple iniuriay. ingemiscit de tuis in iurijs. viuit vxor tua modesta ingento. precellens pudore pudicitie. ⁊ vt ia cludā breuiter omnes dotes. i. virtutes ei⁹. ipsa est silis patri suo. i. syma cho. ⁊ ipsa existens exosa. i. tediosa huius vite. tū tibi seruat spm̄. i. tū ipa viuit ppter te. quo. i. in quo vno. ego cōcesserit tuā felicitatē minui. supple q vxor tua tabescit. i. tristat lacrimis ac dolore desiderio tui (quid dicā)

liberos tuos cōsulares: quoz specimē. i. similitudo ingenij paterni. i. tui
 vel auiti. i. aui ipsoz. i. symachi: qui fuit auius ipsoz ex parte matris. elucet
 vt in id etatis pueris. q. d. liberi tui sunt similes patri et aui ipsoz in prudē
 tia in p̄tuz etas p̄mittit. Notandū sicut inferius p̄batur q. in reb⁹ for
 tuitis nō potest cōsistere vera felicitas. Ideo illi qui adepti ēe talium rerum
 felices se exi
 stimabant: et
 ex amissione
 earum infeli
 ces falsa opi
 nione decipi
 ebant. Et li
 cet i opinio
 ne eoz sic el
 ser: nō tamen
 erat i re. ideo
 dicit philoso
 phia ad Ro
 etiū. q. tu fal
 se opinionis
 suppliciu lu
 ts. i. reb⁹ im
 putare nō possis. Nota suppliciu false opininnis est in animo: nō in re.
 An Seneca. xvij. ep̄la. Multis parasse diuitias nō fuit finis miseriar: sed
 mutatio diuitiar. Nec hoc miror. non em̄ in rebus est vitii: sed in afo. se
 plus em̄ opinioe q. re laboram⁹. Ergo infortunū Boetij nō erat imputan
 dum rebus: q. nō erat: s. imputandū fuit sue false opinioi. Nota q. p̄bia
 ostendit p̄sentē felicitatē in tribus cōsistere. i. in amicis. in vxore pudica. et
 filioz suoz prudentia. Primo em̄ ad felicitatē requiruntur amici. Hā ami
 cus est p̄ciosissimū genus diuitiar: ex. viij. p̄la hui⁹ secundi. Et Aristo. tr.
 Ethic. Nemo eligit viuere sine amicis habens reliqua bona. Et fm̄ Tul
 lium in li. de amicitia. Qui amicitia tollit de mūdo: solē tollere videt. Et
 Senec. de remedijs fortuitoꝝ. Nihil est peius q. amicos nō habere. si am
 cum p̄didisti aliū quere. et ibi eū queras vbi iuenias. quere inter artes libe
 rales: inter recta et honesta officia. q̄re in laborib⁹ ad mensam. ista res non
 queris. Secūdo requirit ad felicitatē pollicitar vxor pudica que rara est.
 An Sen. in de remedijs fortuitoꝝ. Multe inter p̄bas matrimonialis ordi
 nis ceperūt esse exempla meretriculaz. Q̄multas ex cōiugib⁹ optimas pes
 simas videm⁹: ex diligētissimis dissolutissimas: ex liberalissimis rapacissi
 mas. Etia si bonā vxorē habuisti: nō potes affirmare eā esse p̄māsurā in il
 lo p̄posito. nihil tā mobile: nihil tā vagū q. feminar vclūtas. Tercio requir
 ad felicitatē politicā p̄les. q. fm̄ Aristo. p̄ Ethic. Non oīno felix est q. specie
 turpis ē: aut solitari⁹: aut ple carēs. Nota fm̄ Hugui. specimē ē pul
 chritudo vel similitudo: vel signū vcl imago: vel noticia vel exp̄imentū: vcl bo
 ni opis documentū. Sz i p̄posito accipit p̄ similitudine. Itē fm̄ eūdē aui
 tus ta. tum. i. ab aui habitus vel possessus vel ad ipsum pertinens. et pon
 tur. quādoq. pro antiquo.

I
 scū igit p
 quo hoib⁹
 felice si cog
 mo dubitat
 om̄s foru

ca iam l
 exosa fo
 pestas i
 chore: q
 spem ter
 ant inq
 se res b
 quātun
 ferit: v
 quit ala
 tis pige
 sum qui
 luctuolu
 est enim

res se hab
 des q̄tuz
 Subiūgi
 get te tot
 delitias:
 beatitud
 abscedit:
 Sen. i de
 et viuere.
 n⁹ possed
 felice. I
 p anchor
 ne hō fide
 tūet hōi
 Hora
 est piger
 Quis
 Scdo off
 No p̄ludi

Liber II Prosa IIII

¶ Tu igitur precipua mortalibus. Hic proba ex dictis solat Boetius: dicam. Ex quo hominibus est precipua cura. i. maxima cura. retinere de vite. i. saluam de vite. o te felice si cogitas tua bona cui etiam nunc suppetunt. i. abundat talia bona. quia ne nunc dubitat esse cariora ipse vita. quare iam sicca lachrymas et noli flere. nondum enim omnis fortuna est tibi exosa. i. aduersa ad unum. i. oino. nec tibi incubuit. i. in-

ca iam lachrymas: nondum est ad unum omnis exosa fortuna. Nec tibi nimium valida tempestas incubuit: quoniam tenaces herent anchorae: que nec presentis solamen: nec futuri spem temporis abesse patiatur. B. Et hereant inquam precor. illis namque manentibus utcumque ferres habeant humane enatabimus. Sed quantum decus ornamentis nostris decesserit: vides. P. Et illa. Promouimus inquit aliquatulum si te nondum totum tue sortis piget. Sed delicias tuas ferre non possum qui abesse aliquid tue beatitudini tam luctuosus atque anxius queraris. Quis est enim tam composite felicitatis: ut non

stetit. tempestas aduersitatis nimium valida. quoniam tenaces anchorae. i. amici inseparabiles herent. i. firmiter manent. quod si anchorae non participant tibi abesse solamen presentis temporis nec spes futuri temporis. Et dicit Boetius. precor ut hereant. i. maneant ille anchorae. quia ipsis manentibus utcumque. i. quicquid

res se habeant: nos enatabimur euadendo aduersitatem fortune. S. o proba tu vides quantum decus nostris ornamentis bonorum exteriorum quibus ornabamur decesserit. Subiungit proba. Nos promouimus aliquatulum animam tuam ad consolatores si nondum piget te totum tue sortis. quia maior pars salua tibi manet. S. non possum ferre tuas delicias: quod tam luctuosus. i. plenus luctu: atque anxius queraris aliquid abesse tue beatitudini. i. tue felicitati. Nota quod sicut mors est omnium amarissima. quia omnia abscedit: omnia deuorat. Et quod aliquid indicat se non timere mortem: et tamen timet finem. Sicut in de remedijs fortuito. sic vita est omnium dulcissima. Via enim appetunt esse et viuere. ideo unumquodque natiuitate nititur ad saluandum vitam: quod nihil est carius. Si ergo Boetius possedit bona quod cariora sunt vita non debuit se estimare miserum: sed magis felicem. Nota quod proba amicos appellat anchoras. sic enim tempestate incubente per anchoram nauis retinetur et a periculatione saluat: sic imminente aduersitate fortune non homo fidelibus amicis ne succubat infortunio sibi leuatur. Fideles enim amici retinent homines impetu fortune agitatuz ne totaliter deiciantur a sua stabilitate.

Nota finem Hugui. suppetere. i. subministrare vel superabundare. S. pigere est piger esse vel penitere: vel grauare vel offendere.

¶ Quis est ei tam propolite. Hic proba probat felicitatem nulli posse totaliter euenire. Secundo ostendit quod quanto aliquid est felicior: tanto leuiori aduersitate perimitur. Tercio percludit ex his felicitatem fortuitam amarum esse et miseram. Quarto inue-

bitur cōtra hoīes. Secūda ibi. Adde q̄ felicissimū. Tertia ibi. Quāmultū.
Quarta ibi. Quid igit o mortales. Primo dicit. Quis est hō tam cōposi
te felicitatis. i. tācopiose felix: vt nō rixet. i. discordest ex aliq̄ parte: cū qua
litate. i. cū dispositōe sui status. i. sue fortune. q. d. nullus est ita felix. quā
cōditio. i. stat⁹ hūanorū bonorū: est anxia res. i. misera res: que nunq̄ bonū

nī tota pue
niat: vel nun
q̄ ppetua s̄
sistat. Tunc
dēclarat q̄ nō
tota pueniat
hoī. q̄a huic
.i. alicui hoī
exuberat cen
sus. i. abun
dat pecunia.
sed aliud s̄
bi deficit. q̄a
degener san
guis. i. igno
bitas ē sibi
pudori: hū
sup. aliū ho
minē nobili
tas facit no
tū. s̄ ip̄e iclu
sus angustia

reī familiaris. i. paupertatis. mallet. i. magis vellet esse ignot⁹. Ille. i. alter
hō. circūflu⁹. i. circūdat⁹. vtroq̄. i. tā diuitijs q̄ nobilitate. ip̄e deflet cell
bem vitā. i. castā vitā. qz nō p̄t forsan ducere vxorē. Ille. i. alē felix nuptijs
sez hūdo vxorē. orb⁹. i. carēs. liberts. i. pueris. ip̄e nutrit. i. p̄gregat. censū
alieno heredi. Alius aut letat⁹ ple: ip̄e mest⁹ illachrymat. i. ingemiscit. de
lictis. i. p̄ crimib⁹ filij vel filie sue. Adcirco nemo facile cōcordat cum cōdi
tione sue fortune. Inest em̄ singulis sup. hoīb⁹: aliqd qd ip̄e inexpl⁹ igno
ret. vel expl⁹ ip̄m exhorreat: et sic rixat cū q̄litate sui stat⁹. Hora q̄ n̄ ē hō
tā felix q̄n̄ inuentat aliquā p̄ditōēz ī se quā vellet s̄ h̄re. p̄p̄ qd misera ē p̄di
tio hūanorū bonorū. qz nūq̄ hoī tota puenit. qz aliqd p̄tēnere oīa p̄t. s̄ oīa
h̄re nemo p̄t. Et elicit vna rō ex lra. Illi p̄ditō hūanorū bonorū nō tota pue
nit cui suns stat⁹ ī aliquo displiceat. s̄ null⁹ iuenit tam felix cui status suus
non displiceat in aliquo: sicut declarat in lra. ergo rē. Item sanguis ser
uilitutē degenerat a natura. Hora vita casta dī vita celebs: quasi ce
lestis. quia in carne viuere p̄ter carnem est vita celestis et angelica. Ho
ta fm̄ Duguiē. illachrymari est incus lachrymari: vel cū dolore lachryma
ri. et est deponētis generis: licz fm̄ aliquos iuentat neutri⁹ generis. et sic
Boeti⁹ ponit hic in neutro genere cū dicit: inest⁹ illachrymat.

Adde q̄
nādueritat
etis q̄ sensu
patientissim
i. impanes

Adde
sensus ei
ois adua
q̄ p̄tern
tissimis
Quā
mos an
pars ei
quē tu
Adeo
q̄ beata
Quis ei
entia ma

locus quē
tudicio sp
Adeo nū
q̄ p̄t: cō
tolerātis
fact⁹ imp
Hora q̄
bi magnū
bomo tor
to est deli
bonit: sic
q̄ vna et
spectare
bus est p
aliqd dī
tum alter
expl⁹ pic
cole vrb
incōstanti

Liber II Prosa IIII

¶ Adde q̄ felicissimū cuiusq̄. Hic ostendit p̄bia q̄ homo magis felix leuio
ri aduersitate p̄sternit̄: cū hoc cōpando Boetiū ad alios. Et d̄. Adde p̄di
ctis q̄ sensus cuiusq̄ hoīs felicissimū. i. fortunatissimū. ē delicatissimū. i. im
patientissimū: nisi ad nutū suū cūcta suppetāt. i. abūdent. ip̄e erit insolens
.i. impatiēs oīs aduersitatis. ⁊ p̄sternit̄ a sua felicitate quibusq̄ minimis

Adde q̄ felicissimū cuiusq̄ delicatissimū
sensus est. et nisi ad nutū cūcta suppetant:
oīs aduersitatis insolēs minimis quibus
q̄ p̄sternit̄. Adeo perigua sunt q̄ fortuna
tissimis summaz beatitudinis detrahunt.
Quāmultos esse cōiectas q̄ sese celo pri
mos arbitrent̄: si de fortune tue reliquijs
pars eius minima p̄tingat. Hic ip̄e locus
quē tu exiliū vocas incolentibus p̄ia est.
Adeo nihil ē miserū: nisi cū putes. Cōtra
q̄ beata fors oīs est eq̄nimitate tolerātis.
Quis ē ille tā felix: qui cū dederit impati
entie manus: statū suū mutare non optet.

aduersitati
bus: adeo p̄
exigua sūt. i.
vald̄ exigua.
q̄ fortunatis
simis detra
hunt. i. aufe
runt. sumā. i.
p̄fectiōem be
atitudis. ¶
Boeci q̄mul
tos esse cōie
ctas. i. opina
ris: q̄ sese ar
bitrent̄ pri
mos esse ce
lo. i. deo: si
eis cōtingat
mīma ps de
reliquis. i. d̄
p̄iculis tue
fortune. Hic

locus quē tu vocas exiliū: est patria incolētib⁹. i. habitātib⁹. ⁊ ita eorū
iudicio spectat ad felicitatē. Aniuersaliter ergo de reb⁹ fortuitis cōcludit.
Adeo nihil est miser nisi tu: cū putes. i. nisi ex reputatōe animi tui estimes
q̄ p̄ et: cōtra. i. q̄ cōtrariū: omnis fors est beata eq̄nimitate. i. patiētia animi
tolerātis. Quis est ille tam felix: q̄ cū dederit man⁹ impatiētie. i. cū fuerit
fact⁹ impatiēs: q̄n ip̄e nō optet mutare statū suū. q. d. null⁹ est tam felix.
¶ Hora q̄ forsan aliquis diceret. nulli homī placet status suus si deest si
bi magnū fortunū: s̄ defect⁹ modici boni nō impedit cōplacentiā stat⁹ q̄n
homo totalit̄ sit felix. hoc excludit p̄bia: dicēs. Quāto aliq̄s est felicioz: tā
to est delicatioz. et q̄nto ē delicatioz: tāto magis grauaf̄ ex defectu modici
boni: ⁊ sic felicissimis detrahif̄ complementū beatitudinis. ¶ Horand⁹
q̄ vna et eadē res est quāvnus iudicat spectare ad miseriaz: ali⁹ iudicat
spectare ad felicitatē. Ergo dicit p̄bia: locus quē tu exiliū vocas incolēti
bus est patria. ¶ Horandū quātūcūq̄ sit homo abundās reb⁹ fortuitis: s̄
aliqd̄ displicet sibi in statu suo: ip̄e optat statū suū mutari: cōmendādo sta
tū alteri⁹. ¶ An miles emeritus laudat statū mercatoris. ecōtra mercator
expr⁹ p̄icula marina laudat militiā. Sif̄ legis: ti laudāt agricolas: ⁊ agri
cole vrbanos. Sif̄ exemplū ptz in Boetio de scholariū disciplina de filio
inconstantie: qui habens displicentiā vni⁹ status: semp̄ alium ⁊ aliū assum

psit. Nota q̄ dicit n̄hil est miserū nisi cū putes. Uñ dicit Sene. ix. epla
Miser est qui se beatū non indicat: licz mūdo imperet. non est beatus qui
se beatum esse non putat.

¶ Quā multis amaritudinib⁹. Hic p̄bia oñ dit fortunā felicitatē eē amarā
z miseraz: dicēs. Quā multis amaritudinib⁹ dulcedo hūane felicitatis est
respsa. i. p̄mi
ra. q̄ etlaz si
videat iocū
da hōi fruē
ti: tñ nō pos
sit retineri q̄
mūn⁹ put ho
mo abeat eā
cū velit. i. nō
potest retine
ri ad volūta
tez homis. z
liquet. i. ma
nifestū est q̄
misera sit be
atitudo rerū
mortalū: q̄ nec ppetua pdurat apud eq̄nimos. i. apud cōstātes vl̄ patiētes
nec ip̄a tota. i. simul. delectat anxiōs. i. miseros. Nota q̄ felicitas z dul
cedo hūana nō est sine amaritudine. qz dicit br̄s Bern. Nunq̄ in honore
sine labore. nunq̄ in p̄latōe sine tribulatōe. nunq̄ in sublimitate sine vani
tate q̄s esse p̄t. Itē Alan⁹ in antiochiano dicit. Sz n̄hil inuenio qd̄ in oī
parte beate viuat qn̄ multas nobis deferre querelas possit si nostraz velit
accusare minervam.

¶ Quid igit o mortales. Hic p̄bia tueb̄t̄ hōies: z dicit sic. O mortales:
q̄re petitis. i. q̄ritis. extra. i. i reb⁹ exteriorib⁹ felicitatē positā. intra vos er
roz z inscicia. i. ingrātia p̄fudit vos. Qñ dā tibi breuē cardinē. i. radicē sum
me felicitatis. Est ne aliqd̄ tibi p̄cios⁹ tēpō: n̄hil inq̄es. Si igit fuer̄ cō
pos tui p̄ trāquillitatē animi: tu possidebis q̄ nunq̄ amittere velis. i. dele
ctatōez i opatōe p̄fecte virtutis. nec fortuna poterit tibi resistere. Nota
q̄ duplex ē beatitudo. p̄fecta: z im̄p̄fecta. P̄fecta beatitudo habet post
hāc vitā. z est vita et̄na. de q̄ loq̄tur br̄s Jobes: dicēs. Hec ē vita eterna
vt cognoscāt te solū v̄x deū: z quē misisti i besuz xp̄m. Alia ē beatitudo i
p̄fecta: q̄ p̄t esse i p̄sēti vita. quā p̄hi posuerūt p̄sistere i opatōe optime virtu
tis. Uñ radix talis beatitudinis ē trāquillitas animi ex moderatōe z seda
tōe passionū p̄ h̄itū x̄tutis. p̄ talē aut trāquillitatē hō efficit sui p̄pos vt nō
deiciat passioib⁹. Ista aut trāquillitas nō ē q̄rēda i reb⁹ exteriorib⁹: s̄ so
lum h̄z eē in aīo hōis. de q̄ beatitudine z trāquillitate hic loq̄tur p̄bia: di
cens. Quid igit o mortales tē. Et Sen. loquēs de eadē felicitate. ix. epla
dicit. Sūmū bonū extrinsec⁹ instrūta nō q̄rit: domi colit. ex se torū est. i.
capit fortune eē subiectū: si quā p̄t sibi foris q̄rit. Itē Sen. xxiij. epla. Fe
licitatis auditas tuta est. q̄ sit aut vñ pueniat q̄ris: ex bona p̄scia. ex bone

Me illis. ex
num est quer
ner: bon⁹ in
spatū. Et. p̄
bois. Queri

dam breu
tis. Est
inques.
bis q̄ ne
tuna poss
his fortu
posse: si
nature
mū bonū
am pro
nifestun
dā fortu

Malor nota
bonū. qz illi
tuita p̄t an
nō posse p̄
mū bonū
p̄t eripi. i.
meli⁹ est e
aspirare.
mū bonū.
um bono
tionalis s̄
Nullū est
citabit: s̄
sapiēte. q
riobus
dij aut nō
exteriorū
sistit i eis
q̄z fortu
z ex. r. Et
ad specul

Liber II Prosa IIII

his filiis. ex rectis actib⁹. ex dēptu fortuitoy. Et. xxi. epla dīc. Illū bo-
num est querēdū qđ nō fiet de die in diē petus. Quid est hoc? anim⁹. s̄ hic
rect⁹: bon⁹: magn⁹. Quid aliud voces hūc aīm qđ deū in corpe hūano bo-
spitatu. Et. xli. epla dicit. Lauda bonū in boīe qđ eripi nō p̄t: qđ est p̄p̄iuz
boīs. Queris qđ sit illud? aīm⁹ ⁊ rō p̄fecta. rōnale nāq; aīal est hō.

dam breuiter tibi summe cardinem felici-
tis. Est ne aliqd tibi teipso p̄ciosi⁹. Nihil
inquies. Igīt si tui cōpos fueris: posside
bis q̄ nec tua vnq; amittere velis: nec for-
tuna possit auferre. Atq; vt cognoscas in
his fortuitis reb⁹ beatitudinē cōstare non
posse: sic collige. Si beatitudo est summuz
nature bonū rōe degētis: nec illud est sum-
mū bonū qđ eripi vllō modo potest. quoni-
am procellit id quod nequeat auferri: ma-
nifestum est q̄ ad beatitudinem percipien-
dā fortune instabilitas aspirare nō possit.

q̄ Atq; vt co-
gīscas in his
hic p̄bia pro-
barverā feli-
citatē nō pos-
se cōstare in re-
b⁹ fortuitis: tri-
bus rōnibus
Secūdā po-
nit ibi. Ad s̄
Tertiaz ibi.
Et qm̄. Prī-
ma rō talis ē
In illo nō cō-
sistit felicitas
homīs qđ p̄t
auferri ab ho-
mine. s̄ bona
fortuita sunt
hōmī. s̄ ⁊ c.

Maīor nota. qz sūmū bonū ē p̄p̄iū hoīs. bonū aut qđ auferri p̄t nō ē sūmū
bonū. qz illū qđ auferri nō p̄t meli⁹ ē eo qđ auferri p̄t. Mīnor p̄t. bōa for-
tuita p̄nt auferri cū sint mutabilia. An dīc i lra. Et agnoscas beatitudines
nō posse p̄stare i reb⁹ fortuitis: sic collige p̄ tales rōes. Si beatitudo ē sum-
mū bonū nāe degētis rōe. i. nāe rōnalis: nec illud ē sūmū bonū qđ vllō mō
p̄t eripi. i. auferri. qz illud. s̄. bonuz. qđ negat. i. nō p̄t auferri: hoc p̄cellit. i.
meli⁹ est eo q̄ p̄t auferri. s̄. ex q̄ manifestū ē q̄ instabilitas fortune nō possit
aspirare. i. accedere ad beatitudinē accipiēdā. Nota q̄ beatitudo ē sum-
mū bonū. qz in. iij. hui⁹. ij. p̄sa dī q̄ beatitudo ē stat⁹ p̄fect⁹ aggregatōe oī
um bonoy. Et beatitudo ē sūmū bonū nāe degētis. i. vīcētis. rōe. i. nāe ra-
tionalis sicut hoīs. qz hoīm gen⁹ vīult arte ⁊ rōne: ex p̄hemio Metaphis.
Nullū em̄ alioy aīaliū est felix: ex. x. Ethicoy. Bruta em̄ aīantia nemo felī-
citabit: s̄ Ethic. Et talis beatitudo nō cōsistit i bonis exteriorib⁹: s̄ i actu
sapiētīe. qz dicit Aristō. in li. p̄solit. Testis mihi est deus q̄ in bonis exte-
rioribus nō cōsistit sūmū bonū. Et idē. In eīdē nos sum⁹ felices et dii.
dij aut nō sunt felices bonis exteriorib⁹. s̄ nec hoīes. Nota licz i bonis
exteriorib⁹ fortuitis nō cōsistat felicitas formāl⁹ ⁊ eēntialr: tñ felicitas cō-
sistit i eis organice. qz defuiūt ad felicitatē verā. Sine em̄ reb⁹ exteriorib⁹
q̄ fortuna dīa est nō p̄tingit esse felice sup. organice. ex li. de bōa fortuna
⁊ ex. x. Ethic. Op⁹ ē exteriori p̄spirare oī enti. natura em̄ p̄ se nō ē sufficiē
ad speculādū. s̄ oportet cibū potū ⁊ reliquū famulatū p̄existere.

¶ Ad hec quē caduca ista felicitas vehit. Hic p̄ta ponte secūda rōem: que talis est. Ille q̄ felix est fortuita felicitate: aut scit eā mutabile esse: aut nescit. si nescit est ignorās: et p̄ cōsequēs est felix. si scit eā esse mutabile: necesse est q̄ timeat ne eā amittat. Qui aut̄ h̄est cōtinuus timor felix esse nō pōt. An dicit in lra sic. Ad hec. s. p̄dicta addā aliā rōem. Homo quē vehit. i. ducit. ista caduca. i. fortuita felicitas: vel scit eā eē mutabile: vel nescit. si nescit q̄nā fors beata. i. que felicitas b̄a potest esse cecitati i grantie. q. d. nulla. si scit eā eē mutabile: necesse est vt metuatur ne amittat illud qd non dubitat posse amitti: q̄ re cōtinu⁹ timor nō finat ipm esse felicem. Et forsitan dices. homo non timet amissio nem fortune qd non curat vtrū eā amittat vel nō. Excludēs p̄b̄a

¶ Ad hec quē caduca ista felicitas vehit vel scit eaz: vel nescit esse mutabile. Si nescit: quēnāz b̄ata fors eē p̄t ignorātie cecitati. Si scit metuatur: necesse est ne amittat quod amitti posse nō dubitat. Quare cōtinu⁹ timor nō finit esse felicē. an vlt̄i amiserit: negligendū esse putat. Sic quoq̄ perile bonum est qd equo aīo ferat amissum. Et qm̄ tu idē es cui p̄suasus est: atq̄ insitū p̄ multis demonstratiōib⁹ scio mētes hoīm nullo esse modo mortales. Cūq̄ clarū sit fortuitam esse felicitatē corp̄is morte finiri: dubitari neq̄t si hec afferre beatitudinez pōt: q̄n omne mortaliū gen⁹ in miserā mortis finelabat. Q̄ si multos scim⁹ nō morte soluz: verū etiā dolorib⁹ supplicijsq̄ beatitudinis fructū quēsisse: quonā modo p̄sens vita facere beatos potest: que miseros trāfacta non efficit.

¶ Si amiserit bonū fortuitū: et putat illud negligendū. i. non curandū tunc illud bonū erit valde exile qd amissū ferat equo animo. i. equali animo sicut cōseruatum: et p̄ cōsequens illud nō est summū bonū. Hora ex tertio hui⁹ p̄sa. ix. Vera et p̄fecta felicitas facit hoīem potentē: reuerendū: celebrē et letū. Ergo vera felicitas excludit timorē: et p̄ cōsequēs cōtinu⁹ timor q̄ excludit leticiā nō finit eē felicē. An Sēp̄. ix. eplā. Ille beatissim⁹ ē et secur⁹ sui possessor q̄ crastinū diē sine sollicitudine expectat. Itē nota ex q̄ felicitas p̄sistit i specularōe dei et substantia sepata: ipa excludit cecitatem ignorātie: in q̄ ignorātia felicitas esse nō potest.

¶ Et qm̄ tu idē es. Hic p̄b̄a ponit tertiā rōem: q̄ talis ē. Si beatitudo p̄

stere i reb
bō in mo
citatē. sic
tur beitu
pluafum

Stabu
Stern
Et flu
Lura
Ado
Bib
Illu

um. i. hoī
ctos. que
q̄. i. i. sup
tuit ioma
d. nullo
licrans
plclitāt
cā beari
bona fo
ois bon
tem con
ne mori
tudinē.
est multi
omnes l
sepatur
tionabil
rie. s. ab
dēdo en
tozē p̄m
dī
ro pedun

Liber II Osetrum III

heret i rebus|fortunis. cū bona fortuna finiunt morte hoīs:sequit q oīs
bō in morte heret miser. qd nō est vep. qz multū per mortē psecuti sunt fel-
citātē. sicut martyres ⁊ alij sancti: qd perpesti sūt maria to amētāt sequerē-
tur bñdū in aīa. dicit ergo sic in lra. **Qm tu idē es hō cui ego scio esse**
psuasum p multis. i. valde multis demōstrationibus. mētes. i. aīas hoīum

Metru quartu libri secudi.

q **Elisquis** volet perbennem.

Eautus ponere sedem.

Stabilisq; nec fonori

Sterni flatibus euri:

Et fluctibus minantem

Lurat spernere pontum:

Montis cacumen alti

Bibulus vitat arenas.

Illud protervus auster

um. i. hoīem labatur in miseriam in fine mortis. Sed si scim⁹ multos. i. san-
ctos. quesisse fructum beatitudinis nō soluz morte: verum etiā doloribus.
qz. i. z supplicijs. quonaz modo. i. per quē modū. pñs vita supple bonis for-
tuit⁹ iornata. pñ facere btōs. qvltā trāfacta. i. emingat. nō efficit miseros. q
d. nullo mō. Mora cui⁹ pñtia ē cā felicitatis: ei⁹ absentia ē cā misie z ife-
licitatis. Sic. n. nauta p sui pñtiāz ē cā felicitat⁹ [nautis: sic ei⁹ absentia ē cā
pñtationis eius: ex. ij. phicōp. Si ergo bona fortuita p sui pñtiam essent
cā beatitudinis. p sui absentia eēnt causa miserie. Luz autē in morte hoīs
bona fortuita relinquunt hoīem fugiendo: z homo relinquat ea moriēdo
oīs homo post mortem eēt miser z infelix. qd falsum ē. nam multi post mor-
tem consequuntur beatitudinez. z qz forsan aliquis diceret mortuo homi-
ni moritur z anima eius. z sic post mortē homo nullam consequetur beati-
tudinē. hoc excludens pñia dicens ad boētū. tu es idē ille cui persuasum
est multis demonstrationibus a nīmas oīum esse immortales. Mora q
omnes leges in hoc conveniunt qz aīa iřellectiva hominis sit immortalis
separat enim ab alijs sicut perpetuū a corruptibili ex. ij. de aīa. z hoc ē ra-
tionabile: qz anima iřellectiva iřmaterialis nō est educta de potentia mate-
rie. s. ab extra. s. a deo. Ipsa enī sūm beatū Agū. creando infundit⁹: z iñfun-
dēdo creat⁹. ppter quod cū absciso materie sit causa ppetuitatis p cōmēta-
tozē pmo celi z mūdi. aīa iřtellectiva iřmaterialis existens: i. pā ē immortalis
Alisquis volēt perhennē. Hic incipit quartū metrū huius scēdi. quod
dī metrū anacremicū ab iñctore. i. ab icū a pede pñānte. dimetrū a nīe
ro pedum. cathalecticum qz deestyna syllaba ad complementū metri. buic

nullo modo
eē mortales
Et cū sit cla-
rum. i. man-
festū. fortui-
tam felicitas
tem finiri. i.
terminari mor-
te corporis ho-
minis. neq̃
l. non potest
dubitari si ē
fortuita. feli-
citas p̃or af-
ferre. i. dare
beatitudinē
quin oē ge-
nus mortali

metro adiungit metrum feregratum: sic dictum ab inventore. de quo superius dictum est. In hoc ergo metro proba commendat vitam mediocrem per tale meta-
phoram. Edificium constructum in loco nimis alto urgetur tempestatibus ventorum
et fundatum in loco arenoso defluit. si fundatum in loco humili et saxoso utrum-
que vitat incommodum si vita prius nimium eleuata prosperitate vel nimium depressa ad
ueritate fre-

quent enectu
inopinato ca-
lamitatibus
defluit. medi-
ocritas autem se-
cura permanet
Dicitur et in ista.
Quisquis homo
cautus volet
ponere sedes
perennem. id est. fir-
mam mansionem
et ipse stabilis
erit. nec
velit sterni. id est.
deici. sono-
ris flatibus eu-
ri illius veteri.
quisquis curat
spernere pon-
tum minantes

**Totius viribus urget.
Hec pendulum solute
Pondus ferre recusant
Fugiens periculosam
Sortes sedis amene:
Humili domum memento
Certus figere saxo
Quamuis tonet ruinis
Miscens equora ventus:
Tu conditus quieti
Felix robore valli:
Duces serenus euum
Ridens etheris iras.**

fluctibus. id est. mare fluctuans. ille vitet cacumem. id est. summum altum montis. et vitet
arenas bibulas. id est. siccas. Tunc assignat casum quem debet vitari in edificando
cacumem altum montis. quia illud. id est. cacumem alti montis urget. id est. infestat auster per-
terit. id est. veteris impetuosis. Tunc assignat causam quam debet vitari arene. quia hec. id est.
arene solute. id est. disjuncte per siccitatem. recusant ferre. id est. nolunt portare. pendulum
pondus. id est. labile pondus. Tu ergo fugies periculosam sortem. id est. eventum. amene se-
dis. id est. amene mansionis. et certus existens memeto figere. id est. stabilire domum tuam
in humili saxo. id est. depressio lapide. quis veteris miscens equum. id est. voluens maria. to-
net. id est. seniat. ruinis. id est. flatibus ruinosis. tu felix conditus robore. id est. firmitate. qui
eti. valli. id est. munitiois. et tu serenus. id est. tranquillus. duces. id est. ages eum. id est. vitas
tuam. ridens. id est. deridens et per nihil habes iras. id est. persecutores etheris. id est. aure vel
venti seculis. Hora quod omnis virtus superfluitate corrumpit. cum virtus persistat in
medio. Est. id est. n. virtus hitus electus inmediate persistens recta ratione determinat
sed omnis superfluitas tanquam viciosa vitanda est. Probata et docet vitare superfluum perpe-
ritatem: quam designat per cacumem alti montis. quam prosperitas plerumque impugnat inui-
dia et potentia magnatum. quam per veteris impellente designat. Docet etiam vitare nimiam
paupertatem: quam designat bibula arena. quam paupertas feculat ferre indigentiam necesse
quia per pondus pendulum designatur. Indigentia. nam. quatuor homines ad modum penduli pon-
deris. Hora securitas sed nullum in retho. sua. est virtus incommoditates in-

Liber II Prosa V

minores et inchoate rei affines non formidās. quā securitas maxie appetēda ē. propter quod pbia docet appetere vitā mediocrē quā reddit hōiez securū: sicut illud poeticū. Medio tutissimū ibis. et catho. Tuta magis pupis ē modico quā flu- mie fert. Quā vitā mediocrē designt p hūile sārū: in quā edificii ipetu vēti si- ſiſcit nec inūdatōib⁹ tanq̄ bibula arena dissoluit. Nota quod duplex ē pau-

Prosa quinta libri secundi

Ed quā rōnū iam in te meaz fomenta descendunt: paulo validioribus vten- dum puto. Age. n. si iā caduca et momenta- nea fortune dona nō essent. Quid in eis ē quod aut vestruz vnq̄ fieri queat aut non perspectum consideratumq̄ vilescat.

gras. volun-
taria et leta:
alia inuolūta-
ria et tristis.
pma pauper-
tas ē appetē-
da. scda fugi-
enda. De pri-
ma loq̄tur se-
neca in epla.
honestas res
est leta paup-
tas paupertas
enim expedi-

ta secuta est. Et. xvij. epistola. Lucille incipe cū paupertate hīe. commer- ciū. aude ptenere opes. nemo alius ē deo dignus: q̄ qui opes p̄tēpserit. Scda paupertas. i. inuolūcaria et tristis fugienda ē. qz mortalis est: et rōe tri- sticie stupefacit et corrumpit naturam.

Sed quā rōnū iam in te. Hic incipit q̄nta p̄sa huius scdi: in quā pbia ponit remedia magis mouentia boetiū ad ostendendum quod bona fortu- ne sūt cōtēnenda: et minus eē dolēdū de amissōe eoz. Ista aut remedia sūt rōnes sumpte ex p̄ditōe p̄ticularium bonoz fortune. i. diuitiaz. bonoz. po- testatū et glie. Et p̄mo ostendit hoc de diuitijs. quod nō sūt magnopie appetēde ponēdo vnā rōnē generalē respiciētes oīa bona fortune. Scdo ponit rōes de diuitijs. ibi. diuitie. P̄mo intendit talē rōnē. Null⁹ magnopie d̄z illud appetere quod nō pōt eē suū: et quod in se p̄sideratū ē vile. s. oīa bona fortuita sūt h̄mōi: qz sūt mutabilia. id nō pōt eē p̄pria hōis. et in se p̄siderata vilescūt. Et rē. vñ dicit in lra. Qm̄ fomenta. i. medicamenta meaz rōnū. i. te descendūt qz ego video te paulatim fortunā ptenere. puto eē vtendū paulo validiorib⁹ bus supple rōnibus. i. magis mouentib⁹. Age est aduerbiū hortādi. si enī dona fortune non essent caduca id est casualia. et momentanea id est trāsito- ria ad modum momenti. quid est in eis quod vnq̄ queat fieri vestrum aut perspectum et in se consideratum non vilescat: quasi diceret nihil.

Nota quod bona fortune sūt caduca et transitoria. quia dicit seneca. lxxvi. epla. Bīa bona fortūe nobis accidunt sed non adherēt. et si abducantur sine vlla nostri lacrimatione discedunt. ex quo patet: si mutabilia sunt quod non sunt propria bona hominis: quia sicut eundem senecam. Nihil propriū dicas quod mutari potest. Nota quod bona fortuita in se considerata vile- scant: quia dicit Iohannes crisostomus. Bona fortune in seipsis ve- terascunt et consumūtur: aut ab extraneis dolo vel violentia vel calumnia diripiuntur.

¶ Diuitie ne vel vñ vel sui natura. Hic pñia ponit rationes de diuitijs in
spectali q non sint magnopere appetende. Scdo pbat hoc generaliter de
diuitijs. ibi. Quid autē. Prima diuiditur in quinç ptes fm q quinç sūt
genera diuitiar. que pbat nō mltū eē appetēda. s. pecunia. gēne. possessio
nes. vestes ⁊ famuli. Prio ostendit ppositū de pecunia. secundo de gem
mis. ibi. An
gemmar ter
cio de posses
sionib⁹. ibi.
An vos. qñ
to de vestib⁹
ibi. Jam hō
quinto de fa
mul. ibi. An
hō. Prio
duab⁹ rōib⁹
probat diui
tias non mlt
tum esse ap
petēdas. se
cūda ibi. At
eadez. Pñia rō talis ē. Illa nō sūt multū appetēda: q nec ex sui natura nec
ex natura vtentis sunt preciosa. diuitie sunt hñōi ergo ⁊c. maior nota: qz
nihil appetitur nisi bonū ⁊ preciosum. Minor declarat. diuitie non sūt bo
ne ex sui natura: qz non faciūt bonū eū cui adueniunt. nec sunt bone ex p
te vtentis: qz non inquātū cōseruāt. sic. n. faciunt hōiem auarū. nec in quā
tum distribuunt: qz sic relinquūt hōiem. dicit enī in lra. Diuitie vel sunt p
ciose sui natura: aut natura vestri vtētium eis. ⁊ quid eaz est potius. i. pre
ciosius. an aurum aut vis congeſte pecunie. i. congregate. Atqui pcerte.
hec. s. diuitie nō sunt preciose pseruando eas: qz melius nitent effundēdo
. i. distribuendo eas qz coaceruando. i. retinēdo eas. siquidē auaricia que
pecuniā coaceruat: semp facit hōies odiosos. ⁊ largitas que pecuniā effū
dit: facit claros. i. honestos. Subdit. ⁊ si illud qd transfertur in alterū nō
potest manere apud quenq: tunc ē preciosa pecunia loquēdo ironice. cum
ipsa vsu largiēdi trāslata ī alios desinit possideri. Notādū q aliqd ē bo
nū duplrvl ex natura sui: vel ex naturavtētis. Illō dī bonū ex natura sunt:
qd a se vel ī se hzyū sit bonū. ⁊ cuiusqz aduenit facit ipm bonū sic rō recta.
parit filia. Sed illud dī bonū ex parte vtentis: quo si aliquis conueniēter
vtat aliqd bōi īde puenit. Un nota s; beatū Berh. Sol⁹ error hōim fa
cit q aurum ⁊ argentum reputantur preciosa: cū sint nisi terra rubea ⁊ al
ba. Nota q seneca. lxxvij. epla pbat diuitias non esse bonas sic ar
guit. Quod bonum est bonus facit. diuitie non faciunt bonos. ergo diui
tie bone nō sunt. Item illud quod potest contingere contemptissimo ⁊ tur
pissimo bonum nō est. diuitie aut ⁊ lenoni ⁊ taniste contingunt. ergo bone
nō sunt. Item bonū ex malo non fit. diuitie autem fiūt ex auaricia q mala
ē. ergo bone non sunt. At eadē si apud vñū. Hic ponit scdā rōem q

¶ Diuitie ne vñ vel sui natura pñia
sa sunt. Quid earū potius: aurū ne an vis
congeſte pecunie. Atqui hec effundendo
magisqz coaceruando melius nitent. Siq
dem auaricia semper odiosos: claros lar
gitas facit. Qz si manere apud quenq nō
potest quod transfertur in alterum: tūc est
preciosa pecunia cū translata in alios vsu
largiendi desinit possideri. At eadez si

talis est. Illa nō sūt mlti appetēda q̄ a plibus nō pnt possideri: et nō trā-
seūt ad aliū sine paup̄tate alioꝝ. diuitie sūt h̄mōi. q̄ rē. vñ dīc in lra. Si ca-
dē pecūia quāta ēvbiq̄ gētiū. i. apud oēs gētes. si illa p̄gerat ap̄d vnūz ho-
mīnē: ipsa fecerit ceteros hoīes iopes sui. i. carētes. vñ vñ p̄ter tota. i.
sūl. replet auditū mltōꝝ. diuitie aut̄ nō pnt trāsire ī plēs nisi p̄minute. i. diuis

apud vnum quanta est vbiq̄ gentium con-
geratur: ceteros sui inopes fecerit. Et vñ
quidēz tota: tota pariter multorum replet
auditum. Elestre vero diuitie nisi commi-
nute in plures transire nō possunt. Quod
cum factum est: pauperes necesse est vt fa-
ciant quos relinquunt. Dīgitur angustas
inopesq̄ diuitias quas nec habere totas
pluribus licet. et ad quemlibet sine cetero-
rum paupertate non veniunt. An gem-
marum fulgor oculos trahit. Sed si quid
est in hoc splendore precipui. gemmarum

se ī p̄tes. qd
cū factū ē. s.
q̄ cōmīnute
trāsēunt ī ali-
os: nec ē vt
illos faciāt
pauperes q̄s
reliq̄unt. Et
tūc exclamat
p̄ diuitias di-
cens. Dīgit
supple dico
diuitias esse
āgustas. i. ar-
tas. q̄ p̄ et in-
opes. q̄s nō l̄z
plūb̄ h̄ie to-
tas. et q̄ nō ve-
niūt ad quē-
libz sine pau-
ptate cetero-

rū. i. alioꝝ hoīm. Nota q̄ diuitie n̄ veniūt ad quēlibz sine alioꝝ paup̄ta-
te qz dicit seneca in de remēdijs p̄pecuniā p̄didisti: quāvt h̄ies ali? an te p̄-
didisti. p̄didisti pecuniā: habes vno piculo min⁹ q̄ te felicē si cū illa auariciā p̄-
didisti. Et idē. lxxv. iij. eplā dīc. Diuitie aīos īstāt. supbiā pariūt. iuidiā p̄-
hūt. mentē alienāt. timorē inducūt īsolētiā faciūt. nihil aut̄ aliud īsolētiā
ē q̄ spes false magnitudinis. q̄ diuitie bone non sunt.

¶ An gemmarū fulgor oculos trahit. Hic ostēdit p̄bia q̄ gēme nō sūt appe-
tēde tanq̄ p̄p̄iū bonū hoīs. intēdēs talē rōnē. Quicqd bonitatis vñ p̄e-
ciositatis ē in gēmis: hoc cōsistit in luce et splēdore gēmarum. sed lux gem-
marū nō ē p̄p̄iū bonū hoīs. s̄ est bonū ipsarū gēmarū. q̄ rē. vñ dicit in lra.
An fulgor gēmarū trahit ocl̄os hoīm. supple ad p̄cupiscēdū eas tāq̄ p̄p̄iū
bonū. s̄ si quid ē p̄cipui. i. p̄ciositatis in h̄ splēdore. illa lux ē gēmarū et nō ho-
minū. q̄s quidē gēmas vehēmētē admiror hoīes mirari. i. mirādo deside-
rare tanq̄ bonū suū. qd enī est carēs motu aīe atq̄ p̄page. i. cōiunctiōe mē-
broꝝ. q. d. quid reperitur in reb⁹ inanimatis qd iure videatur. i. vide-
ri debeat. eē pulch̄ rei aīate. q̄ p̄ rōnabili nature. q. d. nihil. q̄ gēme tā-
etl̄ p̄ q̄uis trahunt. i. recipiant. aliqd postreme pulchritudinis. opa. i. dī-
ligētia p̄ditoris. q̄ p̄ sui dīstīctiōe. i. specīfica formatiōe. tñ ipse collocare
infra vestrā excellētiā. i. dignitatē. nullo mō merebant vram admiratiōem

Nota q̄ non est glīandū de gemmis tanq̄ de p̄prio bono. qz dicit seneca

pli. epla. Nemo gloriari debz nisi de suo. qd. n. est stultius qm in boie aliena
laudare. qd. e eo demeritis q ea mirat q ad aliu transferre ptinus possunt
no faciunt equu meliorē aurei freni. Nota q quadruplex est pulchritudo
pria e aialiu ronalium. scda e brutoz sensibiliu. tertia plantaz vegetabiliu.
quarta e rez inaiatarum. in quo genere gēme collocant. ppe qd dic pbia.
si genuine tra

hūaliqd po
stre pul
chritudinis.
t. vltune pul
chritudinis.
¶ An vos a
groz pulchri
tudo. hic p
bat pbia idē
de possessioi
b? sic d agri
intēdit hāc
finiam. Boni
tas agroꝝ vlt
pstitit in pul
chritudie eo
ruz que dele
ctat aspectū

est luxilla: non hominum. Quas quidem
mirari homines vehementer admiroꝝ.
Quid est enim carens anime motu atq
membrorum compage: quod animate ra
tionabiliq nature pulchrum esse iure vi
deatur. Que tametsi cōditoris opera sui
q distinctione postreme aliquid pulchri
tudinis trahunt infra vestraz tamen excel
lentiam collocate admirationem vestram
nullo mō merebant. An vos agroꝝ pul
chritudo delectat. B. Quid ni. Est enim
et talis pulchritudo nō magis ē ipius hois q pulchritudo floꝝ vel stellaz
q ē delectant aspectū hois. et in nihil ad hoiem pulchritudo istoꝝ vel boi
tas agroꝝ pstitit in vtilitate eoꝝ q ē ad sustētarōem boie. sz bec possessio
agroꝝ nō ē multū appetēda vt sit ampla: q natura paucis ē ptenta. vñ dic
in lra. An pulchritudo agroꝝ delectat vos vt gaudeatis de ea tanq de bo
no vso. et dic boen? qd ni. i. quare nō delectaret. ē enī pulchra portio opis
pulcherrimi. i. mōi. sic nos gaudem? facie. i. aspectu. maris serenī. i. trāqlli
sic. i. eadē rōe miramur celū. sydera. solē. q p et lunā. Bñdit pbia. Num. i.
nūquid aliqd hoꝝ attingit te tāq ppiū. q. d. nō. nūquid audes gliari splēdo
re alicuius talioꝝ tanq tuo. q. d. nō. nūquid tu ipse distinguēris. i. ornaris
vernīs floribus. q. d. certe non. nūquid tua vbertas. i. fertilitas. intume
scit. i. superbit in estiuos fructus id est per estiuos fructus. q. d. non. quid
raperis. i. circūdaris. inanibus gaudijs. supple reputando ista eē tua bo
na. quid ampleraris externa bona p tuis. q. d. frustra hoc facis: q fortuna
nunq faciet esse tua que natura rerum a te fecit esse aliena. Tunc dicit phi
losophia. non nego quin ista possunt tibi esse vtilia. fructus enim terrarū
proculdubio debentur alimentis animantium. i. animalib? p alimētis. sz
si velis replere indigentiam nature. q satis est. i. ad sufficientiā nihil est. i.
non oportet q petas. i. desideres. affluētiā fortune supple ad dilatan
dum et ampliandū agros. natura. n. paucis contenta est. cui? satietatem
si velis vrgere. i. cogere. supfluis supple cibis et potibus. illud qd nifude
ris ventri superfluum. aut fiet inuocundū. i. triste aut fiet noxiū. i. periculo

Liber II Prosa V

sum. Hora q̄ ex ista p̄t formari talis rō. Si illud qđ videtur magis inēz
nō inest: nec illd qđ min⁹. s̄ magis videt q̄ hō debz gl̄ari de pulchritudi
ne celi ⁊ stellarum ⁊ nō dz. qz nihil horz est suū. e: go min⁹ dz gl̄ari de pul
chritudine agroꝝ ⁊ aliarū possessionū. Hora q̄ natura nō est oneranda
superfluis: sed est alenda paucis. quia paucis contenta est. Unde seneca.

xi. epistola
St ad natu
rā vixeris nū
q̄ eris paup
si ad opinio
nē nūq̄ eris
dices Exigu
um natura d
siderat: opt
modo immē
sum. Et bea
tus Augusti
nus dīc. Su
mēda sūt ali
menta tanq̄
medicamen
ta. Et Grego
rius. Dū ven
ter nimia sa
tietate exten
ditur: acule⁹
libidinis su
scitatur. Ho
ra q̄ Aresto.
in quadā epi
stola ad alex
andruz dicit
Qui trans
greditur de
bitum modū

pulcherrimū operis pulchra portio. Sic
quondam sereni maris facie gaudemus:
sic celum. sydera. solem. lunamq̄ miramur
.p. Num te horuz aliquid attingit. Nun
audes alicuius talium splendore gloriari.
An vernis floribus ipse distingueris. aut
tua in estiuos fructus intumescit vbertas.
Quid inanib⁹ gaudijs raperis. Quid ex
terna bona p̄ tuis amplexaris. Nunq̄
tua faciet esse fortuna: que a te natura rerū
fecit aliena. Terraruz quidem fructus ani
mantium pculdubio debentur alimentis:
Sed si qđ nature satis ē replere indigētā
velis: nihil est qđ fortune affluentia petas
Paucis enim minimisq̄ natura contenta
est. Cui⁹ satietatē si supfluis vrgere velis:
aut iniocondū qđ insudcris fiet aut noxiū

in pleno ⁊ in vacuo: non poterit euadere furorem egritudinis ⁊ molesti
as infirmitatum. Qui ergo appetit viuere et dominare: renunciat deside
rio proprie voluptatis. Nec comestione comestioni superaddat. quia
omnis incontinens voluntarie est ergotans secundo Ethicorum. Et sub
dit. Audiui ab ypocrate q̄ conseruauit dietas pro quibus debilitatem cor
poris sustinebat. Cui dixit suus discipulus. Doctor egregie si velles be
ne comedere: non sustineres tantam corporis debilitatem. Cui respondit
ypocrates. Ego comedam vt viuam non viuo vt comedam. Unde dicit
Aresto. Ibidem Alimentū propter durabilitatem est querēdū: non durabi
litas p̄c alimentū. Subdit Mitos noui q̄ diuiniuerūt de alimēto ⁊ come

stione abstinentes a suis appetitibus et pccantes gule vltutes tpeate p dietas
qui fuerunt sanissimi corporis longioris vite et bone appetitus.

¶ Itē hō. hīc pbia ostēdit q nō sit gaudendū de pulchritudine vestīz tanq̃
de pprio bono. arguit sic. De illi pulchritudine nō est gaudendum q nō
ē hōis pulchritudo. s pulchritudo vestīū nō ē hōis pulchritudo. s ē iparū
vestīū. igitur

et. vñ dicit i
lia. Jam pu
tas pulchrū
eē. i. tue pul
chritudini a
scribēdū. ful
gere varijs ve
stib. q. d. si
debes h pu
tare. qz. i. ve
stium. si spēs
.i. pulchritu
do. est gta. i.
delectabil in
tuitu. ego mi
rabor naturā
materie vesti
um. aut mira
bor ingeniu.
.i. subtilitatē
artificis ve
stē formatis
nihil ascribē
do tibi. No
ta q splēdor
bitus exteri
oris n fac ho
minē melio.

rez. nisi fulgeat bitus mentis interior in eo. vñ seneca. Null dicit gladiū
eē bonū si baltheus eius de aurar. ē. et vagina gēnis distincta. s gladi. ho
nus ē qui bñ incidit et bonū acumen hz. et mucro bon. ē q oē munimē rup
turus ē. vñ sunt xpus. Aurea nobilitas luteā si vestiat ollā. Ad iō sequitur
hāc minus eē luteā. Itē poeta inquit. Linge caput lauro. tege corp. geni
mis et auro. Si fueris pridem remar. ebis rusticus idem

¶ An hō te lōgus ordo famulor. hīc pbia ostēdit n eē glādū de mltitudine
famulor tanq̃ de pprio bono. et arguit sic. Famuli aut sūt pueri i morib.
et sic sūt nociui. aut sūt bene moriginati. tūc nihil ad te. qz hec pbitas ē fa
mulor et nō tua. vñ dicit in lia. An hō longus ordo famulor facit te eē fe
licem. qui. i. famuli si sint viciosi morib. tunc sūt supnitiosa sarcina. i. pi
culosum pondus ipsius domus. et sūt vehemēter inimica sarcina ipsi dño

Jam hō pulcr varijs fulgere vestib. pu
tas. Quaz si grata intuitu spēs est: aut ma
terie naturā: aut ingeniu mirabor artificis
An hō te longus ordo famulor facit eē fe
licē. qui si viciosi morib. sint: pñitiosa do
mus sarcina et ipsi dño vehemēter inimica
Si vero pbi sint: quonā mō in tuis opib.
aliena probitas numerabitur. Ex quib. oi
bus nihil hor. que tu in tuis computas bo
nis: tunc esse bonum liquido monstratur.
Quib. si nihil inest appetēde pulchritudi
nis: quid est q amissis doleas vel leteris
retentis. Qz si natura pulchra sunt. quid
id tua refert. Nam hec per se a tuis quoq̃
opibus sequestrata placuissent. Neqz enī
idcirco sunt preciosa q in tuas venere di
uitias. Sed quoniaz preciosa videbantur:
tuis ea diuitijs annumerare maluisti.

hō nō
m in tu
quib. oib.
putas in
scribi p

Quid
tis. su
Atqu
quippe
precio
illud
mult
re q
non

tibi vi
puer
zao bu
et si vidi
remedi
seque
qd ipi
venere
est. qu
¶ Qu
non est
dam p
la non
petunt
appetu
bomo
autem
credo
nitias
plurib
suppel
pernu
qui me
cupidi
qui pe

V

f. si predicta
sc̄ pulchra na
tura. i. pp̄t na
turā pp̄lam.
quid refert id
tura. i. qd̄ pti
ner b̄ ad te. q
d. nihil. nam
hec seq̄strata
.i. diuisa a tu
is opib⁹. p se
placuisse. si
em̄ idcirco tū
p̄ciola & i se
as uenere di
uitias. f. qm̄

Nota qd fuit
postea dicitur
filiarius inimicus
quod seneca in de
a formice. pda
illd laudadu e
tu ferit si multu
quod propriu

¶ Quid autē tanto fortune strepitū. Hic p̄bia oñdit generaliter diuitias non esse appetendas magnopere. Et facit hoc tribus rationibus. Secunda nam ponit ibi. Ita ne. terclam ibi. Ego vero nego. Prima ratio est ista. Plura non sunt multū appetenda p̄ que homo non cōsequitur ea p̄pter que appetuntur. s; p̄ diuitias homo nō cōsequit̄ ea propter que diuitie appetunt̄. appetunt̄ enim diuitie propter fugam indigentie. quam fugam indigentie homo non consequitur per diuitias. sicut declarat in littera dicens. Quid autē tanto strepitū. i. labore. desideratis. i. cū desiderio insistitis fortune credo vos quātis fugare indigentia copia. i. diuitijs. q. d. iō desideratis diuitias vt suppleatis vestra indigentia. s; hoc cedit vobis in contrariū. qz plurib⁹ administris. i. adiutorijs. est opus ad tuendas veritate pretioze suppellectilis. i. possessionis. verumq; illud est permittis eos indigere qui permulta possident. z etiam contra. i. per contrarium. illi minimo indigent qui metantur. i. mensurāt suā abundantia. non superfluitate ambitus. i. cupiditatis. sed necessitate nature. Nota fm̄ senecaz. permultis indigent qui permulta possident. p̄pter quod multe diuitie non fugant indigentia.

sed magis exciteat. unde poeta. Nulla distari ratione potestas auari. Eos faciunt inopes. quas cumulatis opes. Nota circa hoc q. dicit. nimium in digent. dicit seneca. lxiij. epla. Thaurus paucissimorum iugerum pascuis impletur: et una silua pluribus elephatibus sufficit. homo terre pascitur et mari. quid igitur tam insatiabilem ventrem in natura dedit nobis: cum tam modica corpora nobis dederit:

ut fastissimum edacissimum moribus animalium auditat et vincemus. quantum enim est quod nature datur: pro illa educat. non fames nisi ventris nobis magno postulat. sed ambitio. ventri autem obediens loco aliam nuntiamur non hominum.

¶ Ita ne autem nullum. Hic ponit secundam rationem. secundo concludit manifestum errorem hominum ibi. q. vero late. Et ratio talis est. Illa non sunt appetenda quibus appetitis homo putans se talibus ornari facit iniuriam suo creatori. sed bona exteriora sicut diuitie sunt huiusmodi. ut declarat in littera. ergo etc. Et dicit O homines nunquid nullum bonum est proprium atque insitum id est naturale et intrinsecum vobis. ita ut queratis bona vestra in externis rebus id est intrinsecis rebus. et in rebus sepositis id est a vobis seorsum positis. q. d. immo in vobis est bonum si considerare vultis. sed sic est versa id est mutata conditio rerum ut animal diuinum scilicet homo qui est similis deo. non aliter videatur sibi splendere nisi in possessione suppellectilis inanimata id est bonorum exteriorum que sunt inanimata. et alia quidem ab homine contenta sunt suis bonis: vos autem homines deo. confirmati mente captatis. i. queritis ornamenta vite excellentis nature a rebus infimis. i. inanimatis. quod est erroneum. nec intelligitis quantum iniuriam faciatis creatori supple. pervertendo ordinem ab eo institutum. Ille. n. creator voluit humanum genus prestare. i. excellere omnibus terrenis. sed vos detruditis vitam dignitatem infra que rerum infima. quod probatur ex hoc. Nam omne bonum est preciosius eo cuius est bonum. cum vos iudicatis vilissima rerum: sicut sunt bona fortune. esse vestra bona. vos submittitis. i. subijcitis vosmet

iplos et de
adit homi
teris rebu
stias si del
s homibus

stram
Ma
est con
rum vo
metup
tis. q
Hum
ut tu
gnos
stias
teris
est: bo
verol

deo. qu
pus hu
re hosp
bilis er
stia. yn
Et vol
vobis
Et sub
phiber
deratio
in gny
debet
¶ Qu
mun
quid p
et app
tur sed
perdur
quid est

Liber II Prosa V

ipfos eisdem vestra existimatione. i. opinione. et hoc non immerito cadit. i. accidit homini. Nam illa est conditio humane nature. quod tunc. i. tunc. tamen excellat ceteris rebus: cum se cognoscit. eadem tamen natura humana redigatur infra bestias si desierit se nosse. Nam ceteris animantibus natura est ignorare sese. Sed hominibus venit. i. prouenit ex vicio. Nota quod homini est institutum proprium

stram infra queque infima detruditis.

Nam si omne cuiusque bonum eo cuius est constat esse preciosius: cum vilissima re tum vestra bona esse iudicatis. eisdemque vosmetipsos vestra existimatione submittitis. quod quidem haud immerito cadit. Humane quippe nature ista conditio est. ut tum tantum ceteris rebus: cum se cognoscit excellat. Eadem tamen infra bestias redigatur si se nosse desierit. Nam ceteris animantibus sese ignorare natura est: hominibus vero vicio venit. Quam vero late patet vester hic error qui ornari

bonum quod
est recta ratio:
que semper de
precatur ad op
tima. in cuius
actu et specu
latione consistit
fecilitas.
quod sapiens ma
xime est felix
.x. Ethico. et
homo curas
intellectus deo
amantissimus
videt ibidem
ideo non est
querendum bo
num hominis
in rebus exter
nis. Nota
quod homo mere et
ratione est felix

deo. quia secundum senecam. Non nihil aliud est quam pars diuini spiritus. mersa in corpus humanum. Et dicit idem. quod animus rectus est quasi deus in humano corpore hospitatus. Et idem dicit. Disce potius animum extollere in imensum: nobilis enim et generosa res est. Nota quod homo seipsum ignorans deterior est bestia. unde boetius in tractatu de summo bono. allegans commentatorem dicit. Ne vobis hominibus qui de numero bestiarum computati estis. diuinum quod in vobis est non cognoscetes. propter quod ad superiora ascenditis. et deo siles estis. Et subdit. Diuinum autem in homine vocat intellectum et rationem. Nota quod nihil prohibet vnam et idem esse nobiliorem et ignobiliorem: quod diuersificat secundum gradum seu perfectionem. Unde quis homo secundum se et simpliciter sit nobilior bestiis. tamen in gradibus deficit ab aliquo quod sibi debet secundum naturam: scilicet cognoscere se: quod non debet bestiis sic est ignobilior bestia.

Qua vero late patet. hic philosophia concludit manifestum errorem hominum dicens. Homines quod late patet vester error. qui existimatis aliquid posse ornari ornamentis alienis. sed illud fieri nequit. Nam si aliquid luceat et appositis sibi et non ex pulchritudine propria tunc appositum illa laudatur sed illud quod est velatum et tectum appositis illis. illud nihilominus perdurat id est perseverat in sua feditate id est turpitudine. Nota si aliquid est fendum in se. eius feditas non tollitur per quicquid extrinsecum

unde dicit poeta. Aurea nobilitas luteam si vestiat ollam. Nō ideo sequitur hanc minus esse lutum. Et quidā clericus respondēs mulieri querentī, vtrum esset pulchra: dixit. *Q* dñā pulchra sūt tibi appensa.

¶ Ego xō nego illd esse bonū. Hic pōit terciā rationē q̄ tal est. Illud non ē mltū appetēdū qd nocet possidēti. s̄ diuitie sepe nocuerūt possidētib⁹ qd declarat ex duobus.

Primo qz diuitie faciūt possidētes de se falsa opinari vlt existiare. Secundo. qz faciūt possidētes amissa securitate timere. vñ dicit ī lra. Ego pbi losophia nego illd eē bonū qd noceat hñti. nūm id mētiōr. in q̄s minime. atqz p̄ certe diuitie p̄sepe nocuerūt possidentib⁹. qz quisqz hō eo q̄ ipse est auidus magis allent eris. ipse putat illum hominem solū dignissimū. qui habet. i. possidet. quicquid vsqz est auri z gemmarum. Tu igitur homo qui in diuitijs constitutus nūc ptimescis gladiū qz pro z contum. si intrasses callem. i. semitam huius vite. tanqz viator vacuus coram latrone securus cātares. Tunc inuehitur d̄ diuitias. *¶* preclara btitudo opū mortaliū. z loquitur ironice. q. d. minime p̄clara. quā tu hō adept⁹ fueris securus eē desistis. Nota diuitie nocēt hñti. vñ arist. i. ethi. dicit. Tales qd errorē hñt bōa. qz mltis ptingūt detrimēta ex xp̄is. mlti. n. p̄p̄ diuitias p̄ierūt. Nota qz mali tñ diuites reputāt eē dignos. vñ di. ambro. Ita incubuerunt mores hoīm ī admiratōe diuitiāz vt nemo nisi diues putet dign⁹. Nota diuitie si reddūt hoīez securū. vñ Iuuenal poeta. Panca l3 portes argēti vascula puri. Nocte iter īgressus cōtū gladiūqz timebis. Et mote ad limē trepidabis arūdinis vmbra. Cātabat vacu⁹ corā latrone viator. Et Sen. xiiij. epis. diē. Audū larro trāsmittit etiā ī obfessa via paup̄i par ē. z. lxxiij. epis. dicit. Quisqz se multum fortune dedit. ingentē sibi materiā p̄turbarōis fecit vñā hec via ē ad tuta vadendi externa despiciere. z honestū p̄tentū esse.

posse aliqd ornamētie existimatis alienis. At id fieri neq̄t. Nā si qd ex appositis luceat: ipsa qdē q̄ s̄ apposita laudat. illd xō his tectū atqz velatū in sua nūbilonim⁹ feditate p̄durat. Ego xō nego illd eē bonū qd noceat habēti. Illud id mētiōr. minime inq̄s. Atqz diuitie possidētib⁹ p̄sepe nocuerūt. Cū pessim⁹ quisqz eris alieni magis auid⁹: quicqd vsqz auri gēmarūqz ē: se solū q̄ h3 dignissimū putat. Tu igitur q̄ nūc cōtuz gladiūqz sollicitus ptimescis: si vite huius callem vacu⁹ viator intrasses: corā latrone securus cātares. *¶* preclara opū mortaliū beatitudo: quā cum adeptus fueris securus esse desistis.

Et
pen
qz quartu
in quarto
mēdat p

f. l.
L.
Nec
Facile
Zerum
Nec
Liqui
Nec
Zyr
Som
Potu
Cim
Mon
Nec

via. fa
nūscer
mō fr.
rum. l.
tyrum
somno
nis id
eis vñ
Nec
gand
diqz l
p̄na ti
ad bel
xerat.
pter q̄
nec vi

Liber II Metrum V

*Elix nimium prior etas. hic incipit quintum metrum huius scoli: quod dicitur
penititacuz ab inuatore. anapesticum a pede predicante. et est dimetrum:
quod quatuor pedum. nam duo pedes unum metrum constituunt. et est catalecticum: quod
in quarto pede una syllaba deficit ad complementum metri. In quo metro prima com-
mendar prima etate que erat sine cupiditate diuinitas: deplangendo prout etate*

Metrum quintum libri secundi.

Elix nimium prior etas.

Contenta fidelibus aruis.

Nec inerti prodita luxu.

Facili que sera solebat

Jeunia soluere glande.

Nec bachica munera norat

Liquido confundere melle.

Nec lucida vellera serum

Tyrio miscere veneno.

Somnos dabat herba salubres.

Potum quoque lubricus amnis.

Umbras altissima pinus.

Non dum maris alta secabat

Nec mercibus undique lectis

*et in quo dicitur
et regnat aua-
ricia. Prior
ergo commu-
dat etate an-
tiqua. scdo no-
stra etate de-
clangit: ibi.
primam mo-
prio dicit.
prior etas ni-
misi felix fu-
it pte fide-
libus aruis.
i. fidei agri-
cultura. neq-
fuit perdita.
i. deprauata
inerti luxu. i.
gravi super-
fluitate. que
etas solebat
soluere. i. re-
mouere. sera
i. tarda seiu-*

*nia. facili glande. i. vili fructu. nec illa etas norat. i. nouerat. confundere. i.
miscere bachica munera. i. vina. liquido melle ad faciendum mellicratum: sicut
mo fit. nec etiam nouerat miscere. i. intingere. lucida vellera. i. albam lanam. se-
rum. i. illo propter tyrio veneno. i. sanguine scillio: quorum copia apud
tyrum inuenitur ad faciendum purpureum colorem. herba dabat eis salubres
somnos. non enim dormiebant in lectis eburneis: sed in herbis. et lubricus am-
nis id est labilis aqua: dabat eis potum. et pinus illa arbor altissima dabat
eis umbras. i. umbras habitatores. non enim in domibus et in curiosis edi-
ficiis habitabant. Non dum hospes aliquis exis secabat. i. diuidebat nau-
gando. alta. i. profunda maris. quod adhuc non erat usus nauium: nec mercibus un-
dique lectis. i. collectis unde erat noua littoza. i. alienas terras quod manebant in
prima tunc in illa etate tacebant seu classica. i. tube vel cornua vocantia homines
ad bellum. dea classica a calo quod est voco. neque cruor susus acerbis odoris tin-
xerat. i. madidauerat horrida arma: quod tunc non erat usus armorum. quod enim. i. pro-
pter quod. hosticus furor vellet prior arma mouere cum videret seu vulnera.
nec videret illa prima sanguis: quod nihil erat pro quo pugnaret. Nota. circa 6*

¶ dicit prior etas: quatuor etates distinguuntur fere poetarum. In prima fuerunt homines boni et simplices paucis contenti: qui comederant glandes. biberant aquam. non colebant vineas. hanc etatem vocabant poete auream. et erat idem saturno. de quo boetius loquitur in libro. Secunda etas dicebatur argentea: quae erat sub iove cum homines magis astuti inuenerunt agere culturam. et ceperunt inhabitare domos et plantare vineas. Terciam

etatem vocabant eneas: in qua homines propter proximam curam rerum ceperunt alios depellere: et se aliquantulum malicie dare. Quarta etas vocabatur ferrea: quandoque interitum abundabat malicia et auaricia hominum: quod nec fides nec iusticia manebat in terra. in qua etate nos sumus: quae in fine boetii usque deplangit. Nota circa hoc quod dicitur inerti. luxu.

¶ quod inertia et oculi sunt causa luxurie. unde poeta. Scia si tollas plene cupidinis artes. Itaque horatius. Queris egistus quare sit factus adulter. In promptu causa est quod desidiosus erat. Est autem triplex luxuria ex de scholarium disciplina. quodammodo sit in coitu. quodammodo in crapula: et quodammodo in vestitu: et quolibet est fugienda. Nota circa hoc quod dicitur: lucida vellera serui: serues sunt quodammodo homines apud quos pertexit lana de arboribus. fila ergo quod a vermibus quod dicuntur bombices operant: illa vocat hoc lucida vellera. Nota quod thirus est vermibus venenosus in cuius sanguine itingitur purpura. Alii dicunt quod sit genus scilicet in quorum sanguine itingitur purpura. quorum scilicet copia inuenitur apud thirus in insula.

¶ Etiam modo nostra rediret. Hic proposita deplangit partem etatem dicentis. Attamen nostra tempora. id est patres nostri temporis. rediret modo. id est redigeretur in praesentis mores. id est in mores antiquos. si bene non est ita: si amor. id est desiderium habendi seruens seuior. id est piculiosior. ignibus ethne illi motus ardet. Huiusmodi fuit ille quod pro modo fodit. id est effodit. pondera tecti auri. id est absconditi. et effodit gemas volentes latere quod sunt preciosa pericula: quod multi propter eorum preciositatem pericula incidunt. Nota Seneca in

**Noua littora viderat hospes
Tunc classica seuae tacebant:
Odis neque fusus acerbis
Cruor horrida tinxerat arma.
Quid enim furor hosticus vlla
Vellet prior arma mouere:
Cum vulnera seuae videret
Nec premia sanguinis vlla
Utinam modo nostra redirent
In mores tempore praesentis
Sed seuior ignibus ethne
Feruens amor ardet habendi
Heu quis primus fuit ille
Auri qui pondera tecti
Gemmasque latere volentes
Preciosa pericula fodit.**

lib. de binis
in sapientia
nunc alij ter
fere circa st
queter igni

q. 2
tis ac p
si in im
incend
luuuz
memu
ibert
psulur
ob eam

vita aman

de digni

de digni

de digni

de digni

de digni

de digni

de digni

de digni

de digni

de digni

de digni

de digni

de digni

de digni

de digni

de digni

de digni

de digni

de digni

de digni

de digni

de digni

de digni

de digni

de digni

de digni

de digni

de digni

de digni

de digni

de digni

de digni

de digni

de digni

de digni

de digni

de digni

Liber II Prosa VI

II. de diuisione scilicet comedas priore etate dicit. O felix prior etas que tot partem
lit sapientes: quibus velut stellis fulgentibus mundi tenebras irradiaret. si heu
nunc alij terrenis curis inserviunt: alij temporalis dignitatis ambitioe iardescunt oes
fere circa studium sapientie elanguescunt. Nota quod ethna est mos sicilie que fre-
quenter ignibus iardescit: ad cuius similitudinem huius se auaricia et cupiditas hominum

que insatiabilis
nunquam penitus
extinguitur.
An tullius in
li. de finibus
bonorum et ma-
lorum dicit. Cu-
piditates ho-
minum sunt in-
satiabiles: que non
modo singula-
res: sed vniuer-
sas familias
euertunt. Ex
cupiditatibus
enim odia sedi-
tiones discor-
die bella na-
scuntur: ex quibus

Prosa sexta libri secundi.

Quid autem de dignitatibus potentia-
que differam: quas vos vere dignita-
tis ac potestatis insciji celo eregitis. Que
si in improbissimorum quorumque ceciderint: que
incendia flammis ethne eructuantibus: quod di-
luuium tantas strages dederint. Certe. vti
meminisse te arbitror. consulare imperium. quod
libertatis principium fuerat. ob superbiam
consulum versus veteres abolere cupierunt Qui
ob eandem superbiam prius regium de ciui-

uita amarissimam necesse est effici.

Quid autem de dignitatibus. Hec est sexta prosa huius scilicet: in qua probia ostendit
quod dignitates et preces si sunt magnopere appetende. Et primo probat interum
de dignitate et prece filii. Secundo de prece diuisione. ibi: Que vero. tercio iterato
filii de dignitate et potestate. ibi: ad hec. Primo intendit rationem talem. Al-
la non sunt multum appetenda que cum adueniunt malis faciunt ipsos
deteriores: et bonos non efficiunt meliores. sed dignitates et potestates
huiusmodi sunt: sicut declarat in littera. igitur etc. Unde dicit sic. Quid
differam. id est dicam. de dignitatibus. que pro et potentia. quas vos insciji id est
ignari. vere dignitatis et potestatis erequatis. id est assimilatis. celo. id est
summo bono. que si ceciderint in quorumque improbissimum. id est viciatissimum. que
incendia ethne illius montis. dederint tantas strages. id est picula flammis eru-
ctuantibus. id est exeuntibus. et quod diluuium dederit tantas strages sicut illi mali
quibus adueniunt dignitates. que d. pla mala pueniunt ex dignitatibus et prece
malorum que ex incendio ignis vel diluuii flumini. et subdit probia. vti per se arbitror
te meminisse versus veteres. id est antiquiores romani. cupiunt abolere. id est delere. ipsum
consulare. id est dignitatem consularem propter superbiam consulum quod imperium consu-
lare fuerat principium libertatis. quia romani liberius vivebant sub con-
sulibus quam sub regibus quia romani etiam prius abstulerant de ciuitate
nomen regum propter eandem superbiam scilicet regum. Ex quo patet quod
dignitates faciunt malos deteriores. Si autem potestates et dignitates
deserantur probis (quod primum est) quod in eis aliud placet dignitatibus quam probitas

utentium. quasi dicat: nihil. ita fit. l. ppter hoc fit vt virtutibus nō accedat honor ex dignitate: s̄ honor accedit dignitatib⁹ ex dñte vtentiū eis. ita r dignitates nihil boni adiciūt ipsis bonis. Nota duplex ē dignitas r potestas. qdā mundana siue tpalis que p̄sistit in bonis tpalibus exteriorib⁹: r in tali nō p̄sistit vera felicitas cū sit respersa multis amaritudinib⁹. Alia est dignitas

r p̄as aīe siue sp̄ialis q̄ p̄sistit in sciētijs r virtutibus: r illa si potest supari vicio nec aduersitatibus nec p̄speritatibus in qua p̄sistit beatitudo r beata vita. Sū ambro. in li. de offi. dicit: Dico beatā vitā

consistere in altitudine sapie: in suauitate conscientie r in dñtis sublimitate. Nota q̄ in scij dignitates r p̄as mūdanas adequāt celo: qz non recte iudicant. iudicant em̄ s̄m p̄cupiscentiā r nō s̄m rei dñtatē. iperit em̄ velut a longe distātes a dñtate specularē. primo elenco. Nota q̄ mali dignitatibus r p̄asibus p̄dicti plus nocent q̄ ignis vel diluuiū aquarū: qz mali dignitate sua r p̄ate extollunt in supbiā: alios iugo seruitutis opprimendo: p̄ quo exequendo mouentur bella quib⁹ humanū genus pl⁹ offenditur q̄ igne vel diluuiō. Nota q̄ ciuitas romana a tempe romulī sui cōditoris a regibus erat gubernata: postea romani exigente malicia et superbia regum ipsos deleuerūt r cōsules instituerūt qui etiam ppter eoꝝ supbiā erāt abieci. ex quo pz q̄ dignitas r p̄as malorū eos efficit petiores. Nota q̄ honor nō debet alicui rōe dignitatis. s̄ potius rōe virtutis. Sū aresto. iij. ethi. Nō erit vtiq̄ dignus honore p̄au⁹ existens. dñtis em̄ premiū honor est. Sū fin veritatē solus bonus est honorandus. Que nō ē ista vestra. hic pbat sp̄aliter de p̄ate q̄ nō sit multū appetenda duabus rōnibus. scda ibi. Quid autē ē. Nō talis est. Illa p̄as nō est multū appetenda q̄ nō est magne r fortis reputatōis: s̄ tm̄ ē fragilis r imbecillis. s̄ p̄as tpalis est h̄mōi: qz per eā homo nō p̄t supra aiām: s̄ tm̄ supra corp⁹ r sup ea bona que corpis sūt. hūano autē corpe nihil est ibecillū. Dicit ergo in lra: Que est ista vestra expetibilis. i. desiderabilis. ac preclara. i. nobilis potētia. quasi diceret nulla ē. nōne p̄sideratis terrena aīalia quibus videamī p̄sistere. i. p̄cesse. si enī inter mures videres vnū p̄ce ceteris. sibi vendicantē. i. usurpantē. ius ac p̄atē sup alios mures. o quanto cachinno. i. risu tu moueris qz derisibile esset. r talis est p̄as terrena.

ky derisibile
res corp⁹ ē.
fuit. mor⁹
qz reptati
plā: nisi i sc

Quid
repire
morlue
cat intr
quēpiā
pus: sc
quid v
tem fin
quiete
supple
ret: vt
pderet
dit: r
ciat⁹
tatis
aūt el

surū: su
ratōis
et eā
tabat el
qz hoc
minutū
nola ve
li⁹ qd si
gi nō p̄
trās i
cijs vi
esse r t
gna r
Qui
ē multū

Liber II Prosa VI

res corp⁹ ē. imbecilli⁹. i. debili⁹ hoīe. q. d. nihil. q̄s hoīes sepe necat. i. infirmitas. mori⁹ muscularū. i. p̄uoz xmiū. v. etia i troit⁹ i secreta. i. i interiora hoīs q̄s reptantiū. i. serpentiū. Quo x̄o. i. quō q̄s possit exercere ius aliq̄d i quē piā: nisi i solū corp⁹ ⁊ i fortunā. i. i bōa fortune: q̄ sūt infra corp⁹. q. d. nullo mō. Rūquid

Quid x̄o si spectes corp⁹ imbecilli⁹ hoīe repire queas: quos sepe muscularū q̄z vel mortuus: vel in secreta queq̄ reptantiū necat introitus. Quo x̄o quisq̄ ius aliq̄d in quēpiā: nisi i solū corpus ⁊ qd est infra corpus: fortunā loquor: possit exercere. Num quid vnq̄ libero impabis aio. Num mentem firma sibi rōe coherentē de statu p̄ue quietis amouebis. Eū liberū quēdaz virū supplicij se quidā tyrān⁹ adacturū putaret: vt aduersus se facte cōiuratiōis p̄cios pderet: linguam ille momordit atq̄ abscidit: ⁊ i os seuētis tyrāni abiecit. Itaq̄ cruciat⁹ q̄s putabat tyrān⁹ in materiā crudelitatis vir sapiēs fecit esse virtutis. Quid aut est q̄ in aliū quisq̄ possit facere: qd su-

furū: supplicij quēdaz liberū virū. i. p̄hm. vt ipe pderat cōscios facte cōiuratiōis aduersum se: ille liber homo linguā momordit atq̄ abscidit: ⁊ abiecit eā in os. i. in faciē seuētis tyrāni. Ita illos cruciat⁹ quos tyrānus putabat esse materiā. i. cām crudelitatis. vir sapiēs fecit esse materiā virtutis: qz hoc p virtute: nō p crudelitate ei reputatū est. Nota q̄ muscula est dī minutū hui⁹ noīs musca. ⁊ p musculā dat itelligere quēcūq̄ aīaliavene. nōsa vel vermes venenosos. ⁊ ab isto loco recepit autor floz cū dixit: debili⁹ qd sit mare q̄s nece muscula p̄dit. Nota q̄ aīm⁹ homis liber est ⁊ cogi nō p̄t. An̄ Sen. Errat si quis fuitutē credit trāsire in totū hoīez. nō em̄ trāsīt i aīam. qz libertas est aīa. Nota q̄ hō liber ⁊ p̄stās nullis supplicij vinci p̄t. qz dicit Sen. in li. de clemētia. Magni animi p̄p̄iū ē placidū esse ⁊ trāquillū: ⁊ iniurias ⁊ offēsiōes sup̄bie despicere. Et. xxvii. eplā: tri ginta tyrāni socratē circūsteterūt: nec potuerūt aīm ei⁹ infringere. Quid aut est. Illic p̄hia ponit secūdā rōem: que ē talis. Illa potestas nō ē multū appetēda p quā nemo pōt facere qd ali⁹ nō possit i ipm qd ipe pōt

tu vnq̄ ipa-
bis libo aio.
q. d. nō. Rū-
quid tu amo-
uebis de sta-
tu p̄ue quie-
tis mentē si-
bi firma rati-
one coheren-
tem. q. d. nō.
Et hoc p̄bat
exēplo cuius-
dam p̄bi: qui
nullis tormē-
tis ad b̄ po-
tuit p̄pelli vt
illud faceret
qd ratō natu-
ralis iudica-
bat nō faciē-
dum. An̄ di-
cit. Eū qdaz
tyrann⁹ puta-
ret se adactu-
rum. i. p̄pul-

in aliū. s. potestas temporalis est hmoi: sicut in lra declarat ponens duo exēpla de busiride ⁊ regulo. Primum exemplū est de busiride. Busirides fuit filius neptuni ex matre libia: q̄ hospites suos mactabat. Hercules autē apud ipm hospitari ipm ecōtra mactabat. Secundū exemplū est de regulo. Regulus fuit cōsul roman⁹: q̄ cum multa bella gessit cū carthaginē sibi mul-

tos ex eis captiuauit: sed tandē ab eis fuit captus.

Ex q̄ patet q̄ q̄cqd pōt ali q̄s in aliū facere: p̄t etiā illud ab alio pati. An Cartho. Victore a victore. Et p̄sequens nulla est potētia hūana q̄ hoc incipe nō p̄t. Unde dicit i lra. Quid est q̄ quicq̄ possit facē i aliū quod ipse nō possit sustine-

re ab alio. q. d. nihil. qd declarat. Nos accepim⁹. i. cognouim⁹. busiridē solitū. i. cōsuetū necare hospites: ipm fuisse mactatū ab hercule hospite suo. Aliud exemplū ponit. Regulus cōsul roman⁹ plures penoz. i. carthaginensū captos bello cōiecerat. i. posuerat in vincula. s. mox ipse p̄buit manus carthenis victoz. i. carthaginensū. Rūquid igit vllā putas esse hoīs potētiā q̄ non possit efficere: ne alius valeat in se qd ipse pōt in alio. q. d. nulla reputāda est hec potētia.

Ad hec si ipis dignitatib⁹. hic pbat p̄tia simul de dignitatib⁹ ⁊ potestatibus q̄ nō habent in se aliqd naturale bonū ppter qd sint appetende. Secūdo ostendit q̄ idē p̄t cōcludi de oībus bonis fortuitis: ibi. Postremo. Prino facit qd dictū est. Secūdo ostēdit falsam notādem extērioz bonorum: ibi. de quib⁹ etiā illud. Ratio quā intrēdit est illa. Illud qd in se naturaliter est bonū nō pōt adiūgi pessimis. s. dignitates ⁊ potestates pessimis adueniūt. ergo tē. Maior declarat in lra. An dicit. Si ipis dignitatib⁹ ⁊ potestatib⁹ inesset aliquid naturalis ⁊ p̄prij boni: nunq̄ puenirēt pessimis. Reg⁹ em̄ aduersa. i. opposita: solent sibi sociari. qz natura respuit: vt queq̄ cōtraria iungātur. i. sent simul. Cū ergo nō sit dubiū pessimis plerūq̄ fungi. i. vti dignitatibus: illud etiā liquet. i. manifestū est: ipa non esse bona: sui natura. que si pessimis patiātur berere. i. cōmanere: qd quidē dicitur

sustinere ab alio ipse non possit. Busiridē accepim⁹ necare hospites solitū ab hercule hospite fuisse mactatū. Regul⁹ plures penoz bello captos in vincula cōiecerat: sed mox ipse victoz catthenis man⁹ p̄buit. Illam ne igit eius hoīs potētiā putas: qui qd ipse in alio p̄t: ne id in se alter valeat efficere nō possit. Ad hec si ipis dignitatib⁹ ac potestatib⁹ inesset aliqd naturalis ac p̄prij boni: nunq̄ pessimis peruenirēt. neq̄ em̄ sibi solent aduersa sociari. Natura respuit vt cōtraria queq̄ iungant. Ita cū pessimis plerūq̄ dignitatib⁹ fungi dubiū nō

de dignitate
bus fortu
probi
sic dignitate
bonū qd

sit: illu
que se
de cūc
mari p
ra pue
deran
tem: c
cūcūc
se ve
med
cit. R
um el

p̄t ⁊ e
fortune
restrin
qd diu
etiam
se forti
cit mu
iuscūq̄
⁊ vltro
i. diu
tiabile
bidine
tas col
ostētar
esse p̄p
anur
effectu
rem: m
tie nō
sunt cō
cludit

Liber II Prosa VI

de dignitatibus et potestatibus dignus potest existimari de cunctis muneribus fortune: que. s. munera vberiora. i. copiosiora: pueniunt ad quosque improbissimum. Nota quod duplex est bonum. Anum quod couertitur cum ente: et sic dignitates et potestates licet malis adueniant: tamen sunt bone. Aliud est bonum quod est quedam qualitas derelicta ex bonis operatibus: et vocatur bonum

sit: illud etiam liquet natura sui bona non esse que se pessimis herere patiantur. Quod quidem de cunctis fortune muneribus dignius existimari potest: quod ad improbissimum quicquid vberiora pueniunt. De quibus etiam illud considerandum puto quod nemo dubitat esse fortem: cui fortitudinem inesse conspexerit. Et cuiusque velocitas adest: manifestum est esse velocem. Sic musica quidem musicos: medicina medicos: rhetorica rhetores facit. Agit enim cuiusque rei natura quod proprium est: nec contrariarum rerum miscet effectibus

moris. et sic dignitates et potestates bone non sunt. quia ut plurimum pessimis sociantur.

¶ De quibus etiam. Hic probat quod bona fortuita non pueniunt in suum effectum: et sic per consequens habent falsam de notationem arguendo sic. o. quod est natura licet bonum efficiat quod est ei proprium

primum et expellit contrarium. sicut fortitudo facit fortem. velocitas velocem. s. bona fortune non efficiunt quod videtur esse proprium. quia diuitie non faciunt diuitem: cum non restringat auariciam: nec potentia facit potentem: nec dignitas dignum. propter quod diuitie false nominantur. Unde dicit in littera. De quibus bonis fortuitis illud etiam puto considerandum quod nemo dubitat illud esse fortem cui conspexerit inesse fortitudinem: et illum esse velocem cuiusque adest velocitas. et sic musica facit musicos: medicina facit medicos: rhetorica rhetores. Natura enim cuiusque rei agit quod sibi est proprium: et non miscetur effectibus contrariarum rerum. et ultro. i. sponte repellit quod sunt aduersa. i. contraria. Atqui per certe. nec opes. i. diuitie. queunt. i. possunt: restringere inextremam auariciam hominum. i. insatiabilem. nec potestas facit illum copotem sui. i. potentem: quem vitiose libidines retinent astrictum insolubilibus cathenis. i. passionibus. et dignitas collata improbis non modo. i. non tamen non efficit dignos: sed prodit et ostendit indignos. Cur ita puenit quod bona fortune non efficiunt quod videtur eis esse proprium. hoc est ideo. vos homines gaudetis res sese aliter habentes quam videntur copellare. i. denotare falsis nominibus: que notationes facile redarguntur effectu ipsarum rerum. Itaque nec ille diuine iure potest appellari cum non faciat diuitem: nec illa potentia: nec hec dignitas iure appellari potest. Nota quod diuitie non faciunt diuitem. quia non restringunt auariciam. nam diuitie secundum Senecam. xxvij. epistola sunt composita paupertas in lege nature. talis autem paupertas secundum legem nature excludit auariciam que insatiabilis est. Natura enim paucis preterita est.

¶ dignitas improborum ostendit improbos. quia improbus tanto a pluribus cognoscitur: quanto magis innotescit eius virtus. et quanto aliquis in maiori dignitate constituitur: tanto plius cognoscitur. Propter quod dixit Seneca. in puerbis loco ignominie apud indignum est dignitas.

¶ Postremo idem de tota fortuna. Hic proba ostendit idem posse concludi de omnibus bonis fortis

tutis: dicens

Postremo. i. si

nalit. licet si

idem concludere

de tota fortuna:

in quo nihil

est expectandum

.i. desiderandum:

nihil se

se sibi natura

re bonitatis

.i. naturalis. manifestum est que

fortuna non

adiungit se se

bonis: et qui

bis fuerit ad-

iuncta bonos

non efficit.

Nota quod bo-

num fortune

facit illud bo-

num cui addit

est musica fa-

cit musicum: et

virtus facit vir-

tuosum. Sed

quia fortuna ma-

los quibus ad-

uenit non fa-

cit bonos pa-

ter. quia ni-

hil nature boni-

tatis sibi testis. Quia autem mali malos faciunt bonos patebitur. l. iij. huius. psal. vi.

Quum quantas dederit ruinas. Illud est sextum metrum huiusmodi: quod dicitur

saphicum ab iunctore: trochaicum a pede pedante. et est vndeasyllabus

quia quilibet versus continet. xi. syllabas. et est acatalecticum. quia nulla syllaba des-

cit ad perfectionem metri. In quo metro proba declarat per exemplum quod dignitates

et preces malis advenientes non faciunt eos bonos. et hoc declarat per Hieronem.

Quanto fuit potentior: tanto fuit peior. Tunc autem proba quatuor malicias. He-

et ultro quod sunt aduersa depellit. At qui nec opes in expletis restinguere auariciam queunt. Nec potestas sui copotens facit quem viciose libidines insolubilibus astriculis retinent cathenis. Et collata improbis dignitas non modo non efficit dignos: sed potius et ostendit indignos. Cur ita puenit. Gaudetis enim sese res aliter habentes falsis compellare nominibus quod facile rerum ipsarum redarguuntur effectui. Itaque nec ille diuitie: nec illa potentia: nec hec dignitas iure appellari potest. Postremo idem de tota fortuna concludere licet: in quo nihil expectandum: nihil nature bonitatis inesse manifestum est. quod nec se bonis semper adiungit: et bonos quibus fuerit adiuncta non efficit.

¶ Petrū sextū libri secūdi.

n Quum quantas dederit ruinas.

Urbe flamata patribusq; cesis.

Fratre qui quando ferus interempto.

Patris effuso maduit cruore.

sonis in b
ebus et ter
rat ignis
sine vlla
ret. Quam

Corpor
Dra n
Censu
Hic t
Quo
Pde
Quo
Quo
Lo
Cel
Te
Heu
Add

Et ipse
non tim
chrym
it. Ta
gnita
vider
rum. o
bar p
tur tri
em sep
regebo
ret. i. c
.i. cal
etia r
poter
re. i. c
ptari
co eff
uo ve

Liber II Metru VI

ronis in hoc metro. Prima est q̄ urbem romanā incēdit que arsit septē diebus ⁊ septē noctib⁹: vt spectaculo illi⁹ ignis cognosceret quāt⁹ olim fuerat ignis qm̄ troja capta arserat. Secūdu malū ē q̄ nero magnā ptē senat⁹ sine vlla causa interfecit. Tertiū ē q̄ xp̄iū frēm occidit vt sol⁹ secur⁹ regnaret. Quartū ē q̄ nřez suā occidi fecit vt videret locū vētris in q̄ iacuit. Dicit ergo i lra.

Corpus ⁊ visu gelidum perrans.
Ora nō tinxit lachrymis: sed esse
Censor extincti potuit decoris.
Hic tamē sceptro populos regebat.
Quos videt cōdens radios sub vndas.
Phebus extremo veniēs ab ortu.
Quos premūt septē gelidi triones.
Quos nothus sicco violentus estu
Torret: ardentes recoquēs arenas.
Celsa non tandē valuit potestas.
Uterere prauī rabiem Meronis:
Iheu grauē sortem quotiens iniqu⁹
Additur seuo gladius veneno.

Nonim⁹ qn-
tas ruias. i.
quāta picula
dederit He-
ro urbe sup.
romana. fla-
mata. i. incē-
sa. q̄ p et. ce-
sis. i. occisis.
patrib⁹. i. se-
natoribus. q̄
Hero q̄ndaz
fer⁹. i. crude-
lis: interem-
pto frē. Ipse
etiaz maduit
cruore matr⁹
effuso: ⁊ desi-
gnās ei⁹ cru-
delitatem cir-
ca matrē dīc.

Et ipse Hero perrās. i. trāsīēs: visu gelidū corp⁹. i. infrigidatū corp⁹ m̄ris. nō tinxit. i. madidauit. ora. i. faciē suā lachrymis. s̄ ipse potuit sine oīb⁹ lachrymis esse censor. i. iudex extincti decoris. i. interfecte matris q̄ decoza fu-
it. Tamē hic Hero licz ita mal⁹ eēt: regebat populos sceptro. i. impliali di-
gnitate. hos inquā pplos rexit quos phebus. i. sol. veniēs ab ortu extremo
videt cōdens. i. abscondens radios suos sub vndas. Et loquit⁹ more poeta-
rum. q. d. ipse rexit oēs pplos q̄ erāt ab ortu solis vsq; ad occasus. s̄lī rege-
bat populos quos septētriones. i. septē stelle q̄ sunt in maiori vrsa: q̄ dicū-
tur triones qm̄ teriones. qz illā plagā terūt. gelidi. i. frigidi. premūt. plaga
em̄ septētrionalis frigida ē. q. d. regebat oēs populos aq̄lonares. et istos
regebat quos noth⁹. i. ille vent⁹ collateralis austro. violent⁹ existens: tor-
ret. i. cremat. sicco estu. i. calore nothus. inquā recoquēs ardentes arenas.
i. calidas. venit em̄ ille vent⁹ a torrida zona. et ideo calid⁹ est. q. d. Hero
etiā regebat oēs populos australes. ⁊ sic p̄ quoz plagas mūdi ostēdit ei⁹
potestātē sup oēs populos. tandē celsa potestas. i. magna. nō valuit verte-
re. i. mutare. rabiē. i. crudelitātē prauī Meronis. Et tūc deplāgit piūctiōem
ptātis cū magna malicia. qz multa mala ex ea pueniūt: dicēs. Iheu sup. di-
co esse grauē sortē. i. euentū. quotiēs iniqu⁹ gladius. i. iniqu⁹ ptās: addit se-
uo veneno. i. venenose crudelitati. Nota fm̄ Aristot. v. Ethic. p̄ncipat⁹

virū ostēdit. Malicia enī hoīs vel pbtas ostēdit pīncipatu: sicut pty ut
Herone: cur malicia et crudelitas in impio sue dignitatis apparuit. Pro
pter qd dicit Aristo. Seuissima ē iniusticia habēs arma. Et vij. Ethī. dicit
Sile est igit ppare iniusticiā hoī iniusto. est enī deterior bestia decies milē
es. plura enī vitiā mala faciet homo mal' q' bestia. Nota pter hec mala

Herōis q' tā
gūtur in lra:
multopla ipe
perpetrauit.
Hāc dīc pbia
ij. hui'. v. p
sa. Hero Se
necā familia
rem suā pce
ptorem ad e
ligende mor
tis coegit ar
bitriū. Et qā
nero fuit cru
delissim' ho
minū. iō Se

Prosa septima secūdi libri.

¶ **E**lm ego scis inquā ipsa minimū no
bis ambitōez mortaliū rerū fuisse do
minatā: sed materiā gerēdis rebus optauī
mus: quo ne virt' tacita cōsenesceret. ¶
Et illa. Atqui hoc vñū est qd pbtates quī
dem natura mentes: s' nondū ad extremā
manū vtutū pfectōe pductas allicere pos
sit: glorie scz cupido et optimoz in rempu

neca scripsit quēdā libellū ad ipm q' intitulat' liber de clemētia. in q' horta
tur eū ad fugā crudelitatis et ad vñūz clemētie: q' liber sic incipit. Tibi scri
bere de clemētia Nero cēsar institui rē.

¶ **E**lm ego scis inquā. Hic incipit septima p'sa hui' secūdi. in qua ostē
dit pbia q' gloria mūdāna nō sit multum appetēda. Et pmo inducit
Boetiū cōfiteētē se nō desiderasse multū p'dicta. i. potestates et dignitates
nisi inq'tū sunt materia rerū gerendarū. Secūdo ostēdit pbia q' gloria sit
perile bonū: et sit nō multū appetēda. Secūda ibi. Et illa. Dicit pmo. Tūc
p' tunc ego Boeti' inquā. i. dixi. o pbia: cui p' scis ambitōem. i. cupiditatē
rerū mortaliū: de quib' dixisti minimū nobis fuisse dñatā. s' bñ optauim' ma
teriam rebus gerēdis. quo ne p'vt non. cōsenesceret in nobis virtus tacita
. i. nō excitata. Nota q' in sapiente nō dñatur cupiditas rerū tpaliūz. qā
pbia iducit mobilis affluētie p'tēptū: et li. de plātis. Et Socrates cū athe
nis ad studiū pgeret: magnū pōdus auri ī mare piecit: dicens. Mergaz te
ne mergar a te. Nota q' materia rez gerēdaz sunt ista sine qb' res cōue
niēter geri nō pnt. Et sunt tria. sapia. autoritas. et potētia. Sine enī sapia
nihil cōueniēter gerit: vt de se pty. Res etiā gerenda autoritate ornat. qz
hō autētie libēti' audis et facili' ei credis. Potentia hō mali dep'munt et
boni extollunt. Hāc mōz Boeti' desiderās: potētiāz et dignitatē quesiuir.

¶ **N**ota q' Boeti' mām dignitatis et p'atīs ideo q'siuit: ne virt' sua tacita
psenesceret. i. nedū ipe ad senectutē pueniret virt' sua tacita eēt: dū null'
aliqd loqret de laude sue vtutis vel scriberet. Tūc enī virt' tacita psenescit
qū nō agit aliqs vñ alij loquant: et dū nihil scribit de suis bñficijs. qz vir
tus habentē p'ficiat: et opus ei' laudabile reddit.

¶ **E**t illa. atqui hoc vñū est. Hic pbia ostēdit gliaz mūdānā nō eē appetēdā

Et pmo p
lib. Dez t
ptates: m
ut. Ideo
in rempu

blicā f
cius op
nem t
monst
punct
ad cel
hil si
ius
qua

pido
pue ne
am: q
adulat
piēssu
quos
Ho
nitas
tas si
est bo
tollit
fm M
tes ne
moz
late p
¶ Om
tum a
ostēd
idem
to ost
Seri
Sed
In la
fit vi
222

Liber II Prosa VII

Et pmo pmittit q cupido glie multos allicit. Secdo pbat eā eē exilē z vanā: ibi. *Dez tre ambitū. Pmo dicit sic. Exq Boeti⁹ qñqz qñvut dignitates z ptates: ne vir⁹ sua tacita cōsenesceret: videt q ista ppter laudē z gliaz qñvut. Ideo dicit pbia. Hoc vnū est. s. cupido glie z fama optimozū meritorū in rempublicā: q fama possit allicere mētes hoīm natura pstatēs. i. excellē*

blicā fama meritorū. Que q sit exilis z totius ponderis vacua sic cōsidera. *Om-* nem terre ambitum: sicuti astrologicis de monstratiōibus accepisti: ad celi spacium puncti constat obtinere ratiōem: id est vt si ad celestis globi magnitudinē conferat: nihil spacij prorsus habere iudicetur. *Hu-* ius igitur tam exigue in mundo regionis quarta fere portio est: sicut ptolomeo pro-

tes. sed non-
duz. i. nō ad
huc. pducta
ad extremam
manū perfe-
ctiōe virtutū
. i. ad summā
perfectiōez. q
fama et glia
q sit exilis z
vacua totius
pōderis. i. p-
cōsistat. sic
p sidera ex se
quentibus.

ido vane glie multos allicit z delectat. *Alī Sen. lxi. ep̃la dicit. Illud pci* pue nos impedit qd cito nobis placem⁹: si iuenim⁹ q nos bonos viros di-
cant: q prudētes: q sāctos nō sum⁹ modica laudatōe cōtenti. quicqd i nos
adulatio sine pudore cōgesserit: tanqz debitū putam⁹. optimos nos esse sa-
piētissimosqz affirmantib⁹ assentim⁹: cū sciam⁹ nos sepe multa mētiri. adeo
quoz indulgem⁹ nobis: vt laudari velim⁹ in id cū priū maxime facimus
Nota q duplex est bonitas mētis. s. naturalis: et acq̃sita. Naturalis bo-
nitas est fm quā aliq naturalr sunt pij: māsucti: sobrij: et casti. s. hec boni-
tas si nō emendat virtute z sapiētia cito extollit hoiez ad ianē gliaz. Alia
est bonitas acquisita exercitio virtutū z sciētiaz que nō pmittit hoīm ex-
tollī vana glia. qz sapiens fructū suū ponit in cōsciētia. stult⁹ aut in laude
fm Macrobiū. Ideo dicit pbia q cupido glie allicit mētes natura pstan-
tes nondū adhuc virtutib⁹ pfectas. Nota q fama est frequēs laus opti-
moz meritorū in rēpublicā. s. gloria est clara noticia cū laude. vel gloria est
late patens pconū. i. annūciatio.

¶ Omne terre ambitū. Hic pbia ostēdit glām mūdanā esse exilē: nec mul-
tum appetendā. Pmo ostēdit hoc ex pte spacij in quo dilatat⁹. Secdo
ostēdit hoc ex diuersitate nationū ad quas non diuulgat⁹. Tertio ostendit
idem ex diuersitate morum propter quos de eodē cōrarie iudicat⁹. Quar-
to ostendit idem ex breuitate durationis: propter quam non perpetuatur.
Secunda ibi. Adde q hoc. Tertia ibi. Quid q diuersarum. Quarta ibi.
Sed q multos. Pmo intendit talem rationem. Latitudo fame consistit
in latitudine terre super quam dilataratur. sed terra non est lata super quam
fit dilatatio fame: sicut declarat in lra. ergo fama late non potest diffundi:
z p sequēs est exilis nec multū appetēda. Alī dicit in lra. Tu accepisti. i.

didicisti astr logicis demonstratib⁹ omnē ambitū terre. i. spaciū terre. obti-
 nere. i. hīe rōem pūcti. ad spaciū celi. i. ad magnitudinē celi. Qd magis ex-
 ponēs dicit. vt si terra pferat. i. pparet: ad magnitudinem celestis globi:
 ipa iudicet p̄sus nihil spaciū hīe. hui⁹ igit tā exigue regiōis. i. terre. i. mū-
 do fere q̄rta portio. i. q̄rta ps est q̄ incolat. i. inhabitat. ab aīantib⁹ nobis
 cognitīs: si
 cur tu didici-
 sti a p̄tolo-
 meo h̄ pbāte
 Si s̄bitaxer⁹
 cogitatōe hu-
 ic quarte par-
 ti terre q̄ruz
 maria r palu-
 des p̄rūt. i.
 q̄ruz vasta. i.
 āpla regio o-
 stendit s̄ti. i.
 siccitate: tūc
 vix reliquet
 hōib⁹ angu-
 stissima area. i. artissim⁹ loc⁹ inhabitādī. In hoc q̄ quodā mīmo pūcto: pū-
 cti. i. mīma portōe terre. vos hōies circūsepti atq̄ cōclusi cogitatis de per-
 uulgāda fama: de pferēdo. i. extollēdo. noīe. i. fama. et hoc fit inutiliter. S̄
 quid habeat. i. p̄t hīe: gloria amplū. q̄ p̄t. magnificū: q̄ artata est tā angu-
 stis r exiguis limitib⁹. i. termīs. q̄ d. nihil h̄z magnificū. Nota terra re-
 spectu celi nō est alicui⁹ quātītatis sensiblis: s̄ h̄z se sicut pūct⁹. q̄ orizon
 q̄ terminat visūz n̄m diuidit celū in duo media: qd nō esset si terra i p̄parōe
 ad celū h̄iet aliquā quātītātē. Itē si terra esset alicui⁹ quātītatis sensib-
 lis respectu celi: tūc stelle nō semp apparerēt nobis eiusdēz quātītatis: qd
 p̄t falsūz. q̄ in ea p̄te vbi terra esset magis gibbosa r p̄p̄ndoz celo appare-
 rent stelle maiores r opposita p̄te minores. Itē mīma stella fixa visū no-
 tabilis ē maior tota terra. Si q̄ talis stella apparet nobis existētib⁹ i terra
 sicut pūct⁹: multo magis terra respectu celi erit sicut pūct⁹. Itē punct⁹
 est quoddā indiuisibile: a q̄ linea eq̄lter distans facit circulū. Et q̄z celū ex
 oī p̄te eq̄lter distat a terra: iō terra respectu celi h̄z se sicut pūct⁹. Nota
 q̄ tres p̄tes terre sunt inhabitabiles. Ana p̄t nīmū calozes. due p̄pter nī-
 mū frīg⁹. S̄z q̄rta ps q̄ est t̄pata i caliditate r frigiditate a nobis inhabi-
 tat. S̄z q̄z adhuc nō tota inhabitat p̄pter maria r paludes r p̄pter nīmiaz
 siccitatē. iō dicit p̄bia q̄ q̄rta ps fere ē habitabilis. Vel dicit fere s̄m alios
 q̄z est solis nō facit torridā zonā totalr inhabitabilē: cū qdā cūitas dicta
 zenit: sup quā prolome⁹ dī fundasse astrolabiū directē sit sub eq̄noctiali. s̄
 dicit inhabitabilis q̄z ē grauis inhabitatōis. s̄ vltra eq̄noctiale oīno ē in-
 habitabilis p̄t nīmū calozē. Itē dicit q̄rta p̄te terre inhabitari ab aīan-
 tib⁹ nobis cognitīs. s̄ forsan dicit p̄t antipodes si sūt: q̄ nobis sūt igit.

Adde q̄
 tate nation
 aīa i dion
 terra bīa
 p̄ Italia ip̄e

ip̄m bīa
 lunt nati
 tione dī
 nerū tur
 cij info
 guloz
 Etate
 dam lo
 tem ra
 erat tu
 locoz
 igitur q̄
 dilatarē
 mani n
 mani l

difficulta
 tā insolē
 cōicare in
 gnificat.
 dū trāscē
 tiquo nor
 coy circa
 modicū re
 bōis roni
 bis nequ
 q̄z est sep
 etiā 2da
 ri. Ita
 dūgnit
 fuerudine
 calus est

Liber II Prosa VII

Adde q̄ hoc ip̄m. hic phia ostendit gloriā non esse appetendā et diuersitate nationū ad q̄s nō diuulgat̄ intēdens talā rōem. Diuerse natōes et diuersa idiomata nō solū impediūt p̄mulgatōem fame hoīm: s̄ etiā vrbū. s̄ i terra h̄itabili sunt diuerse natōes diuersorū idiomatū. s̄ p̄mulgatio fame p̄ talia ipedit̄: et p̄ his nō ē multū appetēda. *Alī dīc i lra. Adde p̄dicte rōi*

ip̄m breuis habitaculi septū plures incolunt natōes: lingua moribus toti⁹ vite ratione distantes: ad quas tū difficultate itinerū tum loquēdi diuersitate: tum cōmerciij insolentia. Non modo fama hoīm singulorū: sed ne vrbū quidez puenire queat. Etate deniq̄ *M*arci *T*ullij: sicut ip̄e quodam loco significat: nondū caucasuz montem ratiōe reipublice fama transcēderat: et erat tunc adulta parthis: etiam ceterisq̄ id locorū gentibus formidolosa. Elides ne igitur q̄ sit angusta: q̄ cōpressa gloria: quā dilatare ac p̄pagare laboratis. An vbi romani nominis transire fama nequit. *R*omani hominis gloria progredietur.

q̄ hoc ip̄m se
ptū. i. spaciū
breuis habi-
taculi. i. par-
ui spaciū. i. q̄
nos habita-
m⁹. incolunt
. i. inhabitāt.
ples natōes
. i. gentes. di-
stātes. i. dif-
ferentes. lin-
gua. i. idio-
mater mori-
bus et ratiōe
toti⁹ vite. i.
rōe modi vi-
uendi: ad q̄s
nō p̄t pueni-
re. nō modo
. i. nō tū. fa-
ma singulorū
hoīm: s̄ etiā
nec fama vr-
bū. tum. i. tā

difficultate itinerū. i. viarū. tū. i. tā diuersitatē loquēdi. i. idiomatū. tum. i. tā insolētia. i. incōsuetudine cōmerciij. q̄ aliq̄ hoīes nō cōsueuerūt cū alijs cōicare in cōmercijs. q̄ etate. i. tpe *M*arci tullij: sicut ip̄e *M*arcus tullij⁹ significat. quodā loco. i. in q̄busdā suis scriptis: fama romane reipubli. nondū transcēderat caucasuz montē: et tū fama romanorū erat adulta. i. ab antiquo nota. etiā formidolosa parthis: talib⁹ hoīb⁹. et ceter⁹ gētib⁹: id ē locorū circa caucasuz montē. Elides ne igit q̄ angusta sit glia: q̄ cōpressa. i. in modicū redacta: quā laboratis dilatare et p̄pagare. an p̄ nūquid. glia vni⁹ hoīs romani illuc p̄grediet̄. i. p̄ueiet. vbi fama romani noīs. i. romane vr̄bis: nequit trāsire. q. d. non. *N*ota partē terre habitabilē vocat septimū q̄ est septa. i. circū lata mari. *Alī. L*inconiensis in tractatu suo de spera: et etiā *Macrobi⁹* dicit q̄ quarta portio nostra habitabilis vndiq̄ cingit̄ mari. *N*ota q̄ insolētia fm̄ *Senecā* est species false magnitudinis. s̄ scdm̄ *Hugnif.* insolētia ē supbia vel fastus. In p̄posito aut̄ pōt exponi p̄ incōsuetudine. et tūc dicit̄ ab in qd̄ est nō et soleo: qd̄ ē cōsuesco. *N*ota q̄ caucasus est mons quidaz situs in pte septentrionis: ad quē nō puenerat fama

romane vrbis: licet partibus et alijs gentibus assistentibus fama romanorum
erat formidolosa. i. formidabilis.

¶ Quid si diuersarum. Hic ostendit gloriam mundanā esse exilē ex parte diuersita-
tis morum: propter quod de eodē apud diuersos prius iudicatur. et intēdit talē rōem.
Contrarietas institutionū et legū impediūt fame dilatatiōem. s. homines prius

institutionū et
legū terrā in
habitāt. ergo
diuersitas
institutionū et
legū impediūt
dilatatiōem fa-
me: et per conse-
quētiā non est
multū appe-
tēda. An di-
cit in littera.

¶ Quid sup. ē
iudiciū quod
mores et insti-
tuta et leges
diuersarum ge-
ntiū inter se di-

scordant: ut illud quod apud alios iudicatur dignū laude: apud alios iudicetur
dignū supplicio. quo fit. i. propter quod. ut si predicatio. i. dilatatio fame delectat
quē. i. aliquē: nullo modo cōducatur. i. laborer. proferre nomē. i. famā suā in pluri-
mos populos. quia licet ab aliquibus laudaretur: ab alijs tamen vituperetur. Erit igitur quod
quod prius gloria puagata. i. dilatata inter suos. et illa p̄clara immortalitas fa-
me. Et loquitur yronice. quia non est p̄clara: et immortalis illa coartabitur. i. restrin-
getur. intra terminos vni⁹ gentis. i. vni⁹ idiomatis. Nota quod tanta est di-
uersitas morum in gentibus quod illud quod reputatur apud alios laudabile: apud ali-
os reputatur vitupabile. Reputatur enim apud syrios laudabile comedere parē-
tes mortuos ne comedant a vermibus in terra: quod apud alios extraneos est
execrabile. Sicut apud iudeos reputatur laudabile ducere uxores cōsanguī-
nitatis primas: quod apud christianos prohibetur. Item in triuallibus laudabile est oc-
cidere patrē seragenarium et cōcremare ipsum: quod apud alios est vitupabile.
An dicit poeta. Sunt loca sunt gentes quibus est mactare parētes. Est p̄bas
et pietas dum longa superuenit etas.

¶ Sed quod multos clarissimos. Hic probat ostendit exilitatē glorie ex breuitate du-
rationis: propter quā non perpetuat. Et diuidit in tres partes. Primo ostendit hoc
ex hominum obliuione. Secundo ex temporis breuitate: ibi. Nos homo. Tertio ostendit
gloriam a virtutis virtuositas non esse appetendā: ibi. Nos autem. Primo dicit quod fama
et gloria non sit immortalis. patet. quia quod multos viros clarissimos. i. gloriosos: suis
temporibus deleuit in opus. i. defectuosa obliuio scriptorum. quāquam etiā ipsa scripta pro-
ficiant quod. i. parū. quod scripta longior et obscura vetustas temporis premit. i. consumit:
cū suis auctoribus quorum sunt scripta. Nota quod per scripturā fama gestorum trans-

mittit ad po-
vel quod ipsa se-
nem puenit
nus esse famā
romanorum

leuit ob-
unt quod ci-
obscura-
tem vol-
famam t-
infinitu-
de tui-
hora
quoniam vi-
cer: ho-
nume-
ad infinitu-
pt. Et ter-
ho ato-
Ita fit

ra spacia-
me. q. d.
ānis hz
diffinitū
plex: scilicet
terminu-
ho et fini-
pluri si co-
na: s. pla-
i. tpe: cū
clipses i
q. magni
hntioy
ntrū nul-
et tps qd
p pns fa-

Liber II Prosa VII

mittit ad posteros. talis aut scriptura quāq; deficit vlt̃ ppter inopiā scriptorū
vel qz ip̃a scripta in se vetustate cōsumūt̃. ⁊ ideo fama ⁊ gl̃ia in obliuio-
nem pueniūt. Quā Salustius in catilinario pquerit res gestas romanorū mē-
nus esse famosas ppter inopiā scriptorū. atheniensiuꝝ xō maioris fame q̃
romanorū ppter scriptorū copiam.

leuit obliuio. Quāq; quid ip̃a scripta pfici-
unt q̃ cuz suis auctoribꝫ pmit longior atq;
obscura vetustas. Eos ergo immortalita-
tem vobis ppagare videmini: cum futuri
famaz t̃pis cogitatis. Nō si ad eternitatis
infinita ip̃acia ptractes: quid habes quod
de tui nois diuturnitate leteris. Vni? em̃
hora momēti si decē milibꝫ cōferat̃ annis:
qm̃ vtrūq; spacium diffinitū est minimā li-
cet: habet tñ aliquaz p̃portiōem. At hicipe
num̃? ānoꝝ eiusq; quātūlibet multiplex
ad infmiabile diuturnitatē nec p̃pari q̃dez
p̃t. Etēn finitū ad seiuicē fuerit q̃dā: infinti
xō atq; finiti nulla vnq; poterit eē collatio
Ita sit vt q̃nticūq; plixi t̃pis fama si cū in-

¶ Eos q̃ in-
mortalitatē.
hic philoso-
phia ostēdit
famā ⁊ gl̃iaz
nō esse dura-
bilē: imorta-
lē ex t̃pis bre-
uitate: dicēs
Eos q̃ homi-
nes videmini
vobis ppaga-
re. i. facē. i.
mortalitates
cum cogita-
tis famaz fut-
uri t̃pis. et ē
s frustra co-
gitatis. quia
exilis ē dura-
tio fame p̃tē-
pus. qd̃. i. tē-
p̃. si pertra-
ctes. i. cōpa-
res ad infini-

ta spacia eternitatē. qd̃ habes qd̃ leteris de tui nois diuturnitatē. i. tue fa-
me. q. d. nihil est. Etēn moꝝa vni? momēti si cōferat̃. i. cōp̃et. decēz milibꝫ
ānis hz aliqūā p̃portiōē: licz mūnā. i. valde parūā. qm̃ vtrūq; spacium t̃pis ē
diffinitū. s̃ hic num̃? ānoꝝ. i. decē milia: vel eius numeri q̃tūlibet multi-
plex: sic ut duplū vel triplū. nō p̃t p̃pari ad infmiabile diuturnitatē que est
eternitas. Etēn p̃ q̃a. finitis ad seiuicē fuerit q̃dā collatio. i. p̃patio. infinitū
xō ⁊ finiti nulla vnq; p̃t eē collatio. i. p̃patio. Ita sit vt fama t̃pis q̃nticūq;
plixi si cogiteē p̃pādo: cū terhausta. i. infinita eēnitate: ip̃a videat̃ nō par-
ua: s̃ plane nulla eē. Nota q̃ oē qd̃ incipit esse in t̃pe: necessario hz finē
i t̃pe: cū t̃ps sit causa corruptōis t̃paliū. iij. Et̃bi. Cū igit̃ fama sit t̃palis in-
cipiēs i t̃pe: ip̃a desinet i t̃pe: ⁊ p̃ nō ē p̃petua. Nota q̃ t̃ps q̃tūcū-
q; magnū p̃patū ad eēnitatē mīmū reputat̃ ⁊ q̃ nullū momēti. Licet eniz
finitoꝝ ad seiuicē possit eē p̃patio: ⁊ inf̃ ip̃a p̃t eē p̃portio: tñ finiti ad infini-
tū nulla p̃t eē p̃patio. Cū igit̃ eēnitas sit duratio infinita tota sit i t̃pē.
⁊ t̃ps q̃nticūq; magnū sit finitū: t̃ps nullā habebit p̃portiōē ad eēnitatē. et
p̃ nōs fama q̃nticūq; plixi t̃pis p̃patā ad eēnitatē nulla videt̃ esse.

¶ Vos autē nisi ad populares aures. Hic pbia ostēdit gloriā a virls virtuo-
sis nō eē curādā: et hoc duab⁹ rōnib⁹. Secūda ibi. Quid autē est. p⁹uma
rō est illa. Illud qd spectat ad leuitatē arrogātie a sapiētib⁹ nō est curādū.
S⁹ gloria ppter quā homo recte facit ppter laudes hoīm illa spectat ad leui-
tatē arrogātie: et est digna derisioe. g⁹ 7c. ¶ aut talis arrogātia sit quedā
derisio decla-

rat i lra: et di-
cit. Vos ho-
mines nesci-
tis recte face-
re: nisi ad po-
pulares au-
res. i. ad po-
pulozū com-
placentias et
ad ianes ru-
mores et lau-
des. Et vos
postulatis. i.
desideratis:
p⁹mia de ser-
mūculis alie-
nis. flecta. i.
postposita. p⁹
stantia: id est
dignitate vie-
scie et virtu-
tis. p⁹ quā
dberet recte
opari. Acci-
pe. i. p⁹sidera

q⁹festiue. i. glie. aliq⁹ illuserit. i. derisit qndā dicentē se esse p⁹m i leuitate
h⁹mōi arrogātie. Itā cū qdā tyrān⁹ eēt adorsus p⁹tumelijs. i. incepissz alloq⁹
p⁹tumeliose qndā homiez q⁹ iduerat. i. vsurpauerat: sibi falsū nomē p⁹bi: nō
ad vsū vere x⁹tutis: s⁹ ad supbā gliaz. et tyrān⁹ adiecisset. i. dixissz. se iā scitu-
rū an iste eēt p⁹bus. si qdē illatas sibi iniurias: patiēter leuit⁹ q⁹ tolerasset ille
q⁹ dixit se p⁹m paulisp⁹ patiētiā assūpsit. i. i p⁹ncipio. q⁹ p⁹ et. accepta p⁹tume-
lia a tyrāno: velut sibi insultās inq⁹ ad tyrānū. itelligis ne me eē p⁹m: tūc
ille tyrān⁹ mordacit⁹ inq⁹ itelleret te p⁹m eē si tacuisses. Nota s⁹m p⁹mē
tatorē i p⁹logo. viij. p⁹bis. ver⁹ p⁹bus dz eē p⁹fect⁹ oib⁹ generib⁹ x⁹tutū: et p⁹
p⁹bus dz eē magnanīm⁹. s⁹ s⁹m Sen. in li. de clemētia. magnanīm⁹ ē iniurias
et offensioes supbi despiciē: et p⁹ p⁹bus x⁹bis p⁹tumeliosis puocari nō dz. Itēz
veri p⁹bi ē nō vinci a passioib⁹: s⁹ poti⁹ dz moderare et refrenare passiones:
cū virt⁹ p⁹sistat i moderatōe passionū. Et Aristot. liij. Ethic. dic. Mansuet⁹
vult impurbar⁹ eē et nō duci a passioe. Et qdā p⁹bus p⁹tumeliose sibi insul-
tāri dixit. Tu didicisti maledicere: s⁹ ego didici maledicere p⁹tēnere.

¶ Quid autē
nō est totali-
bil spectat
spēs oē f⁹
nulla dz eē

¶ Quid
his em
Quid
solutū
qd nōst
hoies
dicit
cōscia
petit.
q se c

phama
oīno no
i. illela
perit col
net oē t
tuosos
qz dicit
les pau
sine trac
cōtemni
sunt q
des boi
merced
virtuos
morte
cium: a
fruitur

Liber II Metri VII

Quid autē ē qđ ad p̄cipuos. Hic p̄bia pōit scđaz rōez q̄ tal' ē. Hoies x̄tuo
si v̄l totalr moriūt corpe ⁊ aīa: vel aīa viuit p' mortē. Si totalr moriūt: ni
hil spectat ad eos d' gl'ia p' mortē. Si aīa corpe viuit p' mortē: illa petit celū
sp̄nēs oē ērene negociū: ⁊ sic nihil ad eā d' ērena gl'ia. q̄ apđ x̄tuosos hoies
nulla d'z eē cura de gl'ia. Dicit ḡ in lra. Quid ē qđ ad p̄cipuos. i. ad x̄tuo

Quid autē est qđ ad p̄cipuos viros: de
his em̄ sermo est: qui virtute gloriā petūt.
Quid inq̄ est qđ ad hos de fama post re
solutū morte sup̄ma corp' attineat. Maz si
qđ nostre rōnes credi vetāt: toti moriūtur
hoies nulla est oīno gloria: cū is cui' ea eē
dicūt non extet oīno. Sin x̄o bñ sibi mens
cōscia terreno carcere resoluta celū libera
petit. Mōne oīne terrenū negociū spernet
q̄ se celo fruēs frenis gaudet exēptā.

Metri septimū secūdi libri.

q̄ Tūcūq̄ solā mentē p̄cipiti petit
Summūq̄ credit gloriam

p̄biam aīa intellectua est imortal. nulla ē oīno gloria post mortē: cum iste
oīno non extet. i. non sit cui' ea gloria esse dī. Sin x̄o mens bñ sibi cōscia
.i. illesa. resoluta. i. liberata. terreno carcere. i. a corpe post m̄rtē: libera
petit celū. Mōne ip̄a aīa q̄ celo fruēs gaudet se exemptā terrenis: ip̄a sper
net oē terrenū negociū: ⁊ p̄ p̄ns terrenā gloriā. q. dī. sic. Nota q̄ ad vir
tuosos nihil spectat de fama nec in p̄nti vita: nec in futura. Non in p̄nti
q̄ dicit Sene. in puerbijs. q̄ plurimi curāt famā: pauci aut cōsciētā. Et ta
les pauci carātes cōsciētā sunt virtuosī ⁊ p̄bi: de quib' loquit̄ Boeti' in
fine tractat' de summo bono: dīcēs. Pauci sunt viri honorādi sicut p̄bi: q̄
cōtemnūt desiderīū sensus: ⁊ sequūtur desiderīū intellect'. Plurimi autē
sunt q̄ curāt famā: sicut sunt vulgares: q̄ relicta virtute cōsciētie p̄pter lau
des hoīm recte faciūt. de quib' dicit scriptura. Amē dico vobis: receperūt
mercedē suā. Nec etiā fama spectat ad viros virtuosos in futura vita. qui
virtuosī si totaliter moriūtur: nihil ad eos de fama. Si autē aīa viuit post
mortē: ista euolat ad celū ⁊ nihil curat de fama. spernit oīne terrenū nego
cium: ⁊ potius gaudet quia est exempta a curis terrenis: et gaudio celestī
fruitur in eternū.

Tūcūq̄ solā mentē p̄cipiti petit. Hic incipit metri septimū hui' secū
di: qđ dī archiloycū ab inuētoze: iambicū a pede p̄dante. ⁊ constap

los viros at
tineat de fa
ma p' resolu
tum corp' ex
trema morte
q. d. nihil. de
his em̄ viris
est sermo no
ster q̄ petunt
.i. q̄rit gl'iaz
virtute. i. op̄i
b' virtuosos.
Mā si homi
nes toti mo
riunt corpe
re ⁊ aīa vt q̄
dā putāt: qđ
tñ nre rōnes
.i. philosophi
ce rōnes. ve
tāt. i. p̄hibēt
credi. q̄a fm

ex pmo versu trimetro: secundo dimetro. In quo metro pbia docet quō glo-
ria sit cōtēminēda ex cōsideratōe amplitudinis celi ⁊ strictitudinis terre: di-
cens. Quicūq; petit. i. desiderat. p̄cipiti mēte solā gloriā: ⁊ credit istaz esse
summū. i. p̄cipiū inter appetenda: iste cernat. i. p̄siderat plagas etheris. i.
partes celi late patētes. et cernat artū situm terrarū. i. strictū spaciū terre
in opatōe ad

celū: ille pu-
debit. i. vere
cūdabit. au-
cti noīs. i. au-
cte fame sue:
nō valētis re-
plere breues
ābitū. i. p̄uū
spaciū terre.
Et tūc excla-
mat: dicens.
P̄pter hoc
miroz. qd. i.
p̄pter qd sup
bi gestiūt. i.
cupiunt. fru-
stra leuare. i.
extollere. col-
la sua morta-
li iugo: id est
mortali fama
Licet ei fama
diffusa meās
.i. trāsiens. p̄
remotos po-

pulos explicet se linguas. i. p̄ linguas populoz. Et licet magna domus tua
.i. nobilis parētela: vel familia tua fulgeat claris titulis. i. laudib⁹: tamen
mors spernit altā gloriā. ⁊ mors pariter. i. simul. inuoluit hūile caput. i. mi-
serū hoīem. ⁊ celsū. i. nobilē vel diuitē. ⁊ mors equat infima summis: nul-
li pareēdo. qd̄ declarat: dicens. Tbi nūc manēt ossa fidelis fabricij: Quid
brut⁹ aut rigid⁹ catho sup. est. q. d. qd̄ manet de gloria eoz post mortē: vti
q; modicū. i. illud manet qd̄ tenuis fama. i. exilis. supstes. i. manēs. signat
inane nomē eoz pauculis lris scriptis in epithaphis eoz. Sz qd̄. i. ad qd̄
nouū? decora vocabula scripta. Aliquid itelligit p̄ ea ipos eē p̄sumptos
.i. mortuos. q. d. imo. Jacetis ḡ mortui prozsus i ḡrabiles: nec fama efficit
vos notos. Et qz aliq; diceret. licet ipi sint mortui corpe: tamē vīdūt fm̄ fa-
mā. Dicit pbia. Si putatis vitā vestrā longi⁹ trahi. i. plōgari. aura morta-
lis noīs. i. splēdore mortalis fame. cū sera. i. vltima dies. vobis hoc rapiet
.i. famā auferet. iā vos manet. i. expectat: secunda mors. q. d. si estis prius
mortui corpe ⁊ fama manēs est yita v̄za: illa cessante secundario moriemini

Late patētes etheris cernat plagas
Artumq; terrarum situm
Breuē replere nō valentis ambitū
Pudebit aucti nominis.
Quid o superbī colla mortali iugo
Frustra leuare gestiunt?
Licet remotos fama p̄ populos means
Diffusa: linguas explicet
Et magna titulis fulgeat claris dom⁹
Mors spernit altam gloriā
Inuoluit humile pariter ⁊ celsum caput
Equatq; summis infima
Tbi nūc fidelis ossa fabricij manent:
Quid brutus aut rigidus catho:
Signat supstes fama tenuis pauculis
Inane nomen litteris.

Horandū
proptariū:
p̄te. sequēti
manū imple
m. p̄rope

Sed qu
Num se
Jacetis
Nec fan
Q si p
Mortu
Cum se
Jam v

s. l
b
nibus
cum sel

it p̄m p̄p
z mltā be
er? ē rigi
it vt lica
p̄cēs. A
in
Ee

ost dīt bō
dōi. iō iā
pl? eē bon
p̄p̄o dicit
facē. bell
q̄ ipa for
euenit b
gūt frōdē
pbia. M
eoz. i. l
aduersa
ip ali qu

Liber II Prosa VIII

Notandū fabrici? fuit cōsul roman? qd cū mitteret pūgre p pirrū regem
epirotarū: rex pmissit sibi pte regni sui vt trāfiret ad ipm. qd fabrici? cōtem
psit. sequēti āno pirr? obtulit sibi magnā pecuniāz auri vt traderet sibi ro-
manū impiū. cui ait fabrici? Roma nō vult aurū: s; vult impare hñtib? au-
rū. Propē s; ipē dicit? fuit fidelis fabrici?. Dē etiā de fabricio qd cū qdā ad

Sed quid decora nouimus vocabula
Num scire cōsumptos datur:
Facetis ergo prorsus ignorabiles
Nec fama notos efficit
Qd si putatis longius vitā trahi
Mortalis aura nominis
Cum sera vobis rapiet hoc etiam dies
Jam vos secūda mors manet.

Prosa octaua libri secūdi.

Ed ne me inexorabile cōtra fortunāz
bellū gerere putes: est aliqn de homi-
nibus illa fallax: non nihil bene mereatur.
tum scilic; cum se apit: cū frontem detegit:

It p m? p sul roman? q amore libtatis r iusticie ppe stupz lucrete plima egit
r mtra bella p romanis iniit: ppe qd etiā famosus fuit. Nota q catho vi-
et? rigid? ppe rigoze animi: q ad nihil turpe flecti potuit. r tate iusticie fu-
it vt lucan? ipm dijs pparet i iudicāda cā: q fuit inf iuliu cesare et pōpeiu:
dicēs. Alitrix causa dijs placuit: s; victa cathoni. Et de hoc magis patebit
in quarto hui? pfa sexta.

Ed ne me inexorabile. Ista ē octaua r vltia pfa hui? scōi. Et qz phia
ofidit bōa fortūe nō nltū eē appētēda: aliqz putaret q i fortuna nihil eē
bōi. iō iā ofidit phia cuiusmodi bonū sit i fortuna. r pbat fortunā aduersam
pl? eē bonā q pspā. Et p pmittit suā itēdēz. Scōo pbat itēti: ibi. Illa em
pōio dic. B oeci ex dictis pz q fortunā ē ptenēda. s; ne putes me gerē. i.
facē. bellū inexorabile. i. i placabile p fortunā sup. scias qd aliqn ē. i. p rigit.
q ipa fortunā fallax nō nihil. i. aliqd bñ mereat de hoib?. eo q aliqd bonū
euenit hoib? p eā. tuz. s. cū fortunā se apit manifestādo suā fallitatē: cū dete-
git frōtē p sui aduersitatē: euz pñtes mores suos p instabilitatē. Et subdit
phia. Mōdū forte itelligis qd loqr. qz mirū est qd ego gestio. i. cupio dicē.
eoqz. i. ideo. vix queo explicare sentētiā verbis. Etem ego reor. i. opinor
aduersam fortunā plus pdesse hominibus q pspēram. Nota quādo cūqz
in aliquo dicto videt esse repugnātia: illud videt mirabile dictuz. s; dicere

eli venisset p.
mittēs se pir-
rū regē occi-
suruz si fabri-
ci? sibi pecu-
niā aliquā da-
re vellz. Ipe
ho fabricius
hunc tradito
rez ligatū nū
sit ad pirrū p
tali scelē pu-
niendū. Cui
tūc purus di-
xit. Possibi-
lius est soles
a suo trami-
te deuolare q
fabriciū avia
recte rōis di-
scedē. Mo-
ta q brut? fu-

fortuna aduersam hominibus potestesse videtur esse quedam repugnancia in dicto...
Illa esse aduersum alicui: et sibi potestesse adinuicem repugnare. Ideo dicit philosophia.
Mirum est quod gestio dicere. scilicet fortuna aduersa magis potestesse quam prospera.
¶ Illa enim specie felicitatis. Ibi philosophia probat intentum quod fortuna aduersa melior sit quam prospera tribus rationibus. Secunda ibi. Postremo. Tertia ibi. An s. primo dicit. Illa for-

tuna prospera specie mentis cui videtur. i. apparet blanda specie felicitatis: id est prosperitas. s. hec. i. fortuna aduersa. semper vera est cuius demonstrat se esse instabilem sui mutatione. Ostendit enim se esse tale quod: et ita potest non decipi. unde homines. s. illa. scilicet prospera fortuna: confidentes in se fallit. Sicut autem

aduersa fortuna hominem instruit: ostendendo quod non sit confidendum prospere fortune propter eius mutabilitatem. Illa. scilicet prospera fortuna. ligat. scilicet fallendo mentes fruentium hominum specie bonorum medacium. hec. scilicet aduersa fortuna. absoluit. i. liberat. scilicet mentes hominum cognitione fragilis. i. transitorie felicitatis. Et tunc recolligit effectus utriusque fortune: dicens. Itaque illa. scilicet prospera fortuna videas ventosam. i. superbia. fluentem. i. perditam et suipius ignaram. Nam homines in prosperitate continua seipsum non cognoscunt. hac. scilicet diuersa fortuna tu videas sobriam et succinctam. i. humilem: non superbia. et prudentem exercitatione aduersitatis. Nota quod ex ista forma possunt formari tres rationes quod fortuna aduersa melior sit prospera. Prima ratio est ista. bona fortune in specie vere felicitatis decipit habere ipsas. s. fortuna aduersa non decipit: s. vera est: ostendens se tale quod illis est. ergo aduersa melior est quam prospera. Secunda ratio est. prospera fortuna ligat mentes hominum medacibus bonis. s. aduersa liberat mentes a falsa felicitate. ergo est melior. Tertia ratio. prospera fortuna reddit homines sui ignaros: s. aduersa facit homines sapientes. ergo melior est quam prospera.

¶ Postremo felix a vero bono. Ibi philosophia ponit secundam rationem: que talis est. Quicunque fortuna trahit ad inquisitionem veri boni illa melior est quam que retrahit a vero bono. s. fortuna aduersa est humilior. ergo recte. Unde dicit in forma.

moresque proficit. Nondum forte quid loquar intelligis. Mirum est quod dicere gestio: eoque sententiam verbis explicare vix queo. Etenim plus reorum hominibus aduersarum quam prosperarum potestesse fortunam. Illa enim semper specte felicitatis cum videtur blanda mentis: hec semper vera cum se instabilem mutatione demonstrat. Illa fallit: hec instruit. Illa medacium specie bonorum mentes fruentium ligat: hec cognitione fragilis felicitatis absoluit. Itaque illam videas ventosam fluentem: suique semper ignaram. hanc sobriam succinctamque: et ipsam aduersitatis exercitatione prudentem. Postremo felix a vero bono deuos blanditibus trahit. Aduersa

Postremo
tes a vero
rens ad
u. eo quod
blanditibus

plerumque
retrahit
putas
aduersa
tibi ce
quod sec
reliquit
tibi f
sas o
nus

tuna el
re. An
na. quod be
fidelium
tuna se
. i. am
fos. quod
tatis. et
picio. tu
tibi for
rere op
nus di
nent. Et
tantum
ba sequi
Seneca
quod tu bi
bit. disc
pras quod
quod mot
lici non
bi. Luz
eris. Et
refouet

Postremo felix. i. prospera fortuna cum suis blanditijs. trahit deuos. i. errantes a vero bono. si aduersa fortuna plerumque retrahit vnco. i. tenaculo. reducens ad vera bona. Nota quod prospera fortuna videtur esse propinqua felicitati. eo quod sine bonis fortune non contingit esse felicem ex de bona fortuna. id est suis blanditijs trahit hominem sensualē a vero bono. quod consistit in speculatione

plerumque ad vera bona reducens velut vnco retrahit. An hoc inter minima estimandum putas quod amicorum tibi fidelium mentes hec aspera. hec horribilis fortuna detexit. hec tibi certos sodalium vultus ambiguos secreuit: discēdens suos abstulit: tuos reliquit. Quāti hoc integer et vt videbaris tibi fortunatus emisisses. Desine nunc amissas opes querere quod preciosissimorum genus diuitiarum est amicos inuenisti

tuna est melior per quam cognoscunt veri amici. si aduersa fortuna est talis ergo. An dicit in littera. An pro nūquid. putas hoc esse estimandum inter minima bona. quod hec aspera. i. aduersa fortuna. detexit. i. monstrauit. tibi mentes. i. corda fidelium amicorum. quod d. illud est bonum de maximis bonis. et hec supple. prospera fortuna. secreuit. i. distinxit. tibi certos amicos et ambiguos vultus sodalium. i. amicorum. quod d. aspera fortuna docuit te discernere inter hos amicos et falsos. quod prospera fortuna te discēdens abstulit suos. i. qui erant amici ratione. prosperitatis. et reliquit tuos amicos quod te dilexerunt non propter tuam. Quāti. i. quanto precio. tu emisisses integer. i. in integritate fortune constitutus. cum videbaris tibi fortunatus vt potuisses cognoscere hos amicos. nunc desine. i. cessa. querere opes. i. diuitias amissas. quod inuenisti hos amicos quod est preciosissimum genus diuitiarum. Nota in aduersitate falsi amici fugiunt. si in tempore prosperitatis manent. An Seneca in libro de remedijs. Quē tu felicem credis illum multum commiserant vt melius sequebatur. cadauera lupi. frumenta formice. predā ista turba sequitur non homines. Nota quod aduersa fortuna ostendit fideles amicos. An Seneca. xx. epistola. Turba familiaris cum a te pasci desierit ipsa te non pascet. et quod tu beneficio tuo scire non poteris paupertate scies. illa veros amicos retinebit. discedit quicquid non te si alio sequebatur. Est autem propter hoc vnum amanda paupertas quod a quibus amaris ostendit. An pauper henricus. Preualeat bene solo mala fors quod monstrat amicos. Qui boni quod mali monstrat vtriusque viam. Item poeta. Te felici non cognoscunt amici. Sorte patet misera quod sit dilectio vera. Item alibi. Quis fueris felix multos numerabis amicos Te si fuerit nubila solus eris. Item Thobias. Fluctuat ad censum venalis amicus egenus. Sed verus refouet vt fabricatus amor. Nota quod fidelis amicus est preciosissimum genus

dei. aduersa autem fortuna quod ostendit prosperam fortunam esse mutabilem: ipsa reductio hominem ad verum bonum quod est immutabile.

An hoc inter minima estimandum putas. hic philosophia ponit ultimam rationem neque talis est. Illa for-

diuitiar: q: amicus. ix. ethi. est alter ego. i. amicor est idē velle ⁊ nolle. Me-
mo em̄ eligit viuere sine amicis hīs reliq̄ bona. Et Seneca. ix. epla. dicit.
Sapiens ⁊ si p̄ctus sit seipso th̄ amicū habere vult. p̄ter nihil aliud nisi
v̄t exerceat amicitia: ne tā magna virtus lateat. Et Tullius in lib. de offi-
cijs dicit. Honores diuicie ⁊ dignitates nunq̄ sunt amicitie antepone de

Ad
mun-
dus

stabilis fide.
hic incipit de
taui ⁊ vlti-
mū merx hu-
lus scōi. qd
dī gliconich
ab iuatore.
āphymacrū.
q̄ pede p̄do-
mināte. ⁊ est
āphymacr?
pes antiquo-
rum p̄stās ex-
p̄ia et vltia
longa ⁊ dua
bus breuib?
medij. dicit?
ab amphy. q̄
est circum. ⁊
macro lon-
gū. quasi ha-
bens circum
quaq̄ longā

syllabā. In quo metro phia cōmendat amorē ex quo dicit q̄ amicitia sūt pre-
ciosissimū genus diuitiar. Et primo cōmendat amorē diuinū. Scdō oñdit
quō hūana natura amicitia p̄suat. ibi. hic scōs. p̄io facit h̄ qd dictum
ē. Scdō oñdit q̄ ablato diuino amore oīa corrūpūt. ibi. hic si frena. Pri-
mo dicit amor diuinus regens terras ac pelagus. ⁊ iperitās. i. frequenter
imperans celo. ille amor ligat hanc seriē. i. p̄cordia rerū. q̄ mundus stabi-
li fide variat p̄cordes vices. i. alternatōes tēporū animi noctis ⁊ diei. et q̄
semina pugnancia. i. elemēta tria. tenent p̄petuū fedus. i. cōcordia. ne vnū
totaliter aliud corrūpat q̄ phebus. i. sol. curru aureo puebit. i. p̄ducit. ro-
seū. diē. i. clax diē. idē amor facit vt phebe. i. luna. imperet. i. p̄sit noctib?
quas noctes hesperus. i. stella vesptina. duxerit. i. adducit. ⁊ vt auidū ma-
re ad exēundū coerceat fluctus suos certo fine. i. determinato fine. ne liceat
sibi tendere. i. extendere latos terminos. vagis terris. i. amplis terris sup-
ple totaliter coop̄do terrā. Nota q̄ Tullius loquēs de amicitia dicit
Amicitia est virtus nouēs supiora ad p̄rectionē inferiorū. ⁊ inferiora ad

Metrum octauum libri secundi.

q̄ Hod mūdus stabili fide
Cōcordes variat vices

q̄ pugnancia semina
Fedus perpetuum tenent.
q̄ phebus roseum diem
Curru prouebit aureo.
Elt quas duxerit hesperus
Phebe noctibus imperet.
Elt fluctus quidum mare.
Certo fine coerceat.
Me terris liceat vagia
Latos tendere terminos.
Hanc rerum seriem ligat
Terras ac pelagus regens
Et celo imperitans amor.

sublecti
Nota
ducit
⁊ dicit
dā hūi

h
Qu
Bel
Et q
Pul
Er
h
Ju
h
C
h
B
Q
Si
Q

elen
i. p̄
lato
son
Q
P
cia b
fede
reor
sta
nus
ple
b?
alle
re a
nub

Liber II Metrum VIII

sublectione supior. Amicitia em sublata ois in vita tollitur iocunditas.

Nota q̄ elementa appellat semina. q̄ ex ipsis tanq̄ ex feminib⁹ elementa p̄ducū. sic enī semē ē p̄cipiū fruct⁹. sic elementa s̄ p̄cipia corporū mixtorū ⁊ dic̄ elementa pugnātia p̄t ipsoꝝ p̄rietatē. nā aliq̄ sūt calida: alia frigida: q̄ dā hūida: q̄dam sicca. Hec elementa diuino amore ordināte tenent p̄prium

Hic si frena remisit
Quicquid nunc amat inuicem
Bellum continuo gerit
Et quam nūc socia fide
Pulchris motibus incitant.
Certāt soluere machinam.
Hic sanctos p̄p̄os quoq̄
Functos federe cōtinet
Hic et cōiungij sacrum.
Castis nequit amoribus
Hic fidis etiam sua
Dictat iura sodalibus
O felix hominū genus
Si vestros animos amor
Quo celum regitur. regat
Liber scōs de p̄solatōe phie finit

elementa certāt. i. litigāt. soluē. i. d̄struē machinā. s. mūdā. q̄ nūc socia fide i. p̄cordi federe. i. cōtāt pulchris motib⁹. i. faciāt ordiate mouē. Nota q̄ p̄b lato amore ⁊ p̄cordia oīa dissolū. Uñ Alan⁹ i anticiandiano: loquēs i p̄sona amoris ⁊ p̄ordie dic̄. Si mea iura meas leges mea federa mūd⁹. | Ali suass⁹ vlt̄ adhuc suaret amor. Aicula si tāt̄ gerneret lb̄ claudib⁹ orbis | Hic scōs p̄p̄os q̄z. Hic oñdit phia quō p̄ amorē p̄suat ⁊ pelliat amicitia hūana dicēs. Hic autor p̄t̄et. i. p̄suat. scōs. i. xtuosos ⁊ p̄p̄os iunctos federe. s. amicitie. ⁊ b̄ amor nequit sacꝝ. i. sacm̄ piugij castis amorib⁹ viri ⁊ vxoris. ⁊ b̄ amor dictat iura sua. i. iponit legē amicitie fidis sodalib⁹. ⁊ qz ista pueniūt ab amore diuino tanq̄ a suo p̄cipio. iō subiūgit. O felix genus hoīm supple dico. si amor. s. diuin⁹. q̄ celū regit regat aīos v̄ios. supple causādo i eis p̄cordiā amicitie. Nota q̄ amor dictat iura fidis sodalib⁹. iura aut̄ amicorū ⁊ sodaliū inult Seneca. liij. ep̄la dicēs. Diu cogita an aliquis in amicū sit tibi recipiendus. sed cū placuerit fieri toto illuz pecto re admitte tam audacter cuz illo loquere q̄ ipe tecum. Tu q̄dez ita viuere nihil tibi cōmittas nisi qd̄ etiam amico tuo cōmittere possis. Cū amico tuo

fedus qz gra uitas inferio rū nō aufert lenitatē supi orū. nec econ ueris tūmul totalit̄ se nō corumpunt | Hic si frena remisit. Hic oñdit q̄ amore diuino subtracta oīa corūpū tur dicēs. Si hic amor diuin⁹ remisit frena. i. legez gubernā di res. quicq̄d nūc amat iuicē. i. p̄cor dat illud cōtinuo geret bellū. ⁊ ipsa

oēs curas. oēs cogitationes misce si fidelē putaueris. Sūt enim idā q̄ q̄ amī-
cis sē tū cōmūtēda oīb⁹ narrāt. q̄dā carissimoz p̄scitā reformidāt nulli
credituri: neutriū faciēdū ē. vtrūq; enī viciū ē ⁊ oīb⁹ credere ⁊ nulli. No-
ta circa p̄dicta q̄ amicitia p̄prie dicta tū inuenitur in reb⁹ rōnalib⁹ ⁊ vt sic a-
micicia ē par volūtas bonoz inf aliq; s; large accipiedo amicitia sic ē ⁊
in inrōnalib⁹

⁊ vt sic amici-
cia ē p̄cordia
diuersaz rerū
ad inuicem.

Am cā
tuz illa
finierat

Iste est terci-
us liber Boe-

Incipit liber tercius. Prosa prima.

Am cantū illa finierat: cū me audi-
endi auiduz stupentēq; arrectis ad
hec aurib⁹ carmis mulcedo defixe-
rat: itaq; paulopost o mōq; sūmū: lapsor so-

tij de p̄solatōe p̄bie. ⁊ p̄tinuaf ad libros p̄cedētes in hunc modū. Postq;
p̄bia in primo libro scrutata ē cās doloris Boetij. ⁊ in scdo libro adhibuit
sibi remedia facilia. In p̄tī libro ⁊ in seq̄ntib⁹ p̄bia adhibet Boetio reme-
dia grauiora. sunt aut remedia grauiora rōnes p̄ cōem opinionē hoīm. p̄-
hantes q̄ in bonis exteriorib⁹ nō p̄sistit vera felicitas. ostēdēdo in quo sita
sit felicitas vera. ⁊ quō ad ipam pueniat. Et diuiditur iste liber in. xxiij. p̄-
tes. quia huius libri sunt. xij. p̄se ⁊. xij. metra. q̄ partes patebūt in processu
libri. q̄d aut ⁊ de quo determinē in q̄libet istarū partiū s̄līr patebit. P̄ria
prosa huius terciij diuiditur in tres partes. Primo ostendit Boetius quo
modo post p̄dicta allocutus fuerit p̄biam. Secundo ponit responsionē
p̄bie. Tercio Boetius dirigit quandaz petitionē ad ipam. secūda ibi. Tū
illa. terciā ibi. Tū ego. Dicit primo. Jam illa p̄bia finierat cantuz. i. metrū
q̄d erat de cōmēdatione amoris diuini ⁊ amicitie. ⁊ cum ego Boetius eēm
allectus dulcedine metri ad audiendū cū auiditate ⁊ admiratōe xba p̄bie
auribus arrectis. ego dixi. O philosophia que es summū solamen animo-
rum lassorum quantū me reuocillasti tuis p̄sosis ⁊ metris intantuz q̄ tam
bene possum resistere insultibus fortune. ⁊ ideo dicit. remedia q̄ prius di-
xisti eē grauiā non timeo s; ea audire diligenter aspecto. Nota q̄ Boeti-
us metrum vocat cantū. sicut enim in cantu est eleuatio ⁊ depressio vocis.
sic similiter in metro ratione quātitatis correpte ⁊ producte syllabarum at-
tenditur quedā eleuatio ⁊ depressio. quia ratōe quantitatē p̄ducte fit ele-
uatio. ratione quantitatē correpte fit depressio. Item q̄ metrū est subti-
lius ⁊ delectabilius prosa. id aīum demulcet. Unde autor: poetrie metrum
cōparat domicelle. d. Multq; venire metrū tanq; domicella compto crine:
nitente gena: subtili corpore: forma egregia. Ideo dicit Boetius mulcedo
carminis. i. metri. Item homo debet esse auidus ⁊ stupens circa philo-
sophiam. Auidus inq; quia dicit Seneca. xvij. epistola. Proijce omnia
ista si sapias imo vt sapias ⁊ ad p̄biam magno cursu totisq; viribus tende.
Etiā hō dz eē stupēs. i. admirās de p̄bia. q̄ ipa ē res mirabilis ⁊ diuina fm
Aristo. in principio libri sui de mōdo. ⁊ p̄bia p̄fert mirabiles delectatōes. ⁊
ethicoz. Itē ai lassī sunt graui cura: vt aduersitate aliq; opp̄si bonū philo-

sophia est
frates for-
sistere ictu
ferre fortu-
Jam illa

lamē a
canēdū
me iaz
bitrer.
eē dice-
di aui-
la sen-
rapie-
ctau-
q̄ppe
inter-
q̄ tu

cum mer-
nendū.
dissimila-
pauloan-
timeo.
Abi
lare per-
Tum
bene fer-
perfecti
gustata
piduz a-
quo labo-
det phil-
somnia-
citatis.
centis.
q̄ precep-
Dilcere
unt doc-
abijciēd

Liber III Prosa I

sophia est summū solamē. qz ipsa persuadet magnanimitatē qua p̄ aduer-
sitates for: une hō cōstāter d̄z militare. Itē per p̄biam homo bene pōt re-
sistere ictibus fortune. qz p̄io ethicorū dicit Aristoteles. Sapiēs bene scit
ferre fortunas. ⁊ h̄z se sine vituperio sicut tetragonū. Nū dicit in littera.
Nam ula supple p̄bia. finierat cantū. i. metrum de amore diuino. ⁊ cum mul-

lamē aiorū: quātū me vel sniāz pōdere: vel
canēdi etiam iocū ditate refouisti: adeo vt
me iaz posthac imparē fortune ictib⁹ nō ar-
bitrer. Itaqz remedia q̄ paulo ante acriora
eē dicebas: nō mō nō phorresco: s; audiē-
di auid⁹ vehemēter efflagito. ¶ Tū il-
la sensi inq̄t cū x̄ba n̄ra tacitus attentusqz
rapiebas: cūqz tue mētis habitū vl̄ expe-
ctauī: vel qd̄ ē verius ipsa pfeci. Talia sunt
q̄ppe q̄ restāt: vt degustata qd̄ ē mordeant:
interius autem recepta dulcescant. Sed
q̄ tu te audiendi cupidum dicis: quāto ar-

cedo. i. suauis-
tas carminis
d̄fixerat. i. sta-
biliterat me a-
uidū. i. cupi-
dū audiendi.
qz p̄ et. stupē-
tem. i. admirā-
tem. supple x̄
ba p̄bie. auri-
bus meis ar-
rectis. i. eleua-
tis ad hec. s.
x̄ba itaqz pau-
lo post ego in-
q̄. i. dixi o sū-
muz solamen
lassorū aiorū
supple per ad-
uersitatez qn

tum me refouisti pondere sententiāz supple prose. vel etiā iocunditate ca-
nendi. i. metri. adeo. i. intantū. vt iam posthac nō arbitrer me eē imparē. i.
dissimilē. in resistendo. ictib⁹. i. insultibus fortune. Itaqz remedia illa que
paulo ante dicebas eē acriora. i. grauiā nōmō. i. non tū. nō phorresco. i. nō
timeo. s; ego auidus audiendi supple ea vehemēter efflagito. i. expostulo
¶ Abi sciendū q̄ fin huguitionem efflagitare est valde flagitare: expostu-
lare petere: cum clamore poscere.

¶ Tū illa sensi inquit. hic ponit responsionem philosophie dicens. Ego
bene sensi illud cum tu tacitus ⁊ attentus recepisti verba nostra. ⁊ cū ego
perfeci mentem tuā. talia enim sunt remedia que adhuc restant. vt ipsa de-
gustata primo sint amara sed postea dulcescant. S; quia tu dicis te esse cu-
piduz audiendi verba nostra. Q̄ quanto desiderio arderes si cognosceres
quo laboramus te ducere: ⁊ dicit Boetius Quo vis me ducere? Respon-
det philosophia. ad cognitionem vere felicitatis quā animus tuus quasi
somniaando adhuc vl̄ cognoscit quia est occupatus imaginibus false feli-
citaris. Nota q̄ Boetius tacitus x̄ba p̄bie rapiebat cōsilio Seneca di-
centis. Esto verborū tacitus auditor auditorum p̄mptus repetitor. Nota
q̄ precepta p̄bicalia primo sunt amara: postea dulcescunt. fin illud poete.
Discere sit carū Quis p̄io sit amarū. Et Eustrati⁹ p̄io ethicorū dicit. Sci-
unt docti qm̄ laboriosa ē possessio x̄ritū. s; p̄ ei⁹ amaritudinē p̄bia nō est
abijiciēda. qz nō ē dignus dulcoris acumiē: q̄ amaritudis neq̄t iuiscari gra-

uamine fin Boetii in de disciplina scolariſt. Nota ſicut ſomnians putat
fantasmata ſibi occurrentia eſſe veras res de quib⁹ ſomniat. ⁊ tñ nō ſūt ipſe
res. ſic Boetius in iſtis tpalibus putauit eſſe verā felicitatē q̄ tñ nō ē. ſ tñ
ſunt quedā ſimilitudines vere felicitatis. ſicut fantasmata ſomnior ſūt ſi-
militudines rez. Nota q̄ bona exteriora vocat imagines fere felicitatis.
ſicut enī ima-

go eſt rei imi-
tagor non eſt
ipſa res. ſic bo-
na exteriora
vident expri-
mere formam
vere felicitatis.
ſ vera felicitas
nō ē i
ipſis. Unde vi-
dit in littera.
Tū pro tūc. il-
la ſupple pbi
loſophia in-
quit. ego ſen-
ſi. id eſt noui
ſupple inten-
tōez tuā. cū tu

tacit⁹. q̄ p et. attētus. rapiebas xba nra q̄ p et. cū ego expectaui. alia lra
bz expectaui. i. reuocaui habitū tue mētis. Vel qd̄ eſt verius dicere. cū ego
ipſa habitū tue mētis perfecit. q̄ppe mirū talia ſūt ſupple remedia. q̄ reſtāt
ſupple ſumēda vt ipſa quidē deguſtata p̄io mordeāt. i. diſpliceant interi⁹
aut recepta dulceſcant. ſ q̄ tu dicis te cupidū audiēdi ſupple illa remedia
Q̄nto ardore. i. deſiderio ſagrarēs. i. arderēs. ſi agnoſcerēs. q̄nam. i. ad
quē locū aggrediamur. i. incipim⁹ te ducere. Ego Boeti⁹ in quā. i. dixi quo
nā ſupple vis me ducere. inquit ſupple pbia ad verā felicitatē quā tu⁹ ani-
mus ſomniat. i. ipſecte cognoscit. ſyſu. i. cognitōe occupato ad imagines.
i. ad bona tpalia: q̄ ſūt imagēs ⁊ ſimilitudines vere felicitatis. tu nō potes
intueri. i. inſpicere. ipſam ſupple verā felicitatem.

¶ Tū ego fac obſecro. Hic Boetius dirigit petitionē pbie. ⁊ ponit oſenſū
ſue petitiōis dicēs. O pbia rogo vt ſine delatatiōe demonſtres mihi q̄ ſit xba
felicitas. ⁊ pbia oſentiēs dicit: libenter faciā tui cā. ſ p̄i⁹ ego oñdā tibi fal-
ſaz felicitatē tibi notiorē et illa cognita p̄ ōnū poſſis poſtea agnoſcere ve-
rā felicitatē. Nota circa ſ q̄ dicit faciā tui cā libenter. q̄ pbia petitiōes
hoīm admittit. An Seneca. Nulli p̄cluſa ē virt⁹ ſapiētie oib⁹ patet. oēs
inuitat. oēs admittit: non eligit donū neq̄ cenſū: ſ nudo hoſte cōtenta eſt.

¶ Nota ianata eſt nobis via. p̄ce ſendi ex nobis magis notis ad min⁹ nota
p̄mo pbiſi. ⁊ ſecundo de aīa. Tū igitur bona exteriora ſint magis nobis
nota in quibus aliqui poſuerūt cōſiſtere felicitatē q̄ bona interiora. idēo
pbia p̄io vult determinare de ſalua felicitate nobis magis nota q̄ ponit in

dore ſagrarēs: ſi q̄ nā te ducere aggredia-
mur agnoſcerēs. B. Quonā in quā. P.
Ad verā in quā felicitatē quā tuis q̄z ſom-
niat aīus: ſ occupato ad imagines viſu:
ipaz illā nō potes itueri. B. Tū ego fac
obſecro: ⁊ q̄ illa xba ſit: ſine cunctatione de-
monſtra. P. Faciā in q̄t illa tui cā libenter
ſ q̄ tibi cā notior ē eā p̄ius designare ver-
bis atq̄ informare conabor: vt ea p̄ſpecta
cū in p̄trariam partē flexeris oculos: vere
ſpecimē beatitudinis poſſis agnoſcere.

bonis exte-
riorib⁹ p̄i-
q̄dā nō vid-
et rebus n-
cum eſt. S.

U
L
ſalce
Et no
Bule
Si m
Brat
Beſi

illa p
ſignare
ſit tibi
poſſa ag-
ſupple co

n
ſus bu
ſ. re. it
licitas
pla qu
ciuas
licitat
ingen
dicib⁹
bos. i.
ceres
aliquo
gis co
l. mel
empl
nē fal
poſſa
ſar?
plū ē.

Liber III Metrum I

bonis exterioribus ipsam extirpando. ut p ea agnoscamus vera felicitate
tanq p priu. Hora q Seneca in de virtu. cardina. dicit. Scire debes q
qda no vident ee bona z iunt. quedā vident bona z no sunt: quecuq aut
ex rebus trāstorij possides nō hec magna existimes nō mireris qd cadu
cum est. Ex quo pz q vera felicitas nō pñit in bonis exterioribz. q videt

ee ha bona z
tū nō sūt. An
dic i lra. Tū
pro tunc. ego
supple Boe
tu' dixi. o pbi
losofia ob
secro. i. peto.
fac. i. duc me
ad illā felici
tatē. z demō
stra mihi sine
cūctatōe. i. si
ne mora. q lit
illa vera sup
ple felicitas.

Metru primum tercij libri.
Uli serere ingenuū volet agrū
Liberat arua prius fruticibus
Salce rubos filicemq resecat
Est noua fruge grauis ceres eat.
Dulcior est apū mage labor
Si malus ora prius sapor edat.
Gratius astra nitent: vbi nothus
Desinit imbriferos dare sonos.

Alia pbia in qd. factā libēter tui cā. s. ego pri' conabor. i. laborabo. tibi de
signare xbis. atq p et. i. formare q cā. i. q felicitas habēs rōnē cāe finalis.
sit tibi notior. i. manifestior. ut ea supple falsa felicitate. pñecta. i. cognita.
possis agnoscere. specimē. i. silitu dinē. vere bñitudinis. cū flexeris oculos
supple cognitōis. in priam partē false felicitatis.

Uli serere ingenuū volet agz. Istud ē prīmū metz huius tercij qd dē
metz choristū ab inuētoze. Dactylicū a pede pdomināte. z prīmus x
sus huius metri ē ypeatalecticus. qz post prīmū pedē abundatvna syllaba
.s. re. in hac dictōe serere. z qz pbia pñit q prius cēt oñdēdū q sit falsa fe
licitas. z postea q sit vera. iō pbia in 8 metro cōmendat hūc ordinē p exem
pla quatuor. Prīmū ē: qcuq vult seminare bonū agz oz pri' extirpare no
cuias herbas: ut ager bñ fructificet. Silr aliq volēs cognoscere veraz fe
licitatē oportet prius extirpare falsaz. An dicit in lra. Qui volet serē agrū
ingenuum id est nobilē. prius liberat arua id ē agros. fruticibus id est ra
dicibus que impediunt ne semen crescat. z ille resecat id est pñcindit ru
bos. i. puas arbores. qz p et. filicē. i. herbā inuile. falce. i. falastro. ut noua
ceres eat. i. pñciat. grauis. i. onusta fruge. Scōz exēplū est. Sic pñstādo
aliquid amax mel apparet dulcius. sic ppter cognitōez false felicitatis ma
gis cognoscit ha felicitas. An dicit in littera. Labor apū ē mage dulcior
.i. mel ē magis dulcis. si malus sapor prius edat. i. inficiat ora. Terciū ex
emplū est. Sicut post tps nebulosū gratior ē serenitas. sic post cognitio
nē false felicitatis gratior ē cognitio vere felicitatis. An dicit in lra. Abi p
postq. noth? .i. ventus australis. desinit. i. cessat. dare imbriferos sonos. i.
nat? pducēs imbres. tūc astra nitēt grati? .i. delectabilius. Quartū exē
plū ē. siq pulchra dies seqt tenebras nocti. sic cognitio vere felicitatis seqt

cognitionē false felicitatis. An dicit in lra. Et. i. postq. lucifer. i. stella ma-
tutina. pepulerit. i. fugauerit. tenebras noctis tunc pulchra dies agit. i. du-
cit. roseos equos solis. tunc applicat exempla ad ppositū dicēs. Tu prius
debes p̄siderare falsa bona ⁊ extirparis ipsis debes cognoscere vera bona
in q̄b⁹ p̄sistit felicitas. An dicit in lra. Tu quoq. prius tuēs. i. respiciens.

falsa bona. in-
cipere retrahere
colla iugo. i.
iugo false fel-
icitatis. debic
.i. postea vera
bona subierit
.i. intrabūt
animum tuum.

Nota q. si
cut pri⁹ extir-
panda sūt vi-
cia: ⁊ postea i-
ferēde virtu-
tes. sic ager p̄-

us est purgandus ⁊ postea seminandus. An Thobias. Spinis ⁊ tribulis
purgari noualia debēt agri ⁊ semē fructificari q̄at. Nota q. frutex fm hu-
guitōes ē dēstas xgular. v. arbor. v. spinar. Et fm alios frutex ē arbor p
ua q. terrā fronde tegit. Nota q. filix est inutilis herba habēs folia admo-
dum filor. de qua dicit persius. Non tamē ista filix villo mansuescit i agro

Nota q. post amaritudinē dulcedo est gratioz ⁊ sensibilior. An poeta.
Dulcia non meminit qui nō gustauit amara. Namq. p. oppositū noscīt oē
bonū. Hec paup. hēricus. Nota q. Boetius hic dicit. apū. p. apū in gō
plurali. qd ē p. Alex. q. dīc. Am. dat. apis. ⁊c. Et q. hic dicat. apū. ⁊ nō apū.
p. per metrū qd sp. pstat ex trib⁹ dactilis cōtinuis. Si aut. poneretur apum
nō essent tres dactili cōtinui. posset tñ dici q. cā metri ponit. apū. pro apū.

Am. defixo paululum visu. Hic est prosa scda hui⁹ terciū. in qua p̄bia
ponit diuersas opintones circa falsāz felicitatē. ⁊ p̄io Boetius oñ-
dit quō se p̄bia habuit post predicta. scdo p̄bia oñdit q. oēs hoīes nitunt
puenire ad bēitudinē quā ipsa diffinit. tercio oñdit q. hoīes sepe abducū-
tur a vera felicitate diuersis erroribus. quarto pōit errores siue opintiones
circa felicitatem. secunda ibi. Omnis mortaliū. tercia ibi. Hūc vti. quar-
ta ibi. Quorū quidem. Dicit primo. Postq. p̄bia premisit ordinē procedē-
di de falsa felicitate ad veram. tum pro tunc. ipsa paululū defixo visu id est
inclinatis oculis. ⁊ recepra velut in angustam id est nobilem sedem mentis
sue. sic cepit id est incepit loqui. Nota q. capitis inclinatio est signum
subtilis imaginationis propter quod subtiliter ⁊ profunde imaginantes
caput inclinant. et quandoq. non vident delata coram oculis. Ideo p̄bi-
lophobia volens subtiliter speculari de felicitate. cuius speculatio dif-
ficilis est ipsa inclinato visu contraxit se in nobilem speculationem sue
mentis.

Lucifer vt tenebras pepulerit

Pulchra dies roseos agit equos

Tu quoq. falsa tuens bona prius

Incipe colla iugo retrahere.

Cera de hinc animum subierint.

Prosa secunda libri terciū

¶ Tm defixo paululū visu: ⁊ velut i angu-
stāue mētis sedē r̄cepta: sic cepit. ¶.

¶ Ois mor-
taliū bēti-
tudo. mo-
aliqui stū-
cedit. diuer-

Ois mo-
rum lab-
dit: sed
uenire.
nihil vlt-
sumū bo-
Cui si q-
set: qm
set opti-
statum

aliquid ad
trinitatem.
finites bē-
gregatōe q-
ad vitā p̄-
p̄mo post-
ta finis ē
rū. Itē ibi
da sunt a-

Nota
ergo inte-
noster na-
finis. i. si-
vel beatit-
est bonuz
nitūc adi-
operatio
dū vltimū
quia bon-
bet ratio-
deratur.
hil ē. erg
vltimus
ta quia b-

Liber III Prosa II

Quis mortaliū cura. Hic phia oñdit q̄ oēs hoīes n̄tunt puenire ad vnū finē b̄titudinis: quā b̄tudinē ip̄a etiā diffinit: et dicit sic. **Q**uis cura. i. sollicitudo. mortaliū. i. hoīm. quā curā exercet labor multipliciū studiorum. q̄ aliqui studēt in litteratura: aliqui in mercantia. et sic de alijs. illa cura procedit diuerso calle. i. diuerso modo viuendi. sed tamen nititur peruenire ad vnū finem b̄titudinis. Illud autē ad qd̄ hoīes nitunt puenire est tale bonū. quo qd̄ adepto nihil vltērius q̄at d̄siderare qd̄. i. bonū ē sūmum omniū bonorū cōtinens itra se cuncta bona cui. scilz bono. si qd̄ id ē

Quis mortaliū cura quā multipliciū studiorum labor exercet: diuerso quidē calle pcedit: sed ad vnū tñ b̄titudinis finē nititur puenire. Id autē ē bonū: quo quis adepto nihil vltēri⁹ desiderare q̄at. Qd̄ qd̄ ē oīm sūmū bonorū: cūctaq; intra se p̄tinēs bona Cui si quid abforet: sūmū bonū esse nō posset: qm̄ relinqueretur extrinsecus quod posset optari. Liqueat igitur esse beatitudinez statum bonorū oīm cōgregatione pfectū

aliquid abforet. i. deesset nō possz ēē sūmū bonū. q̄ relinqueret aliqd̄ extrinsecus. i. extra illd̄ bonū qd̄ posset optari. Ex q̄b⁹ dictis phia pcludit diffinitōez b̄titudinis dicēs. Liq̄t. i. manifestū ē. b̄tudinē ēē statū pfectū cōgregationē oīm bonorū. Nota cognitio vltimi finis magnū icremētū p̄fert ad vitā p̄mo ethi. q̄ finē exigētā finis cetera moderant. finē linconiensē p̄mo posterioz. Itē phia tradit nobis cognitōez vlti finis. i. b̄tutdis. Nota finis ē magis eligēdus his q̄ sūt ppter finē vt pz p̄ Arest. tercio topicoz. Itē ibidem: cuius finis est bonū ipsū quoq; bonū. Item oīa denotanda sunt a fine. An poeta. Si finis bonus est totū laudabile tūc phas est.

Nota finis in agibilibus habet se sicut principium in speculabilib⁹. sic ergo intellectus noster naturaliter adheret primis p̄cipijs. sic appetitus noster naturaliter adheret vltio finī qui ē sūmū bonū. Nota q̄ duplex ē finis. i. finis quo: et finis gratia cuius oīa fiunt. Ille est enī vnus sicut de⁹ vel beatitudo. et iste finis appetitur ab omnibus sub vna ratione inq̄tum est bonū satians appetitum hoīs. Finis autē quo est operatio qua hoīes nitūt ad ip̄sci finem gratia cuius: et talis finis nō est vnus. sicut non ē vna operatio oīm. Itē dicit phia q̄ cura hoīm pcedit diuerso calle ad cōsequēdū vltimū finē. Nota illud ad quod oēs hoīes nitunt puenire ē bonū. quia bonū est qd̄ omnia appetunt p̄mo ethi. Nota quia beatitudo habet rationem vltimi finis ipsa est tale bonū quo adepto nihil vltērius desideratur. nam de ratione finis est esse vltimum et vltra illd̄ qd̄ est vltimū nihil ē. ergo etiā oportet illud ēē sūmū bonum. quia illud quo adepto nihil vltērius desideratur est summum bonum. tale est autem beatitudo. Nota quia beatitudo est bonū optimū pulcherrimū et delectabilissimū. iō bea

virtudo ē stat⁹ pfectus pgregatōe oīm bonoz p̄tēns in se oīa bona. si ent
aliqđ bonū sibi deficeret nō eēt sūmū bonū.

¶ Hūc vti diximus. In ista pte oñdit p̄bia qđ hoīes a vera felicitate diuer/
sis errorib⁹ abducunt vicēs. Hūc. i. statū b̄titudinis. oēs mortales sic dixi/
mus: conant⁹ adipisci diuerso tramite. i. diuersa via. qđ cupiditas. i. appeti/
tus. veri bōi

nātr ē iserra/
niētib⁹ hoīm
s̄ b̄tudo est
vex bonū qđ
sūmū. s̄ deui/
us error ab/
ducit hoīes
ad falsa bōa.

¶ Nota quia
b̄tudo ag/
gregat in se
oīa bona. iō
eius cupid/
tas nātr ē ho/
minib⁹ inser/
ta. Abi tū sci/
endū qđ b̄tū/
dinē p̄tinere
oīa bōa pōt
telligi dupl^r.
Uno mō for/
malit^r sic non

p̄tinet oīa bona: qđ felicitas formalit^r ē essentialit^r pōt eē sine bōis exteriō/
ribus vt sine diuitijs ē ceter^r bōis. Alio mō itelligit^r p̄tinere ea virtualit^r
er ita qđ b̄tudo excellat oīa bōa ē sic ē vera. ¶ Nota qđ p̄bia hic vti^r qđā
figura que dī epithetō dicēdo deuius error. null⁹ enim error est qui nō sit
deui⁹. An poeta. Fiet epithetō si dicas in ista bella. ¶ Nota cū mēs hūana
nātr dīderet vex bonū. nūq̄ tēdit i falsū bonū: nisi in q̄tū ipm estiat^r eē
vex bonū. talis aut^r estimatio ē deui⁹ error. qđ deui⁹ error ad falsa abducit.
¶ Quoz qđē alij sūmū bonū eē. Hic p̄bia ponit diuersas op̄miones circa
felicitatē: oñdens quō hoīes p̄ errorē ad falsa bona ducebant^r. scđo oñdit
qđ in talibus bōis posuerūt b̄tudinē. tercio oñdit qđ natural^r coz itentio
tēdebat ad verā b̄tudinē scđa ibi. Quibus oībus. tercia ibi. Sz ad hoīm
studia p̄rio oñdit quō hoīes errabāt circa falsa bona statuēdo in eis finē
secundo oñdit quō quidā fines adinuit^r permutabāt. tercio alia bona for/
tuita reducit ad predicta. scđa ibi. Sunt etiā. tercia ibi. In his igit^r. p̄rio
dicit. Quozum supple hoīm qui ducūt^r ad falsa bona. alij credētes sūm/
mū bonū eē nihilo indigere: ipsi elaborant vt affluant. i. abundēt diuitijs
ponēdo oēm sufficientiā esse in diuitijs ē i hoc errabāt. Alij xō sūmū bonū
iudicātes qđ dignissimū sit veneratōe. i. honore. tales adeptis honoribus

mitunt^r eē re/
tatē consilite/
potentia. bi/
siliarij vel fa/
s quibus cl

fluere.
terutro
voluptas
pecunie

credentes
rimi vero
exteriori
.i. delect
nem.
sterey
tes Qu
tem bon
bonū ha
diuitijs.
illie polu
stori du
tio anten
constit
ipti aut
practice
vel con
exerciti
actus a
¶ Sum
tam dic
nales p
dam de
potengu
di nois
qđ est ta
eligit
se con
purab
trās. r
bāt pit
dum a

Liber III Prosa II

nituntur esse reuerendi suis ciuibus: putantes in honoribus temporalibus veram dignitatem consistere: et in hoc errabant. Sunt alij qui summum bonum constituent in summa potentia. hi vel ipsi volunt regnare: vel conantur adherere regnantibus tanquam consiliarij vel familiares eorum: per hoc putantes se esse vere potentes et in hoc decipiuntur. In quibus claritas. id est fama. videtur esse optimum bonum. illi festinant propagare. id est dilatare. gloriosum nomen. id est pulchram famam artibus. id est studiis. belli scilicet viri militares vel artibus pacis sicut sapientes mundi

fluere. Sunt etiam quod horum fines causasque alterutro permutantur: ut qui diuitias ob potentiam voluptatesque desiderant: vel quod potentiam seu pecunie causa: seu proferende nominis petunt.

credentes se per hoc acquirere gloriam immortalē: et decipiuntur per hoc. Plurimi vero. id est multi. metiuntur. id est mensurant fructum boni: gaudio et leticia exteriori. hi putant. id est estimant. felicissimum diffuere. id est abundare. voluptate. id est delectatione corporali. estimantes in hoc persistere verum gaudium quod est errorem. Nota quinq[ue] sunt in quibus errantes a vero bono posuerunt consistere vera felicitate scilicet diuitie: honores: potestates: gloria et voluptates. Quorum sufficiens sic accipitur. Cum finis habeat rationem boni secundum diuersitatem boni diuersificatur finis. Est autem triplex bonum: vtile. delectabile: et bonum honestum. et illi qui intendebant bono vtili posuerunt felicitatem in diuitijs. sed qui intendebant bono delectabili ponebant voluptates. et in illis posuerunt finem et felicitatem. Qui autem intendebant bono honesto: isti diuersificabantur: quia bonum honestum est bonum secundum rationem. Ratio autem est duplex scilicet speculatiua et practica de bono honesto quod consistit in speculatione non loquebantur isti. quia tale bonum est latens. ipsi autem posuerunt felicitatem in bono honesto: quod est bonum rationis practice. tale ergo bonum vel consistit in opinione hominum: et sic est gloria vel consistit in exercitio actus realis. et hoc est dupliciter. vel enim existit in exercitio proprii actus circa alios: et sic est potestas. vel consistit in exercitio actus aliorum circa se. et sic est honor.

¶ Sunt etiam qui horum fines. In ista parte ostendit quod quidam istorum fines iam dictos permutant et dicit. Sunt etiam aliqui qui fines. quod per causas finales permutant alterutro. id est adinuicem desiderantes vnum propter alterum. nam qui dam desiderant diuitias et voluptates ob. id est propter potentiam. et sunt alij qui potentiam petunt. id est desiderant. causa pecunie. id est propter diuitias. vel causa proferendi nominis. id est causa dilatarionis fame. Nota secundum Aristoteli. iij. ethi. Qualis vnusquisque est talis finis videtur ei. secundum ergo diuersam dispositionem hominum diuersi fines eligunt. Illud autem eligitur propter aliquem finem per quod aliquis videtur posse consequi illum finem. cum igitur ponentes finem esse diuitias magis putabant se diuitias persequi per potentiam ipsi appetebant potentiam propter diuitias. et e converso quibus videbatur se posse persequi potentiam per diuitias: ipsi appetebant diuitias propter potentiam. Et sic posuerunt permutationem istorum principum adinuicem.

In his igitur ceterisque talibus. Hic phia reducit oia bona fortune in qd^o ponunt hoies felicitatez ad p^odicta quinqz. et dicit In his igit^o qnqz bonis qz p^o et. ceteris talib^o. s. reducibilib^o ad p^odicta. versatur int^octio actuū hūa norū et votoz. i. desiderioz. et māifestat exēplariter q^o alia reducātur ad ipā dicēs. veluti nobilitas. qz pro et fauor popularis que vidētur cōpare qndā claritatez. i.

glām. iō sup
ple reducūt
ad glāz vxor
autē et liberi.
.i. filij sunt q
petūt grā iō
cūditatis. i.
cā voluptatē
iō ad volup
tatē reducun
tur. s. sanctis
simuz genus
amicoz non
numerat inē
bona fortūe
sed nūeratur
in virtute Re
liquum vero
qd^o cadit sub
exteriori for
tuna illō af

sumitur vel cā potētie: sicut ē administratio officioz. v^ol assumit cā delecta
tōis: sicut exercitiū ludoz. s. bona corpis p^optū ē vt referant. i. reducan
tur etiaz ad supiora bona. qz robur qz p^o et. magnitudo que ē signū fortitu
dinis corpalis. vidētur prestare valētā. i. potētā et sic ad potētā reducūt
sic pulchritudo et velocitas vidēt prestare celebritatē. i. glāz ad quā redu
cūt. salubritas autē. i. sanitas. videt p^oferre voluptatē ad quā reducūt. et sic
oia bona fortūe reducunt ad p^odicta qnqz. Nota indigētia alicui^o boni
auget desiderii illius boni. iō fm variā indigētiā hoīm variat eozū deside
riuz. An Arest. p^olo ethi. dicit. q^o egrotās sanitatē medicus diuitias. p^oscij
aut sibiūp^olis ignorātie eos q^o magnū aliqd^o habēt supra se admīrant. fm g
diuersam dispōnez hoīm felicitas ponebat in diuersis bonis fortune. q^o tū
sub p^odictis bonis qnqz cōprehēdunt. Nota lz amici afferant iocundi
tatē. tū nō sunt cōputandī iter bona fortune. cū em amicitia sit virt^o. opor
tet q^o amici virtute acquirantur. qd^o aut virtute acq^orit p^ovirtutē cōseruat et
tale n^o p^o et ē bonū fortuitū. Itē amicitia sūdata sup bono honesto ē scitissi
ma et i^oxtute nūerat. s. amicitia sūdata sup bono vtili et delectabili fortuita ē
Quib^o oibus solā beatitudinē. In ista pte pbat phia q^o oēs p^odicti qre
bāt beatitudinē i his bonis et dīc. Qib^o desideratib^o p^odicta bōa liq^o. i. māi

2
fēst est. ipso
siderat p^o ceter
et b^oitū dīc. et
tū. i. b^oitū dīc
mos p^opositā

Nam qd^o
dicat bon
diffinim^o
quē p^o cete
tur an oc
tis huma
riā: volu
Epicuru
tem eē
mo vide
reuerro
ria. tamen
ebri^o don

eur. sibi sum
beatitudinē
ditatem on
quia in vol
citatem con
¶ Sed ad h
mines in p
ram beatitu
ta sit. p^orim
mo dicit. Et
etiā pro q^o
nozum. tan
sed ignorā
via reuerro
pter defect
quo modo
inclinat^o
temporalū

Liber III Prosa II

facti est. ipsos desiderare beatitudinē. nam illud bonū quod quisque petit. i. de-
siderat p̄ ceteris. illud iudicat eē summū bonū: s̄ nos diffinim⁹ summū bonū
eē beatitudinē. quē statū illū quē quisque desiderat p̄ ceteris iudicat eē statū bea-
tū. i. beatitudinē. Et tūc recolligit bōa false felicitatē dicēs. habes an oculos
tuos p̄positā formā hūane felicitatē. s. opes: honores: potentia: gloriā: volu-
ptates. q̄ cōsti-

Nam quod quisque p̄ ceteris petit id summū eē iu-
dicat bonū. S; summū bonū beatitudinē eē
diffinim⁹. Quare beatū iudicat esse statū
quē p̄ ceteris quisque desiderat. Habes igitur
an oculos p̄positam fere formā felicitatis
humane opes: honores: potentia: gloriā:
voluptates. Que quidē sola p̄siderās
Epicurus: p̄ter sibi summū bonū volupta-
tem eē p̄stituit: q̄ cetera oīa iocūditatē ani-
mo videant afferre. S; ad hoīm studia
reuertor quorū animus si calligāte memo-
ria: tamen bonū summū repetit: sed velut
ebri⁹ domū quo tramite reuertat ignorat.

tur sibi summū bonū: aliq̄s honores: et sic de alijs. q̄ oēs p̄dicti appetebāt
beatitudinem. Nota quia predicta bona videntur conferre aliquā iocun-
ditatem omnia videntur esse ordinata ad iocunditatem tanq̄ ad finem. et
quia in voluptatibus est maxima iocunditas. ideo epicuri posuerunt felici-
tatem consistere in voluptatibus.

Sed ad hominum studia reuertor. hic ostendit philosophia q̄ licet ho-
mines in predicto modo errent: tamē eorum intentio semper fertur ad ve-
ram beatitudinem. secundo ostendit unde hoc proueniat. ibi In quo quā-
ta sit. Primo premittit intentū suū. secūdo declarat. ibi. Num enī. Et
mo dicit. Ego reuertor ad studia. i. ad intentiones hominū quorū anim⁹:
et si pro quibus memoria colligante. i. obscurata supple desiderio p̄ntiūz bo-
norum. tamen semper repetit per naturalem inclinationem summū bonū
sed ignorat quō illud repetat velut ebri⁹ qui ignorat quo tramite. i. qua
via reuertat domum. Nota sicut ebri⁹ scit se habere domum: sed pro-
pter defectum rationis nescit quomodo ad eam redeat. sic homines ali-
quo modo in generali sciunt et cognoscunt summum bonum: et naturaliter
inclinātur ad illud tanq̄ ad principū a quo processerūt. s̄ inebriatī amore
temporalium bonorum nesciunt quomodo ad id perueniant.

¶ Num enim videntur errare hi. Sic declarat intentum suum. scilicet quod omnes querentes predicta bona querebant aliquid quod proprie puenit summo bono. et primo ostendit hoc de diuitijs dicens. Num pro nihilo videntur errare per intentionem a summo bono: qui nituntur nihilo indigere ratione cuius querebant diuitias. quod non errant a summo bono quia nihilo indigere maxime spectat ad summum. An de dicitur

Atqui pro certe non est aliud quod eque possit perficere beatitudinem quam statim copiosus omnium bonorum: nec alieni egens: sed si bi ipse sufficiens. Tunc ostendit idem de honoribus dicens. Num non labuntur supple ab intentione summi boni: qui illud quod sit optimum putant id etiam esse dignissimum cultu reuerentie. i. honoris. rursus det. mimesupple labuntur. neque enim est vile et pretenendum quod intentio

omni mortaliu laborat adipsam. et sic querentes honorem querebant aliquid quod est in summo bono: eo quod summum bonum est honorabilissimum. Tunc ostendit idem de potentia dicens. An pro nihilo. i. bonis. i. in bonis. non est numeranda potentia. quod dicitur. Quid igitur est dicendum nisi quod querentes potentiam etiam tendunt ad summum bonum cum summum bonum sit potentissimum. non enim istud est estimandum imbecillum et sine viribus. i. sine potentia. quod potest esse prestatius. i. potentius omnibus rebus. Tunc ostendit idem de gloria dicens. An claritudo. i. gloria. est nihilipendenda ita ut querentes gloriam non tendunt ad summum bonum. quod dicitur. non est nihilipendenda. sed neque. i. non potest. sequi. i. negari. quin omne quod sit excellentissimum. illud etiam videatur esse clarissimum. i. gloriosissimum. Tunc ostendit idem de voluptate dicens. Quid attinet dicere. quasi diceret. de se manifestum est beatitudinem non esse anxiam et tristem: nec subiectam doloribus et molestijs. sed supple magis est plena voluptate et iocunditate. et per ipsos querentes voluptatem et leticiam tendunt ad summum bonum.

Li

¶ Antiochund
mino: i. di. Quid
habere et ipso fi
scupit vel quod
credidit esse ventu

minimis
et delectat
nes volu
tes: regna
quod per bec
u. i. celebr
Bonum est
petit.
monstrati
tie: tñ in

edna. celebrat
voluptates
tu dine Ma
perfectissim
tendunt ad
cienda fereb
entia et i. h
p diuitias
li interque se
reuerentia
et sic intelli
In quo
cogit intenti
er vi natura
ni. vi beatitud
sidentes. i.
concordam

¶ Nota quod
si enim propter
vnu finem. s.
tamen dicitur. et
de fine quod
m. v. u. tñ

Liber III Prosa II

Quam iocunditas et voluptas includat in bono summo pbatur p locuz a
 minor. vi. Quam minus reb? .f. appetendis pz : q aliqd appetit qd delectat
 habere et ipso frui. Nec igit sunt q hoies volut adipisci. et ea d ca desiderat
 .i. cupiunt vel qrit. diuitias: dignitates regna gl'iam et voluptates. qz p bec
 credut ee ventura sufficiencia: reuerencia: potentia: celebrata et leticia. bo

minimis qz reb? id appetit qd habere frui
 qz delectet. Atqui bec sut q adipisci homi
 nes volut eaqz de causa diuitias: dignita
 tes: regna: gloriā: voluptatesqz desiderat
 q p bec sibi sufficiencia: reuerencia: poten
 tia. celebrata et leticia: credut ee veturam.
 Bonu est igit qd ta diuersis studiis hoies
 petut. In quo quata sit nature vis facile
 mōstratur. cū licet varie dissidentesqz sentē
 tie: tñ in diligēdo boni finem consentiunt.

nū igit ē qd
 hoies petut
 diuersis stu
 diis. i. inten
 tionibus.

Nota q ex
 tota ista lra
 potest forma
 rina rō. .f. q
 querētes pre
 dicta bona q
 runt bñtudi
 nē. Bō ē ista
 Illi tendunt
 ad bñtudinē
 q tendūt ad
 sufficienciaz
 reuerencia. po

tencia. celebrata et leticia. sz appetētes p dicta bōa. .f. diuitias. regna. gl'ias
 et voluptates tēdūt ad sufficiencia reuerencia et sic de alijs. ergo tendūt ad bñ
 tudinē Maior ē nota. qz sufficiencia reuerencia sunt p ditiones bñtudis: q
 perfectissime reperiunt in bñtudie. Querētes q proprietates bñtudinis
 tēdūt ad bñtudinē. minor pz ex lra Nota q qrentes diuitias ppter suffi
 ciencia ferebāt in sumu bonu naturali appetitu qz i sumo bono ē xa suffici
 entia et i h n errabāt. sz qz sufficiencia q ē nulli? i digētie putabāt sibi puenire
 p diuitias in hoc errabāt. Silt qrentes dignitates ppter reuerencia natura
 li intētie ferebant in bñtudine eo q bñtudo ē reuerēdissima. sz qz summa
 reuerenciaz putabant sibi lybuenire p dignitates tpales. i. q in hoc errabant
 et sic intelligitur de alijs.

In quo quata sit nature vis. Hic ostendit phia vñ hoc pueniat q quāsi
 cuqz intentio homi sit diuersa: tñ intēdit in bñtudine. et ostendit q p puenit
 ex vi naturalis inclinatiois q nulli auferri pōt. et dic. In quo. .f. appetitu bo
 ni vñ bñtudinis facile mōstrat qnta sit vis nature. cū licet sit varie et dis
 sidentes. .i. discordantes inie homi de sumo bono. tñ hoies consentiūt. .i.
 concordant. in diligendo. .i. diligēter appetendo. finē boni. .i. bñtudinē.

Nota q fine exiēte vno pnt diuersificari actōes tendētes in illū finē
 si enī ppter diuersitatē actionū esset diuersitas finium non esset euenire ad
 vñ finē. sz procederetur in infinitū in finibus. qd patet falsū ex secūdo me
 ta phisice. et hoc est verū de fine cuius gratia oia sunt q ille est vnus et non
 de fine quo vt prius estum est. licet ergo sint diuerse sententie et studia bo
 ni. tñ pueniunt in appetendo vñ finē. .f. beatitudinē.

Tantas rerū flectat habenas. Hic incipit scdm metrum huius tercij: qd dicit pindaricu ab inuētoze. anapesticu a pede p domināte. et est dicitur metrum: qz pstat ex quoz pedibz quoz duo pstat vnu metrum. In q metro qz pbia supra dixerat qvis nature opatur. q intentio hominū semp tendit in bonū. tō hic cōmēdat vim nature oñdēs: q tanta ēvis nature q quātū eūqz abduca

tur res assue
factōe vlt vto
lentia ad ali
quid qd ē si
bi ppter na
turaz. tñ sibi
ipsi derelicta
semp redit
ad illd quod
tñest sibi fm
naturam. et p
mittit suā in
tentionē. se
cundo mani
festat pposi
tūz ibi. Quā
uis. Primo
dicit. Mibi

Metrum scdm libri tercij.

a Tantas rerū flectat habenas

Natura potens: quibus immensum

Legibus orbem prouida seruet:

Stringatqz ligans irresoluto

Singula nexu: placet arguto

Fidibus lentis promere cantu.

Quāuis peni pulchra leones

Vincula gestent: manibusqz datas

Capient elscas: metuantqz truce

Soliti verbera ferre magistrum.

pbia placet promere. i. manifestare. cantu arguto. i. sonoro. lentis fidibus. i. cordis lente sonantibus. qz has habenas. i. naturales inclinationes. potens natura flectat. i. regat. quibz legibus prouida natura seruat. i. pseruat. immensum orbem. et quibus legibus natura stringat ligans singula irresoluto nexu. i. punctione indissolubili. Nota triplex est natura. natura naturans sicut est deus a quo dependet celus et tota natura. Alia ē natura naturans et naturata simul sicut celū qd dicitur natura naturata in qntum depēdet a deo. et dicitur natura naturans in qntum influit naturis istozum inferiorū. Alia est natura naturata tñ. quam beatus Augu. sic diffinit. Natura ē quedam vis et potentia diuinitus insita rebus creatis que vnicuiqz rei suū eē trahit. qua cum quisqz malevitur malus esse indicatur. In proposito dictū pbia potest intelligi de natura tercio modo dicta: lz quidam exponant p natura primo modo sumpta. Item leges nature hic vocat determinatōes et proprietates naturales cuiuslibet rei a deo sibi constitutas. Quāuis peni pulchra leones. Hic pbia manifestat ppositū per quatuor exempla. secundo generaliter concludit similiter esse in oibz alijs tñ. Repetunt. Prima in quatuor partes fm quatuor exempla que patebunt. Primum exemplū est de quadrupedibus sicut de leonibus qui lz ex quodaz assuefactōe domentur. ita vt intrescant metuendo suū magistrū. tamē si multum offendantur redit eozum crudelitas naturalis. ita vt primo lace rant dentibus magistrum suū. Unde dicit in littera. Quāuis leones peni. i. libici gestent. i. portent pulchra vincula. i. catenas in collo. et capient.

2
recipiāt. etc.
ant truce. i. er
si cruoz tñ
ra. tñc animi
nes meminer

Si cruoz
Resides
Fremitu
Laxant
Primu
Domit
Que
Ales
Huic
Larg
Lude
Sit
Memo
Spar
Silu
Silu

doman
cru deli
Que
volatil
tuncūq
uestrita
pta clau
nitū. i.
le. qz p
ex arto
rit ped
duici
trariu
dere si
pus in

Liber III Osetrū II

i. recipiat. escas datas. i. prectas eis: manib? sui magistri. Et quis metu/
ant truce. i. crudelē magrū. leones inquā soliti ferre. i. pati verbera magrū
si si cruor tingerit. i. madidauerit. horrida ora. i. colla leonū p nimia verbe
ra. tūc animi leonū resides. i. quieti redeūt ad naturalē crudelitatem: et leo
nes meminere sui. i. nature. graui fremitu. i. magno rugitu: ipi laxāt. i. sol/
uūt colla so/
lut? nodis. i.
ruptis vincu
lis. et pimus
su? domitor
sez magr. ille
imbuit. i. re/
cipit. lacer. i.
laceratus ra
bidas iras:
cruento den/
te. i. leonis.

Si cruor horrida tingerit ora.
Resides olim redennt animi.
Fremituq; graui meminere sui.
Laxant nodis colla solutis.
Primusq; lacer dente cruento
Domitor: rabidas imbuit iras.
Que canit altis garrula ramis
Ales: cauee clauditur antro.
Huic licet illita pocula mella
Largasq; dapes dulci studio
Ludens hominū cura ministret.
Si tamen arto saliens tecto.
Memorz gratas viderit ymbzas.
Sparsas pedibus pterit escas.
Siluas tm mesta requirit.
Siluas dulci voce susurrat.

Nota scōz
pñd. li. ethi/
mol. peni sūt
homies car/
thaginenses
Est autē car
thago ciui/
tas lybie: p/
pter qd leo/
nes lybie vo
cat leōes pe/
ni. Et huius/
modi leones
lybie facilius

domant. **N**ota quātūcūq; leones doment et assuefactiōe ducant a sua
crudelitate: si tm afficiant cruore vel sāguine redeūt ad nālē crudelitātē.
Que canit altis garrula ramis. **H**ic ponit secundū exemplum: qd est de
volatilibus. et est tale. **H**uicula capta que pter naturam domesticat: quan
tūcūq; foueat delitijs hominū: tamen habita opportunitate redit ad sil
uestritatē. **U**nde dicit in lra. **A**les garrula que canit altis ramis: si illa ca
pta claudit in antro cauee. i. domūcule. sup. vt ibi maneat ad solacium ho
minū. licz ludens circa hoīm ministret huic aut pocula illita. i. limta mel
le. q; pro et. largas dapes ministret dulci studio. si tamen illa auis saliens
ex arto tecto. i. ex arto domūcula: viderit gratas ymbzas nemoz: ipa pte
rit pedib? suis escas sparsas. et ipa mesta: q; fuit detenta requirit siluas. et
dulci voce susurrat. i. cantat in siluis. **N**ota natura non assuescit in con
trarium. si em lapis centies millesies piciatur sursum non assuescit ascen
dere sursum. licz ergo aliqua cōsuetudine vel violētia natura possit ad tē
pus impediri: tm semp inclināt ad ppiū opus.

¶ Validus quondā viribus acta. Hic ponit tertium exemplū de vegetabilibus sicut de virga crescēte: qđ tale ē. Vix virgula erecta p violentiā incuruetur: tñ relicta pprie nature ipa sursum erigit. An dicit in lra. Virga qñdā acta. i. coacta. validis viribus sup. hoīs incuruātis eam: ipa flectit pñū cacumen. s. si de tra curuās remittit: hanc ipa spectat. i. respicit celū recto vertice. q. dī. de.

posita violētia incuruātis
Xga redit ad
naturalez re
ctitudinem.

¶ Nota licet
natura reruz
inaiatarū nō
facile assue
scat in pñuz
tñ in hoībuz
ratiōnabilib⁹
multuz facit
assuescēdo vl
psuescendo.
qz licet aliqđ
sit male pple
xionatus: tñ
psum r cō
suetudiez a

bilitat: r cōplexio mutat. An Sch. Cōsuetudo est altera natura.

¶ Cadit hesperias pheb⁹ in vndas. Hic pbia pbat intētū suū ponēdo qđ tñ exēplū in corpib⁹ celestib⁹. r est tale. Sol mor⁹ ab oriēte in occidentē cadit in mare hespericū: s. naturali iclinatiōe redit ad orientē sub nostro emisperio. An dicit in lra. pheb⁹. i. sol. cadit in vndas hesperias. i. occidentales. s. secreto tramite. i. secreta via. s. sub terris. rursus. i. iterū. vertit currū. i. cursū suū. ad solitos ortus. i. ad ptes orientales. ¶ Nota qđ Boeti⁹ hic loquit⁹ more poetarū: qđ dicebāt solē tpe vesptino descēdere in mare occidē tale vt ibi lauaret a sordib⁹ r a puluere quo macular⁹ fuit existēs in nostro emisperio. s. hoc nō est verū. qz sic apparet ruditatī hoīm.

¶ Repetūt pprios queqz recursus. Hic pbia cōcludit idē eē in oībuz alijs entib⁹: videlicet qđ oīa entia quocūqz modo p violentiā seu assuefactōez a sua abducāt natura: tñ sibi derelicta semp redeūt ad illud qđ inest eis per naturā. An dicit in lra. Queqz. i. qlibet entia. repetūt pprios cursus. i. naturales mor⁹. r singula. i. oīa entia. gaudent suo reditū sup. redeūdo ad illud sup. qđ pueit ei fin nāz. nec vlli manet. i. adest tradit⁹ ordo: nisi qđ suo finī iunxerit ortū. i. principiū. r fecerit stabīlē orbē. i. circulatōem sui p iungendo finē principio. ¶ Nota qđ orbis in pposito est circulus vel linea circūducta rediens ad idē punctuz vñ incepit eqliter distās a medio. facit autem hō stabīlē sui orbē pcedens a deo tanqz a suo principio trāsit p tpalia

Validis quondā viribus acta

Pronū flectit virga cacumen.

Hanc si curuans dextra remittit

Retro spectat vertice celum.

Cadit hesperias pheb⁹ in vndas.

Sed secreto tramite rursus

Currum solitos vertit ad ortus.

Repetunt pprios queqz recursus.

Redituqz suo singula gaudent.

Nec manet vlli traditus ordo.

Nisi qđ fini iunxerit ortum.

Stabīlēqz sui fecerit orbē.

in quib⁹ nō sit
Os qu
sequēt
nouerūt esse se
dicta sunt in

De
gin
rūqz illū
spicaci.
eoz vo
intētio
Cōsid
nes a
stinatū
cunia
rant cu
frazami
ces. D
bonif

nime ppe
vos ad
intētū
stinatū
Si enim
bonoz v
noz. s. si
liquido.

¶ Nota
tale prim
eñ pfect
sicut occ
dinem
scilis a
In quā
nia mlt

Liber III Prosa III

In quib' nō sūt: s' redit ad deū tanq' ad finē p' p'templatōem mētis.
 Os quoq' o terrena aīalia. Ista est tertia pia hui' tertij: in q' i alijs
 sequētib' ostēdit q' vera felicitas nō cōsistit in illis: que quidā pu
 tauerūt esse summa bona: s' tū est falsa felicitas in ipsis. Et p'mo p'bia ea q'
 dicta sunt in metro adaptat specialiter ad homīes: et cum hoc p'ponit inten
 tum suū. Se
 cūdo p'bat in
 tentum: ibi.

Prosa tertia libri tertij.

Os q'z o terrena aīalia tenui licz ima
 gine: vīm tñ principū somniatis: ve
 rūq' illū beatitudinis finē: licz minime per
 spicaci. Qualicūq' tñ cogitatōe p'spicitis:
 eoq' vos et ad verū bonū naturalis ducit
 intētio et ab eodē multiplex error abducit.
 Cōsidera nāq' an per ea quibus se homi
 nes adepturos beatitudinē putant: ad de
 stinātū finē valeant puenire. Si enī vel pe
 cunia vel honores ceteraq' tale quid affe
 rant cui nihil bonoz abesse videat: nos q'z
 fateamur fieri aliquos horū adeptione feli
 ces. Si neq' id valēt efficere qd' p'mittūt
 bonisq' pluribus carent: nōne liquido fal

rum suū. Se
 cūdo p'bat in
 tentum: ibi.
 Primū igit'
 Dicit primo
 Dicitur est q'
 oīa repetunt
 suū finē. vos
 q'z o terrena
 aīalia. i. vos
 homīes q' e/
 stis dediti e/
 renis. somni
 atis. i. imper
 fecte cogno/
 scitis vestruz
 p'ncipiū: licz
 tenui imagi/
 gīe. i. enī si
 militudīe. et
 p'ospicitis il
 lum veruz fi/
 nez beatitu/
 dinis licz co
 gnitione mi/
 nime p'spicati: tamē q'licūq' cogitatōe. eoq'. i. ideo. naturalis intētio ducit
 vos ad verū bonū. et multiplex error ab eodem vos abducit. Et tūc p'ponit
 intentū suū: dicēs. Cōsidera nāq' o Boeci an hoīes valeāt puenire ad de/
 stinātū finē. i. ad beatitudinē p' ea quib' putant se adepturos beatitudinē
 Si enī pecunia vel honores ceteraq' afferūt quid. i. aliqd' tale: cui nihil
 bonoz videat abesse: nos fateamur aliquos fieri felices adeptōe horū bo/
 noz. s' si nō valēt efficere. i. facere qd' p'mittūt. et carēt plurib' bonis: nōne
 liquido. i. manifeste: falsa species beatitudinis in eis dephendit. q. d. sic.

Nota principū oīm rerū qd' est de' est vera beatitudo: vt postea patebit
 tale principū q'li somniādo cognoscit et difficulter ad ipm deuenit. Non
 em' p'fecte in p'nti statu ipm cognoscim'. qz intellect' noster h'z se ad ipsum
 sicut oculus noctue ad lumē solis: ex. ij. Metaphis. Etiam ad talē beatitu
 dinem cum difficultate puenitur. Unde Alan' in antiaudianō dicit. Dif
 ficilis accessus ad hāc: facilisq' recessus. Accessus paucis casus p'z oīb'.
 In quā vir altq's trāsire p't. Valet oīs ab illa decliare via, Que paucis p'
 uia multis claudit' arcta, Animis instanti larga rutine.

¶ Prīmū igit̃ teipm. Hic pbia pbat intentū suū q̃ ista bona nō efficiāt qđ
pmittūt: r p cōsequēs in eis ē falsa beatitudo. Et pmo ostēdit hoc de diuitiis.
pōst idē de alijs bonis. Prīmo q̃ pbat q̃ diuitie nō cōferūt sufficiētā
quā vident̃ pmittē r ppter quā appetunt̃. Scđo pbat q̃ diuitie cōferūt
indigentiā. Tercio pbat q̃ indigentiā nō auferūt. Secūda ibi. Atqui. Ter

tia ibi. Quis

aūt modus.

Prīmo intē

dit talē rōez.

In illis non

cōsistit x̃a se

licitas q̃ non

reddūt homi

nē sibi suffici

entēz. s̃ diui

tie sūt hmōi.

q̃ rē. Maior

ē nota. q̃ se

licitas ē bo

nū sufficiētis

simū nullius

egēs. Mino

rem declarat

in lra. Et p

cedit philo

sa in eis beatitudinis species dephendit.

¶ Prīmuz igit̃ teipm q̃ pauloante diuitijs

affluebas interrogo: inter illas abūdantis

simas opes nunq̃ ne animū tuū cepta ex

q̃libet iniuria cōfudit anxietas. B. Atqui

inquā tā libero me fuisse aio: q̃n aliqd sem

per angerer reminisci nequeo. P. Monne

q̃a vel aberat qđ abesse nō velles: vel ade

rat qđ adesse noluiſſes. B. Ita est inquā.

P. Illi igit̃ p̃sentia: hui⁹ absentia deside

rabas. B. Cōfiteor inquā. P. Eget x̃o i

quit eo qđ q̃sq̃ desiderat. B. Eget inquā.

sophia more didascalico. i. interrogādo r r̃ndēdo. Et dicit sic. Prīmū igit̃
tur teipm Boetiū interrogo: q̃ pauloante diuitijs effluebas. i. abundabas
nunq̃ ne anxietas. i. tristitia. cōcepta ex q̃libet iniuria cōfudit aīm tuū in
ter opes abūdantissimas. Et r̃ndit Boeti⁹. Atqui p certo. ego nequeo re
minisci me fuisse tā libero aio q̃n semp angerer. i. offenderer aliquo. Et di
cit pbia. Mōne tibi aliqd aberat qđ abesse nō velles: vel tibi aliqd aderat
qđ adesse noluiſſes. R̃ndit Boeti⁹. Ita est inquā. Tunc pbia cōcludit: di
cens. Ideo illi qđ aberat p̃ntia desiderabas: hui⁹ aūt qđ aderat desidera
bas absentia. Dicit Boeti⁹. Cōfiteor inquā. Et pbia inq̃r. Eget x̃o. i. ca
ret quod quisq̃ desiderat. Dicit Boeti⁹. Eget. Et pbia. Qui x̃o eget aliq̃
nō est vsq̃quaq̃ sibi sufficiēs. Dicit Boeti⁹. Minime sup. est sufficiēs. Et
pbia. Tu itaq̃ hanc insufficientiā sustinebas plen⁹ opib⁹. Cōcludit ergo
pbia ex cōcessis dicens. Igit̃ opes nequeūt facere nihilo indigētē r sibi
sufficientēz: r hoc erat qđ pmittē videbañ. Nota q̃ oīs appetit⁹ est
rōne carentie. Ande illud qđ quis habet. p̃rie nō desiderat: s̃ magis amat
Ande Augus. ix. li. de trini. dicit. Idem appetitus quo quis inhiat rei co
gnoscedē: sit amor rei cognite. Ideo dicit pbia. Eget x̃o qđ quisq̃ deside
rat. Nota pbia dicit. Qui eget nō est sibi sufficiēs. Cōtra hoc diceret ali
quis. sapiens eget: q̃ indiget bonis exteriorib⁹ sine quib⁹ viuere nō p̃r. r
tamē sapiēs est sibi sufficiēs: p̃ Senecā. ix. epla: qui dicit. Sapiens seip̃o
cōtentus est. Ad hoc dicendū q̃ sapiēs indiget quibusdā ad viuendū: sed

L

ad beate viuē
cōtēnt⁹ est ad
bus illi opus
do r despicit
¶ Atqui hoc

¶ Qu
sibi ipse
Turat
sustineb
igitur n
facere
deban
dū pu
cunia
auferri
teare:
uito. r
vel str
pre. B
quit e
q̃sq̃ ti

tura: vt
rius. s̃
quotid
monie
iudici
i. auxil
spōdit
res est
cere su
quod
per vic
pecuni
violē
rām ve
sis qđ

Liber III Prosa III

ad beate viuendū seipso cōtent⁹ est. *Uñ dicit Seneca. ix. ep̃la. Sapiēs seipso cōtent⁹ est ad beate viuendū: s̃ nō ad viuendū. Ad viuendū em̃ multis rebus illi opus est: sed ad beate viuendū tm̃ cōtentus est animo sano et erecto ⁊ despiciente fortunā.*
¶ Atqui hoc quoq̃. Idic pbat p̃bia q̃ diuitie cōferunt indigentia: ⁊ p̃ ose

¶. Qui nō eget aliquo non est vsq̃ quaq̃ sibi ip̃e sufficiens. B. Minime inquā. ¶. Tu itaq̃ hāc insufficiētiā plen⁹ inq̃t opib⁹ sustinebas. B. Quid nū inquā. ¶. Opes igitur nihilo indigētem sufficientemq̃ sibi facere nequeūt: ⁊ hoc erat qd̃ pmittere videbant. Atqui hoc q̃z maxime cōsiderādū puto q̃ nihil hobeat suapte natura pecunia: vt his a quib⁹ possidet iuitis neq̃at auferri. B. Fateor inquā. ¶. Quid nū fateare: cū eā q̃tidie valētior aliq̃s eripiat iuito. Uñ em̃ forēses q̃rimōie: nisi q̃ vel vi vel fraude a nolētib⁹ pecunie repetunt erepte. B. Ita est inquā. ¶. Egebit igit inquit extrinsec⁹ petito p̃sidio q̃ suā pecuniā q̃sq̃ tueat. B. Quis id inquaz neget. ¶.

tura: vt nequeat auferri his iuitis. i. nolētib⁹ a quib⁹ possidet. Dicit Boetius. Fateor inquā. Et p̃bia. Quid nū fateare. q. d. oportet vt fatearis. cū quotidie aliq̃s valētior. i. fortior: eripiat eā iuito. i. nolēti. Uñ em̃ sunt q̃rimōie forēses. i. iudiciales: nisi q̃ pecunie erepte vi vel fraude repetuntur i iudicio. Rñd: Boeti⁹. Ita est inquā. Et p̃bia. Egebit igit quisq̃ p̃sidio. i. auxilio extrinsec⁹ petito: quo tueat suā pecuniā quā posset amittere. Respōdit Boeti⁹. Dubitari neq̃t. Tūc p̃bia cōcludit ex dictis: dicēs. Igitur res est relapsa. i. mutata in contrarium. Nam opes que putabantur sibi facere sufficientes: faciunt potius indigentes alieno p̃sidio. Nota illud quod per violentiam acquiritur: per violentia: potest auferri. sed pecunia per violentiam acquiritur. quia dicit Aristotiles p̃mo Ethicorū q̃ omnis pecuniosus est violentus. Ergo violenter aufertur pecunia: propter quaz violentiam fiunt querimōie forēses. Ubi sciendum q̃ foris est locus rerū venaliū. sed foris est locus exercendarū litū corā iudicio. Inde forēsis qd̃ idem est q̃ iudicialis.

Liber III Metri III

Quamvis fluente diues auri gurgite. Istud est tertium metrum huius tertij
quod dicit archilochus ab inueterato nambico a pede pedante. cui coniungit
metrum elegiacum. In quo metro phia iuebitur auares quos in pnti vita sol
licitudo diuitiarum affligit: et in morte derelinquit. Et dicit. Quamvis diues sup.
auius. fluente. i. abundante. auri gurgite. i. multitudine. cogat. i. congreget.

Metrum tertium libri tertij.

Quamvis fluente diues auri gurgite.

Non expleturas cogat auarus opes
Oneretque baccis colla rubri litoris.
Ruraque centeno scindat opima boue
Nec cura mordax deserit supstitem
Defunctusque leues non comitantur opes:

Prosa quarta libri tertij.

Ed dignitates honorabilem reueren
dumque cui puenerint reddunt. Muz
vis ea est magistratibus ut utentium men
tibus virtutes inserant: vitia depellant.

cum centum bobus. adhuc cura mordax. i. sollicitudo. non deserit ipsum superstitem
.i. viuente. et leues opes que leuiter transierunt. non comitantur ipsum defunctum. i. mor
tuum. Nota quod circa hanc gurgis finem huius. et yfido. li. erhimo. est locus
altus. i. profundus in summe. et in proposito signat abundantes affluentiam auri.
Ite finem huius. bacca per duplex c. iuenit positum per fructu olive vel lauri
vel per quolibet fructu. Aliqua autem iuenit per gema preciosa. et sic sumit hic.
Ite diues auarus duplici malo punitur. In pnti vita semper sollicitus: et post
mortem nihil ipsum de diuitijs comitat. De quo diuine loquitur Alanus in li. de pla
ctu nature: dicens. Et loculis varia numero fercula donet. Imponit proprio
diues ieiunia ventri. Item ioculatur oculis diues in argento: sed venter phi
losophari cogitur.

Ed dignitates. Ista est quarta prosa huius tertij. In qua probatur phia quod dignita
tes tales non pferunt honorem et reuerentiam quas pmittere videntur. et per
phas non est in eis vera beatitudo. Et primo ponitur quod dignitates faciunt hono
rabile. Secundo improbat illud: ibi. Nam vis. Primum dicitur si dignitates reddunt ho
minem honorabilem et reuerentem cui puenerit. Nota honor est exhibitio reue
rentie alicui in testimonium virtutis: sic accipit ex. iiij. Et ibi. vel alius honor est opinio
nis benefactive signum. ut dicit Aristoteles. li. rhetor. qui ei optinamur non posse bene fie
ri ab aliis quam honorari. Sed reuerentia est decus ac matura gratitas secundum Tullium.
Nam vis ea est magistratibus. Hic phia improbat propositum quod dupliciter. scilicet quod digni
tates si pferunt honorem et reuerentiam. per quod malum sepe eveniunt. scilicet quod per dignita

opes. non ex
pleturas sua
cupiditate. et
quis diues
oneret. i. pre
mar colla sua
baccis. i. ge
mis preciosis.
rubri litoris
.i. rubri maris
quod gema col
ligunt in lito
re rubri ma
ris. Et quis
scindat. i. di
uidat: arado
rura opimas
id est agros fe
cundus. cente
no boue: id est

tes vitia improborum innotescunt. Tertio quod opinione hominum vilescunt. Quarto
 quod temporis mutatione splendere desinunt. Secunda ibi. In quo. Tertia ibi. Atque
 ut agnoscas. Quarta ibi. Sed hoc apud. Primo dicitur. Num pro nihilo ea
 vis i. talis virtus est magistratibus. i. dignitatibus. ut inserant virtutes menti
 bus veteribus eis: ut depellant vitia. q. d. non. An subdit. Atque pro certe. dignita-
 tes non solent
 fugare nequitiam: sed poti-
 us illustrare
 . i. manifesta-
 re. q. fit. i. pro-
 pter quod fit ut
 nos indigne
 mur eas sepe
 contigisse homi-
 nibus nequissimis
 An Catulus q.
 erat vir sapi-
 ens et virtuo-
 sus: Nonius
 q. erat homo vi-
 tiosus appel-
 lat strumam: sed
 viderit ipsius
 sedentem in cu-
 ruli. i. in sede
 dignitatis iu-
 diciaria. Ai-
 des igitur quoniam
 tuus dedecus di-
 gnitates ad-
 iungant malis
 hominibus. et ma-
 nifestant eos
 eos esse contem-
 ptibiles a ho-
 minibus. Atque pro
 certe indignitas. i. malicia eorum minime patebit: si nullis honoribus inclarescant
 . i. splendeant. Boetii nuntius. i. nihil. tu potuisti tot periculis adduci. i. as-
 fligi. ut cum Decorato. i. tali viro magistratum gereres: cum in eo respiceres me-
 tem nequissimi scurrer delatoris. q. d. non. Numquid possumus iudicare dignos
 reuerentia ob honores. i. propter dignitates quos iudicamus indignos ipsi ho-
 moribus. i. dignitatibus. q. d. non. At si quae videres perditum sapientia: licet non haberet di-
 gnitatem: numquid posses eum non putare dignum reuerentia vel sapientia q. d. perditum est.
 q. d. non posses eum iudicare indignum sapientia et virtute sua. quia propria dignitas i.
 est virtuti: quam virtus transfundit in eos quibus fuerit adiuncta. Et quia populares

Atque non fugare: sed illustrare potius nequiti-
 am solent. Quo fit ut indigemur eas sepe
 nequissimis hominibus contigisse. Etiam Catulus licet in
 curuli Nonium sedentem: strumam tamen appellat
 Etides ne quantum dedecus malis adiungant
 dignitates. Atque minime eorum patebit indi-
 gnitas: si nullis honoribus inclarescant. Tu
 quoque num tandem tot periculis adduci potui-
 sti: ut cum decorato gerere magistratum puta-
 res: cum in eo mentem nequissimi scurre dela-
 torisque respiceres. Non enim possumus ob ho-
 nores reuerentia dignos iudicare: quos ipsis
 honoribus iudicamus indignos. At si quae sa-
 pientia perditum videres: num posses eum vel
 reuerentia: vel ea q. perditus est sapientia non di-
 gnum putare. B. Adinume. P. Inest enim di-
 gnitas propria virtuti: quam pertinet in eos qui-
 bus fuerit adiuncta transfundit. Quod quia po-
 pulares facere nequeunt honores: liquet eos
 propria dignitatis pulchritudinem non habere.

honores ho-
 mini dignita-
 tem alicui
 honorabile
 adueniat.

In quo
 si eo ab-
 quod contem-
 Quos
 tuus im-
 impuni-
 gnitati
 lant.

Num est
 sus: q. il-
 viro tam
 collo. S
 cogenit
 noliter
 nequiti-
 iuris aff-
 quod lecca-
 virtus fac-
 Atque non
 deus su-
 arum pl-
 In quo
 le et hom-
 venit in
 q. i. Gre-
 ipsos fa-
 tas non
 quod ipsi
 malicia
 res vir-
 boies
 An
 q. pecca-
 q. Atque
 tendit.

Liber III Prosa III

honores hoc facere nequeat. liquet. i. manifestū est: eos p̄p̄ia pulchritudine
nem dignitatis nō h̄re. Nota ex lra p̄t formari talis rō. Illud qd̄ adue-
niēs alicui nō cōfert et nō adueniēs nō aufert honorē: illud non facit vere
honorabilē. s̄ dignitates nō p̄ferūt honorē cui adueniūt: nec tollūt si non
adueniūt. s̄ tē. Vnoz pbat. qz honor seq̄tur virtutē: ex. iiii. Ethī. An vi-
tiosū nllō ho-

In quo illud ē aīaduertēdū magis. Mā
si eo abiectior est quo magis a plurib⁹ quis
q̄ cōtemnit: cū reuerēdos facere nequeat.
Quos plurib⁹ ostentat: despectiores po-
tius improbos dignitas facit. Verum nō
impune. Reddunt nāq̄ improbi parē di-
gnitatib⁹ vicem: q̄s sua cōtagione cōmacu-
lant. Atq̄ vt agnoscas verā illā reueren-

tiosū nllō ho-
nore dignū
reputam⁹ i q̄
cūq̄ dignita-
te fuerit: s̄ fo-
lū virtuosū:
etiā si nō sit i
dignitate. cū
igit dignita-
tes tempora-
les nō confe-
rant virtutes
nec tollāt vi-
tia: manife-

stum est q̄ honorabilē nō faciūt. Nota Catul⁹ erat vir sapiēs et virtuo-
sus: q̄ Romū sedentē in curuli ex animi indignatōe vocabat strumā: eo q̄
viro tā malicioſo collata fuit dignitas. Est aut struma cōgeries humorū in
collo. Sub hac aut similitudine ipm appellabat strumā. qz in pectore habuit
cōgeriē vitioz. Nota q̄ rex Theodorico voluit quēdā nomie Decoratū
violēter intrudere in magistratū: vt vnacū Boetio rēpublicā regeret. cui⁹
nequitia Boeti⁹ detestat⁹ recusauit sibi associari. p̄p̄e qd̄ Boeti⁹ multis i-
urijs afflic⁹ fuit a rege Theodorico. Nota q̄ Icurra fm Hugui⁹. id ē
qd̄ leccator vel vaniloqu⁹. p̄p̄ie aut dī q̄ seq̄tur curiā grā cibi. Nota q̄
virt⁹ facit hoīez reuerēdū et nobilē: nō dignitas. qz dicit Sene. xliii. epla.
Virt⁹ nō accepit platonē nobilē et reuerēdū: s̄ fecit. Quis ē em̄ generosus
xruosus et dign⁹: nisi q̄ ad x̄turē ē bñ disposit⁹? Non facit hoīem nobilē
atriū plenū famosis imaginib⁹ et nūmis: s̄ aīm⁹ et x̄r⁹ sup̄ fortunā surgēs.
¶ In q̄ illud ē. Hic p̄bia pbat scda via q̄ dignitates nō faciūt hoīez nobi-
lē et honorabilē. qz vitia ip̄oboz manifestat: dicēs. In q̄. s. q̄ dig-
tas ad-
uenit malis: illud ē magis aīaduertēdū. q̄ si aliq̄s ē eo abiectior. i. vilior.
q̄. i. q̄tō magis p̄tēnit a plib⁹: cū dignitas neq̄at facē ip̄obos reuerēdos
ip̄os facit despectiores q̄s plib⁹ ostētat. Ex p̄ sed. s̄ nō ē impune. i. digni-
tas nō facit s̄ impunita. Māq̄ p̄ q̄a. ip̄obi parē vicē reddūt dignitatibus
q̄s ip̄i cōmaculāt sua p̄tagiōe. q. d. sicut dignitas maculat ip̄obos: qz cor⁹
maliciā manifestat. sic eō ip̄obi cōmaculāt dignitates. Nota p̄ dignita-
tes vitia ip̄oboz inotescūt. qz p̄ncipat⁹ virum oñdit. Cuz igit vitii faciat
hoīez p̄tēptibilē tp̄alis dignitas adueniēs ip̄obis facit eos despect ores
An Iuuenalis poeta. Om̄e animi vitiiū tāto despecti⁹ in se crimē h̄z: q̄nto
q̄ peccat maior habet. Et Sen. Loco ignominie apd̄ idignū ē dignitas.
¶ Atq̄ vt agnoscas. Hic p̄bia pbat tertia via q̄ dignitates nō faciūt reue-
rendū. qz op̄iniōe hoīm vilescūt. Qui em̄ dignitatib⁹ fungunt⁹: q̄uis a su-

la honorem: tñ apud extraneos hoies nō curant: vt ab illis q̄ sunt alteri
 us diocesis. Un̄ dicit. Atq; p̄ certe. vt tu agnoscas verā reuerētiā q̄ est bea
 titudo: nō posse ptingere alicui hoī p̄ has dignitates vmbrales. i. trāsito
 rias ad modū vmbre: sic collige. Si q̄s hō funct⁹. i. vsus. multiplici cōso
 latu. i. dignitate. deuenerit forte ī barbaras natōnes. i. extraneas gentes:
 faciet ne ho
 nor cōsulat⁹
 ipm̄ venerā
 dū barbaris.
 q. di. nō. Atq;
 pro certe. si
 b. f. facere re
 uerendū bar
 bar: foret. i.
 naturale mu
 n⁹ dignitati.
 b⁹: nullo mō
 cessaret ab of
 ficio suo. q̄q̄
 .i. q̄cūq; loco
 gentium. Si
 cut ignis vbi
 q; terrarū nū
 q; desistit ca
 lere. i. crema
 re. S; qm̄ id
 .i. reuerēduz
 facit: eis an
 nectit fallax
 opinio hoīm
 et nō ppria vīs ilico. i. statim vanescit: cū ad eos venerint q̄ nō estimāt eas
 eē dignitates: sicut sūt natōes barbarice. i. extraneae. Nota q̄ res nō desti
 tuit a sua ppria opatōe. Cū em̄ opatio sit finis hñtis opatōez. ij. celi et mun
 di. res destituta a sua opatōe destitueret a suo fine: et sic eēt frustra. Si q̄ fa
 cere reuerēdū eēt nālis opatio dignitatū: vbiq; gētiū facerēt hoiez reuerē
 duz. s. videm⁹ q̄ dignitates que faciūt aliquē reuerendū apud suos: apud
 extraneos nō faciūt ipm̄ reuerendū.
 ¶ Sed hoc apud extraneas natōes. Hic p̄bā pbat q̄rta vīa q̄ sumit ex hoc q̄
 dignitates tpm̄ mutatōe fordesūt. Qd̄ em̄ magna olim fuit dignitas mo
 derno tpe p̄ nihilo reputat. Un̄ dicit. S; s. qd̄ dixi vix ē apud extraneas na
 tōes. i. extraneas. s. int̄ eos apud q̄s dignitates orie sunt nō ppetuo durāt
 Atq; p̄ certe. Hāz p̄fectura olim erat magna ptās apud romanos: s. nūc est
 sane nomē. et cēsus. i. p̄ciositas senatorij nūc ē grauis sarcina: q̄ olim erat
 magna dignitas. Et si q̄s q̄ndā curasset anōnā ppli q̄ dicebat p̄fect⁹ anno
 ne: ille magn⁹ habebat. nunc ea p̄fectura qd̄ est abiecti⁹. q. d. nihil. Et em̄
 payloante dixim⁹. nihil em̄ bz pprij decoris qd̄ opinioe p̄sentū nūc accipit.

splendor: nūc
 facere reuerē
 rum: vt p̄y er
 via. si vilescit
 peiēde. i. del
 pulcritudini

populi c
 nūc ea p̄
 ante dixi
 opinioe
 amere.
 dignita
 descit
 si genti
 in se e
 dum a

Anul
 Luxu

tas mag
 salit v
 endū v
 A
 tip
 tramet
 tates no
 renda
 eo alijs
 mēta
 in sang
 tamen
 ro dab
 tales o
 di zno

Liber III Osetrū IIII

splēdore: nūc amittit. Et tūc epillogat: dicens. Igit̃ si dignitates nequeſſe
facere reuerēdos: vt ptz ex ſima via. ſi ſordefcūt cōtagiōe. i. vicio improbo
rum: vt ptz ex ſecūda via. ſi deſinūt ſplēdere mutatiōe tpm: vt docet quarta
via. ſi vileſcūt eſtimatiōe gētiū: vt ptz ex tertia via. qđ eſt qđ habeāt i ſe ex
peiēde. i. deſiderāde pulcritudinis: nedum alijs pſtēt. q. di. nihil hñt in ſe
pulcritudinis: 7 ideo nec eā alijs pſtare pñt. Nota qđ pſectura quondā

populi curas et annonā: magn⁹ habebat.
nūc ea pſectura qđ abiect⁹. Et em paulo
ante dixim⁹: qđ nihil habet ppij decoris
op̃i nōe vtentiū nūc ſplēdore accipit: nūc
amittit. Si igit̃ reuerēdos facere nequeūt
dignitates. ſi vltro improborū ptagiōe ſor
deſcit. ſi mutatiōe tēporū ſplēdere deſinūt.
ſi gentium eſtimatiōe vileſcunt: quid eſt qđ
in ſe expetende pulcritudinis habeant ne
dum alijs pſtent.

Osetrū quartū tertij libri.
Quāuis ſe tyrio ſupbus oſtro
Comeret: 7 niueis capillis.
Inuiſus tamē om̃ibus vigebar.
Luxurie Mero ſeuientis.

tas magna fuit apud romanos. quia officiū ſenatorū pri⁹ fuit honeſtū:
ſcilicet vtilit̃ otulere reipublice. ſ. poſtea cōpulſi fuerūt ſenatores ad ſerut
endū volūtati principis in damni reipublice.

Quāuis ſe tyrio ſupbus oſtro. Hic incipit quartum metrum hui⁹ ter
tij qđ dicit̃ metrum valēticū ab inuētoze: dactylicū a pede p̃dñante. te
trametx a numero pedū. In quo metro p̃ſia p̃firmat per exemplū qđ digni
tates non faciunt vere reuerendū: 7 per cōſequens non eſt beatitudo que
renda in eis. quia dignitates adueniebāt Heroni qui peſſimus erat: et ab
eo alijs conferebantur. Unde dicit in littera. Quāuis ſupbus Mero ſe
uentis luxurie comeret: id eſt ornaret. ſe oſtro tyrio: id eſt purpura tincta
in ſanguine tyri. 7 Quis comeret ſe niueis lapillis: id eſt albis margaritis
tamen ip̃e vigebar omnibus inuiſus: id eſt odioſus. Nam improbus He
ro dabat verendis patribus: id eſt reuerendis ſenatoribus cui ules: id eſt
tales dignitates ppter quas ſedebant in curulibus indecores. quia ab in
di gno dabantur. Quis igitur putet. i. reputet illos honores beatos quos

erat mag⁹ di
gnitas apud
romanos. et
di ille pfect⁹
q ceteris ma
giſtratib⁹ p
fuit. Et om
nes dignita
tes i ciuitate
romana an
tecellēbar. ſ.
poſtq̃ Julī⁹
ceſar impius
inuaſerat: ta
lis dignitas
ad impatozē
trāſferebat.
7 dūminēba
tur ei⁹ pote
ſtas ita qđ na
men illi⁹ di
gnitatis mā
ſit ſine re.

Item ſena
toria digni

miseri. i. improbi et vitiosi tribuunt. q. d. nulli. Nota dicit Hieronem seu
entis luxurie. qz epus linconiensis noie Presulus narrat qz Hiero oia the
atra italie et grecie plustrans assumpto vario decore vestitus cytharistas:
tragidas et aurigas sepe supasse vitus est. tantis libidinibz exagitatus: vt
nec a matre nec a sorore abstinuisset videbatur reuerentia consanguinitatis
Airu in vxo.

re duxerat et
ipse a viro in
vxo rez rece
ptus est. et fu
it luxurie taz
effrenate vt
rhetibz aure
is piscaretur
que purpure
is funibz ex
traherent. et
lauabant ea
frigidis et ca
lidis vngen
tis que nuqz
minz qz mille
talentis cose
cit: et nihilo
minz ipse He
ro ta vitiosus dignitate ipiale adeptz e: imo etia alijs dignitates largit e.

Haec nota dicit Hieronem seu
entis luxurie. qz epus linconiensis noie Presulus narrat qz Hiero oia the
atra italie et grecie plustrans assumpto vario decore vestitus cytharistas:
tragidas et aurigas sepe supasse vitus est. tantis libidinibz exagitatus: vt
nec a matre nec a sorore abstinuisset videbatur reuerentia consanguinitatis
Airu in vxo.
re duxerat et
ipse a viro in
vxo rez rece
ptus est. et fu
it luxurie taz
effrenate vt
rhetibz aure
is piscaretur
que purpure
is funibz ex
traherent. et
lauabant ea
frigidis et ca
lidis vngen
tis que nuqz
minz qz mille
talentis cose
cit: et nihilo
minz ipse He
ro ta vitiosus dignitate ipiale adeptz e: imo etia alijs dignitates largit e.
Haec nota dicit Hieronem seu
entis luxurie. qz epus linconiensis noie Presulus narrat qz Hiero oia the
atra italie et grecie plustrans assumpto vario decore vestitus cytharistas:
tragidas et aurigas sepe supasse vitus est. tantis libidinibz exagitatus: vt
nec a matre nec a sorore abstinuisset videbatur reuerentia consanguinitatis
Airu in vxo.
re duxerat et
ipse a viro in
vxo rez rece
ptus est. et fu
it luxurie taz
effrenate vt
rhetibz aure
is piscaretur
que purpure
is funibz ex
traherent. et
lauabant ea
frigidis et ca
lidis vngen
tis que nuqz
minz qz mille
talentis cose
cit: et nihilo
minz ipse He
ro ta vitiosus dignitate ipiale adeptz e: imo etia alijs dignitates largit e.

Sed quondā dabat improbus verendis.

Patribus indecores curules.

Quis illos igitur putet beatos

Quos miseri tribuunt honores.

Prosa quinta tertij libri.

¶ In hoc regna regūqz familiaritas effi
cere potentē valēt. Quid nī: qñ eozuz
felicitas perpetuo perdurat. Atqui plena
est exemplorū vetustas. Plena etiam pre
sens etas qui reges felicitatem calamitate
mutauerint. O pclara potētia: que nec ad
cōseruatōem quidē sui satis efficax iuenit.

¶ si hec r
atrica ppe p
causa bitu d
impozet. i. in
necesse est pl

¶ si h
tor est: n
nuat: mi
na tēdan
qui qbz
brōs fa
intrat d
regibz
per?
tus p
Que
expelle
Alqu
Bebun
les qu

gētes su
maiori
¶ Expe
moris p
qñ cē
straut t
pellere
los for
fuit dā
bier brā
poni in
filo. In
Tallis
deo. A
¶ Aliq
is: dic

¶ Si hec regū ptās. Hic ostendit q potestas regia nō est vera ptās nec be-
nificia ppter puritatē extensiois ei⁹: dices. **¶** Si hec ptās regnōz est autor. i.
causa bñitudinis: nōne si q pte defuerit regia ptās ipsa minuat felicitatē: et
importet. i. inducat. miserā. q. d. sic. s. q̄uis hūana impia late tendant: tñ
necesse est plures gētes. relinq̄: quib⁹ quisq̄ regū nō impet. nō em̄ p̄t eē q̄

¶ Si hec regnōz ptās beatitudinis au-
tor est: nōne si q pte defuerit felicitatez mi-
nuat: miserā importet? S; q̄uis late hūa-
na tēdant impia: ples necesse ē gētes relin-
qui q̄b⁹ regū q̄sq̄ non impet. Qua xō pte
brōs faciēs desinit ptās: hac impotētia lb
intrat q̄ misos facit. Hoc igit mō maiorez
regib⁹ iesse necesse ē misie portōez. Ex-
pert⁹ sortis sue piculoy tyrān⁹: regni me-
tus pēdētis supra xricē gladij froze silauit
Que ē igit h ptās. q̄ sollicitudinū morsus
expellē: q̄ formidinuꝝ aculeos vitare neq̄t.

Atqui vellēt ipi vixisse securi: s; nequeūt
Dehinc de ptāte gliant. An tu potentē cē-
les quē videas. velle qd nō possit efficere.

gētes sup q̄s nō est ptās vni⁹ regis q̄ q̄ subiaceāt sue ptāti: sequit q̄ rex in
maiori pte erit miser ⁊ nō bñs. igit i ptāte regia nō p̄sistit xā bñtudo.
¶ Expt⁹ sortis. Hic ostendit q̄ in regnātib⁹ nō sit vera ptās ppter anxionē ⁊
moris p̄ exēplū: dices. Quidā tyrān⁹. i. dyonisi⁹ expt⁹ sue sortis. i. fortune
q̄tū eēt anxia piculū mer⁹. i. timoris sui. ipe silauit. i. similitudine demon-
strauit terroze gladij sup verticē pendētis. Que ē igit hec ptās q̄ neq̄t ex-
pellere morsus. i. corrosiōes sollicitudinū. nec pōt vitare aculeos. i. stimu-
los formidinuꝝ. i. timor. q. d. exilis. i. pua ē talis ptās. **¶** Nota q̄ dyonisi⁹
fuit qdā rex: q̄ cū rediret ab qdaz suo familiari qre sp̄ tristaret: cum tñ sp̄
hiet brām vitā. Iste dyonisi⁹ volēs sibi designare cām iue tristite iussit eū
poni inē epulas lautas: ⁊ sibi sup verticē iussit suspēdi gladiū acutū tenuē
filo. Iste viso gladio pterrit⁹ epulari nec letari potuit. Cui dixit dyonisi⁹
Talis ē em̄ vita mea quā tu brāz putabas. sp̄ em̄ mortē mibi iminētē pui-
deo. Cōsidera s; quō felix eē poterit q̄ timē nō desinit.
¶ Atqui vellēt ipi. Hic p̄bia ostendit idē q̄ta rōe q̄ sumit ex defectu securita-
tis: dices. Atq̄ p̄ certe. ipi reges vellēt vixisse securi: s; nequeūt. i. nō possūt

vn⁹ oib⁹ ipet
q̄ xō pte defi-
nit ptās faci-
ens beatos.
Hac pte sbin-
trat ipotētia
q̄ facit mise-
ros. Hoc er-
go modo ne-
cesse est i re-
gib⁹ esse ma-
iore portōez
miserie q̄ fe-
licitatis cū i
maiori parte
sint impoten-
tes. **¶** Nota
si ptās regia
efficit bñm: s;
vbi ē defect⁹
ptātis regie:
ibi erit defe-
ctus beatitu-
dinis. cū igit
tur ples sine

debinc. i. ex quo sequit̃ q̃ securi esse nō possunt: quō gloriānt̃ de sua pote-
state: qd̃ nō est faciendū: qd̃ pbat dicēs. An. i. nūquid. tu potentē cēses. i.
iudicas illū quē videas efficere. i. p̃ficere velle qd̃ nō potest. q. d. nō est po-
tens. An. i. nūquid. illū censes potentē: qui ambit. i. circūdat lat⁹ suū satel-
lite. i. multitudine: q̃ pl⁹ metuit illos quos ip̃e terret: q̃ vt videat̃ potens
sit⁹. i. locat⁹?

ē ī manu ser-
uientū. q. d.
nō ē potens.

Nota ex lit-
tera pōt for-
mari talis rō
Illud qd̃ nō
facit hominē
securū s̃ non
facit vere be-
atū. s̃ poten-
tia temporalis
est h̃mōi. igitur
rē. Cōse-
quētia ē no-
ta. quia q̃to
maior poten-
tia tāto mior
securitas.

Nota reges securi esse nō possunt. qz incōmoditates iminen-
tes nō possunt nō formidare. Narrat em̃ Valer⁹ de Dionisio sup̃ dicto q̃
intantū timuit tonsores barbarum q̃ filias suas docuit detōdere barbas.
ip̃is aut̃ senescētib⁹ p̃cepit vt barbā ⁊ capillos sibi aburerēt: ⁊ lectū cubicu-
larem in lata fossa fecit in quē se ligneo ponte recepit. quia satellites ⁊ bar-
baros timuit.

¶ Nam quid ego de regū. Hic p̃bia ostendit q̃ in familiarib⁹ nō cōsistit ve-
ra potētia. Secūdo excludit quādam obiectiōem: ibi. An p̃sidio. Probat
q̃ familiaritas regū nō facit eē vere potētē: cū h̃mōi familiaritas nō possit
retineri ad nutū. ⁊ ip̃a retenta frequēter vergit in nocumētum. Dicit ergo
Nam quid ego differā. i. dicam: de familiarib⁹ regū: cum ip̃a regna demōstrē
esse tāte imbecillitatis: quos. i. familiares regū regia potestas incolumis
. i. sana sepe p̃sternit. ⁊ ip̃a regia potestas lapsa etiam p̃sternit ipsos. Quo-
mō autē regia potestas incolumis destruat suos familiares: docet p̃ exem-
pla dicēs. H̃ero coegit Senecā familiarē suū p̃ceptorē. i. magistrū ad arbi-
triū eligende mortis. Anthoni⁹ impator obiecit gladijs militū Papi-
niam suū familiarē diu potentē inter aulicos. Atqui p̃ certe. vterq̃ Sene-
ca ⁊ Papinian⁹ voluerūt renūciare sue potentie p̃pter crudelitātē p̃inci-
pum voluerūt se subtrahere ab eis. quoz duoz Seneca conat⁹ est opes su-
as tradere H̃eroni vt ip̃m placaret. ⁊ voluit se cōferre in oclū. i. in vitā so-
licitariā. Sz dū ip̃a moles. i. magnitudo potētie: trahit ip̃os ruituros. i. ca-
suros: neuq̃ effecit qd̃ voluit. Que est ḡ ista potētia quā h̃ntes p̃mescūt:

2
quā cū h̃ie vel
de Seneca ⁊
cā timē poltq̃
mortis eligeret
cū venā: ⁊ bit

tentie se r
opes eni
um cōfer
les ip̃a tr
est igit̃ is
tes: quā
ponē cu
sunt am
liatur.
tuniū si
cior ad

p̃ias solan
sternat suos
testatē me
¶ An p̃sid
p̃t p̃suari
cor. Hoc
lianē. De
inter bon
sunt amic
stis sic. d
cum. Quo
nulla. qui
stra p̃pter
epla. Qu
erit. An
de poeta.
durat am
quis am
tis comi
rea form
¶ aut f
ad cūcta

quā cū hīe velis nō sis tutus. et cū deponē cupias vitare nō possis. ut patuit de Seneca et Papiniano. Nota Nero fingebat se magistrū suū Seneca tūc postq̃ impator factus est sicut in puericia. An mādavit sibi ut genitū mortis eligeret: q̃ vitare nō posset. Seneca cibo et potu satiatu apire se cit venā: et bibēs de anulo venenoso interijt. Antiq̃ em̃ porci et nobiles

tentie se renūciare voluerūt: quorū Seneca opes etiā suas tradere Meroni: seq̃ in oculū cōferre conatus est. s̃ dum ruituros molles ip̃a trahit: neut qd̃ voluit effecit. Que est igit̃ ista potentia quā p̃timefcūt habentes: quā nec cū hīe velis tutus: et cū deponē cupias vitare nō possis. An p̃sidio sunt amici: quos nō virtus sed fortuna cōciliatur. Sed quē felicitas amicū fecit: infortunū faciet inimicū. Que x̃o pestis efficacior ad nocendū q̃ familiaris inimicus.

lib̃ gēna anu
livenenū por
tabant: ut si
quid aduersi
eis cōtigisset
ad mortē cō
fugerēt. Itē
Antoni⁹ exi
stēs impator
i suos tyrānt
zavit: q̃ Pa
pianum su
ūz familiarē
diu int̃ auli
cos potētem
gladijs mili
tū occidi fe
cit. Ex quib⁹
p̃z quō regia

p̃tās icolumis sepe suos familiares p̃sternit. Quō aut̃ regia p̃tās lapsa p̃sternat suos familiares: ex hoc patet. Cū em̃ familiares imitant̃ regiā potestātē: necesse ē ut ip̃a deficiēte etiā ip̃i familiares deficiāt. An p̃sidio sunt. Hic p̃bia excludit obiectōes. Posset em̃ alit̃s dicē q̃ hō p̃t p̃suari i sua potētia p̃ amicos. An q̃ aliq̃ p̃dūt p̃tātē est: p̃ defectū amicorū. Hoc excludit p̃bia: dicēs q̃ hoc nō p̃t eē verū de amicis q̃ fortuna p̃ciliant. De amicis aut̃ q̃ x̃tute cōciliant nō est hic loquēdū: cū nō cōputent̃ inter bona fortune de q̃b⁹ hic loq̃mur. An dicit in l̃ra. An p̃sidio. i. auxilio sunt amici q̃s nō virtus: s̃ fortuna cōciliat. q̃. d. nō hoc p̃bat p̃ locū ab oppositis sic. Quē felicitas. i. fortuna fecit amicū: illū infortunū faciet inimicū. Que x̃o pestis est efficacior ad nocendū q̃ familiaris amicus. q̃. di. nulla. quia inimiciā illius cauere non possum: cum ei cōstent secreta nostra p̃pter familiaritātē. Nota de amicis sophisticis loquit̃ Seneca. ix. eplā. Qui utilitatis causa assumpt⁹ fuerit: tam diu placebit q̃ diu utilis fuerit. Amicorū turba florētes circūsedir: sed circa euerfos solitudo est. An de poeta. Nam p̃cio quesit⁹ amor cū munere cedit. Inq̃ tu durat largitio durat amic⁹. Alter poeta. Dū fortuna tonat fugiētes terret amicos. Nam quis amaret: q̃s nō vera p̃cella docet. Et alter poeta. Dū zephir⁹ flabat multis comitabar amicis. Ast oīs aquilo turbine flāte fugat. Et Vari⁹. Nos rea fornice nuncq̃ ad inania tendunt. Nullus ad amissas ibit amic⁹ opes. Quē aut̃ familiaris inimicus multū noceat: dicit poeta. Pl⁹ nocet ut nostis qd̃ cūcta domestic⁹ hostis. Et res ip̃a docet q̃liter ip̃e nocet.

Si se volet esse potentē. Hic incipit metrum quintū huius tertij quod dicitur
pamanciu ab inuētoze. anapesticu a pede pñante. catalecticū: quia
vna syllaba deficit ad metri pfectōem. In quo metro phia ondit quōd vera
potētia sit acq̄reda: dicēs q̄ vera potētia cōsistit in repmēdo vittosos mo-
tus vel cōcupiscētias iordinatas. qz sine hoc null⁹ est vere potens q̄rum-
cūq̄ dicitur.

Dicit g. Ille
q̄ volet se es-
se potētē do-
met aīos fe-
roces. i. cru-
deles. qz cru-
delitate ho-
mo afflāt se
ris. nec sub-
mittat colla
victa libidi-
ne. i. concupi-
scētie. fedis
habenif. i. vi-
tiosis moti-
bus. licet em̄
tellus indica-
t. i. terra idlez
tremiscat tua
iura longe. i.
licz potestas
tua extendat
se ad indiam
z licz tibi ser-
uat vltia ti-

le q̄ est insula vltra britaniā: vbi sol facit solsticiū estiuū z vltra nō p̄gredi-
tur. tñ nō posse pellere atras curas. i. obscuras sollicitudines. et fugare mi-
seras q̄relas. pueniētes ex aduersitate fortune nulla est potentia. Nota
q̄ vere potēs est q̄ sensualitatē subijcit rōni. An Sen. Si vis oīa subijcere
tibi: subijce te rōni. multos em̄ repperis si rō te rexerit. Et Aristo. iij. Ethic.
Quēadmodū puerū oportet viuere fm̄ p̄cepta pedagogi: ita oportet cōcu-
piscibile cōsonari rōni. Itē Sen. Magnū impiū regit q̄ sibi ip̄i dñat. For-
tior est q̄ cupiditatē vincit q̄ q̄ hostē subijcit. Est em̄ difficillimū vincere se
ip̄m. Et Salon. Fortior ē expuḡtor animi expuḡtoze vrbis.

Gloria xō q̄fallax. Ista ē sexta p̄sa huius tertij: in q̄ phia ondit q̄ glo-
ria mūdāna nō spectat ad verā beatitudinē: nec facit vere beatū. Et
p̄mo ondit hoc de glia ip̄ale virtutis. Secūdo de gloria q̄ puenit ex nobilita-
te s̄guinis: tbi. Jam xō. P̄rimo ondit intentū de gloria q̄ puenit ex lau-
de falsē virtutis. Secūdo de illa gloria q̄ ex veris meritis p̄cedit: tbi. Que
si etiā. P̄rimo inducit talē rōem. Illud qd ē fallax nō spectat ad beatitudinē.

Metrum quintū libri tertij.

q Si se volet esse potentem.

Animos domet ille feroces:

Nec victa libidine colla

Fedis submittat habenis.

Etenim licet indica longe

Tellus tua iura tremiscat

Et seruiat vltima tile

Tamen atras pellere curas.

Miserasq̄ fugare querelas

Non posse: potentia non est.

Prosa sexta tertij libri.

s Gloria xō q̄fallax sepe q̄sturpis est.

Unde nō iniuria tragicus exclamat

(O gloria: gloria in millib⁹ mortaliū nihil
aliud facta nisi aurū inflatio magna) Plu

dnem. nec
in lra. Glia
autoritate
clamat z po
millibus m

res eni
nionibi
cogitar
ip̄i nec
si etiam
sapiēti
nō po
Q si
puler
exten
ante d
quas v

dant. ne
frequēs
ficiente
gnitio a
gliaz fal
causati
tūc b̄ tin
Que
spectat a
quo null
ti: ḡ rē. z
x. etbi. n
nint p̄qui
tetur nō
cū ab op
ē nomē
garū. ne
f. ppaga
nomē. s̄
bois neq̄

Liber III Prosa VI

dinem. nec facit beatū. sed glia false acquisita est fallax: igitur etc. An dicit in lra. Glia xō q fallax est et turpis supple satis pz. q aut sit fallax pbat auctoritate cuiusdā poete. q tragedias cōposuit dicēs. An tragicus qdā ex clamat et ponit auctoritatē eius in greco qd tñ sonat i latino. O glia glia i millibus mortalū nihil aliud facta es q magna aurū inflatio. qd manife

stat dicens.

res enī magnū sepe nomē. falsis vulgi opi nionibus abstulerunt. quo quid turpi⁹ ex cogitari pōt. Mā qui falso predicant. suis ipsi necesse ē laudibus erubescant. Que si etiam meritis pquestite sint. quid tamen sapiētis adiecerint pscientie. qui bonū suū nō populari rumore. s pscie veritate metit⁹ Q si hoc ipsum ppagasse nomen nomen pulcrum videtur. psequēs est vt sedum nō extendisse iudicetur. Sed cum. vti paulo ante disserui plures gētes necesse sit eē ad quas vni⁹ fama hoīs nequeat puenire. sit

Plures enī magnum no men. i. glia abstulerūt. i. false recepe rūt. falsis opt nionib⁹ vul gi. Et oñdit q hmoi glia sit turpis di cens. Quo. s. iam dicto scz habere gliaz falsis opinio nib⁹. qd tur pius excogi tari. p. q. d. nihil Nam q falso predicā tur. i. laudan

dant. necesse ē vt ipsi erubescāt suis laudib⁹. Nota q fm Tullii. glia ē frequēs fama cū laude. Et est duplex vana et vera. Vana glia ē q nullo con ficiente pcedit inē. Vera ē q nullo cōficiēte nō pcedit inē. Fama aut ē co gnitio alicui⁹ nō solū in ppinā: sed etiā in remoto. Nota q fama inducit gliaz falsam. glia falsa erubescentiā Hā erubescentiā ē crimē inglatōis. causatū ex aliq turpi ppetrato. Tñ aut aliq se cōgscat false acq̄sisse gliaz. tñc s timet manifestari ex cul⁹ manifestatōe incidit gliationē et verecūdiā. Que si etiā meritis pquestite. Hic phia pbat q glia meritis acq̄sita non spectat ad bñtudinē. intēdēs talē rōem. Illud nō spectat ad bñtudinē de quo nulla ē cura sapienti: s de glia etiā meritis acq̄sita nulla ē cura sapien ti: s etc. Maior ē nota. Hā sapiēs marie curat bñtudinē cū sit marie felix. x. ethi. minorem ponit in lra dicēs. Que. s. laudes spectantes ad gliaz. lz iñt pquisite meritis. qd tñ adiecerint pscientie sapiētis. qui bonū suū me titur nō rumore populari s veritate pscie. q. d. nihil. Scdo. pbat idē p lo cū ab oppositis dicens. Qd si pulch:ū est propagasse nomē. ergo miserum ē nomē nō ppagasse. s cū p magna parte terraz necesse sit nomē nō eē ppagatū. necesse ē p maiori pte miserū eē. dicit ergo. Qd si hīpm pulchrū videt⁹. s. ppagasse. i. diuulgasse. nomē. i. gliaz. phs ē vt iudicet sedū nō extēdusse nomē. lz sic pauloātē disserui. necesse sit eē plures gētes. ad q̄s fama vni⁹ hoīs neqat puenire. sit. i. ptingit. vt p maria pte terraz ille videat i glorijs

quem tu estimas gloriosum. Et qz aliquis diceret sufficit ad beatitudinem qd hō sit gloriosus in populo suo habēdo fauorē populi. Dicit pbia iter hec bona qd sūt in opatione virtuosa nō puto gratiā popularē dignaz cōmemoratōe. q nec iudicio recte rōnis puenit: nec vnqz firma pdurat. Nota q sapiētī nō est cura de glia. qz dicit Macrobius. Sapiēs fructū in pscientia ponit. stult⁹ aut i glia. Et

Sen. Cōsciētiā potius q famā attēde sz pleriqz famā. pauci cōsciam verent

Nota q fama populari nō puenit ex recto iudicio rōnis. pl⁹ em populus sequit inclinationem sensus q iudicium rōnis. Nec etiaz fama eoz ppetue durat. qz fm diuersas passiones vult

ma populi. An vulgares iudicāt fm cōcupiscētā nō sz reueritātē. Pro tāto siles sūt auribus qz intuitū nox illūinat z dies cecat. ex qto hui⁹ pīa qrtā. ¶ Jam hō q sit inane qz futile. Hic pbat q glia pueniēs ex nobilitate san gūis. Et nō spectat ad verā beatitudinē. Et pīo oñdit vanitatē hōi glie. sc cūdo oñdit qd boni sit in nobilitate ibi. Qd si qd. dicit pīo. Jā hō qd nō videat q inane qz futile. i. labile sit nomē nobilitatis. q. d. manifestū ē. q. s. nobilitas. si refert ad claritudinē. id ē ad gliam. aliena ē ab illis q se nobiles eē glia n. qd pbat p diffinitōes nobilitatis dicēs. Hāqz nobilitas vī ē qdā laus veniēs de meritis pntū. qz si p dcatio. i. laus. facit claritudinem necesse ē vt illi sint clari. q p dcat. i. laudant. hōi aut sūt pntes nō tu. qre si nō habes tuā claritatē q ex laude tua pueniat. aliena claritudo nō efficit te splēdidū. i. glōsū. Morādū q nobilitas sanguis ē inane z futile nomē. qz nihil vere nobilitat hōiez nisi xrus. Hā Alan⁹ li. de planetu nature. Quid tibi nobilitas: qd clax nomē auoz. Si suus vicij fact⁹ ē ipe tuus. Itē nobilis ē em si qd xruce refulget. Degener ē solus cui mala vita placet. Et paup Hēricus. Hō pigne gen⁹ nō preclax nomē auoz. Sed pbitas xā nobilitate viger. Et Seneca. Nemo est melior altero nisi q rect⁹ ingenium habet altero. z ad bonas artes aptius.

¶ Qd si qd ē in nobilitate. Hic oñdit cuiusmōdī bonū sit i nobilitate dicēs

vt quē tu estimas eē glōsūm eē p maxima pte terraz videat inglorius. Inter hec hō popularē grām nec pmemoratōe qdē. dignam puto. q nec iudicio vero puenit. nec vnqz firma pdurat. Jam hō q sit inane qz futile nobilitatis nomen. quis non videt. que si ad claritudinem refert: aliena est. Videtur nanqz esse nobilitas quedam de meritis veniens laus parentum. ¶ si claritudinem predicatio facit. illi sint clari necesse ē qui predicant. Quare splēdiduz te si tuā nō habes: aliena claritudo nō efficit. Qd si qd ē in nobilitate bonū. id eē arbi

Si quid b
ta necessit
viciosos.
z p vicia
ca. Si pul

tror so
videat

o q

Unu

Unu

Alle

Bea

Alle

Bea

hice

Cella

tur alet

dū. ppe

mies e

p dicit

rex. i. v

pī ded

tare in

supp. c

nobile

id ē hōi

vīm z

null⁹ e

luis de

sūt hōi

ab ori

pre aī

sūt a v

qui de

z ē sim

Liber III Metrum VI

Si quid bonū ē in nobilitate. illū solū eē arbitroz. vt nobil⁹ videat^r iposi-
ta necessitudo. ne a virtute maior⁹. i. pgenitoruz. degeneret^r supple p mores
viciosos. mell⁹ ē em a pte ignobili descendere r morigeratū eē. q̄a nobili
r p vicia degenerare. Notā dū q̄ gliandū nō ē de nobilitate. qz dīc Sene-
ca. Si pulcher es lauda naturā. si nobilis lauda parētes. si virtuosus r sapi-

troz solū. vt imposita nobilib⁹ necessitudo
videatur. ne a maiorū virtute degenerent

Metrum sextum libribi terci

o Mne hūanum genus in terris

Simili surgit ab ortu.

Unus enim rerum pater est

Unus qui cuncta ministrat.

Ille dedit pebebo radios

Bedit r cornua lune.

Ille homines etiam terris

Bedit r sydera celo

Hic clausit membris animos

Celsa sede petitos

ens lauda te
ipm. si diues
lauda fortu-
nā. si potens
expecta pau-
lisser r nihil
eris. Notā
dū fm Tul-
lium optima
hēditasa pū
bus traditur
liberis. oī pa-
trimonio pte
stātor. f. glo-
ria virtutum
r decor reruz
gestarum.

Mne
gen⁹

Istō ē sextuz
metrū hulus
tercij qd dīcī

tur alemanicū ab iuctore. Dactilicū a pede p̄dante. trimetrū a nūero pe-
dū. p̄catalepticū qz vna syllaba supabūdat. In q̄ metro p̄bia pbat oēs ho-
mīes eē nobilos p̄terviciosos dicēs. Omne gen⁹ hoīm ī terris cuiuscūq̄ sit
p̄ditōis. surgit ab ortu sili qz fm aīm oēs sē ab vno creatore. vnus em ē p̄
rep. i. vn⁹ creator supple nobil⁹ q̄ cūcta. mīstrat supple gubernādo. ille vn⁹
p̄ dedit p̄bebo radios suos. dedit lune cornua: dedit hoīes terris. i. habi-
tare in terris. dedit celo sydera p̄pter ornatū ei⁹. Hic p̄ clausit aīos mēbris
supp. corporeis aīos iquā petitos. id ē acceptos. celsa sede. i. in celo. Igit^r
nobile germen. id est nobile p̄ncipiū. edit. i. producit. cunctos mortales.
id ē hoīes. Hoīes quid. i. ad qd. strepitis. id ē cū strepitu iactatis. gen⁹
vīm r paucos vīos. si enī tu spectes. i. p̄sideres. auctorē deū r p̄mordia vīa.
null⁹ extat. i. est. denegener. i. ignobilis. nisi fouēs. i. opans peiora vicijis
suis deserat p̄p̄iū ortū. i. deū a q̄ p̄cessit. Nota qz oēs hoīes ex ea pte qua
sūt hoīes. sūt eā nobiles. cū em nobilitas sit quedā excellentia contracta
ab origine. nobilitas hoīs p̄cipue d̄z attendi ex ea parte qua est hō. f. ex
pte aīe. Cū igitur in oībus hominib⁹ sit eadem origo aīe. qz omīes anime
sūt a deo: omīes hoīes sunt eque nobiles. Solum aut illi sunt ignobiles.
qui degenerāt a suo origine anima autem a sua origine producta est a deo
r ē similis deo. ideo illi soli a nobilitate degenerāt. q̄ viciōis morib⁹ silitu-

dinē dei deturpant: quā ex origine p̄traxerūt. Nota dicit aīos celsa sede
petitos: hoc loquit̄ more platonico. q̄ voluit oēs aīas sū ēē creatas in celo
z postea mitterent̄ in corpa: qđ nō est vex. sed aīe creant̄ in corpib⁹. q̄ loq̄
tur more platonico q̄ deus aīas receptas in celo clausit mēbris corporeis
z de hoc magis videbit̄ nono metro hui⁹ tercij. Nota q̄ oīm hominū est
vna origo. qz

a deo sūt cre
ati. quē p̄m
omēs voca
mus. z omēs
aīe sūt a deo:
ergo null⁹ est
nobilior alio
fm creationē
l3 s3 ingenū
bñ. qz soli illi
sunt ignobi
les q̄ degene
rāt suā genea
logiā cum de
scendūt a vir
tutibus z ad
berēt vicij.

Aīd ar
de cor
pis volupta
tibus. Ista ē
p̄sa septima

huius tercij in q̄ p̄bia oñdit b̄itudinē non ēē in voluptate. Et p̄rio oñdit
hoc de voluptate generalit̄. scđo de quadā voluptate spāl̄. scđa ibi. Mone
stissima quidē. p̄mū pbat dupl̄ fm q̄ ponit duas rōnes: scđa ibi. Que
si b̄tōs. p̄rio intēdit talē rōnē. In illis nō cōsistit b̄tudo ad q̄ sequūtur
multe incōmoditates. s̄ ad voluptates sequuntur mltē incōmoditates. sic
declarat in l̄a: z dicit. Quid loquar de voluptatib⁹ corpis. i. delectatōib⁹
corpib⁹ quaz appetētia. i. cupiditas plena est anxietatis. qz hō anxiatur
cum caret eo qđ cupit. satietas xō. i. plenitudo voluptatū. plena ē peniten
tie. i. pene. cū igitur voluptatib⁹ sit p̄iuncta anxietas z penitētia i eis nō cō
sistit b̄tudo. z addit quātos morbos ille voluptates. z q̄ itolerabiles do
lores solēt referre corpib⁹ fructū eis. q̄si quēdā fructū nequitie supple
tis p3 qz voluptatū mor⁹. i. affectus. qđ hēat iocūditatē. i. voluptatē igno
ro. q̄squis aut̄ volet reminisci suaz libidini. i. voluptatū. ipse intelliget. i.
cognoscet exit⁹. i. fines voluptatū ēē tristes. Nota q̄ duplex ē voluptas.
i. intellectual̄ z corpāl̄. p̄ria ē psequēda. i. intellectual̄. qz p̄sistit i specula
tōe aīaz b̄rificās. Scđa ē fugiēda. qz p̄sistit i delectatōe sensuali: corp⁹ mor
tificans. An Seneca. l. ij. eplā dicit. Voluptates p̄cipue extirpa. q̄ latronuz
more nos amplectunt̄ vt strangulēt. z Tullius: voluptas impedit omne

consiliū.
cū virtutē
lertus. q̄
ferret ei
nō emā

um se
qđ hō
volup
suaz
p̄nt.
cātū
lem
ma
cum
scie
q̄ si
expe
adm
prob
xit e

nē pr
lupta
em la
exple
quarū
ventri
stias f
gam b
dicēs
les su
intell
rat au
inuen
pter a
q̄ hō
dā spā

Liber III Prosa VII

consiliū. atq; (ut sic dicā) oculos pstringit mētū. rīnīmīca ē rōi. nullū vult
cū virtute hīc cōmerciū. Nota q; voluptas plena ē pnia. Narrat em̄ Tha-
lerius. q; cū Demostenes pbs q̄reret amorē Thaydis mētricis vt p̄sensuz
ferret ci. centū talēra petēs. Demostenes aspiciēs in celū rīdit p̄ tāto p̄cio
nō em̄am tantū pnie. sciebat em̄ q; voluptatē īsepabiliē sequit pnia. Ho-

um solent referre corporib⁹. quaz motus
qd̄ hēat iocūditatis ignoro. Tristes hō eē
voluptatū exitus. q̄sq; reminisci libidinū
suaz volēt. itelliget. Que si btōs explicare
p̄nt. nihil cāe ē quin pecudes q; btē eē di-
cātur. quarum oīs ad explendam corpora-
lem lacunaz festinat intentio. Honestissi-
ma quidem coniugis liberorumq; foret io-
cunditas: s; nimis e natura dictum est. ne-
scio quem filios inuenisse tortores. quorū
q; sit mordax quecunq; conditio. neq; alis
expertum te. neq; nunc anxium necesse est
admonere. In quo euripidis mei sniam
probo. qui carentem liberis infortunio di-
xit esse felicem.

ta q; volupta-
tes multos
morbos esse
runt. q; dicit
Seneca qua-
da epla. mul-
tos morbos
multa tercu-
la fecerūt. Et
vult Aresto-
teles in ethi-
cis. q; laborā-
tes in passio-
nib⁹ veneris
z crapule ma-
xime trāsmu-
tant s̄m cor-
pus. crapula
enī plures oc-
cidit q; gla-
dius.

¶ Que si be-
atos hic pbi
losofia pro-
bat cōclusio.

nē prius posita alio mō deducendo ad inconueniēs. Et ē rō ista. Si in vo-
luptatib⁹ p̄sisteret bītudo. seq̄ret q; pecudes eēnt btē qd̄ ē falsū. pecudes
enī laborāt ad explēdā corpis voluptatē. vñ dicit. Que voluptates si p̄nt
explicare btōs. nihil cause ē. i. nihil īpedit. quin pecudes dicant eē beate.
quarū omīs intentio festinat ad explēdā corpales lacunam. i. ingluuiem
ventris. Notandū q; cū felicitas sit bonum nature rōnalis. nullus be-
stias felicitabit. quia tñ genus hōim viuit arte z rōe. Notandū q; ad su-
gam bestialiū voluptatū hortatur Arestoteles alexandrum quadā epistola
dicēs. Valerander declina a conatib⁹ bestialiū voluptatū. que corrumpi-
les sunt. carnalis enī appetitus inclinat ad corpales voluptates q; p̄nt
intellectū. Et subdit. Conatus voluptatū generat carnalē amorē. Hic gene-
rat auariciā. hec generat desiderium diuitiarū. que generant inuerecūdiāz
inuerēcūdiā p̄sumptionē. p̄sumptō infidelitatē. infidelitas latrocinīū. p-
pter que mala vitanda est voluptas.

¶ Honestissima qd̄ ē p̄ngis foret. Hic pbia oñdit q; bītudo nō p̄sistit in q;
dā spālī voluptate. s; ī matrimonio. q; licita ē p̄p̄ generationē plis. itēdēs

tales rōnē. In illa voluptate nō p̄sistit felicitas q̄ h̄z anxietatē sibi annexā
s̄ voluptas m̄rimoniē ē h̄mōi sicut t̄git in l̄ia. An dicit iocūditas p̄iugis
et liberorū foret honestissima: s̄ nimis ē extra naturā dictum. q̄ natura ab
horret qd volo dicere. q̄ nescio. i. taceo. quē. i. aliquē. inuenisse. i. habuisse
filios tortores. quorū filiorū q̄ sit mordax. i. anxia. q̄cūq̄ p̄ditio siue bona

siue mala ne
q̄ necesse est
te admonere
als expertuz
ē neq̄ neces
se ē admo
re te nūc anxi
um. in q̄ ego
probo sniam
Euripedis
mei p̄bi. q̄ di
xit: carētē li
beris infor

tunio felicē eē. Notādū q̄ anxietas inest p̄ribus. p̄p̄ maliciā filiorū. Nar
rat em̄ Euripides tropius in historia romanoꝝ q̄ demetrius in suos se
uies filios. duos ex eis interfecit. et cū p̄sequeret̄ terciū. ille p̄gregato erer
citu obsedit patrē. p̄d̄ aut vidēs se nō posse euadere seip̄m interfecit. Etia
p̄ anxietur de bonis filiis p̄pter incensam dilectionē eorū et p̄motionē. qui
bus si aliquid aduersi contigerit. pater reputat se infelicē. Ex quo patet q̄
voluptas p̄iugalis h̄z anxietatē sibi annexam.

Abet h̄ voluptas om̄is. Istū ē metrū septimū hui⁹ terciū qd d̄i ana
croanticū ab inuētoꝝ. Iambicū vel anapesticū a pede p̄domināte.
q̄ h̄z primū pedē anapestū et reliquos iambos. et est dimetrū. i. quatuor pe
dū. catalecticū quia deficit syllaba. nā post tres pedes remanet vna syllaba
de quarto pede. In quo metro p̄bia oñdit qd mali p̄sequat̄ oēm volupta
tē. om̄is em̄ voluptas p̄ter anxietatē sibi annexā ē transitoria. qd p̄firmat
per quoddam exēplū dicēs. Vis voluptas h̄z hoc qd dicam. q̄ voluptas
agit. i. verat. fruentes stimulis. i. punitionibus et est par. i. similis stimulis
apiū volantū. vbi pro postq̄ apis fudit grata mella. fugit et ferit corda icta
. i. p̄cussa anxietate. nimis tenaci morfu. q. d. iocunditas voluptatis nimis
ē transitoria. s̄ anxietas quā affert nimis ē permāfura. Notādū licet oīs
voluptas corporalis primo delectet et postea pūgat ad modū apū. cū h̄ max
me inuenit in voluptate venerea. ad cuius fugā Arestoteles hortat̄ alex
andrum dicēs. Clemēs impator noli te multū inclinare ad coyū. quia
coytus ē quedā p̄p̄etas porcorū. que igitur tibi gl̄ia si exerceas victū best
arū. et actus brutoꝝ. Crede mihi indubitanter q̄ coyus est destructio cor
poris. abbreviatio vite. corruptio virtutū. legis trāgressio. et generat sem
neos mores. Qualiter aut sit fugiēda delectatio venerea docet Alianus in
de planctu nature dicēs. Si venerē fugare vel. loca t̄pa vita. Nam loc⁹ et
t̄ps pabula donāt ei. Et paup̄ Dhenic⁹ loquēs de amore dic. p̄describas
igit gladijs et fustibus ipsū. Et fugiēdo fuga quē fuga sola fugat.

Metrū septimū libri terciū.

b Abet hoc voluptas om̄is.

Stimulis agit fruentes

Apiūq̄ par volantū.

Tibi grata mella fudit.

Fugit. et nimis tenaci

Ferit icta corda morfu.

Liber III Prosa VIII

Nihil igitur dubium est. Ista est octava prosa huius tercij. In qua proba ostendit
quantis malis sint implicata predicta bona in quibus aliquid posuerunt felici-
tate. sed ostendit quod pericula sunt corporis bona ibi. Jam vero prior dicit. Nulli du-
bium est predicta consideranti quin hec via quibus nituntur homines ad beatitudinem perue-
nire sint quodam devia. nec valeant quoniam perducere eo. id est. illuc ad quod promittunt se

Prosa octava libri tercij
Nihil igitur dubium est quin hec ad
beatitudinem via devia quedam sint
nec perducere eo quoniam valeant. ad quod
se perducaturas esse promittunt. Quantis
vero implicate malis sint brevissime mon-
strabo. Quid enim. pecuniam ne congre-
gare conaberis. sed eripies habenti. Vi-
gnitatibus fulgere velis. danti supplica-
bis. Et qui preire ceteros honore cupis:
poscendi humilitate vilesces. Potentiam
ne desideras. subiectorum insidijs ob-
noxius. periculis subiacebis. Gloriam pe-
tis. sed per aspera quousque distractus: securus
esse desistis. Voluptariam vitam degas:
sed quis non spernat atque abiciat vilissi-
me fragilissimeque rei corporis servum.

desideras. subiacebis periculis subiectorum. gloriam petis: sed per aspera distra-
ctus securus esse desistis. Voluptariam vitam degas. sed quis non spernat at-
que abiciat tanquam contemptibilem servum vilissimeque perit fragilissime rei. cor-
poris. Notandum quod homo querens pecuniam incidit in malum violentie
quia omnis pecuniosus est violentus primo ethicorum. Sed querens digni-
tates et honores humiliando se alijs supplicabit. Sed dicit Seneca in li-
bro de beneficijs. Molestum est verbum et onerosum dimisso vultu dicere: ro-
go. Querens autem potentiam et gloriam: oportet quod propter potentiam et glo-
riam defendendam persecutoribus improborum se obiciat. et sic securus esse
desistit. Querens autem vitam voluptuosam oportet quod corpori serviat.
Sed dicit Seneca. Maior sum et ad maiora genitus sum quam quod sum manci-
pium. id est. servus mei corporis quod non aliter aspiciam quam aliquod vinculum mee
liberati circumdatum.

et perducaturas
quantis vero
malis sint im-
plicata brevissi-
me monstra-
bo. Quid est
supple istorum
est sine malo
.q. d. nihil
liberum. Pecun-
iam congrega-
re ne conabe-
ris. id est. labora-
bis. si eripies
id est recipies
habentem. et ita
implicaberis
malo violentie.
velis ful-
gere dignita-
tibus danti sup-
plicabis. et qui
cupis ceteros
preire honore.
tu vilesces hu-
militate po-
scendi poten-
tiam ne desis-

¶ Jam xō. Hic pbia pbat in spali q̄ vilia sūt bona corpis que aliq̄ repu-
rāt eximia bona. scdo breuiter recolligit sup dicta ibi. Ex q̄b⁹ oibus. p̄rio
oñdit intentū de magnitudine. fortitudine et corpis agilitate. scdo de pul-
chritudine ibi. Forme xō. p̄rio oñdit q̄ homo nō d̄z mirari de magnitu-
dine fortitudine et agilitate corporis q̄ illa excellentius inueniunt in bra-
tis q̄ i homi-

nibus dicens
Jam xō q̄ se-
runt. i. cupiūt
bōa corpis p̄
se id ē gra sui
tanq̄ sūt opti-
ma. ¶ Exigua
.i. valde vilia
q̄ fragili pos-
sessione nitun-
tur. i. laborāt
¶ Hum enī ele-
phantes mo-
le. i. magnitu-
die supare. i.
excedere pote-
rūt. nec thau-
ros robore. i.
fortitudine.
¶ Mū tigres p̄i-
bit/velocitate

Respice spacium. i. magnitudinē celi. firmitudinē. i. fortitudinē celi. celerita-
tē. i. velocitatē ei⁹. et aliq̄i desinite. i. cessate. mirari vilia. i. inferiora bo-
na. qd̄ quidē celū nō his p̄dictis poti⁹ imo multo minus mirandū ē. q̄ sua
rōne. i. intelligētia qua regit. sic sūt in hōie multo magis laudanda sūt bo-
na rōnis q̄ bona corpis.

¶ Nota q̄ bona corpis sic magnitudo. fortitudo
agilitas. Mō multū sunt mirāda. q̄ dicit Seneca. Mō magnitudie et corpis
velocitate magne res gerunt s̄ xtute. An̄ catho. Cōsilio pollet cui vim na-
tura negauit. Itē Seneca. Excellentia ingenij p̄t latere sub quacūq̄ pelle.

¶ Nota fm̄ Isidoz in libro ethymologiaz. Elephātē greci a magnitudine
corpis putāt dictū. eo q̄ formā mōtis p̄ferat. Apd̄ indos xō d̄z barro eo q̄
vox ei⁹ barrit⁹ d̄z. dentes ei⁹ ebur. rostr⁹ ei⁹ p̄mosade d̄z. ¶ Nota fm̄ Isido-
rū Tigris ē bestia varijs colorib⁹ distincta. mirabilis velocitatis. ex cui⁹
noīe qd̄a fluuius. tigris appellat. q̄ rapacissim⁹ ē oīm fluuiorū. Et sciendū
q̄ p̄ bestia d̄z hec tigris in genitio tigris v̄l d̄z. sed pro fluuiio dicitur tm̄
hic tigris et in genitio huius tigris.

¶ Forme xō nitor. Hic pbia oñdit intentū de pulchritudine forme supple
q̄ sit exile bonū q̄ ē trāsitoria. et q̄ ē tm̄ superficialis. Et dic. Vero p̄ s̄. nitor
.i. pulchritudo forme. vt. i. q̄ rapid⁹ ē. vt. i. q̄ veloc. i. velocit⁹ est transiens
et fugatioz. i. mutabilioz. mutabilitate floz vernaliū. q̄i dicat satis ē enī

Jam xō q̄ bona p̄ se corpis ferit. q̄ exi-
gua q̄ fragili possēssioē nitunt. Mū enī ele-
phātes mole. thauros robore supare pote-
ritis. Mū tigres velocitate p̄rebitis.

¶ Respice celi spacium. firmitudinē. celerita-
tē et aliq̄i desinite vilia mirari. Qd̄ qd̄ celi
nō his poti⁹ ē. q̄ sua q̄ regit rōne miran-
dum. Forme xō nitor vt rapid⁹ ē. vt ve-
lor. et vernalium floz mutabilitate fugati-
or. ¶ si. vt Aristoteles ait. linceis oculis
hoies vterēt vt eozū visus obstantia pe-
netraret. nōne introspectis visceribus illd̄
Alcibiadis superficie pulcerrimū corpus

Zil

dēs. An̄ n̄
res obkāt
spectis vīse
et pulchritu-
dinem spe

curpissimū
deri. nō
ciū red
tus nim
quodcūq̄
culo p
etiā i
re q̄ p
greg
quid

b
Non

curpissimū
q̄i qd̄a
ris nō
Alba l
linceus
tico in
ctus ē
dus s̄
appella
des m̄
Arest.
q̄ obk
cerrimū

domit
p̄dian
pudē

Liber III Metrum VIII

dēs. An si hoīes vterēt linceis oculis. vt ait Ares. ita vt eorū visus penetra-
ret obstātia. s. corpa. nōne illō corp⁹ Alcibiadis sup̄ficie pulcerrimū intro-
spectis viscerib⁹ turpissimū videret. q̄si dicat sic. Ex q̄cludit p̄bia. Igit̄
te pulchrum videri. non reddit id est facit tua natura. sed infirmitas ocu-
lorum spectantium Et subdit. Sed estimate q̄ nimio vultus bona cor-

turpissimū videret. Igit̄ te pulchrum vi-
deri. non tua natura. sed oculorū spectan-
ciū reddit infirmitas. Sed estimate q̄ vul-
tus nimio corporis bona. dūz sciatis hoc
quodcunq; miramini. triduane febris igni-
culo posse dissolui. Ex quibus oībus illud
etiā i sumā redigere licet. q̄ hec q̄ nec p̄sta-
re q̄ pollicēt bōa p̄nt. Nec oīuz bonorū cō-
gregatōe p̄fecta s̄. ea nec ad b̄titudinē q̄si
quidam calles ferūt nec b̄tōs ip̄a p̄ficiūt.

Metrum octauū libri terciij:

b Eu heu q̄ miseros tramite deuio

Abducit ignorantia.

Non aux in viridi queritis arbore:

tuut. nec p̄fecta sunt cōgregatōe oīum bonorū. nec ad b̄titudinem ferunt.
q̄si q̄dā calles. i. vite. nec ip̄a p̄ficiūt b̄tōs. Notādū q̄ pulcritudo corpo-
ris nō ē durabil. qz dicit virgilius. O formose puer nimīū ne crede colorē.
Alba ligustra cadūt vaccina nigra legunt̄. Notādū q̄ cōiter dī q̄ visus
linceus obstātia corpa penetrat: s̄ illud nec ab arestotele neq; ab aliq̄ autē
tico inueniēt. vñ Iñdorū i li. etymologiaz loq̄ns de lince. dicit. q̄ linc di-
ctus ē qz in luporū genere nūeratur. bestia maculis distincta. tergo vt par-
dus s̄ filis lupo cui⁹ vrinā pueri in duriciē p̄ciosi lapidis dicūt q̄ liguri⁹
appellatur. Nihil autē dicit Iñd. de penetratōe visus. Nota q̄ Alcibia-
des. mīr fuit pulcerrima quā vidētes q̄dā discip̄lī Aresto. duxerūt eam ad
Arest. vt ipsam videret. q̄ visa dicit. Si hoīes linceos oculos haberēt vt q̄-
q; obstantia penetrarent. introspectis viscerib⁹ corpus quod apparet pul-
cerrimū turpissimū videretur.

Eu heu q̄ miseros tramite deuio. Istō ē octauū metrū hui⁹ terciij cui⁹
prim⁹ X̄sus dī metrū asclepiadiacū ab inuētoze. coriābicū a pede p̄-
domināte. Scōsus X̄sus dī metrū archilogiū ab inuētoze. iambicū a pede
p̄dnante. In q̄ metro p̄bia deplāgit erroze hoīm q̄ i q̄redo minima bōa sūt
prudētes. s̄ in q̄redo summū bonū abducunt̄ igrantia. P̄tio facit b̄ scōo

poris. dūz sci-
atis b̄ q̄d cū-
q; fuerit de
bonis corpis
posse dissolui
igniculo. id ē
calore febris
triduane. fe-
bris enī acu-
ta fm medi-
cos q̄h̄z ter-
cia die p̄mit
Et tūc breuē
recolligit su-
pradicta di-
cēs. ex q̄bus
oīb⁹ i3 redi-
gere in sum-
mā. q̄ hec. s.
p̄dicta bona
nō p̄nt p̄stare
ea q̄ pollicēt
id est promit

precatur vt hoies tediati falsis bonis redeant ad verum bonū. secūda lbi.
Quid dignū. Dic g. Hec est interiectio dolentis ⁊ ē dissyllaba ppter metz
que ignorantia abducit miseros deuto tramite. i. trāfueria via iupple a ve
ro bono. vos hoies nō queritis aurū in viridi arboze. nec carpitis gēmas
in vite. vos non additis. i. nō absconditis. laqueos pro captura pisciū in
altis mōtib⁹

vt ditetis da
pes pīse. ⁊ si
vobis libeat
seq⁹ capreas.
nō capratis.
.i. nō accedi
tis vada tyr
rhena. i. ma
re tyrrhenū
qđ ē in italia
qñ ēē p certe
hoies norūt
.i. nouerunt.
īpos recessos
abditos. i. ab
scōditos flu
cibus eqris
etiā hoies no
runt q vnda
sit feratior.
.i. abundan
tior. niueis
gēmis. i. mar
garitis. vl q
vnda sit fera
cior rubētis
purpure. i. cō
chilioꝝ qruz
sanguine sit

purpura. Et hoies norūt q littora p̄stēt. i. abūdent. tenero pīse. vl asperis
echinis. i. talib⁹ pīscib⁹. s quonā. i. vbi lareat. bonū. i. bñficiū. qđ cupiunt
nescire sustinēt ceci existētes. ⁊ illō bonū qđ abijt trās polū stelliferū. illud
hoies dimerfi cecitate i grantie. petunt tellure. i. q̄rūt in terra. Notā dū s
p̄sō. li. ethym. caprea est agrestis capra. q qz acutissime videt greci eā mi
dercuscepon. i. dorcas appellauerant. Notandum s̄m p̄sido. q echinus
est pīscis puus semipedalis qui adberēdo videtur retinere nauē. ⁊ ē pīscis
asperimus ad modum erici ad edendum satis suavis

¶ Quid dignū stolidis. Dic precat p̄bia vt p⁹ tediū falsoꝝ bonoꝝ. hoies
redeant ad verū bonū. Et dicit. Quid dignū ego imprecet stolidis menti
bus hoīm. q̄si dicat nihil aliō nisi s q hoies s̄biāt ipos honores ⁊ opes ⁊

Nec vite gemmas carpit

Non altis laqueos montibus abditis.

Ut pisce ditetis dapes.

Me vobis capreas si libeat sequi

Tyrhena captatis vada.

Ipso quientiam fluctibus abditos

Morunt recessos equoris.

Que gemmis niueis vnda feracior

Vel que rubentis purpure

Nec non que tenero pisce: vel asperis.

Present echinis littora.

Sz quonā lateat qđ cupiūt bonū

Nescire ceci sustinent.

Et qđ stelliferū trans abiit polum

Tellure demersi petunt.

Quid dignū stolidis mentib⁹ imprecet.

Opes honores ambiant.

Et cū falsa graui mole pauerint.

Tum vera cognoscant bona.

si parauerint
audine. r
cario pble nō
maneāt in de
pducendi a

b
dis
ordo ē d
video i
gnis p
nec cel
b⁹ po
sit de
la mil
malu
simpl
n⁹ sepe

ēta ibi
ōndisse
deres.
Et dicit
potētiā
tarib⁹
qđ tu d
cognos
gnoscer
felicitat
plet qđ
nō pfer
qz cog
lū nō v
igif v
¶ Q
tis. e
ria ⁊ l
p̄i. p̄

Liber III Prosa IX

et parauerint. i. acquisuerint sibi falsa bona. graui mole id est tediosa solitudine. tandem tedio ducti cognoscant vera bona. Nota dñ q̄ ista deprecatio p̄bie nō est ex maliuolētia. s̄ ex benignitate. et sō non optat q̄ hoies p̄ maneāt in desiderio bonorū t̄paliū. s̄ vt illō desiderii magis sit eis mediū pducendi ad verum bonū nec ipsa imprecatur cupiditatē vel ambitionē honoris adesse sed vt quib⁹ adest p̄b ad verū bonū deducant.

Prosa nona libri tercii.

b Acten⁹ mēdacis formā felicitatis on̄ disse suffecerit. quā si p̄spicacit̄ itueris ordo ē deiceps q̄ sit x̄a mōstrare. B. Atq̄ video inquā. nec opib⁹ sufficiētā. nec regnis potētā. nec reuerētiam dignitatib⁹. nec celebratē glia. nec leticiā voluptatib⁹ posse p̄tingere. P. An ē cās cur id ita sit dephēdisti. B. Tenui qdē. veluti rimula mihi videoz itueri. s̄ ex te p̄gnosce apti⁹ malum. P. Atq̄ p̄mptissima rō ē. Nō ei simplex ē indiuisūq̄ natura. id error hūan⁹ sepat. et a vero atq̄ p̄fecto ad falsū im-

Acten⁹ mēdacis. Ista est nona p̄sa huius tercii i q̄ p̄bia vult on̄dere q̄ sit x̄a bitudo Et p̄mo cōtinuat dicta dicēdis scō assignat cām false felicitatis. Tercio on̄dit que sit vera felicitas. scōa ibi. Quod enim

scia ibi. Habes igit̄ inq̄t et formā. P̄rio dicit hacten⁹. i. hucusq̄ suffecerit on̄disse formā mēdacis felicitatis. i. false. quā si p̄spicaciter intueris. i. p̄stideres. ordo est. i. restat monstrare. deiceps. id ē postea. q̄ sit vera felicitas. Et dicit Boetius. Ego video. nec opib⁹ sufficiētā posse p̄tingere. nec regnis potētā nec dignitatib⁹ reuerētā. nec celebratē glia. nec leticiā voluptatib⁹ q̄ tñ vident̄ p̄mittere. Et sic falsa felicitas ē i eis. Et dicit p̄bia Rū. qd tu dephēdisti causas cur illō ita sit. Et dicit Boetius. Ego videoz itueri. i. cognoscere. tenui rimula. q. d. nō plene s̄ ip̄fecte video illas cās. s̄ apti⁹ cognoscere malum. i. magis vellē ex te. et dicit p̄bia. Atq̄ p̄ certe. rō. i. cā false felicitatis p̄mptissima ē. Nota q̄ falsa felicitas dī mēdat eo q̄ nō adimplēt qd p̄mittit. diuitie enī p̄mittūt. sufficiētā. dignitates. reuerētā. quā nō p̄ferunt sicut p̄ ex p̄dictis. Nota q̄ cognitio false felicitatis vtilis est q̄ cognitio mali expeditēs ē ad cautelā s̄ Alanū i de plactu nature. q̄ malū nō vitat̄ nisi cognitū. et q̄ noticia mali ducit i cognitionē bōi p̄ oppositū igit̄ vult p̄bia p̄ assignare cās false felicitat̄. et tūc on̄dere q̄ sit x̄a felicitas. Quod enim simplex est. hic philosophia assignat causam false felicitatis. et declarans eam ostendit. q̄ sufficiētia. potentia et reuerentia. gloria et leticia sint vnū in re. scōo on̄dit quō hoies ista sepat ab inuicē: scōa ibi. Hoc igit̄ qd est vnū. P̄rio dicit q̄ cā false felicitatis ē. q̄ error hūan⁹

id qđ est simplex et indiuisum natura sepat. i. diuidit. et error hūan^{us} tradit^{us}
 cit a vero bono et pfecto ad falsū et ad inspectū bonū. Et tūc declarat istā cāz
 oñdēs q̄ reuerētia. potētia et oīa talia sūt vnū et idē in re. et pmo oñdit po
 tētiā idē eē cū sufficiētia: et dīc. An tu arbitraris illō qđ nihilo indigeat illō
 egere potētia. Et rīdet Boetius. Mīne inquā. pbia approbat dicēs. Re
 cte tu qđ ē rī
 des. Nā si qđ
 ē qđ sit valē
 tie imbecillio
 ris. i. potētie
 debilis. i. vl
 la. i. i aliqua
 re. necesse est
 q̄ h̄ egeat ali
 eno presidio
 Et dicit Boe
 tius ita ē in
 quā. Conclu
 dit q̄ pbia di
 cēt. Igit vna
 et eadē ē na
 tura sufficien
 tie et potētie:
 et dicit Boe
 tius. sic vide
 tur Tūc pbia
 oñdit digni
 tatē eē eadē
 cū pdictis dicēs. Qđ nō h̄mōi sit. i. sufficiēs. et potēs. ne. i. nūquid illō cen
 ses. i. iudices sp̄nēdū tanq̄ idignū. an p̄ nō sp̄nēdū. s̄ dignissimū vene
 ratōe oīm rex. Rīdēt Boetius. Nō p̄t dubitari qn hoc sit dignissimū oīm
 veneratōe. et pbia. addam^{us} q̄ sufficiētie et potētie reuerētiā. q̄ hec tria vnū
 iudicem^{us}. et dīc Boet. addam^{us} q̄ si volum^{us} nā p̄fiteri. Nōtādū q̄ potētia
 idē ē sufficiētie. q̄ ei aliqd oīno sit sufficiēs. ita q̄ nllī^{us} egeat et cū careat po
 tētia. p̄dictionē icludit. si careret potētia respectu alicui^{us} possibīl^{is} nō eēt oī
 no sibi sufficiēs. Nōtādū cuiusq̄ iest sūma sufficiētia et sūma potētia. eidē
 iest et sūma reuerētia. in q̄tū ei aliqd h̄z rōnē p̄ncipij. itantū ē dignū reuerē
 tia. vñ filij reuerent^{ur} p̄res. qz sunt p̄ncipiū eē eoz. et serui dños. qz sunt p̄n
 cipia suoz i mandato monētia eos p̄ sp̄ritū. et reueremur viros virtuosos.
 qz sunt p̄ncipia gubernātia vitā pollicitā. Potētia aut dīc rōnē p̄ncipij.
 vñ illud ē maxime p̄ncipiū qđ ē potentissimū. et iō tale reuerēdissimū.
 Quid nō inq̄t. Dic oñdit p̄dictis eē annexā gl̄iaz et leticiā. dicēs. Quid
 nō cēses. i. iudices. Illō qđ ē sufficiētissimū. potētissimū. reuerēdissimū est
 ne hoc obscurū et ignobile. vñ ē clarissimū omni celebritate id est gloria.
 Respondit Boetius. Ego confitear illud esse celeberrimū id est gloriosissī
 mum sicut est. Tūc pbia concludit dicens. Consequens igitur est ut fa

eamur cla
 Conq̄let
 ni egeat.
 et letissimū
 ro: obrep

eē. an
 nō ne
 qđ bon
 claritu
 ob id a
 possū
 eē p̄f
 p̄lou
 Eōs
 alien
 rum
 tūsim
 vllus
 Quan
 nebū
 eader
 clarit
 qđ e
 re sub

etum et
 tis et pe
 cia nece
 uerendū
 bonum
 appetit
 tūsimū
 ticia. su
 gatū ex
 gūsimū

Liber III Prosa IX

teatur claritudine. i. gl'iaz. nihil differre a trib' supiorib'. Et dicit Boetius
Consequenter inquit. Tunc proba ostendit id de leticia: dicens. Illud quod nulli' alie
ni egeat. et quod cuncta suis viribus possit quod sit reuerendum et clarum. nonne hoc
est letissimum. respondet Boetius. non possum cogitare. unde tali vilius me
roz obrepat. id est intret.

est. an omni celebritate clarissimum. Considera
vero ne quod nihilo indigere. quod potentissimum
quod honore dignissimum esse processum est. egere
claritudinis. quam sibi prestare non possit. atque
ob id aliquam ex parte videatur abiecti'. B. Non
possum inquit. quoniam hoc vti est. ita est celeberrimum
esse profitear. P. prout igitur est ut claritudinem su
piorib' trib' nihil differre fateamur. B.
Consequenter inquit. P. Quod igitur nulli' egeat
alieni. quod suis cuncta viribus possit. quod sit cla
rum atque reuerendum. nonne hoc etiam potest esse le
tissimum. B. Sed vnde huic inquit tali meror
vilius obrepat. nec cogitare quidem possum
Quare plenum esse leticie siquidem supiora ma
nebit necesse est profiteri. P. Atqui illud quod p
eadem necessarium est. sufficientie. potentie.
claritudinis. reuerentie. iocunditatis. noia
quod esse diuersa. nullo modo discrepa
re substantiam. B. Necesse est inquam.

etum et noticiam cum laude. quod effectus dei rependant ipsum sub ratione bonita
tis et perfectiois que est materia laudis. cum autem gloria sit clara cum laude noti
cia necesse est principium omnium rerum. quod est sufficientissimum. potentissimum et re
uerendissimum. etiam esse gloriosissimum. Notandum quod sufficientissimo nullum
bonum deest. et tale habet appetitum quietatum in bono adeptum. quies autem
appetitus in bono adeptum est leticia. ergo bonum sufficientissimum etiam est le
tissimum. Notandum quod omnia ista sufficientia. potentia. reuerentia. gloria et le
ticia. sunt vnum in substantia. Id autem sunt vnum in substantia sicut aggre
gatum ex diuersis rebus. tunc enim est ibi positio. quod repugnat potentissimo et di
gnissimo. eo quod simpliciora digniora se composit. hoc de hoc postea melius patebit.

¶ Tunc solu
dit proba dicens
Si superiora
manebunt ve
ra necesse est
illud plenum esse
leticie. et per ea
dem processum ne
cesse est esse noia
diuersa suffici
entie. potentie
claritudinis. re
uerentie et iocun
ditatis. hoc sub
stantia eorum nul
lo modo discre
pare. quod co
cedens Boe
tius dicit. ne
cesse est inquit.

¶ Notandum
quod omnes creatu
re comparant ad
deum sic effectus
ad suam causam. et
quod noticia cu
iuslibet cause re
lucet in suo ef
fectu. necesse
est ipsi dei habere
noticiam per esse

¶ Hoc igitur quod est unum. Philosophia ostendit quod homines illud quod est unum rediit. Secundo mouet dubitationes ibi. Quid igitur inquit. Primum ostendit quod homines diuidunt illud quod est unum: et dicit. Illud quod est unum et simplex natura. illud dispartit. .i. diuidit prauitas humana. .i. prauus error hominum querendo unum sine alio. et dum homines conantur id est laborant adipisci partem rei. que partem caret homo non assequitur ullam portionem. .i. partem.

nec ipsam rem integram quaz affectatur querit Boetius. quo nam modo diuidunt homines ista. Dicit philosophia. qui petit diuicias propter fugam penurie id est cause sufficientie. nihil laborat de potentia. si mauult. .i. magis uult. esse uilis .i. indignus. et obscurus. .i. ignominiosus et ita nihil curat de dignitate et gloria. talis etiam subtrahit si-

bi multas voluptates naturales. ne amittat pecuniam quam parauit. .i. lucratur. et si homo ne sufficientia contingit ei. quem ualentia deserit. quem molestia pun- git. quem uilitas abijcit. quem obscuritas. .i. infamia recedat. quasi dicat non. Tunc ostendit de potentia idem dicens. Quis solum desiderat posse. .i. potentiam ille negligat. .i. dissipat opes despiciat voluptates. et honorem carere potentia. et nihilipedit gloriam. si uides hunc supple potenter quod multa deficient sit enim aliquis ut talis egeat necessariis. ut mordeat anxietatibus. et cum nequeat ista depellere. etiam illud quod maxime petebat. desistat esse potens. Sicut et rocinari de alijs tribus. .i. de honoribus. de gloria. de voluptatibus sic de predictis duobus. nam cum unumquodque horum perfecte acceptum sit. idem quod cetera ut declaratum est. quisque petit aliquid horum sine ceteris non apprehendit illud quod desiderat. Morandum quod quicquid rei indiuisibilis partem non inueniet nec ipsam rem cuius partem querit. quia in re natura indiuisibile partem non habet. cumque igitur predicta quatuor. .i. sufficientia. reuerentia et ex parte rei sint unum et indiuisibilia igitur differant nominibus. quod queritur unum sine alio non inueniet. Hoc est ad quod ista quatuor putant inueniri in rebus sensibilibus in quibus habet esse modo imperfecte

diminuto
estimatio
ut sine alio
potentia est
indivisibile. tunc

des. fit
anxietas
nequeat
desistat
voluptates
horum
rum al
dem qu
igitur
piat a
velit.
stram
re. B.
singula
duntur
B. §

et hoc quod
querendo o
igitur non qu
piat ad
rietur in h
Et si dicit
singula b
Boetius
ei pot.
sali. et
non eni
illo vel
est in eis
fm esse p
re beatu

Liber III Prosa IX

et diminuto si uenit inuenit sine alio. in quibus aut acceptis sunt et perfectum et finem esse summam put inuenit in beatitudine. sic sunt idem indissolubiter. et unum non inuenit sine alio. quia summa sufficientia est beatitudo. summa reuerentia est beatitudo. summa potentia est beatitudo et sic de alijs. Notandum quod quia homo naturaliter desiderat beatitudinem. tunc unumquodque predictorum quodque desiderat finem quod spectat ad beatitudinem. h

des. sit enim ut aliquid necessarius egeat. ut anxietatibus mordeat. Cumque hec depellere nequeat. etiam id quod maxime petebat potest esse desistat. Sicut rationari de honoribus. gloria voluptatibus licet. Nam cum unumquodque horum idem quod cetera sit. quisquis horum aliquid sine ceteris petit. nec illud quidem quod desiderat apprehendit. B. Quid igitur inquam. P. Si quis cuncta simul cupiat adipisci. summam quidem beatitudinis velit. sed num in his eam reperiet quam demonstrauimus id quod pollicentur non posse preferre. B. Minime inquit. P. In his igitur que singula quedam expetendorum prestare creduntur beatitudo nullo modo inuestiganda est. B. Fateor inquit et hoc nihil veri dici potest

aut est finem esse perfectum inquit eadem sunt beatitudini. et quia beatitudo cum sit deus est indissolubilis. omnia quodque predicta sunt unum indissolubile. Ex quo patet quod quia homines querunt ista sed quod imperfecta inquit sunt in sensibilibus. et tamen desiderant ea sed perfectionem. id homines non assequuntur per ea quod desiderant. Quid igitur inquam. Hic philosophia. mouet dubitationem. quod dictum est iam

quod homo querendo singulorum horum diuisim ipse frustat beatitudinem. potest et dubitari. verum querendo omnia sunt gratia beatitudo. dicitur et Boetius in littera. Quid igitur inquam quod dicat sed non gratia beatitudo querendo unumquodque diuisim. quod igitur erit si quis sit cuncta cupiat adipisci. nunquid ille sic velit summam beatitudinis. nunquid beatitudinem reperiet in his bonis quam demonstrauimus non posse preferre. quod pollicentur. id est promittunt. Et respondet Boetius. Minime inquam. Concludit et philosophia dicens. In his ergo nullo modo est inuestiganda beatitudo. quam credimus prestare singula expetendorum. id est desiderandorum. Quid Boetius precedit dicens. Quid fateor. id est affirmo inquam ita est. et hoc nihil veri dici potest. Notandum si aliquis querit omnia quodque sit ille ille querit beatitudinem inuenire. sed errat in particulari querendo eam in istis rebus in quibus non inuenit non enim summa sufficientia nec potentia inuenit in eis. et sic patet quod querens unumquodque illorum vel omnia simul finem quod inueniuntur in rebus sensibilibus cum habeant esse in eis non imperfecto non consequitur beatitudinem. querens autem unumquodque illorum finem esse perfectum cum omnia sint unum indissolubiter omnia querit et querit beatitudinem.

¶ Habes igitur inquit. Postquam philosophia assignauit causam false felicitatis. Nunc ostendit quod sit vera felicitas. Secundo ostendit in quo sit constituta ibi. Quam igitur agnouisti. Philosophia dicit. Habes igitur istas causas et formam false felicitatis. nunc deflecte intuitum mentis tue in aduersum. id est in primum false felicitatis. Hoc est ad veram felicitatem. ibi statim videbis veram felicitatem quam promissimus. Et dicit Boetius. Et quod per certe. Nam beatitudo perspicua est id est manifesta ex dictis etiam homini ceco. quod dicitur. tamen manifestum est Nam beatitudo ex dictis quod etiam ceco si aliquid posset videre patere. et tu paulo ante monstrasti eam super ple veram felicitatem. dum conabar. aperire. id est declarare. causas false felicitatis. et dicit Boetius. Nisi ego fallor ea est Nam et perfecta felicitas. quod perficiat sufficientem. potentem et reuerendum. celebrem et letum. ut etiam tu philosophia cognoscas me Boetium interius. id est plenius. aduertisse quod sit Nam felicitas. ego sine ambiguitate cognosco hanc esse plenam beatitudinem. quod unum horum scilicet predictorum. veraciter potest prestare. quam idem cuncta sunt. et dicit philosophia quasi commotum gratulando Boetio. O alumne hac opinione te felicem. supple dico. si qui deus adieceris supple quod modo dicam. Et dicit Boetius. Quidnam inquam. id est dicam. Dicit philosophia. Putas ne aliquid esse in his rebus mortalibus et caducis. id est transitoriis. quod possit asserere. id est dare homini statum. Respondet Boetius. minime puto et illud ostensum est a te ut nihil amplius desideres beatitudine. Concludit ergo philosophia dicens. Hec igitur. id est sufficientia. reuerentia. et cetera. que in rebus caducis inveniuntur vel sunt imagines. id est similitudines veri boni. et videtur dare mortalibus imperfecta bona. verum autem et perfectum bonum prestare non potest. et dicit Boetius assentior inquam. Nostra sufficientia imperfecta quod considerat in rebus temporalibus non est vera sufficientia. sed tamen similitudo rudinaria. Sufficientia autem perfecta includit omnia alia quatuor et singulorum aliorum quod tuorum perfecte alia includit. et ideo illud quod dat unum perfectum dat omnia. sed illud quod dat omnia

facit verum
illud cognoscit
id est signum
Quam igitur
primo tangit

Admirari
plus dicitur
imaginari
re bonum
perfectum
tuorum in
vera in
tur in
possibile
dudum
in the
nimis
at imp
et illi
mur.
patre
tur e
mod

Illud
aurum
mep dicitur
Anno
datur.
sine in
metri
quod de
gram
ri. ita
num p
dicitur

nia facit vere pfectū. Ergo dicit Boetius. Illud qđ p̄t veraciter vñū confer-
re illud cognosco esse beatitudinē. Item assentior est verbū deponēta,
le: et idē significat cū verbo neutrali qđ est assentio.
¶ Quā igit que vera. Hic ostēdit p̄bia ī quo vera felicitas sit cōstituta. Et
p̄mo tangit ordinē hui⁹ p̄ris ad p̄cedētia. et docet diuinū auxiliū eē implo-

Adinime inquā puto: atq; a te nihil vt am-
plus desideret ostēsus est. ¶ Hec igit v̄
imagines veri boni: vel imperfecta qđā da-
re bonis mortalib⁹ vident. veruz aut atq;
pfectū bonū cōferre nō possunt. B. Assen-
tior inquā. ¶ Quoniam igit agnouisti q̄
vera illa sit: que aut beatitudinē mentian-
tur: nūc sup̄est vt vnde veram hanc petere
possis agnoscas. B. Id quidā inquā iam
dudū vehemēter expecto. ¶ Sed cū vti
in thimeo platoni inq̄t nostro placet: in mi-
nimis quoq; rebus diuinuz p̄sidiuz debe-
at implorari. Quid nūc faciendum censes
vt illius summi boni sedem rep̄ire merea-
mur. B. Inuocandū inquā rerum omnīū
patrem. quo p̄termisso nullum rite funda-
tur exordīū. ¶ Recte inquit: ac simul ita
modulata est.

Illud iam dudū a te vehemēter expecto. Et dicit p̄bia. Cū diuinū p̄sidiū. i.
auxiliū in minimis rebus debeat implorari (sicut placet platoni n̄ro in th̄i-
meo) quid nūc censes faciendū sup̄. in tā arduo negotio. R̄det Boetius.
Inuocandū sup̄. censeo p̄iez oīm rerū. s. deū sine quo nullū exordīū rite fun-
datur. Quod approbat philosophia: dicens. Recte tu inq̄t censes: et simul
sine intervallo philosophia ita modulata est: id est. p̄posuit inuocatōez dei
metrica modulatione. Nota qđ ī oīmibus diuinū auxiliū ē implorandū
qz deus ē qđ diuitias sue sapie inluit in alas sapientū. et tribuit studentib⁹
grām cognoscēdi: cui nihil est difficile et sine quo nihil possibile ē posside-
ri. ita scribit in p̄logo de regimie principū. Et om̄e datū optimū: et om̄e do-
num pfectū deorsū est: descēdens a p̄e luminuz. vt dicit alia scriptura. Et
dicit beat⁹ Augus. Nemo tam eruditus, nemo tam doctus: qui sup̄na illa

randū: vt co-
gnoscat in q̄
sit vera beati-
tudo. Secū-
do inuocat di-
uinū auxiliū
Tertio ostē-
dit intentū ī
quo sit vera be-
atitudo. Se-
cūda ibi. Q
qui p̄petua.
Tertia ibi.
Quoniam igit
tur. Primo
dicit p̄bia. Q
Boeci qm̄ a-
gnouisti q̄ sit
vera beatitu-
do: et agnou-
isti q̄ mētan-
tur beatitu-
dinē: nūc su-
perest vt agno-
scas vñ illaz
verā beatitu-
dinem pete-
re possis. Et
dicit Boetius

stratide non indigeat. Et beat⁹ Grego. Nisi intus sit q^d doceat: iuuant⁹ lin-
gua doctoris laorat. Ideo pbia volens ostendere in q^d sit vera bñtudo iuo-
cat diuinū auxiliū. q^d pmissio nullū rite fundat exordiu.

Si ppetua mūdū rōe gubernas. Istud est metrū nonū hui⁹ tertij: qd
dī omericū ab iuētoze. qz omer⁹ ipm adiuvent. z dī eroicū a materia

q^a gesta he-
rom. i. viro
rū illustriū b
metro descri-
bebant. z dī
dactylicum a
pede pdomi-
nāte: exame-
trum a nume-
ro peduz. q^a

Metrū nonū libri tertij.

q^a Eli perpetua mūdū rōe gubernas.

Terraz celiqz sator: q^d tpus ab euo

Tre iubeas: stabilisqz manēs das cūcta mo

Quē nō ex fine pepulest fingē cause (ueri

cōstat ex sex pedib⁹. In quo metro pbia iuocat diuinū auxiliū ad ostenden-
dum in q^d sit vera beatitudo: z quō ad ipam pueniat. Primo q^d pbia captā
do beniuolentiā dei: ipm multipl^r cōmēdat. Secdo petitōez suā expmit: ibi
Da pī. Circa pñū sciēdū q^d tria requirunt^r ad petitōez exaudiēdā pmo requi-
tur potētia exaudiēdi. Secdo volūtas. Tercio sciētia. De pñis duob⁹ dī i
q^{ro} hui⁹ pī. ij. Duo sunt in quib⁹ oīs hūanōz actiū effect⁹ cōstat. volun-
tas z ptās. quoz si alter⁹ desit nihil est qd explicari queat. De sciētia pī. qz
sine ea nihil rōnabiliter gerit. Volens q^d pbia ostendere q^d de⁹ possit: velit: sci-
at exaudire suā petitōem: ostendit ipm esse potentē ex mūdi gubernatōe: ex ce-
li z terre creatōe: ex tps pductōe. Secdo ostendit ipm volentē siue beniuolūz
ex sui bonitate z clemētia q^d pduxit cūcta. Tercio ostendit ipm eē sapientē ex
quorū dā effectiū spectaliū pductōe. Secda ibi quē nō externe. Tercia ibi.
Tu numeris. Primo dicit. D pī q^d gubernas mūdū ppetua rōne. i. perpe-
tua puidētia tua. q^d es sator. i. creator terraz z celi. q^d iubeas tps tre. i. pcede-
re. ab euo. i. a ppetua tua duratiōe. tu manēs stabilis. i. imutabilis. das. i.
facis cūcta moneri. Notandū q^d tota ista lra Quī ppetua: vsqz ad illam
ptē Da pater. debet legi suspēsiue. et p^r o hic tenet vocatiue: admiratiue
vel deprecatiue. Notandū q^d gubernare est res in debitu sui finē ordina-
re: qd spectat ad diuinā bonitatez. Regit autē pma causa oēs res p^rter h⁹ qd
cōmūscat cū eis: influēdo sup eas virtutē vite et bonitatis fin auctores li-
bri de causis. Notandū q^d mūdus fm Aristo. in li. de mūdo ē cōstitutio
ex celo z terra z naturis q^d in eis sunt. quē mūdū de⁹ gubernat ppetua rōe
. i. sua puidētia ppetua: q^d nō est trāsitoria sicut puidētia hūana. s⁹ pmanet
duratiōe infinita. Notandū sicut aliq^s dī sator q^d semina plātarū z arborū
p^rijcit: sic de⁹ dī sator inq^ru celū z terrā creauit z pduxit. p celū autē z te: rā
etiā itelligunt^r elemēta q^d sunt in medio. Dicit autē terraz ponēdo numerū
pluralē. p singulari p antirelim. Notandū q^d tpus est duratio incessiua
cū sit numer⁹ mor⁹ fm p^rus z posteri⁹: ex. iij. Pbi sic. q^d duratio pcedit ab
euo. Abi notandū q^d eūū est duratio pmanēs tota simul nullā habēs suc-
cessionē vel mutabilitatē ānexaz. z est idē qd eternitas q^d est p^rua duratio
dei: fm quā de⁹ est causa tps. Sicut eūū de⁹ p suū eē est cā cuiuslibet eē: et

Liber III Metru IX

p sua bonitate est causa cuiuslibet boni: ita p sua duratōe est causa cuiuslibet duratōis. Notandū q de est stabilis. i. imutabilis. qz nulla species motus mouet. nō generatōe et corruptōe: cū sit ingenerabilis et incorruptibilis. nec augmētatōe et diminutōe cū nō sit qd. nō alēatōe nec loci mutatiōe cū sit imptibilis. Et pbat Aristo. viij. p. b. f. ex ordine mouentiū et mo-

**Materie fluitatis opus: vix insita summi
Forma boni luore carēs: tu cūcta supno
Bucis ab exēplo: pulcrū pulcerrim⁹ ipse
Mūdū mēte gerēs: siliqz imāgie formās.
Perfectasqz iubes pfectū absoluere ptes.**

bilis necesse ē deueire ad aliqd primū oīno imobile et p se et per accidens. Notandū q oīa a pmo sunt mutabilia vel fm eē vl fm opatōes. Si fm eē hoc ē dupl. vl fm esse sbale: sic entia gnabilia et corruptibilia. vl fm eē accitale: sic corpa celestia q lz nō mutant gnātōe et corruptōe: tñ mutant fm eē locale. Si aut ē mutatio fm opatōes sic itelli- gētie sunt mutabiles. qz i ipis ē successio itellectionū. lz q nō mutant q ad eē: tñ q ad opatōes. Aliē exponit. Stabilisqz manēs das cūcta moueri. vl oīb⁹ spēs motū vl aliqb⁹ spēs mot⁹. accipiēdo motū strictē vl large. Aliē exponit. Stabilisqz manēs das cūcta moueri. nō q oīa moueant: s q de qd mouet te dāte mouet. Et sile gen⁹ locutōis b. Jo. p. Illuat oēs hoīes veniēte i hūc mōz. nō q oēs sūt illuminē: s oēs q illuminant: a dō illufant. Quē nō exēne. Hic pbia oīdit deū eē benivolū ex bōitate clemētie q oīa pducit. Et dicit. Quē. i. deū. exēne. i. extrīsece cāe. nō pepulit. i. nō coegit fingē. i. pponē. op⁹. i. creaturā. fluitātis māe: q fluit de eē et nō eē: et ecōuer so de nō eē ad eē forme. Vex p s. insita. i. intrīseca forma sumi boni. i. sūme tue bōitatis. i. sup. pepulit te fingē op⁹ fluitātis māe. Op⁹ tu ducis. i. pdu cis cūcta ab exēplo supno. i. ab exēplari ppetuo. tūpe pulcerrim⁹ ab oī de- formitate elōgat⁹. gerēs mēte. i. mēoria: plenū mūdū seu pulcrū mōz. i. ar chitectū. et formās. i. pducēs: ipz mōz sensibulē. sili imāgie sic p fuit i mēte tuaz tu iubes mōz pfectū. i. pfecte pductū. absolūē. i. absolūtū tenē sine de- sectu alicui⁹. pfectas ptes. i. elemētaz elemētata q spectāt ad itegritatē mōi

Notandū q oē qd necessitat a cā extrīseca: necessitat ab efficiēte vl a fine qz nō sūt ples cāe extrīsece. Efficiēs at necessitat dupl. vl violētā inferēdoz vt pijciēs lapidē surū. vl aliqd pferēdo q nālī moueat: sic gnāns formāz dās leuitatis mouet ignē surū d nēccitate nāe. de at nō nēccitat ab efficiē- te p mō. s. nēccitate violētē: cū nihil sit potētī eo. nec necessitate scōo mo- tum nihil ab alio recipiat. nec etiam necessitat necessitate finis. quia quod necessitat ab alio tanqz a fine compatur ad ipm sicut imperfectū ad perfe- ctum: eo q finis est bonuz et perfectio illius qd est ad finem. deus autem a nullo extrīseco perficit. Notandū q sola bonitas diuina coegit ipsuz ad pducendū opus fluitātis materie: nō aut coegit ipm necessitando: s li- bere mouēdo. Notandum q inuidia facit q aliquis bonū alteri non cō- municat. quia inuidia est tristitia de bono alteri. Et quia talis inuidia in-

deo nō est. ideo summā bonitatē p creatōez alijs cōmunicauit. Et dicit pla
to in timēo. Ab optima iuidia longe relegata est: et p cōsequens sibi dū
mils put naturā cuiusq; capax beatitudinis esse poterat: efficijs volue
rit. Notandū q sicut in agētibus p naturam forma rei fiende perisit in
agente fm esse reale: sic in agētibus fm intellectū forma rei pducēde per
sit fm eē in

intellectuale. si
cut artifex vo
lens pduce
re domū: o
portet formā
domus pmo
in mēte per
stere tāq; exē
plar: ad cui

Tu nūeris elemēta: ligas vt frigora flāmis
Arida cōueniāt liq̄dis: ne purior ignis
Euolet. aut mersas deducāt pōdera fras.
Tu triplicis mediā nate cūcta mouentē
Cōnectēs aīam p cōsona mēbra resoluis

imitatōem faciat domū in materia. Tum igit deus sit agens p intellectum
pducens mundū: ipse p̄habuit in mente sua exēplar mūdi et oīm partiū ei
ad cui? imitatōem pducit mundū extra. supple qui mūdus in mente diuina
peristens dī architypus: ab archos qd est princeps et typos silitudo: qua
si pncipalis silitudo. cui? imago dī iste mūdus sensibilis.

Tu numeris elemēta ligas. Hic p̄bia cōmendat deū ex pte sapiē quo ad
specialē effectū pductōem. Et pmo ex pductōe elemētorū. Secūdo ex p
ductōe aīe mūdi. Tercio ex pductōe aīar nostrarū. Secūda ibi. **Tu tripli**
ētis. Tertia ibi. **Tu causis.** Primo dicit. **Q pater tu ligas elemēta numerē**
i. pportōibus numerabilib⁹. vt elemēta frigida cōueniāt. i. cōcordāt flā
mis. i. calidis elemētis. et vt arida. i. sicca elemēta. cōueniāt liquidis. i. hu
midis elemētis. ne ignis purior inter elemēta euolet. i. exeat speram suā
magis ascendēdo. et ne pondera. i. grauitates. deducant. i. magis deorsum
ducāt. terras mersas. i. depl̄sas. Notandū q elemēta habent pportōem
numeralē inter se. Sicut em̄ duo numeri quadrati cōueniūt in vno nume
ro medio pportionali: sic duo elemēta cōtraria in duab⁹ qualitātib⁹ cōueni
unt in vno elemēto medio pportionali vtrāq; Verbi gratia. numerus qua
dratus est qui cōstat ex ductu sui ipsius in seipm. dicendo bis duo: ter tria.
bis duo in qternariū: et ter tria in nonariū. et accipe vnū numerū mediū
pportionalē. i. senariū: q fm ean dē pportōem excedit qtuor in qua exce
dit a nouē. Sicut em̄ nouē cōtinēt sex et mediā pte sex: ita sex p̄tinēt qtuor
et mediā pte qtuor. Sic silt est in elemētis. nā ignis et aq in duab⁹ qualita
tibus p̄stant. Ignis em̄ est calidus et siccus: aqua frigida. Et que colligā
tur vno medio sup. aere: qui cōuenit cū igne in caliditate et cū aqua in hu
miditate. silt est de aere et terra respectu aque. Scdm hanc sententiā lra sic
exponit. Tu ligas elemēta numeris. i. pportōib⁹ numerabilibus. vt frigo
ra. i. aque que frigide sunt. cōueniāt flāmis. i. ignib⁹ qui calidi sunt p vnū
elemētū mediū qd est aer. et arida. i. terre que aride sunt: pueniant liq̄dis
i. p̄tib⁹ aeris q hūde sunt p elemētū mediū qd est aq.

Tu triplicis mediā nature cūcta mouentē. Hic p̄bia oñdit sapiām ex aīe
mūdi pductōe. Abi sciendū q ista lra cōlter exponit ad intētiōez platonis

Liber III Metru IX

In thimio. Sz qz ista expositio est difficillima z modice vtilitatis: ego eaz ptrafeo z ponā facilē expositōez q est de mēte Aristo. Ad cui⁹ euidentiā est notandū q p aiām mūdi hic, intelligit intelligētia mouēs orbe: q p motū virtutē suā insunt inferiorib⁹. z hec intelligētia dī media inter deū et aiāz hūanā. Sicut em̄ i dignitate z pfectōe excedit a deo: sic ipa excedit animā nraz. Ho-

Que cū secta duos motū glomeravit i or-
In semet reditā meat: mētēqz pfūdā (hes
Circuit. z sili puerit imagine celū
Tu causis aiās parib⁹ vitasqz mīores
Prouebis. z leuib⁹ blimes currib⁹ aptās
In celū terrāqz seris: qz lege benigna
Ad te cōuersas reduci: facis igne reuerti.

tandū q itel
ligētia hmōi
dī esse tripli
cis nature p
pter tres ope
ratōes qz hz
scz mouē or
bem: itelligē
deū: z intelli
gere seipam.
Notandū
qz orbes cele

stes dicunt cōsona mēbra intelligētie. qz p ipos tanqz p organa z instrumē
ta intelligētia insunt inferiorib⁹. Licz em̄ intelligētia prima intēdōe mouē
at ppter se: tū scdā intēdōe mouet ppter inferiora. His pmissis ista plana erit.
An dicit sic. Tu de⁹ aiām sup. mūdi q est intelligētia. mediā sup. inf. deū z
aiām hūanā. triplicis nature. i. triplicis opatōis. mouentē cūcta sup. infe
riora p insurū illū tu cōnectēs. resolut. i. distinguis: eam p cōsona mēbra
. i. p cōueniētes orbes. q aiā cū secta. i. diuisa qz ad opatōes. glomerant
. i. impssit. motū i duos orbes sup. in orbe pmi mobilis: z in orbe planetaz
ipa reditura. i. reflexa. meat. i. pcedit. in semetipam sup. intelligēdo qd est
vna opatio. z ipa circuit mētē pfūdā. i. mētē diuinā: deū intelligēdo q
est alia opatio. z ipa cōuertit. i. mouet. celum sili imagine. i. intellectu: qd
est tertia opatio ei⁹. Adhuc nota. licz corpa celestia sint diuersa: tū rōne
vnitatis ordinis pnt dici vnū corpus. Sili intelligētie licz sint diuersae: tū
pnt dici vna intelligētia ppter vnitatē ordinis in opatōe mouēdi. ergo di
cit in singulari aiām z nō aiās.

Tu causis aiās parib⁹ vitasqz mīores. Hic pbia cōmēdat sapiāz dei ex
aiāz nraz creatōe: dicēs. Opī: tu puebis. i. pducis aiās hoīm. et mīores
vitas. i. aiās brutoz z plantaz parib⁹ causis. qb⁹ aiām mūdi pduxisti. i. tu
aptās. blimes. i. aiās rōnales hoīm leuib⁹ currib⁹. i. celestib⁹ stellis. tu se
ris eas i celū z terrā. i. in corpa terrena. qz aiās pueras reduci igne. i. cha
ritate reducēte: facis reuerti ad te benigna lege. i. ordinatōe tua. Hora
qz aīe bestiaz z plāta dicunt mīoris vite respectu aīe hoīm. Hora qz p leues currus
sm itēdōez platonicoz itelligit stellas cōpares currib⁹. Diuerūt em̄ plato
ntici qz de⁹ oēs aiās sil creauerit: z semiauerit eas i celo delegēdo eos stel
lis pparib⁹ a qb⁹ postea dilabant i corpa. Sz hec opinio nō valet. s. qz oēs
aīe sil sint create: imo oī die de nouo creāt: z create corpb⁹ insudunt. Di
cunt aut aīe seri i celū ppter virtutē celestē: ex q vnio aīe ad corpb⁹ pbit suā pe
ID 3

ryodū: licet aīa a deo pducatur in corpore: vñio ex pte dispositionis corpore
dependet a virtute celesti. id dicit eas ferri i celū et terrā. qz aīe nō coaptatur
corpib⁹ nisi mediāte virtute celesti. An. ij. p. dicit. Hō est hōiem gnāt et sol.
Nota qz de⁹ aīas creatas aptat leuib⁹ currib⁹. i. stellis cōparib⁹: qd sic
p̄t itelligi. qz aīa creata cōparitatem et similitudinē hz cū stella. Sicut em̄ stel
la ē nobilior

ps sui orb⁹: et
ē ppetua: sic
aīa rationalis
perpetua
et nō ē nobi
lior ps homi
nis. Del pōt
sic itelligi qz
de⁹ aīas crea
tas aptat le
uib⁹ currib⁹
.i. rōni et itel

Da pat angustā mēti cōscēdere sedē.

Da fontē lustrare boni. da luce repta

In te cōspicuos animi defigere visus.

Dissice terrene nebulas et pōdera molis.

Atqz tuo splēdore mica: tu nāqz serenū.

Tu reqes trāquilla pijs. te cernere finis.

Principiū. vector. dux. semita. fmin⁹ idē.

lectui: qz dicunt curr⁹ aīe qz ducūt hōiem i cognitōez rez. qz aīas ferit in ce
lū et terrā. qz aīa rōe et itellectu hz cognitōem celestī et terrestriū. Nota
qz p ignē reducere itelligit ardorē charitatis: qz hōiem auersū a deo vitijs
facit ipm redire virtutib⁹. Nisi em̄ hō deū amet: ipm non qrit. nisi qrat nō
iueniet. nisi iueniat ad ipm nō reuertet.

¶ Da p̄ angustā. Post qz pbia captauit ventuolētā dei: ipm multipl̄ cō
mēdādo. hic expm̄t suā petitōem: dicens. O p̄: qz facis oīa p̄dicta. da. i. p̄ce
de. mēti. sup. hūane. cōscēdere angustā sedē. i. nobilē sedē sūmi boni. da lu
strare. i. iuestigādo iuenire. fontē boni. i. deū: qz est fons oīs boni. da luce
repta. i. cognitōe p̄habita in te defigere. s. p amores. cōspicuos visus. i. cla
ros ituit⁹. animi. i. rōis et itellect⁹. O p̄: tu dissice. i. disipe. nebulas. i. ob
scuritates. et pōdera. i. granitates. terrene molis. i. dilectōis terrene. atqz mi
ca. i. resplēde tuo splēdore. tu nāqz es serenū quo sup. oīa illustrant. Tu
es trāquilla reqes pijs sup. mētib⁹. te cernere. i. videre. est finis sup. oīm.
tu idē existēs es principiū. qz origo oīm rerū. tu es vector. qz vehis nos per
gram qz puenire nō possum⁹ p nām. tu es dux ducēs ab errore ignorātie ad
veritatē sapie. tu es semita: cū sis via et veritas: et p te ad teipm puenit. tu
es termin⁹ vltra quē nihil qrit: cū sis sūmū et p̄fectum bonū. Nota qz se
des sūmi boni dī angustā. i. subtilis. qz vix magno labore ad ipaz puenit.
vel dī angustā. i. nobilis. qz nihil sibi cōpari p̄t. Itē deū vocat fontē sū
mi boni. sicut em̄ riui hnt existerē et fluere a fonte et ipse a nullo: sic a deo
oī bonū hz eē: ipse aut a nullo. Nota ad hoc qz sedes sūmi boni cōscēda
tur oportet qz iuestiget. Et qz nō sufficit iuestigare si nō iueniat. nec iueni
re si nō diligit. id pbia petit p amorē defigi vllū animi. s. rōez et itellectū in
sūmū bonū. Nota qz qz itellect⁹ et rō ipediunt et obscurant p affectiōem
et desiderīū terrenoz. qz corp⁹ qd corrūpit aggrauat aīaz qñ copri ē subte
cta. id pbia petit fugari nebulas terrene molis. Et qz nō sufficit fuga tene
bray: nisi assit lux illuminās. id petit illuminatiōem dicens. Atqz tuo splēdor

Liber III Metru X

re mēca. Itē diffico. cas. i. dispo vel remoueo. Et dī a dīs ppositiōe in-

sepabili z a verbo lco iēis.
 Clonā igit q sit ipfecti. Itā ē decima pfa hui⁹ tertij: in q phia oñdit
 vbl xā bñtudo sit cōstituta. Et p cōtinuādo se pbat bñtudine pfectā eē in
 rex nā. Sedo oñdit in q sit xā bñtudo: ubi. Quo xō. Prio dicit. Boe

ci: qm̄ vidisti
 i pcedētib⁹ q
 sit foia ipse-
 cti bōi: z q sit
 forma pfecti
 bōi nūc reor
 .i. opinor eē
 demonstrādū:
 qnā. i. vbl. p
 pfectio felici-
 tatis. i. perfe-
 cta felicitas
 sit pstituta. i.
 q sup. iuesti-
 gando illud
 ego arbitror
 primū eē in q
 rendū: an ali-
 qd bñdōi bo-
 nū pfectū: q-
 le pauloante
 sez octaua p-
 fa diffinisti:

Prosa. x. libri. iij.
 Clonā igit q sit impfecti: q etiam pfe-
 cti boni forma vidisti. nūc demonstrā-
 dū reor qnā hec felicitatis pfectio pstituta
 sit. In q illud primū arbitror inqrendū: an
 aliqd bñdōi bonū: qle pauloante diffinisti:
 in rex natura possit existerē: ne nos pter lb-
 iecte rei xitatē cassa cogitatōis imago de-
 cipiāt. Sz qn existat: sitq³ h veluti qdē oīm
 fons bonoz negari neq³. Qē em̄ qd impfe-
 ctū dicit eē: id diminutiōe pfecti imper-
 fectūq³ esse perhibet. Quo fit: vt si in quo-
 libet genere imperfectum quid esse videat-
 tur. in eo perfectum quoq³ aliquid esse ne-

possit existerē in rerū natura. ne cassa. i. vana. imago. i. species cogitatōis
 nos decipiat pter veritatem subiecte rei. i. existētis rei. h nequit negari qn
 existet in rerū natura perfectum bonū z perfecta felicitas. z hoc bonū sit
 veluti fons oīm bonoz. Et tunc pbat ipm̄ esse tali ratōe. In quocūq³ gene-
 re est reperire imperfectū: in eodē est reperire perfectū. sed in genere rerū
 est reperire imperfectū bonū z imperfectā felicitatē. vt pter pcedētib⁹. er-
 go in rerum natura erit dare perfectū bonū z perfectā felicitatē. Hanc ra-
 tōem ptractat in lra z dicit. Qm̄ qd dī esse imperfectū: illud phibet imper-
 fectum diminutiōe. i. ex defectu pfecti. quo fit: vt si in qlibet genere vide-
 atur esse qd. i. aliqd imperfectū: in eo genere necesse sit aliqd esse perfectū.
 Etē sublatā. i. circūscripta pfectiōe nec fingi p³ vñ extiterit. i. esse hēat qd
 phibet imperfectū. Neq³ em̄ natura cepit exordiu⁹ a diminutis et incōsūma-
 tis. i. ab impfectis: s nā pcedēs ab itēgris z absolutis. i. pfectis. dilabit i
 hec extrema. i. inferiora. atq³ effeta. i. infructuosa. Ex hoc g accipit maior
 rōis in qūq³ repit aliqd imperfectū: in eodē replē pfectū. Tūc subiūgit mī-
 norē: dicēs. Sicuti pauloante demonstrauim⁹ que est fragilis boni z imper-
 fecta felicitas. Et ponit cōclusionē: dicēs. Ergo dubitari nō p³ esse aliquā
 solidā z pfectā felicitatē. Qd pcedēs. B. dīc. Firmissime z verissime pclu-

sum est. Notandū q̄ in tpalib⁹ ⁊ sensibilib⁹ nō pōt esse sūmū ⁊ pfectū bonū. Et q̄ multi sunt q̄ nō putāt esse alia bona pter sensibilia. Ideo re-
quis putet nullū eē pfectū bonū in rerū natura: p̄bia p̄mo ante q̄ ostēdat
vbi sit sitū pfectū bonū pbat ipm esse. Notandū q̄ res subiecta sit de q̄
habet sermo ⁊ cognitio. s̄ dū cogitam⁹ de re q̄ nō est: tūc est cogitatio cassa
pter veritatē

subiecte rei de
cipiens nos
ne autē talis
cognitio vi-
deat eē sūmi
boni. iō p̄mo
pbat ipm eē
in rerū natu-
ra. Notan-
dū q̄ impfe-
ctū nō p̄t esse
p̄ncipiū re-
rū. q̄a pfectū
p̄us est. imp-
fecto p̄nci-
pio autē nō
est aliqd̄ p̄-
us: ex q̄ seq̄t
q̄ vbi est im-
pfectū: ibi est
repire pfectū

Notandū

q̄ est deuenire ad aliqd̄ pfectū a q̄ natura ic̄piēs p̄gredit̄ ad posteriora im-
pfecta: cuiusmodi sunt hec inferiora q̄ dicunt̄ extrema ⁊ effecta. q̄a sunt vl-
tima causatorū: nō causa alijs inferioribus.

¶ Quo hō inq̄t. Iste p̄bia ostēdit in quo pfectus bonū sitre felicitas sit sita.
Scdo cōcludit q̄d dā corolariū. Tertio mouet dubitatōem. Scda ibi. Su-
per hec. Tertia ibi. Atq̄ hoc q̄z. Primo dicit vel ostēdit pfectā felicitatē es-
se in deo cōstitūtā. Scdo ostēdit p̄ quē modū sit in deo: ibi. Sz q̄so. Primo
ponit vnā ppositōem notā. Scdo ex ea probat intētū: ibi. Ita hō. Primo
dicit. Itā pbatū est q̄ ē dare pfectū bonū. q̄ hō. i. in q̄ habitet illud pfectum
bonū ita p̄sidera. Et tūc subiūgit ppositōez. Dis pceptio cōis hūanoz aīo-
rū. pbat. i. cōcedit deū eē bonū p̄ncipē oīm rex. Et q̄ de? sit q̄d dā bonū p-
bat p hoc. q̄ deo nihil meli⁹ excogitari p̄t. Et q̄s dubitat illud eē bonū: q̄
meli⁹ nihil ē. q̄. d. null⁹. Notandū q̄ deū eē p̄ncipē oīm rerū oēs pcedūt
Sz q̄ pitagorici duo posuerūt eē p̄ncipia rerū. vnū bonū. aliud malū. Me-
ergo aliq̄s occasiōe hui⁹ negaret deū eē bonū: ideo hoc pbat ex eo q̄ nihil
p̄t meli⁹ excogitari deo. An dicit beatus August. i. li. de doct. xp̄iana. Dēs la-
tine lingue sciēs cū aures eoꝝ son⁹ tetigerit q̄ p̄fert de⁹: mouent̄ ad co-
gitandū excellētissimā q̄ndā immortalē naturā. Ita autē cogitat de⁹ vt ali-

cesse sit. Etē pfectōe sublata. vñ illud q̄d
impfectū p̄hibet extiterit: ne fingi quidem
potest. Neq̄ em̄ ab diminutis in cōsūma-
tisq̄ natura rerū cepit exordiū: sed ab inte-
gris absolutisq̄ pcedēs in hec extrema at-
q̄ effecta dilabit̄. ¶ si: vt paulo ante mon-
strauim⁹: est quedā boni fragilis impfecta
felicitas: esse aliquā solidā perfectāq̄ non
potest dubitari. B. Firmissime inquā ve-
rissimeq̄ cōclusus est. P. Quo hō inq̄t ha-
bitet ita cōsidera. Deū rerū oīm p̄ncipez
bonū esse cōmunis hūanoz cōceptio pbat
animoz. Nam cū nihil deo meli⁹ excogi-
tari queat: id quo melius nihil est bonū es-

Liber III Prosa X

quid quo nihil sit melius.

¶ Ita de bonū eē deū. Hic pbat intētū q̄ beatitudo sine pfectū bonū sit si-
tum in deo tali rōe. Perfectū bonū est vera beatitudo. s̄ in deo est pfectū
bonū. s̄ in deo est vera beatitudo. An dicit in lra. Ratio ista demonstrat de-
um esse bonū vt cōmunicat. i. infallibiliter cōcludat: in eo eē pfectum bo-

se quis dubitat? Ita de bonū esse deum
ratio demonstrat: vt perfectū quoq̄ bonū
in eo esse cōmunicat. Nam ni tale sit: rerū
omniū princeps esse nō poterit. Erit enim
eo pstantius aliquid perfectū possidēs bo-
num: qđ hoc prius atq̄ antiqui⁹ esse videat-
ur. Omnia nāq̄ pfecta min⁹ integris pri-
ora esse claruerūt. Quare ne in infinitū ra-
tio pdeat: cōfitendū est summū deū summi
perfectiq̄ boni esse plenissimū. Sed perfe-
ctum bonū veram esse beatitudinē cōstitu-
imus. Tercia igitur beatitudinē in summo
deo sitam esse necesse est. B. Accipio in-
quā. nec est qđ cōtradici vllō modo queat.
P. Sed queso inquit te. vide qđ id sancte

summi et perfecti boni. Et sic patz minor rationis. s. q̄ in deo est pfectū bo-
num. Tūc pbat maiorē: dicēs. Sz cōstitui⁹. i. pbauim⁹ nona p̄sa: pfectū
bonū eē verā b̄ritudinē. Igit̄ restat cōcludere q̄ necesse est verā beatitudi-
nem sitā esse in summo deo. Cui Boeti⁹ p̄sentēs dicit. Accipio. i. cōcedo in-
quā. nec est qđ vllō mō queat cōtradici. Notandū q̄ si de⁹ nō esset perfe-
ctū bonū s̄ imperfectū: pcederet in infinitū: sic arguendo. De⁹ vel est pfe-
ctū bonū: vel imperfectū. Si pfectū habet ppositū. Si imperfectū erit aliquid
pri⁹ eo: cum pfectū sit pri⁹ imperfecto. Illud ergo pri⁹ vel est pfectū bonū: vl
imperfectū. Si pfectū illud erit de⁹: et habet ppositū. Si imperfectū erit aliqd
pri⁹ eo: cum perfectū sit pri⁹ imperfecto. Iterū querit̄ de illo priori. vel ē pfe-
ctū bonū vel imperfectū: et sic pcederet in infinitū. vel dabit̄ deū esse pfectū
bonū. Et hoc innuit in lra cum dicit. Quare ne in infinitū rō pcedat.
¶ Sz qđo te inq̄t. Hic p̄bia ostēdit p quē modū x̄a b̄ritudo sit i deo. qz nō ē i
deo tanq̄ aliqd distinctū ab ip̄o sicut accidens a subiecto: s̄ est idē cū ip̄o.
qđ pbat quorū ratiōibus. Secūda ibi. Postremo. Tercia ibi. Om̄ino em̄.
Quarta ibi. Respice inq̄t. Primo p̄mittit intentū suū cū quadā diuisiōe.

cuius membra improbat: dicens. **B**oetius quæstio tertia: unde patet id sancte. i. firmiter
 et inuolabiliter probes quod diximus summum deum esse plenissimum summum bonum.
 Et dicit Boetius. Quoniam modo super hoc est probatum. Tunc ponit proba diuisionem:
 dicens. Presumas. i. putas ne hunc patrem omnium rerum accepisse extrinsecus
 illud summum bonum: quo perhibetur esse plenus. vel presumas ita naturaliter
 habere a se illud bonum:
 quasi cogites diuersas esse substantias dei habentis et beatitudinis habite.
 Et tunc improbat membra. primum quod deus non accipit summum bonum ab extrinseco: dicens. Nam si putes bonum quod in deo est extrinsecus accepit: tunc tu possis. i. potes existimare esse presentius. i. melius illud bonum quod dederit eo quod acceperit super
 ple deo. quod est falsum. quia confitemur hunc precellentissimum omnium rerum. Tunc
 probat quod perfectus bonum in deo: non est in ipso naturaliter tanquam differens a
 substantia sua: dicens. Si natura. i. per naturam inest deo summum bonum:
 sed est diuersum ab ipso ratione quidditativa. fingat qui potest quis hec diuersa
 coniunxerit super deum et summum bonum. quod non est dare aliquem priorem
 ista diuersa coniungentem. Notandum quod ratio quam proba preterit est ista. Summum
 bonum quod est in deo vel est acceptum ab extrinseco: vel inest sibi naturaliter.
 Si ab extrinseco aliquid erit presentius et nobilius deo. quia dans summum
 bonum presentius est recipiente ipsum. Si autem inest deo naturaliter: vel tanquam
 idem sibi: vel tanquam diuersum ab ipso. Si tanquam idem sibi habet propositum. si tanquam
 diuersum ab ipso: erit aliquid prius quod ista diuersa coniunxerit. Talia autem
 fingere est difficile.
 Postremo quod a qualibet. Hic proba ponit secundam rationem quod summum bonum
 in deo non differt ab ipso. et est ratio talis. Illud quod est diuersum ab alio
 non est illud a quo est diuersum. si ergo summum bonum esset diuersum a deo
 deus non esset summum bonum, quod nequias est dicere. Unde dicit in littera. Postremo

no illud qd
 i. videt esse
 no est summ
 uerū ab eo
 deo: quo ni

non est
 quare q
 tura: id
 de eo co
 us. Qu
 cipio n
 nium
 summ
 rim. I
 mū b
 Ita e
 beatit
 quā p
 billat
 an hin

est pnci
 de est p
 as form
 tura po
 illud et
 assentiē
 nē pcell
 teri ipaz
 pmissis
 oim rex
 bonū s
 nā bon
 accide
 reduce
 Res
 nō diff

Liber III Prosa X

mo illud qđ est diuersum a qualibet re: illud nō est illud a quo intelligitur
i. videt esse diuersum. quare qđ sui natura diuersus est a summo bono illud
nō est summū bonū. Si igit summū bonū ita sit in deo qđ fm naturā est di
uersū ab eo: sequit qđ deus nō sit summū bonus: qđ nephās est cogitare de
deo: quo nihil cōstat esse pstantius. Nota si aliquid eēt in deo diuersus

non est illud a quo intelligit esse diuersus.
quare qđ a summo bono diuersū est sui na
tura: id summū bonū non est. qđ nephās ē
de eo cogitare: quo nihil cōstat esse pstanti
us. Omnino em nulli rei natura suo prin
cipio melior poterit existere. quare qđ om
nium principū sit: id etiam sui substantiaz
summū esse bonū verissima ratōe concludē
rim. B. Rectissime inquā. P. Sed sum
mū bonū beatitudinē esse pcessum est. B.
Ita est inquā. P. Igit inqt deū esse ipsam
beatitudinē necesse est pferri. B. Nec in
quā ppositis pōib⁹ refragari qđ: et ab illis
Billatus pns eē pspicio. P. Respice inqt
an hinc qđ idē firmi⁹ approbet qđ duo sum

ab ipso: deus
esset pposit⁹
et nō essentia
simplicis: qđ
ē falsū. Itē
qđ ē i deo di
uersū ab ipso
vl ē accidēs
vel pars ei⁹.
Nō accidēs.
qđ de⁹ nō est
subiectū ali
cul⁹ acciden
tis. si est ps
et⁹: cuz pars
pcedat totū:
aliqd erit p
us do. qđ fal
sum est.

¶ Dico enī
nulli rei nā.
hic pbia po
nit tertiā ra
tionē q talis
est. Illud qđ

est pncipiū oīm formāl ē sumū bonū. qđ sumū bonū nō pōt esse pncipatū. B.
de⁹ est pncipiū oīm. qđ formāl ē sumū bonū. sumū aut bonū ē bñtudo. qđ de
us formāl est summa bñtudo. An dicit i lra. Dico. i. generalr. nulli rei na
tura poterit existere. i. eē melior suo pncipio. qre qđ oīm sit pncipiū sic de⁹
illud etiā cōcluserim verissima rōe sumū esse bonū suba. i. p sui subam. Cui
qssentiēs Boet. dicit. Rectissime inquā pclusū est. B. sumū bonū ē bñtudi
nē pcessū ē. Dicit. B. Ita ē inquā. Cōcludit q pbia. Igit necesse ē deū pfi
teri ipaz bñtudinē. Dicit. B. Nec qđ refragari. i. resistē. pōib⁹ ppositis. i.
pmissis. et ego pspicio hoc illatū eē. pns illis. i. ad illa. Nota qđ pncipiū
oīm rex oportz eē sumū bonū bñaliter. qđ si aliqd aliud a pncipio eēt sumū
bonū bñalr sicut aliqd pncipatū: seqtur qđ pncipatū sit nobili⁹ suo pncipio
nā bonū bñalr nobili⁹ ē bono accidētalr. Itē si pncipiū nō ē bonū bñalr: B.
reducere ad aliqd et p cōsequēs nō eēt pncipiū.

¶ Respice inquit an hinc. hic ponit quartam ratiōem q beatitudo in deo
nō differt ab ipso. Si beatitudo differret a deo. cuz vtrūq tā de⁹ q bñtudo

sit summā bonū eēnt duo sūma bona: quoz vnū nō eēt alter. ⁊ cū vnū de
sit alteri: neutrum erit pfectū ⁊ sūmū bonū. qz pfectū ē cui nihil deest. ⁊ neces
se ē bñtudinē esse idē cū deo. Et dicit in lra. **Q** Boet: respice an hinc qd
thō dicā illud qd pbatū ē firmi⁹ approbet. duo sūma bona eē nō pnt q sint
a se diuersa. Etenim liqr. i. manifestū ē q bona q discrepāt: nō esse alterz sup.
eoz bonozū:

qd sit alterz
qre cū alterū
deest alteru
tri: id ē alte
ri. neutrum po
terit esse pfe
ctum: cū pfe
ctū sit cui ni
hil deest. Sz
manifestū est
illud non es
se summū bo
nū qd nō ē p
fectuz. igitur
nullo mō pos
sunt eē diuer
sa ea q sūt sū
ma bona. At
q p certe. de
um ⁊ bñtudi
nē collegim⁹

esse summū bonū. qre necesse ē ipam nām q sit diuītas. i. nām dei eē sūmaz
bñtudinē. **Q**d Boeti⁹ approbas dicit. Nihil veri⁹ ē ipa res: nec rōcinatiōe
firmi⁹: nec deo digni⁹ pcludi pnt. **M**otādū ex. iij. **L**opit. qd p supabūdā
tiā dī vni soli puenit. Cū igr sūmū bonū dicat p supabūdātiā: nō erūt duo
sūma bona. Itē si eēnt duo sūma bona: vel eēnt eiusdē spēs: vel differrēt
specie. Si eiusdē spēs erunt eq̄lr pfecta ⁊ vnū erit supflūū. si differūt specie
vnū erit pfecti⁹ altero. qz ipossibile ē duas spēs eē eq̄lr pfectas. s qd est im
pfecti⁹ nō ē summū bonū. s nō sunt plura sūma bona.
¶ Sup hec inq̄r. Hic pbia cōcludit ex dictis qndam pclusionē corolariā de
cens. Sup hec. i. pdicta. ego tibi dabo corolariū. i. pclusionē corolariā. ita
scz sicut geometre aliqd solēt demonstratis suis ppositis inferre: q illata ip̄i
vocāt porismata. i. apudēs. Et tūc pōit corolariū q oīs beati⁹ ē de⁹. qd sic
infert. quia adeptiōe beatitudinis fiunt homines beati. beatitudo x̄o est
ip̄a diuinitas: vt probatum est. manifestum est homines beatos fieri ade
ptiōe bonitatis. Sed sicut adeptiōe iusticie fiunt homines iusti: ⁊ ade
ptiōe sapie sapiētes. ita necesse ē adeptiōe diuinitatis eē beatos siue de
os. igitur omnis beatus est deus. Sed natura quidē vnus deus est ⁊ non
plures. participatiōe x̄o nihil prohibet plures deos esse. Hāc cōclusionem
cōmendās. **B.** dicit. Et pulcrū inquam hoc. i. qd mō pclusisti: atq; p̄uoluz

que possit
am q oīs
itudinis.
s adeptiōe
p̄de diuī

positi
cat. **B.**
bo. **M.**
munes
tas. **A.**
festū
entes
sili r
ra q
esse
q p
can.

q aplē
porism
crozie
vñ ali
co de
clutio
res si
cpati
vari d
dit. **H.**
go di
teri⁹ n
pativ
demō
nā b
dis p
cipa
Hā n
p̄de
Ba

Liber III Prosa X

siue porissima: siue corolariū manis. i. magis velis ipm vocari. **Nota** /
dum q ois beat⁹ est de⁹. hoc pbat⁹ ex lra sic. Hoies sūt beati adeptōe bea-
titudinis. s. bñtudo est diuinitas. s. hoies sūt beati adeptōe diuinitatis.
s. adeptōe diuinitatis aliq⁹ efficit⁹ de⁹. s. ois beat⁹ ē de⁹. Et p⁹ sic argui. ade-
ptōe diuinitatis aliq⁹ efficit⁹ de⁹. adeptōe diuinitatis aliq⁹ efficit⁹ btūs: cū

diuinitas sit
id ē cū beati-
tudine. ergo
ois btūs ē
deus. **Ho**
ta s. hugu-
tōez por⁹. ri.
est subtile fo-
ramen in cor-
pore q qd su-
dor emanat.
Inde poris-
ma. tis. i. ap-
tio vel illumi-
natio sensus.
Dicunt etiā
porissima re-
gule q⁹ geo-
metre propo-
nūt ad aliqd
ostendū: eo

propositis aliqd inferre q porissimata ipi vo-
cat. Ita ego qz tibi veluti corolarius da-
bo. Mā qm beatitudinis adeptōe sūt ho-
mines beati. Beatitudo xō est ipa diuini-
tas. Diuinitatis adeptōe fieri btōs mani-
festū ē: s. vt iusticie adeptōe iusti sapie sapi-
entes sūt. ita diuinitatē adeptos deos fieri
sili rōe necesse ē. Qis igit btūs de⁹. s. natu-
ra qdē vn⁹: participatiōe xō nihil phibet
esse q plurimos. **B.** Et pulcrū inquā b at
q p⁹ciosuz: siue porissima: siue corolariū vo-
cari maus. **P.** Atqui qz pulcri⁹ nihil est

q apiet⁹ et illuminet mētē lectoris. et ipse allegat Boetiu i b libro de b noie
porissima. **Nota** dū fm eūdē hug. a corona venit coronariū qd ē pmiū vi-
ctorie vel pmiū belli v⁹ certamīs. i. corona v⁹ aliqd aliud. Vel coronariū ē.
vñ aliq⁹ meret honorē: v⁹ adipiscit coronā. Et etiā allegat Boetiu i b lo-
co de b noie coronariū. Sz cōiter ipm noiam⁹ corolariū. Et ē corolariū cō-
clusio sequēs ex pmissis. **Nota** aliq⁹ diceret. si ois beat⁹ est de⁹: cū plu-
res sint beati ples erūt dii. Rūdit Boeti⁹ q vn⁹ ē de⁹ nāl⁹ et eēntial⁹: s. par-
cipatiue. i. p⁹icipatiōe xutis et immortalitatis p⁹it esse ples dii. Mā p⁹. Ego
viri dii estis et filij excelsi oēs. Itē inuit pbus. xij. Metaphis. vbi sic pclu-
dit. Hō valet pluralitas pncipuz. sit s vn⁹ pnceps. i. fm nāz et essentia. Er-
go dic⁹ Gen. Aur⁹ speculatiū⁹ ē qd de⁹ i hūano corpore hospitat⁹. Pro q vl-
teri⁹ notādū q de⁹ ē qdruplex. Aliq⁹ ē de⁹ nūcupatiue: vt ydolū. Ali⁹ vsur-
patiue: vt deōdes cultū dei sibi vsurpātes: vt dic⁹ scriptura. Qēs dii gētiū
demōia. Terti⁹ p⁹icipatiue: vt hoies bñtudinē p⁹icipātes. Quart⁹ est de⁹
nā hūs eēntie eternitatē: imutabilitatē: et cōicabilitatē. Primis trib⁹ mo-
dis p⁹it bñ eē ples dii: s. nō q⁹to mō. Alio nota deitātē siue diuinitatē p⁹i-
cipare nō ē nisi immortalitatē: impossibilitatē: subtilitatē et agilitatē adipisci.
Mā mortale additū nobis sepat nos a dijs: vt dicit Porphiri⁹. ergo ade-
ptōe immortalitatis erimus dii.
Atqui b qz nihil pulcri⁹ est. Hic pbia mouet circa p⁹dicta qndaz dubita⁹.

Nonē. Scōo solut eā ibi. Cui⁹ discretōem. Primo dicit. Ex quo dicit hoc
 corolariū eē pulcrū. Atq; p certo. hoc qd tā dicā nihil ē pulcrū: qd rō psua
 det eē annectēdūz his. s. sup̄dictis. Et dicit Boetius. Quid ē pulcrū illud?
 Dicit pbia. Cū beatitudo videat multa continere: videat vtrū hec oīa pūm
 gāt. i. pstituat veluti vnū corpus beatitudinis qdā varietate pūm: an sit ali
 qd eoz qd cō
 pleat s̄bāz be
 atitudis: ad
 hoc cetera re
 ferant. Tūc
 Boetius pe
 tit hāc qdē
 magis eluci
 dari: dicens.
 Vellē inquā
 vt pateface
 res illud qd
 qris p memo
 riā ipe ipsarū
 rerū sup. exē
 plicādo. Et
 pbia cōdescē
 dēs Boetio
 qrit. Nonne
 eēlem⁹ beati
 tudinē eē bo
 nū? Dicit Bo
 etius. Certe
 sūmū bonūz
 Cui pbia. Si
 cet. i. licitum
 est. addas h
 sup. sūmū oī
 bus his. Mā beatitudo ē sūma sufficiētia: eadē est sūma potētia. et iudicat
 esse sūma reuerētia claritas et voluptas. Dicit B. Quid sup. estimas dicē
 dū. Rūdit pbia. Neccine. i. nūquid hec oīa. s. sufficiētia: potentia: ceteraq;
 sunt veluti qdā mēbra beatitudinis. an cūcta referunt ad bonū veluti ad ver
 ticē. i. tanq; ad sūmā rōez appetēdi oīa alia. Tūc Boetius fateat se itelligere
 qdē p p̄tulari ei⁹ solutōez: dicēs. Intelligo qd pponas inestigā dū: desi
 ro audire qd cōstituas. i. diffinias qdē dissoluendo. Notandū q; q̄stio
 quā pbia mouet est ista. vtrū p̄dicta qnq; s. sufficiētia. reuerētia rē. cōstitu
 ant beatitudinē sicut diuersa mēbra vnū corp⁹. vel vtrū oīa sint eadēz refe
 rāt ad aliqd vnū. s. ad bonū: qd sit rō appetēdi oīa ista. Notandū q; i. be
 tudine ē sūmū bonū. et in beatitudine est sufficiētia: reuerētia: potētia: glia et
 locūditas. Ideo qrit an ista sint in beatitudine tanq; diuersa: aut ad vnū re
 lata. s. ad bonū rōe cui⁹ appetunt. Nota ad primā p̄ez qōnis d; rūderē
 qd his annectendū esse ratio psua det. B.
 Quid inquā. P. Cū multa inquit beati
 do cōtinere videat: vtrū ne hec oīa vnū ve
 luti corp⁹ beatitudinis qdā pūm varietate cō
 iūgāt: an sit eoz aliqd qd beatitudinis s̄bam
 ppleat. Ad h̄o cetera referant. B. Vellē
 inquā id ip̄az rēz cōmemoratōe pate
 faceres. P. Mōne inq; beatitudinē bonū eē
 cēsem⁹. B. Ac sūmū qdē inquā. P. Ad
 das inq; h̄o oīb⁹ licet. Mā eadē sufficiētia
 sūma ē. eadē sūma potētia. reuerētia qz cla
 ritas et voluptas beatitudo esse iudicat. B.
 Quid igit. P. Neccine oīa bona sufficien
 tia: potētia: ceteraq; veluti qdā beatitudinis
 mēbra sunt: an ad bonū veluti ad verticez
 cūcta referunt. B. Intelligo inquā qd iue
 stigādū pponas: s. qd pstituas audire de

Libe III Prosa X

q. nō. q. mēbra vñū corp⁹ pstitūtia debēt eē inē se diuerſa: vt statim pba-
bit in lra sequēti. s. illa qnq; sunt vñū vt pbatū est. q. nō pnt eē ptes beati-
tudinis cōstituētes ipam sicut mēbra vñū corp⁹. Etā si sic: seqret q. beati-
tudo seu de⁹ nō eēt oīno simplex: qd est ipossibile.

¶ Cui⁹ rei discretōez. Dic pbia soluit qstioem. et pmo oñdit q. ista qnq; nō

sidero. ¶ Cui⁹ rei discretōez sic accipe.
Si hec oia bñtudinis mēbra forēt: a se qz
iucē discreparēt. Hec ē em pñū natura vt
vñū corp⁹ diuerſa pponāt. Atq; h oia idez
eē mōstrata sunt. Admīme igit mēbra sūt.
Alioqn ex vno mēbro bñtudo videbit eē
pñcta: qd fieri neqt. B. Id qdē inquā du-
biū nō est: s. id qd restat expecto. ¶ Ad
bonū xō cetera referri palā ē. Idcirco em
sufficiētia peti: qm bonū esse iudicat. Id-
circo potētia: qm id qz eē credit bonū. idē
de reuerentia: claritudine: iocūditate cōie-
ctare licet. Omniū igitur expetendorū sum-
ma atq; causa bonum est. Quod enim ne-
q; re: neq; similitudine vllū in se retinet bo-

sūt ptes ⁊ mē-
bra bñtūdis
Scdo osten-
dit q. oia re-
ferat ad bo-
num: ibi. Ad
bonū vero.
Primo intē-
dit talē rōez.
Mēbra cōsti-
tuētia aliqd
vñū adinui-
cem debēt ef-
se diuerſa. s.
ista oia qnq;
sunt idem. er-
go nō sūt mē-
bra ptes be-
atitudis. An
dic i lra. Cu-
tus rei sup-
ple posite in
qstioe: sic ac-
cipe discreti-
onē. i. discre-

ta solutōez. Si hec oia forēt mēbra bñtūdis: tūc discreparēt a se iucē. hec
em ē nā pñū vt diuerſa pponāt vñū corp⁹. Atq; p certo. h oia qnq; mōstra-
ta sūt idē eē sup. i. nona. p. i. igit mīme sē mēbra bñtūdis. S. si i eis saluer-
rō mēbra oia erūt vñū mēbr. ⁊ tūc seqr bñtudinē pponi ex vno mēbro: qd
ē ipossibile. Et h ē q. dic. alioqn. i. si aliē dicat q. nō sē mēbra. s. vñū mēbr
videbit bñtudo eē pñcta ex vno mēbro: qd fieri neqt. Et dic. B. Id qdē
qd mō pclusū ē nō ē dubiū: s. illd qd restat d. xitate alteri⁹ pns qōnis: erpe-
cto. Notādū q. bñtudo ē diuītas vt p⁹ vñū ē. ⁊ q. diuītas ē oīno simplex
⁊ idiuisibil ex nō pte eē pstituta. cū ei pstitutōes p⁹ sit pstituro: eēt aliqd p⁹
deitate: qd absurdū ē. q. bñtudo nō pte eē pstituta ex plib⁹ mēbris vt ex vno
¶ Ad bonū xō cetera. Dic pbia oñdit q. oia referant ad bo- (mēbro.
nū tāq; ad cāz. pte quā appetunt. Scdo ex dictis deduct qdaz pclusōes
sup⁹ pbatas vt meli⁹ itelligant. Scda ibi. Cui⁹ xō cā. Prīo dicit palā
ē cetera. i. qnq; supdicta ad q. oia apperēda reducūt ipa referri ad bonū. id-
circo em peti. i. appetit sufficiētia. q. bonū eē iudicat. idcirco potētia de-
siderat. q. id ē credit eē bonū idē l. plectare. i. iudicare d. iuerētia clai uū

line. i. claritate et locū ditate: et sic vniuersaliter cōcludere qd bonū est sūma
.i. pfectio. et causa oīm expetendor. i. desiderandor. Qd declarat p signū
dicēs. Illud est qd neq in re neq in similitudine. i. apparetia vllū bonū re/
tinet in se: illud nullo mō p̄t expeti. i. desiderari. et cōtra. i. p cōtrariū. illa q
nō sunt bona natura. i. ex natura. tñ si videant. i. appareāt esse qñ vera bo

na sint appe
tant: quo sit
vtil bōitas iu
re credat esse
sūma atq cau
sa oīm expe/
tēdor. Mo
tandū q bo
nū est causa
oīm desiderā
dor. qz desi
clēte rōne bo
nū i aliq: siue
sit bonū scōz
apparetia: si
ue existētia
tollitur rō ap
petibilis. po
sita xō ratōe
boni in aliq:
siue fm rē: si
ue fm appa
rentiā ex quo
tīm est appe
tibile. Pro

pter qd dicit Aristot. liij. de aīa. Mouet em appetibile hoc quidē bonū: hoc
autem apparens bonū.

¶ Cui? xō causa. Hic ex dictis phia deducit quasdā cōclusiones p̄us pba
tas vt meli⁹ intelligant. Et sunt due. Prima est q bonū et beatitudo sunt
idē. Secūda q de⁹ et bonū idē sunt. deducēs ergo p̄ne p̄clusionē dicit. Il
lud maxime videt optari cui? causa qd. i. aliqd expedit. i. desiderat. vt si
causa salutis. i. sanitatis. quispiā. i. aliq. velit eq̄tare. nō taz. i. nō tñ: desi
derat motū eq̄tandi q. i. inq̄tū desiderat effectū salutis. i. sanitatis. Cū igi
tur oīa petant. i. appetant grā boni. illa nō poti⁹ desiderant ab oīb⁹ qz ipz
bonū. S; nos cōcessim⁹ beatitudinē esse p̄p qd cetera optant: qre sola be
atitudo tanqz finis oīm alior querit. i. desiderat. Ex quo liqdo. i. manife
ste apparet esse eandē substantiā ipsius boni et beatitudinis. Boeti⁹ em al
sentēs isti deductōt: dicit. Nil video cur quispiā possit dissentire. Mo
tandum quorūcūqz p̄prietas per se est eadem: necesse est illa esse eadē. Cū
igitur bonū et beatitudo habeant vnā et eandem per se p̄prietatem: erūt ea
dem. Itaqz per se p̄p̄iū est beatitudinē q oīa p̄pter eā desiderant. Similit̄ il

la proprie
Moian
aliquid a
alio. qz c
plus infl

Sed
eē mō
igit c
no ne

. b

Ter
hu
hu
hu

versā b
cens. i
alubi
p ma
rudo

ctilo
metri
nire
fren
huc.
lud l
ipse
plac
ruri
tem
aīa
don
quo
inq
sup

Liber III Metrum X

la' proprietates ē boni q' oīa appetunt q' bona ergo bonū ⁊ bñtudo sūt idē
 Notandū q' illud magis appetit' cur' cā aliquid appetit'. q' illd' ppter qd'
 aliquid appetit' p' ē in causando motū desiderij. q' illud qd' appetit' p'p'
 aliū. q' cā primaria p'us influit q' scđaria. ⁊ iō illud ppter qd' aliqd' appetit'
 plus influit desiderio. q' illud qd' appetit' ppter aliud. sic finis plus influ-

uit q' ordina
 ta in finē. et
 b' declarat p
 exēplū in līa
 de sanitate. q'
 plus appetit'
 q' ac' equi
 tandi factus
 p'p' sanitatē
 Sed deum
 hic p'bia ex
 p'clusiōe p'ri'
 p'batā dedu
 cit scđam. s.
 deū ⁊ bonum
 eē idē fm s' b'
 stantia ⁊ dīc.
 S'z demonstra
 uimus deū ⁊

Sed deum verāq' bñtudinē vnū atq' idē
 eē mōstrauim'. B. ita inquā. P. Securo
 igit' concludere licet. dei quoq' in ipso bo
 no nec vsq' alio sitam esse substantiam.

Metru. x. terciij libri

b. Tūc omnes pariter venite capti
 Quos fallax ligat iprobis cathenis
 Terrenas habitans libido mentes.
 Hic erit vobis requies laborū.
 Hic portus placida manens quiete
 Hoc patens vnum miseris asilum

verā bñtudinē esse idē ⁊ vnū dīc Boet. Ita ē inquā. Ex q' pcludit p'bia di
 cens. igit' secure l'z pcludere s'bam dei sitam eē in ipso bono. nec vsq' alio. i.
 alubi. Nota q' ex p'ima cōclusiōe infer' scđa. accipiēdo primā p'clusiōē
 p' maiore arguēdo sic. Bonū ⁊ bñtudo sūt idē fm s'bam. s' deus ē vera bñ
 tudo. ergo deus ⁊ bonum sunt idem fm substantiam.

Tūc omnes pariter venite capti. Istud est metru' decimū hui' terciij qd'
 dī valētiū ab innētoze. ⁊ est vnde casillabū p'stans ex spondeo ⁊ da
 ctilo. ⁊ duob' vsq' trib' trocheis. q' vltio loco p't pōi spōde' vsq' troche'. In q'
 metro p'bia postq' oñdit i q' sit sūma bñtudo hortat' ad istā bñtudinē pue
 nire dicēs. Dēs capti q's fallax libido. i. fallax delecticio. hitās. i. possidēs
 ērenas mētes. ligat iprobis cathenis. i. viciosis cupiditatib'. vēite parit'
 huc. i. ad sūmū bonū qd' est s'itū in deo. Tunc oñdit vtilitatē veniendi ad il
 lud bonū dicēs. Hic. i. in isto bono qd' ē deus. erit vobis requies laborū. cū
 ipse sit premiū in hac vita laborantiū. hic est portus. i. securitas manens
 placida quiete b' ē asilū. i. domus refugij vnum. i. solū. quia t'm ad deū est
 tutum refugij. patēs. i. apertum miseris. Tunc cōparat istud bonū ab bōa
 tempalia oñdens bona tpalia eē damnosa. quia sui cupiditate obtenebrāt
 aīam. d. Quicquid donat ragus flumi' iste aureis suis arenis. Quicquid
 donat hermus fluius rutilante. i. iplendente sua ripa. aut indus flui' a
 quo dicitur India. p'pinquus calido orbi. q' vicinus torride sone. indus
 inquā commiscens lapillos virides. i. smaragdos. candidis. i. margaritis
 sup. omnia illa non illustrant acie sup. mētis. s' magis p'dunt. i. inuoluunt

cecos aſos. in ſuas tenebras id eſt ignorantias veri boni. hoc. ſ. bonū tpa-
le. quicquid. i. quodcunq. placet. i. excitat mētes ad cupiditatē. illud tell' aluit
inſimis cauernis. i. pfundis. qz in pfundo terre gignunt metella ⁊ gemme
Tūc oñdit vtilitatē boni qd ē de' in q ē x̄a bñtudo dicēs. Splēdor. i. bñ-
tudo splēdēs. q splēdore regit celū. ille vitat obſcuras ruinas aīe. qz splē-

tas ſe nō ppa-
ciunt in eo dē
qſquis q pote-
rit notare id ē
notaz habere
hanc lucē. ipe
negabit. i. nō
curabit can-
didos radios
pbebi. i. ſolis
Hoc quicquid placet excitatqz mentes.
Inſimis tellus aluit cauernis.
Splendor quo regitur vigetqz celum
Vitāt obſcuras anime ruinas.
Hanc quiſquis poterit notare lucem
Candidos pbebi radios negabit.

Proſa vñdecima huius terciij libri
a Sſentior inquam cuncta enī firmiſſi-
mis nexa rōnibus cōſtāt. P. Tū illa
quāti iquit eſtiabis. ſi bonū ipm qd agno

inolo. Tagus eſt flui' quē cartago hiſpanie ſic nūcupauit. ex q pcedit co-
pioſitas arenis auriferis. ⁊ ab h. ceteris fluijs hiſpanie ē prelat'. Rotā
dū ſm hug. q herm' eſt flui' aſie q capos ſinirneos ſecat fluctib'. ⁊ eſt
plenus aureis harenis. Indus aut' ſm pſid. eſt fluius oriētis. q rubeo
mari excipitur a quo india nūcupat'. abundans margarit' ⁊ ſmaragdis.

Sſentior iquā. Iſta ē. xi. pſa huius terciij in q pbia iſducit Boetiu in
cognitiōem qrūdā que pri' faſſus fuit ignorare. ſ. qd ſit ſinis oīm rex
⁊ quib' gubernacul' mūd' regat'. Prio ducit ipm in cognitiōez primi. ſcdo
ſcdo in ſeqnti pſa. Pmo pbia inueſtigat diſſinitōem boni. ſcdo ex b oñ-
dit que ſit ſinis oīm rex ibi. Et illa nūtiū. pmo pmittunt qdā ſcdo pbia
aggredi' poſitū ibi. Rōne inqt. Prio Boeti' aſſentiēs pdict' dic'. Aſſen-
rior inquā. i. iā dictis. cūcta enī pſtant nexa firmiſſimis rōib' qz demōſtra-
riuis Et pbia inqt. Quāti. ſ. pñ eſtimabis. ſi agnoueris qd ſit ipſū bonū
Rūdet Boeti'. Inſinitū. ſ. precij inquā eſtimabo. ſi qdē mihi pariter pti-
gat agnoſcere deū q bonū ē. dicit pbia. Atqui p certe. b patefactā vñſima

L
de. man
manebū
ſonē oz
ex eis po
gōcluden
nerie
riter
ſcere
pate
pclu
ne u
plu
eſſe
ri a
nu
ri
co
na
ho
int
eſt
reſe
En
nis
app
bon
⁊ ci
ind
vna
q ſi
ver
pu
eſt
cu
th
vi

roē. maneat. i. pcedant. mō. i. tñmō q̄ pclusa sūt pauloan. Et dicit Boetius
manebūt sine omī p̄dictiōe i sui xitate. Notādū q̄ ad p̄bādū aliquā p̄clu
sionē oꝝ p̄ncipia manere in sui veritate tea pcedi. si em̄ negarent nō posset
ex eis p̄clusio deduci. volēs ergo p̄bia ex his q̄ pclusa sūt tanq̄ ex p̄ncipijs
cōcludere qd sit bonū. dīc b̄ velle facere manentib⁹ his q̄ probata sūt. ⁊ dī

neris. B. Infiniti inquā. siquidē mihi pa
riter deū q̄q̄ qui bonum est ptingat agno
scere. P. Atqui hoc verissima inquī rōne
patefaciam. maneat modo que paulo ante
pclusa sunt. B. manebunt inquā. P. Mō
ne inquī monstrauimus ea q̄ appetunt a
pluribus. Idcirco vera p̄fecta q̄ bona non
esse. qm̄ a seinuicē discreparent. cunq̄ alte
ri abesset. alterū plenum absolutumq̄ bo
num asferre nō posse. Tū aut̄ vex bonū fie
ri cū in vnam veluti formā atq̄ efficientiaz
colligunt. vt q̄ sufficiētia est eadē sit potē
tia. reuerētia. claritas atq̄ iocūditas. Nisi
xō vnū atq̄ idē oīa sint nihil habere quo
inter expetenda nūerent. B. demonstratū
est inquā nec dubitari vllō modo potest.

cit botius q̄
manebunt in
sui veritate.
Honne inq̄t
monstrauimus
ea. Dic p̄bia
aggredit in
tentū oīden
do qd sit bo
nū. ⁊ intēdit
p̄bare istā cō
clusionē bo
nū est illō qd
oīa appetūt.
quā p̄bat tali
rōe. Anum ⁊
bonū sūt idē
sōia appetūt
eē vnū. ergo
oīa appetunt
bonū. Circa
istā rōnez sic
pcedit. Pri
mo p̄bat ma
iorē. scdo mī
noꝝ. tercio

resumpta maiore infert conclusionē. secunda ibi. Nostine igī. Tercia ibi
Est ne igitur. probat ergo maiorem q̄ vnū ⁊ bonū sunt idem per modū qd
nis. ⁊ primo querit dicens. Nōne supra monstrauim⁹ in nona prosa ea que
appetunt a plurib⁹ sup. sufficiētia. reuerētia. potētia. idcirco non esse vera
bona ⁊ p̄fecta. qm̄ discrepāt a seinuicē sup. eo mō quo appetunt a plurib⁹
⁊ cū alteruz abesset alteri nō posse asferre plenū ⁊ absolutū bonū. qd nullo
indigeat. tūc aut̄ sup. monstrauim⁹ vnū verū bonū fieri. cuz colliguntur in
vnā formā beatitudinis. atq̄ efficientiam. i. in vnā cām efficiētē. s. deū. vt
q̄ sit sufficiētia. eadē sit potētia. ⁊ reuerētia. claritas ⁊ iocūditas nisi
vero sint vnum ⁊ idem monstratum est. ea nihil habere quo nūerent. i. com
putentur inter expetenda. i. desideranda. Et dicit Boetius demonstratum
est inquam nec vllō modo dubitari potest. Alterius querit p̄bia. Illa que
cum discrepant minime sunt bona. ⁊ cum ceperint esse vnum sunt bona.
Honne hec contingunt fieri bona adeptione vnitatis dicit Boetius. Ita
videtur inquā. Et subdit philosophia. s. omne quod ē bonū p̄ticipatione

boni cōcedis eē bonum. an minime. Et dicit Boetius ita ē Tūc p̄bia ex cō
cessis pcludit maiore dicens. igit̄ sili rōe oꝝ vt concedas vnū z bonū eē idēz
z pfirmat illā cōclusionē p locū ab effectu dicens. Itaqz eadē ē sba eoz. quo
rū nō ē naturaliter diuersus effectus. qz idē inq̄ntū idē natū ē facere idem.
Boet. pcedēs dicit negare inquā nequeo. Hora ex lra sic probat q vnūz
z bonum sint

idēz. Quēcū
qz nō sunt bo
na nisi qz sūt
vnū illa non
sunt bona ni
si adeptōne
vnitatis. sed
oīa sunt bo
na adeptōne
vnitatis ergo
vnū z bonūz
idē sunt. vel
aliter arguit̄
sic. Oīa sunt
bona adeptō
ne bonitatis
oīa sūt bona
adeptōne vni
tatis. qz bonū
z vnū sūt idē
Alia rōne in
nuit in lra di
cēs. Illa sūt
vnū quozum
nō est diuer

sus effectus. qz idē inq̄ntū idē nō facit nisi idē ex scdo de generatōe. s vnū
z bōi nō ē diuersus effectus. qz effect⁹ vtriusqz ē bonū. qz sūt idē. z hec pclu
sio pz ex q̄rto metaphis. vbi Arist. vult qz bonū z vnū conuertantur.

¶ Nōsti ne igit̄ oīe qd ē. hic p̄bia pbat minore. s. qz oīa appetūt eē vnūz
p talē rōez. Anūqzqz tādū māet atqz subsistit qdū ē vnū. s oīa naturalit̄
appetūt manere z subsistere. qz oīa appetūt eē vnū. Illi⁹ rōnis pmo decla
rat maiore. scdo minore. ibi. Est ne igitur. tercio resūpta maiore pcludit in
tentū ibi. si qd aut̄ inquit. p̄sto ergo declarās maiore. qz vnūqzqz tādū
manet qdū ē vnū. dicit. Boet. nōsti oīe qd ē tamdū manere atz subsi
stere. qdū sit vnū. z cū destiterit. i. desinit eē vnū. pter p̄git dissolui atz
iterire. qrit boeti⁹. Quonā mō. p̄bia declarat i exēplo dicens. In aīalib⁹ hoc
pz. cū aīa z corp⁹ in vnū coeūt atz pmanēt vnū. illd vnū vocat̄ aīal. cū xō
hec vnitas dissoluit̄ sepatōe vtriusqz sup. aīe z corporis. liq̄t. i. manifestū ē
aīal. interire z nō iā eē aīal. p̄donit aliō exēplū ipsum etiā corpus hūanū.
cū pmanet ī vna forma pūctōe mēbroz. nūcyis. i. vī hūana spēs. s si pres

¶ Que igitur cū discrepāt minime bona
sūt cum xō vnū esse ceperint. bona sūt.
¶ Nonne hec vt bona sint. vnitatis fieri ad
eptōe contingit. B. Ita inquā vī. P. Sz
omne qd bonū ē boni p̄cipatōe bonū esse
pcedis. an minime. B. Ita est. P. Opor
tet igit̄ idē eē vnū atqz bonū sili rōne cōce
das. Eadē nāqz substantia est eoz quoz na
turaliter non est diuersus effectus. B. ne
gare inquā nequeo. P. Nōsti ne igitur in
quit oīe qd est tādū manere atqz subsiste
re qdū sit vnū. Sz iterire atqz dissolui pa
riter atqz vnū eē destiterit. B. Quonā mō
P. vt in aīalibus inq̄t. cū in vnū coeunt
ac pmanent aīa corpusqz. id aīal vocatur.
Cū vero hec vnitas vtriusqz sepatōe dis

corps di
desinit e
subsiste
etius mi
vī qz eē

Soluti
pus
hum
gateo
sunt
ra p
dum
inte
mī
inq
di a
qz
que
Nū
abip

inq̄t
p̄mo
mo
ibi. 2
natu
relier
appet
iclar
ad it
mor
aīal
dub
salu
sit in
calib
aīal

Liber III Prosa XI

corps distribute et segregare. i. separe ab invicem. distraxerit unitatem. corpus
desinit esse quod fuerat. eodem modo pcurrenti cetera. pculdubio patebit unumquodque
subsistere. i. permanere dum est unum. cum vero desinit esse unum interire videtur. Et dicit bo
etius minime inquam videri mihi aliud considerati plura. Nota quod aliquis diceret non
videtur quod est et unum sint eadem. quod mali sunt et tamen non sunt unum probatio. unum et bonum

sunt idem ut iam
probatum est. si
mali non sunt
boni. ergo non sunt
unum. Ista ratio
soluitur ex qua
soluitur negatio
maioris. quod
probat quarto
huius probat
malos non fo
lū non esse potē
tes. si simpli
ter non esse.
An mali be
ne sunt mali.
si quod simplici
ter dicantur esse non
est verum. sicut
boni mortui
simplici non
sunt boni. et de hoc
videbitur in
quarto.
¶ Est ne igitur

inquit. hic philosophia probat seu declarat minorem. scilicet quod omnia appetant esse et permanere. et
primo ostendit hoc. secundo probat quod talis appetitus est naturalis. secunda ibi. neque nunc nos. primo
ostendit intentionem in animalibus. secundo in vegetabilibus. tercio in rebus inanimatis. secunda
ibi. Atque non est. tercia ibi. Ea etiam. primo dicit philosophia. Est ne aliquid quod inchoat
naturaliter agat. desideret venire ad interitum. i. ad mortem. et ad corruptionem
relicta appetitia subsistendi. Respondet boetius. Si consideremus animalia quod habent naturam. i.
appetitum. volendi. i. persequendi. et non ledendi. i. fugiendi aliquid. nihil invenio quod ab
ijciant intentionem manendi super. in rebus natura. et festinet sponte. i. voluntarie.
ad interitum nullis causis esse cogentibus. quod omne animal laborat tueri salutem. et deuitat
mortem et iniuriis. si ego prius dubito quod de herbis et arboribus et quod de rebus in
animatis omnino sententiam super. an talia appetant esse et permanere. Nota boetius non
dubitatur quod animalia appetant et permanere cui rationem inuit. Illud quod laborat tueri
salutem vitare mortem. hoc appetit esse et permanere. si omne animal est homini generi. Sed ut ita
sit in vegetabilibus et in rebus inanimatis de hoc dubitat. et prout est ratio dubitationis. quod in
animalibus non sunt operationes ita manifeste subsistentes appetitui naturali permanendi sicut in
animalibus. quod mouet ad percipiendum nutrimentum. et ad alia quod pertinent ad conseruationem vite

¶ Atqui non ē q̄ de hoc. Hic p̄bis pbat q̄ vegetabilia s̄c herbe ⁊ arbores appetant eē ⁊ pmanere. ⁊ b̄ pbat quatuor modis s̄c patebit. p̄mo ex locoꝝ qualitate. q̄ in talibꝝ locis nascuntꝝ vbi diutiꝝ p̄nt p̄seruari in eē. An dicit. Atq̄ p̄ certe. Boeci nō qd̄ ē possis ābigere. i. dubitare de b̄. vtz inaiata ⁊ vegetabilia appetant esse primū. i. primo signo. Cum tu intuearis herbas

atq̄ arbores

inasci locis

sibi puenien

tibꝝ. vbi q̄n

tum earū na

tura. i. vigor

nature queat

non p̄nt cito

exarescere et

interire. nam

alie cāpis ori

unt sicut oli

ue. alie mon

tibus s̄c cisp̄

si. alias ferūt

paludes s̄c

alnos ⁊ sal

ces. Alie he

rent saxis si

cut herbe q̄

dicuntꝝ capil

li veneris et

barba touls.

Aliaꝝ herba

rū sunt secun

de. i. abundā

tes. steriles

alie vt illius

herbe que d̄r

merica. q̄s si

quispiant id est aliquis conetur transferre in alia loca arefiant. sed natura dat unicuiq̄ qd̄ sibi puenit ⁊ elaborat ne itereant q̄diu manere p̄nt. Ho ta locus est principium generationis. quia saluat ⁊ conseruat locatum. et ipso mediante virtus celestis insluit ipsi locato. cum igitur vegetabilia si cut herbe ⁊ plante requirant determinata loca in quibꝝ saluantur ⁊ in alijs arefiant. patet q̄ ipsa appetant esse et pmanere.

¶ Quid dicā. q̄ oēs velut in terras. Hic p̄bia pbat idē alio signo qd̄ sumi tur ex mō simatōis p̄nū fm puenientiam ad attractionē alimēti quo p̄ser uatur eē eoz. Et dicit. qd̄ dicā ex hoc q̄ oēs. i. herbe ⁊ arbores trahūt ali mēta radicibꝝ velut ore dimerso in terras. ⁊ diffundunt sibi alimentū p me dullas. p̄ robur ⁊ p̄ corticē qd̄ nō ē nisi ppter appetitū pmanēdi. Tūc p̄bit

sponte festinent. Omne nāq̄ aīal tueri sa lutem laborat mortem. Ho p̄ncipemq̄ deu tat. Sz quid de herbis arboribusq̄. quid de inaiatis oīno cōsentiā. rebus p̄sus du bito. ¶ Atqui nō est q̄ de hoc possis am bigere. cuꝫ herbas atq̄ arbores intuearis p̄imum sibi cōuenientibus innasci locis. Tibi quantum earum natura queat cito ex arefescere atq̄ interire non possunt. Nā alie quidē campis. alie mōtibꝝ oriuntꝝ. alias fe runt plaudes alie saxis herent aliaꝝ secun de sūt steriles arene. q̄s si i alia q̄spiā loca trāfferre conetur arefiant. Sed dat cuiq̄ natura qd̄ puenit: ⁊ ne dum manere possūt intereant elaborat. Quid dicam. q̄ oīes velut in terras ore demerso trahunt alimē ta radicibus ac per medullas robur corti cēq̄ diffundūt. Quid q̄ nobilissimū qd̄q̄

aliud sign
dicens. qd̄
teriore
exterior
defensor

securi
dit. ex
mus
mali
quan
multi
ad tē
imp
chin
eē c
ne c
sum
dus
tion
p̄sen

i. loc
taꝝ o
dicea
lā. de
te vā
i med
exter
idē n
tionē
¶ Ea
ex tel
ser. n
re p̄
mou
app
eē. ⁊

Liber III Prosa XI

aliud signū qđ sumitur de dispōne pñi ad phibēdū nocumētū extrinsecus
dicens. qđ dicā ex h q mollissimū qđq sic ē medulla sp recōdit. i. locat. in
interiore sede. i. i medio plāte. extra hō tuerē quadā ligni firmitate. vltim⁹ āt
i. exterior cortex arboris. qñ patēs mali. i. potēs sustinere mala. opponit
defensor hūs intēpiē celi. i. aeris. Tūc ponit aliud signū qđ sumit ex ppa

gatione semi
nis. q̄ ordina
tur ad p̄sua
tionē nature
in alio sili in
spē cū nō pos
sit manē idē
nūero. Et dic
tā hō quāta
est diligentia
nature vt cū
cta p̄pagētur
semie multi
plicato sup.
p̄sidera q̄ oia
semia q̄s ne
sciat eē tanq̄
q̄sdā machi
nas. i. instru
mēta manen
di. nonmō. i.
nōtū ad tps
vex etiā ma
nēdi imppe
rū. generatē

sicuti medulla est in interiore sp sede recon
dit. extra hō quadā ligni firmitate. Vlti
mus aut cortex aduersū celi intēpiem. qñ
mali patiens defensor opponitur. Itaz hō
quanta ē nature diligētia. vt cūcta semine
multiplicato propagentur. quo oia nōmō
ad tpus manendi verū generatim qz quasi
imppetuum pmanendi. veluti quasdā ma
chinas eē quis nesciat. Ea etiam q̄ inaiata
eē creduntur. nōne qđ suū est queq̄ sili rō
ne desiderant. Tur enim flāmas quidē sur
sum leuitas rehit terras hō deorsum pon
dus deprimit. nisi q̄ hec singulis loco mo
tionēsq̄ cōueniunt. Porro autez qđ cuiq̄
psentaneū ē. id vnūqđq̄ cōseruat. sicuti ea

i. successua gnātōe. q. d. null⁹ ē cut hec nō pateāt. Notādū q̄ radices plā
tarū ori siles sūt. cū hēant eādē opationē sup. trabē alimētū. hñt āt plāte ra
dices i firs terre. qz ex tra hūorē trabūt r alimētū. qđ p̄ diffundit i medul
lā. deñ i robur. deñ in corticē. ē aut medulla mollissimū. qđ ē i medio plā
te vñ arboris. nō potēs pati intēpiem calorē r frigorē. iō nā ipam locauit
i medio. quā circūdat robur qđ ē lignū arboris. robur aut circūdat cortice
exteriori tāq̄ defensore ab itēpiē aeris. Notādū q̄ qz vegetabilia nō pñt
idē numero manere. ideo natura producit in eis semina per quorū p̄paga
tionē pmaneat idē in specie. i. in suo simili.

¶ Ea ē q̄ inaiata. h p̄bia pbat q̄ ē inaiata appetāt eē duab⁹ signis. P̄rio
ex iclinatōe nāli eoz ad locū. r dicit sic. Ea ē q̄ credunt eē inaiata vt lapis
aer. ignis. nōne desiderāt. i. appetūt. qz. i. oia inaiata. qđ suū ē. i. sue natu
re p̄sonū ē sili rōe p̄pter p̄suationē sui eē. q. d. sic. Tur enī leuitas rehit. i.
mouet flāmas sursum. r pōdus. i. grauitas deprimit terras deorsuz non
p̄tē aliā. cām nisi q̄ hec loca r motēs pueniūt singul sup. p saluatōe eoz
eē. r subdit. Porro illō ē psentaneū. i. puentēs cuiq̄. illō sup. p̄suar in eē

vnusq; sicut ea q̄ sūt inimica. i. tria corrupit. Secdo pbat illd p aliis si-
gnū sūptū ex p̄uatiōe nāl p̄teritis. h̄mōi ē p̄tinuitas quā q̄libet res nā-
lis nūtrī cōsuare. Tū dicit. Jam sup. ista x̄o que dura sūt vt lapides. adhe-
rēt tenacissim⁹. i. firmissimus. iūis p̄tib⁹ ⁊ resistūt p̄ suā duriciē ne facile dis-
soluant. q̄ x̄o sūt liquētia. i. mollia. sicut aer ⁊ aq. ne facile cedūt diuiden-
tib⁹. s̄ cito re-
labuntur. i. re-
deūt in ea a q̄
bus sūt absci-
sa. s̄ ignis re-
fugit oēm se-
ctionē. Ho-
ta q̄ h̄ vltimū
q̄ dicit ignez
fugere oēm se-
ctionē. dupli-
citer exponit
p̄mo sic. Ali-
qd secat cum
p̄tes ei⁹ abin-
uicē sepantur
ita. vt in nul-
lo cōueniant.
s̄ p̄tes ignis
non sic p̄nt se-
cari. q̄n semp
in aliquo p̄ue-
niāt. vt maxie
p̄ de igne q̄ ē
flamma. Alio-
mō exponitur
sic q̄ ignis re-
fugit oēm se-
ctionē. q̄ p̄pe-
vehementiā sui

actionis corrumpit ipm qd d̄z secare ⁊ ignēdo ipsum in sui naturā p̄uertit
q̄ Neq; nūc nos. Hic p̄bia ponit q̄ desideriu essendi nō ē appetitus volū-
tarius s̄ naturalis. Et dicit. Neq; nos tractam⁹ nūc de motib⁹ volūtarijs
aīe cognoscentis. s̄ de naturali int̄tōe. s̄ naturale ē quod transigimus id
est digerimus. acceptas escas sine cogitatione. ⁊ quod in somno nescien-
tes ducimus spiritum id est respiramus. Nam amor. i. appetitus. manen-
di. i. subsistendi in aīalibus. s̄ non p̄uenit ex voluntatibus sup. sicut tu
estias quia superi⁹ posuisti solum in animalibus esse appetitū manēdi. sed
venit ex p̄icipijs nature. q̄ natura rep̄t tam in aīatis q̄ in ināatis. Qd
autem appetitus manendi non sit ex voluntate. probat dupliciter. Pri-
mo p̄o bat hoc. quia voluntas sepe amplectitur mortem que tollit eē indē

Zil

ndul. An d
abhorret. e
bat idē ex h
cis. contra
pmanētia

Bedit
hanc v
p̄nt nat
nihil el
cta qu
perma
inquā
dū ic
sister
dera
q̄ p̄m
tur in
Sed v
num
num

ter app
Cōfite
videb
di. H
tur for
petitū
uādun
forma
nature
appetit
ture si
nerū.
ra ref
tu itel
Inuen
q̄ d̄z

Liber III Prosa XI

vidui. An dicit. Voluntas sepe amplectit mortē. quā natura reformidat. i. abhorret. cogentibus causis. s. extrinsecis. sicut p3 de martiribus. Scdo pbat idē ex hoc. q voluntas qñz cohibet operationē pñatiuā eē specifiici dīcēs. contras. i. p pñū. illud opus gignēdi. quo solo durat diuturnitas. i. pmanētia rez naturaliū. qd natura appetit interdū coeret voluntas. sicut

Bedit enī prouidentia creatis a se rebus hanc vel maximā manendi cām. vt quoad pñt naturaliter manere desiderēt. Quare nihil est q vllō modo queas dubitare. cūcta que sūt appetere naturaliter cōstātiam permanēdi. deuitare pñiciē. **B.** Cōfiteor inquā nūc me indubitato cernere. que dudū icerta videbātur. **P.** Qd aut iquit subsistere ac pmanere appetit. id vnū eē desiderat. **H**oc enim sublato nec eē qdem cui q pmanebit. **B.** vey est inq. **P.** Dia igitur inquit vnū desiderāt. **B.** cōsensi. **P.** Sed vnū idipsum mōstrauimus eē qd bonum est. **B.** Ita qdē. **P.** Cūcta igitur bonum petūt. quod quidem ita describas. li

ter appetere pñantiā pmanēdi. et deuitare pñiciem. qd boetius pcedēs dīc Cōfiteor inquā. nūc me cernere indubitato. i. sine dubitatōe. q dudū icerta videbant sup. q vegetabilia et inaiata naturaliter appetūt. pmanētiā eēndi. **M**orandū q duplex ē appetit⁹ naturalis et aialis. **N**aturalis ē q psequitur formā naturālē. et qz pma pfectio illi⁹ qd hz formā naturālē ē eē. iō appetitus cuiuslibet rei naturāl est ad suū eē habēdum si careat. vel ad pseruādum. si habeat. **A**ppetitus aialis ē q psequit formā apprehēsā. et si est forma apprehēsa p sensus. sic est appetit⁹ sensitiu⁹. q sp rēdit in pueniētiā nature. si aut ē forma apprehēsa p intellectū. tūc semp inclinatio cōueniēs ē appetitus rōnalis. qui ē voluntas. et qz illud qd fm se est dīscōueniēs nature sibi est mors. illud homo apprehēdit qñz tanq pueniēs ppter aliō annerū. s. ppter premiū eterne vite. iō voluntas sepe amplectit mortē quā natura reformidat ex q p3 q appetit⁹ essendi nō ē pñio et pñcipaliter ex appetitu intellectuō. sed ex appetitu naturali. **N**am appetitus intellectuū non inuenit in omnibus in quibus inuenitur appetitus naturalis. **Q**d aut inq subsistere. **H**ic phia resūpta maiore pcludit itēm dīcēs. qd

patet in cōri-
nentib⁹ adeo
hec caritas. i.
appetitus sui
sup. manendi
non pcedit ex
aiali moriōe.
sed ex natura
li intentione.
quā de⁹ indi-
dit nature.

Bedit enīz
puidētia diuī
na reb⁹ crea-
tis a se. hanc
maximā cām
manēdi. vt de
siderent pma-
nere naturāl
ter qdū pñt.
qre nihil ē q
vllō mō qas.
i. possis du-
bitare. cuncta
q sūt naturāl

Liber III Metrum XI

Quisq̃s p̃funda mēte. Istō ē. xl. metr̃ hui⁹ terciū qđ dī gl̃comiū ab l̃
 uētoze. Jambicū a pede p̃dñante. In q̃ metro p̃bia oñdit quō possu
 m⁹ cogicere bonū rex. ⁊ p̃uente in cognitōez rex. exq̃ boeti⁹ p̃us fastus
 ē iē mō scire qđ pu⁹ iḡrabit. P̃rio qđ oñdit modū qđ possum⁹ deuenire iē co
 gnitōez xtrat. Secōdo assignat causam ei⁹. ibi. P̃o oē. dicit p̃rio. Quisq̃s ve
 stigat. i. inue

stigmat. i. inue
stigare vult.
vex pfunda
mēte. i. lubri
li. q. p. et. cu
pit falli nul
lis deuijs. i.
falsis optimo
nib⁹ q̄ faciūt
a vero deuita
re. ille reuol
uat in se. i. ex
ercitat itra se
lucē. i. specu
lationē. mī
mi vilis id ē
rōnis ⁊ inter
lectus interio
ris. ⁊ ipse co

Quidrum xj. hui⁹ tercii libri
 q^u Eluquis pſuda mēte veſtigat verum
 Cupitq; nullis ille deuijs falli
 In ſereuoluat intum lucē viſus.
 Longoſq; in orbem cogat inſlectēs mot⁹
 Animūq; doceat quicquit extra molitur.
 Suis retruſum poſſidere theſauris.
 Budum quod atra texti terroris nubes
 Lucebit ipſo pſpicatius phebo
 Non omne nāq; mēte depulit lumē.
 Obliuioſam corpus inuehēs molem.

gar. i. reducat λόγος mot? . i. opatōes aīe pcedētes ab aīa. i. flectēs eos mot? in orbē. i. i. circūlū redēndū ad aīam. ⁊ qđqd aīam doceat molif. i. laborat. speculādo ex. i. circa res exteriores. ille doceat aīum retrusū. i. ad uersum. possidere suis thesaur? . i. potētis qđ iī mēōia ⁊ i. intellect? . ⁊ tūc illō qđ atra nubes. i. obscuritas ignorātie. dudū rexit. i. occultauit. illud lucebit. i. ap parebit. pspiciat. i. euidēt? ipso pbebo. q. d. qđ longo tpe fuit obscuruz lucidū apparebit intellectui. Notādū qđ quult cognoscere ex dirigat rō nē ⁊ intellectū ad ipsam rē extra ad rez pproprietates. ⁊ si aliqd cognoscit ex his nō statim iudicet. si in se reuertat liberando an ita sit vel nō sit quia. sepe uidet hōē esse quod non ē. ⁊ nō ē qđ est. sine enī deliberatōe non est iudicandū. qđ non est longa deliberatōe pbatū. ideo dicit phia. reuoluat in se lucē intūi uisus. Notandū qđ orbis est linea circūducta redicēs ad idē. inflectere ergo logos motus in orbem est cum virtus anime ab ani ma vsq; ad ipsam rem diuertitur. ad animam reuertitur deliberādo an ita sit vel non sit sū qđ cognouit.

fit vel non fit fm q cognouit.
¶ Itē omne nāq mēte depulit lumē. Hic phia assignat cām ei⁹. qd dictū est
i. quare possūm cognoscere vey dicēs. Hā corpus inuēhēs. i. iducēs ob
litosas inolē. i. gūitarē q hō fit obliuiofus. nō depulit oē lumē. i. cognitio
nem veritatis mente. i. de mente. qz hā itus principioz manet. in mente.
z subdit. profecto id est pro certo. semen id est principium veri id est veri
tatis. heret id est manet. introitum. i. intrinsecus in aīa. qd excitatur vēri
tante id est exerceente doctrina. qz autem semen veri sit in anima probatur

p^ro q^{uo}d puer ignar^{us}. q^{ui}n recte r^{es}pondit ad interrogata ut v^{er}z dualitas sit n^umerus par v^{el} impar. An d^{ic}it^{ur} h^{ic} cur rogati. i. interrogati. c^{on}setis. i. iudicet^{ur}. v^{el} r^{es}pondet^{ur} recta sponte. i. vol^untarie nisi somes. i. radix vitat^{is}. mersus. i. lat^{us}. viueret alto corde. i. p^{ro}fund^{us} m^{en}te. z subdit q^{uo}d si musa. i. sapi^{en}tia plat^{on}is. p^{ro}sonat v^{er}z ill^{ud} q^{uo}d q^{ui}sq^{ue} discit. recordat^{ur} in memor^{ia}. i. oblit^{us}. Not^{andum} q^{uo}d platoni iponit^{ur} q^{uo}d voluerit a-

nimas o^{mn}ia sci
uisse an^{te}q^{uam} c^{on}-
i^ugerent^{ur} cor
pib^{us}. s. adiu
cte corpibus
o^{mn}ia tradidit
se obliuisci. s.
p^{ro} studi^{um} z ex
erciti^{um} sapi^{en}tiaz
recupasse. s.
voluit q^{uo}d sci
re n^{on} est aliud
nisi q^{uo}d d^{ic}it^{ur} an
tiquoz^{um} remi
sci. ad qu^{am} in
t^{er}it^{er}oz videt^{ur}
hic loq^{ui} p^{ro}bia
sed n^{on} est v^{er}um
q^{uo}d scire fiat p^{er}
remisc^{en}tiaz
s. scia de no
uo acq^{ui}rit^{ur} p^{er}

p^{er} inu^{en}tion^{em} vel doctrin^{am}. v^{er}z est q^{uo}d intellect^{us} n^{on} n^{at}al^{is} h^{ab}et se in cognition^{em} p^{ri}nci
pioz. p^{er} q^{uo}d virtute intellect^{us} ag^{er}is z p^{er} doctrin^{am} deuenit i cognition^{em} p^{ri}ncipia
toz. An linconic^{us}. i. post^{er}ioz d^{ic}it^{ur}. H^{ic} sol^{us} vox doctoris ext^{er}io^{rum} sonans
nec l^{at}av^{is} docet. s. hec duo mouet^{ur} z exercit^{ur}. Et^{er} aut^{em} doctor est q^{uo}d m^{en}te in
t^{er}it^{er}o ill^{ud} n^{at}al^{is} z virtut^{em} o^{mn}idit. Not^{andum} q^{uo}d sic sanitas q^{ui}z c^{on}st^{it} a p^{ri}ncipio in
trinsec^o. s. a corde. q^{ui}z a p^{ri}ncipio it^{er}iozi z ext^{er}iozi puta a medico z corde
s. n^uq^{ue} causat^{ur} a p^{ri}ncipio ext^{er}iozi siue int^{er}iozi sic scia. q^{ui}z acq^{ui}rit^{ur} a p^{ri}nci
pio int^{er}iozi puta ab intellectu ag^{er}e sic p^{er} in h^{ab}itib^{us} sciam p^{er} inu^{en}tionem.
q^{ui}z acq^{ui}rit^{ur} a p^{ri}ncipio it^{er}iozi z ext^{er}iozi sil^{icet} sic a doctore z intellectu ag^{er}e
te n^uq^{ue} aut^{em} acq^{ui}rit^{ur} a p^{ri}ncipio ext^{er}iozi siue int^{er}iozi.

Am ego platoni iqua. Ista est duodecim^a p^{ar}te vlt^{ima} hui^{us} t^{er}cij i q^{uo}d p^{ro}bia
reducit i cognition^{em} boeti^{us} alteri^{us} cui^{us} ignor^{an}tia p^{ro}us p^{ro}fessus est. s. q^{uo}d
h^{ic} gubernacul^{um} m^{un}di regat^{ur}. P^{ri}mo facit h^{ic}. scdo boeti^{us} mouet quada^m q^{uo}d
n^{on} est p^{ro}bie. scdo. ibi. Audis ne me. p^{ro} o^{mn}idit p^{ro}bia q^{uo}d de^{us} o^{mn}ia gubernat sua boita
te. scdo o^{mn}idit mod^{um} q^{uo}d o^{mn}ia gubernat ibi. Sz q^{uo}d d^{ic}it^{ur}. t^{er}cio ex his p^{ro}cludit
mal^{um} nihil est ibi. Sz v^{er}is ne. P^{ri}mo boeti^{us} assentit dictis plat^{on}is i metro. cl
o^{mn}idit p^{ro}bia ip^{se} posse d^{uc}it i cognit^{io}nez cuiusd^{am}. cui^{us} i^{gn}or^{an}tia p^{ro}fessus est. scdo
p^{ro}bia reducit ip^{se} i cognit^{io}nez illi^{us} scdo ibi. M^{od}u^m h^{ic}. P^{ri}mo d^{ic}it^{ur}. T^u p^{ro} t^uc

2
Ego Boe
doz sup.
facie. p^{ro}
ue z me.
meroris.

nesci
Quib
B. A.
c^{on}fess
exte
deo
tabe
nec
ron
ext
nim
illig
tas

me tu
dero
dic si
mo p
cora
est. s.
q^{uo}d
eti^{us}
q^{uo}d
loaⁿ
ti^{us}
roni
min
tan
dt t
ser
nor
cis
lin

Liber III Prosa XII

Ego Boetius inquā vehemēter assentior. i. sentio plātoni. Nā me o phīa
 hoz sup. q. de^o sit finis oīm rez. i. sūmū bonū. scdo cōmēoras. i. recordari
 facis. pīmū q. amisi mēoriā. i. q. erat i mēoria. corpea ptagiōe. i. corplis gra
 ue r me. de hīc. i. scdo cōmēoror bonū cū amisi mēorīaz. pssus mole. i. pōdē
 meroris. Tūc phīa oñdit q. nō tñ hoz rēcordabīf ppe dicta. s. cuiusdā alte

nescire cōfessus es. **B.** Quid inquā. **P.**
 Quibus ait illa gubernaculū mūd^o regat.
B. Ademini iquā me insciā meam fuisse
 cōfessū. s. qd afferas lz iā pspiciā. plani^o tñ
 ex te audire desidero. **P.** Quidū hūc inqt
 deo regi pauloante minime dubitādū pu
 tabas. **B.** Me nūc quidē arbitror inquaz.
 nec vnq̄ dubitādū putabo. Quibusq̄ i h
 rōnib^o accedā. breuif exponā. Quidū^o hic
 ex tā diuersis s̄rijsq̄ ptib^o i vnā formā mi
 nime cōuenisset. nisi vn^o eēt q. tā diuersa cō
 iūgeret. pūcta xō naturarum ipsa diuersi
 tas inuicē discors dissociaret atq̄ diuella

ius q. igno
 rare se dice
 bat dicens. s.
 illa pīora cō
 cessa respici
 as. nō aberit
 lōgī^o. s. a me
 moria tua.
 qn facile re
 corderis qd
 dudū pessus
 es te nescire
 .i. ignorare i
 pīmo libro.
 Et qrit boe
 tius qd iquā
 dicit phīa q.
 bus governa
 culū regatur
 mūd^o. Et dic
 boetius. Me
 mini inquaz

me fuisse cōfessū insciā. i. ignorātiā meā. r lz iā pspiciā. i. agnoscat. tñ desi
 dero plani^o audire ex te qd afferas. i. qd de hī dicas. **P.** Horādū q. boetius
 dic se scdo cōmēoratiū pdictoz. q. de^o sit finis rez. r qd sit sūmū bonū. **P.** Pri
 mo postq̄ mole corplis oppssus ē amisi mēoriā eoz. r postea p studiū re
 cordatus ē. scdo qz merore r tristitia affect^o in ignorantiam eozum lapsus
 est. sed postea per instructionem phie ad memoriam reduxit.

P. Quidū hūc inqt deo regi. Hic phīa vult oñdere itētū. r pīmo admonet bo
 etiū de qdā pri^o cōcesso. Et boeti^o illd fatet r rōe cōfirmat. scdo phīa oñdit
 qd^o gubernaculū regat mūd^o. tñ. Tūc illa inqt. **P.** Priō dic. **B.** boeci tu pau
 loan. s. i pīo libro putabas mīme dubitādū hūc mūdū regi a deo. dic boe
 tius. mīme arbitror dubitādū. nec vnq̄ putabo. r ego breuif exponā qbus
 rōnib^o accedā ad hī pbādū. Et innuit boeti^o rōnes suas dicēs. Hic mūdus
 mīme puenisset in vnā formā ex tam diuersis r s̄rijs partib^o. nisi eēt vn^o q
 tam diuersa pūngeret. sup. q. est deus. r ipsa diuersitas naturaz hui^o mū
 di discors inuicē dissociaret atq̄ diuelleret pūcta. nisi eēt q. pīneret. i. cō
 sernaret. qd nexuit. i. pūngit. qd sup. est deus. ordo vero nature tam cert^o
 non pcederet. nec explicaret tā dispositos motus. i. ordinatos motus lo
 cis ptib^o. efficientia spacijs. qualitatib^o. nisi eēt vnus qui ipse manens. s.
 inuolūter disposeret has varietates mutationū. qequid aut hī est quo cō

ditā. i. creata manēt. et agitant. i. mouent illud vſitato cunctis vocabulo
nomīo deū. Notandū q̄ Boetius innuit tres rōnes q̄ mundus regat a
deo. Prīa ſumit ex diuerſarū rerū p̄iunctōe que talis eſt. Diuerſa et p̄ria nō
vntuntur inuicē p̄ ſe. cum igitur mundus vnitus ſit ex partibus cōtrarijs
vt ex elemētis oꝝ vt aliquid ſit vnus eas et hoc ē deus. q̄ mundus regit

a deo. Hanc
rōnē tāgit ibi

Māduſ hic.

Secunda rō

ſumitur ex p̄

riorū ſimul cō

iunctōrū cō

ſeruatiōe. que

talis ē. diuer

ſa et cōtraria

ex proprieta

te ſue nature

diſſociant ab

inuicem. niſi

ab aliquo cō

ſeruentur. ſz

partes mūdi

ſūt diuerſe et

cōtrarie. et

go rē. Hanc

rōnēz tangit

ibi. cōiuncta

vero. Tercia

ratio ſumitur

ex ordinata motuum diſpoſitione que talis eſt. Niſi certitudinaliter et re
gulariter mouetur ſm diſpoſitionē loci. temporis efficientie. ſpaciū et qua
litatis niſi ſit vnum rectificans et regulans. ſed motus eorum qui ſiunt in
mundo ſiunt regulariter ſm predicta quinq̄. ergo neceſſe eſt ponere recti
ficantem et regulantem qd eſt deus. ergo mundus regitur a deo. Hanc ra
tionem tangit ibi. Non tam vero certus. Notandū q̄ regulares motus
ſiunt in mundo locis q̄tum ad proximationem et elongationē ſolis in ob
liquo circulo. ſiunt etiam temporibus q̄tum ad variationem diei et noctis
ſiunt efficientia quia luna efficit augmentationem et diminutionē humi
dorum ſm ſui creſcentiam et decreſcentiam. et efficit fluxum et reſluxum ma
ris. ſiunt etiam ordinati motus ſpaciū. quia luna et alij planete maiori et
minori ſpacio quandoq̄ diſtant a ſole et ab inuicem. etiam ſiant qualitati
bus qz in eſtate cauſat calorem in hyeme frigus.

¶ Tum illa. Tum hec inquit ita. Hic philoſophia ſuppoſito q̄ mundus re
gatur a deo probat. q̄ ab ipſo regatur per ſuam bonitatē. et dicit q̄ Boetius
cum hec ita ſentias q̄ mundus regatur a deo. puta mihi reſtare parua opam
id eſt paruum laborem. vt tu cōpoſ. i. potēs felicitatis. ſoſpes. i. ſanus. re

illas patri
ſua bonitat
pia in non
nem. dicit
regendum

ceſſimū
igit in
culis i
ſufficie
neceſſi
nit. ¶
us ip
in q̄.
Si q̄
conſi
mus
mach
B. ¶
paulo
pſpe
bitro
dedi
pate

quidā
rupta.
an pſo
vt arbi
ex ſta
et talis
ficien
Secū
p ſe re
ſe. qz
¶ S
p̄nat

Liber III Prosa XII

illas patriā. i. cognoscas bñtudinē. Tunc probat q̄ deus regat mundū
sua bonitate dicens. intueamur que proposuimus. nōne numerauimus su-
pra in nona p̄sa in bñtitudine eē sufficientiā ⁊ cessim⁹ deū eē ipsam bñtudi-
nem. dicit Boeti⁹. Ita est inquā. ex h̄ cōcludit p̄bia deū nullo indigere ad
regendum mūdū. dicit ergo ad mundū regendum deus nullis extrinsecis

cessimus. **B.** Ita quidē. **P.** Et ad mūdū
igī inq̄t regēdū nullis extrinsecis admini-
culis idigebit. alioquin si quo egeat plenā
sufficiētiā non habebit. **B.** Id inq̄s ita ē
necessariū. **P.** Per se igit solū cūcta dispo-
nit. **B.** Negari inquā nequit. **P.** Atq̄ de-
us ip̄m bonū eē mōstratus ē. **B.** Ademini
inq̄s. **P.** per bonum igit cuncta disponit.
Si quidem p se regit oīa. quem bonuz esse
consensimus ⁊ hic est veluti quidam cla-
uus atq̄ gubernaculum. quo mundana
machina stabilis atq̄ incorrupta seruat^r
B. Vehementer assentior. inquā ⁊ id te
pauloante dicturam tenui licet suspitione
psperi. **P.** Credo inquit. iam enim vt ar-
bitroz vigilantius ad cernēda vera oculos
deducis. Sz qđ dicā nō min⁹ ad ptuendū
patet. **B.** Quid inq̄s. **P.** Cū deus inquit

quidā clauus atq̄ gubernaculū. quo machina mūdā sua stabīl ⁊ incor-
rupta. dicit Boeti⁹. vehemēter. i. valde assentior. ⁊ illud te dicturā paulo-
an psperi. lz tenui suspitōe. dicit p̄bia. Credo inquit q̄ hec puidisti. tā em̄
vt arbitroz vigilant⁹ q̄ prius deducis oculos ad xā cernēda. Morādū q̄
ex lra accipiūt due rōnes ad p̄bādū intētiū. **P.** rō. pbat q̄ de⁹ p se regit oīa
⁊ talis in bñtitudine ē sūma sufficiētiā. s̄ de⁹ ē bñtudo. s̄ in deo ē sūma suf-
ficiētiā. tale aut nō indiget extrinsecis gubernaculis. s̄ p se de⁹ regit oīa.
Scda rō pbat q̄ de⁹ p suā bonitatē q̄ nō distinguit a deo regit oīa. sic de⁹
p se regit oīa vt visū ē. s̄ deus ē ip̄s bonū ergo p bonū regit oīa. vt p̄z de
se. qz suā bonitate ⁊ clementia.

¶ Sz qđ dicā. hic pōit p quē modū de⁹ oīa gubernat. Et p̄ cōdit p oīa gu-
bnat suauit. qz oīa sibi obediūt. Scdo q̄ gubnat oīa fortit. qz nihil sibi re-

adminiculis
indigebit. al-
oqn si ita eēt
q̄ aliquo ege-
at. non hēbit
plenā suffici-
entiā. Et dīc-
boeti⁹. illud
inquā est ne-
cessarium p̄o
cludit p̄bia
de⁹ cūcta dis-
ponit. i. regit
p se solum. di-
cit boeti⁹ ne-
gari nequit.
sed deus mō-
stratus est eē
ip̄m bonuz
memi inquā
dicit Boeti⁹
ergo p bonū
deus cuncta
disponit. siq̄-
dem p se re-
git oīa. quez
psensim⁹ esse
bonum. ⁊ hic
de⁹ est veluti

sistere potest. secunda sibi. Quid si conetur. Primo dicit illud quod dicitur
 non minus patet ad contumaciam. i. ad desiderandum. Et dicit Boet. qd inquit
 Et dicit phia. cum deus iure credatur oia gubernare clauo bonitatis sue.
 et oia festinet naturali intentione ad bonum. sicuti docui prius in psa decima. nunc
 per nunc quod potest dubitari quoniam voluntarie regantur sponte. et puerant se ad nutum dei
 sponens ve
 luti puenien
 tia. i. obediē
 tia. et contem
 pata. i. coap
 tata suo rec
 tori. dicit bo
 etius. Ita in
 qua necesse ē
 qz nō videre
 tur bñm eē re
 gimen dei. si
 foret iugū de
 trectantiū. i.
 recusantiū. i.
 sic bos lasci
 u? recusar iu
 gum. et si non
 esset sal? ob
 tpanitium. i.
 obediētium.
 qd dicit phia.
 nihil ē qd na
 turaz suans
 conetur. i. la
 borat ptraire deo

Dicit. Boet. nihil inquit. Nota qd cū gubernare nihil
 aliud sit nisi in finē ordinare. nec aliud ē deū per bonitatē gubernare. qd p
 bonitatē in finē dirigere. et cū omnia naturaliter tendant ad bonū tanqz in
 finē. manifestū est qd oia sponte in finem dirigunt. et ita naturaliter oia spō
 te obediūt gubernanti. et p pñs deus regit oia suauiter. Nota qd volunta
 riū fm pfectā sui rōem tñ inuenit in hñtib? voluntatē. s. extēdēdū volun
 tatiū ad oēm appetitū nō coactū. sic pōt replri in oibus. et sic accipit hic.
 Nota qd nihil seruās naturā repugnat deo licet em pctor videat deo re
 pugnare ipse non seruat naturam. qz pctor diminauit et deprauat naturam.
 Etiam boetius loquitur hic de appetitu nature vt patet ex supioribus.
 Quid si conetur. ait nū tandē. Hic ostendit phia qd de? regit oia fortiter. qz
 nihil ē qd possit sibi resistere. Scdo pfirmat hoc p quādā fabulā ibi Acce
 pisti. Primo dicit. Si quid conetur resistere deo. nunqd aliquid proficiet
 aduersus eum. quem concessimus. esse potentissimum iure beatitudinis. i.
 ex eo qd ē bñtudo. dicit Boet. Proius nihil valeret sup. resistere. Igitur
 dicit phia. Nō est aliquid qd huic summo bono vel velit vl possit obsistere.

Dicit Boet.
 ma fortiter
 edula est
 bus vteris
 mala rep

B. M.
 mū bon
 terq d
 nō mo
 multo
 lectat
 ranter
 bulis
 qd vñ
 spoli
 dam
 qued
 inquit
 poten
 inquit

lum. s.
 it. I
 ne vsq
 tā del
 qd s
 Et pñ
 bas.
 pceder
 natu. i.
 tauen
 stat. i.
 potē
 possit
 Malit
 cere.
 sit ab

Liber III Prosa XII

Dicit Boetius. Non arbitror. Ideo dicit philosophia. Summum bonum est quod regit cuncta fortiter: suauiterque disponit. Dicit. B. G. i. Quid. me ea summa rationum quod modo conclusa est: non modo. i. non tantummodo me delectat. verum per sed. hec ipsa verba quibus vteris: multo magis delectat me: ita ut stulticia. i. me stultum. lacerantem. i. mala reprehendentem. magna. s. quod tangit diuinam gubernationem pudeat sui.

Tunc confirmat per fabulam quod nihil potest resistere deo: quod talis est. Gigantes volentes expellere deos de celo: posuerunt montes super montes ut ascenderent. quod videns iupiter ipsos fulmine deiecit. et montes deperisit. Et sic in istis methamorphoseos. Unde dicit. Boetius: accepisti. i. didicisti. fabulis gigantes lacerantes. i. lacerantem volentes ce-

B. Non inquam arbitror. **P.** Est igitur summum bonum inquit quod regit cuncta fortiter: suauiterque disponit. **B.** Tum ego quod inquam me non modo ea quod conclusa summa rationum: verum multo magis hec ipsa quibus vteris verba delectat: ut tandem aliquando stulticia magna lacerantez sui pudeat. **P.** Accepisti inquit in fabulis lacerantes celum gigantes: si illos quod uti condignum fuit: benigna fortitudo disposuit. Sed vis ne rationes ipsas inuicem collidam? forsitan ex huiusmodi conflictatione pulchra quedam veritatis scintilla diffiliat. **B.** Tuo inquam arbitrato. **P.** Verum inquit esse omnipotentem nemo dubitauerit. **B.** Qui quidem inquam mente consistat: nullus prorsus ambigat

lum. si fortitudo benigna. s. dei. illos disposuit et deposuit uti condignum fuit. Nota philosophia hic alludit verbis sacre scripture: quod dicit. Attingit ergo a firmamento usque ad fundamentum fortiter: et disponit omnia suauiter. Ideo dicit Boetius se non tantum delectari in istis rationibus quantum in suis verbis. Si vis ne rationes ipsas inuicem collidam. hic philosophia concludit ex dictis quod malum nihil sit. Et primo petit assensum Boetii: dicens. Vis ne ipsas rationes. i. propositiones rationum perbatas. inuicem collidam. i. componam? forsitan ex conflictatione huius diffiliat. i. procedet quedam pulchra scintilla veritatis. Et dicit. B. Fiat inquam tuo arbitratu. i. tua voluntate. Tunc ponit propositionem manifestam: dicens. Nemo dubitauerit deum esse omnipotentem. Dicit. B. Nullus prorsus ambigat qui mentem consistat. i. quod sane mentis est. Tunc assumit aliam propositionem: dicens. Qui non est omnipotens: nihil est quod ille non possit. Dicit. B. Nihil inquam. Tunc ponit aliam propositionem. Deus non potest facere malum. Dicit. B. Minime. Igitur concludit philosophia. Malum nihil est cum illud facere non possit: ille quod nihil non potest facere. i. omnia facere. Nota sicut deus est causa efficiens omnium: ita est finis omnium. Unde quicquid fit ab eo ordinatur ad ipsum tamquam ad finem. Ergo deus faceret malum: ordinaret

ad ipm tanq̃ ad finē. et cū ipse sit bonū: malū ordinaret ad bonū. ergo de
nō p̃t facere malū tanq̃ aliqd p se intentū. Est q̃ cōclusio quā p̃bia infert q̃
malū nihil est. Rō cōclusiōis est. de p̃t facere oē qd est cū sit oipotēs. s̃ de
nō p̃t facere malū. q̃ malū nihil est. Et si diceret. si malū nihil ē: cū hō dā
net p malo dānabit p nihilo. Dicēdū q̃ malū dicit defectū boni. nō nega
tue: sed pua
tue. Et ideo
malū est defe
ct⁹ hōi qd de
bet haberi. et
qz i p̃tate ho
mīnis ē illō
hīe. et si non
h̃z illō bonū
cū debēt hīe
ideo dānat.
Et ponit exē
plū. Aliq̃s re
net solū cē
tūz libras: et
si nō soluat i
carcerabitur
certū ē qz nō
solū nō ē ali
qd sed nihil.
nō tū simpli
citer dicit ali
q̃s incarcera
ri p nihilo. s̃
ideo qz nihil
erat quod debuit aliquid esse.

P. Qui x̃o est inq̃t oipotēs: nihil est qd il
le nō possit. **B.** Nihil inq̃a. **P.** Num igit̃
tur de p̃t facere malū p̃t? **B.** Minime inq̃a
P. Malū igit̃ inq̃t nihil est: cū id facere il
le nō possit q̃ nihil nō p̃t. **B.** Audis ne in
quā me inextricabilē laborintū rōnib⁹ te
rens. Quo nec quidē qua egrediaris itro
eas: nūc x̃o quo introieris egrediare. ad
mirabilem quendā diuine simplicitatis or
bem cōplicas. Eteim pauloante a beatitu
dine incipiēs: eam summū bonū esse dice
bas quā in sūmo deo sitā loq̃bare. Ipsum
quoq̃ deū summū esse bonū plenāq̃ beati
tudinē differebas: ex quo neminē beatū fo
re: nisi qui pariter deus esset q̃si munuscu

Quidis ne inq̃t me. Hic Boeti⁹ mouet qdē p̃bie. Sc̃do p̃bia soluit: ibi.
Tū illa. P̃rio Boeti⁹ admittās de p̃nxiōe et cōuolutōe rōnū qd⁹ p̃bia vsa
est: q̃rit utp̃ ista cōnexio rōnū sit ex delusiōe p̃bie: vel pueniat ex nā rei. Et
breuiter illas rōes recolligit et dicit. P̃bia ludis. i. deludis ne me. terēs. i.
formās. laborintū. i. laborē difficilē rōib⁹: faciēdo rōes circulares. q̃. i. la
borito: egrediaris eq̃ p̃t q̃ itro eas. et egrediare eo loco q̃ introieris: tu cō
plicas quā dā orbē admirabilē diuine simplicitatis. i. facis mirabilē circula
rōes rōis i diuina simplicitate. Et tūc breuiter recolligit rōes: dicens. Tu pau
loante incipiēs a beatitudine dicebas eā ēē sūmū bonū: quā beatitudinē tu loq̃
bare ēē sitā i sūmo deo. et differebas deū ēē sūmū bonū et plenā beatitudinē.
ex q̃ dabas. i. inferebas. q̃si munusculū. i. corolariū. neminē fore beatū nisi
ēēt de⁹. Rursū tu loq̃baris formā boni ēē s̃bz dei et beatitudinis. et dicebas
ipm vnū ēē idipm q̃ bonū. et illud bonū dicebas ēē qd peteret ab oī nā re
rū. et tu disputabas. i. disputādo pbabas. deū regere vniuersitatē guberna
culis hominatis: et cūcta volētia parere. i. obedire deo. Nec vllā ēē nām mā

V. et bec oia
dola extrin
pbatib⁹ re
Mora lat
miz: exēdū

lum dal
acbitu
vnū id
natura
culis v
tiag̃ ci
tura. i.
s̃ alter
thicif
Q̃din
dei m
mus.
extern
suscip
oēz tu

depen
alia. ne
nia sur
i. Tun
cit. M
depcab
sitio di
nec sus
menidi
no: dic
substa
et cor
Boeci
titos.
de ho
firmā

Liber III Prosa XII

U. et hec oia explicabas nullis rōib⁹ sumptis extrinsec⁹. i. nō accipiēdo p^{ri}ncipia extrinseca. s. insitis. i. intrinsecis. i. p^{ri}ncipijs et cōueniētib⁹ p^{ro}batōib⁹ rei de q̄ agebat altero assūpto. trahēte fidē. i. certitudinē ex altero Nota laborint⁹ dicebat dom⁹ dedalt. quā cū aliq⁹ intēdebat intrare exit⁹ m^uit⁹ et exēdo strauit. et cōsueuit depingi circularib⁹ p^{ro}tractōib⁹. et trāsumi-

lum dabas. Rursus ipam boni formā dei ac b^en^edictudinis loq^ubaris esse subam. Ip^{er}met⁹ vnū idipm esse bonū dicebas qd̄ ab oī rez natura peteret. Bēū q̄z bōitatis gubernaculis vniuersitatē regere disputabas: volētiāq⁹ cūcta parere illi. Nec vllā mali eē natura. Atq⁹ hec nullis extrinsecus sumptis s. altero ex altero fidē trahēte insitis domesticisq⁹ p^{ro}batōib⁹ explicabas. ¶ Tuz illa Minime inq^uit ludim⁹: remq⁹ oim maximā dei munere quē dudū deprecabamur exegimus. Ea est eim diuine forma sube: vt neq⁹ i externa dilabatur: nec i se extremū aliq⁹ ipsa suscipiat. sed sicut de ea ¶ Permenides ait: oēs tu circulo adduc⁹ spōte mltitudinē: id

tur hic ad de signandū circularōes et reuolutōes rationū. Nota q^{uod} circūolutio rōnū quibus p^{ro}biavsa est non est sic circularis q^{uod} vna et eadē p^{ro}positio sit p^{ri}ncipium et cōclusio respectu eiusdē. q^{uod} sic nō contingit demōstrare circulo. vt patet p^{ro} posteriorū. sed dicis conexio circularis q^{uod} ratio nes ex inuicē

dependēt: ita q^{uod} p^{ro}positio cōclusa in vna sit p^{ri}ncipiū alteri cōclusionis in alia. nec p^{ro}pter istas diuersas cōclusiones est aliqua diuersitas in deo. s. omnia sunt idem simpliciter.

¶ Tum illa. minime inquit. hic p^{ro}bia respondit Boetio ad questionē: et dicitur. Minime ludim⁹: s. nos exegim⁹. i. perfecim⁹ munere dei: quem dudū deprecabamur rem maximā omnū rerum. Ea enī. i. talis est forma. i. dispositio diuine substantie: vt neq⁹ in externa. i. in exteriora. dilabatur. i. cadat. nec suscipiat aliquid externū. i. extrinsecū in se. qd̄ p^{ro}bat auctoritate ¶ Permenidis. quam primo ponit in greco: deinde sensum eius subiūgit in latino: dicens. Sed sicut ¶ Permenides ait de ea. s. substantia diuina. q^{uod} diuina substantia rerū orbem mobilē rotat. i. mutat. res circulariōe generationis et corruptiōis: et mutādo res ipa non mutatur: sed se imobiles cōseruat. ¶ Boetius: si nos agitaui⁹. i. cognoui⁹ rōes. nō extra. i. nō ab extrinseco. petitos. i. sūptas: s. collocatas itra rei ambitū: quā rez tractabam⁹. nūc ē q^{uod} de hoc admirare. i. admireris. cū. i. ex q^{uod} tu didiceris platone sanctiēte. i. cōfirmāte finēs oportere esse cognatos. i. p^{ro}prios pueniētes reb⁹. de quib⁹

supple rebus loquuntur. Nota qd sermões accipiēdi sunt fm mām subie-
ctā. qz certitudo nō est simplr querēda rōnib⁹: ex p Ethic. vbi dī qd discipuli
nati est tñ inq̄rere certitudinē fm vnūq̄qz gen⁹ q̄tū natura rei patit. Et
igit de⁹ sic regat oīa p̄ter hoc qd cōmūscat cū eis: ex li. de causis. sermões
de diuīa substantia accipiēdi sint fm intranea diuīe sube: r nō fm extranea
cū non cōmū-
scent cū eis.

Elīx q
potu-
it boni fontē
visere. Istō
est. xij. metrū
vltimū hu-
ius tertij: qd
dī gliconicū
ab inuētoze:
corambicuz
a pede p̄do-
mināte. Pri-
mo em̄ poni-
tur sp̄s deus
dicēdo **Felix**
Secūdo cortā-
b⁹: dicēdo. q
potuit. Ter-
tio pirriche⁹
vel troche⁹.

est rerū orbē mobilē rotat: cum se imobilē
ip̄a cōseruat. **Q**u si rōes qz non extra peti-
tas: s intra rei quā tractabam⁹ ambitū col-
locatas agitauimus: nihil est qd admirare
cuz platone sanctiēte didiceris: cognatos
de qb⁹ loquuntur reb⁹ oportere eē fmōes.

Metrū duodecimū libri tertij.

f. Elīx qui potuit boni.

Fontem visere lucidum.

Felix qui potuit grauis

Terre soluere vincula.

Quondam funera cōiugis.

Elates thraijcius gemens.

In quo metro postq̄ p̄bia ofidit que sit vera b̄tudo r vbi sit sita: hortat⁹
nūc ad pseuerandū in p̄tēplatōe illius b̄titudinis. Et p̄mo ponit illū eē fe-
licez q̄ relictis terrenis vacat diuīe p̄tēplatōi. Secūdo ostēdit qd hui⁹ cō-
tēplatōez impedit. Tertio illud ip̄edimētū vitare docet. Secūda ibi. **Quō-**
dam. Tertia ibi. **Tos** hec fabula. **P**rimo dicit. **Felix** sup. est: q̄ potuit vi-
sere. i. desiderāte videre. lucidū fontē boni. i. deū q̄ est fons oīs boni. r fe-
lix ē qui potuit soluere vincula. i. affectiōes grauis terre. i. terrenoz q̄ sua
grauitate: trahūt hōiem deorsum. **N**otandū qd **felix** est q̄ speculat⁹ fontē
boni: r qui cōtemnit delectatōes terrenas. **E**ū in li. de pomō r morte **Ari-**
sto. scribit. **B**eata est aīa q̄ nō est infecta prauis opib⁹ hui⁹ mūdi: r intelle-
xit suū creatorē: ip̄a est que reuertet⁹ in locū suū in delicijs magnis. ve aūt
aīe q̄ nō hz posse redeūdi a p̄tiam suā. **T**urpia em̄ opa r delectatōes corpa-
les impediūt assensū eius sursum.

Quondā funera cōiugis vates. **H**ic ofidit qd ip̄ediat p̄tēplatōez diuīo-
ruz q̄ ē affect⁹ t̄renoz: qd declarat p̄ qndā fabulā: q̄ talis ē. **O**rphe⁹ fili⁹ ca-
liope fuit cytharista. q̄ tāta dulcedine cythare resonabat qd nō tñ hōies: s
etiā bruta allexit. r tantū ea demulsi q̄ impet⁹ suos nāles dimittebant
siluas currē: flumina stare fecit. hic habuit vxorē dictā euridicē. quā cū pa-
stor ariste⁹ adamare veller: ip̄a fugiēs p̄ p̄ta calcato qdā serpēte interiit. et

Liber III Oetrū XII

ad inferos descendit. quaz orphe⁹ volēs ab inferis reducere deos supnos
sua cythara placare cepit. s. cū nō p̄iceret ad infernū descēdit: et intā de
os infernales delinuit q̄ cōcessa ē ei vxor: tali cōditōe anteq̄ exiret infer
nū nō flecteret retro aspectū vxorē respiciēdo. cū aut̄ itā p̄e exiisset orphe
us amore allect⁹ retrosperit: et sic vxorez p̄didit. Circa istā fabulam sic p̄ce

Postq̄ flebilibus modis.
Siluas currere mobiles.
Amnes stare coegerat.
Inunxitq̄ intrepidum latus.
Seuis cerua leonibus.
Nec visum timuit lepus.
Jam cantu placitum canem.
Cum flagrantior intima.
Feruor pectoris vzeret.
Nec qui cuncta subegerant.
Mulcerent dominū modi.
Immites superos querens.
Infernas adiit domos.
Illic blanda sonantibus.

dit. Primo
ōndit quō or
phe⁹ ad infe
ros descēdēs
p̄ vxore roga
uit. Secūdo
quō monstra
inferni pla
cauit. Ter
tio ōndit q̄
mō vxor et cō
cessa fuit eā
perdidit. Se
cūda ibi. stu
pet. Tercia
ibi. Tandēz
Dicit primo
Gates thral
ci⁹. i. orphe⁹
de thraicia p
uincia orlun
dus. dicit⁹ va
tes. i. sapiēs

a multis. ille q̄ndā gemēs. i. deplorās. funera. i. mortē cōiugis. postq̄ coe
gerat amnes. i. fluuios stare: siluas currere. mobiles post ipm flebilib⁹ mo
dis. i. modularōib⁹ cythare. q̄s flēdo formauit. et postq̄ cerua iūxit intrep
dū lat⁹ seuis leonib⁹. qz cerua icēdebat seq̄ndo modularōez orphei. nec le
pus timuit canē visū itā placidū. i. placatū. cātū. i. sono cythare. qz lep⁹ et ca
nis sil⁹ seq̄bant⁹ ipm. Cū aut̄ feruor. i. amor. flagrantior. i. ardētior. vzeret in
tima. i. interiora pectoris orphei. et cū modi. i. modularōes. q̄ cūcta subege
rant. i. subleccrāt. non mulcerēt. i. nō placarēt. dñm. i. orpheū. ipe q̄rens su
pos. i. deos imites. qz placari nō poterat: adiit domos infernas. i. inferna
les. illic tēperās blāda carmīa sonātib⁹ cordib⁹. ipe deflet. i. flebiliter decan
tat i cythara q̄cqd̄ hauserat ex p̄cipuis fontib⁹ m̄ris. s. de caliope. et ipe de
flet quod luctus impotēs qui facit hominem impotentē: sibi dabat. i. con
cessit. et deflet illud quod dabat sibi amor geminās luctum: quomodo com
mouēs trenera. i. inferna. et rogat dños vmbraz. i. infernales. dulci p̄ce ve
niā. i. relaxatōem sue vxoris. Nota s̄m Aristo. ij. Metha. et cōmēratorez
lij. celi et mūdi. nō oēs accipiūt x̄itatē p̄ eūdē modū: tū p̄p̄ diuersā p̄suetu
dinē: tū p̄p̄ diuersā nāz: tū p̄p̄ paucitatē instructōis i logica. Et q̄dā reci
plūt veritatē p̄ modū demonstratōis: q̄dā p̄ modū autoritatū: q̄dā p̄ modū

fabular. Et ergo pbia talib? satisfaciatur: aliqui demonstratib? aliqui auto-
tatib? uti: aliqui fabulas interserit: sicut i pposito. Notadu q orphe? dē
vates qz carinia pposuit. dē aut vates a vi mētis: vel a video. Notaduz
qz trenera dicunt qñ lamētabilia: a tren? ni. qd ē lamētatio. Et trenar? in
singlari ē nomē cuiusdā mōtis i q dē eē via ad infernū. In plurali trenera

significat lo-
ca infernalīa
sic dicit hug.
Cōter autēz
iuenit h no-
men scriptuz
sine. r. i pma
syllaba: dē te-
nera vel tene-
rus: sic in do-
ctrinali: tene-
rus infern?
tñ hug. scri-
bit tñ per. r.
vt trener? et
trenera. An-
de forsan ex
vino scripto
raz qñqz sub
trahit. r.

¶ Stupet l.
geminus ne

uo. hic ostendit quō orphe? mōstra inferni placavit: dicens. Janitor inferni q
dē cerber? qñ vorator carniū: ille tergemīn? .i. hñs tria capita canina. ca-
pit? fuit nouo carnie. i. melodia pñs iaudita. et stupet. i. admirat. Tūc ostē-
dit quō alia mōstra placauerit: dicens qz tres furie infernales: thesiphone:
alecto: megera q sunt vltices scelerū: inferētes metū pctōrib? .iste lachry-
mabant ppe dulcedinē cythare. An dicit. dee. i. furie tres vltices sceleruz
.i. pctōz. q dee agitat. i. verāt. fontes. i. pctōzes. metu. i. timore. iste iam me-
ste madēt. i. fluūt lachrymis. Tūc tūgit remissionē pene qñdā i inferno. et
pñs. Abi sciēdū qz irion voluit pēbere cū iunone. cū aut iuno inēponēt
nubē: irion pēcit semē i nubē ex q nati sūt cētauri. ipe aut adiudicat? iher-
no pñuevoluit? i rota: qz rota stetit orpheo modulāre. An dicit. Helox rota
nō pēpitat. i. nō deiecit. caput irionū. i. iriōis sup. orpheo canēte. Tūc tan-
git remissionē pene tātalī. Abi sciēdū qz tātal? dē lacerasse pñiū filiū: dās
eū dijs ad comedēdū: p q dānar? fuit. Dē aut i inferno hñe aquā vsqz ad mē-
tū et pēma pēdētia an os: et tñ deficē siti et fame. cuz em vult sumē aquā vel
pomū fugiūt ab ieo. iste tātal? sprenit flumīa orpheo canēte. An dicit. tāta-
lus pñt. i. osup? .i. lōga. i. mag? siti: sprenit flumīa. Tūc ostendit remissionē
pene tici. An sciēdū qz tici? voluit pēbere cū lacona mīe appollinis: quē
appollo iherfecit et i infernū relegauit. cui? secur vultur deuorat. orpheo aut

canēte eni
i. modula-
re. Tandē
cū pñdū
ait. nos vi-

Non
Gelo
Et lo
Sper
Gulo
Non
Le
Um
Bo
Em
Se
Ma
Ab
Qu
Ad
Ho
O
E
E
Q

ris n
ros a
lar: z
ro c
sepi
Id
am
Te
vita

Liber III Oetrū XII

canēte vultur cessante laniare iecur ei⁹. Tū dicit. dū vultur ē satur modis
 .i. modulatoib⁹ orphei: nō trahit. i. nō laniavit iecur ticij.
 ¶ Tandē vicimur arbit. Hic ostēdit quō orphea vxor sua pcessa fuit: ⁊ quō
 eā pdidit dicēs. Tandē arbit. i. iudex vmbraz. iste miserās. i. miserāz hūis
 ait. nos vicimur donam⁹. i. restituam⁹ viro. f. orphea. comitē piugē emptā

Non ixionium caput
 Velox precipitat rota.
 Et longa siti perditus
 Spernit flumina tantalus.
 Vultur dum satur est modis
 Non trahit ticij iecur.
 Tandem vincimur arbiter
 Vmbrazum miserans ait.
 Bonamus comitem viro
 Emptam carmine cōiugem.
 Sed lex dona coerceat.
 Medum tartara liquerit
 Phas est lumina flectere.
 Quis legem det amantibus.
 Maior lex amor est sibi.
 Heu noctis prope terminos.
 Orpheos erudicē suam
 Elidit. perdidit. occidit.
 Clos hec fabula respicit
 Quicumq; in superum diem.

.i. cōparā car
 mine suo. f.
 lex. i. p. dūto.
 coerceat: ista
 dōa: ne phas
 sit sibi dedu/
 cti vxorē fle
 ctē luia. i. o/
 culos respici
 endo vxorē
 dū liqrit. i. re
 liqrit tartara
 Et tūc excla/
 mat: dicens.
 Quis det. i.
 iponit: legē
 amantib⁹. q.
 di. amor non
 debet coerce
 ri lege. quia
 amor maior
 lex est sibi. i.
 amor maior
 ē lege. Et h.
 dit. Heu ppe
 tūctos noctē
 .i. inferni. or
 phe⁹ erudicē
 vxorē suā vi/
 dit: respicien
 do a tergo eā
 pdidit ab iſe

ris nō deducēdo: occidit i inferno eā relinqndo. Rotādū q; apud infe/
 ros arbit. i. iudex vmbraz dī adamāt⁹: q; cogit aīas ad fatēdū pcrā cōmū/
 sa: ⁊ vnticūq; sūm merita sua penā distribuit. iste adamāt⁹ dixit: donem⁹ vi/
 ro cōiugē. Rotādū q; amor nō pōt lege coerceri. Hā ex incēso amore hō
 sepi⁹ trāsgredit legē. ⁊ amor fortior ē ad aliqd implēdū q; lex ad coercēdū
 Ideo dicit. q; legē dat amātib⁹: maior lex est sibi. q. di. ppter quid lex dat
 amātib⁹: cū p se dura lex sit amare.
 ¶ Hos h fabula respicē. Hic phia applicādo fabulā ad ppositū: hortat nos
 vitare impedimētū pteplatiōis sūmi boni. Et dīc. O boīes q; cūq; queritis

.i. vultis. ducere mentē. i. mētis p̄tēplatoēz. in superū dīc. i. in supnā claritatē. hec fabula iā dicta respicit vos. qz ad vīam informatōēz inducta. Itā q̄ vīct⁹ affectu terrenoz flexerit lumina. i. oculos rōis ⁊ intellect⁹. in tartareum spec⁹. i. in terrena: q̄ ducūt ad terrenaz pfunditatē. Quicquid precipuū. i. bonū. trahit. s. laborādo: illud p̄dit dū vidit inferos. i. dū intēdit terrenis ⁊ tpalibus q̄ sunt infima.

Nota q̄ cōcupiscentia ⁊ affect⁹ terrenoz impedit p̄tēplatoēz sūmi boni. An Boetius i tractatu de summo bono dicit. Inordinata cōcupiscentia mltos impedit a sūmo bono. q̄ dā est pigritia seq̄ videtur. q̄ dā est delectatiōes sensuales. q̄ dā est desidia auri ⁊ ar-

gētī. exceptis paucis viris honorādis p̄his q̄ p̄tēnūt sensus desideria: ⁊ se quātur desideria intellect⁹. Et p̄pe finē eiusdē tractatus dicit. P̄his maxime delectat in p̄mo p̄ncipio i p̄tēplatoē sue bonitatis. Et hec sola est recta delectatio. hec est vita p̄hoz sine qua nemo vivit vita recta. Et subdit. P̄hm aut voco oēm hoīez viventē ordine nature tendēs i alta: ⁊ finiēns vīā acq̄rit vltimū finē ⁊ optimū vite hūane: qui est deus gloriofus benedictus in secula seculoz.

Et cū p̄bia dignitate vult⁹. Hic incipit quart⁹ liber de cōsolatiōe p̄bie. cui⁹ hec ē p̄sa p̄ma. In q̄ libro p̄bia assignat causas q̄re mala cōcedant in regno dei: cū oīm rex rector bon⁹ existat. s. de⁹. et p̄bat bonos sp̄e potētes: ⁊ malos impotētes. Et sicut vītia nūq̄ sunt sine pena: ita virtutes nunq̄ sunt sine p̄mio. P̄bat etiā q̄ oīs fortuna tā p̄sua q̄ aduersa bonis ē ad p̄fectū: malis aut ad iteritū. Et iā p̄bat q̄ oīa q̄ sūt a deo recte sūt. ⁊ alia plura sicut patebit. Et dinidit ille liber i xiiij. p̄tes. qz seprē sunt p̄se ⁊ seprē metra hui⁹ q̄rti: de q̄b⁹ patebit i p̄cessu. P̄dum⁹ q̄ ostendit Boetius quōd intētoēz p̄bie adhuc parātis plura dicē in eū put. pponēdo cās sui doloris. Secūdo p̄bia p̄mittit sibi p̄fectā curam. Tercio dat modū curādi ip̄m. Secūdo ibi. Tū illa ⁊ esset. Tertia ibi. Et qm̄. Et q̄rto

p̄sequit in
quō interr
Secūdo ibi.
p̄dicta. s. v
ueretia. v

diuina
Eag
ta: nō
sti. S
meroz
vel esset
p̄tere
tiōe
adiu
tia: v

Q̄ p̄ui
fimo. s. u
rit. s. u
i. aliq̄
dicta. et
sup. qu
no. hec
tas ē h
sui bon
tatē q̄
nes p̄h
set q̄d
intēde
ti⁹ vel
intētoē
īp̄a cla
clarita
libaz t
de po
ptoz
p̄bia
q̄ Se
causa
esse m

Liber IIII

Prosa I

psequit' intertōem: ipm curādo in sequētī pfa: bi. Tū ego. Primo ostēdit
quōd interruptit intertōez phie volentis pla lo q. Scdo pbat cās sui doloris.
Scda ibi. Sz eaīpa est. Primo dicit. Tū phia cecinisset. i. decāstāz. bec. f.
pdicta. fuata lenit. i. delectabilis. r suauiter. i. dulcis. fuata dignitate. i. re
uerētia. vult. f. sui. r grauitate oris. i. fimonis sup. sui. Tū. i. post hoc. ego

diuina: tuz tuis ratiōibus iuicta patuerūt.
Eaqz mihi: r si ob iniurie dolore nup obli
ta: nō tamen ante hac p̄sus ignorata dixi
sti. Sz ea ipa est vel maxima nostri causa
meroris. q cum rerū bonus rector existat:
vel esse omīno mala possint: vel impunita
ptereant. Q' solū quāta dignū sit admira
tiōe pfecto cōsidera. At huic aliud maius
adiungit. Nam imperāte florēteqz nequi
tia: virtus nō solum p̄mijs caret: verūetiā

Q' puia. i. pambula. veri lumis. i. perfecte cognitōis. f. illa q tua ozo. i. tu?
fmo. fudit. i. locut' ē. hucusqz. i. ad istū libz qrtū. patuerūt. i. manifesta fue
rūt. iuicta. i. insolubilia. tuz. i. aliqñ. diuina specularōe. i. scā p̄tēplatōe. tuz
. i. aliqñ. sui. f. ipius. tū. i. aliqñ. tuis rōib'. i. demonstratōib'. Et ea. i. illa p̄
dicta. etsi p̄ quis. oblita mihi nup. i. aliqñ de mīatiōem ob dolorē iniurie
sup. quā p̄fessus suz a Theoderico rege gothoz. non tū dixisti p̄sus. i. oī
no. bec. f. p̄dicta. ignorata. i. ignota. ante hac. i. hucusqz. Nota q digni
tas ē honesta r impiosa auctoritas. Dicis aut phia hīe dignitatē vult' p̄pē
sui honestatē. qz fin Tullii sola sapia ē q meret honores: r p̄pē sui auctori
tatē q digna ē imitātōe. Etia phia dī eē grauis oze. i. stabili fmoē. qz fmo
nes philosophici firmitate rōnū insunt stabilitati. Nota cū phia ofidif
set qd sit finū bonū r in q stū sit: r fecisset exhortatōez ad illud querēdū:
intēdebat oīdere modū q ad illd puenit. s anqz expleret illā itētōez Boe
ti' velut auid' ad sciēdū qdā qz ignorātia detinebat ipz i merore: inērupit
intētōez phie volētis pla dicere. Nota q phia dī puia veri lumis. quia
ipa clarificat aīam: r trahit eā ab obscuritate ignorātie ad lucē sapie et ad
claritatē itellect': ex lib. de pmo Aristo. Vel iō dī puia veri lumis: qz per
ipaz tāqz p viā hō puenit ad cognitōez veri lumis: qd ē de'. qz scribit i li.
de pmo. q p phiam hō cognoscit suū creatorē q de nihilo fecit oīa: q ē īce
ptoz oīm inceptor: r oīm pncipioz pncipiū. Et ibidē scribit. Oportuit vt
phia mitteret ad instruēdū ignorātes: r eos q nō cōgnerūt suū creatorē.
¶ Sed eaīpa est. Hic Boeti' pponit cās sui meroris: dicēs. Sed eaīpa est
causa nri meroris: r maxima causa. q cū rector rerū. f. de' bon' existat: vel
esse mala oīno possunt: vel p̄tereāt impunita. qd saltē si nullū aliud intōue

f. Boet. nō
dum. i. nō ad
huc. oblitus
. i. inmemor
penitus. i. oī
no. insiti me
roris. i. irrū
seci doloris.
Ego boe. ab
rupi. i. iterru
pi. intētōem
. i. p̄positū
phia parātis
. i. intēdētis:
dicere adhuc
aliqd. Et in
quaz. i. dixi.

niens sequeret. cōsidera quāta sit dignū admiratōe. at p sed. hūc adūgē
.i. addit. aliud maius sup. admirādū. Itā p qā. impante. i. p̄cipiente. 7 flo
rēte. i. vīgēte neq̄tia. i. neq̄tiosis hoīb⁹. virt⁹. i. hō virtuosus. nō solū. i. nō
tū caret p̄uijs: verū etiā ip̄a virt⁹ subiecta. i. subdita. calcas pedib⁹. i. po
tētis. sceleratoz. i. maloz. 7 ip̄a virt⁹ luit. i. patit. supplicia. i. penas. in lo
cum facinoz

.i. vitiōsoz
loco: q. i. p̄di
cta. fieri. i. p̄
mitti. i. reg. i.
i mūdo. scē
tis oīa. s. dei
7 potēt oīa.
s. volētis. i. i
cēdētis. tan
tūmō bōa. ne
mo satis vel
admirari nec
cōqueri p̄t. i.
q̄mōiā face
re. Nota
q̄ mala sūt i

mūdo: patz. qz rō sp̄ deſcat ad bonū. Cū ergo mali nō regant^r iudicio recte
rōis: s. vincant^r passiōib⁹ ire 7 cōcupiscentiē: ideo deficiūt a bono. Itē in
pabūdantia 7 defect⁹ sunt de genere maloz: cū virt⁹ cōsistat in medio. Cū
igit^r in plurib⁹ sit supabūdantia 7 defect⁹: patet q̄ mala sūt in mūdo. Cū
aut oīa dependeat a deo celū 7 tota natura. 7 deus essentia sit bon⁹: mi
rabile est quō mala esse p̄nt: vel saltē p̄maneāt impunita. Nota q̄ qz bo
ni attingūt finē oīm rerū. s. summū bonū: ideo sunt potētes. Mali aut qā
hoc ip̄m attingere nō possunt: sunt impotētes. Et qz Boet⁹ in p̄mo lib⁹:
secta p̄sa: dixit se ignorare quā sit finis oīm rerū. ideo putabat bonos es
se impotētes. malos aut potētes. et de hoc Boet⁹ admira^r: vt patz in lra.
et ista est vna causa sui doloris.

¶ Cum illa. 7 esset inq̄. Hic p̄tā p̄mittit Boetio p̄fectā curā q̄ cōsistit i p
tractōe hui⁹ materie: dicēs. ¶ Boet⁹. 7 esset infiniti stuporis. i. admiratio
nis. 7 esset horribil⁹ oīb⁹ mōstris. i. deformitatib⁹. si in dispositissima. i.
in ordinatissima domo. s. in mūdo. tāti p̄iifamilias. s. dei. si ibi colerent^r. i.
honorēt. vilia vasa. i. mali hoīes. 7 si p̄ciosā vasa. i. boni hoīes sordescē
rent. i. vileſcerēt: sicut tu estimas. Sz nō est ita. Itā si ea q̄ pauloante p̄clu
sa sunt seruānt incōuulsa. i. integra in sui veritate: tu autore. i. doctore ip̄o
deo de cui⁹ regno nūc loq̄mur: cognosces sp̄ bonos eē potētes: malos nō
impotētes. nec vñq̄ vitia esse sine pena: nec sine p̄mio esse virtutes. et co
gnosces bonis sp̄ cōtingere felicia: 7 malis infortunata. et cognosces mul
ta id gen⁹. i. hui⁹ generis: q̄ corroborent te firma soliditate. s. cōtra aduer
sitatē fortune: querelis tuis sopitis. i. remotis. Notādū sicut postea pa
tebit oīa que sūt recte: a deo sunt, Cum igit^r ordo iusticie requirit vilia

paucis virtutibus
ut sic puer
Et qui ve
nia dū. f.
docente. oī

clusa su
nūc reg
per qu
ro abie
sine pe
tutes.
tunat
sopiti
horre
tudine
etiam
que p
bi que
nas ex
lere p
sosp
is et

8

Qua

eus et sc
nari: li
erigitu

pede p
uentor
per qu

Liber IIII Metru I

panis: virtutes remunerari. si mali manerēt impuniti: et boni irreminera-
ti: et sic peruersus eēt ordo i bono dei. si iudo: qđ ē horribil' oib' mōstris.
¶ Et qđ vere formā. libic phia dat modū curādi ipm Boetii: dicēs. Quo
nā dūi. f. in tertio libro: vidisti formaz vere beatitudinis me mōstrāte. i.
docente. oibus decursis. i. p̄transitis que puto necessariū p̄mittere: often-
dam tibi viā

clusa sunt: incōuulsa seruantur ipō de cui⁹
nūc regno loq̃mur autore: cognosces sem-
per quidē potentes bonos esse: malos ve-
ro abiectos semper atq; imbecilles. Nec
sine pena vnq̃ esse vitia: nec sine p̃mio vir-
tutes. Bonis felicia: malis semper infor-
tumata contingere. Multaq; id genus que
sopitis querelis firma te soliditate corro-
borent. Et quoniam vere formam beati-
tudinis me duduz monstrante vidisti: quo
etiam sita sit agnouisti: decursis omnibus
que p̃termittere necessarium puto: viam ti-
bi que te domuz reuehat ostendam. Pen-
nas etiam tue menti quib⁹ se in altum tol-
lere possit affigam. vt p̃turbatiōe depulsa
sospes ī patriā meo ductu: mea semita me-
is etiā vehiculis reuertaris.

Metrum primum quarti libri.

¶ Sicut enim pene volucres mihi.

Que celsa cōscendant poli.

Quas sibi cum velocem induit.

tus et sapientia. Sicut enim auis volando in altum deducit auxilio pen-
nari: sic mens humana speculatione rationis et intellectus: virtute et sapientia
erigitur in contemplationem summi boni.

Ant eteniz penne. Istud est primuz metrum huius quarti. cui? pri-
mus versus dicitur metrum alemanicum ab inventore: dactylicum a
pede p̄dominante. Secundus versus dicitur metrum archiloycum ab in-
ventore: iambicum a pede p̄dominante. In quo metro phia ostendit viā
per quā pervenit ad cognitiōem summi boni. ⁊ est per cōsideratōez creaty

duntaxi. duntaxi
 dam tibi viā
 que te reue-
 bat. i. redu-
 cat domuz. i.
 ad cognitio-
 nem vere be-
 atitudinis. r.
 ego affgā. i.
 apponaz tue
 menti pēnas
 i. rationes:
 quibus mēs
 possit fe tol-
 lere in altum
 vi depulsa p
 turbatoe cō-
 tingente tibi
 ex affectu bo-
 norū tempo-
 raliū: reuer-
 taris fospes
 in pīaz meo
 ductu. mea fe-
 mita. meivse
 ta per pēnas
 q̄s pbia pro-
 mittit affige-
 re mēti Bo-
 etij: Intelligi-
 tur speculatio
 rationis r in
 tellect⁹: vñ

rarū: que gradatim sunt trāscendēde quousq; iueniat aliqd qd p̄mineat
oī creature. ⁊ istā viā tradit sub similitudine auis volātis. Primo q̄ tradit vi
am q̄ mens pueniat ad cognitōez sūmi boni. Scdo oīdit qd mens iudica
bit cū illic puenit. Scda ibi. Huc te. Primo dicit. Duri q̄ affigā pennas
mēti tue. sunt etem mibi pēne volucres. i. veloces. i. vire? ⁊ sapia. q̄ cōscen
dant. i. pene

trāt. i. celsa. i.
alta poli. q̄si
pennas. cum
mēs velox si
bi iduit. i. as
sumit. ipa pe
rosa. i. odio
hīs. ēras de
spicit eas: q̄
rendo vlti
us creatorē
et mēs supat
globū. i. spe
ricū corp⁹. i.
mensi aeris:
cōscendo q̄
vltra aerē est
creator. Hu
bes videt p⁹
tergū. q̄a vl
tra nubes q̄
rit cognitōez
sūmi boni. et
trāscēdit ver
ticē. i. sūmita
tē ignis. qui
ignis calet a
gill. i. veloci
motu. etheri

.i. celi. ⁊ vltierius pcedit mens iuestigando: donec surgat. i. eleuetur. in do
mos astriferas. i. in orbem planetarū. ⁊ cōiungat vias suas pbebo. i. soli: i
uestigando q̄ sol nō est deus. donec comitef iter gelidi senis. i. saturni qui
supra solem. mens inquā existēs miles corusci syderis. i. dei: qui est splen
didū sydus. et vltier⁹ ascendit supra orbem planetarū: donec recurat. i. p
trāseat circulū atri. i. celū stellatū. quo. i. astro. pingitur. i. ornatuor nox mi
cans. quia nox stellis exhaustū firmamenti illuminat. vbi. i. postq̄ satis fu
erit exhaustū. i. speculatōe euacuātū q̄ nulla stellaz est deus. mens vltier⁹
trāscēdit donec relinqt extimū polū. i. vltimū celū. et p̄mat dorsa velocis
etheris. i. firmamētū. i. p̄pos. i. potēs. reuerēdi lumis. i. dei. hic sup vltimū
polū dñs regūz tenet sceptrū. i. ignū. ⁊ tpat. i. moderaf. habenas. i. regimā

Terras perosa despicit.

Aeris imensi superat globum.

Nubesq; post tergum videt.

Quiq; motu agili calet etheris.

Transcendit ignis verticem.

Donec in astriferas surgat domos.

Pheboq; cōiungat vias.

Aut comitetur iter gelidi senis.

Miles corusci syderis.

Cel quocūq; micans nox pingitur.

Recurrat atri circum.

Atq; vbi iam exhaustū fuerit satis.

Polum relinquat extimū.

Dorsaq; velocis premat etheris.

Compos verendi luminis.

Hic regum sceptrum domin⁹ tenet.

Orbisq; habenas temperat.

Et volucrem currum stabilis regit.

Rerum coruscus arbiter.

orbis ⁊ ma
corpoꝝ cel
tan dū q̄ d
q̄ltas ign
uatiua lac

Huc
Quā n
Hec d
Hinc
Q̄ si t
Noct
Quo
Cern

tu mo

fit gelidu
nex. q̄ m
ri tempo
q̄ huc
ras ⁊ p
uertētē
dices. A
mibi p̄
platōe t
i cognit
i. videb
coruoz
nentē p
nā a de
deturp
tunt x
li trad

dicem

tar. in do
p. i. soli: f
urni qui
st splen
rrat. i. p
r normi
satis fu
s vltim⁹
avelocis
p vltimū
regimie

los homines potētes: bonos & impotētes putabat. Itē qz ignorabat qui
bus gubernaculis mūdus regat. Fortuitarū vices estimabat fluitare sine
rectore. Quia & pbia iaz oñdit q̄s sit finis rerū a q̄b⁹ gubernaculis mun
dus regat: nūc pbia vult adhibere Boetio pfectam curā: remouēdo dolo
res in quos Boetius incidit ex ignorātia pmissarū. Et pmo pbia hoc petit. z
pbia scdo il-

lud psequitur:
ibi. Primū
igitur. Dicit
pmo. Tū igitur.
f. finito
p̄mone p̄bie:
ego Boet. i.
quā. pape est
iteriectio ad
mirantis. B
pbia: tu ma
gna promit
tis: nec dubi
to quin pos
sis efficere. i.
ad effectū p
ducē: tu mo
do ne more
ris. i. non p

trahas me quē excitaueris. f. ad audiendū. Notandū qz sapiēs nihil p
mittit qd adimplere nō possit. qz opus sapiētis est non mentiri. Ergo dicit
Boetius p̄bie. Sicut magna p̄mittis: nō dubito qn efficere possis.

¶ Primū igitur inq̄r. Hic pbia psequitur intētū. z pmo pbat bonos sp eē potē
tes z malos impotētes. cui⁹ oppositū putabat Boetius. Et tangit pmo mo
dū p quē vult hoc oñdere. Scdo oñdit z pbat intētū suū rōnib⁹: ibi. Duo
sunt. P̄rio dicit. B Boet: p̄mū licebit vt agnoscas bonis sp adesse potē
tiā: z malos eē desertos. i. p̄uatos cunctis virib⁹. qz alter. f. bonis sp ad
esse potentiā demonstrat ex altero. f. ex hoc qz mali sunt virib⁹ deserti. Et hu
tus cām subdit: dicēs. Mā cū bonū z malū sint p̄ria: si bonū eē potēs cōsti
terit: liquet. i. manifestū fuerit. imbecillitas. i. impotētia mali. et si fragili
tas clarescat mali: firmitas boni nota est. Sed vt p̄ sicut. abundantiōr sit si
des n̄re inie: alē utro calle. i. vtrāqz via pcedā cōfirmans pposita. nūc hinc
scz ex infirmitate boni: nūc inde ex fragilitate mali. Notādū qz pbia di
ctū suū: qz si boni sunt potētes mali sunt impotētes: fundat sup cōsiderati
onē topicā. si ppositū in pposito z oppositū in opposito. vt si sanitas est bo
na: egritudo ē mala. dicit qz velit pcedere vtrāqz via ex potētia bonorū p̄bā
do impotētiā malorū. z ex ipotētia malorū potētiā bonorū. qz si tñ vnū isto
rum p̄bare z ex hoc reliquū pcluderet p locū a p̄rijs esset argumētū verissi
mū z nō necessariū. z iō vtrāqz p̄tē vult p̄bare z ex vtroqz reliquū pcludē.
¶ Duo sunt quib⁹ ois. Hic pbia pbat intētū rōnib⁹. Secdo excludit q̄s

dam tubita
ie platonis
los impotē
nes rātone
da tbi. Bu

qd exp
tate: me
At si p
Quo si
minim
rit def
P̄r
ri pot
luerit
bis. I
test in
becill

applicari.
qz null⁹ a
ex q̄ seq̄
dubitare
en⁹. P̄
effecisse
dicit. B
qd d̄scz
becillis.
nullus a
vel ledit
tur facer
cendū qz
eo qui ca
vel ad i
vel p̄d
aliquis
ctus fa
em cog
ita resp
p̄s sem

Liber III Prosa II

dam tubitatem: ibi. Sed pnt. Tercio cōfirmat pncipale intentū auctoritate platonis: ibi. Ex quib' oib'. Primo pbat bonos sp eē potētes: et malos impotētes duabus rōnib'. Secūdo ad idem ostendū coaceruat breues ratōnes: ibi. Sed quoniam te. Prima in duo fm duas ratōes. Secūda ibi. Rursus inquit. Primo pmitit duo necessaria ad pma rōem. Secūdo ex his ar-

guit: ibi. oēs igit' homines. Primo premitit vnum necessarium. Secūdo aliud. ibi. Meministi ne. Prio dic. Duo sūt pncipia quibus cōstat. i. pmanet. oīs effect' huma- noꝝ actiū. s. volūtas et potestas. quoz si alterz desit nihil ē. quod queat effect'

qđ explicari queat. Deficiente etenim voluntate: ne aggredit' quidē quisq' qđ nō vult. At si potestas absit: voluntas frustra fit. Quo fit vt si quē videas velle adipisci qđ minime adipiscat': huic obtinēdi qđ voluerit defuisse valētia dubitare nō possis. B. Perspicuū est inquā: nec vllō modo negari potest. P. Quem hō effecisse quod voluerit videas. Num etiā potuisse dubitabis. B. Minime. P. Quod hō quisq' potest in eo validus: qđ hō nō p̄t in hoc imbecillis esse cēsendus est. B. Fateor inq̄.

explicari. i. fieri. qđ declarat. Deficiente em volūtate nullus effect' pducit' qz null' aggredit' qđ nō vult. et si ptās absit: volūtas frustra fit. Quo fit. i. ex q' seq̄t': vt si videas aliquē velle adipisci qđ minime adipiscat': nō possis dubitare huic defuisse valētia. i. potētia obtinēdi qđ voluerit. Et iō dic Boetius. Perspicuū ē: nec vllō mō negari p̄t. Et subdit phia. Quē hō videas effecisse qđ voluerit. Hū dubitabis eū potuisse: l3 nō habuisse potētiaz. Et dicit. B. Minime. Tūc phia cōcludit tanq' manifestū ex dictis: dicēs. Illud qđ q̄sq' p̄t i eo ē valid'. i. potēs. qđ hō nō p̄t i eo ē cēsend'. i. iudicād' imbecillis. i. impotēs. Et dicit. B. Fateor inquā. Notanduz q' phia dicit nullus aggreditur qđ non vult. Cōtra. aliquis nolens interficit hominē: vel ledit hominē. ergo aliquis aggredit' quod nō vult. Item aliquis cogitur facere aliquid cōtra voluntatē suam: et sic aggredit' quod nō vult. Dicendū q' phia loquit' hic de effectū spōtaneo qui ex intentōe pcedit: nō de eo qui casu cōtingit. Ande dicendū ad primuz q' voluntas potest cōparari vel ad ipam actōem quā aliquis primo aggredit': et sic nō deficit volūtas. vel pōt cōparari ad cōsequēs illā actōem: et sic potest deficere volūtas. vt si aliquis nolens hominē interficit. Ad secundū dicendū: illud qđ quis coactus facit est voluntariū mixtum: tamē simpliciter est inuoluntariū. aliquis em coactus magis vult hoc facere q' sustinere penam vel perdere vitā. Et ita respectu talis effectus nō deest volūtas. s. q̄tū ad actū interioꝝ volūtas semp libera est: et cogi nō potest.

Meministi ne igitur inquit. Hic pbia pmitit secundū vtile ad rōem: et est re
sumptio quorūdā prius dictorū: dicens. Meministi ne esse collectū. i. cōclu
sum supioribus rōnib⁹ omnē intēdēm hūane volūtatis festinare. i. tende
re ad beatitudinē q̄ volūtas agit. i. ducit diuersis studijs. Rñdet Boetius
Memini in quā illō eē demonstratū. Itē qrit pbia. Anquid recordaris beati
tudinem esse

ipm bonū: et
eo mō dehide
rari bonū ab
oib⁹: cū be
atitudo peti
tur. i. deside
ratur. Rñdit
Boetius. Mini
me recordor
qm̄ pzo qz. id
.i. illud fixū
teneo memo
rie. Notā
tandum q̄ re
cordari ē ali
quid reducere
ad memo
riam qd̄ p ob
liuionē ē la
psus a memo
ria. Et q̄a be
atitudo eē
ipm summū
bonū: nō ex
ciderat a mē
te Boetii: s̄
sēp remane
bat ī habitu
sō dicit se nō
recordari de

hoc: sed in memoria tanq̄ fixū tenere.

¶ Omnes igitur hoies. Hic pbia arguit ex dictis pbiā bonos esse poten
tes et malos impotētes: tali rōe. Quicūq̄ adipiscunt qd̄ volunt sunt potē
tes. et qui nō adipiscunt qd̄ volūt sunt impotētes: ex pmo pambulo. s̄ bo
ni adipiscunt qd̄ volunt. i. summū bonū. mali lz velint nō adipiscunt ipm
qz si mali adipiscerent summū bonū nō essent mali. ergo boni sunt potētes
mali impotētes. An dicit in lra. Omnes hoies boni et mali nitunt pueni
re ad bonū indiscreta intēdē. i. indiuisa intēdē. Dicit Boetius. Ita cōse
quēs ē ad dicta. Subdit pbia. Certū ē bonos fieri adeptos boni. Certū est
dicit Boetius. Igitur cōcludit pbia. Boni adipiscunt qd̄ appetūt. i. volūt. Di
cit Boetius. Sic videt: si mali adipiscerent bonū qd̄ appetūt: nō possent eē

malis. Ita est b
bi. f. boni illi
qui. No mali s̄
vubitat de bo
qz veritas

bitat: nec
derare rō
quib⁹ ide
yn⁹ natu
alter ho
strare qu
nit: nō q̄
terur im
esse dec
lus. pla
buladi
negabit
pedū offi
B. nec b

Si sint duo
fui natura
gano. alter
nature pu
.i. iudicas
siderē quic
exēplū dicit
Dime neg
nāle pedū.
dere pedib⁹
nef. q̄s bo
ne tuarqz
p̄t in lāe o
nozē dicēs
Id est adip
ipsum p
boni. An
quasi p̄cu

Liber IIII Prosa II

malis. Ita est dicit Boetius igitur pcludit pbia. Cū vtriq; petant bonū. sed
hi. i. boni illd adipiscant. illi xō mali mīme. Itō ē dubiū bonos eē potētes
qui xō mali sūt imbecilles. i. ipotentes Rndit Boetius. Quisq; .i. qdūq;
dubitāt de hoc nō p̄t cōsiderare naturā rerū: nec p̄nam rōnum. Notandum
q; qz veritas p̄positionū fundat sup naturā rerū: qui negat veritatē propo-

bitat: nec rerū naturā: nec p̄nam pōt cōsi-
derare rōnuz. ¶. Rursus inq̄t si duo sint
quib; idēz fm naturā p̄positū sit: eorūq;
vn; naturali officio idipm agat atq; pficiat
alter xō naturale illd officiū mīme admini-
strare queat. Alio xō mō q̄ nature conue-
nit: nō qdē impleat propositū suū sed imi-
tetur implentē: quēnam horū valentiorē
esse decernis. B. Et si cōiecto inq̄ qd ve-
lis. planius tñ audire desidero. ¶. Am-
bulādi inq̄t motū fm naturā eē hoib; num
negabis. B. Minime inq̄. ¶. Eiusq; rei
pedū officium esse naturale num dubitas.
B. nec hoc quidem inq̄. ¶. Si q̄s igitur

sitionū nō po-
test cōsidera-
re naturā rerū
sūt negās ve-
ritatē p̄posi-
tionū nō pōt
cōsiderare cō-
sequētiā rō-
nū. qz p̄na ra-
tionuz supra
veritatē p̄po-
sitionū fūda-
tur. Itō dicit
boeti; . Qui
dubitāt de p̄-
missis nō pōt
cōsiderare na-
turā rerū nec
p̄nam rōnuz
¶. Rursus in-
q̄t. Sic pbia
ponit scdām
rōnem dicēs

Si sint duo quibus sit idem propositū. i. eadem intētio faciendi aliquid
fm naturā. z vn; eorū agat idipm z perficiat ipm naturali officio. i. nāli or-
gano. alter xō mīme queat administrare. i. adimplere illd officiū. s. alio mō q̄
nature puenit. nō impleat p̄positū. s. imitet implētē quē horū duoz decernis
.i. iudicas. eē valentiorē. i. potētiore. dicit boeti;. Esti p̄ q̄uis. p̄iecto. i. cō-
siderē quid velis. tñ ego desidero plani; audire. Tūc pbia declarat sibi in-
erēplū dicēs. Itō negabis motū ābulādi hoib; inēē fm naturā. dicit Boet.
Mīme nego. Et pbia etiā num dubitas ei; rei. i. actus ābulandi eē officiū
nāle pedū. dicit Boet. Nec s̄ dubito. z pbia. Si q̄s igitur ambulet valēs ice-
dere pedib;. Ali; aut cui s̄ officiū desit. māib; nitēs. i. laborās. ābulare co-
net. q̄s horū p̄t existari valētior. dicit Boet. Cōtere cetera. q. d. p̄cede i rō-
ne tua: qz null; ambigit qn potēs nālis officij sit valētior eo q̄ neqat. i. nō
p̄t in idē officiū. Tūc pbia. Isti p̄poni p̄misse tanq̄ maiori adiūgit vnā mi-
norē dicēs. Sz sūmū bonū qd ēq̄ bonis z malis ē p̄positū boni qd ē petūt.
Id est adipiscuntur. officio naturali. s. virtute. mali xō conantur adipisci id
ipsum p̄ variā cupiditatez rerū tpaliū. qd non est officiū nāle adipiscēdi
boni. An tu o Boeti estimas aliter. Cui Boetius. Mīme inq̄. z Boeti;
quasi p̄currendo pcludit principale intētū. dicēs. Nam etiā illud qd est

¶

consequens patet mihi. Ex his enī q̄ concesserim necesse ē bonos eē potē-
tes: malos x̄o imbecilles. et p̄bia applaudēs Boetio dicēs. Recte inq̄r p̄cur-
ris. et illd ē signū sicut medici solēt sperare iudiciū. i. signū. erecte nature et na-
ture resistētis supple ipsi morbo. **M**orādū q̄ ex hā formatur talis ratio.
quādo duo intēdunt aliqd̄ p̄positū naturaliter qd̄ id p̄positum consequit̄

officio natu-
rali est potēs
et quod non
p̄sequitur il-
lud p̄positū
naturali offi-
cio est impo-
tens. sed tam
boni q̄ mali
tendunt na-
turalit̄ ad be-
nitudinē. et
boni ipsaz cō-
sequūtur na-
turali officio
i. virtute ma-
li aut̄ non. q̄
boni sunt po-
tentes mali
x̄o impoten-
tes. **M**ora
q̄ circa vlti-
muz q̄ medi-
ci solent acci-
pere signa p̄-
noscentia sani-
tatis ex egro
quando pati-
ens erigit se.
et per se nitit̄
fortiori reme-
dio. Sic i bo-

etio signum erat conualescentie et sanitatis. q̄ ipse rationem p̄bie remediā
tem quasi p̄currens per se compleuit.

¶ Sed qm̄ te. Hic p̄bia coaceruat quasdam alias rōnes breues ad p̄positū
ostendendum. et sunt quatuor rōnes. scda ibi. Considera x̄o. tertia ibi. In
qua re. quarta ibi. Cur enim p̄prio dicit. Sed qm̄ te conspicio p̄missimū
ad intelligendum. ego coaceruabo. i. componam. crebras rōnes. vīde enī
quāta pateat infirmitas viciosoz hoīm qui nec ad hoc quērit. p̄uenire. ad
qd̄ dicit et compellit eos naturalis intentio. et quid eēt de istis malis cen-
tendūz si defererentur hoc auxilio nature p̄eētis tā magno ac pene inui-

pedibus incedere valens ambulet. aliū-
q̄ cui hoc naturale pedum desit officium:
manibus nitens ambulare conetur: quis
iure horuz valentior existimari potest. **B.**
Contexte inq̄ cetera. nā quin naturalis of-
ficii potens eo qui idez nequeat valentior
sit nullus ambigit. **P.** Sed summum bo-
num quidem eque malis bonisq̄ p̄positū:
boni quidem naturali officio virtutum pe-
tunt. mali x̄o variam p̄ cupiditatē qd̄ adi-
piscēdi boni naturale officiū nō ē: idipsum
conant̄ adipisci: an tu aliter existias. **B.**
Adinime inq̄. nā etiā qd̄ est p̄ns patet. Ex
his enī que p̄cesserim bonos quidē poten-
tes. malos x̄o esse necesse est imbecilles:
¶ Recte inquit p̄curris. idq̄. vti medi-
ci sperare solent. iudiciū esse erecte tam re-
sistentisq̄ nature. Sed qm̄ te ad intelligē-
dum p̄missimū esse p̄spicio. crebras coa-
ceruabo rōnes. **U**nde enī quanta viciosoz

211
cto. q. d. n. h.
Morādū
ad eo qd̄ co-
ad eo qd̄ n-
randū q̄ d-

hoīm p̄
puemū
ac pen-
magn-
sererere
sceler-
enim
sequi-
rerū
miser-
ctesq̄
nēt. **E**
cū loc-

ip̄i def-
git ip̄i
rere die-
lis rari-
us def-
unt. no-
rima ef-
¶ In q̄
eē potē-
time eē
vires b-
ambulā-
quo vlti-
ces po-
boni. i.
deant
cum a-
niunt
quē q̄

cto. q. d. nihil aliud censendum ē: nisi q. impotentie eorū hoc ascriberetur.
 Nota ita q. tā boni q. mali vniuersaliter tendūt ad bonū: et mali deficiūt
 ab eo qd cōpetit eis sū naturā. ex hoc arguit sic. maria ipotentia ē deficere
 ab eo qd natura intēdit. s. hoc faciūt mali. ergo mali sūt impotētes. No
 tandū q. dicit pene inuicto: q. appetitus naturalis boni nō hz p̄trariū re-

pugnās quo
 vincat: s. tū
 p. ignorātiā
 et errorē vicī
 or pueritur
 et ita aliq. mō.
 vincit l3 non
 directe.

¶ Considera
 xō quanta.
 Hic pbia po
 nit scđam rō
 nē rōiē. Cōsi
 dera ex his q
 dicā quāta i
 potētia hēat
 sceleratos ho
 mīes. neq. ei
 petūt. i. appe
 tūt premia le
 uia et ludicra
 .i. iocosa. sed

hoīm pateat infirmitas: q. nec ad hoc q. de
 puenire queūt. ad qd eos naturalis ducit
 ac pene cōpellit intentio. Et quid si s. tam
 magno ac pene iuicto p̄cūtis nature de
 sererentur auxilio. Considera xō quanta
 sceleratos homīes habeat ipotentia. neq.
 enim leuia aut ludicra premia petunt. q. cō
 sequi atq. obtinere nō p̄nt. Sed circa ipā
 rerū summā verticemq. deficiunt. nec i eo
 miseris cōtingit effectus. q. soluz dies no
 ctēsq. molīunt. In q. re bonorū vires emi
 nēt. Sicut enī eū qui pedibus incedēs. ad
 eū locum vsq. puenire potuisset. quo nihil

ipsi deficiūt circa ipām summā supple p̄fectionē rex atq. verticē. Nec p̄tin
 git ipsis miseris effect⁹ boni. in eo. i. p̄pter s. q. ipsi molīunt. i. laborāt acq.
 rere dies et noctes. i. trāstoria et tpalia bona. Nota ex littera format ta
 lis ratio: quanto magis est illud a quo aliquis deficit: tanto maior est su
 us defectus et in maiorē impotentiam cadit. Sed illud a quo mali defici
 unt. non est quid vile et modicum. sed est summum bonū ergo malorū ma
 xima est impotentia.

¶ In qua re bonorum. Hic pbia ponit terciā rōnem. pbandō bonos marie
 eē potentes pertractando exēplū supra positū. et ex hoc cōcludit malos ma
 xime eē impotētes. Et dicit In qua re. s. assuetudini bōi desiderari emīnēt
 vires bonorum supple et vires malorū. Sicut enī censeret. i. iudicaret. esse
 ambulādū potētissimū. q. pedib⁹ incedēs potuisset puenire vsq. ad eū locum
 quo vltierius nihil puiū. i. manifestū iaceret in cessui. ita necesse ē q. eū iudi
 ces potētissimū. q. apphēdit finē experēdorū. q. nihil ē vltra. tales aut sūt
 boni. Ex q. fit. i. sequitur. qd huic obiacet. i. p̄riū ē. vt idē scelesti. i. mali. vī
 deant⁹ deserti oībus virib⁹. Notandū q. sicut viator aliq. dicitur potēs
 cum ambulat ad eū locum vbi nihil amplius restat de via. sic boni qn pue
 niunt ad finem et ad bonū qd transcendī nō pōt. sō dicūtur potentes. mali
 autē quia ipsum attingere nō possunt dicuntur impotentes.

Cur enī virtute. Hic philosophia ponit q̄rtā rōnē. scđo excludit quādam dubitatōem. ibi. Qd̄ qd̄. Rō quā itendit in sūma ē ista. mali q̄n relictā virtute declināt ad vicia. aut sciūt bonū eē adherere virtuti aut nesciūt. si nesciunt peccāt p̄ ignorātiā. nihil aut̄ ē impotētius ignorātiā. q̄ mali peccantes īgrāntia sūt impotētes. Si aut̄ sciūt bonū eē adherere virtuti: ⁊ decli-

nant ad vicia
aut volentes
derelinquunt
bonū: a utro
Si non volē-
tes sed attra-
cti libidie pas-
sionū conuer-
tū ē ad vicia.
sequit̄ q̄ sūt
impotētes.
quia maxima
impotētia est
non posse re-
sistere passio-
nibus. Si au-
tem sciētes et
volētes relin-
quunt bonū
sequitur q̄ nō
tū sunt ipo-
tētes: s̄ etiā
q̄ oīno nō sūt
Cum em̄ oīs
natura inq̄rū

hmoī habeat ordinē ad finē: inq̄atū aliqd̄ desistit ab ordine ad finē: in-
tantum deficit a natura. ⁊ p̄ his ab esse ipsius nature. Istā rōnē pretendit
in littera dicēs. Cur enī relictā virtute mali sectantur vicia. ne pro nūquid
hoc est ex inscicia. i. ex ignorantia bonorū. Sed quid est eneruatiū. i. debi-
lius cecitate ignorantie. quasi diceret. nihil. an ipsi nouerunt sectanda bo-
na. Sed ipsos transuersos libido. i. cōcupiscētia p̄cipitat in vicia. ⁊ sic ipsi
fragiles in t̄pantia. i. p̄pter intempantiā libidinis nequeūt vicio oblucta-
ri. i. resistere An sciētes ⁊ volētes deserunt bonū. ⁊ deflectuntur ad vicia
volūtate ⁊ scientia. sed hoc modo nō solum potētes esse desinunt: sed om-
nino desinunt esse. Cuius assignat rationem. nam qui relinquit cōm finē
omniū que sūt. s. deum qui est ipsum eē. pariter esse desistunt. Morandū
q̄ primū ens verissimē h̄z eē ipsum est causa esse oībus vt sint. vt patet per
cōmētatorē scđo methaphi. ⁊ p̄lo celi ⁊ mūdi. Ab hoc ente deriuatū ē sin-
gulis eē ⁊ viuere. quāto ergo magis p̄ vicia recedat a primo eē tāto magis
desinit eē. Unde beatus Bre. in li. moza. loquens de dyabolo dicit: q̄ dy-
bolus bene dicitur nō eē. q̄ a summa essentia recessit. ⁊ per hoc quottidie

increfcente
Morandū
em̄ peccan-
impotenti
modum q̄

Qd̄ qd̄
los q̄
s̄ ita se
eē nō
ter ne
dixerit
possit
sed e
qd̄ o
ab h
tuz e
ne eg
eorū p

mali eo
Morandū
possit
esse fin
enim
ordinē
malū
est cad
dauer
tamen
prosa
liciam
Sed
cipale
quon
phila
mo. 2
tūm
mali

Liber IIII Prosa II

ex crescente defectu tendit ad non esse: quoniam ab eo qui vix est esse cecidit.
 Notandum quod philosophia tres assignat causas ex quibus omnis peccatus procedit. Quis
 enim peccans: vel peccat ex ignorantia. et hunc modum prius tangit. vel peccat ex
 impotentia resistendi. et istum secundo tangit. vel ex voluntate et malicia. et illius
 modum quod grauior est ultimo ponit.

Quod quidam cuiuslibet mirum forte videatur. ut ma-
 los quod plures hominum sunt eosdem non esse dicam?
 Ita sese res habet. Nam quod mali sunt eos malos
 esse non abnuo. sed eosdem esse pure atque simplici-
 ter nego. Nam uti cadauer hominem mortuum
 dixeris. simpliciter autem hominem appellare non
 possis ita viciosos malos quod de eis concesserim
 sed esse absolute nequea confiteri. Est enim
 quod ordinem retinet seruaturque natura. Quod vero
 ab hac deficit. esse etiam quod in sui natura si-
 tuz est derelinquit. Sed prout inquires mali
 ne ego quidem negauerim: sed hec quidem
 eorum potentia non a viribus: sed ab imbecillita-

mali eos esse malos non abnuo. id est nego. sed ipsos simpliciter et pure esse nego
 Nam sicut cadauer hominem mortuum dixeris. simpliciter autem hominem appellare non
 possis Ita viciosos malos esse concesserim. sed nequea confiteri ipsos absolute
 esse sine determinatōe distrabente et replicat eam prius dictam dicēs. solum
 enim illud est quod ordinem recte seruat in natura. quod autem ab hac natura et ab
 ordine deficit: etiam quod in sui natura situm est derelinquit. Notandum quod
 malum est determinatio distrabens sicut et mortuum. Nam sicut procedendum
 est cadauer hominis esse hominem mortuum: non tamen simpliciter procedendum est ca-
 dauer esse hominem. sic quemcunque malum concedendum est esse malum: non
 tamen simpliciter est concedendum ipsum esse. Unde sicut patebit tercia
 prosa homines conuersi in maliciam humanam amiserunt naturam ergo per ma-
 liciam homines desinunt esse quod fuerant.

Sed prout inquires mali. Hic philosophia excludit dubitationes contingentes circa prius
 cipale propositum. Ostensum enim est quod mali sunt imbeciles. Aliquis dubitaret
 quomodo hoc verum sit. cum tamen consuetum sit dicere quod mali possunt. hoc soluit
 philosophia: secundo ostendit quod potentia malorum nulla sit: ibi. Nam si uti: dicit prius
 mo. Boetius tu inquires obijciendo contra predicta: quod mali possunt secundum primum
 tum modum loquendi. Respondet philosophia: ego non quidem negauerim quin
 mali possint. sed hec potentia ipsorum non descendit a viribus. sed ab imbecillita-

Quod quidam
 culpam. Hic
 philosophia excludit
 dubitationes.
 Aliquis enim
 dubitaret. quod
 modo aliquid pos-
 sit esse malum?
 et tamen dici non
 esse. hoc exclu-
 dit philosophia di-
 cēs. Mirum for-
 te videatur cui
 primum. id est alicui.
 ut malos qui
 plures sunt ho-
 minum dicam?
 ipsos non esse
 Sed ita res se
 se habet quis
 mirum videatur
 Nam quod sunt

tate. i. a fragilitate. qđ declarat. qđ mali pñt quidem mala que minime va-
lerent. i. possent. si potuissent manere in efficiētia eoz bonoz. i. si efficiētia
maloz eēt talis qualis illa quā hñt boni: qđ potissima ē vt patet ex dictis.
Que possibilitas maloz qua pñt mala. demōstrat eos euidēti⁹ nihil posse.

Notandū qđ dicit malos minime posse mala si permaneant in efficiētia bo-

noz. ex qđ vi-
detur qđ boni
nō pñt facere
malum: nec p
pñs peccare.
quod falsum
ē: cum iustus
septies in die
radat ⁊ forti-
or resurgit sꝫ
scripturā. Ad
hoc dicēdum
qđ bñi nō pñt
facere maluz
ex electōe re-
cte rōnū. que
semp de peccat
ad optima. lz
de potētia ab-
soluta possint

facere malū: in qđtū tamen potentia eorum coniunguntur voluntati ⁊ ele-
ctioni qua eligunt bonum ⁊ non malum. sic dicit nō posse facere malum.
qđ nā sicut paulo ante. hic pbat qđ potētia maloz nlla sit tripliciter. scđa ibi.
Atq; vt intelligas. Tercia ibi. Huc accedit. Prio dicit. Sicut collegim⁹ añ
malū nihil ē: ⁊ mali tñ possint mala. ex b liquet improbos nihil posse. Et dicit
Boetius: pspicuū ē. Notādū qđ rō sic format. posse malū ē posse nihil: cū
malū nihil sit. s. mali tñ pñt mala. s. pñt nihil ⁊ p pñs nulla ē eoz potētia.

Notādū de b qđ malū nihil sit visum est prius. Et dicit brūs Aug. Cū vñ
uerse nature p verbū dei facte sint. in qđtas p ipsū facta nō ē. qđ in qđtas nul-
la subā ē. ⁊ pñt nō ē nā s. viciū nature appetēns illd qđ nō ē sui ordinis.
qđ Atq; vt intelligas. Hic pbat idē alio mō dicēs. Boeti qđ nā sit vis hu-
tus potētie. qua mali dicunt posse sic cōsidera ex dicēdis. Nos paulo ante
diffiniuimus nihil esse potētius summo bono. i. deo. Ita est dicit Boetius.
⁊ pñia. Sed idē. i. summu bonū nequit. i. nō pñt facere maluz. Nime dicit
Boetius. Et pñia. Est igitur aliquis qđ putet hoies oīa posse. Nemo dicit
Boetius nisi quis insanat. ⁊ idē hoies pñt mala facere: vt nā nō possent
dicit Boetius. Igitur pñia arguit. Cum igitur tñmō potēs bonoz pos-
sit oīa. non aut queant. i. pñt oīa potētes maloz. manifestum est eosdem
minus posse qui mala possunt. Notandū qđ posse malū magis arguit im-
potentiam qđ potentiaz. qđ si argueret potentiam tunc deberetur oīpoten-
tissimo. i. deo quod falsum ē. Unde pñt argui ex littera. sic. Deus pñt oīa:

Li
et non potest
malum magis
huc accedat
esse numerum
ferri ad bo-

mo. P
dem in
tñmō p
enā ma
se man
tiā inte
petend
nature
di scel
pōt. 2
tia exp
bilitat
bonoz
minime
veram
quet. s.
sapien
qđ lib
posse.
delect
pturos
beatitu

nez pñt
rare ap
verā ē
probo
rōnali a
libz. i. ex

Liber IIII Prosa II

et non potest malum. mali non possunt omnia. et possunt malum. ergo posse malum magis arguit impotentiam quam potentiam.

¶ Huc accedit. hic probat idem tertio modo dicens. Huc accedit quod omnem potentiam esse numerandam inter expetenda. quod per et omnia expetenda. id est desideranda. referri ad bonum velut ad quoddam cacumen id est ad perfectionem sue nature. scilicet possibilitas. id est potentia patrandi sceleris. id est facienda malum non potest referre ad bonum igitur expetenda non est. omnis autem potentia expetenda est. liquet igitur possibilitatem. id est valentiam siue potentiam malorum non esse potentiam.

mo. ¶ Atqui idem possunt mala. B. utinam quidem inquam non possent. ¶ Cui igitur bonorum terminum possit omnia. Non vero queant omnia potest etiam malorum: eosdem qui mala possunt minus posse manifestum est. Huc accedit quod omnem potentiam inter expetenda numerandam: omniaque expetenda referri ad bonum: velut ad quoddam nature sue cacumen ostendum. Sed patrandi sceleris possibilitas referri ad bonum non potest. Expetenda igitur non est. Atqui omnis potentia expetenda est. liquet igitur malorum possibilitatem non esse potentiam. Ex quibus omnibus bonorum quidem potentia. malorum verum minime dubitabilis apparet infirmitas. veramque illam platonis esse sententiam liquet. solos quod desiderant facere posse sapientes. improbos vero exercere quidem quod libeat. quod vero desiderant explere non posse. faciunt enim quelibet. dum per ea quibus delectantur id bonum quod desiderant se adepturos putant. sed minime adipiscuntur. quoniam ad beatitudinem probra non veniunt.

¶ Hec principaliter confirmando eam auctoritate Platonis dicens. Ex quibus iam declaratis apparet minime dubitabilis potentia bonorum: et infirmitas malorum. et liquet vera esse illam sententiam. Platonis. Solos sapientes posse facere quod desiderant. improbos vero explere posse quod libeat. id est quod libidine placeat quod vero desiderant rationali appetitu malos explere non posse. faciunt enim supple malum. quod scilicet libido libet. id est expetit. dum putant se adepturos bonum quod desiderant. per ea quibus delectantur.

¶ Notandum quod ratio sic potest formari ex ista. Omnis potentia que est potentia natura est appetenda. et refertur ad bonum. ergo potentia mali non est potentia.

¶ Ex quibus omnibus bonorum. Hic ex dictis conclusio.

Si nime adipscent. qm pbra. i. vicia. vl hoies victosi nō veniūt ad bñtu-
dinē. Notandū q desiderū ē appetitus rōnalis. libitū aut spectat ad ap-
petitū sensuale. I. ergo mali affectēt bñtudinē appetitū rōnali. tū quia fa-
ciunt qd libet sequētes appetitū sensitīuū. tō ad bñtudinē nō pueniūt. Sa-
pientes aut q ptenūt delectatōes sensuales. r inirunt intellectualib⁹ ipi sunt
q pficiūt aīas

suam scia sui
creatoris qui
de nihilofecit
ens. vt scribi
tur i li. de po-
mo. Aīa non
tristabit neq
pturbabit cū
recedit a cor-
pe vt scribit i
eodē.

Quos vi-
des se-
dere cello.
Istō ē metrū
scdm hui⁹ qn-
ti. r ē metruz
mīctuz. I. pri-
mū dī alema-
nicū ab inuē-
tore. trochal-
cū a pede pre-
dñante. scdm
dī feregraciū
ab inuēntore
spōdaicū a pe-
de predñante
In quo me-
tro pbra oī
dit quō potē-
tia maloz sit
pñderāda. in
quib⁹ maxie

vi eē sic sūt reges r pñcipes. r dicit incipēdo pstructionē in septio Xsu. Si
quis detrahāt. i. remoueat. p pñderationē r intellectū. tegmina. i. tegmina
vani cultus exteriorib⁹ superbis regibus. Quos reges vides sedere cello
culmie. i. altitudie. solij. i. cathedre. q̄s vides claros purpura nitēte. septos
.i. circūdatos. armis tristib⁹. i. tristitib⁹. Reges inq̄ pñantes. i. minas
iponētes miseris. toruo ore. i. crudeli aspectu. anhelos. i. cupidos vl festi-
uos rabe cordis. i. crudelitāte mortis. Jam videbit dños tales ferre int⁹

Metrum secundū libri quarti

Quos vides sedere cello
Solij culmie reges

Purpura claros nitente.

Septos tristibus armis.

Ore toruo cōminantes.

Rabe cordis anhelos.

Detrahit si quis superbis

Vani tegmina cultus.

Jam videbit intus artas

Bominos ferre cathenas.

Hinc enim libido versat

Quidus corda venenis.

Hinc flagellat ira mentem

Fluctus turbida tollens

Aderoz aut captos fatigat.

Aut spes lubrica torquet.

Ergo cum caput tot vnū

Lernas ferre tyrannos.

Non facit quod optat ipse

Bominus pressus iniquis.

Lil

i. in afo. ar.
i. exona pe-
venenis. I.
g tollēs. i.
los fatigat

p
F
uo
pfpicu
rib⁹ de
lud m
rei pu

tentio
det sed
.i. toru
multie
onib⁹
sua inq̄
de cui
nec vnti

pceden
mo dī
tērie.
clarit
añced
sceler
quia n
volum
De q̄
dent.
Ben
bonie
cum
Mia
nit il
est p
miū
ergo

Liber IIII Prosa III

.i. in afo. artas cathenas. i. vincula vicioꝝ. qđ manifestat subdēs. hinc em̃
 .i. ex vna pre. libido. i. p̃cupia verfat. i. p̃cupitat. corda taliū tyrānoꝝ auidis
 venenis. hinc. i. ex alia pre. ira turbida flagellat. i. punit. mētē ipsoꝝ. ira i
 qđ tollēs. i. excitās. fluctus. i. disturbia. aut cap tos ifortunio aliq̃ meror ip
 sos fatigar. Aut spes lubrica. i. vana torquet. Cum ergo cernas vnum ca

put. i. vnum
 p̃ncipē. ferre
 id ē sustinere
 tot tyrannos
 id est passio
 nes tyrāni
 santes. et ipse
 pressus inq̃s
 dominis. i. vi
 cijs dominan
 tibus. nō fa
 cit qđ optat.

Prosa tertia libri quarti
 Ides ne igit̃ quāto in sceno pbra vol
 uant. q̃ pbitas luce resplēdeat. In q̃
 pspiciū ē. nūq̃ bōis p̃mia. nūq̃ sua scele
 rib⁹ de eē supplicia. Rex etenī q̃ gerunt. il
 lud ppter quod vnaq̃q̃ res gerit eiusdem
 rei premium esse nō iniuria videri potest.

tentio p̃hie ē dicere si quis visu posset penetrare corda p̃ncipiū: quos vi
 det sedere in altis folijs ornatos claris indumētis. hūtes arma terrentia.
 .i. toruo vultu. respicientes miseros. statim visu cognosceret ipsos ligatos
 multis cathenis insolubilib⁹. i. passioib⁹ ire: spei: timoris. et sic ligati passi
 onib⁹ nō faciūt qđ optant. et p̃ p̃s sunt ipotētes. Notandū qđ dicit hō p̃
 sua inquis dñis. i. vicijs dñantibus nō facit qđ optat. dicit bñs Aug. i. li.
 de ciui. dei. Bonus etiam si seruat liber est. malus autē si regnat seruus ē
 nec vnius hoīs. s̃ quod grauius ē tot dominoꝝ seruus ē quot vicioꝝum.

Ides ne igit̃. Ita ē p̃sa tertia hui⁹ q̃rti in q̃ oñdit p̃hia malis nūq̃
 deē supplicia: et bonis nūq̃ deesse p̃mia. Et p̃ p̃hia otinūdo se ad
 p̃cedentia. p̃rio p̃mittit itēū suū. scđo p̃sequit̃ itēū ibi. Rex etenī. p̃ri
 mo dicit sic. Ides ne igit̃ o Boet̃ in quanto sceno. i. in quāta vilitate ipo
 tētie. voluant pbra. i. hoīs probrosi et viconsi. vides etiā qua luce. i. qua
 claritate potentie resplēdeat pbitas virtuosoz hoīm. In quo sicut in suo
 aūcedente pspiciū ē hoc p̃he. i. nūq̃ bonis p̃mia: nūq̃ scelerib⁹. i. hoīb⁹
 sceleratis deesse in sua supplicia. Notandū qđ mali dicūtur volui i sceno.
 quia mali et maxime libidinosi suibus assimilant̃. sicut postea patebit quō
 voluunt in sceno. fm̃ illud. Sus magis in sceno gaudet q̃ in fonte sereno.
 De q̃bus dicit scriptura pierūt iumēta in stercore suo. pbi autē luce resplē
 dent. qz virt⁹ et pbitas vltra hūanā naturā hoīem prouehit et dijs assimilat
 Rex etenī que gerunt. Hic p̃hia prosequitur intentū. et primo pbat qđ
 bonis nūq̃ desunt p̃mia. scđo qđ malis nūq̃ desūt supplicia ibi. Que
 cum ita sint. Primo oñdit qđ bonis nūq̃ desunt p̃mia. scđo oñdit qđ sit
 illud p̃miū. ibi. Et cuius p̃miij. Primum pbat duab⁹ rōnib⁹. scđam po
 nit ibi. Postremo. P̃ria rō talis ē. Omnis res ppter quam aliud geritur
 est p̃miū illi rei que gerit̃. s̃ ppter bonū oīa fiunt et gerūt. qđ bonū est p̃
 miū oīm q̃ gerunt. s̃ bonū a bonis separi non pōt. quia iam nō eēnt boni.
 ergo bonis nūq̃ desūt sua p̃mia. Unde dicit in littera. Rex que gerunt

oio xxi. Si
 a. i. reginā
 sedere celo
 itate. septos
 tes. i. minas
 doct̃ festi
 es ferre int̃

Id est sunt illud propter quod vnaqueque res geritur. I. sit. illud videri non potest iniuria esse premiū illius rei. hoc declaratur exemplariter.

¶ Ati currenti in stadio. I. in aliquo spatio. corona ē premiū ppter quā curritur. s. ordinis paus btitudinē esse idipsum bonū. ppter qd oia geruntur ergo ipsū bonū est veluti cōe premiū actibus hūanis ppositū. s. hoc bonū nō pōt sepe-

ri a bōis. I. hō em bonus iure vocabitur quiccareat bono. quare p. bos mores. i. homines bene morigeratos. nō relinquunt sua p. mia. quantum cūq; s. sentiant mali cōtra bonos. tū sapiētī nō decider corona. i. premium. nec arefcet. i. minuitur. qz aliena im. probitas non decerpit. i. non aufert. p. priū dec. p. b. i. animis: qz si bōi

accepto p. mio extrinsecus letaref poterat hoc aliquis auferre ab eis. v. l. salte ille q. p. tulisset: s. qz illō p. miū sua p. bitas vnicuiq; p. fert. tūc q. libet carebit suo premio cū defierit eē p. b. ¶ Notādū qz p. s. uetude fuerat apd romanos currere i stadio. i. i aliq. spatio. qd vocabāt stadiū. 7 q. citi? venit ad me tā sustulit premiū. s. coronā vel aliqd aliud. sicut dicit apls. Rescitis qz hī qui in stadio currūt oēs qd currūt s. vnus accipit brauiū. sic currite vt ap. prehēditas. ergo id ppter qd curritur est premiū currētū. ¶ Notandum qz Boetius nō pōt carere p. mio. qz illud a quo homo denominatur bonus est virtus vel operatio virtuosa. quia s. m. Aristotelem scdo ethicorū. Omnis virtus erit vtiq; habitus ex quo hō fit bonus. ppter qd dignitas virtutis est premiū virtuose opantiū. sed opans virtuose nō pōt priuari virtute. ergo bonus non potest carere suo p. mio. ¶ Notādū quātūcūq; mali sentiāt: tū sapiētī nō decider corona. qz s. Seneca. Nunq. intantū victū s. ibis nec malicia inualefecit s. virtutes quā nomē p. bie sacū 7 venerabile p. maneat s. s. l. r. est de malis 7 stultis respectu bonorum 7 sapientū.

Zil

¶ Postremū nō h. rōne p. dicit ergo in nū. quis tu nū p. bie s. s.

¶ Postre qm boni iudicet rimi m. qd pau ipm bo boni s. os eē lus d. lius f. ita s. m. bitare p. ite p. deant re. ea. r. n. de. um. u.

no pul. cēs. m. rio p. cl. ri beato. os. qd. nulli? cipit b. statu. iutes. est eē. ¶ 2. suppl. vnas s.

Liber III Prosa III

¶ Postremo cū omne premiū. hic ponit scđam rōnē que ē talis. Premiū nō hz rōnē premiū nisi in qđā bonū. qđ igit est cōpos boni est cōpos premiū. dicit ergo in lra. Postremo cū omne premiū idcirco appetat qz credit esse bonū. quis iudicet cōpotē boni exptū eē premiū. q. d. null⁹. Notandū q argumtū sū pbe sū ē isti: ac si arguatur. hō nō hz rōnē hōis nisi qz rōnalis. qz nō

igitur est rōnalis est hō. sic sū premiū non appetit nisi quia bonum. qui ergo ē compos boni ē cōpos premiū. s. bonus ē cōpos bōi. ergo nō deest sibi premiū.

¶ At cui⁹ premiū. hic ostendit qđ sit illōd premiū qđ boni assequuntur scz maximū et optimū quod est fieri fieri deos. vñ dicit. At cui⁹ premiū. s. bōi non sūt expetentes. i. carentes. Respon-

¶ Postremo cū oē premiū idcirco appetat. qm bonū esse credat qz boni cōpotē premiū iudicet exptem. At cui⁹ premiū oim pulcher rimi maximū. Admēto ei illi⁹ corolarij qđ pauloā pcpuū dedi: ac sic collige. Cū ipm bonū btitudo sit. bonos oēs eo ipso qz boni sunt fieri btōs liquet. S. qz btī sūt deos eē puenit. Est igit premiū bonoz q nullus deterat dies. nullius minuat ptās. nullius fuscet improbitas. deos fieri. Que cū ita sint. de maloz qz inseparabili pena dubitare sapiēs nequeat. nam cū bonū malū qz itē pena atqz premiū aduersa frōte dissideant. que in boni pmiō videmus accidere. eadez necesse ē in mali pena ptraria pte rñdeat. Sicut igit pbis pbitas ipa sit pmiū. ita improbis neqcia ipsa suppliciu est

no pulcherrimi et maximū premiū. qđ pbat ex qđā corolario sup declarato dicēs. Admēto corolarij illi⁹ qđ pcpuū aū dedi. et sic collige. i. ex illo corolario pclude. Cū ipsū bonū sit btitudo. liquet oīes bonos eo qz boni sūt fieri beatos s. qui btī sunt eos puenit eē deos. igit premiū bonoz est fieri deos. qđ premiū bonoz nullus dies deterat. i. psumit. nullius ptās minuat. nulli⁹ pbitas fuscet. i. obscurat. Notandū q in ista deductōe pbia non accipit beatitudinē p statu quē boni habituri sunt post hanc vitam. sed p statu beatitudinis qualis in hac vita haberi potest quē hō psequitur p virtutes. An qui essentialiter est bonus essentialiter ē beat⁹ et deus. et qui nō est eēntialiter bonus sed participatiue. hic etiā ē picipatōe btūs et deus. ¶ Que cum ita sint. hic ostendit philosophia qz malis nunqz desint sua supplicia. secundo ostendit quale sit illōd suppliciu. ibi. Unde aut. Proia mōnas sū duas rōes. scđa ibi. Itā nō. Proio dic. Que cū ita sint scz. qz boni

nūq̃ carent premijs. sequit̃ q̃ nullus sapiēs possit dubitare de inseparabili
pena maloz. Itā cū bonū ⁊ malū pena ⁊ premiū aduersa fronte distideant
.i. opponant̃ ab inuicē. necesse ē q̃ in boni p̃mio videm⁹ accidere eadez ne
cesse est q̃ r̃deant p̃ria parte in pena mali. sicut igit̃ p̃bis. i. bōis. ipsa p̃bi
tas sit premiū: ita neq̃tia ipsa ē ip̃obis supplicium. Nota q̃ncūq̃ subiectis

p̃rijs insūt p̃
rie passionēs
si vni subiecto
rū oñditur in
esse sua passio
tūc p̃ locū a p̃
rijs reliq̃ sub
iecto assigna
tur inesse sūt
sua passio Cū
igitur bonū ⁊
malū sint di
uerſa subiecta:
premiū ⁊ sup
plicium sicut di
uerſe passio
nes. si oñdit̃
bonis non de
esse p̃mia ostē
sum est malis
nō deesse sup
plicia.

¶ Jam x̃o q̃
quis. hic po
nit scđam rō
nē que talis ē
pena nō h̃z
rōnē pene: nī

si ex hoc q̃ malū est quoddā. ergo qui est affectus malo ipse est affectus pe
na. sed mali sūt affecti imo infecti malo. q̃ sunt affecti pena. ⁊ p̃is suppli
cio. vnde dicit in l̃ia. Itā x̃o quisquis afficitur pena: malo nō dubitat se eē
affectū. cū supple pena nō h̃eat rōnē pene nisi q̃ mala. igitur si ip̃i mali se
ip̃os existimari velint. possunt ne sibi videri exptes supplicij. quos malos
oīm malozū extrema nequitia. i. maxia in genere mali. nonmō. i. t̃mō affi
cit. vex p̃ sed. vehemēter inficit. q. d. nō. Notandū q̃ sicut argumētū te
net sub hac forma. hō non est hō nisi q̃ est rōnalis. ergo q̃ est rōnalis ē hō.
sic arguit̃ in proposito. pena nō h̃z rōnē pene nisi q̃ malū ē quoddā. ergo
qui est affectus malo est affectus pena. sed mali sunt affecti malo. ergo ma
lum non deest malis. ⁊ p̃ consequens supplicium.

¶ Et de aut̃ hic p̃bia oñdit̃ q̃le sit p̃miū maloz sc̃z trāformatio ī bestialita
tē. scđo ostēdit quō p̃ diuersa yicia hoies trāformāf ī diuersas bestias. ibi

2
Quaricla
sa pte bon
dne qd
tur esse bo
sinant eē

Neces
ifra ho
nit igit
boiem
aliena
dixer
exerc
tus s
lis er
gesta
tuēd
gnis
ac inco
fert. A
sordi
pbit
pdiri

videat
bilitat
or alia
pbatu
tra. cū
sed q̃
¶ Qua
trāsto
tus er
feror
cult⁹
reē vū
nū leg

Liber IIII Prosa III

Quaricia. Primo dicit. Alde o Boeti q̄ pena comitet improbos ex aduer-
sa pte bonoz. i. p̄ p̄riū ad bonos. didicisti enim paulo ante. s. in tercio libro
Dñe qđ est eē vnūz didicisti vnū eē bonū cui p̄his est. vt offe qđ sit videat
tur esse bonum. Igitur q̄quid deficit a bono desistit eē quo fit: vt mali de-
sinant eē qđ fuerant. s. ipsa reliqua spēs hūani corpis adhuc manēs i eis:

Necesse ē vt q̄s ab hūana p̄ditōe deiecit.
ifra hoīs meritū detrudat iprobitas. Que
nit igit vt quē trāssformatū vicijs videas.
hoīem estiare non possis. Quaricia feruet
alienaz opū violent⁹ ereptor. similez lupi
dixeris. Feror atq̄ inq̄et⁹ linguaz litigij
exercet. cani cōpabilis. Insidiator occul-
tus surripuisse fraudib⁹ gaudet. vulpecu-
lis exeqtur. Ire intēpane fremit leōis aim
gestare credat. Paulus ac fugax nō me-
tuēda formidat. ceruis filis habeatur. Se-
gnis ac stupidus torpet azinū viuit. leuis
ac incōstās studia pmutat nil ab auib⁹ dis-
fert. Sedis imūdisq̄ libidinibus imergit.
sordide suis voluptate detinet. Ita fit vt q̄
p̄bitate deserta hō eē desierit. cū in diuinā
p̄ditionē trāsire nō possit. vertat in beluaz

ostentat ma-
los fuisse ho-
mines. Qua
reuerſi in ma-
liciani amise-
re humanani
naturam: led
cū sola pbi-
tas possit quē
quem hoīem
puehere vl-
tra homines.
.s. in naturaz
diuinā. neces-
se est vt quos
iprobitas ab
hūana p̄ditō
ne deiecit ipa
detrudat ho-
minē ifra me-
ritū. i. digni-
tatē hoīs in
naturā besti-
alitatis. igit
euenit vt nō
possis estima-
re hominē s
bestiam quē

videas vicijs trāssformatū. Notādū q̄ cū gradus entū distinguat fin no-
bilitatē z ignobilitatē. qz nō ē accipere duas spēs eq̄ pfectas. s. vna ē digni-
or alia. iō oz qz oē ens qđ nō ē hō sit supra hoīem vl ifra hoīem. mali aut vt
pbatū ē p maliciā desinūt eē hoīes. s. necesse ē malos eē supra hoīes vl in
tra. cū aut sola pbitas vebat hoīem supra hūanā naturā. s. ad naturā dotū
seq̄ q̄ malicia deiciat malos ifra naturā hūanā. ad naturā bestialitatis
¶ Quaricia feruet alienaz opū. hic p̄bia ostendit q̄liter hoīes p diuersa vicia
trāssformatur in diuersas bestias dicēs. Aliquis hō feruet auaricia. s. violē-
tus ereptor. i. ablator vel raptor alienarū opū. talē dixeris silem lupi. s. hō
feror z inq̄et⁹ qui exercet linguā litigij. talis cōpabilis est cani. hō oc-
cult⁹ insidiator qui gaudet subripuisse aliena fraudib⁹. talis exeqtur. i. cōpa-
re vulpecul. s. hō itēperans. i. intpatus. s. ire fremit. talis credatur gestare
aim leonis. s. hō paulus z fugax qui formidat habeat filis ceruis. hō aut

segris et stupidus ille torpet. i. tardus est. et talis vult asinum. i. asinine. Homo autem levis et incostans qui permutat studia sua. i. opera. nihil differt ab anthro. sed homo qui immergit sedis et imundis libidinibus. ille detinet voluptate sordide suis. i. copatur sub. et sic de ceteris vicijis pringit loqui. An concludit phia dicens. Ita sit ut qui deserta probitate deserit esse homo cum non possit transire in additionem

diuinam veritatem in beluam. i. in bestiam. Notandum quod in nobis est duplex virtus cognoscitiva. i. intellectus et sensus. Intellectus est quod diuinum in nobis per quod ad superiora ascendimus et deo similes sumus. Sensus autem in quantum obediens rationi est quod brutale in nobis per quod in-

fra naturam humanam redigimur et bestiis similes efficiamur. Hoc dicit Boetius in tractatu de summo bono. De vobis hominibus qui de numero bestiarum estis computati: diuinum quod in vobis est non cognoscentes per quod ad superiora ascenditis et deo similes estis. diuinum autem in hominem vocat intellectum.

Ela naritij ducis. Istud est metrum tertium huius metri quod dicitur glyconicum ab innatore. criambicis a pede pedante. In quo phia ostendit transformationem hominum in bestias per quandam fabulam. scilicet ostendit transformationem mentis per vicia esse peiorem transformationem corporis. ibi. O leuem. Fabula quam intendit est de transformatione sociorum Ulixis. et est talis. Ulixes post bellum troianum: cum redeundo ad patria diu errasset in mari: puenit in quandam insulam quam inhabitabat quidam dea nomine Circe filia solis. qui per gramina et portiones peruenit hospites suos mutare in diuersas bestias. qui etiam socios Ulixis qui ad ipsam puenierat per suas portas mutauit. si merenti dedit Ulixi album florem per quem mutauit transformationem et potionem veneficam. Quis autem socii sui essent mutati in bestias prout ad figuram corporis: tunc remansit in eis mens integra ex lapsa omni bestiali sententia. An dicitur in ista Eurys ventus talis: appulit vela ducis naritij. i. Ulixis. qui denotatur naritius a loco vel a regione de qua oriundus erat. et appulit vagas ratas. i. naues. pelago. i. mari cuiusdam insule. qui in qua insula residens pulchra dea Circe edita. i. genita. ex semine solis. illa miscet nouis hospitibus. i. sociis Ulixis. pocula tacta carmine. i. incantatione. quos

Metrum tertium quatri libri

Elanaritij ducis

Et vagas pelago rates

Eurus appulit insule.

Pulchra qua residens dea.

Solis edita semine

Miscet hospitibus nouis.

Tacta carmine pocula.

Quos ut in varios modos

Clertit herbipotens manus.

Hunc apri facies tegit.

Ille marmaricus leo

Bente crescit et vnguibus

hospites
mutant loca
i. vnu illorum
factus. cre
dum parat

Hic lu
Flere et
Ille tige
Lecta
Sed li
Num
Obst
Pest
Jam
Ore
Jam
Blan
Et nub
Cloce
Sola
Adon

cijolixi
i. muta
de. i. in
peditis.
mostra
bois in
eet poss
le. i. iro
res vt
lis fm
bile est
ipossit
mutat
dnt pu
busbo

Liber IIII Metrum III

f. hospites. vt. i. postq. man? Circe herbipotes. i. potes herbar. vertit. i. mutauit socios Alxis in varios modos. i. in varias figuras bestiar. Huc .i. vnu illoz regit facies apri. Ille. i. alius marmaricus leo. i. african? leo factus. crescit dente z vnguib?. Hic. i. alius nup lupis additus. i. iunct?. dum parat flere ppter sua trassformatione ipse vlulat. Ille. i. alius. obambulat. i. circu

**Hic lupis nuper additus:
Flere du parat vlulat.
Ille tigris vt indica
Lecta mitis obambulat
Sed licet varijs malis
Lumen arcadis alitis
Obstitum miserans ducem:
Peste soluerit hospitis
Iam tamen mala remiges
Ore pocula traxerant
Iam sues cerealia
Blande pabula verterant.
Et nihil manet integrum.
Cloce corpore perditis
Sola mens stabilis. super
Monstra que patitur gemit**

*bulat. i. circu
it tecto. i. do
mus. initis vt
indica tigris
.i. tigris idie.
Sed lz nume
.i. detras. ar
cadis. i. mer
curij. q. colit
i arcadia qui
diales. eo q
singit habere
alas i pedib?
ad designadu
velocitate sui
motus. Ille
mercuri? mise
rans ducē. i.
vlirē. obstitū.
.i. circūdatuz
varijs malis.
ipse soluerit. l.
libauerit. euz
a peste hospi
tis. f. circe ip
remiges. l. so*

*cij vliris. iam traxerāt. l. biberāt. mala pocula ore. z tā sues effecti verterāt.
.i. mutauerāt. pabula cerealia. i. nutrimenta panis. q. panis ē cib? hoim glā
de. i. in glādes. qui ē cib? suis. z nihil māet itegrū. f. de figura hūana. ipis
pditis. i. mutatis. voce z corpe. sola aut mēs stabilis manens gemit supra
mōstra. i. sup trassformationē corpis quā patit. Motādū q transformatio
hois in bestia remanere aia rōnali nō ē possibil? fm rē. qz si eēt possibil? vel
eēt possibil? fm trassmutatōem subālem vl accidentālē. nō fm subālē. qz p ta
lē itroductis noua forma subālis. z sic due forme subāles spectu oze differē
tes vt forma lupi z hois sūt informarent idē corpus qd saltū est. nec ē possi
lis fm accidentia. ppria q disponāt materiā ad determinatā formā. qz iposs
bile ē mām fm vnā z eādē dispōnē pportianari diuersis formis. An oīno ē
ipossibile aīam intellectuā vniri materie disposite ad formā lupi. q trans
mutatio de qua hic loquitur si est possibilis erit solū fm accidentia. indiui
dui pueniētia ab exteriorib? causis quēadmodū videt? origisse de rege Tha
burchodonosor. de quo legit? i Daniele. q ex hoib? elect? ē z fenū comedū*

ut bos. et roze celi corpus ei? in fectū ē: donec capilli eius cresceret. in filitū
dinē aquilay. et ungues ei? qñ ungues auū. et qz trāsmutatio fm talia ac-
cidētia ducit ab expōsa reprēsentōe speciei hūane. ppter deformitatē figure
qō ut sic pōt dici trāsmutatōez eē factā in bestiā aīa remanēte. Alij dicūt q
hmōi trāsmutatio nō sit possibilis fm rē: s fm qndā apparitōez fantātica.

vñ non vñ rō-
nabile q? Ma-
buchodono-
for transtule-
rit se ad iumē-
ta comedens
fenū nisi q q
dā iania et ap-
paritōe fanta-
stica agitatus
seipsū reputa-
bat iumēcum
aut bestiā: p-
pter qd a con-
sortio hoīum
electus et cuz
feris habita-
bat.

¶ **O** leuē nī-
mū manū.
hic ostendit
trāsmutatio-
nē mētis p vi-
ciā eē deīorē
trāsmutatioe
corpis eo q
mēs nobilior

est toto corpe et dicit. Ego dico manū circe. i. ptātē. eē nīmū leuē. i. tbecillē
nec dico gramina ei? eē potētia que lz valeāt vertere mēbra. i. corpis nō tñ
valent vertere corda. qz intrus ē vigor hoīm pdit? i. absconditus. arce abdi-
ta id est in mente abscondita. Sed hec dira venena id est vicia. potentius
detrahunt hominem sibi. q venena siue vicia penitus meāt. i. pertrāsēūt. et
non nocentia corpori seuiunt. i. seu ire faciunt hominem vulnere mentis.

¶ Notādū q qz aīa nobilior et excellētor ē corpe trāsmutatio facta i aīa de-
xtrūtib? ad vicia stāte corpe hūano. ipā ē deterior q facta trāsmutōe corpis
hūani i specīē bestie aīa remanēte itāsmutata. qz aīa itāsmutata dato q
corp? trāsmutet? adhuc hō dī hō rōne aīe. s remanēte corpe hūano et aīa
trāsmutata: iā hō nō dī hō nisi equoce. s trāsmutatio aīe peior ē trāsmu-
tatōne corporis aīa remanēte intransmutata.

¶ Am ego fateor in q. Ista est quarta prosa huius quarti. In qua pñ
apaliter tria probat. Primo pbat malos eē mīseriores qui cupita

O leuē nīmū manū.

Nec potentia gramina

Membra que valeant licet

Corda vertere non valent.

Intus est hominum vigor.

Arce conditus ab dita.

Hec venena potentius

Detrahūt hominem sibi

Dira que penitus meant:

Nec nocentia corpori

Mentis vulnere seuiunt.

¶ Prosa quarta libri quarti.

¶ **A**m ego fateor in q nec iniuria dici
video viciosos tamen hūani corpis
speciem seruent: in beluas tamē animorū
qlitate mutari. S3 quoz atrox scelerataq
mens bonoz pncie seuit: idipm eis liccre

placit q? si
nū q? si si
illi qui patu
mo? Boet? p
plequit p

noluisse
Arabit i
ditur au
minū p
q forte
malos
unt im
voluit
volū
cum si
mo. n
vellep
ru hoc

Idipz no
quit vi
aufera
dū lz cre
serta. pl
tis ex o
¶ Item
probi fu
q in hac
admirat
¶ Primo
pita q? si
tus pba
posse la
bus. s.
tur trip
cere. W
deserti
Carebi

Liber IIII Prosa IIII

phicant q̄ si ea nō pficerēt. Secūdo pbat malos esse miseriōres si sint impu-
niti q̄ si sint puniti. Tercio ostēdit illos esse miseriōres q̄ faciūt iniuriā q̄
illi qui patiunt. Secūda ibi. Itā hoc quoq̄. Tertia ibi. Itā ne illud. Por-
mo Boetius? p̄sentis p̄dictis facit q̄dā notū: et p̄bia sibi r̄ndet. Scdo p̄bia
p̄sequit principale intentū: ibi. Etēn. Porrimo dicit. Tū ego Boetius? hinc

noluisse. **P.** Nec licet inq̄t vti pueniēti mō
strabit loco. S; tñ si idipm qd̄ eis licet cre-
ditur auferat: magna ex pte sceleratoz ho-
minū p̄ea releuat. Etēn qd̄ incredibile cui-
q̄ forte videat: infeliciores esse necesse est
malos cū cupita p̄fecerint q̄ si ea que cupi-
unt implere nō possunt. Nam si miserū est
voluisse praua potuisse: miserū est sine quo
volūtatis misere langueret effectus. Itaq̄
cum sua singulis miseria sit triplici infortu-
nio. necesse est vigeant quos videas scel-
velle posse pficere. **B.** Accedo inquā: sed
vti hoc infortunio cito careāt patrādi sce-

idipz noluisse eis licet. i. vt seuiāt mali i bonos. Rūdet p̄bia. Nec licet in-
quit vti monstrabit cōuenienti loco. tñ si idipm qd̄ credit eis licere: si hoc
auferat a malis: releuatur pena sceleratoz hoīm ex magna pte. Notan-
dū l; credat malis licere q̄ seuiāt i bonos: nō tñ in rei veritate licet. qz in
serta p̄bia huius q̄ti ostēdit p̄bia q̄ nihil licet malis i bonos: nisi q̄tū p̄mit-
tit ex ordinatōe diuine p̄uidētie ad vtilitatē bonoz.

Etēn qd̄ incredibile. Itic p̄bia p̄sequit principale intentū: p̄bādo q̄ im-
probi sunt miseriōres q̄ cupita pficiūt q̄ q̄ pficere nō possunt. Scdo ostēdit
q̄ in hac vita nihil est diuturnū in corporatōe ad vitā eternam. Tercio ponit
admiratōem Boetii. sup quo dā. Secūdū ibi. Itaq̄ em̄. Tertia ibi. Tū ego
Porrimo dicit. necesse ē malos esse infeliciores. i. miseriōres cū p̄fecerint cu-
pita q̄ si nō possunt implere. qd̄ forte videat cuiq̄. i. alicui incredibile. cu-
ius p̄batio est. Itā si miserū est voluisse praua: miserū est potuisse. sine q̄. i.
posse langueret. i. deficeret: effectus misere volūtatis. Itaq̄ cū singulis tri-
bus. i. volūtati: potētie: et effectui sit sua miseria: necesse est vt illi vigeant
tur triplici infortunio. i. malo. quos videas scel- velle. scel- posse. scel- p̄fi-
cere. Dicit. **B.** Accedo inquā. i. cōsentio. s; ego vehemēter exopto. vt mali
deserti possibilitate patrādi sceleris cito careāt i infortunio. Et dicit p̄bia.
Carebūt inq̄t oci. i. citi? q̄ si tu forsūta velis. i. velle voleas. vel q̄ illi esti-

to carmie in-
quam. i. dixi.
ego fateor. i.
cōcedo. vñ
esse qd̄ dictū
est. nec inu-
ria. i. nō inu-
ste video dici
vitiōses mu-
tari i beluas
. i. bestias q̄li-
tare. i. vitiō-
alioz. t̄āth p̄
p̄ quis. fuēt
spēs humani
corpis. Tūc
B. faciēs no-
tū: dicēs. S;
eis q̄ mens
atrop. i. cru-
delis. seuit p̄
necie bonoz

mēt sese. i. seipos carituros. **M**otandū q̄ p̄bia dīc̄ q̄ posse malū sit pei⁹
 q̄ velle malū: b̄ videt̄ falsū. q̄ posse peccare nō ē malū: b̄ velle peccare. **A**n
 fm̄ Sen. oē p̄ctm̄ i actōe ē. ⁊ oīs actio ē volūtaria. q̄ oē p̄ctm̄ est volūtariū
 Pro tāto etiā dīc̄ Aug⁹. **T**olle volūtātē ⁊ infern⁹ nō erit. q̄ pei⁹ ē velle ma
 lū q̄ posse malū: cm̄ p̄riū hic dicit. **A**d hoc dicēdū q̄ si posse ⁊ velle fm̄ se
 absolute cōsi
 derent: tunc
 peius ē velle
 malū q̄ posse
 malū. Si at
 accipit̄ posse
 vt seq̄ns ma
 lū voluntatē
 ⁊ subseruies
 eidē: vt volū
 tas mala p̄fi
 ciat̄ in exteri
 ori opere: sic
 pei⁹ est posse
 q̄ velle. q̄ si
 ne tali posse
 lāgueret vo
 luntatis effe
 ctus. i. nō p̄fi
 ceret̄ op⁹ ei⁹
 extra. Sicut
 aut̄ dicto mō
 pei⁹ est posse
 malū q̄ velle sic pei⁹ ē p̄ficere malū q̄ posse: ita q̄ vnūquodq̄ istoz trīū vel
 le: posse: p̄ficere aliquid malū addit supra p̄cedens.
 ¶ **N**eq̄ em̄ est aliqd̄. hic p̄bia q̄ Boet⁹ optauit malos citi⁹ carere poten
 tia patrādi sceleris: pbat q̄ in hac vita nihil est diurnū vel duratiū in cō
 paratōe ad p̄petuā vitā: dicēs. **N**eq̄ em̄ est aliqd̄ serū. i. tardū vel durable
 in tā breuib⁹ metis. i. termīs p̄ntis vite: qd̄ immortalis anim⁹ putet p̄ longū
 tēpus expectare. i. manere. quoz maloz magna spes quā habēt de lōgāni
 mitate vite ⁊ excelsa machina. i. magna potētia facinorū sepe destruit̄ fine
 .i. morte. sine inquā insperato ⁊ repentino. **A**d. i. finire morte statuit̄ ipsis
 malis modū. i. terminū sue miserie. qd̄ pbat p̄ hoc. **N**ā si neq̄tia facit mise
 ros: vt p̄t̄ ex dictis. necesse est vt diuturnior nequā sit miserior: quos ma
 los iudicāre infelicitissimos: si nō extrema mors eoz maliciā finiret. Si em̄
 cōclusim⁹ vera de infortunio prauitatis: qd̄ infortunū. i. malum tāto ē ma
 ius: quāto est diuturni⁹: liquet miseriā eoz esse infinitā quā cōstat eē eter
 nam. **E**sset aut̄ maloz miseria eterna si morte nō finiret̄. **M**otāduz q̄ de
 oppositis opposito mō iudicandū est: cū oppositē ⁊ oppositē sint causē. Si
 cut q̄ in bonis illud qd̄ est diuturni⁹ ē meli⁹: sic i malis qd̄ est diuturni⁹ est
 pei⁹. **E**ū igit̄ malicia facit miseros malos: infinita esset eoz miseria si p̄p̄

no duraret
 licetatem dur
 q̄ Tum eg
 p̄bia mira
 seria maloz

B. Luz
 difficilis
 nūmū c
 estimas
 equū est
 vel coll
 necessa
 sis p̄ce
 causet
 videat
 cessari
 res in
 si eos n
 nūc mo
 gi vltō
 cij ter

cōquera
Motā
 ma. p̄p̄
 si nō sit d
 lacia. S
 ¶ **H**am
 res si no
 slo ponit
 battenū
 do quos
 do ponit
 quoz t
 conclus
 Dicit p
 q̄ nū

Liber IIII Prosa IIII

quo duraret in vita. si quod mors terminat eorum maliciam: ideo eorum miseriam et infelicitatem diminuit.

¶ Cum ego. Hic philosophia ponit admirationem Boetii super deductionem philosophie: dicens philosophia mira est illatio tua. et concessu. id est ad concedendum difficilis. quod probat misericordiam malorum diminui per mortem. si cognosco eam numerum convenire his quod concessa sunt per ipsam. Dicit philosophia. Recte iqua estimas. id est quod per difficultatem illationis difficile creditur: sed quod durum est. difficile putat accedere conclusioni ipsam procedendo: et quoniam est ut ipse demonstraret aliquid falsum precessisse in premissis. vel ostendat collationem propositionum necessarie conclusionis non esse efficacem. alioquin precessis precedentes tibus nihil est quod cause. id est.

B. Tuz ego. Adira quidem inquam et concessu difficilis illatio. si his ea quod per concessa sunt numerum convenire cognosco. **P.** Recte inquit estimas. si quod conclusioni accedere dux putat equum est vel falsum aliquid precessisse demonstrat: vel collationem propositionum non esse efficacem necessarie conclusionis ostendat. alioquin concessis precedentibus nihil prius est quod de illatione cause. Nam hoc quod dicam non minus mirum videatur: si ex his quod sumpta sunt eque est necessarium. **B.** Quidnam inquam. **P.** Feliciores inquit esse improbos supplicia luentes quam si eos nulla iusticie pena coerceat. Neque id nunc molior quod cuius veniat in mentem corrigi ultioe prauos mores: et ad rectum supplicij terrore deduci. Ceteris quod exemplum esse

coquerat de illatione. unde necessarium est ea concedere quantumcumque videatur durum. Notandum si non presentem conclusionem si vel per partem in maiorem: vel per partem in formam. per partem in maiorem ut si aliquod premissum sit falsum. vel per peccatum in forma: ut si non sit debita connectio propositionum respectu conclusionis incidere aliqua fallacia. Si autem nihil istorum accidit: necessario sequitur conclusio ex premissis. Nam hoc quoque quod dicam. Hic philosophia probat malos esse miseriores si non puniatur quam si puniatur. Secundo soluit quoddam dubium. Tertio ponit quedam epilogum predictorum. Secunda ibi. Sed queso. Tertia ibi. Id non habentenus. Porro premitit conclusionem quam probare intendit: excludendo quosdam modos probationis quibus conclusio probari posset. Secundo ponit alium modum probationis ab istis: ibi. Et illa. Primo dicit. Hoc quoque dicam. non minus videatur mirum: sed eque necessarium videatur concludi ex his que sumpta sunt. Et querit Boetius. Quidnam est hoc? Dicit philosophia. Ego dico improbos esse feliciores luentes supplicia quam si nulla pena iusticie eos coerceat: id est puniat, sed ego non molior: id est

nō intēdo nūc q̄ alicui veniat in mentē prauos mores. i. boīes prauē mo-
rigeratos corrigi vltōe. i. pena ⁊ terrore supplicij ipsos deduci ad rectū. et
nō intēdo ceteris hoīb⁹ penā malorū esse exemplū fugiēdi culpāda. i. mala.
Sed p̄ter istas duas causas est alia a p̄dictis: q̄ arbitror improbos eē felici-
iores punitos. tāetsi p̄ quīs. nulla rō correctōis: ⁊ null⁹ respect⁹ exemplū
habeat. ⁊ q̄

rit Boetius.

Quis erit p̄
ter hos ali⁹
mod⁹. Ho
ta q̄ due sūt
causē p̄ q̄s
videtur mel i
us malos eē
punitos q̄ i
pūitos. Ana
ē q̄ p̄ penas
mali corrigū
tur et reipi-
scunt a malo
Scdā cā est.
q̄a alij timo-
re pene malo-
rum declināt
a malo. et sic
pena malorū
est exemplū
alijs fugiēdi
malum. Licet
iste due cau-

se sint vere: tū p̄bia de eis nō intēdit: s̄ vult affigere aliā cāz p̄ter istas.

¶ Et illa. Hic p̄bia ponit aliū modū p̄ter p̄dictos: p̄bādo malos ipunitos
eē miseriōres q̄ punitos. Scdō declarat q̄ddā assūptū in p̄batōe: ibi. Sed
puniri. P̄rio resumit q̄d sup̄ p̄batū ē tertia p̄sa: dīes. Nōne cōcessim⁹ bo-
nos eē felices: malos vō miseros? Dicit. B. Ita ē inquā. Et p̄bia. Si mi-
serie alicui⁹ addat aliq̄d bonū: nōne ip̄e est felicior eo cui⁹ miseria ē pura ⁊
solitaria sine admixtiōe alicui⁹ boni? Dicit. B. Sic inquā videt. Alteri⁹
q̄rit p̄bia. Si eidē misero q̄ cūctis careat bonis aliud malū fuerit annexū:
nōne cēsēd⁹ ē infelicioz eo cui⁹ infortuniā. i. malū releuat. i. t̄p̄at p̄cipa-
tōe boni? Dicit. B. Quid nī inquā. i. q̄re nō. Iḡit dicit p̄bia ip̄e bi. i. ma-
li: cū puniunt h̄nt aliq̄d boni annexū. s. penā q̄ rōe iusticie bona ē. ⁊ cū idem
improbi carēt supplicio. i. pena: test eis aliq̄d alteri⁹ mali. s. ip̄a impunitas
quā merito. i. iure iniquitatis cōfessus es esse malā. Dicit. B. Negare nō pos-
sum. Iḡit p̄cludit p̄bia q̄ improbi multo sunt infeliciores donati. i. addi-
cti. iniusta ipunitate. i. mala ipunitate: q̄ puniti iusta vltōe. i. pena. No-
tandū q̄ ratio quā p̄bia intēdit est ista. Cuiuscūq̄ homīis malicie addit ali-

fugiēdi culpāda: s̄ alio quodā mō infelici-
ores eē improbos arbitror impunitos: tā-
etsi nulla ratō correctōis: null⁹ respect⁹ ha-
beat exēpli. B. Et q̄s erit inquā p̄ter hos
ali⁹ mod⁹. P̄. Et illa. bonos inq̄t esse felici-
ces: malos vō miseros nō re p̄cessim⁹. B.
Ita est inquā. P̄. Si iḡit inquit miserie cu-
iuspiā bonū aliq̄d addat: nōne felicior est
eo cuius pura ac solitaria sine cuiusq̄ boni
āmixtiōe miseria est. B. Sic inquā videt.
P̄. Quid si eidē misero q̄ cūctis careat bo-
nis. P̄terea q̄b⁹ miser ē malū aliud fue-
rit annexū: nōne multo infelicioz eo cēsēd⁹ ē
cui⁹ infortuniū boni p̄cipatōe releuat. B.
Quid nī inquāz. P̄. Habent iḡit improbi

quid boni ip̄e
puniri sue ma-
nō puniri et
puniri felici-
et Sz puniri

cum puni-
nam ip̄a
cū suppli-
mali ip̄e
malū est
sum. P̄
sunt ini-
tione p̄
impun-
est. B
ait qui
sum ei
esse. B.
sunt eis
quelo u
post d

dicit. Ita
p̄bia inu-
ergo pen-
nū est ma-
Sz qu-
so te inqu-
to exercet
gatoria
debent a-
q̄ p̄ ip̄m
ḡmora
atū Bre-
do q̄ nu-
bituata
q̄ ad in-

Liber IIII Prosa IIII

quid boni ipse felicitior est eo cui malicie nihil boni addit. si cum malus homo puniatur sic malicie addit aliquid boni. scilicet pena: quod ratione iusticie bona est. Cum autem non puniatur ei malicie addit aliquid malum. scilicet impunitas quod mala est. ergo malus puniatur felicitior est malo impunito.

¶ Sed puniri improbos iustum. Idcirco philosophia declarat quod ad hoc assumptum in probatione. scilicet

cum puniuntur quid boni aliquid annexum: penam ipsam. scilicet quod ratione iusticie bona est. idcirco cum supplicio carerent eis inest aliquid alterius mali ipsa impunitas: quam iniquitatis merito malum esse confessus es. **B.** Negare non possum. **P.** Multo igitur infeliciores improbi sunt iniusta impunitate donati quam iusta violatione puniri. Sed puniri improbos iustum: impunitos vero elabi iniquum esse manifestum est. **B.** Quis id neget. **P.** Sed ne illud quod dicitur ait quisque negabit bonum esse omne quod iustum est: contra quod iniustum est malum liquet esse. **B.** Tum ego. Ista quidem consequentia sunt eis que paulo ante conclusa sunt. Sed queso inquam te. nulla ne animarum supplicia post defunctum morte corpus relinquis.

quod pena malorum sit bona et quod impunitas sit mala: dicentes. **Dani** festum est quod puniri improbos est iustum: et iniustus elabi. id est uadere impunitos est iniustum. id est iniustum. **Dicit Boetius.** Quis neget illud. **Subiungit philosophia.** Nam quod illud aliud negabit: omne quod est iustum esse bonum et contra. id est primum quod iniustum est: liquet. id est manifestum est ipsum esse malum. **Ego Boetius.**

dicit. Ista tam dicta philosophia sunt eis que paulo ante conclusa sunt.

philosophia inuit duplicem rationem. Primo talis est pena malorum est iusta. si iustum est bonum ergo pena malorum est bona. Secunda ratio est. impunitas malorum est iniusta. si iniustum est malum. ergo impunitas malorum est mala.

¶ Sed queso inquam. Idcirco Boetius soluit dubium. quod enim Boetius. Philosophia queso te inquam. nuncquid nulla animarum supplicia post mortem quod malorum alia ego putato exerceri. id est puniri penali acerbitate sic mala damnatorum. alia vero puniri purgatoria clementia. id est igne purgatorio. sed differre. id est disputare de his penis que debent animarum post mortem nunc non est philosophum. **Notandum** quod peritiam quoniam est tale quod per ipsum habituam voluntas ad malum: cuiusmodi est mortale peritium. Peccantes ergo mortali et in tali peritio discendentes puniuntur eterna pena post mortem. **Ita** finem beatitudinis ergo. ad magnam iusticiam iudicantis dei pertinet ut nunquam carcant supplicio qui nunquam carere voluit peritio. Quicquid autem peritium est tale quod postat cum voluntate habitata ad bonum: sicut est peritium veniale. tale non puniatur eternam post mortem. Sed quod ad iusticiam dei pertinet ut nullum peritium maneat impunitum. idcirco oportet ut hoc peritium

nlatur ad tēpus p peccato veniali. Et qz p talē penā aīa purgat ad recepti
onē plenī pmi: ideo illa pena dī pena purgatoria.

¶ Id xō hacten⁹ egim⁹. Hic pbia ponit quēdā epilogū sup dictor. Secūdo
ōndit Boet. opinionē vulgi eē fīā opinioī pbie: ibi. Tū ego. Primo dīc
Id egim⁹. i. peractauim⁹. hacten⁹. i. hucusqz. vt pīās malorū q tibi videba
tur idignissī.

ma nullā eaz
esse cognosce
res: sic ōndi
m⁹ in secūda
prosa. et illos
malos qz tu
qrebare ipu
nitos tu nū
qvideres ca
rere supplici
is sue iprobi
tatis: sic ostē
suz ē tertia p
sa. et nos er
am egim⁹ vt
licētiā feniē
di contra bo
nos quaz tu
cito precaba
ris finiri: vi
sceres eā nō
esse lōgā: et i
feliciozē esse
potentiaz ad

malū si esset diuturnior: et infelicissimaz esse si eēt eterna: sicut in ista prosa
ōnsuz est. post hec pbatū est eadē pfa improbos eē miseriores: dimissos. i.
relictos iniusta impunitate q puuitos iusta vltiōe. Qui cōsequēs ē. cū cre
dunt esse ipuniti vigeant grauib⁹ supplicijs. Notādū circa p dicta cuz
dī illū esse miseriorē q peccat ipune q q puniē p peccato. hoc est intelligē
dum de miseria p sentis vite vtrobiz: vt sit cōformis cōpatio. Accipiēdo
em miseriā p sentis vite ex vna pte: et ex alia pte miseriā que est post mortē
esset disformis cōpatio et extra ppositum. quia hic non loquitur de misē
ria que est post mortem.

¶ Tū ego. Hic Boet⁹ ōndit opinioē vulgi esse fīā opinioī pbie. Secūdo
ostēdit pbia nō esse cōsentiendū opinioī vulgari. Secūda ibi. Quid igitur.
Primo dicit. Pbia: cū ego cōsidero tuas ratōes. i. inquisitiōes. puto
nil veri⁹ dici sup. illis. Sz si reuertar ad iudicia hoīm vulgariuz sup. aliter
videf. Quis em est ille cui hec sup. dicta tua: nō modo. i. nō tm. videatur.
credēda: s. etiā non a uidiēda. Dicit pbia. Ita est q vulgares nequeūt ocu
los rōnis et intellect⁹ assuetos. i. assuetos tenebris passionū attollere. l.

erigere ad lu
tunc similes
natez dies et
ad lucis: s. in
ipī putat felici

Cum tu
ci veri⁹
tar: quis
s. saltē n
quit illa
suetos
similes
minat:
nem: f
vel im
Vide
ribus
iudice
rib⁹ ad
ris: ext
riora
mū ce
ipā ce
inter

detruis
simili. v
runc te
ne certu
supple
bene vo
nante
quia r
turam
Cūtu
sus: s.

Liber IIII Prosa IIII

erigere ad lucē pspicue veritatis sup. vt verū videāt iudicio recte rōnis. et sunt similes aubus. i. noctuis et bubonib⁹. q̄p intuitū. i. visus nox illumi-
nat: et dies cecat. Bū em̄ vulgares nō intuent ordinē rerū qui hz se ad mo-
dū lucis: s̄ intuent suos affect⁹. i. desideria que hnt se ad modū tenebrarū
ip̄i putāt felicē esse impunitatē scelerū. i. malorū. vel licentiā supple seuiēdi

Cum tuas inquā rōnes cōsidero: nihil di-
ci veri⁹ puto. At si ad iudicia hoīm reuer-
tar: quis ille est cui hec nō credēda modo:
s̄ saltē nō audiēda videātur. ¶ Ita est in-
quit illa. Nequeūt em̄ oculos tenebris as-
suetos ad lucē pspicue veritatis attollere.
similesq̄ aub⁹ sunt quaz intuitū nox illu-
minat: dies cecat. Bū em̄ nō rerum ordi-
nem: s̄ suos intuent affectus: vel licentiaz
vel impunitatē scelerū putant esse felicem.
Elide aut̄ quid eterna lex sanctiat. Ad ho-
ribus animū si cōformaueris nihil op⁹ est
iudice p̄mū deferente: tu te ip̄e excellentio-
rib⁹ addidisti. Si studiū ad peiora deflexe-
ris: extra ne q̄sieris vltorē. tu te ip̄e i dete-
riora detrusisti: veluti si vicib⁹ sordidā hu-
mū celūq̄ respicias: cunctis extra cessātib⁹
ip̄a cernēdi ratiōe nūc sceno: nūc syderib⁹
interesse videaris. at vulg⁹ ista nō respicit.

detrusisti te in deteriora. et per cōsequens factus es belua. Hoc declarat in
simili. veluti si respicias humum et celum: vicibus. i. vicissim nunc celum
nunc terram: cunctis supple iudicijs extra cessantibus: cuius sola ratio
ne cernendi videaris: nunc interesse sceno. i. terre. nunc syderibus. i. celo
supple eodem modo cunctis extra cessantibus: ipsa sola ratione operandi
bene vel male: assequeris premiū vel supplicium diuina iusticia hoc ordi-
nante. sed vulgus ista non respicit propter predictam causam. Nota q̄
quia natura visus requirit medium illuminatū: ideo scdm cōmunem na-
turam visus noctue et bubones melius deberent videre in die q̄ in nocte
Cuius tamen contrariū accidit eis vel propter debilitatem naturalem vi-
sus: sicut in noctuis. de q̄b⁹ dicit Aristoteles. q̄ ortu splēdore solis visus noctue

pro bonos:
quod tamen
non est. Si
de autē quid
sanctiat. i. sta-
tuat eterna lex
.i. diuina pro-
videntia. Si
pformaueris
animū tuum
meliorib⁹. i.
virtutib⁹: ni-
hil est tibi o-
p⁹ iudice ex-
teriori defe-
rente premi-
um. quia tu
te ip̄e addi-
disti excellē-
tioribus. et p
cōsequēs fa-
ctus ē deus.
Si autē stu-
diū deflexe-
ris ad priora
.i. ad vitia. ne
pro nō: queli-
erit extravito-
rē. i. vindicē.
quia tu te ip̄e

bebetas. vel ppter cōsuetudinē ad tenebras: sicut creditur esse de bubone. Cum enī bubo habeat alias aues sibi inimicas: ideo de die in canernis latitat. ⁊ alijs auib⁹ quiescētib⁹ ppter necessitatē vict⁹ de nocte velat. Notandū q̄ dicit. Vide qd̄ eēna lex sanctiat. Dicit br̄s Augus. in li. de libero arbit. Rex eterna est q̄ iustū est vt oīa sint ordinata. Et ideo fm̄ ordinē ei⁹ nunq̄ iustus

destruit pmi
is nec malus
supplicij.

¶ Quid igitur his ne accedam⁹. Hic ostēdit pbia nō eē cōsentiendū opinio ni vulgari: dicens. Boeci qd̄ igitur di
cis. nūqd̄ de
bem⁹ accedē
p consensum
bis vulgari.
b⁹ q̄s mōstra
uim⁹. Nō eē
bestijs. q. di.
nō. Et b̄ ma
nifestat p exē
plū: dicens.

Quid dicis si q̄s hō amisso penit⁹ visu: obliuisceret etiā seipm̄ habuisse vi
sum: ⁊ arbitraret nihil deesse sibi ad pfectōēz hūanā. nūquid hoīes viden
tes. i. iudicātes eadē cū ceco: putarem⁹ eē cecos. q. d. imo. sup. sibi si vulga
res dicerēt se recte iudicare ⁊ se nō esse beluas: adhuc nō eēt eis cōsentien
dum. Notandū q̄ vulgares ⁊ impiti iudicāt tanq̄ lōge distātes a veri
tate. qz iudicāt fm̄ cōcupiscētiā: nō fm̄ rei veritatē: ppter qd̄ nō est astādū
eorū iudicio. An̄ Sēs. in de remedi. fortuitoꝝ dicit. Male opinant homīes
de te: sed mal. mouerēt aut si sapiētes hoc loquerent. nūc autēz malis di
splicere ē laudari: male de te loquūtur. mouerēt si hoc iudicio facerēt. nūc
aut morbo ignorāte faciūt: male de te loquūtur. qd̄ bñ nesciūt loq̄.
¶ Nā ne illud qd̄ adq̄scent. Hic pbia pbat illos eē miseros q̄ faciūt iū
riā q̄ patiunt. Sedo ex hoc cōcludit q̄ iniuria nō ē ipi⁹ patiētis: s̄ infe
rentis. Tertio iuebit⁹ oratores. Sedo ibi. Hic igit. Tertia ibi. Atq̄ nūc.
¶ Primo dicit. Nūquid vulgares nō adq̄scent. i. credēt: illud qd̄ nūc eē
validis firmamētis rōnū. i. infeliciores eē eos q̄ faciūt iuriā q̄ patiunt.
Dicit. B. Vellē audire hasipās rōes. Tūc pbia intēdit duos syllogismos
ad pbādū intēti: quoz p̄m⁹ ē. Dis iprob⁹ ē miser. s̄ oīs dign⁹ supplicio ē
improb⁹. s̄ oīs dign⁹ supplicio ē miser. ⁊ p p̄is quāto dignior ē supplicioꝝ

Quid igit his ne accedam⁹ quos beluis
siles esse monstraui⁹. Quid si q̄s amisso
penitus visu: ipm̄ etiam se habuisse obliui
sceret intuitū: nihilq̄ sibi ad humanā per
fectōem deesse arbitraret. num vidētes ea
dem cecos putarem⁹. Nā ne illud quidez
adquiescēt qd̄ eē validis rationū nitifir
mamētis infeliciores esse eos q̄ faciāt q̄ q̄
patiant iniuriā. B. Vellē inquā hasipās
audire rōes. B. Omnē inq̄t improbū nū
supplicio dignū negas. B. Minime. P.
Infelices nō esse q̄ sunt improbi multipli
citer liquet. B. Ita est inqua. P. Qui igitur
supplicio digni sunt: miseros esse non

tanto est m
notato est
ens iniuriā
cens. Nāq̄
nime nego

dubitatio
cognit
dum p
iniuriā
sa satul
igit ubi
ret. P.
de car
suapt
libet
tis el
faciū
acerb

q̄ fecit
satisfac
illatoꝝ i
inquā
cūq̄ og
pposit
nens a
¶ Hic
nō est m
iuriā m
hoc. i. f
pila na
tis. i. p
do p
⁊ nō m
est m
¶ Hic
odiū
qui in

Liber III Prosa III

tanto est miserior. Secundus syllogismus est. quanto alius est dignior supplicio: tanto est miserior. s. facies iniuria dignior est supplicio q. patiens. q. facies iniuria miserior est q. iniuria patiens. Primo inuit p. m. syllogismus: dicens. Nihil negas o. z. improba esse dignu supplicio. Boetius dicit. Mi nime nego. Et multipli liquet eos esse infelices q. sunt improbi. Ita e. dicit Boetius.

dubitas. B. E. ouenit inquam. P. Si igit cognitor ait resideres: cui suppliciu inferendum putares. ei ne q. fecisset: an q. ptulisset iniuria. B. Nec ambigo inqua q. n. perpe-ssa satisfaceret dolore facietis. P. Miserior igit tibi iniurie illator q. acceptor ee videret. B. E. osequit inqua. Hac igit alijsq. de causis ea radice nitentibus q. turpitudine suapte natura miseros faciat: apparet cui libet illata iniuria no accipietis: s. inferentis esse miseriam. P. Atqui nuc ait cōtra faciunt oratores. Pro his em qui graue qd acerbuq. perpeffi sunt: miseratōem iudiciu

q. fecisset iniuria: v. l. ei q. ptulisset iniuria. Dicit. B. Nō ambigo. i. si dubito: q. n. ego satisfaceret p. p. sso iniuria dolore. i. cu supplicio faciet iniuria. Igit dicit p. b. a. illator iniurie videret tibi ee miserior q. acceptor iniurie. Dicit. B. E. osequit inqua sup. p. dicta. Notadu q. ad eandē cōclusionē sic posset argui. Qui cuq. opat malū ex p. p. sso magis peccat z. miserior est q. ipm sustinēs sine p. p. sso z. volūtatē. s. inferēs iniuria peccat ex p. p. sso z. ex volūtatē. sustinens aut sustinet p. volūtatē. s. inferēs iniuria peior ē z. misior patiete iniuria. Hic igit alijsq. de causis. Hic p. b. a. cōcludit ex dictis q. quelibet iniuria nō est miseria patietis: s. inferētis dicēs. Hac igit de causa: q. a. inferēs iniuria miserior est patiete: z. ex alijs causis ea radice. i. fundamēto nitentib. hoc. i. fundamēto q. turpitudine facit hoies miseros suapte natura. i. sua p. p. ria natura. Ex hoc apparet iniuria cuilibet illata nō esse miseriam accipien- tis. i. patietis eā: s. inferētis. Notadu q. ex l. f. a. sic pōt argui. Turpitu- do p. p. ria natura sua facit hoiem miserū. s. turpitudine est in inferēte iniuria z. nō in patiete. s. inferēs iniuria est turpis z. miser. z. p. cōsequēs iniuria nō est miseria patietis: s. eam inferētis. Atqui nuc ait. Hic p. b. a. iuehit p. oratores. Secūdo cōcludit ex dictis q. odiū nō h. z. locū apud sapientes: ibi. Quo fit. Primo iuehit cōtra oratores qui inducūt iudices ad miserandū patiēti iniuria: cū tamē potius miseran

igit dicit p. b. a. loiochia qui digni s. sup- plicio nō du- bitas eos ee miseros. Di- cit. B. E. oue- nit inqua sup. p. dictis. Tūc inuit secūdu syllogismuz. p. modū iter- rogatiōis: d. cens. B. Bo- ect: si tu resi- deres cogni- tor: id est iu- dex causarū: cui putares i- ferēdum sup- pliciu. v. l. ei q.

dum sit facienti iniuriā. et oratores. i. causidici: quorū officium est persuadere iudici. Ipsi faciūt nūc cōtrarium. qz ipsi conant̃ excitare miserationē iudicū. p̃ eis qui perpeſsi sunt grave et acerbū quid. cuz magis iustior misera-
tio debeat admittētib⁹. i. faciētib⁹ malum. quos iniuriātes oportebat duci ad iudiciū velut egros ad medicū. non ab iratis accusatoribus: sed a

ppicijs ⁊ mi-
seratib⁹: vt re-
secarēt mor-
bos clpe sup-
plicio. i. p̃ca.
quo sup. or-
dine pacto si
homines mo-
uerent mise-
ricordia er-
ga facientes
iniuriā. ope-
ra. i. diligen-
tia. defenso-
rū. i. defende-
re volentium
ip̃os. illa to-
ta frigeret. i.
cessaret. Vel
si mallet pro
desse homini-
bus iniuriā-
tibus: tūc de-
fensio eorum
verteret i ha-

bitū accusatōis. ita q̃ ille q̃ fuit defensor fieret accusator. Ipsi qz improbi
si esset eis fas aspicere virtutē relictā aliq̃ rimula. i. cognitōe: ip̃i viderēt se
deposuituros sordes vitioꝝ cruciatib⁹ penarū p̃p̃satiōe. i. causa adipiscēde
p̃bitatis. nec ip̃i dicerēt. i. reputarēt cruciat⁹: s̃ ip̃i repudiaret. i. spernerēt
operā. i. diligentia defensorū: ⁊ se totos p̃mitterēt accusatorib⁹ ⁊ iudicib⁹.

Nota q̃ misericordia ⁊ miseraatio est virt⁹ finem quam aliq̃s p̃patit̃ aliene
miserie. Cui q̃ inest maior miseria: ei debet maior misericordia: s̃ declarā-
tum est maiorē eē miseria inferētis iniuriā q̃ patit̃is. q̃ ad miserandū eis
maxime debēt induci iudices. Cui⁹ p̃rū faciūt oratores. qz inducunt iudī-
ces ad miserandū patit̃ibus iniuriā. Notandū q̃ facientes iniuriā ac-
cusandi sunt nō ex ira: s̃ ex cōpassiōe ⁊ misericordia: ⁊ penali remedio mor-
bus culpe eorū auferat̃. sicut em̃ egris nō est insultandū: s̃ poti⁹ cōdolēdū
sic ⁊ istis q̃ morbo vitioꝝ affecti sunt ⁊ poti⁹ sunt accusandi q̃ defendendi
vt penali acerbitate eorū malicia minuat̃. Etia si mali perpenderēt sordes
vitioꝝ ⁊ dignitates virtutū: nō reputarēt cruciat⁹. s̃ se accusatoribus ⁊ iu-
dicibus volūtarie afferrent puniēdos.

Quo sit.
dicit. Quo
Mā qd odo
nonale. M
Cū ergo e

Quo
odio lo
si stultu
ne care
tuosita
corpe
ration
di s m
guore

q

Sim
Spō
Quo
Ben
An
Inu
Alce
Non
Clis
Bili

sa ded

trū si
men
mor
nu. q. q.

Liber IIII Metrū IIII

Quo fit. Hic p̄bia ex dictis cōcludit q̄ odiū nō hz locū apud sapiētes. et dicit. Quo fit. i. ex dictis sequit̄. vt apud sapiētes null⁹ loc⁹ reliquat̄ odio. Mā q̄s oderit bonos nisi stultissim⁹? Malos x̄o odisse caret rōe. i. est irrationalē. Mā sicut languor est morib⁹ corpor⁹: ita vitiositas est morib⁹ aīorū. Cū ergo egrotos corpore minime iudicem⁹ dignos odio: sed potius misera-

Quo fit vt apud sapiētes null⁹ prorsus odio loc⁹ relinquat̄. Nam bonos quis nisi stultissim⁹ oderit: malos x̄o odisse ratione caret. Mā sicut corpor⁹ languor: ita vitiositas ē quasi morib⁹ animor⁹. Cū egros corpe minime dignos odio: sed poti⁹ miseratione iudicem⁹. multo magis nō insequēdi s̄ miserendi sunt: quor⁹ mentes omī languore atrocior vrget improbitas.

Metrū quartū: quarti libri.

Quid tātos iuuat excitare motus
Et p̄pria fatū sollicitare manu:

Si mortē petitis: p̄pinquat ip̄a
Spōte sua: volucres nec romoraē equos.
Quos serpēs: leo: tigris: vrsus: aper
Bente petūt: idem se tñ ense petunt.
An distant quia dissidentq̄ mores.
Inuitas acies ⁊ fera bella mouent.
Alternisq̄ volunt perire telis.
Non est iusta satis seuitie ratio.
His aptam meritis vicem referre.
Bilige iure bonos: ⁊ miseresce malis.

sa designatur intueri.

Quid tantos iuuat excitare motus. Hic incipit quartum metrū huius quarti: qd̄ dicit̄ valenticū ab inuētoze. secundū dicitur penthame- trū siue elegiacū. In q̄ p̄bia exclamat s̄ hoīes q̄ bellicis morib⁹ ex odio se- metip̄os ad mortē deducūt dicēs. Quid iuuat. i. q̄utilitas ē excitare tātos mor⁹. s. odij. ⁊ qd̄ iuuat sollicitare. i. sollicitare ex q̄rē. fatū. i. mortē p̄pria mā- nu. q. d. nulla est vtilitas. Est aut̄ rō bec. quia si mortē petitis. i. desiderā-

tione: multo mag⁹ nō insequēdi sunt odio: sed potius miseratione: quor⁹ mē- tes vrget im- probitas: id ē malicia. ex- stens atroci- or: id ē crude- lior omī lan- guore corpo- rali. Mo- ta q̄ sapien- tes nō debēt odire malos q̄a dicit Se- neca ad Lu- cillum. Hunc affectum sa- pientes ha- beant aduer- sus malos: quem habet medicus ad- uersus suos egros. qui e- os non odit sed remedio studet cōtre- ctare qui nec reliq̄as egro- rum: nec effu-

lis siue vestra siue aliorum propinquat spore sua. nec remorat. i. retardat. volu-
eres. i. veloces equos. Mirandum est etiam quod homines quos leo. serpens. tigris.
versus. aper dente petunt. i. invadunt: quod idem homines petunt. i. invadunt se ense: ut se
mutuo interficiant. Et quid proba. Numquid homines mouent iniustas acies et fe-
ra bella: et volunt perire alternis telis. i. mutuis sagittis. ideo quod mores eorum
distat et disti-

det. i. discor-
dant. Certe
ista ratio se-
uicile: non est sa-
tis iustavis.
ergo referre:
id est reporta-
re apta vices
.i. vicissitudi-
nem meritis
tam bonis quam ma-
li: dilige bo-
nos et misere-
re malis.

Notandum
quod dicit mor-
te non retarda-
re suos equos.
per equos mor-

tis intelliguntur partiales dispositiones periodi per quas homo ad mortem
tendit. Quilibet enim homo habet certam et determinatam periodum sue vite
eo quod forme omnium rerum sunt in terminis. i. in corporibus celestibus virtualiter
ut patet. ij. de generatione. Notandum quod proba hic non excludit licentiam ge-
rendi iustum bellum: sed iniustum. quod dicit iniustas acies. Bellum enim iustum prece-
dit. et ideo gerit ut aliquis niteretur contra iusticiam ad iusticiam reducat.

Inc ego video. Ista est quinta propositio huius quarti. quia Boetius pri-
us conquerebatur bonis mala et malis bona contingere: propter quod etiam
am reputabat istarum fortunarum vices non ex ordine diuine providentie: sed
ex casu puenire. Ideo philosophia super hoc consolatur Boetium: assignan-
do causas quare bonis mala et malis bona contingant. Et primo Boetius
exprimit suum dolorem in hoc quod vices fortunarum videntur confuse et inor-
dinate disponi. Secundo assignat philosophia causam huius apparentie.
Tertio ipsum consolatur assignando causas predictorum. Secunda ibi. Nec
mirum. Tertia ibi. Ita est inquit. Primo Boetius promittit quedam. Se-
cundo exprimit causam sui doloris: ibi. Cum presertim. Primo dicit. Ego
video hinc. i. ex dictis. que felicitas sit constituta in meritis proborum: scilicet
deos fieri. et que sit miseria constituta in meritis improborum: scilicet trans-
formari in beluas. Sed ego perpendo. i. iudico. non nihil. i. aliquid: boni
vel mali esse in hac forma populari. i. in prosperitate fortuita. Quod pro-
bat. Neque enim quisque sapientium malit. i. magis vult esse exul. inops. igne-

Prosa quinta quarti libri.

b Inc ego video inquā que sit vel felici-
tas vel miseria in ipis proborum atque im-
proborum meritis constituta. Sed in hac ipsa
fortuna populari non nihil boni: mali ve ius-
se perpēdo. Neque enim sapientium quisque exul
inops ignominiosusque esse malit potius quam
pollens opibus: honore reuerendus: po-
tentia validus in sua permanēs vrbē flore-
re. Sic enim clarius testatusque sapientie tractat
officiū sapiētis: cum incōtingētes populos re-
gentium quodāmodo beatitudo transfundit.

molus. i. infu-
ria. et in sua
sapie. i. sapien-
cedit: cum bti-
nos. Not

Cum p
tormēta
pter quo
hec igit
plicia bo
piat veh
confusio
ro. Ad
fortu
meum
bonis
nis du
nisi cau
ruias ca

cessaria est
oni diuitu
Cum p
nis dicen
pniciosis
cur hec to
lor pman
dero e ph
nus em m
oim erogi
malis asp
rata conce
deatur di
lia sicut
los. et ut
rat Boe
huius rō
su et a fo

niosus. i. infamis: potius q̄ pollēs opib⁹: q̄ reuerēdus honore. valid⁹ po-
tētia. 7 in sua vrbē pmanēs florere. Sicut enī p hmo i bona fortune officiū
sapie. i. sapiētis: tractat clari⁹ 7 restari⁹. i. cū maiori testimōio. qz talib⁹ pl⁹
credit: cū britudo regētū trāsfundit. i. dilatat. in ppos ptingētes. i. vici
nos. Notandū q̄ in bonis fortuitis est aliqd boni. qz p ipa sapiēs expe-

Cum p̄sertim carcer: lex: ceteraqz legaliū
tormēta penaz pnciosis poti⁹ ciuib⁹: pro-
pter quos etiā p̄stituta sunt debeant. Cur
hec igi⁹ versa vice mutant: scelerūqz sup-
plicia bonos p̄mant: p̄mia virtutū mali ra-
piāt vehemēter admiror: quocqz taz iniuste
confusiōis ratio videatur ex te scire deside-
ro. Minus etenim mirarer: si miseri oīnia
fortuitis casibus crederem. Nūc stuporez
meum deus rector exaggerat. qui cū sepe
bonis iocunda: malis aspera: cōtraqz bo-
nis dura tribuat: malis optata concedat:
nisi causa deprehendatur: quid est q̄ a for-
tuitis casibus differre videatur. ¶

dit⁹ tractat
officiū gu-
bernadi s̄bi
tos. Qui enī
diuitijs: po-
tētia et fama
p̄cellunt ali-
os: aptiores
sunt ad regē-
dani rēpubli-
cā quia apti-
ores sunt ad
subueniēdū
opp̄ssis: 7 ad
dephēdendū
malos. ad p-
tegendū bo-
nos. ad expu-
gnādū inimi-
cos. Et ita sa-
pienti q̄ tra-
ctat negociū
reipubli. ne-

cessaria est potētia 7 diuitiaz abūdantia. Sz sapiētī qui vacat cōtemplatī
onī diuitie sunt onerose. qz nimīa inde gerit sollicitudinē.

¶ Cum p̄sertim carcer lex: hic Boeti⁹ exp̄mit cām sui doloris 7 admiratio-
nis dicens. Cū lex 7 carcer 7 cetera tormēta legaliū penaz poti⁹ debeant
pnciosis. i. malis ciuib⁹. ppter q̄s cōstituta sunt. ego vehementer admiror
cur hec tormēta viceversa. i. p̄rio mō mutant. ita vt supplicia scelerū. i. ma-
lor p̄mant bonos. 7 mali rapiāt p̄mia virtutū. i. virtuosoz. Et ego desi-
dero 7 p̄bia scire ex te q̄ videat esse ratio. i. causa tam iniuste p̄fusiōis. Mi-
nus enī mirarer si crederē oīa misceri fortuitis casib⁹. Nūc autē de⁹ rector
oīni exaggerat. i. augmētāt stuporē meū. qui deus cū sepe bonis iocunda:
malis aspera tribuat. 7 cōtra. i. per cōtrariū bonis dura tribuat: malis op-
rata concedat. nisi dephēdat. i. cognoscat causa hui⁹: quid est qd hoc vi-
deatur differre a fortuitis casibus. q. d. nihil. Notandū q̄ tormēta lega-
lia sicut carcer. mēbroz mutilatio. flagellatio 7 hmoī sunt inuenta p̄ ma-
los. 7 ista sepi⁹ vident infligi bonis malis euadētibus. 7 super hoc admi-
rat Boet. cum tū deus debeat punire malos: 7 remunerare bonos. Et nisi
hui⁹ rō cognoscat q̄re hoc p̄tingat: nihil est qn talia videant p̄tingere a cā-
su 7 a fortuna. 7 nō iubiocere regni puidētie diuīe: qd absurdū est.

Nec mirū inq̃t. Hic p̃bia assignat causam apparentie talis cōclusiōis. q̃z sic videt̃ esse p̃pter ignorantia cause. Et dicit. Nec mirū si quid credat̃ cōfusum et temerariū. i. casuale in istis inferioribus: ignorata ratio ordinis scz diuine puidentie. Sz quis tu ignores causas tante dispositiōis diuine tanq̃ bon⁹ rector. i. de⁹ tēperat mundū sua bonitate. ideo nō dubites cuncta recte fieri

Notandū q̃ mirū ē cuius causa nescit̃. p̃ tanto em̃ multi mirant̃ de eclipsi solis: q̃a cāz ignorāt̃. Et q̃ Boet. t̃grabat causam hui⁹ cōfusiōis q̃re bōis mala et mal⁹ bona cōtingāt. idō b̃ admirabat̃ et cāz admiratiōis ei⁹ fuit ignorantia dispositiōis diuine puidentie.

Nec mirū inq̃t si quid ordinis ignorata ratio temerariū cōfusumq̃ credatur. Sed tu quis causas tante dispositiōis ignores: tñ quoniā bon⁹ mūdū rector tempat: recte fieri cuncta ne dubites.

Metrū quintū quarti libri.

Iquis arcturi sydera nescit
Propinqua summo cardine labi.

Cur legat tardus plaustra boetes.
Mergatq̃ seras equore flāmas.
Cum nimis celeres explicet ortus
Legem stupebit etheris alti.

Iquis arcturi sydera nescit. Istud est q̃ntū metrū hui⁹ quarti: qd̃ d̃z alemanicū ab inuētoze: dactylicū a pede p̃dūante. tetrametrū. i. q̃tuor pedū. hypcathalecticū. i. abūdans ī vna syllaba. In q̃ metro p̃bia declarat̃ quō ea quoz cause non apparēt vident̃ mira. Scdō oñdit quō cognita causa cessat admiratio: ibi. Nemo mirat̃ flāmā. Primo oñdit q̃ p̃pter latentia causas hoies mirant̃. et inducit de hoc duo exēpla. Primo ē de eo qd̃ accidit in stellis iuxta polū septētrionalez. q̃z ille stelle ceteris stellis re motiorib⁹ tardi⁹ mouent̃: et tñ veloci⁹ oriunt̃. qui aut̃ ignorat cām hui⁹: illi videt̃ hoc mirū. Tñ dicit. Si quis nescit sydera arcturi. i. maioris vise. labi. i. voluit. p̃p̃nq̃ summo cardie. i. cardini: ponēdo ablatinū p̃ datino. causa metri. i. polo septētrionali. ille stupebit. i. admirabit̃. legem alti etheris. i. firmamēt. Cur boetes. i. stella tardus. legat. i. p̃transcat. plaustra. i. stellas plaustrī. i. maioris vise. et mergat seras flāmas equore: loquēs more poeti eo: q̃ sequētes iudiciū vulgi dicūt stellas tingi in mari q̃ occidūt. Et dicit̃ boetes mergere seras flāmas. i. lumia sua tarda. q̃z nunq̃ ea mergit. Et est modus loquēdi: id qd̃ nunq̃ fit tarde fit. cauz tñ boetes explicet ort⁹ nimis celeres: eo q̃ in p̃ncipio noctis nobis statim apparet. Secundū exemplū est de eclipsi lune: quā nesciētes cām adeo aliq̃ admirant̃ q̃ putāt ei⁹ eclipsim cōtingere p̃ incantatiōem. et volētes auxiliari lune et impedire ne audiat incantatiōem: cōcutiāt oīa vasa creta et sonora tpe eclipsis. Tñ dicit̃ in tra.

L
Cinnia plen
mata. cornu
be. i. luna. cō
que teperat.
cus error: q

Palleat
Infecta
Queq̃
Confusala
Cōmon
Lassant
Nem
Littus
Nec m
Serue
Hic ei
Illic la
Cuncta
Struper
Cedat
Cessent

ticū mote
a polo ar
rem. Tñ ci
le p̃p̃nqu
p̃ diffiniō
uent̃: et re
min⁹ spaci
Notandū
pediōe n
men lune
Nemo
tio: dicē
ti fluctu
sitens re
fugore di

Liber III Metru V

Cornua plene lune palleat. qz incipiente eclipsi luna incipit apparere cornu
culata. cornua infecta metis. i. terminis opace noctis. i. vmbre terre. ⁊ phe
be. i. luna. cōfusa. s. p̄uatoe lumis. detegat. i. apparere faciat astra minora.
que texerat. i. latere fecerat. fulgēti ore. i. abūdātia sui fulgoris. Tūc publi
cus error: quo putat luna incātarī: cōmouet gētes. et lassant. i. fatigāt. era

Palleant plene cornua lune
Infecta metis noctis opace.
Queq; fulgenti texerat ore
Confusa phebe detegat astra
Cōmouet gentes publicus error.
Lassantq; crebris pulsibus era.
Nemo mirat flamina chori.
Littus fremēti tundere fluctu
Nec niuis duram frigore molem.
Feruenti phebi soluer estu.
Hic em̄ causas cernere p̄mptum est.
Illic latentes pectora turbant
Cuncta: que rara puebit etas.
Strupetq; subitis mobile vulgus.
Cedat insatiē nubilus error.
Cessent p̄fecto mira videri.

. i. vasa eret
vel cāpanas
crebris pulsi
bus. Ho
tādum q ar
cturus d̄ ab
arctos qd est
vrsa: q ē qd
dā signū in
ra polum se
p̄t̄rionales
qd nos vul
gariter plan
strum nomia
mus. ⁊ sic ac
cipit beatus
Gregl. super
Job: dicens
Arcturus se
ptē stell̄ ma
xime lucet. sē
per mouet et
nunq; mergi
tur. Notā
dum q stelle
circa poli ar

ticū mote sicut arctur⁹. ⁊ alie stelle mouent tardī⁹ alijs stellis remotiorib⁹
a polo artico. qz miorē circulū suo motu describūt ⁊ stelle remotiores maio
rem. An cū stelle remotiores ineqli tpe p̄rāsēt maiorē circulū in quo stel
le p̄p̄inquoiores minozē. qz ambo circūuolūtur semel in die naturali. pate
p̄ diffinitēm velocitatis ⁊ tarditatis q stelle p̄p̄inquoiores polo tardī⁹ mo
uent: ⁊ remotiores velocius. Illud em̄ mouet tarde qd ineqli tpe p̄rāsūt
min⁹ spaciū: ⁊ illud mouet velociter qd inequali tpe p̄rāsūt magis spaciū.

Notandū q luna recipit lumē suū a sole. si q corp⁹ opacū interponit in
pediēs ne lumē solis pueniat ad lunam vel in toto vel in pte. ⁊ hoc est lunā eclipsari.

Nemo mirat flāmā chori. Hic ostēdit p̄tia q cognita cā cessat admira
tio: dicens. Nemo mirat flāmā chorū: talis v̄tī. tūdere. i. pcutē. litt⁹ fremē
ti fluctu. s. maris. Et b̄ dicit p̄ t̄ato. qz v̄eto flāre aq̄ maris cedit ⁊ ad litt⁹ re
sistens repercutit. Nec etiā aliquis mirat molem. i. magnitudinē niuis
frigore duram. i. cōgelatam. soluiet. i. solui. Et hic est peragoge. i. additq

syllabe ad finē dictōis ppter necessitatē metri. et go ponitur solus p solut
feruētū estū pbebi. i. solis. Hic em. i. in istis exemplis. pemptū est cernē cau
sas. qre vent⁹ impellit mare: qre sol liquat nūē. s. illic in priorib⁹ exēplis
latētes cause turbāt pectora sup. p admiratōēz. z mobile vulgus stupet. i.
mirat⁹. subitis. i. de subitaneis euentibus. z stupet cūcta que puebit. i. pda
cit rara etas

.i. q raro eue
niūt. s. si vis
cassare admi
ratōem: nubi
lus error isci
tie. i. ignorā
tie causaz ce
dat. i. ccedat
z accedat no
ticia causaz.
pfecto. i. pro
certo: tūc cel
sēt videri mi
ra: q pū⁹ itā
te i grātia vi
deban⁹ mira

Horādū q
sacerdotes i
egyptio. ppter
admirari in
ceperūt pbi

losophari. videntes em eclipses solis z lune z ignorātes causas miraban
tur: causas eaz inqre. quib⁹ inuētis habuerūt sciētiā eaz eclipsiū: eo
q scire est causam rei cognoscere. cognita ergo causa cognoscit⁹ res: z p cō
sequēs cessat admiratio.

La est inquā. Hic incipit sexta psa hui⁹ qrti. in qua psa pbia cōsolan
do Boetiū assignat causas pdictoz q vident⁹ mira in diuina gubernā
tiōe. ppter ignorantia cause. Et primo Boeti⁹ petit sibi explicari istas cau
sas. z pbia tangit difficultatē explicatōis eaz. Secūdo pmitit se velle assi
gnare causas. Et tertio eas assignat. Secūda ibi. Sed qm. Tertia ibi. Si
um generatio. Primo Boeti⁹ cōcedit qd dictū est de admiratōe hominūz
ppter ignorantia causaz: dicēs. Ita est inquā. Tūc petit explicari causas
admiratōis eoz que cōtingūt in diuina puidētia z dispositōe: dicēs. O
phia cum euoluere. i. elucidare causas latentū rerūz sit tui muneris. i. tue
gratie: z explicare rōes velatas caligine. i. rōes obscuras z difficiles. que
so vt hinc. i. de ista difficultate. discernas. i. iudices. z edisseras. i. disputes
qm hoc miraculū maxime me pturbat. s. qre malis bona z bonis mala eue
niāt. Et pbia paulisper arridens Boetio inquit. Ad rem maximā oīm que
situ. i. ad maximā questionē. vocas. i. incitas me: cum vix quicqz exhausti sa
tis sit et ad quā exbauriendā z soluendā vix aliqd sufficit. Talis nāq est

Prosa sexta quarti libri.

La est inquam. Sed cuz tui muneris
sit latentū rerū causas euoluere: ve
latazq caligine explicare rōnes: queso vti
hinc decernas. qm hoc me miraculū maxi
me pturbat edisseras. P. Tū illa paulisp
arridens. Ad rem me inq oīm q situ maxi
mā vocas: cui vix exhausti quicqz satis sit
Talis nāq materia est: vt vna dubitatiōe
succisa: innumerabiles alie velut h dre ca
pita succrescant. Nec vllus fuerit modus
nisi quis eas viuacissimo mētis igne coer
ceat. In hac em de puidētie simplicitatē

L
materia quā p
les alie succo
nec fuerit mo
igne. i. ardēt
tate. de serie se

de sati seri
gnitōe ac
libertate
ipse perpe
dam med
sto limite
berare co
oblectam
lisper dis
bi ordin
P. Tum
differuit.
ctozq mul

ina. Notā
habitū sapl
nū audirare
plaudē. hū
cū sagittis t
S. qm be
te qdā por
limite tps. i.
suauitates. n
lupratē. don
vt libet inq
picipio ita
gusto limite
tis vite qd
dicit pbiā
ducunt⁹ ex
demonstrare
Omnū g
natus. qu

Liber III Prosa VI

materia quā petis declarari. ut vna dubitatōe succisa. i. soluta. Innūerabiles alie succrescāt. velut capita hydre. quoz vno ablato tria succrescebāt. nec fuerit mod⁹. i. termin⁹ dubitatonum. nisi q̄s eas coerceat viuacissimo igne. i. ardētī iuestigatōe mētis. In b̄ enī mā q̄ri solet de puidētīe simplicitate. de serie fati. de repētīnis casib⁹. de p̄destinatōe diuina. de librate arbitrij. q̄ oīa quātī oneris. i. difficultatis sint ad determinādum. tuipse ppendis. Notandū q̄ sapiētis ē scire oīa ut ptingit ex p̄hemio methaphisice. et euz scire sit p̄cām p̄io potēstiorū. Sapientis ē euoluere cās rexlantentiū. Jō dicit Boetius ad p̄biam. Tu muneris ē euoluere cās

de fati serie. de repentinis casibus. de cognitōe ac p̄destinatōe diuina de arbitrij libertate q̄ri solet. Que quanti oneris sint ipse perpendis. Sed qm̄ hec q̄s te nosse q̄dam medicine tue portio est quantū angusto limite temporis septi. tñ aliquid deliberare conabimur. Qd si te musici carnis oblectamēta delectant. hanc oportet paulisper differras voluptatē. Tum nexas sibi ordine cōtexo rōes. B. Et libet inquā. Tum velut ab alio orsa principio ita differuit. Omnium generatio rerum cunctosq̄ mutabiliū naturarum progressus. et

finis. Notandū q̄ dicit p̄biam paulisp̄ sibi arrisisse p̄ b̄ p̄bia innuit morē et habitū sapientū. q̄ audita simplicitate impitoy arridēt eis p̄gratulādo q̄ ip̄i cū auiditate sapiam q̄rūt. Notandū s̄m fabulas hydra fuit serpens in lerna plaude. hñs plura capita q̄z vno succiso tria excrecebant quē cū hercules cū sagittis interficere nō posset. greco igne ipsum p̄sumpsit. Sz qm̄ hec. hic p̄bia p̄mittit velle assignare cās dicēs. Qm̄ hec nosse te ē qdā portio. i. ps tue medicīe. quāq̄ sunt septi. i. p̄clusi angusto. i. breui limite t̄pis. tñ aliqd deliberare conabimur. s̄ si te delectāt oblectamenta. i. suauitates. musici carnis. i. metri. oz q̄ differas paulisp̄. i. modicū hācvoluptatē. donec p̄texo. i. formabo rōes sibi nexas. i. p̄iunctas ordīe dic. B. ut libet inquā. i. vti tibi placet. tūc ipsa p̄bia orsa. i. īcipiēs loq̄. velut ab aliq̄ principio ita differuit. i. disputauit. Notandū p̄ hoc q̄ dicit. Nos septi angusto limite t̄pis. Inuit p̄bia p̄ntē materiā adeo eē difficultē. q̄ totū t̄ps p̄ntis vite qd breue ē vir sufficit ad p̄dicta plenarie declarāda. Notandū q̄ dicit p̄biam orsam fuisse ab alio principio. nā illa que p̄bia p̄i p̄bauit deducunt ex b̄ principio. q̄ de p̄fectū bonū et vltim⁹ finis oīm. q̄ at nūc vult demonstrare deducūt ex b̄ principio. q̄ de p̄icipiū effectūū oīm ut patebit. Omnium generatio rerum. hic p̄bia p̄sequitur intentum volens assignare casus. quare bonis mala et malis bona contingant. et primo declarat q̄

dam ad suā determinationē necessaria. scdo ponit suā determinationē. Scda
ibi. Que xō inqes. pzo pbia determinat de pudentia diuina ⁊ de fato. se
cundo ostendit que sint ea que fato disponuntur: scda ibi. Ea series. pzo
mo ostendit quid nominetur diuina pudentia. ⁊ quid fatum. secundo tan
git differentiā inter ea assignando diffinitiones vtriusq. Tercio ponit di
uinas opti
nōes circa fa
tū. Quarto i
fert quandaz
pclusionē cir
ca fatum ⁊ p
uidentia: scda
ibi. Que li
cer dixerit. Et
cia ibi. Sue
igitur quarta
ibi. Quo fit.
pzo dicit Se
neratio oīum
rerū. cunctos.

q. pgressus naturarū mutabiliū. ⁊ qdā alio mō mouet. illud sortit⁹ cau
sas generatōis ⁊ mutatiōis. ⁊ ordinē generatōis ⁊ mutatiōis. ⁊ formas qui
bus generat⁹ vel mouet substantiales vel accidentales oīa ista sortit⁹ ex di
uine mētis stabilitate. Nec enim mēs diuina pposita. i. stabilita. in arce. i.
in altitudinē sue simplicitatis. statuit reb⁹ gerendis. i. sciendis multiplicem
modū. qui modus cū conspicitur. i. consideratur in ipsa puritate diuine in
telligentie. i. fm eē qd bz in intellectu diuino noīat⁹ pudentia cū vero iste
mod⁹ refer⁹ ad ea que mouet ⁊ disponit. a veterib⁹. i. ab antiquis fatū ap
pellatū est. Notandū q. oīa a pzo sunt mutabilia. aliq. mouent⁹ fm sub
stantia vt gnabilia ⁊ corruptibilia qm ad illa dicit. Qm generatio rerū.
Alia autē sunt mutabilia fm locū ⁊ non fm substantia. vt corpora celestia. qm ad
illa dicit. Cunctosq. mutabiliū naturarū pgressus. Alia sunt mutabilia solū
fm opatōez. i. fz itelligē nō fz substantia nec fz ppe sic itelligētie. qm ad
illas dicit. Et qdā aliq. mouet mō. Alii expōit q. i. reb⁹ mutabilib⁹ triplex
ē dispō. vna ē q. trāseūt de nō eē ad eē p generationē qm ad h. dicit. Qm
generatio rerū. Aut res pmanēt i. existētia p aliqd tps. postq. generate sūt
qm ad illas dicit. Cunctosq. mutabiliū naturarū pgressus. Aut res pce
dūt de eē ad nō eē p corruptionē. qm ad illas dicit. Et qdā aliq. mouet
modo. Notandū q. quidā dicūt. fatū esse quā dā dispōnem derelictā in
rebus inferioribus ex actione corporū celestia. fm quā inferiora necessitā
tur ⁊ pstringuntur ad ignobiles effectus. Et sic beatus Gregori⁹ in omel.
epiphante improbat fatū dicens. Absit a fidelū cordibus vt fatū eē aliqd
dicamus scz necessitans inferiora. quia sic oīa venirent ex necessitate. Alia
modo accipitur fatum pro dispositione rerum fm quā res dependent ex di
uina voluntate ⁊ potestate. ⁊ sic fatum conceditur aliquid esse. Est ergo p
udentia diuina ordinatio siue dispositio existens in mente diuina qua cu

ca inferiora
no diuina ex
dibus vt in
Que diuina
⁊ facta assign

Que diu
q. vim m
illa diuina
ta. que cū
bus mō
queq. ne
cūcta pa
cōplectū
tum locū
hoc tem
uine me
tia h. Et
q. explicat

rum consti
dicit. Fatum
per quā disp
clarat istas
na cōplectū
mū in ment
te diuina. ac
tempora ⁊ lo
lis autem su
fatum sit in
cuncta comp
id est diuina
licet vt bec
ctu diuine
la et explic
Notandū
quā diuina
la aliquid vi
nūcibus.

ta inferiora sunt pronisa fm statum sue nature. Fatum autem est dispositio diuina existens in rebus mobilibus. qua singula suis annectuntur ordinibus vt magis patebit.

Que diuersa eē facile liquebit. Hic ponit differentia inter prouidentia et fatū assignando diffinitiones vtriusq. secundo ostendit qd vñ eorum dependet ex alio: ibi. Que licet diuersa.

Que diuersa eē facile liquebit. si qd vtriusq. vim mēte pspexerit. Mā prouidentia ē ipa illa diuina rō. in sūmo oīum pīcipe pstituta. que cūcta disponit fatū vero inherēs rebus mobilib⁹ dispō. p quā prouidentia suis queq. necit ordinibus. Prouidentia nāq. cūcta pariter q̄uis diuersa: q̄uis infinita cōplectitur. fatū vñ singula digerit in motum locis formis: ac tēpib⁹ distributa. Et hoc temporalis ordinis explicatio. in diuine mentis adunata prospectu prouidentia sit. Eadem vero adunatio digesta atq. explicata temporibus fatum vocetur.

rum constituta. que scilicet ratio cuncta disponit. Tunc diffiniens fatum dicit. Fatum est dispositio inherens rebus mobilibus id est temporalibus per quā dispositionem prouidentia necit queq. suis ordinibus. Tunc declarat istas diffinitiones ex proprietatibus vtriusq. intendens. qd prouidentia cōplectitur omnia simul. sed manifestum est qd omnia nūq. sunt simul nisi in mente diuina. ergo oportet qd prouidentia sit ratio existens in mente diuina. ad fatū vero spectat vt ea que fato subduntur distribuuntur per tempora et loca. Ita qd ordo fatalis quandā successionē tēpālē importat. talis autem successio non est. nisi in ipsis rebus mobilibus. quare oportet qd fatum sit in rebus mobilibus. Unde dicit in littera. Prouidentia nāq. cuncta complectitur pariter q̄uis diuersa et infinita. Fatum vero digerit. id est diuidit singula distributa in motus. locis. formis temporibus. ita scilicet vt hec temporalis explicatio que ad fatum pertinet. adunata in pspēctū diuine mentis sit prouidentia. Eadem vñ adunatio digesta id est diuisa et explicata temporibus. que successionem importat vocetur fatum.

Horandum qd qd prius dixit qd diffinitio rerū faciendarū vt est in intellectu diuino dicitur prouidentia. vt aut referē ad res mobiles dī fatum. Posset alicui videri qd fatū et prouidentia significarent eandem rem sub diuersis rationibus. Ideo philosophia h̄ excludens ostēdit ea realiter distingui po

pendet ex alio: ibi. Que licet diuersa. Primo dicit Que duo scz fatū et prouidentiam diuisā liquebit. i. patebit esse diuersa. si quis mente cōspexerit. i. considerauerit vtriusq. vim. i. naturam et essentiā et diffiniens prouidentiam dicit. Prouidentia est ipa diuina rō. que ē in summo pīcipe oīum re-

nens dimissionē vtriusq. Notandū q̄ cognitio dei h̄z se ad res s̄z cognitio artificis ad artificiata. sic ergo oīa artificiata subdūf ordinē rōi artis sit necesse ē oēs res subdī rōi r̄ ordini diuine prouidentie. p̄pter qd̄ oñdit q̄ prouidentia ē diuina rō que cūcta disponit. Notandū q̄ dispō que ponit in diffinitōe fati accipitur pro ordine. r̄ dicitur ille ordo inherens rebus mobilib⁹. ad dif-

ferentiam ordinis qui est in ip̄a rōe diuina. quē iaz vocamus prouidentia: fm̄ quē ordinem prouidentia diuina annectit q̄ q̄ suis ordinib⁹. scilicet vt illa euent ant illo tpe. r̄ alia alio tēpore. Hec prius: illa posterius.

¶ Que l̄z diuersa sint.

Hic oñdit q̄ licet fatū r̄ prouidentia differant tñ vnū dependet ex altero dicēs. Que l̄z sint diuersa. tñ alter p̄ndet ex altero. i. fatum dependet ex prouidentia. nam ordo fatalis procedit ex simplicitate prouidentie. sicut declarat in simili dicēs. Sicut enī artifex puto edificator. formā faciēde rei sic domus. mente p̄cipiēs. i. p̄spiciens mouet. i. p̄duclit effectū op̄is. r̄ quod simplr r̄ p̄ntarie p̄spererat mente sc̄z formā domus cum suis p̄tib⁹ s̄l̄t dūcit p̄tpales ordines supple ad effectū. p̄rio fundamētū. postea parietes. vltimo tectū. Ita deus prouidentia sua singulariter. i. simpliciter r̄ stabiliter disponit omnia faciēda. s̄z fatū. i. p̄ fatū ea que disposuit t̄p̄aliter administrat. Notandum q̄ prouidentia diuina h̄z esse in prima causa. fatū h̄o in rebus causatis. Itē prouidentia diuina habet motū vn̄itū: quia est in vno simplici. i. in mente diuina fatū autē habet motum pluralitatis: q̄ in pluribus causatis habet eē. Item fatum dependet a prouidentia diuina sicut effectus a sua causa. s̄ non econuerso. Sicut enī forma rei artificialis depēdet a forma p̄existēte in mente artificis. r̄ nō econuerso: sic fatū dependet a prouidentia diuina non autem econuerso.

¶ Siue igitur famulātib⁹. Hic ponit diuersas op̄iones circa fatū r̄ dicit Siue fatū exerceat quib⁹dā diuinis spiritib⁹ famulantib⁹ diuine prouidentie siue exerceatur aīa siue tota natura inseruētē. siue exerceat motib⁹ corporum. syderū. i. celestīū. siue angelica virtute. siue demonū solertia. siue aliquibus boz. vel omnibus hoc est incertū. tamē istud est certū prouiden-

nam diuina
dax. sed
plicitas
no rerū
sis scōis

seu an
lertia
ries te
lem su
punde
citas
atq̄ o
subsu
ipsum
puid
hō si

per causā
Alia dicit
plenior
astrolog
spūs h̄
rū qui
ca virtū
bus de
bū p̄
relligē
steriū.
¶ Quo
declara
tū depē
fato et
cet. sed
perent
creati
p̄nqu
nem fa
det a p̄

Liber III Prosa VI

tiam diuinam esse immobilē et simplicē formā rerū gerendarū id est fieri, da. sed fatū eē nobilē nexū. i. dispōit. et ordinē tpalē eorū que diuina simplicitas disposuit gerēda. i. pducēda. **Rotandū qd fatū ē tpalis dispositio rerū in p̄tū ea que p̄uifa sunt a deo pducunt ad effectū mediātib⁹ cau** sis scōis admiſtrātib⁹. de q̄b⁹ causis diuerſe fuerūt opūiones q̄s Boeti⁹

seu angelica virtute. seu demonū varia solertia seu aliquib⁹ horū. seu oib⁹ fatalis series texitur. illō certe manifestū est immobilē simplicemq; gerendarū formā rerū eē p̄uidentia fatū hō eorū que diuina simplicitas gerēda esse disposuit: mobilē nexum atq; ordinē tpalē. Quo fit vt oīa que fato subsunt prouidentie q̄q; subiecta sunt: cui ipsum etiā subiacet fatū. Quedā hō q̄ sub prouidentia locata sunt fati seriē supent. Ea hō sunt q̄ prime p̄pinqua diuinitati stabili-

tangit in literatura. sed nullam earū affirmat. Nam quidam antiquorum dicebant fatū exerceri mediātib⁹ diuinis spiritib⁹ deo famulantib⁹ Alij dicebāt ipsum exerceri ab aīa mūdana. sic platonici. qd alij exponunt de anima humana. quia per ipsam tanq̄

per causas scdā exercēt actus liberi arbitrij qui sub prouidentia cadūt. Alij dixerunt fatū exerceri tota nā inferuētē. itelligētes p totā naturā cōplexionē oīūz elemētōz. Alij dicūt fatū exerceri motib⁹ corporū celestīū: sic astrologi. Alij q; p variā solertiā demonū. et dicuntur demones in p̄posito spūs habitantes circa humectā ptē aeris: fm doctrinā quorūdā platonico rū qui dicunt cacademones. i. malū sciētes. Alij dicūt fatū exerceri angelica virtute. Abi notādū q; in p̄ia opiniōe fatū dī exerceri mediātib⁹ spiritib⁹ deo famulātib⁹. qd ē intelligēduz de spiritib⁹ oīa disponētib⁹. s̄ imobilit̄ pmanētib⁹. Qd aut dī in q̄nta opiniōe fatū exerceri virtute angelica. itelligēdū ē de angel siue spiritib⁹ applicātib⁹ se diuersis locis missis ī mīnisteriū. Angel⁹ em̄ nūcius it̄p̄tr̄at: et nō ē officij nō nature fm. b. grego. **Quo fit vt oīa.** Hic infert quandā p̄clusionē circa fatū et p̄uidentia. scdō declarat eā in exemplo ibi. Nam vt orbiū. Primo dicit ex quo dictū est fatū dependere a p̄uidentia diuina. Quo fit. i. ex quo sequit̄. vt oīa q̄ subsūt fato etiā prouidentie sint subiecta. Cui etiā prouidentie ipsum fatum subiacet. sed non econuerso. quia quedam que locata sunt sub prouidentia superent seriē fati: scilicet ea que immediate per deum administrantur sicut creatio rerum. et gloriificatio creaturarum rationalium. ea vero que sunt p̄pinqua prime diuinitati stabiliter fixa id est immobilia. Nec excedunt ordinem fatalis mobilitatis. i. mutabilitatis. **Rotandum qd quia fatū dependet a prouidentia sicut effectus a sua causa. necesse est illa que dependent**

A fato etiam a prouidentia dependere. non autem eoduerso. quia effectus non adequatur sue cause. prouidentia aut ad diuinū intellectum spectat. fatum vero ad ea que in creaturis geruntur.

¶ Nam ut orbium. hic declarat illam conclusionem per exemplū ostendens quomodo quedam subiacent fato magis. quedam minus. et quedam tot-

taliter. ecce /
dunt fatū. se /
cundo ex di /
ctis conclu /
dit hūdinē /
fati ad puidē /
tiaz p quedā /
filia ibi. Igi /
tur vti est. di /
cit pzo. Itaz /
sicut orbium /
.i. circuloz /
vertentiu. i. /
momentū se /
circa eundē /
cardinem. i. /
axem. ille qd ē /
intimus. i. vi /
cinius siue p /
ximus ari ac /
cedit ad sim /
plicitatē me /
diatatis. id ē

ter fixa: fatalis ordinem mobilitatis exce-
dunt. Nam ut orbium circa eundem car-
dinem sese vertentium qui est intimus ad
simplicitatem medietates accedit cetero-
rumq; extra locatozū veluti cardo qui-
dam circa quem versentur existit. extimus
vero maiore ambitu rotatus. quanto a pū-
cti media indiuiduitate discedit: tanto am-
plioribus spacijs explicatur. Siquid ve-
ro illi se medio connectat et societ in simpli-
citātē cogitur. Diffundiq; ac diffuere ces-
sat. Simili ratione quod longius a prima
mēte discedit. maioribus fati nexibus im-
plicatur. Ac tanto aliquid fato liberuz est
axis vel centri quia tardiori motu mouetur. et ideo magis accedit ad im-
mobilitatem axis. et iste circulus respectu exterioris habet se ad modū cen-
tri circa quod exterior versatur. unde subdit qd est veluti quidam cardo. id
est centrum ceterozū orbium extra locatozū circa quem versentur. Sicut
mediolus in rota adheret ari et est sicut cardo quidam circa quem volū-
tur cantū et radij. Extimus vero. id est vltimus orbis exterior. rotatus. id ē
motus maiore ambitu. tanto explicatur amplioribus spacijs. quanto di-
scedit a media indiuiduitate. puncti id est centri. Si quid vero illi medio
se pnectat illō cogit. id ē cōpellit in simplicitatē. i. in mobilitatē axis. et ces-
sat diffūdi et diffūe p magnū spaciū. Sicut illō qd lōgi⁹ a pzia mēte discedit
sicut creature corruptibiles. maiorib⁹ nexib⁹ fati implicat et tāto magis ali-
qd ē libez a fato. quāto vicini⁹ petit. i. accedit illū cardinē rex. s. deū. qd si
firmitate supne mētis heserit supgredit necessitatē fati. Notādū quanto
magis entia sunt ppinq pzo causato min⁹ sūt mutabilia. et quanto remo-
tiora tanto magis mutabilia. qd declarat pbia exēplo diuersozū circulozū
qd eodē centro ductozū. in quibus circul⁹ remotior a centro ē maior. et ve-
locius mouetur. quia magis spaciū pertransit in equali tempore. Qui
autem est vicinior centro minor est et tardius mouetur minus spaciū per

transcund
tri circuli
res circuli
at et gubent
¶ Signum

quant
si sup
rens. f
Igitur
qd est
ad pu
series
plicat
uet el
na co
nase
tuum

se hz ad
dū qd illi
nitū est i
nitatē. i.
nitas a
circul⁹
bilis ej
enclidi
¶ Ea se
nunc. f.
nabilr
lū et fid
terna p
oia na
et semir
actus.
exord
gunt
imura
cabili
qd fati

transiendo. circuli vero medij medio mō se habēt ⁊ est optia cōpatio cen-
tri circuli ad creatorē. Sicut enī cētū ē indiuisibile ⁊ ab ipō possent plu-
res circuli procedere. Ita creator vn⁹ ⁊ indiuisibilis existens infinita cre-
at ⁊ gubernat.

¶ Igitur vñ est. Hic pbia pcludit habitudinē fati ad prouidentia diuinam

quanto illū rex cardinē vicini⁹ petit. Qd
si supne mentis heserit firmitati motu ca-
rens. fati quoq supgreditur necessitatem
Igitur vñ ē ad intellectū ratiocinatio ad id
qd est. id qd gignit. ad eternitatē tempus
ad punctum medium circulus. ita est fati
series mobilis ad prouidentie stabilem sim-
plicitatem. Ea series celum ac sydera mo-
uet elementa in seinuicē temporat. ⁊ alter-
na commutatione transformat. Eadem
nascentia occidentiaq oīa per similes fe-
tuum seminumq renouat progressus.

se hz ad prouidentiam sicut illud qd gignit hz se ad illd qd est. Abi scien-
dū q illud qd gignit est in quadā fluxibilitate ⁊ motu. qd vero actu ē ge-
nitū est in quadā pmanētia. etiā hz se fatū ad prouidentia sicut tēpus ad eter-
nitatē. Abi sciēdū q in tpe ē successio ptiū tps. pntis. pteriti ⁊ futuri. eter-
nitas aut est sine successiōe tota sīl existēs. Itē fatū hz se ad prouidentia sicut
circul⁹ ad mediū pntū. Abi sciēdū q circul⁹ distēdit ⁊ p ptes diuidit mo-
bilis existens. punctum autem est immobile ⁊ indiuisibile. quia ex primo
euclidis. punctum est cuius pars non est.

¶ Ea series celū ac sydera mouet. Hic pbia ostēdit q sint illa que fato dispo-
nunt. scdo pcludit q illa q intellectui pfusa vidēt: i diuina gubnatōe sūt rō-
nabilr ordinata tbi. Quo fit. prio dic ea series fati de q dictū ē mouet ce-
lū ⁊ sidera. ppat elementa in seiuicē ne totalit se corūpāt. ⁊ trāformat ipa al-
terna pmutatōe. ita q ex aq fiat aer ⁊ ecōuerso. ⁊ eadem series fati renouat
oīa nascentia ⁊ occidētia. i. mouētia. p siles pgressus fetuū quo ad aīalia
⁊ seminū quo ad vegetabilia. ⁊ fatū etiā pstringit idissolubili pnexiōe cāp-
actus. i. apatōes. ⁊ fortunas hoīm. q oēs res cū pficiscant. i. pcedant ab
exordijs diuine prouidentie. necesse ē eas ēē imutabiles. Ita em res optie re-
gunt. si simplicitas manēs i diuina mēte. pmat. i. explicet. i. declinabilē. i.
imutabilē ordinē cāp. Hic aut ordo diuine prouidentie. coerceat ppta icōmu-
tabilitate res mutabiles. ⁊ alioqn temere. i. casualit fluituras. Hōrāduz
q fatū p siderat duplryno mō vt ē i causis scōis. quaz ordo ⁊ dispositio dī

eltur fatum. et sic fatum est mobile. et res fato subiacentes sunt mobiles. Alio
 modo consideratur fatum secundum quod dependet a providentia divina. quod omnino immobilis est.
 et sic fatum sortitur immutabilitatem. et sic etiam res fatales ut sic secundum subiectam sunt im-
 mobiles. Notandum quod si aliquid possit declinare ab ordine providentie. tunc
 providentia divina deficeret a suo effectu. et hoc redundaret in impotentiam re-
 gendis. Et si vi-
 cis si omnia sub-
 iacent providen-
 tie divine. er-
 go omnia eveni-
 unt ex necessi-
 tate. dicendum
 quod non. quia deus
 providet res si-
 cut sunt futu-
 re. quedam pro-
 videt necessa-
 rio evenire. et
 quedam contingere
 et de his videbi-
 tur magis in
 quinto huius.
 ¶ Quo fit.
 Hic philosophus ostendit
 quod ea que ap-
 parent in rebus
 confusa in divi-
 na gubernatio-
 ne sunt ordinata
 dicentes. quo
 fit id est ex his
 quod divina pro-
 videntia inveni-
 tabilem ordinem

rebus constituit. sequitur ut etiam vobis minime valentibus considerare hunc
 ordinem rebus. videatis vobis omnia confusa et perturbata. nihilominus tamen modus suus
 id est ordo proprius divine providentie. disponit cuncta dirigens ea ad bonum. nihil enim est
 quod contra malum fiat. nec etiam ab ipsis improbis. quod bonum querentes pravus error avertit
 ut prius demonstratum est. nedum id est multo minus ordo fatalis proficiens de cardine su-
 mi boni. id est ab ipso deo. deflectat a suo exordio. id est a deo: quod est finis et principium
 omnium. Notandum quod dicit malos nihil facere contra malum. cuius oppositum per multos enim
 mali seipsos interimunt. dicendum per nullum operam respicientes ad malum quia omnia bonum
 appetunt. Si autem quod malum operatur. hoc pergit sub fantasia mali. Nam aliquis in
 magna anxietate existens estimat esse bonum suum gerere anxietatem. et nihil aliud ipse
 considerans seque habere estimationem seipsam interficiens et talis privans se bono dicit
 contra fantasia boni. quia per tunc putat esse bonum effugere anxietatem peratorem vite.

Que hoc in-
 signat. Et per
 hoc assignat ca-
 ludicio dei et h
 darat per se h
 lio

Que hoc in-
 signat. Et per
 hoc assignat ca-
 ludicio dei et h
 darat per se h
 lio

bos quos ipsi
 pugnant. id est
 plicio. hoc per d
 terit inveni illi
 dici in corpib
 pib. Notandum
 quod mali sunt et eod
 aut bonis eueni
 nre bona. et ideo
 et bonos. et per
 quod non est d
 reculit non est d
 his corporib
 dicit egri adu
 dicit de hoc non

Liber IIII Prosa VI

Que vero inquires. Hic phia soluit qñe qre bona malis et mala bonis cō-
tingant. Et pñio oñdit hoc i gnali. scdo magis i spali ibi. Sz si aliqñ pñi-
mo assignat cām pñicti accidētis ex defectuoso iudicio hoīm. scdo ex pñio
iudicio dei et hoīm ibi. Nam vt pauca. pñio facit qd dictū est secundo de
clarat p se sile ibi. Non est dissimile. pñio dicit. O boeci ty inquires q pōt

Que vero inquires pōt vlla iniquior eē pñ-
sio. q vt bonis tum aduersa. tū pñpa. ma-
lis etiam tum optata. tum odiosa pñtingāt.
Nū igitur ea mētis integritate hoies de-
gunt vt quos pñbos improbosue cēsuerit.
eos quoq vt i existimāt eē necesse sit. Atq
i hoc hominū iudicia depugnāt. Et quos
alij premio alij supplicio dignos arbitran-
tur. Sed cōcedamus vt aliquis possit bo-
nos malosue discernere. Nū igitur pote-
rit intueri illaz intēpiem (velut in corpib?
dici solet) animorū: Non enī dissimile est
miraculū nescienti. cur sanis corporibus.
his quidem dulcia illis vero amara conue-
niant. Cur egri etiam quidā leuibus. qui-
dam vero acerbis adiuuant. Ad h medi-

esse vlla intē-
or cōfusio. q
vt bōis aliqñ
pñpera aliqñ
aduersa cōtin-
gāt. id est eue-
niant cū sem-
per bonis de-
berēt pñpera
euenire. et ma-
lis per cōtra-
rium aliquan-
do cōtingant
optata aliqñ
odiosa. cū sp-
mal deberent
odiosa eueni-
re dicit phia.
Nunquid ho-
mines degūt
id est viuunt
ea integritate
id est integro
iudicio men-
tis. vt necesse
sit eos eē pro-

bos quos ipsi censuerint. i. iudicant esse tales. Atqui pro certo in hoc de-
pugnant. i. pñiant iudicio hoīm. vt qñs alij pñmio alij arbitrant dignos sup-
plicio. h pñcedam vt aliqñs possit discernere bonos et malos. Nūqd ipe po-
terit itueri illā mīmā tēperē. i. iteriore pñditionē et qñtātē aīorū velut solet
dici in corpib?. qñ dicat. Ego loqr de aīs sz q hoies pñsuerūt lo q de cor-
pib?. Notādū q pñpē dñfectuosū iudiciū hoīm pñtigit q iudicāt eos eē bonos
q mali sē et cōuērio. Si q iudicāt malos eē bonos. et si ill eueniāt mala pu-
tāt bōis eūēire mala. et si bōis qñs iudicāt malos eueniāt bōa putāt mal eue-
nire bōa. et iō sepe putāt bonos depñmi. cū mali depñmūt iudicātes malos
eē bonos. et putāt malos extolli cū bōi extollūt q iudicāt bonos eē malos
¶ Hō enī dissimile ē miraculū. Hic phia declarat hoc p sile dicēs. Istō mi-
raculū nō ē dissimile imo valde simile ad pñpositū nescienti alicui cur sa-
nis corporibus his conueniant dulcia his amara. etiā nescienti alicui cur
qdā egri adiuuant leuib? quidā acerbis. h hoc videat mīx nesciēti. tñ me-
dicus de h nō mirat. q cognoscit modū et tēpamētū sanitatis et egritudis. h

ent filii hō ignoret quid pueniat bonis et malis. tñ be⁹ q̄ ē scrutator cor/
dū ista cognoscit vidēs q̄ bonis aliqñ pueniāt aduersa. mal⁹ qñz pspā. iō
sic eis distribuit et h̄ ē qd̄ s̄dit applicādo s̄litudinē ad aīm dicēs. Quid
em̄ aliud vī. i. apparet et solus aīor q̄ pbitas. qd̄ aliō ē egritudo aīor q̄
vicia et quis ali⁹ cōseruator ē bonorū. et depulsor malorū q̄ de⁹ rector et me/
dicator men/
tium. Qui cū
respicit ex al/
ta specula p/
uidentie. ipse
agnoscit qd̄
vnicuiq̄ con/
ueniat. et qd̄
nouit pueni/
re: hoc accom/
modat. hic. i.
ex hoc qd̄ di/
ctum est. Fit
insigne mira/
culū ordinis
fatalis. i. fit il/
lud qd̄ admi/
rant homines
in ordine fata/
li cum sciente
. i. a deo illud
gerit. i. fit. qd̄
ignātes stupe/
ant. i. admirā/
tur. Notan/
dū q̄ ē bona comparatio sanitatis et egritudinis corporis ad medicū. et pbita/
tis et vicij aīor ad deū. sicut em̄ medic⁹ cognoscēs causas sanitatis et egrī/
tutinis. scit quid pueniat sano et egro alijs ignorātib⁹ et mirātib⁹. sic de⁹
cognoscens q̄litate aīorū scit quid bonis pueniat et qd̄ malis. et vnicuiq̄ s̄
bi pueniēs tribuit qñq̄ malis psp̄ra: bonis aduersa. de stupent ignorā/
tes. Notandū q̄ specula dicitur locus altus aptus ad circūspiciendum
et qz deus p prouidentia oīa circūspicit. iō s̄litudinarie ipsa puidētia dici/
tur specula. Notandū q̄ qz hoīes ignorant q̄ sūt bōi et mali ignorāt etiam
qd̄ vnicuiq̄ pueniat. iō aliqua credunt puenire bonis q̄ tñ fin iudiciū /del/
eis non conueniunt. et ideo hoīes mirantur quare deus eis non attribuat
que vidēt eis attribuenda. Ideo dicit pbia ex dictis ptingit h̄ miraculū
q̄ ignorantes stupent que fiunt a deo sciente.

¶ Hāc pauca. Hic pbia ostendit q̄ bōis mala et bōa mal⁹ p̄gunt ex s̄rio lu/
dicio dei et hoīm dicēs. Et ego pauca p̄strigā que hūana rō valet. s. accipe
de diuina profunditate illū supple declarabo. ¶ Boeci de hoc supple hoīe
quē tu putas ēē iustissimū et seruāssimū eq̄. i. eq̄tatis diuersū vī. i. aliter

Lib

videtur prouidentia
bonis bellū int
sua vident. vici
Julij cesaris
admonuit luc

victtricem
Cathoni
monuit. Ik
geri reb⁹
vero tue
ita bene n
pariter h
mi virib⁹
uersi. de
per quā
cit itaq̄

sapientiam et virtutem
et contra q̄
causam victri
bi causam vi
dij et homin
¶ Sed sit al
serenter eue
et de hōi ci
cūdo de mal
nunt mala
ostendit qu
bona ibi. F
niant mala.
boni cui s̄ a
sit. i. ponam
et humanum
mi non pot
uersi. forsa
retinere fo
quā dūo d
pmanens i
¶ Parci

Liber III Prosa VI

videtur prouidentie sciēti oīa. i. deo. qđ cōfirmat auctoritate lucani. qđ describens bellū int̃ Pompeiū ⁊ Juliū cesarē cū quererēt ab eo cuius cā eēt iustior dixit. victrix cā displicuit. s. victa Cāthoni. An̄ dicit. Victrix cā. s. Julij cesaris placuisse dijs. victam xō cā. s. Pompeij placuisse Cāthoni admonuit lucanus noster familiaris. ex quo cōcludit ea que s. spem ho-

victtricem quidē causam dijs victam vero Cāthoni placuisse familiaris n̄r lucan⁹ admonuit. Hic igit quicqđ citra spez videas geri reb⁹ quidē rectus ordo est. Opiniōi vero tue puerſa confusio. Sed sit aliquis ita bene moratus. vt de eo diuinū iudiciū pariter humanumq; consentiat. sed est animi viribus infirm⁹. cui si quid eueniat aduersi. desinet colere forsitan innocentiam per quam nō potuit retinere fortunā. Parcit itaq; sapiens dispēsatio ei quem deteri

minū veniūt esse p̄fusione i opinioe hominum: non tñ in re dicēs Quicqđ igitur videas geri. i. fieri vel euenire. contra spem hominum causas ignorātis id in rebus ē rectus ordo. s. opinioni tue ē puerſa p̄fusio. Nota qđ Cato vtiēdis propter suaz

sapientiam ⁊ virtutē marie auctoritatis fuerat in p̄p̄o. Cum aut̄ Julij pugna- ret contra Pompeiū. Cato iudicauit pompeium esse iustum attribuit sibi causam victtricem. Alij autem iudicabant Julium esse iustū attribuentes sibi causam victtricem. ex quo patet qđ de eodem contrario modo iudicabant dij ⁊ homines sapientes qui Cāthonē sequebantur.

¶ Sed sit aliquis. Hic p̄bia assignat causas sp̄ales q̄re bonis ⁊ malis idifſerenter eueniūt nūc p̄spera nūc aduersa. Scđo excusat se de āpliori p̄tra- ctōe h̄mōi cāp: scđa ibi. Itēq; em̄ phas. P̄rio declarat it̄etū suū de hōis se cūdo de malis ibi. Itā id qđ. P̄rio assignat cām quare aliqđ bōis nō eue- niunt mala. scđo quare aliqñ eis contingunt mala ibi. Alijs mixta. P̄rio ostendit quare bonis non p̄tingant mala. scđo quare contingant eis qñq; bona ibi. Fit autem. P̄rimo assignat duas causas: quare bonis non eue- niant mala. scđa ibi. Est alius. P̄rima causa est infirmitas animi alicuius boni cui si adueniret aduersitas ipse deterioretur. An̄ dicit in littera. Sed sit. i. ponamus qđ aliquis sit ita bene moratus. i. morigeratus. qđ diuinum ⁊ humanum iudiciū p̄sentiat de eo. forsitan ipse est infirmus viribus ani- mi non potens resistere aduersitatibus. Cui si eueniat quid. i. aliquid ad- uersi. forsitan desinet colere innocentia. i. exercere virtutē. per quā nō potuit retinere fortunaz. quia imputabit sue innocentie qđ prosperitas sua recessit quādamo dum legitur de Job. cui vxor sua improperabat. dicens. Adhuc p̄manens in simplicitate tua benedic deo ⁊ morere.

¶ Parcit itaq; illi sapiens dispēsatio. i. prouidentia dei quē aduersitas possit

facere deteriore. ne patiatur enī laborare aduersitate cui non puenit. - Mo-
tandū q̄ qdā bōi sunt ita imbecilles aī q̄ ex modica rēprātōe aduersitatis
mutarent. qd̄ vidēs de⁹ parit ip̄is ne eos aduersitate deiciat. An̄ aplūs.
Fidelis deus qui non patitur vos temptari vitra id q̄ potestis.

¶ Est alius cunctis virtutibus absolutus. Hic assignat aliam causam qua
re quibusdā
bonis nō ad-
ueniant mala
dicēs. Est ali-
us homo ab-
solutus. i. per-
fectus cūctis
virtutibus et
sanctus ⁊ pri-
mus deo hūc
hominē con-
tingi. i. tangi
aliquibus ad-
uersis puidē-
tia diuina tu-
dicat nephas
adeo id est in-
tātū. vt nec si-
nat ip̄m agita-
ri morbis cor-
porēis. quod
p̄firmat aucto-
ritate cuiusdā
p̄bi. dicēs Hāc
vt ait quidāz
p̄bus excellēti-
or me cuius auctoritatem pōit i greco. que tantum sonat in
latīo. Corp⁹ viri sacri edificauerūt virtutes supple p̄suādo ip̄m ab aduersis.

Nota q̄ scdā cā q̄re aliquib⁹ nō adueniūt aduersa ē excellēs sc̄ritas ip̄orū
sic ei de⁹ excellēter malos nō tñ punit in futuro. sed etiā i p̄nti. sic aliq̄s ex-
cellētē bonos nōtū p̄miat in futuro s̄ i p̄nti ab aduersitate custodit. Mo-
tādū q̄re p̄bia dicat quidam excellēti-
or me dixit. cū nullus sit excellēti-
or p̄bia. Dicendū q̄ littera sic debet exponi. Nam quidāz p̄bus excellēti-
or alijs p̄bis me. i. p̄ me p̄biam dixit.

¶ Fit autē sepe. Hic ostendit q̄re bōis sepe p̄tigār bona dicēs. Fit autē. i. p̄tin-
gīt sepe vt sūma rex regēda. i. p̄ncipat⁹ regēdi res deferat. i. p̄cedat bōis.
.i. p̄bis nōtū p̄pter vtilitatē bonorū hoīm. s̄ vt ip̄obiras exuberās. i. abū-
dāns malorū retundat. i. p̄pescat vlt̄ exprimat. Tūc assignat cām q̄re bōis
q̄nq̄ p̄tigant mala dicēs. Alijs. i. bōis deus distribuit qdā mixta. i. nūc bō-
na nūc mala. p̄ q̄litate aīorū. qdā ei bonos de⁹ remordet aduersitatib⁹. ne
luxuriēt. i. supbiat lōga felicitate. i. p̄p̄tate Alios bonos patit agitari. i. ve-
rari. dur. i. aduersitatib⁹ vt virtutes aī ip̄orū p̄firmant vsu ⁊ exercitātōe patiē

de. Apz
dant igit
equo desp
quas tñ f
ri tecū nō

nō p̄fir
Nonn
mortis
nabiles
lis eē
ex cor
dubita
stia nū
sis ac
malo
plicia
tum

tulerunt
spolite
tandū q̄
dī in p̄a
mittit a
qd̄ timet
potente
re vt co
¶ Nam
tingāt.
¶ P̄bō d
nūc op̄e
eos. i. m
terrent.
būc tu
unt ma
p̄licia
¶ Xet
li s̄ bon
Hāz v
tur. id

Liber IIII Prosa VI

ut. Et p3 in Job. Alij plus equo metuunt qd bñ ferre pñt. sñ thomas formi
davit igressum Indie di. Dñe mitte me quo vis pterq ad indos. Alij plus
equo despiciunt qd ferre nō pñt. qz quasi presumēdo despiciunt temptatōes
quas tñ ferre non possunt. Et scñs petrus q dixit. Et si oportuerit me mo
ri tecū nō te negabo qui ad temptatōes z accusationē ancille xpm negavit

nō pñt. hos in expimētū sui tristib⁹ ducit:
Nonnulli venerādū scñi nomē glōse pñcio
mortis emerūt. Quidā supplicijs terpug
nabiles exēplū ceteris ptulerūt. inuictā ma
lis eē xtutē. Que q recte atqz disposite z
ex eoz bono qd accedere vident fiant nlla
dubitatio ē. Mā illd qz qd iprobis nūc tri
stia nūc optata pueniūt. ex eis dē ducit cau
sis ac de tristib⁹ qdem nemo mirat. q eos
malo meritos oēs existimāt: quoz qdē sup
plicia: tñ ceteros ab sceleribus deterrent.
tum ipsos quibus inuehuntur emendant

tulerunt ceteris exemplū. virtutē eē inuictā a malis. que oīa q recte z bi
sposite fiant ex eoz bono quibus accedere vident nulla ē dubitatio. Ho
tandū q quidā plus timēt q timere deberēt aliquā aduersitatem. de qbus
dñ in psalmo. Trepidauerūt timore vbi non erat timor. Talibus deus im
mittit aduersitates quib⁹ resistūt vt cognoscant se grā dei posse resistere et
qd timebāt. Alij autē presumētes de pñijs viribus despiciunt tēptatōes qñ
potentes resistere eis. illis deus tēptatōes immittit z pñmittit eos succūbe
re vt cognoscant q fragilis sit humana natura sine diuine gratia.

¶ Nam illud quoq. hic assignat causas qre malis qñz bona qñz mala cō
tingāt. Et pñdit qre malis ptingant mala. scdo quare bona ibi. Leta xō.
¶ Pñio dicit. Ex eis dē causis ducit. i. pñat. q improbis nūc pueniūt tristia
nūc optata. sed de tristib⁹ que malis eueniūt nemo mirat. qz oēs existimāt
eos. i. malos eē meritos. i. dignos malo. quoz maloz supplicia ceteros de
terrent. i. terrore retrahūt a scelerib⁹. z ipsos malos emendant qbus inue
hūnt supplicia. Notandū q pñia innuit tres causas quare malis euent
unt mala. Pñia ē qz oēs hoīes estimāt eos dignos malo. Scdo qz p sup
plicia maloz alij a malo retrahūt. Tercia cā qz mali supplicijs emēdāt.
¶ Leta xō magnū bonis argumētū loquunt. hic assignat causas qre ma
lis bona eueniant. secundo soluit tacitam questionē siue obeiectionē. ibi.
¶ Az vt probis. Pñio dicit. Leta xō. i. pñpera que malis eueniunt. loquū
tur. id est iudicant bonis magnū argumētū. quid iudicare debeāt de bñis

hos vtrosq
deus ducit. i.
temptat tri
stib⁹. i. aduer
sitatibus. in
eplimentū fut
. i. in recogni
tionē sui. vt
sciant qd pos
sint z qd non
possint. z nō
nlli. i. aliqui
emerunt pre
cio mortis ve
nerandū no
men seculi si
cut martyres
Quidā inex
pugnabiles
supplicijs p

felicitate. quam sepe cernant famulari improbis. Habēt enim probl ex hoc certissimū argumentū q̄ illa non est vera felicitas q̄ malis aduenit: s̄ falsa deceptio. Tūc assignat p̄lmā causā q̄re deus malis p̄cedit bona ⁊ p̄spera q̄ qdē mali p̄ p̄pa p̄suant a peiorib⁹ scelerib⁹ ne fiat fures vl raptores ⁊ dicit. In qua re vt malis eueniāt. p̄spera. illō credo dispensari. i. dispensari oni ordinari

q̄ forsitā natura alicuius mali est tam p̄ceptus ad malum ⁊ importuna. vt inopia rei familiaris. i. paupertas. possit euz exacerbare id est p̄uocare in scelera. s̄. ad fur tu ⁊ ad rapinam. hui⁹ morbo diuina prouidentia medet re medio collate pecunie. tūc assignat secundam causam q̄ ideo malis eueniunt prospera vt prosperitate emendent vitam quam timētes ne p̄pter maliciam amittant prosperitatem. Unde dicit. Hic id est aliquis malus spectans. i. considerans conscientiam suam sedatā p̄bitis. i. maculatā vicijs. ⁊ ipse p̄pans secū fortunā. i. prosperitatē suam. forsitā p̄timescit. vt cuius rei. i. p̄speritatis iocund⁹ est ei vsus illi⁹. fiat tristis amissio. ⁊ dum metuit amittere fortunā derelinquit nequiciā. Tūc ponit terciā causam dicens. Alijs malis aduenit prosperitas vt incedant maiorē miserā aduersitatis q̄ sicut dictum fuit secundo libro prosa quarta. In omni aduersitate fortune infelicissimum genus infortunij est fuisse felicē. Unde dicit in l̄a. q̄ felicitas indigne aucta. Alia littera h̄z acta id est inducta. alios malos precipitauit in meritam cladem id est in miseriam. Et addit q̄ quibusdam malis permissum est. id est concessum. ius puniendi. i. p̄tās vt sit bonis cau

Reta vero magnū bonis argumentum loquuntur. Quid de huiusmodi felicitate debeant iudicare. q̄ famulari sepe improbis cernant. In qua re illud etiam dispensari credo. q̄ forsitā alicuius tam p̄ceptus atq̄ importuna natura est. vt eum in scelera potius exacerbare possit rei familiaris inopia. huius morbo prouidentia collate pecunie remedio medetur Hic sedatam probis conscientiam spectans. ⁊ secum fortunam suā comparans. forsitā pertimescit ne cuius ei iocundus vsus est sit tristis amissio. Mutabit igitur mores. ac dum fortunam metuit amittere nequiciam derelinquit Alios in cladem meritam precipitauit indigne acta felicitas. Quibusdam permissum puniendi ius. vt exercitium bonis et malis esset causa supplicij.

Unde dicit. Hic id est aliquis malus spectans. i. considerans conscientiam suam sedatā p̄bitis. i. maculatā vicijs. ⁊ ipse p̄pans secū fortunā. i. prosperitatē suam. forsitā p̄timescit. vt cuius rei. i. p̄speritatis iocund⁹ est ei vsus illi⁹. fiat tristis amissio. ⁊ dum metuit amittere fortunā derelinquit nequiciā. Tūc ponit terciā causam dicens. Alijs malis aduenit prosperitas vt incedant maiorē miserā aduersitatis q̄ sicut dictum fuit secundo libro prosa quarta. In omni aduersitate fortune infelicissimum genus infortunij est fuisse felicē. Unde dicit in l̄a. q̄ felicitas indigne aucta. Alia littera h̄z acta id est inducta. alios malos precipitauit in meritam cladem id est in miseriam. Et addit q̄ quibusdam malis permissum est. id est concessum. ius puniendi. i. p̄tās vt sit bonis cau

Lil
sa exercitū
quosdam
net iniusto
roter. Han
pressus bu

Nam v
ipi iter
cū a sem
quig d
nō fuiss
summa
culuz.
dum in
dentur
tis fru
studen
vis. cu
vtendo
enim q

sepe. p̄p
cā suppli
B solus
p̄riant.
q̄q. i. q̄l
conscien
decernan
alids ē b
finē ⁊ o
euten q
conorda
Ex qu
punitu
mali fa
tur perp
est dam
rales su
uina vig

Liber III Prosa VI

sa exercitij in virtutib⁹ et patia. et malis sit ea supplicij. Nota q^d felicitas quosdam precipitat in eadem aduersitatis. Unde Samaritensis. Promo uet iniustos fortuna volubiles ut quos Scandere precipites fecit ad una roter. Nam grauiore ruit turris tumefacta ruina. Et grauis pulsata alta ci pressus humu. Et notandū q^d boni p^{er} aduersitates in virtutib⁹ et patia exer cent. Unde

Nam ut p^{ro}bis atq^{ue} ip^{ro}bis nullū fed⁹ ē. ita ip^{ro}i iter se ip^{ro}bi neq^{ue}nt puenire. Quid ni. cū a semetip^{ro}is discerpētib⁹ p^{ro}sciam vicijs quiq^{ue} dissentiat. faciātq^{ue} sepe q^{uod} cū gesserit nō fuisse gerenda decernant. Ex quo sepe summa illa prouidētia ptulit insigne mira culuz. ut malos mali bonos facerent. Nā dum iniqua sibi a pessimis quidā ppeti videntur noxiorū odio flagrantes ad virtu tis frugem rediere. Dum se eis dissimiles student eē quos oderāt Sola ē cū diuina vis. cui mala q^{ue}q^{ue} bona sint cū eis ppetēter vtendo alicui⁹ boni elicit effectum. Q^{uo}do enim quidē cuncta pplectitur. ut quod ab

idem pauper Henricus. Aspera ferre decet matu rant aspa mē tem. Et bene matura pleni us vna sapit. Per nimbos est gelidas transit ad vn das. Sicq^{ue} p oppositū dul cia querit ho mo.

¶ Hāc p^{ro}a bis. Hic sol uit quādam obiectionem scō isfert q^{uod} dam pclusio nem ibi. Ex q^{uo}

sepe. p^{ro}mo dīc. Aliq^{ui}s diceret. dixisti q^{uo}d malis ē pcessū ius puniendi ut sint ea supplicij alijs malis. s^{ed} nō videt^{ur} v^{er}o q^{uo}d mal⁹ nō punit malū cū sint siles. s^{ed} soluit p^{ro}bta dicē. Sic p^{ro}bis et ip^{ro}bis nullū ē fed⁹. i. p^{ro}cordia. q^{uo}d sp^{irit}u iuicē Brian⁹. Ita ip^{ro}i ip^{ro}bi nequeūt iter se puenire. Quid ni. i. q^{uo}d nō eēt ita. cū q^{uo}q^{ue}. i. q^{uo}dlibet malū. dissentiat a semetip^{ro}is vicijs discerpētib⁹. i. distrahētib⁹ conscientiam ip^{ro}orum. et sepe mali faciant. que cū gesserint id est fecerint. decernant id est iudicēt non fuisse gerenda. i. faciēda. Notādū q^{uo}d int^{er} aliq^{ui}s ē bon⁹ inq^{ui}stū suat ordinē vltimū finē. q^{uo}d finis ē sumū bonū. et q^{uo}d illū finē et ordinē oēs bōi seruāt. iō oēs bōi i eo q^{uo}d bōi sē iuicem p^{ro}cordant mali autem quia hūc ordinē nō obseruāt et a semetip^{ro}is discordant. mutuo sibi conordare non p^{oss}unt.

¶ Ex quo sepe summa illa. Hic isfert quādam pclusionē dicens. Ex quo mali puniunt malos ex hoc diuina prouidētia ptulit insigne miraculū scilz ut mali facerent malos bonos quod declarat. Nam dum quidam mali videntur perpeti iniqua a pessimis. flagrantes id est ardentis odio noxiorum id est damnoruz suorum. ip^{ro}i rediere ad frugem virtutis id ē ad vtilitatē. dū tales student se esse dissimiles illis malis quos oderant. et addit q^{uo}d sola diuina vis talis est. cui mala sint bona id est cedunt in bonum. sicut cū mal⁹

facit malum bonū. Unde subdit. Cum deus vult deo ppetenter magis elici effectum alicuius boni. Ordo enim fatalis cuncta cōplectitur. ut quod decesserit ab insignata ratione ordinis scilicet mali relabatur in alium ordinē scz boni. ne in regno providentie dei liceat quid. i. aliquid temeritati. i. inordinationi. et ponit auctoritatem in greco q tantū sonat. Fortissimus in mundo deus omnia regit.

Notandum q bonū pueniēs ex malicia improborum nō est impudūz ipis improbis. sed tū diuitie viri tū que nō vult ex mal effice bona. et licz deus malū dirigit ad bonū sua intentione.

Notāduz q aliū est ordo naturalis. aliū ordo a deo pūsus. Ordo naturalis est vt deum et primū diligamus Ordo pūsus est tpalis rerum dispositio que fatum vocatur. et licet ordinē naturalem sepe dimittamus aliquid plus deo diligendo et primū odiendo. tamē ordinem pūsum a deo nunq effugimus. quia nunq aliter puenit q deus pūdet. et si aliquid recedit ab ordine naturali relabatur in aliū. vt si aliqd est malū quo ad misericordiā ipm est bonū in cōparatione ad iusticiā. ita q in regno diuine puidēte nihil relinquit temeritati. i. inordinationi.

¶ Neq enī phas ē homini. Dic phia excusat se de ampliori indagatiōe causarum. dicens. Neq enī est phas homini vlt ingento cōphēdere vel fmo. ne explicare cunctas machinas. i. causas vel disposiciōes opere diuine. i. signata ordinis ratiōe decesserit. hoc lz in aliū tū ordinē relabatur. ne quid in regno puidētie liceat temeritati. fortissimus in mundo deus cuncta regit. cū oia secula puidet ac pspicit. Neq enī phas est homini cunctas diuine ope machinas. vel ingenio pprehēdere vlt explicare fmo. Hoc tū pspexisse sufficiat. quod naturarū oim proditor deus. idem ad bonum dirigenz cūcta disponat. Būm q ea que protulit in sui similitudinem retinere festinat. Maluz omne de reipublice sue terminis per fatalis seriem necessitatis eliminat. Quo fit vt que in terris abundare creduntur. si disponentem puidētiā spectes. nihil vltq mali esse perpendas. Sed video iam dudū te et pondere questiōis oneratū. et rōis plixitate fatigatum. aliquam carnis expectare dulcedinem. Accipe igitur haustum quo refectus. firmior in vltiora contendas.

causas vel di
q de? pūdit
q pūlit. i. p
clūdit p seri
publice rei.

s J
Aspice
Illic ubi
Eterer
Non so
Belidū
Nec q
Flectit
Nunq

trice. q rel
cit malū n
allā res. oī
bōl. si malū
lū ē malū
bōl. vñ exp
em nō cor
agnus vlt
p3 q mul
uidentiā

Jv
dor
pāliante.
pte rex q
mo pmed
tor. terci
ibi. Dec
Si tu sol
celū ton
veterē p
q3 sol p
lune. nec
q3 lora a

Liber IIII Metrum VI

causas vlt dispoñes opere diuine. i. diuini opis. hoc tñ sufficiat p̄sperisse. qđ de? p̄dior. i. p̄ductor oim nāz dū p̄at cūcta dirigēs ad bonū. Et dū ea q̄ p̄tulit. i. p̄dixit festinat retinē i. silitudine sui. i. in bono. ipe eliminat. i. excludit p̄ serie id est per ordinez fatal necessitatis omne malū de termis sue publice rei. i. mūdi. quo fit vt mala q̄ credūt abūdare in terris. si spectes p̄

Metrum sextum quarti libri

I vis celsi iura tonantis
Pura solers cernere mente
Aspice summi culmina celi.
Illic iusto federe rerum
Ceterem seruant sydera pacem
Non sol rutilo concitus igne
Belidū phebes impedit axem.
Nec q̄ summo vertice mundi
Flectit rapidos vrsa meatus.
Nunq̄ occiduo lota profundo

trice. q̄ refect? i. recreat? firmior p̄tēdas. i. p̄gas vltētoza. Notādū q̄ dī cit malū nūq̄ eē in p̄p̄tōe ad diuinā puidētiā. qz malū nō ē aliq̄ nā neqz aliq̄ res. oīs ei nā z res appetit suā p̄fectionē. Cū aut appetibile hēat rōnē bōi. si malū eēt nā z res appetēs p̄fectōez malū eēt bonū. Notādū q̄ nūl lū ē malū simplr z totalit i mōdo qñ i p̄p̄tōe ad diuinā puidētiā hēat rōez bōi. vñ expedit mltos defectos p̄tingere i vniuerso ne mltā bōa tollūt. Si em nō corripet aer ignis nō p̄suaret. nec cita ledīs p̄suaret nisi occideret agnus vlt azinus. neqz laudaret iusticia nec patiētia si nō eēt iniqtas. Ex q̄ p̄z q̄ multa in cōpatione ad nos sunt mala. que in cōpatione ad diuinā p̄ uidentia oia disponētē fm q̄ melius p̄petūt vniuerso bona sunt.

I vis celsi iura tonantis. Istō ē sextū metz hui? q̄rti qđ fm q̄sdā dī a. donicū. f3 q̄sdā archiloycū. ab inētoze tetrametrū. Dactylicū a pede p̄dūante. In q̄ metro p̄bia p̄mēdat diuinā puidētiā in dispōne rez. z p̄ ex pte rez q̄ diuina dispōne regūt scđo ex pte dei regētis ibi Sedet iterea. p̄p̄t mo p̄mēdat diuinā puidētiā i regimie corporz celestiu. scđo i regimie elem̄toz. terciō in regimie tpoz. q̄rto in regimie gnābiliū z corruptibiliū: scđa ibi. Nec p̄cordia. terciā ibi. His de causis. q̄rta ibi. Nec tēpies. p̄p̄tō dicit Si tu solers. i. sapiēs vis pura mēte cernere iura. i. regimia qđ mūd? regit celsi tonantis. i. dei. aspice culmia. i. altitudines sūmi celi. Illic sydera fuāt veterē pacē. i. antiquā p̄cordiā quā eis diuina puidētia ididit iusto federe qz sol p̄cit? i. p̄mot? rutilo igne. i. calore. nō ipedit gelidū axem phebes. i. lune. nec vrsa q̄ flectit rapidos meat? i. mot? circa polū septētrionalē. nūq̄ lota acciduo p̄fūdo. i. mari occidēali. cupit tingere. i. mergere. flāmas

uidētiā dispo nētē nihil per pēdas vlt q̄ eē mali. Tūc in uocat Boetiū ad p̄solationē metricā dicēs Aideo te esse oneratū pon dere qōnis q̄ difficil ē. et fa tigatū p̄lixita te oionis. ex spectare aliq̄ dulcedinē car minis. Agit accipe haustū dulcedis me

oceanus. i. mari. cernens cetera sydera mergi in mare. et loquitur mori vulga-
ri: credit enim vulgus stellas quoniam occidunt descendere in mare. et vesp. i. ven. sp
eqs vicib' t'pis nunciat seras umbras noctis. et eadem ven. exis lucifer reue-
bit die almū. i. clay. Sic altern' amor pueniēs ex diuina puidētia. reficit et
nos cursus syderū. sic. i. p. talē mutuā p'cordiā. bellū discors exulat. i. expel-
lit ab oris ab

stringeris. i. a
regiōib' cele-
stib' q' gerūt
astra. Notā
dū de hac di-
ctiōe solers q'
fin. Psidoruz
interpretat' qū
solicitus tar-
te vel vtilis et
et sic d'z scribi
per duplex ll.
S'z h'z hugui-
tionē d' a so-
lon qd' ē totū
v'ltū et ars
tis. qū tot' v'
multus i arte
et sic d'z scribi
p' simplex l.
Notanduz
q' deus ma-
gis denoiat
tonās a tem-
pestate tonā

di. q' ab alia tēpestate. q' maior terror p' eā ictū mētib' hoīm q' p' aliā. vñ
p' tēpestatē tonādi hoīes magis iducit ad recogitādā diuinā potētā. No-
tādū q' vñ h'is septē stellas circa polū seprētrionālē mota. nūq' occidit s'
sp' nob' appet. h'z alie stelle nob' oriāt' et occidāt. de venere at' q' de nocte seq'
solē et de mane lucifer dicta p'cedit solē vñ fuit in p' libro metro secundo.
¶ Hec p'cordia t'pat eqs. Hic p'bia p'mēdat regimē diuine puidētie i elemē-
tis dicēs. Hec p'cordia pueniēs ex diuina puidētia. t'pat elemēta eqs mo-
dis vt hūida elemēta pugnātia. i. tria cedāt. siccis vicib'. i. viceversa. Tra-
q' qūz p'ualeāt hūida et qūz sicca. et q' frigora. i. elemēta frigida. tūgāt fidē.
i. p'cordiā. sūmis. i. calidis elemētis: ne vñ totalit' aliū corrūpat. et h' p'cor-
dia facit vt p'edul' ignis surgat i altū. i. moueat' sursum. et terre graues pon-
dere fidāt. i. deorsū resideant. Tūc p'mēdat regimē dei circa t'pa dicēs. Hūi-
dē causis. i. sūb' causis p' diuinā puidētiā ordiat' ānus florifer. i. i q' abū-
dāt flores. spirat odores ip'overe. i. t'p'everis. tepēte. i. incalēscēte. estas ser-
uida siccit. i. maturat. cererē. i. fruges. Futū' remeat. i. reuertit'. Gūis. i.

Cetera cernens sydera mergi
Cupit oceano tingere flammās;
Semp vicib' t'pis equis
Elesper seras nunciat umbras.
Reuebitq' diem lucifer almū.
Sic eternos reficit cursus
Alternus amor. sic astringeris
Bellū discors exulat oris
Hec concordia t'pat equis
Elemēta modis. vt pugnātia
Elicibus cedant humida siccis
Jungantq' fidē frigora flāmis.
Pendulus ignis surgat in altū
Terreq' graues pondere fidant.
Hisdem causis vere tepenti
Spirat florifer annus odores.

Lil
onerofus. p.
circa gnābil
ume alit' et
ra q' fecit. p.
obitu. vltiā

Estas t
Remes
Hyemē
Hec ten
Quicq'
Eadē r
Obitu
Sedet
Rerū
Rex et
Lex et
Et qua
Sistit
Nam n
Flexos
Que n

montē et v
et volūtat
cidēte ad
sus et mor
¶ Sedet
dicēs. In
i. in se mu
na. exis re
tatis. et o
equi. i. eq
i. excitat
permane
gratiam.
ctos iuu
in flexos

Liber IIII Metrum VI

onerofus pomis imber defluus irrigat hyemē. Tūc cōmēdat regimē dei
circa gnābila ⁊ corruptibilia dicēs. Hec tēpies. i. tpatā dūpō. puidēne di
uine alit ⁊ pferit qēqd i orbe spirat vitā. i. qēqd viuit. ⁊ eadē tēpies rapiēs
ea q fecit. pdit. i. abicōdit. ⁊ aufert. i. ab eē. mergens orta. i. pducta lupmo
obitu. vltia morte. Notādum fm pmetatorē. viij. phifi. qd: nū antiquum

Estas terrerē feruida siccāt.
Remeat pomis grauis autūnus.
Hyemē defluus irrigat imber.
Hec temperies alit ac profert
Quicqd vitā spirat in orbe.
Eadē rapiēs condit et aufert
Obitu mergēe orta supremo
Sedet interea conditor altus
Rerūq regēs flectit habenas
Rex ⁊ dñs: fons ⁊ origo.
Lex ⁊ sapiēs arbiter equi.
Et que cū motu concitat ire
Sistit retrahēs. ac vaga firmat.
Nam nisi rectos reuocans itus.
Flexos iterū cogat in orbes.
Que nunc stabilis p̄tinet ordo.

nihil fac sine
scdo antiquo
.i. celo. q̄ p̄ia
cā generatio
nē ⁊ corruptō
nē elem̄toꝝ ⁊
oīm in mūdo
⁊ tēpoꝝ disti
ctionē opatur
mediantibus
corporib⁹ ce
lestib⁹. Unde
in li. de po
mo Aristote
lis scribitur.
q̄ creator oīm
sua sapia pre
pauit speras.
⁊ in qualibet
spera stellas
lucidas. ⁊ de
dit ip̄is vir
tutē dominan
di i hoc mun
do faciēdi bo
num et maluz

mortē ⁊ vitā. ⁊ incedūt stelle fm virtutē ip̄is a creatore datā. fm desiderū
⁊ volūtātē ei⁹ i ascēdēdo ⁊ descēdēdo. nūc de oriēte ad occidēs. nūc de oc
cidēte ad oriēs sine p̄dictōe. ⁊ oīs stelle sūt sicut fui dño obediētes. ⁊ cur
sus ⁊ motus earū nō ē a seip̄is nec virtute earū. s̄ ē creator q̄ fac eas mouerē
¶ Sedet iterea p̄ditor alt⁹. Hic p̄mēdat puidētiā diuinā ex pte dei regētis
dicēs. Interea dū res sic gerūt. alt⁹ p̄ditor. i. summ⁹ creator rex de⁹. sedet
.i. in se inmutabilē manet regēs oīa. flectit. i. moderaf. habenas rex. i. fre
na. ex̄is rex p sapiām gubernatōis. dñs p potētā creatōis. fōs oīs boni
tatis. ⁊ origo oīum ⁊ ip̄se a nullo. lex oīa ligans. ⁊ sapiēs arbiter. i. iudex.
equi. i. equitatis oībus retribuēs fm iusticiā que. i. lex oīa regens. p̄cit.
.i. excitat encia. ire. i. procedere ad eē. motu id est per motum. ⁊ sistit id est
permanere facit ad tēpus inesse retrahens oīa ad nō esse ⁊ ip̄se firmat per
gratiam. vaga id est instabilia per naturam. Nam nisi deus reuocans re
ctos itus id ē rectū progressum q̄ est abeē ad nō eē. cogitat. i. reducat enciā
in flexos orbes. i. in quasdā circulatōes. ea que stabilis ordo diuine pro

ul dētie p̄tinet ip̄a dissep̄ta. i. sep̄ata a suo fonte. i. a suo p̄ncipio q̄d ē deus
fatiscāt. i. deficiant. ⁊ ad nihilū deueniēt. Hic fons ē cōis amor cūctis entī
bus. ⁊ cūcta reputēt. i. appetūt teneri. i. p̄seruari. sine boni. i. p̄ finē boni. q̄z
res aliter nō queāt durare. i. i. ēē p̄petuari. nisi p̄uerso amore. resuāt. i. rede
ant. cāe. i. ad causāz p̄mā. que dedit eis ēē p̄ creationem. Notandum q̄
encia regum

tur a deo p̄ q̄n
dā circulatio
nē fm quā q̄
dāmō p̄petuā
tur in eē. ver
bigra. de^o sic
disposuit res
vt ex semīe. p̄
ueniat herba
et econuerso
ex herba pro
ducatur semē
sic in genera
tione elemen
torum fit q̄dā
circul^o. Dum
ex aere gnā
tur ignis ⁊ ite
rū ex igne aer.

Itē i creaturis rōnalib⁹ q̄ p̄grediūt^r a deo p̄ductōe nāe. fit
itep̄ reflexio ad ip̄m deū p̄ reductionē grē vt sic nihil p̄maneat i reb⁹ ens et
p̄fectū nisi p̄ q̄ndā circulatōez. ⁊ h̄ innuit p̄bia i l̄ra Notādū q̄ finis ad quē
oīa naturali appetitu tēdūt ē ip̄sū sūmū bonū q̄d ē de^o. hūc finē p̄sequunt^r
rōnales creature p̄ opationē itellect⁹ ⁊ volūtatis. Sz irrōnales creature
p̄sequūt^r ip̄m solū p̄ h̄ q̄ ip̄m rep̄ntant p̄ quādā participationē essendi. et
iō eodem appetitu naturali q̄ aliqd appetit suū ēē. eodē appetitu tendit in
suū vltimū finē. ⁊ h̄ innuit in l̄ra cū dicit. Hic ē cūctis cōis amor.

Am ne igit^r vidēs. Ista ē septia ⁊ vltia p̄sa hui⁹ q̄rti in q̄ p̄bia dedu
cit quādā p̄clusionē ex p̄missis. Et p̄ facit h̄. scdo l̄biūgit quādam ex
hortationē. scda ibi. Quare inq̄t. P̄rio pōit p̄clusionē itēta. scdo p̄pat eā
ad opinionē vulgi. scda ibi. Sz eā. P̄rio dīc. Aides ne iā o Boeci q̄d p̄se
q̄tur h̄ oīa q̄ dixim⁹. dicit Boeti⁹. Quid iquā. ⁊ p̄bia. Q̄m fortunā p̄sus
ēē bonā dicit Boeti⁹ ⁊ q̄ in quā. i. quō p̄t h̄ fieri. Cui p̄bia. Attēde inq̄t. Cū
oīs fortuna siue iocūda siue aspa. defera^t cā remunerādi vl̄ exercēdi bonos
vl̄ cā puniēdi vl̄ corrigēdi ip̄obos p̄z. q̄ oīs fortunā ē bona quā vl̄ p̄stat eē
iustā sic illa q̄ punit malos. ⁊ p̄miat bonos. vl̄ p̄stat eē vtilē. sic q̄ exercet bo
nos ⁊ corrigi malos dicit Boet⁹. nimis. i. valde xa ē rō. ⁊ si p̄uidētā quā
paulān docuisti. ⁊ fatū p̄siderē. sc̄ snia ē nira. i. firmata firmis virtib⁹. i. rōi
bus. Notādū q̄ ex q̄z diuinā p̄uidētā bonis ⁊ mal⁹ nūc. p̄spira nūc ad
uersa eueniunt bonis propter remunerationem prospera ⁊ propter exerci
tationem in virtutibus aduersa. patet q̄ prospera fortuna remunerans

Dissep̄ta suo fonte fatiscant.

Hic ē cunctis cōis amor

Repetūtq̄ boni sine teneri.

Qui nō aliter durare queāt

Nisi p̄uerso rursus amore

Resuuant cause que dedit eē.

Prosa septima libri quarti

i Am ne igit^r vides quid hec oīa q̄ dixi
mus p̄sequat^r. B. Quid nam inquā.

B. Omne inquit bonā proorsus esse fortu
nam. B. Et qui inq̄z fieri pōt. B. Attēde

Li
e aduersa
vt vltū est
Sed eā
eam vulgi
tuna. scda

inquit
aspera
nos. tu
defera
vel vti
Et si q
tūue co
eaz si p
paula
inquit
pat. ⁊
fortun
vulgi
veluta
mur. B
bonū
B. Q
dest. B
Quid
sui p̄t
p̄bia nō
exercet
fortuna
Et ad d
runt be
cijs arr
Quid i
nit. i. h
optimā

Liber IIII Metrum VII

et aduersa exercitans est bona. Item cum prospera fortuna malos emendet ut visum est prius. et aduersa ipsos corrigat et iuste punit per ipsam et esse bonam. Sed ea si placet. Hic comparat hanc conclusionem ad opinionem vulgi ostendens eam vulgo esse inopinabilem. et inquit quid vulgus sentiat de qualibet fortuna: scda ex opinione vulgi pcludit quod dicitur prius ipsi vulgo ibi.

inquit cum omnis fortuna vel iocunda vel aspera. tum remunerandi exercendive bonos. tum puniendi corrigendique improbos causa deserat. ois bona quam vel iusta constat esse vel utilem. B. Numis quidem inquit vera ratio Et si quam pauloante docuisti puidetiam salutine considerare. firmis viribus nixa sentia. Sz eaz si placet inter eas quas inopinabiles paulante posuisti numerem. P. Et quid inquit. B. Quia id hominum sermo cōis usurpat. et quidem crebro quorundam malam esse fortunam. P. Elis ne igitur inquit paulisper vulgi sermonibus accedamus. Ne nimium velut ab humanitatis usu recessisse videamur. B. Ut placet inquit. P. Nonne igitur bonum censes esse quod pdest. B. Ita est inquit. P. Que homo aut exercet aut corrigit. pdest. B. Fateor inquit. P. Bona igitur. B. Quid ni. P. Sz hec eorum est. quod vlti virtute positi protra aspera bellum gerunt. vlti a vicij

phila nonne censes bonum quod pdest. dicit Boetius. Ita est. et philia fortuna que aut exercet aut corrigit. pdest. dicit Boetius. Fateor inquit. Sz pcludit philia. Dis fortuna bona est que exercet et corrigit. dicit Boetius. Quid ni. i. quare non Et addit philia. Hec fortuna que exercet est eorum hominum. qui positi in virtute gerunt bellum pro aspera. s. fortuna que corrigit est eorum hominum qui declinantes a vicijs arripiunt iter virtutis. Dicit Boetius. Regare nequeo. Querit philia. Quid est de fortuna iocunda que tribuit bonis in premium. numquid vulgus decernit. i. iudicat eam esse malam. dicit Boetius nequaquam: sed censet. i. iudicat eam esse optimam sicut est. Querit vltiori philia. Quid est de reliqua fortuna que punit.

g. Philo-
phia si placet
eam opinio-
nez q. omnis
fortuna sit bo-
na numeremus
inter eas opi-
niones qs pau-
loante posui-
sti inopinabi-
les. dicit philia.
quid. i. ppter
quid Boetius
dicit q. cōis
sermo hominum
usurpat istud.
.i. in vltum ca-
pit quorundam
fortunam esse
malam quo-
rundam bonam
et dicit philia.
Eis ne o Bo-
etius accedam
paulisper ser-
monibus vul-
gi. ne nimium
videamur re-
cessisse a cōi-
usu hominum. di-
cit Boetius.
ut placet. et

que cū sit aspera ⁊ coerceat malos iusto supplicio. nunq̃d pplus. i. vulgus
putat eā eē bonā. dicit Boet. Immo iudicat eā eē miserrimā oīm q̃ excogit
tari p̃nt. Morandū q̃ oīs fortuna ṽl ē ad exercēdū bonos ⁊ corrigendū
malos hoīes. Ṽl ē ad remunerandū bonos ⁊ puniēdū malos. Fortuna q̃
ē ad exercēdū bonos ⁊ ad corrigēdū malos hoīes ṽtraq̃ ē bona. Et fm opti
mionē vulgi.

q̃d pbat phi
loſophia. Al
lud q̃d pdest
est bonū. sed
fortuna q̃ ex
ercet bonos
hoīes pdest
bonis. ⁊ que
corrigit ma
los pdest ma
lis. q̃ ṽtraq̃
ē bona. For
tuna autē q̃ ex
ercet ē bono
rū qui gerūt
bellū ⁊ vicia
Fortuna que
corrigit ē ma
lorū q̃ decli
nant ad virtu
tes Fortuna
autē q̃ remitte

rat bonos. bona est etiā fm vulgares. sed q̃ punit malos oīm pessima ē fm
vulgares. ⁊ hanc opinionē vulgi de ṽtraq̃ fortuna p̃bia tangit in littera.
¶ Eide igit̃. Hic p̃bia ex p̃cessis a vulgo p̃cludit q̃dā inopinabile ⁊ p̃riū
vulgo. i. malā eē fortunā tm̃ malorū. cū tm̃ opinet̃ vulgus vt plurimū malā
fortunā euentre bonis ⁊ dicit. Eide ne nos sequētes opinionē ppli. i. vul
gi confecerim⁹. i. cōcluserim⁹. quoddaz valde inopinabile apud vulgum.
Quid inquā dicit Boetius ⁊ p̃bia. Ex his enim q̃ cōcessa sunt fm opinio
nem vulgarē euenit q̃ eorū qui sunt in perfecta possessione virtutis. vel in
profectu vel in adeptione virtutis. oīm fortunā eē bonam siue sit p̃spera
siue aduersa. manētibus autem in improbitate oīm fortunā esse pessimā.
⁊ dicit Boetius. Hoc verū est fm vulgares. Quis nemo audeat p̃stiteri fm
veritatem. quia in reueritate oīs fortuna bona est tam bonorū q̃ malorū
vt probasti. Morandū q̃ oīs fortuna bona vel est remunerās. ṽl exercēs
vel corrigens. Fortuna remunerās est eorū qui sunt in possessione virtutis.
Fortuna exercens est eorū qui sūt in profectu virtutis. Fortuna corrigens
est eorū qui incipiūt eē virtuosī. Ex quo relinquitur q̃ eorū q̃ pmanēt ī ma
licia sit fortuna pessima ⁊ hoc ṽex est fm opiniones vulgares. Nota q̃
q̃libet fortuna pōt dupliciter considerari. Vno modo in comparatōe ad cām

2
vniuersale
si quis for
nit. ⁊ sic
que nihil
¶ Quare

impro
simam
rum el
Quare
non de
adduc
dignat
tus. v
pagan
diffici
virtu
non si
in pro
ijs ⁊ e
cum o
Ne v
da cor
Quic
gredit
habet
tum m
re mal
nisi au

tas virt
retur ad
virtutis
prelim
na. ne tr

Libër IIII Prosa VII

vniversalē que oīa regit ⁊ disponit ordinādo singula ī finē eis pueniētem
sic oīs fortuna bōa ē vt pbatū est. Nēl pōt cōparari fortuna ad istū cui eue-
nit. ⁊ sic solū illa dī bona que aliqđ bonū pfert illi cui aduenit: ⁊ illa mala
que nībil mali confert.

¶ Quare inq̃t ita. Hic p̃bia fac quādā exhortatōnē dicēs. Exquo oīs for-

improbitate vero manentibus omnes pes-
simam esse fortunam. **B.** Hoc inquā ve-
rum est. tamen si nemo audeat cōfiteri. **P.**
Quare inquit ita vir sapiens moleste ferre
non debet. quotiens infortune certamen
adducitur. vt virum fortem non decet in-
dignari quotiēs increpuit bellicus tumult-
us. vtriq̃z enim huic quidem glorie pro-
pagande. illi vero confirmande sapientie
difficultas ipsa materia est. Exquo eteniz
virtus vocatur. quod suis viribus nitens
non suparetur aduersis. Neq̃z enim vos
in propectu positi virtutis diffluere deli-
tijs ⁊ emarcescere voluptate venistis p̃liū
cum omni fortuna nimis acre censeritis.
Nē vos aut tristes opprimat aut iocun-
da corrūpat firmis mediū virib⁹ occupate
Quicquid aut infra subsistit. aut vltra pro-
greditur habet ⁊ p̃temptū felicitatis. Nō
habet premiū laboris. In vestra ē enim si-
tum manu qualem vobis fortunam forma-
re malitis. Omnis enim que videt aspera
nisi aut exercet. aut corrigit. punit.

tas virtus vocatur. dicitur enim virtus eo q̃ suis viribus nitens nō supe-
retur aduersis: ⁊ subdit. Neque enim vos positi in propectu id est in via
virtutis. venistis in mundū defluere delicijs. et emarcescere voluptate.
preltum nimis acre censeritis id est iudicabitis fieri cum omni fortu-
na. ne tristes fortuna opprimat efficiendo in desperationē. aut iocūda cor-

tuna ē bona
sapiēs vir nō
debz moleste
ferre quotiēs
adducit ī cer-
tamē fortune
.i. cū fortuna
znō decet for-
tē vir ī digna
ri. i. turbari.
quotiēs ī cre-
puit. i. ī sonu
it. bellic⁹ tu-
mult⁹. i. stre-
pit⁹. Itaq̃ ip-
sa difficultas
bellādī ⁊ rest-
stendi fortu-
ne est vniciū
q̃z viro forti
⁊ xtuoso ma-
teria. i. causa
glie. ppagan-
de. exercitiūz
enī bellicum
est cā glie vi-
ro forti. Illi
xō. i. viro vir-
tuoso resistē-
tia fortune ē
materia. i. cā
p̃firmāde sa-
pie. i. virtutis
Ex quo. i. ex
qua victoria
talis difficul-

habet alluendo ad voluptatem. occupate. i. tenete ergo medium virtutis firmis viribus. qz qd infra subsistit a medio virtutis deficiendo. aut ultra pgre-
dit medium virtutis excedendo illud hz preceptum felicitatis. i. virtutis et no
hz premium laboris. et in vestra manu. i. potestate situm est. quale virtute vobis
malitis. i. magis velitis formare. scz bona vel mala. Omnis eni fortuna q
vz aspera aut

exercet bonos
et punit ma-
los et sic bona
est. Motan-
dum q pbia
hortatur sa-
pientem ad ma-
gnanimitatem
cu dic. Sapi-
ens no dz mo-
leste ferre for-
tunam. Raz
fm Arestote

lez i ethicis. Sapiens hu scit ferre fortunam. qz hz se sine vituplo sic tetrago-
nu. Corp ei tetragonu qcuqz piciat firmiter stat. et magnanimum est q dz diffor-
mes isulit fortie unanimi metis pstantia militat. Motandū q virtus pssit
i medio inf duo vicia extrema ad qz vnu spellit. pssa fortuna ad aliud aduer-
sa. Abigia Adversitas ipellit ad despatonem et timiditatem. pssitas aut ad
psuptionem et audaciam. iter q pssit medium virtutis cui excessus vel defectus
viciofus. et h inuit pbia i lra. Mora q i pte hois e facit fortunā sibi qle
vult. i. bonā vel malā qd declarat pbia i aduersa fortuna. qz si ea accipim
bono ato pro exercitio et correctioe ipsa est bona. Si aut eam toleram
lo animo etiam pro pena ipsa mala est.

Ella bis qntis opatus annis. Hic scilicet septimū et vltimū metrum huius
qnti qd dz saphicu ab iustore trochaicu a pede pñante. i q pbia co-
firmat suā exhortatoez exēplo viroz fortū q spret voluptatib magnos s-
terūt labores spe laudis et glie. Et p pōit plura exēpla. sed obortat nos ad
imitationē eoz ibi. Ite nūc fortes. Ppria ps possz diuidit tot ptes qd ex-
pla ponit que patebūt. Primum exēplū est tale pparis filius priami regis
troianozū in greciā pfectus rapuit vxorē helehā Menelai et duxit eā i frigiā
regionē. Menelaus aut pñsus fri suo. Agamēnoni h factū Menelaon co-
uocatis pñcipib grecoz trāstretauit in frigiā et obsedit troiaz decē annis
quā tandē destruxit et maiorib iterfectis: pplm captiuauit. Cū aut Agamē-
nō pficisceret xpus troiam deuenit i quādā insulā vbi factus est ei ventus
rius. et requirit vates quid eēt faciendū. q dixerūt q nō haberet ventū ppe-
rū nisi placaret dianā sacrificando ei suā filiā. Cui lz hoc videt durū pro-
pter pietatē pñam. tū suadēte Alire spe laudis et glie sup victoriā obrinē-
da pñent ut eā imolaret. quo facto obtinuit ventū pperū ad volūtatē.
dicit ergo in lra. Atides. i. Agamēnon atride filius existēs. vltor opatus
bella bis quinis. i. decē annis. piavit. i. purgavit et liscendo amissos thala

Metrum septimum quarti libri
Ella bis quinis operatus annis
Vltor atrides. frigie ruinis
Fratris amissos thalamos piavit
Ille dum graie dare vela classi
Optat et ventos redemit cruore
Exruit patrem miserumq tristis
Federatnate iugulū sacerdos

Lib

mos. i. vroz
ga. i. roie q
la graie classi
i. depofuit po
federe sacrifici

Fleuit a
Quos fe
Oderit i
Sed tam
Gaudiū
Hercule
Ille cen
Abstulit
Firit et

ens de be
casualiter
lū in frōre
nuit rōp
frōre hūit
re nō potuit
ithaco sic d
recubās. i.
tre. h tū vl
suis tristi
Merent
culis et la
lebrant. i.
thauroz
Abi notā
dierate th
bē. qua p
centaur
folor de
Abstulit
les abstr
dā leo c
liberatoz
Firit
Firit et

Liber IIII Odetrum VII

mos. i. vrozē ptenā in thalamo frīs Menelai. ruiñis. i. destructiōib⁹. frī-
gie. i. troie q̄ sita fuit in frigia. dū ille Agamēnon. optat dare. i. exponere ve-
la graie classi. i. nani grecali. ⁊ dū redemit ventos cruore filie sue. ipe exiit
.i. deposuit patrē. i. pietatē paternā ⁊ sacerdos tristis existens federat. in
federe sacrificat. miserū iugulū. i. collū vel guttur. nate. i. filie Agamēno-

nis fm enim
hugitionez
iugulū ē idez
qd guttur vl
guttur? iciso
¶ Fleuit amissos
ithac⁹ so-
dales. Hic
phia pont se
cū dū exēpluz
in quo decla-
rat fortia ac-
ta ipsius vll-
ris. intendēs
talē fabulam
Alexes redi-

**Fleuit amissos ithacus sodales.
Quos ferus vasto recubans in antro
Mersit imani poliphem⁹ aluo.
Sed tamē ceco furibundus ore
Gaudiū mestis lacrimis repēdit:
Herculē duri celebrant labores
Ille centhauros domuit supbos
Abstulit seuo spoliū leoni.
Fixit ⁊ certis volucres sagittis:**

ens de bello triano decē annis errauit in mari sustinēs mltā aduersa. tādē
casualiter venit ad antrū poliphemi q̄ erat marinus gigas hīs vnicū ocu-
lū in frōte. q̄ socios Alixis occidit et vorauit. sup quo vlixes p̄stistat⁹ susti-
nuit vsq̄ p̄dict⁹ gigas cibo repletus obdormiret. q̄ dormiēte oculū quē in
frōte hūit eruit. Qui euigelañs furibund⁹ q̄siuit vlixē: s̄ excecatur eni tuent⁹
re nō potuit Dicit q̄ in līa ithac⁹. i. vlixes ab ithaca regiōe vl⁹ ab auo suo
ithaco sic dictus. ille fleuit. i. d̄fleuit. amissos sodales q̄s ferus poliphem⁹
recubās. i. morans in vasto antro. i. magno mersit imani aluo. i. magno vē-
tre. s̄ tñ vlixes furibund⁹ rependit. i. restituit. gaudiū mestis lacrimis. id ē
suis tristitijs ore. i. facie. poliphemo ceco. i. excecato.

¶ Herculē duri celebrāt labores. Hic pōit aliud exēplū i q̄ describit acta her-
culis ⁊ labores ei⁹ q̄b⁹ fingit meruisse celū dicēs. Duri labores assumpti. ce-
lebrant. i. celebrē reddūt herculē. Quis pōit p̄mū laborē. s. domatōez cen-
thauorū dicēs. Iste hercules domuit centhauros supbos q̄ cū p̄tēpserūt.
Abi notādū q̄ centhauri mōstra qdā dicta sūt ex medietate hoīes ⁊ ex me-
dietate thauri. q̄s poete fingunt genitos ex semie Trionis qd̄ p̄iecit in nu-
bē. qua Juno circū dederat se fugiēs a facie ei⁹ volētis cū ea p̄cubere. hos
centhauros hercules domuit. Cū enī puenissent ad ludū palestine i mōre
folor hercules pgressus cū eis ipsos vsq̄ ad effusiōē sanguis p̄strauit.
¶ Abstulit seuo spoliū leoni. Hic ponit scōz laborē herculis dicēs. Hercu-
les abstulit spoliū. i. pellē seuo leoni. Abi notādū q̄ i silua Menica fuit q̄
dā leo crudilissim⁹ q̄ hoīes toti⁹ regiōis inuasit quē aggressus hercules p̄-
liberatōe p̄zie ipsum interemit ⁊ excozians ipsum pelles p̄ spolio abstulit.
¶ Fixit ⁊ certis volucres sagittis. Hic pōit terciū laborē dicēs. Hercules
fixit volucres. i. arpias certis sagittis. Abi notādū q̄ rex fini⁹ suos filios

excecauit qui nouerant suam de stupro accusauerant ppter qd inuidia de
ora ipe e excecat? et apposite sut ei arpie. i. volucres virgineivult?. rapietes
cibu de mensa eius. quas hercules sagittis suis fixit et fugauit.

¶ Poma cernenti rapuit draconi. Hic tangit quartu labore dicēs. Hercu
les rapuit poma draconi cernenti. i. custodiēti illa rapuit aureo metallo. i.
cū claua au

rea Hercules
inquā factus
grauioz. i. for
tior leua. id ē
manu. Abi
notandū q se
ptē fuerūt fi
lie Athlantis
hūtes orū au
reū cū pomis
aureis q dra
co custodie
bat Hercules
aut superue
niēs draconi

Poma cernēti rapuit draconi.

Aureo leua grauior metallo.

Cerberū traxit triplici cathena.

Victor immitem posuisse fertur

Pabulū seuis dñm quadrigis.

Hydra combusto periit veneno.

Fronte turbatus achelous amnis.

Ora demersit pudibunda ripis.

Strauit Anthēū libicis arenis.

poma aurea abstulit. ¶ Cerber traxit triplici cathena. Hic pōit qntū labo
re dicēs. Hercules cerber. i. canē infernalē traxit ab iferis triplici cathena.

Abi notādū q Pirritane? volēs sibi dispōsare reginā iferni Hercules et
theseū et alios viros fortes assūpsit. qd? venietib? ad ifernū Cerber? iani
tor iferni ipos latratu suo ipediuit. Hercules aut ipm tribus cathenis vin
xit. Al? alios ipz traxit de iferno triplici cathena. qz dī hīc tria capita ca
nina triplici cathena vincta. ¶ Victor imitē posuisse fert. Hic pōit sextū
labore dicēs. Victor. i. hercules fert posuisse imitē dñz. i. dyomedē i pabu
lū seuis qdrigis. i. equis qdrigā trahētib?. Abi notādū q dyomedes fuit
rex tracie. qui eqs suos pavit hūana carne. quē hercules interfectū dedit
suis pprijs equis deuorandū. ¶ Hydra pbusto periit veneno. Hic pōit se
ptimū labore dicēs. Hydra. i. serpens periit pbusto veneno suo. Abi notā
dū q i lerna palude fuit quidā serpens habēs plura capita quozū vnum p
ciso succrescebant tria. quē hercules aggressus sagittādo cū non videret se
pficere collecta pgerie lignozū ipsum cōbussit. ¶ Frōte turbat? achelo?
amnis. Hic pōit octauū labore herculis. Abi sciendū q cū hercules vel
let deducere filiā cuiusdā regis q dicebatur deiamira fluiui? achelous quez
debebat transire mutauit se i diuersas formas pugnando ptra herculem.
Cum autem vltimo mutasset se in speciē thauri. Hercules ipso detecto ab
stulit sibrynū cornu. quod sacrificauit copie. id est dee fortune. ppter quod
achelous verecundia confusus fugit et in aquis latuit. Ande dicit in litte
ra Achelous amnis id est ille fluiui? fronte turbatus ppter ablationē cor
nu. ipse demersit in ripis ora pudibunda quia latuit pre pudore in ripis.
¶ Strauit anthēū libicis arenis. Hic ponit nonū labore dicēs. Hercules
strauit. i. occidit anthēū illū gigantez arenis libicis. i. arenis libie regiōis

Lib

Abi notandū
na. q? si aliq
Abi cū exerce
eo diu sū lucte
in terrā. et sic

Cacus E

Quosq

Geniger

Ultimue

Sustulit

Ultimi

Ite num

Ducit e

Lerga n

Sydere

spollana et o
veniret de bi
culis furabo
ret. cū autem
Laci. q? exte
Cacus mu
ab hercule
¶ Quosq
tādū q in
hercules a
uit. quem
letas. not
quos hūer
les hūer
declinū r
gigas sup
supporata
di. Ultim
cliaro. et r
cella mag
restitēs q

Liber IIII Metrum VII

Abi notandū qd Anthē erat gigas de terra pgenitus cui⁹ erat talis vir⁹
 tus. qd si aliqui ex fatigatōe debilitaret tactu terre: statim recupabat vires.
 Qui cū exerceret magnā tyrannidē i libia aduenit hercules. ⁊ pgressus cū
 eo diu sil' luctabant. Cū autē anthēus sentiret se debilitari sponte cecidit
 in terrā. ⁊ sic resumpsit vires qd hercules cognoscēs ipsuz a terra eleuauit

Cacus Euandri faciauit iras.
Quosq; pressurus foret altus orbis
Setiger spumis humeros notauit
Ultimus celum labor inreflexo
Sustulit collo. preciumq; rursus
Ultimi celū meruit laboris.
Ite nunc fortes vbi celsa magni
Ducit exempli via. cur inertes
Lerga nudatis. supata tellus
Sydera donat.

Finit liber quartus

spoliāns ⁊ occidens homines ⁊ furto plurimū insistsens. Cū autē hercules
 veniret de hispania ducēs secūz multos boues. Cacus quosdā boues her
 culis furabāt ⁊ traxit eos in antrū suū retrorsū per caudas ne furtū pate
 ret. cū autem hercules qreret boues p mugitū vni⁹ bouis puenit ad antrū
 Caci. q extracto ipm interfecit cui⁹ morte. placata ē ira Euandri. quē idem
 Cacus multū offenderat. An dicit. Cacus supple morte sua quā passus est
 ab hercule. satiauit. i. ppefcuit iras Euandri quē Cacus multum offenderat.
 ¶ Quosq; pressurus foret. Hic ponit vndecimū laborē herculis. Abi no
 tādū qd in archadia erat quidā aper deuastans totam regionem quem cūz
 hercules agitaret. aper sibi insultans humeros herculis spuma macula
 uit. quem apzum tandem interfecit. Unde dicit. Setiger id est aper gerēs
 setas. notauit. id est maculauit humeros herculis scilz spuma vel salua.
 quos hūeros altus orbis foret. i. erat pressurus qvt statim patebit. Hercu
 les hūeris suis celū sustulit. ¶ Ultim⁹ celū labor ireflexo. Hic ponit duo
 decimū ⁊ vltimū laborem. et. Abi notādū qd athlas fingit fuisse quidam
 gigas supportās celū hūeris suis. Hic fatigatus rogauit herculē vt celum
 supportaret qusq; ipse respiraret. qd ⁊ hercules fecit ⁊ p' b celū meruit. vñ
 di. Ultim⁹ labor hercul' fuit qd sustulit. i. supportauit celū collo ireflexo. i. i
 eliato. ⁊ rursus meruit celū tāq; p'ciū vlti sui laboris. ¶ Ite nūc fortes vbi
 celsa magni. Hic hortat pbia ad p'dictorū fortū viroz di. Ite nunc fortes
 resistēs aduersitatib⁹ ite illic vbi ducit via celsa. i. ardua magni hercul' qd

⁊ supra pect⁹
 suū ipsum te
 nēdo oppres
 sit qusq; ipm
 exalaret.
 ¶ Cacus euā
 dri satiauit
 iras. Hic po
 nit decimū
 laborē. Abi
 notādū qd ca
 cus fuit mon
 strū euomēs
 ignē pos cu
 lus pat' fuit
 fulcan⁹. ma
 nebat autē ca
 cus in mon
 te auentino

via virtutū et via magis eximpli ad aggrediedū fortia. et tūc inuehiē p tar-
dos et viciosos. d. Cur vos inertes. i. hoies sine arte. sicut hoies desidiofi.
cur nudatis terga. i. dorsa via fugiēdo labores et aduersa. nā tellus. i. ter-
rena pcupiscētia supata donat hoi sydera. i. celū. qz supata terrena pcupi-
scentia efficit hō digno celo qd ē locus deoz et spiritūū. Itā sū aretotele
primo celi et

mūdi. Omnes
enī locū q sur-
sum ē deo at-
tribuit et bar-
bati et greci q
cunq putant
deos eē de q
loco dicē pla-
to i fedrone.
Ari specula-
tūu vinentes
sz vitā prem-
platinā. cele-
stes sedes re-
cipiūt in quibz
felicitate deoz potiunt. qua felicitate nos faciat picipes
ibz xps q ē de? sup oia bndictus in secla scloz amē.

Incipit liber quintus. Prosa pīa
Frerat oionisqz cursū ad alia qdā
tractāda et excipiēda utebat. **B. Tū**
ego Recta qdē iquā exhortatio. tuaz pī-
sus auctoritate dignissima. Sz q tu dudū
de puidētia qōnem. pluribz alijs iplicitā
esse dixisti re expior. Quero enī an esse ali-
quid oīno et quidnam esse casuz arbitrere.
Frerat oionisqz cursū. Hic incipit qntus liber Boetij de pīolotōe
phia cuius hec ē pīa pīa. in q pīa uult soluere quedā dubia suā
determinationem consequentia de fato et prouidētia. vī enim ex
dictis q casus non sit. quia si oīa sunt prouisa ita q nihil eueniat pter oz-
dinem prouidentie diuine. videtur q nihil casualiter eueniat. quia casus
importat euentum inopinatū. Item videtur ex dictis q libez arbitriū non
sit. quia omnia disponuntur sū ordinē fatalis necessitatis. libez autem ar-
bitriuz necessitate excludit. videtur ergo si ponit puidētia et fatū q oīno
excludatur liberū arbitrium. Pīa ergo in pīti libro inqrit vtrū casus sit.
et quid sit. et inqrit vtrū liberū arbitriū sit ponēdo argumenta quibus
liberū arbitriū cum puidētia diuina non vī posse stare. post hoc ponit fal-
sam solutionem quozūdā quā improbat. et ponit pīam quā rationibz con-
firmat et de eternitate defīnat et alia plura sicut patebit. Et diuidit iste li-
ber in vndecim ptes. quia sex sunt prose et quīqz metra eius. que partes et
que in ipsis determinantur patebunt in processu libri. In prima prosa de-
terminat de casu. et primo Boetius tangit acta philosophie commendans
eius exhortationem factam. et mouet questionem de casu Scdo pīa excu-
sat se ab eius determinatione. et Boetius illam excusationē remouet. Ter-
tio pīa determinat de casu. scda ibi. Tū illa festino. tercio ibi. Tū illa mo-
rem. Primo dicit. pīa dixerat hec predicta. Et vertebat cursū oratio-
nis id est sermonis ad tractanda quedam alia atqz expedienda. Tunc ego
Boetius inquā. Pīa philosophia recta est tua exhortatio facta. et prorsus
est dignissima auctoritate. sed q tu dudum dixisti sexta prosa quarti libri.
questionem de prouidētia implicatam id est implicatam esse pluribus alijs

in quibus e-
re supple in
radu b q d
tionē specta-
tebat cursū

P. Tū
absoluer
perire. It
ppositi
Clerēdū
nēdū re
id inq
eo fueri
scere sil
bitata
ambig

fuisse recta
dortatio q
phie eē dig
q Tū illa
minatōe
uere. i. pī
q tu quen
sa sūt a tr
quātulū
nibz et ne
Pīa n
q b? mari
de indub
ris pīaz
hō pueni
vltimis l
compleu
q Tū ill
qōnes.
Pīo oī
Scdo ip
ubi mori

Liber V Prosa

I

¶ Quoniam ego expior re. i. realiter. quod ei an arbitreris casu oino aliquid esse supple in re natura. et quod arbitreris esse casu supple in re natura. Hoc radu h q dicit Boetius dixerat. inuit phiaz ia expeduisse q ad sui speculatione spectabat. et ita determinasse pncipale huius libri intentione. et phia vertebat cursu orationis. i. oratione currete. qz oio phie no impediebat ignoratia do

¶ Tu illa festino inquit debitum promissionis absolvere. viasqz tibi: q patriam reueharis a perire. Nec autem et si perutilia cognitu. tñ a ppositi nostri tramite paulisp auersa sūt. Cleredūqz est ne deujs fatigatus ad emetiēdū rectū iter sufficere nō possis. B. Me id inqz prorsus vereare. Mā qetis mihi loco fuerit ea quibus maxie delector agnoscere fil. cū oīne disputatōis tue latus idu bitata fide constituerit. nihil de sequentibz ambigat. ¶ Tu illa morem inqz geram

cērls. nec tar dirate dicen. tis. hanc oratione verte bat ad qdam alia tractan da. que autē fuerit illa Bo etius nō exp mit. qz forst tan sua opi nione minus erant deside randavt for san qru ad p positū etnea Morādum qz dic exhor tationē phie

fuisse recta. qz phia hortabatur ad virtutes et ad pceptū fortuitoz. talis autem ex hortatio q fit ad bonū plequēdū et malū fu gēdū recta ē. et dic exhortatōe z phie ē dignissimā autē. qz qd a sapiētibz dī autē sapiēt dignū reputatur ¶ Tu illa festino inqz. Hic phia excusat se de huius opinionis vlt qōtis deter minatōe. Et boetius illā excusatōez remouet. v. phia inqz. Ego festino absol uere. i. phie debitū promissionis. et apire tibi viā q reueharis ad patriā. Nec at q tu queris de cāu. et si p qz putilia cognitu. i. cognitōe. tñ paulisp auer sa sūt a tramite. i. via nū ppositi. et dic paulisp qz nō sūt totalit auersa. s. ali quātulū elucidāt pmissa. et ē verēdū. i. tūēdū. ne tu fatigat deujs. i. qō nibz etneis. nō possis sufficē ad emetiēdū. i. trāseūdū rectū iter. dic Boetius ¶ Phia ne illō vereare. i. nō timeas. qz h fuerit mihi loco qetis. agnosce ea qbz maxie delector. et cū oē latus. i. circūstātia tue dispōnis mihi pstitit si de indubitata. nihil ē qz ābigat de seqntibz. Morādū qz dic qz ria reueha ris piaz. hic piaz vocat btrudine. quā pzi inuenire docuit. Illa aut p q hō puenit ad ipm sūt virtutes. de qbz Boet. itēdebat agē nō in b libro s in vltimis libris musice sue. agēdo de musica hūana. itentionem autē suā nō compleuit. quia a rege Theodorico morte preuētis fuit. ¶ Tu illa more inquit. Hic phia determinat de casu solucōe pmissas cās et qōnes. Prōo soluit primā an casus sit. scdo scdam. qd sit casus ibi liz igic. Prōo oñdtr quid significetur p nomē casus. ponēdo opinionē quorundā. Scdo iprobat illā opinionē ibi. Quis enī. Prōo dicit Boetius ego geraz tibi morē. i. cōfirmabo me voluntari tue. et si sic est exoria. i. sic cepit. si ali

quis definiat quo ad nomē dicēs. casum esse euentuz productū motu teme-
rario. i. improviso. et nulla pñexione causarū. Ego pbia affirmo casū sic oī-
no nihil eē. et decerno. i. iudico vocem casus prorsus eē manē. preter signi-
ficationē rei subiecte. sicut beovox chimera inanis est. Notandū q̄ quis
questio si ē precedit qñez quid est. fm q̄ qd quid est querit de quidditate
rei. quia qd ē

rei nulli debe-
tur nisi enti.
Itē questio qd
est querēs de
quo quid est
nominis est
pñā cognitō
et id ex q̄ qd
ē noīs opoz-
ter scire de ali
quo si est. p/
pē hoc pbia
ad querendū
de casu vtruz
sit vel nō ac-
cipit q̄ qd ē
qd significat
p nomen: et
dicit. Si ali-
qui dicūt ca-
sum esse eue-

tum temerarium sine omni causa productum. ego video vocem casus esse
inane tanq̄ sibi nihil correspondeat in re.

¶ Quis enī coherentē. Hic pbia improbat opñionē istā oñdens casū nī-
hil eē fm eam. scōo soluit qñem fm reueritatē ibi. Aristoteles me. pñā
mo ponit vnā rōnē. scōo aliā ibi. Nam nihil Antiq̄ dicebāt q̄ casus ē eue-
tus temerarius. i. improvisus. Contra b̄ arguit pbia sic. Abicūq̄ oīa sunt
prouisa ibi nihil ē temerariū. sed omnia que sunt prouisa sunt a deo. ergo
inter ea q̄ sūt nihil ē temerariū. Hāc rōnez breuiter innuit in littera dicēs.
Quis enī locus vllus pōt eē reliquus. i. relictus. temerari. i. improvisi
deo coherentē cūcta in ordinē scilicet pñā: quasi dicat nulus. Notan-
dum q̄ oīa a deo sunt prouisa cuius ratio ē. Quorumcūq̄ deus ē causa
omnia talia pñā sunt a deo. s̄ deus ē causa omnis entis. ergo omnia en-
tia a deo sunt prouisa. Qd autē deus sit causa omnis entis p̄ q̄ ab ipso de-
pendet celum et tota natura. vt patet ex. xij. methaphisice.

¶ Nam nihil ex nihilo existere. Hic pñā aliā rōnē pbantē q̄ casus non pōt
esse sine oīa cā pduct? sic dicebāt antiq̄: et arguit sic. Qd ē ex nihilo nihil ē
s̄ qd est ex nulla causa est ex nihilo est. ergo qd ex nulla causa est: nihil est.
S̄ fm antiquos casus ē ex nulla causa. qz ē pductus sine oīa pñexione cā-
rū. ergo casus nihil ē. Itē dicit in littera. Vera sententia est cui nemo vūq̄

tibi: simulq̄ sic exorsa ē. Si qd ē inq̄t aliq̄s
euentū temerario motu. nllaq̄ cāz pñexiōe
pductū. casū eē dñiat: nihil oīno casū eē
pfirmo. et pter subiecte rei significatōez ina-
nē pñus eē vocē decerno. Quis ei (coercē
te in ordinē cūcta deo) locus eē vll? teme-
ritati reliqu? pōt. Nā nihil ex nihilo existe-
re vera snia ē. cui nemo vnq̄ vetēz refraga-
t? ē. quāq̄ id illi nō de opāte pñcipio s̄ de
māli subiecto. Hoc ē oīm de natura rōnū
quasi quoddā iecerint fundamētum. At si
nullis ex causis aliqd oriāt id de nihilo or-
tū eē vī. Qd si hoc fieri nequit. nec casuz

Lib

refragari
quādam
ad amētū
quid fecit. sed
data in mater

quidem
pauloan
Nihil ne
iure appo
si vulgus
nunt. W
phiscis
definiui
Quonā
geritur
quod in
tur. Vt
humum
Hoc igit

rit Boetius
pellari casu
cui ista voc
bil existere
actione pre
que est caus
nihil et si d
non loqueb
Impossibil
omnes qui
¶ Aristote
mo oñdit e
nat q̄ licet
De sunt ig
tur et ded
uratione
do dicit ph

Liber V Prosa I

vetere refragatus est. i. cōtradixit. s. ex nihilo nihil existere. quāq̃ illi an-
tiqui illam p̃pōnē ex nihilo nihil existere iecerint. i. posuerint quasi q̃dam
fādamētū non de opante principio scz de eo creatore. qz ille ex nihilo ali-
quid fecit. sed intellexerunt hoc de materiali subiecto. i. de tota natura fun-
data in materia. et exponit seipsum dicens. Hoc est de natura oīm rōnū. i. de

quidem huiusmōi esse possibile ē qualem pauloan diffiniui. **B.** Quid igit in quā
Nihil ne est quod vel casus vel fortuitum iure appellari queat. An ē aliquid (tamet
si vulgus lateat) cui vocabulo ista conue-
niunt. **P.** Aristoteles meus id inquit in
phiscis et breui et veri propinqua ratione
definiuit. **B.** Quoniam in quā modo. **P.**
Quoties ait aliquid cuiuspiam rei gratia
geritur. aliudqz quibusdam de causis. q̃
quod intendebatur obtingit: casus voca-
tur. Ut si quis colendi agri causa fodiens
humum defossi auri pondus inueniat.
Hoc igitur fortuito quidem creditur acci-

materia que
est subiectus
formaz natu-
raliū. Sed si
aliquid oria-
tur ex nullis
causis. id ṽ
eē orū ex ni-
hilo. s. b̃ fieri
nequit vt ali-
quid oriat̃
ex nihilo. er-
go non ē pos-
sibile casū eē
hmōi. i. tales
ql̃ paulante
diffinimus
sz antiquos
q̃ sit cūctus
temerari? si
ne p̃nexionē
cāz Quid er-
go dicendū ē
de casu que-

rit Boetius. Est ne nihil in rerum natura quod iure queat. i. est possit ap-
pellari casus vel fortuitum vel est aliquid. tametsi pro q̃uis. lateat vulgus
cui ista vocabula conueniant. Notandū qz hec propositio ex nihilo ni-
hil existere vera est in comparatione ad causam particularem. que in sua
actione presupponit materiam. tñ in cōparatione ad causam vniuersalem
que est causa totius entis non est vera. Unde dicimus deū oīa creasse ex
nihilō et fide tenemus. sed antiqui de isto modo productionis p̃ creationē
non loquebantur: sed primo modo. Unde Aristoteles primo phiscorū.
Impossibile est aliqd fieri ex his que nō sunt. de hac em̃ opinioē pueniūt
omnes qui de natura sunt.

¶ Aristoteles meus id inquit in phiscis. Hic phia soluit q̃nē de casu et pri-
mo oñdit eam esse solutā ab aristotile et ostendit modum eius. scdo decla-
rat qz licet casus nō habeat causas p se: habet tñ causas per accidens ibi.
Ite sunt igitur. Primo dicit aristoteles meus id est doctrina mea nutri-
tur et deducit definit casum in phiscis id est in secūdo phiscorū bre-
ui ratione et propinqua veri. i. veritati. et querit Boetius. Quonā in quā mo-
do. dicit philosophia. Quoties aliquid geritur id ē sit gratia cuiuspiam

rel. i. alieui? rel. et aliud obtingit quibusdā de causis q̄ qd̄ itendebat illud
 vocatur casus. vt si alijs cā colēdi agri fodies humū inueniat pōdus au-
 ri defossum. hec inuētio auri creditur fortuitu. i. a cāu accidisse. vtz p̄ talis
 euētus casualis nō est de nihilo. i. de nlla cā. sic dicebat dīnitio antrū. nā
 euētus casualis hz p̄prias cās. q̄rū p̄cursus inopināt? et iprouisus supple
 ab eo qui all
 quid fecit cā
 alteri? rei: vī
 opat? eē casū
 nisi ei cultor
 agri foderet
 humum que
 supple fossio
 ē vna cā inuē
 tionis auri.
 et nisi eo loci.
 i. loco depo
 sitor obruissz
 id est abscon
 disset pecuni
 am suā. q̄ est
 alia causa in
 uētionis au-
 ri: aurū non
 eēt inuentū.

Notandum
 q̄ casus fm̄ Aristotelē ē qñ aliqd̄ sit p̄pter aliquē finē vt fossio agri p̄pter
 seminationē. si aliqd̄ aliō euēnit ex q̄busdā causis p̄ter hoc qd̄ itendebat
 ē casus. vt inuētio thesauri casualis ē. q̄ nō itendebat a fossore agri. Ex q̄ p̄
 q̄ inuētio thesauri ē casualis. nō tō q̄ nō ē p̄uisa a deo. s̄ q̄ nō ē p̄uisa ab
 homine. et ita casus nihil est quo ad deum: sed est aliquid quo ad homines
 p̄ter cuius intentionem et p̄uisionē euēnit.

Ille sūt igitur. hic oñdit p̄bia q̄ hz casus hēat causas non tñ hz cās p̄ se
 s̄ p̄ accidēs dicēs. De igit sūt cās fortuiti p̄pendij. i. fortuiti euētus. qd̄ for
 tuitū p̄pēdiū puenit ex causis obuijs et p̄fluētib? nō ex intētiōe gerētis. nō
 enī ille q̄ aurū obruit. vī qui agz exercuit. i. fodit. intēdit vt ea pecūia repi
 ret. s̄ vt dixi p̄ter gerētis intētiōē euēnit hunc fodere. q̄ ille obruit pe
 cuniam. et p̄currit supple inuētio pecunie Notandum q̄ causa efficiens
 non agit nisi moueatur a fine. Finis autem nō mouet nisi fm̄ q̄ est i inten
 tione. et iō respectu illius effectus qui est i intentione agēs est causa per se.
 sed siquid contingat in actione p̄ter itentionē agētis illi? agēs est causa
 per accidēs. et sic casus: qz obtingit p̄ter intentionem agentis non hz cau
 sam agentem per se sed per accidēs.

Licet igit definire. hic p̄bia soluit sedam qōnē oñdendo quid sit casus.
 Concludit q̄ diffinitōez ei? ex tā dicti dicēs. Et igit definire casū eē euētū in
 opinatū ex causis p̄fluētib? in his q̄ gerunt ob aliquid aliud. Tunc oñdit

quō effect? a
 nit ex causis
 ne. En die
 cedens ieu
 dēne: cūra

tum. Et
 cit ordo
 de puid
 cis temp
 Adet
 r. El

Tigris
 Et mox
 Si coe
 Conflu
 Cōuen
 Adhira
 Quos ti
 Burgiti
 Sicos p
 Fors. p

aut qd̄ dī
 p̄ se. casus
 Apie
 actū.
 metrū: vel
 hz ad puid
 fluū ab eo
 necesse ē
 uenit in q̄
 gūt naues
 rum agēt
 uisēne. Et
 suale et for

Liber V Metrum I

quod effect? casualis cadit sub ordine puidentie. Dictum est enim quod casus puenit ex causis consuetibus. Quod autem cause consueant hoc puenit ex ordine puidentie. An dicit. Causas non concurrere et consueant facit iste ordo super fatalis. pcedens inuitabili conexione. scilicet causarum. qui descendens super ordo de fonte puidentie: cuncta disponit suis temporibus et locis. Notandum quod diffinitio casus est

tum. Concurren non atque pfluere causas facit ordo ille inuitabili pueriōe pcedens: qui de puidentie fonte descendens: cuncta suis locis temporibusque disponit.

Metrum primum quinti libri: (quod est.)
 Elpis achemenie scopulis ubi Xsa se
 Pectoribus figit spicula pugna fugax
 Tigris et eufrates vno sese fonte resoluunt.
 Et mox adiunctis dissociant aquis.
 Si coeant: cursuque iterum reuocent in unum.
 Confluat alterni quod trahit vnda vadi.
 Conueniant pupes: et vulsi flumine trunci
 Mixtaque fortuitos implicet vnda modos
 Quos tamen ipsa vagos terre decliua casus
 Burgitis et lapsi defluus ordo regit.
 Sicque pmissis fluitare videtur habenis
 Fors patitur frenos: ipsaque lege meat.

bona. quod per ea casus diffinitur. gunt ab alijs. per hoc quod dicitur: casus est cuiusmodi? iopinatur? excluditur effectus? neclo eueniens vel ut frequenter: sic solent oriri vel hominem nasci cum quibusque digitis in una manu. talia enim non eueniunt casualiter et inopinabile. Per hoc quod dicitur: ex consuetudine casus: excludit casus per modum dicitur: qui secundum antiquos ponebat produci ex nulla conexione casualium. Per hoc

autem quod dicitur in his que geruntur ob aliquid aliud: per hoc excludit a casu casualitas per se. casus enim et fortuna sunt cause per accidens: et sunt propter intentionem agentis. Elpis achemenie scopulis. Istud est primum illi quod dicitur metrum elegiacum. et primum metrum est dactylicum exametrum. secundum est trochaicum penthametrum: vel dactylicum penthametrum. In quo per haec ostendit quod euentus casualis se habet ad puidentiam diuinam. Est autem materia exempli quod tigris et eufrates sunt duo flumines ab eodem fonte pcedentes: quod postea ab invicem diuiduntur. et si iterum concurrant necesse est naues et alia que per ista flumina deferuntur concurrere. quod quidem concurrens puenit in quantum reguntur decursu istorum fluminum: et tamen est propter intentionem istorum que reguntur naues. Eodem modo concursus casualium casualis quous sit propter intentionem istorum que aguntur: tamen concurrunt secundum defluxum ordinis fatalis ex regimine diuine puidentie. Et quis nobis ignorabit ordinem diuine puidentie videat aliquid casuale et fortuitum: tamen in pparatione ad deum omnia sunt ordinata et puisa. An dicit in

lra. Tigris et eufrates resoluunt se vno fote scopulis. i. ex pcanstatis ruptis
achemenie. i. motis parthie. vbi. f. i. parthia fugax pugna spiculis. i. sagi-
tas figit pectorib' sequenti. Est em' consuetudo parthoz q' fugiendo pugnat
sagittando a tergo i' insequentes. Et mor. i. paruū post spaciū. tigris et eufra-
tes dissociant' abiunctis aquis sup. alijs. et si dicti flumij iterū coeāt. i. pueni-
ant. et reuocē

tur i' vnu cur-
suz. pfluat. i.
oportet pfluere:
illo qd vnde
da alterni va-
di. i. vtriusq'
fluminis. tra-
bit. i. secū du-
cit. et cōueni-
ant pupes et
trūci. vulsi. i.
eradicari. flu-
mine. i. p flu-
men. et vnda
mixta. i. pflu-
ens iplicz. i.
iplicabit for-

tuitos modos. qz vnda faciet cōcurrere fortuitū naues et trūcos: q's tñ va-
gos casus. i. casuales euētus: regit ipa declinua terre. i. de p'sso terre: dana-
viā fluuiū. et defluus ordo lapsi gurgitis. i. currentis aq: regit illos vagos
cursus. Et ita est de euētu casuali respectu puidētie. Tñ dicit. Fors. i. ca-
sus vel fortuna: q' videt' fluitare pmissis habentis. i. sine regimie. illa patit'
frenos. i. regimia. et meat. i. trāsit: ipa lege. i. p ipam legē diuine puidētie

Nota q' scribit' in Hesi. Tigris et eufrates sunt flumina: quoz ort' est in
paradiso. Sed Hieronym' auctoritate Salustij dicit q' ortus tigris et eufra-
tes demonstrat' in armenia. i. in parthia: cui videt' Boet' p'sentire. Beatus
aut' Augus. sup Genesim ad lram istā p'letatē cōcordat: dicens. Illud cōtin-
git in istis flumibus qd in alijs expimur. f. q' aliqñ absorbent' a terra et ite-
rum oriunt'. Et qz hoc sepe p't cōtingere. Ideo de ortu ipoz flumioz diuersa
pnt dici. Tñ em' Moyses dicit in Hesi. q' oriunt' in paradiso: p't itelligi de
prima origine eoz. S'z qd d' ab alijs q' al's oriunt': p't itelligi de ortu eozū
secūdario. Notādū q' parthia est regio quedā q' alio noie d' achemenia
Tñ dicunt' homies parthi q' vincūt hostes suos fugiēdo sagittas a tergo
mittēdo. et sic amor vincēdus ē fugiēdo. Tñ poeta dixit. Qua specie mar-
tis cedit victoria parthis. Cipris ea pte sili qz vincit arte. Cipris. i. venus
que colebatur in cipro. Et paup' Heinric'. Proscribas igit' gladijs et fusti-
bus ipm: supple amorē. Et fugiēdo fuga quē fuga sola fugat.

Minadueto inquā. hic incipit p'sa secūda hui' qnti: in q' incipit de
terminare de cōueniēcia libri arbitrij ad puidētia diuinā. Et primo
qrit an liberū arbitriū possit stare cū puidētia diuinā. Et p'bia pbat liberū

Prosa secūda qnti libri:

Minadueto inquā: idqz vti tu dicis
ita esse p'sentio. S'z in hac heretiū sibi
serie causarū est ne vlla nostri arbitrij liber-
tas: an ipsos quoqz humanoz motus ani-
moz fatalis cathena cōstringit. P. Est in-
quit. Necqz em' fuerit vlla rationalis natu-
ra qn eidem libertas assit arbitrij. Maz qd
ratōe vti naturaliter potest. id habet iudi-
ciū quo quodqz discernat per se. igit' fugi-

nni arbitriū
ar' liberi ar-
due tñ. p'di-
cētia: et tra-
mbac serie

enda op-
dum in-
estimā-
ratio: ip-
bertas.
esse cōst-
aio: et p-
tas: et el-
nas p'o-
cum se

Et accipit
nam. p'bia
naturalit'
fieri. i. d'ice-
p'lequit'. et
inest libertas
test vti rōn-
cat optan-
vri rōe hz
tione hz
naturalit'
particulat'
apes nō h-
iudiciū ra-
tōnis iudi-
modo cog-
causa iudi-
sed cogn-
fici. etia
tus cōue-
Sed h-
diuersificā-
licer liber-
loz est in

Liber V Prosa II

mini arbitriū esse. Secūdo ostēdit quōd diuersificat in diuersis. Et tertio ostēdit
act⁹ liberi arbitrii cadere sub puidētia diuina. Secūda ibi. S; hāc. Tertia ibi
Que tñ. Primo dicit. Aduerto inquā. i. cognosco: quōd casus stat cū pui
dentia: et ita cōsentio sicut dixisti. Et qrit Boe. Est ne vlla libertas arbitrii
in hac serie causarū libi herētū: an fatalis catbena. i. fatalis necessitas. cō-

enda optāda ve dinoscit. Qd xō qd optā
dum iudicat: esse petit. Refugit xō quod
estimat esse fugiendum. Quare quib⁹ inest
ratio: ipis etiam inest volēdi nolēdiq; li
bertas. Sed hanc nō in omib⁹ equam
esse cōstituo. Nam supnis diuinisq; substā
tijs: et pspicax iudiciū: et incorrupta volun
tas: et efficax optatoz psto est ptās. Huma
nas xō aīas liberiorēs qdē esse necesse est
cum se in mentis diuine speculatiōe cōser-

strigit motus
.i. affect⁹ hu
manoz aīoz
Tūc pbia p
bat liberū ar
bitriū esse: di
cens. Liber
tas arbitrii ē
nō obstāte p
dicta cōnexi
one causarū.
neq; em̄ fue
rit. i. eē pote
rit vlla rōnal
natura qn li
bertas arbi
trii eidē affie

Et accipit hic rōnalis natura large p of eo qd habet cognitōem intellecti
uam. pbat aut q oī nature rōnali inest liberū arbitriū: dicens. Illud qd p
naturalr vti rōne: id hz iudiciū quo discernat vnūquodq; igit per se dino
scit. i. discernit fugiēda et optāda. Qd aut quis iudicat optādū id petit. i.
psequit. et refugit illud qd estimat fugiēdū. Quare quib⁹ inest ratio: illis
inest libertas volēdi et nolēdi. Potest ergo sic ratio formari. Omne qd po
test vti rōne habet iudiciū cognoscēdi fugiēda et optāda. s qd quisq; iud
cat optandū psequit: et qd iudicat fugiendū hoc refugit. ergo omne qd p
viti rōe hz libertatē volēdi et nolēdi. Notandū q dicit: illud qd vti rā
tione hz iudiciū quo discernat vnūquodq; hoc dicit ad differentiā iudici
naturalis qd est in brutis. quo nō iudicat vnūquodq; agendū: sed aliqd
particulare. sicut onis nō iudicat de quolibet fugiendo: sed tñ de lupo. et
apes nō habent industriā ad faciendū aliqd opus: nisi ad fauos mellis. s
iudiciū ratiōis est de quolibet que agunt. Notandū q dicit q habens
rōnis iudiciū p se iudicat psequēdū vel fugiendū. licet em̄ bruta quodā
modo cognoscāt fugiēda vel psequēda: non tamē per se. quia non sunt
causa iudicij. Homo autem nō solum cognoscit finem et ordinata in finem:
sed cognoscit ea vniuersaliter per modū collationis et per modū syllogi
sticū. etiam homo suū iudiciū iudicat et discernit. quia intellectus est vir
tus cōuersā supra se.

¶ Sed hanc non in omib⁹. Hic ostendit pbia quomō liberū arbitriū
diuersificat in diuersis: scilicet in angelis et hominibus: dicens. Hanc sci
licet libertatem arbitrii non cōstituo esse equam. i. equalē in oib⁹. qz ma
ior est in substantijs diuinis q in hominibus. Nam supnis et diuinis substan

his inest pspicax iudiciū. i. infallibile iudiciū. et inest eis incorrupta volun-
tas. i. inflexibilis ad malū. et in eis est pso. i. parata efficax pās optatorū.
qz nō est in eis impedimētū executōis. Alias xō hūanas necesse ē esse libe-
riores qñ cōservāt se in speculatōe diuīe mentis. min⁹ xō libere sunt cū di-
labunt ad corpa. i. ad curā rerū corpaliū. et adhuc min⁹ libe sunt cū colligā-
tur tēnis ar-
tibus. i. affe-
ctib⁹: qđ mī-
n⁹ resistē pnt
passiōib⁹ iur-
gentib⁹. Ex-
trema xō. i.
maxima ē ser-
uit⁹ animarū
quādo dedi-
te vitij cecī-
derint a pos-
sessione pro-
prie ratiois q
regl. i. dirigi
deberēt in a-
gendo. Max

vbi. i. postq. aīe deiecerint oculos rōis et intellect⁹ a luce sūme vītatis ad l-
feriora et tenebrosa. i. ad trena et carnalia. mox caligant. i. obscurant nube
inscitie. i. ignorātie. et turbant pniciosis affectib⁹. i. passiōib⁹. qđ acceden-
do et pntiēdo adinuāt. i. augmētāt fuitutē. quā sibi iuxere. i. induxerūt.
et aīe vitiosoz sunt qđāmo captiue ppria libertate. Notandū q libez ar-
bitriū ē libertas iudicādi et ereqndi res. Vel fm Boet. sup p piarmeñ. libe-
rū arbitriū ē de volūrate iudiciū animi nullo extrinsecō aut violēter cogē-
te: aut violēter impediete: nullo cogēte ad faciēdū qđ displicet: nullo ipe-
diēte ne fiet qđ placet. Notandū q liberū arbitriū in duob⁹ pōsistit. i. liber-
tate iudicādi: et i. librate ereqndi iudicata. pōitū. i. libratē iudicādi ipe-
dit i grātia: s. libratē ereqndi ipe dit ipotētia executōis et corruptio volūta-
tis. Aliq ei possum⁹ bonū pficē: tñ volūrate corrupta vitio nō pficim⁹. In
subijs aut sepat⁹ nō ē i grātia iudicādi: nec ipotētia pficēdi: nec corruptio
volūtat. s. i. eis ē maxia libtas arbitrij. Intelligētie em̄ i nullo fallūf. s. hnt
pspicax iudiciū et nūq volūt nisi bonū. s. i. eis ē i corrupta volūtas et pnt pfi-
cere qđq desiderāt. s. in eis ē efficax pās optator. Notandū q qđā dix-
rūt fuisse de intēde pplatōis: aīas hūanas sīl eē creatas in celo: et postea
descēdere i corpa: et i eis detineri tanq i vinctulis. fm illos grad⁹ libertatē
aīaz hūanaz qđ ponit in lra sic distiguūt. i. q aīe cuz sint i celo create in
pēplatōe diuīe mētis sunt maxie libere. cuz aut desiderio corpoz incipiūt
descēdere ad corpa sunt min⁹ libere. cū aut tā sunt colligate corptb⁹ adhuc
sunt min⁹ libere. s. mīma libertas ē i eis qñ subdunt vitij. Ista tñ expō-
tio nō tenet fm veritatē. Ideo aliē exponit. q illas aīas necesse ē eē libe-
riores q pēplatōt diuīe inseruiūt: vt aīe virtuosoz et ptemplatiuoz: quoz

duerfat
que de se
na tgal
renis art
litatē. mi

Qu
puidē
pdesti

Qui t
Non
Infir
Hau

oia dict
nientes
stina
cōmat
del fm al
na puidē
bitrū ad
arū opat
rij recip

cōmend
cens. h
i. solē cl
qui. i. sol
et pelagi
cōduoz n
st iqm la
bi resist
mor ob
tali intr
veniat
verum
unt ex l

conuersatio in celis est. Ille autem sunt min⁹ libere que dilabuntur ad corpora. i. que descendunt ad curam rerum temporalium: sicut sunt practici qui negotiantur circa bona temporalia ad communem utilitatem dispensanda. adhuc min⁹ libere sunt anime que terrenis artibus colligantur. i. que descendunt ad curandum proprium corpus et propriam utilitatem. minime autem libere sunt que subdite vitijs rationem amittunt. Attosus

Que tamen ille ab eterno cuncta perspiciebat
pudentie cernit intuitus: et suis quoque meritis
predestinata disponit. omnia videt et omnia audit.

Metrum secundum quanti libri.

¶ Tro clarum lumine phebum

Melliflui canit oris homerus.

Qui tamen intima viscera terre

Non valet aut pelagi radioz

Infirma prumpere luce.

Haud sic magni conditor orbis

est non unus
tamen dicitur esse ser-
uus. et tot do-
minorum quod vi-
tiorum: secundum bea-
tum Augustinum.

¶ Que tamen il-
le. Hic ostendit
per haec quod
actus liberi ar-
bitrii cadunt
sub prudentia
diuina. quia ipse
deus quod diuina co-
gnitio se ex-
tendit ad omnia:
dicens. Que

omnia dicta quo ad diuersos gradus libertatis: et quo ad omnes actus inde puenientes: cernit ille intuitus prudentie diuina cuncta perspiciebat. et quoque predestinata disponit suis meritis: reddendo bonis bona: et malis mala. Et hoc confirmat auctoritate greca: qui sonat in latino. Omnia videt deus et omnia audit. Vel secundum alios sonat. deus illustrat omnia clari quod sol. Notandum quod licet diuina prudentia ab eterno omnia prospexerit: non tamen propter hoc necessitat liberum arbitrium ad faciendum bonum vel malum. quia secundum Aristotem. iij. Ethic. homo est dominus suarum operationum a principio usque ad finem. Et igitur secundum merita operationum liberi arbitrii recipit penam vel premium.

Tro clarum lumine phebum. Istud est metrum secundum huius quanti: quod dicitur archiloicum ab iunatore: dactylicum a pede predominante. In quo per haec commendat excellentiam diuine cognitionis in comparatione ad solem materiale: dicens. Homerus oris melliflui. i. dulcis eloquentie. canit. i. describit phebum. i. solē clarum puro lumine. Forſan enim Homer⁹ fecit librum de claritate solis: qui. s. sol non valet. prumpere. i. penetrare. intima viscera. i. profunda terre. et pelagi. i. maris. infirma. i. debili luce radioz. Haud sic. i. non sic habet se conditor magni orbis. s. deus. s. ipse sua cognitio penetrat omnia: cum nihil possit ipsum latere huic. s. conditori. tuetti. i. respicienti. cuncta ex alto. s. celo. terre si bi resistunt nulla mole. i. magnitudine: sicut obſiſtunt radijs solis. Hec etiam nox obscura obſtat ſibi atris nubib⁹. imo in vno ictu mentis. i. in vnicō mē- tali intuitu: cernit que sunt prout ad presentia. que fuerunt prout ad preterita. que veniunt prout ad futura. quare. s. conditor. quia respicit omnia solus: tu possis dicere verum solem. Notandum licet deus omnia cognoscendo prouideat etiam illa que fiunt ex libero arbitrio: voluit tamen quasdam creaturas esse liberi arbitrii. quia

hoc magis decet diuinā bonitatē. Sicut enim melius et nobilior est regnum in quo non tamen seruitur regi a seruis: sed etiam a liberis quod ubi tamen seruit a seruis. sic melius erit regnum dei et decentius ex hoc quod sunt aliquae creature libere seruientes: sicut homo et angelus quam si essent sole creature seruiliter operantes: cuiusmodi sunt omnes creature propter hominem et angelum: quae ex determinatione naturae necessitantur ad sua opera.

Am e-
go. En

inquam. hic incipit tertia pars huius questionis: in qua Boetius obijcit contra praedicta: ostendens non posse filium stare prudentiam et liberum arbitrium. Et primo permittit quod dicta possint habere dubitationem. Secundo ponit rationem dubitationis: ibi. Numquam inquam. Primo dicitur. Tunc per tunc: si nullo predictis ego Boetius. inquam. Philosophia rursus ego confundor difficili

ambiguitate. Et quod sit philosophia. Quenam est ista ambiguitas. scilicet enim coniecto. id est iudico. quibus tu perturbare. id est perturbare. Notandum quod coniectare est ex aliquibus signis aliquid putare. Et sic philosophia coniectat per locum a coniectis accidentibus dubitationem Boetij. quia communiter quicunque loquebantur de prudentia et libero arbitrio dubitabant de incompatibilitate eorum. Numquam inquam. hic Boetius exprimit suam dubitationem: ostendens prudentiam et liberum arbitrium esse incompatibilia. Primo facit hoc. Secundo excludit quasdam vias quibus aliqui conabantur defendere prudentiam: ibi. Quid igitur. Ad probandum quod incompatibilitatem praedictorum ponit tres rationes. Secunda ibi

Huius ex alto cuncta tuenti
Nulla terre mole resistunt.
Non nox atris nubibus obstat:
Que sint: que fuerint: veniantque
Vno mentis cernit in ictu.
Quem quia respicit omnia solus:
Utrum possis dicere solem.

Prosa tertia libri quinti.

¶ Tunc ego. En inquam difficilius rursus ambiguitate confundor. ¶. Quenam inquit ista est: iam enim quibus perturbare coniecto. B. Numquam inquam aduersari ac repugnare videtur praenoscere vniuersa deum: et esse vllum libertatis arbitrium. Nam si cuncta prospicit deus: neque falli vlllo modo potest: euenire necesse est quod prudentia futurum esse prauidet. Quare si ab eterno non facta hominum modo: sed etiam consilia voluerat esse praenoscit: nulla erit arbitrij libertas. Neque enim vel factum aliud vllum: vel quolibet exi-

Ad hoc. T
quādam sol
ueriari et re
aut ut
pt: necesse

stere p
li puid
sum q
erit fut
incerta
Neq
dam ci
se diss
se eue
ruz est
niam

terit ex
pauent
nre q
q. pua
mo: qu
maur ve
omnia
et sic pe
opinlo
entia a
est dice
¶ Neq
sponsio
cundo
probo
vere no
turum
tius ec
tere p
uerso
scdm e
tu rela

Lib^r V Prosa III

Ad hec. Tertia ibi. Postremo. Primo ponit p^rma r^oem. Secundo excludit quādam solutōem eius ibi. Neq^{ue} em. Primo modo dicit. Minuū videt^{ur} ad uersari et repugnare deū p^roscere vniuersa: et esse vllū libertatis arbitriū. Q^{ui} aut^{em} ista repugnāt p^rbat. Nam si de^{us} p^rspect^{us} cūcta: neq^{ue} vllō modo falli p^rt: necesse est euenire illud q^{uo}d p^rouidentia p^rouiderit esse futurū. q^{uo}d si nō eue-

stere poterit volūtas: nisi quam nescia falli p^rouidentia diuina p^rsenserit. Nam si aliorum q^{ui} p^rouisa sunt detorqueri valēt: nō iam erit futuri firma p^rsencia: sed opinio potius incerta: quod de deo nefas credere iudico. Neq^{ue} enī illam probō ratiōem qua se quidam credunt hunc questionis nodūz posse dissoluere. Aut enim non ideo quid esse euenturum: quoniam id p^rouidentia futurū esse p^rspexerit: s^{ed} ecōtrario potius. quoniam q^{uo}d futurū est: id diuinā p^rouidentiam

niret fallere. tur p^rouidentia. Quare si ab eo nō modo. i. non tū facta hominū: sed etiaz cōsilia et volūtates p^reno- scit: nlla erit libertas arbitrij: s^{ed} omnia euenirent de necessitate. Q^{ui} aut^{em} deus sua p^rouidentia omnia p^recogno- scat: declarat. Neq^{ue} em po-

terit existere aliquod factum vel aliqua voluntas: nisi quam p^rsenserit. i. p^rouidentia diuina nescia. i. nō potens falli. nec possunt aliter euenire q^{ui} p^rouisa sunt. Nam si valent detorqueri aliorum. i. vt aliter eueniant q^{ui} p^rouisa sunt: non erit iam firma p^rscientia dei: sed potius erit incerta opinio: quod iudico nefas credere de deo. Notandum q^{uo}d ex littera sic formatur ratio. Illa que p^rouidētur infallibiliter de necessitate eueniūt. sed omnia p^rouidētur a deo infallibiliter. ergo omnia de necessitate eueniūt. et sic perit libertas arbitrij. Notandum q^{uo}d scientia dei non est opinio. q^{uo}d opinio est eorum que sic et aliter se possunt habere: ex p^rmo p^rosterioz. scientia autem est eoz que non possunt se aliter habere. ergo scientia dei non est dicenda opinio.

Neq^{ue} enim illam probō rationez. Sic philosophia excludit quādam responsionem que posset dari ad p^rdictam rationē. Et primo ponit eam. Secundo eam excludit: ibi. Quasi nō. Primo dicit. Neq^{ue} enim probō. i. ap^{er}te probō. illam rationem. i. responsiones. qua quidam credunt se posse dissoluere nodum. i. difficultatem questionis. Aut enim non ideo quid esse venturum: quoniam p^rouidentia p^rspexerit illud esse futurū. i. venturū: sed potius ecōtrario. i. ecōuerso. quoniam quod futurum est: illud non posse latere p^rouidentiam diuinā. quasi di. euentus rei est causa p^rscientie et non ecōuerso. et ideo ex euentu debet concludi necessitas p^rscientie: non ecōuerso scdm eos. Et isto modo necessarium est hoc: scilicet quod cōcluditur de euentu relabi in p^ria p^rtē. i. vt quod cōcludit^{ur} de euentu: hoc p^rcludat^{ur} de p^rsencia.

Neque enim necesse est contingere que pudentur finem eorum: sed que futura sunt necesse est puideri. Notandum quod prior ratio prentendebat quod omnia futura de necessitate eueniant. quod de futura infallibiliter puidet. Rursus autem quorumdam dicit prius. dicit enim. Non ideo quod de puidet futura necessario eueniunt. sed quia ventura sunt: ideo de ea puidet.

¶ Quasi hoc.

Hic excludit istam responsionem: dicens.

Ista ratio pcedit quod laboraret querendum cui rei causa sit pscientia. utrum sit causa necessitatis futurorum vel utrum necessitas futurorum sit causa pudentie sed nos nitamur. i. laboramus hoc demonstrare. scilicet. necessarium esse euentum rerum pscitari: quod modo. i. quocumque

modo: se habeat ordo causarum. Et si quis pscientia non videat inferre necessitatem eueniendi rebus futuris. Quod declarat in exemplo: dicens. Si aliquis sedeat: necesse est opinionem esse veram quod coniectat eum sedere. Et e converso si de alio quo vera sit opinio quod sedet: necesse est eum sedere. igitur in utroque. scilicet. in opinione et sedente est necessitas. in hoc. scilicet. i. sedente est necessitas sedendi. et in altero. scilicet. i. opinione est necessitas veritatis. Sed non idcirco quod sedet super causam: quoniam vera est opinio. quod veritas opinionis non est causa falsitatis. sed hec. scilicet. opinio potest esse vera: quoniam pcessit quod est. i. aliquem sedere. Et ita cum causa veritatis ex altera parte pcedat: tamen in utroque est eorum necessitas. et eodem modo ptingit arguere de pudentia et de his quod pudentur. An dicit. patet. i. manifestum est: ratiocinari de pudentia et de rebus futuris. Nam et si quis. idcirco pudentur: quoniam futura sunt. non tamen ideo eueniunt quoniam pudentur. nihilominus tamen necesse est a deo vel ventura puideri: vel puiusa euenire. ita per utrumque pertinet inesse necessitas: quoniam alteri causalitas. quod solus satis est. i. sufficit ad pimentum libertatem arbitrii. Notandum quod rursus ista quam inuit in littera videtur fuisse ipsius Origenis. quod super epistolam ad Romanos. sic dicit. Non propterea aliquid erit quod illud deus scit futurum. sed quod futurum est: ideo scit a deo antequam fiat. Quod tamen potest intelligi dupliciter. Uno modo quod euentus rei sit causa pscientie secundum rationem pntie: et sic rursus est vera. Alio modo potest intelligi quod euentus

rei sit causa pscientie. primo non includit. Nam hoc. Male sit causa et

In utroque dem sed non idcirco bec potest cessit. It te pcedat. Sim ratiocinatio futura am puidet deo vel necesse est tem solum est v euenit? cauud arbitri euentura dcrunt: Ad hec se necesse

aliqui? est et Ad hec. si conclusionem: quod. i. aliquid futurum. sic t dum quod ratiis: sic pscientie est ipse rum esse. h

Liber V

Prosa III

rei sit causa p̄scientie s̄m existētiā: et sic ē falsa. et hoc mō improbat hic a Boetio. Primo q̄ ostendit Boet. q̄ ista r̄sio nō est ad p̄positū. Sc̄do ostēdit q̄ nō includit veritatē: ibi. Jam x̄o. q̄ Jam x̄o. Idic p̄bia ostēdit q̄ ista r̄sio icludit falsitatem. q̄ ponit q̄ aliq̄d t̄pale sit cā eterni. Dicūt em̄ q̄ res future sint causa p̄uisionis et̄ne. T̄n dicit

In utroq̄ igit̄ necessitas inest. in hoc quidem sedendi. at x̄o in altero veritatis. Sz nō idcirco quisq̄ sedet q̄m vera ē opinio: s̄ hec potius vera est q̄m quēpiāz sedere precessit. Ita cū causa veritatis ex altera parte p̄cedat: inest tamē cōis in utroq̄ necessitas. Similia de p̄uidentia futurisq̄ rebus ratiocinari patet. Nam etiā si idcirco quoniā futura sunt p̄uident: nō x̄o ideo quoniā am p̄uident eueniūt. Nihilomin⁹ tamen a deo vel ventura p̄uideri: vel p̄uisa euenire necesse est. q̄d ad p̄imēdā arbitrii libertatem solum satis est. Jam x̄o q̄ preposterum est vt eterne p̄scientie t̄mpaliū reruz euēt⁹ causa esse dicat. Quid est autem aliud arbitrari ideo deuz futura: quoniā sunt euentura p̄uideri q̄ putare que olim acciderunt: causā summe illius esse p̄uidentie.

Ad hec. sicuti cū quid esse scio: idip̄m esse necesse est. ita cuz q̄d futurū noui: idip̄m

digni⁹ est eterno: sicut corruptibile incorruptibili. ergo r̄.

Ad hec. sicuti cū q̄d esse scio. Idic ponit secūdā r̄sionē ad p̄bādū secūdā cōclusionē: dicēs. Ad hec sup. p̄dicta. addēda est hec rō. sicuti cuz scio esse q̄d. i. aliq̄d: necesse est ip̄m esse. ita cū noui q̄d futurū: necesse est idip̄m esse futurū. sic igit̄ sit. i. cōtingit. vt euētus rei p̄scite nequeat euitari. Notā dum q̄ ratio sic potest formari. sicut se habet sciētia respectu scibilis p̄sentis: sic p̄scientia respectu effectus futuri. s̄ cum scio in p̄senti aliq̄d esse: necesse est ip̄m esse. ergo cum p̄scitur aliquid futurū esse: necesse est ip̄m futurum esse. s̄ deus p̄scit om̄ia futura. ergo necessario eueniūt. et sic iterum tol

Jaz x̄o q̄ p̄postez. i. peruersuz est: vt euēt⁹ rex t̄paliū dicat esse cā et̄ne p̄scientie. q̄d d̄ i ista respōsiōe. T̄n subdit. Quid est aliud arbitrari deū ideo putdere futura: q̄m sunt euētura q̄ putare q̄ olim acciderūt. s. ipsa futura eē cāz summe p̄uidentie. q. d. nihil ē aliud dicē.

Notandū q̄ nullū t̄pale est cā eterni: sed potius ecōuerso. Indigni⁹ eī non est cā dignior⁹: eo q̄ causa dignior est effectus t̄pale aut̄ in.

libertas arbitrij.

¶ Postremo si qd aliqd. Hic ponit tertiā ratōez ad idem: dicens. Si quis existimet aliquid esse aliorū. i. aliter q̄ res se habet: illud nō modo. i. nō tñ non est sciētia: sed est fallax opinio lōge diuersa a veritate sciētie. quare si aliqd ita futurū est vt ei⁹ euentus nō sit certus ⁊ necessarius: quō illud poterit p̄sci-

ri euentus. q.

di. nullo mō.

Quis rōnez

assūgt: dicens.

Sic ipsa sciē

tia est impmi

xta falsitati:

sic illd qd cō

cipitur ab ea

nō p̄t aliē es

se q̄ p̄cipit.

quia si posset

aliē se habere

testitū sciētia

posset eē fal

sa. Tandē ibi

dit. Ista ē cā

quare sciētia

careat mēda

cio. quia ne

cesse est vnā

quāq̄ rez ita

se habere si

cut sciētia cō

prehēdit eaz

se habere.

¶ Notandū

q̄ ratio quaz

intēdit ē ista

Quicūq̄ exi

stimat rez aliē esse q̄ est: ei⁹ existimatio est falsa. ⁊ nō est sciētia s̄ fallax opi

nio. s̄ si de⁹ p̄scit aliqd futurū eē: ⁊ si ipm nō necessario euenit sicut p̄sciuit

p̄sciētia dei: nō erit sciētia s̄ fallax opinio. s̄ futura a deo p̄uisa necessario

euentū. ⁊ sic perit liberū arbitriū.

¶ Quid igit. Hic p̄bia improbat modos quib⁹ aliqui nitunt saluare pui

dentia. Et p̄mo querit quō possit saluari puidētia diuina: improbādo du

os modos quib⁹ aliq̄ conabant ipam saluare. Secūdo ponit tertiū modū

sibi ipm improbādo. Et cō ibi. Qd si ap̄. d. Primo dic. Quid igit sup. di

cem. quonā mō dici pōt q̄ de⁹ p̄noscat hec futura incerta: p̄rim⁹ modus

est vt dicat deū ea que puidet iudicari infallibiliter: quib⁹ possint nō eue

futurum esse necesse est. Sic fit igit vt euen tus p̄scite rei nequeat euitari. ¶ Postremo si quid aliquis aliorū q̄ sese res habet exi stimet: id non modo sciētia non est: sed est opinio fallax ab scientie veritate longe di uersa. Quare si quid ita futurū est: vt eius certus ac necessari⁹ non sit euentus: id eue turum esse p̄sciri qui poterit: Sicut enim scientia ipa impmixta est falsitati: ita id qd ab ea cōcipitur: esse aliter q̄ cōcipitur ne quit. Ea nāq̄ causa est cur mendacio scien tia careat. q̄ se ita rem quāq̄ habere neces se est: vt i eam sese habere sciētia cōphēdit. Quid igit. Quonaz modo deus hec incerta futura p̄noscat. Nam si ineuitabili ter euentura censet que etiam non euenire possibile est: fallit. qd sentire nō modo ne fas est: sed etiam voce p̄ferre. At si ita vti sunt: ita ea futura esse decernit: vt eque vel

nire. s̄ id est
censet. i. nō
sup. de⁹. qd
ferre. Secū
futura: s̄ id

fieri ea
ē hec p̄
p̄hēdit.
diculo
Quid e
ne p̄stite
rum est
rum on
se pote
firmiter
nis cō
ulina m
spicaz

quid dicā
terit. i. p̄ua
rum euen
refia vidi
ulcem: ⁊ n
euntē ba
sensio inte
mulleris:
seus. Cur
excecauit
die sibi sp̄
nō erit. Si
nō differre
¶ Qd si a
vt ponam
ponit istū
p̄rio s̄ p̄
vbi p̄t
ri nulla et

Liber V Prosa III

nire. Si id est inconueniens. qz tñc falleret sua puidētia. An dicit. Nā si deus
censer. i. iudicet euenire infallibiliter: q etia possibile est nō euenire: fallit
sup. de. qd nō modo. i. nō tñc: nefas ē sentire de deo: s etia nefas ē voce p
ferre. Secundus mod⁹ ē vt dicat deū puidere futura ideterminate sicut sunt
futura: s isto modo puidētia dei nō est certa. An dicit. Si de⁹ decernit ista

fieri ea: vel non fieri posse cognoscat. que
ē hec psciētia q nihil certū: nihil stabile cō-
phēdit. Aut qd hoc refert vaticinio illo ri-
diculo Tiresie: quicqd dicā aut erit aut nō
Quid etia diuina puidētia hūana opinio-
ne pstitit: si vti hoies incerta iudicat quo-
rum est incert⁹ euentus. Qd si apud illuz re-
rum omnū certissimū fontē nihil incerti es-
se potest: certus eoz est euentus que futura
firmiter ille pscierit. Quare nulla est huma-
nis cōsilijs actionibusqz libertas: quas di-
uina mens sine falsitatis errore cūcta pro-
spiciēs: ad vnū alligat ⁊ pstringit euentū.

futura esse q
puidēt in-
deēminate s
cut sūt. vt sēz
cognoscat ea
eque. i. equa-
lit: posse fie-
ri vel nō fieri
que ē ista pre-
scientia q nī
hil certū: nī-
hil stabile cō-
phēdit. q. v.
tal puidētia
nulla est. Et
qd hec psciē-
tia refert: id
est differt: ab
illo vaticinio
ridiculis Ti-
resie: qui di-
cebat. Quic

quid dicā hoc erit vel non erit. Quid etiam. i. in quo diuina puidētia psti-
terit. i. pualetur humana opinione. si iudicat incerta sicut homies: ea quo-
rum euentus est incertus. quasi di. in nullo differt. Notandū q cū Ti-
resia vidisset duos serpentes simul coire: plecto baculo ipos sepauit ab in-
ulcem: ⁊ mutatus fuit in mulierem. Post septennium iterum serpentes co-
euntes baculo sepauit: ⁊ mutatus fuit in virum. Cum autem orta fuisset dis-
sensio inter Iouem et Junonem: an maior esset delectatio in coitu viri qz
mulieris: elect⁹ fuit Tiresia in iudicem. qui expertus erat sortem vtriusqz
sexus. Cum aut diceret maiorem esse delectatōem mulieris: Juno cōmota
excecavit ipm. Iupiter autem sui misertus in recōpensam amissi visus: de-
dit sibi spm vaticinādi. Fuit aut hec sua vaticinatio. Quicqd dicā erit vel
nō erit. Si q de⁹ nō aliter psciret futura idetmāta nisi qz erūt vñ nō erunt:
nō differret sua psciētia a psciētia Tiresie: qd ē ridiculosus.

Qd si apd illū rex. Hic pōit tertiu modū cōtātiū saluare puidētiā. Et ē
vt ponam⁹ oia euenire de necessitate: ⁊ auferam⁹ libez arbitriū. Primo q
ponit istū modū. Scdo ostendit q inconueniētia seqnt ad ipm: ibi. Quo semel.
Prō q cludit istū modū: dicens. Qd si apd illū certissimū fontē oim rerū
nihil pōt esse incerti: cert⁹ ē euct⁹ eoz que ipse firmiter psciuerit futura. qua-
re nulla erit libertas humanis cōsilijs ⁊ actiōib⁹: qz diuina mens sine er-

rore falsitatis cuncta pspiciēs alligat et cōstringit ad vñū euentū. Notan-
dū q nulla mutatio cadit circa fontē oīm rez. qz cognitio ei? nō p̄t eē icē-
ta. et si iā esset incerta esset imperfecta et diminuta. si ē certa respectu futu-
roz: necesse ē vt oīa futura p̄cīta a deo necessario euemāt.

¶ Quo semel recepto. Hic ponit incōueniētia que sequuntur si auferat libe-
rum arbitriū

Et p̄mo ostē-
dit q incōue-
niētia sequū-
tur ex pte ho-
minū. Secū-
do q ex parte
dei dei. Ter-
tio q ex par-
te p̄uincitōis
hoīm ad deū
Secūda ibi.
q nihil. Ter-
tia ibi. igit nō
sperādi. In-
cōueniētia ex
pte hoīm sūt
Si non sit li-
berū arbitri-
um frustra p-
ponunt hoī-
bus penevel
p̄mia: et in iu-
ste punitur

malū et p̄miant bonū. nec erūt vitia nec virtutes in hoīb? sicut nec ī alijs q
agūt necessitate nāe et nō lib̄tate animi. An dic. Quo semel recepto. i. pos-
to. s. vt neget lib̄ez arbitriū. liq̄t. i. manifestū ē. q̄nt? occasus. i. q̄nta destru-
ctio hūanaz rez p̄sequitur. Frustra em̄ pponunt bonis p̄mia et malis pene-
sta statuta et leges hūane erūt iustiles: q penas et p̄mia statuūt. q null? mo-
tus aīoz liber ac volūtari? meruit. Et illud videbit iniquissimū oīm qd nūc
iudicat eq̄ssimū. s. puniri ip̄obos et remunerari p̄bos. q̄s ad alterutrz. i. ad
p̄bitatē vel ip̄obitatē nō mittit p̄pria volūtas: s. cogit certa necessitas fu-
turi. igit virtutes et vitia nō fuerit q̄c̄q̄: s. poti? erit mixta et idiscreta p̄fulto
oīm meritoz. s. bonoz et maloz. Nota q oēs virtutes et vitia oriūt ex lib̄a
electōe bōi et mali. et sūt punitio et remuneratio sūt p̄p̄ lib̄a actōez bōi vt
mali. Si ē tollit lib̄tas arbitrij nō erit lib̄a electio nec lib̄a actio bōi vel ma-
la. et p̄ p̄his nlla erit virt? et nullū vitium. et iuste mal? punitur cū ex nēcitate ma-
lū op̄et. et iuste bon? p̄mies cū ex nēcitate op̄et bonū: qd ē absurdū dicē.
¶ Quoq̄ nihil sceleratius. Hic ostendit incōueniens qd sequitur ex parte
dei: scilicet q de? erit auctor maloz. Unde dicit. Cū oīs ordo rerū ducat ex
p̄uidētia diuina: et si nihil liceat libere fieri ex hūanis p̄silijs. sit. i. seq̄ vt vt

ria nostra r
pōt q̄ deū d
tandū q̄ de
ad agēte et
volūtate re

Agit
rō ē. Q
cer: q̄n.
Aufferet
cōmeriti
iuste hū
ne gr̄e p
colloq̄
se luci
rōe p̄iū
te nihil
illi rez
sim? Q
pauloan
suo fontē

cōnectit oī
meritū. i. s.
meritū. qz
na nos hoī
dēp̄cādi so
cessibili lu
gim? q̄ eff
re virtū: re
mo p̄ncipi
suo fōte. i.
basin. vi
est oīo fm
mus deo
us ignora
dū ad diu
bonū futu

Liber V Prosa III

etia nostra referant ad auctore omni sup. deū. quo nihil scelerati⁹ excogitant
pōt q̄ deū dicere auctore malorū: qd̄ tū necessariū ē ablata libertate. No
tandū q̄ defect⁹ in opatōe q̄ defect⁹ nō est ī p̄tate rei vt euitet: necessario ē
ab agēte ⁊ a pducēte. Si q̄ actio volūtari⁹ nre nō ē libera: defect⁹ actōis fm̄
volūtate reducet in deū. ⁊ sic de⁹ erit cā defectuū nroꝝ: qd̄ ē absurdū.

Igit nec sperādi aliqd̄ nec depcādi vlla
rō ē. Quid em̄ vl̄ speret q̄sq̄ vl̄ etiā depce
cet: qñ optāda oīa indeflexa series ꝓnectit.
Aufereť igit vniciꝝ illud inf̄ hoīes deūq̄
cōmertū: sperandi scz ⁊ depcādi. Siq̄ de
iuste hūilitatis p̄cio inestimabilē vicē diui
ne grē pmeremur. q̄ sol⁹ mod⁹ est q̄ cū deo
colloq̄ hoīes posse videant. Aliq̄ inaccess
se luci pri⁹ q̄ ipetrēt: ipa supplicādi ra
tōe pūgi. Que si recepta futuroꝝ necessita
te nihil viriū hīe credant: quid erit q̄ sūmo
illi rez p̄ncipi cōnecti atq̄ adherere pos
sim⁹. Quare necesse erit hūanū genus: vt
pauloante cātabas: disseptū atq̄ disiūctū
suo fonte fatiscere.

¶ Igit nec
sperandi ali
quid. Hic po
nit scōue nīē
tia q̄ sequit̄
ex cōiunctōe
hoīs ad deū
q̄a tolleretur
act⁹ depcādi
⁊ act⁹ speran
di. q̄b⁹ max
ime coniungi
mur deo. An
dicit. Igit si
tollitur libe
rum arbitriū
nec vlla ratō
ē sperādi ali
qd̄: nec dep
cādi inf̄ deū
et homines.
Quid em̄ q̄s
q̄ depcet vl̄
speret: si seri
es indeflexa

cōnectit oīa optāda. q. d. frustra fieret vtrūq̄. Igit aufereť illud vniciꝝ
mertū. i. sperādi ⁊ depcādi inf̄ deū ⁊ hoīes. Vocat aut̄ sp̄ ⁊ depcatōez cō
mertū. qz istis mereamur oīa bñficia. An subdit. Siq̄ de p̄cio iuste hūilita
tia nos hoīes pmeremur iestimabilē vicē. i. retributiōez dñie grē. q̄ mod⁹
depcādi sol⁹ ē q̄ hoīes videant posse colloq̄ cū deo: ⁊ pūgi iaccesse. i. inac
cessibili luci sup. deo: priusq̄ hoīes ipetrēt qd̄ petūt. Pri⁹ em̄ p̄ces porri
gim⁹ q̄ effectū petitōis psequimur. q. i. spes ⁊ depcatio: si nihil credāt habe
re viriū: recepta. i. p̄cessa nēcitate futuroꝝ: qd̄ erit q̄ pūgi possim⁹ illi sum
mo p̄ncipi rez. q. d. nihil. q̄re necesse erit gen⁹ hūanū disseptū. i. disiunctū
suo fōte. i. a suo p̄ncipio: sup. a deo. fatiscere. i. deficere. vt pauloante cāta
bas: in. vi. mef. iij. libri. Notādū q̄ act⁹ depcādi spectat ad itellectū: et
est oīo fm̄ Jo. damas. ascēsus itellect⁹ ad deū vel ī deū. q̄ qd̄ actu insinua
mus deo īdīgētā nraz. nō q̄ deo p̄ insinuatōez nraz aliqd̄ īnotescat qd̄ pri
us ignorauerit: s̄ vt nos ipa insinuatōe vtēdo cōsiderem⁹ ī his eē recurrē
dū ad diuinū auxiliū. Act⁹ aut̄ sperādi p̄inet ad volūtate. qz ei⁹ obiectū ē
bonū futurū. p̄ istū actū adherem⁹ deo tanq̄ p̄fecto p̄ncipio bonitatis: inf̄

tentis ei auxilio ad psequendū bonū quo idlgem⁹. s. si hmōi bonū necessa-
rio euentret: v. l. impossibile eēt eueire vēq⁹ act⁹ tā depēdēdi q⁹ spādi eēt iutil.

¶ Venam discors federa rerū. Hic incipit tertiū hui⁹ qnti: qd dī ad o-
nīcū: vel fm alios archilogicū ab inētoze: dactylicū a pede pñante

In quo facit exclamatiōem sup incōpassibilitate q apparēt inē puidētiā et

liber arbitri-
um. Et pmo
querit quare
sint incōpas-
sibilia cū per
se cōsiderata
ta sint passi-
bilia. Secun-
do ponit rñst
onē ad hoc.
Tertio p re-
spōsiōez ebi-
cit. Quarto
obiectōez sol-
uit. Secūda
ibi. An nulla
Tertia ibi. s.
cur tāto. Ar-
ta ibi. aut cū
mētē. Pmo
dic. Quenaz
discors cau-

Metru tertiū libri qnti.

¶ Venam discors federa rerum
Causa resoluit: quis tanta decus

Veris statuit bella duobus?

Ut que carptim singula constent

Eadem nolunt mixta iugari.

An nulla est discordia veris.

Semperq sibi certa coherent.

Sed mens cecis obruta membris

Nequit oppressi luminis igne

Rerum tenues noscere nexus.

Sed cur tanto flagrat amore

Veri tectas repire notas.

sa resoluit. i. sepat. federa. i. p cordas rez. i. puidētie diuise r liberi arbitri-
ne ppatiant se simul. aut qd de tāta bella statuit duobus veris: vt singula
vera q carptim. i. sigillatim vel diuisim accepta. cōstent. i. pmanēt eadē. tñ
mixta. i. pūcta nolūt iugari. i. copulari seinuicē cōpatiēdo. Tūc ponit re-
spōsiōez: dicēs q istis duob⁹ veris. i. puidētie r libero arbitrio nulla ē di-
scordia. s. apparētia discordie puenit ex debilitate nri itellec⁹. An dic. An
ē nota solutiōis nulla ē discordia veris: s. sp certa coherēt sibi. s. mens nra
obruta. i. oppsa mēbris cecis. i. cecitib⁹ aīaz. illa neq⁹ igne. i. splēdore op-
pssi lumis. i. itellec⁹. noscē tenues. i. subtiles. ner⁹. i. pūctōes rerū qvidē
tur discordare. Morādū si cōsiderem⁹ puidētiā diuinā p se: possibile est
eā eē. si cōsiderem⁹ liber arbitriū p se: etiā possibile ē eū eē. vt pz ex dictis.
S; si cōsiderem⁹ vtrūq⁹ fil: tūc vidēnt incōpassibilia: sic pz ex rōib⁹ supiori-
bus. fm xīratē aīr bñ se ppatlunt: s. nobis nō apparet. q: itellec⁹ noster
oppssus mole corpis nō p se eleuare i hmōi cognitiōem. Itā fm sapientē.
Corpus qd corrumpit aggrauat animaz: r terrena habitatio opprimut sen-
sum multa cogitantē.

¶ S; cur tāto flagrat amore. Hic pñta obijcit p solutiōem. Si em aīa igno-
ret istas subtiles pūctōes: vñ est q desiderat eas scire: cū nihil ignotū pos-

fit desiderat
reple nota
lud qd ipa
qd scit. Et
dicere q n

Scit ne
Sed qu
Eti nei
Quis e
Aut qu
Quo ve
Queat
An cu
Parite
Nunc
Non u
Summ
Igitur
Neutro
Nec per
Sed qu
Consul
Ut ser

sponsione
sed desider
scit. si anim
non desider
appetitus
modo igno
ignorat nu
multas qu
currere q
¶ An cum
to posuit aī
q corpora

Liber V Metru III

fit desiderari. An dicit. Sz cur aia flagrat. i. ardet. tato amore. i. desiderio.
repre notas tectas. i. notificationes latentes. veri. i. veritatis. scit ne mens il-
lud qd ipa anxia. i. sollicita appetit nosse. q. d. non. qz null' appetit scire id
qd scit. Et h' eu qd dicit. Quis laborat scire nota. q. d. null'. Oportet igit
dicere qz nesciat. et tunc sequit' aliud inconueniens. s. qz aia desideret illud qd

Scit ne qd appetit anxia nosse.
Sed quis nota scire laborat.
Et si nescit: quid ceca petit.
Quis em' quicqz nescius optet.
Aut quis valeat nescita sequi.
Quove inueniat. quis repertam
Queat ignarus noscere formam.
An cum mentē cerneret altam:
Pariter summā z singula norat.
Nunc membroz cōdita nube:
Non in totum est oblita sui.
Summāqz tenens singula perdens.
Igitur quisquis vera requirit:
Neutro est habitu. nam neqz nouit:
Nec penitus: tamen omnia nescit.
Sed quā retinens meminit summā:
Consult. alte visa retractans.
Ut seruatis queat oblitus addere ptes.

sponsione qz anima ignorat compassibilitatem. pudentie z liberi arbitrij:
sed desiderat eam scire. Contra hoc arguit sic. Nullus appetit scire quod
scit. si anima desiderat scire aliquid vel ignorat illud: vel scit. Si scit. ergo
non desiderat ipsum scire. quia nullus appetit scire quod scit: cum omnis
appetitus sit ratione carentie. Si autē ignorat illud quod desiderat: quo-
modo ignotum desideratur: cum voluntas non querat incognituz. ideo si
ignorat nunqz cognoscet. Quis enim ignotum inueniet: Si enim paterfa-
milias quereretur seruum fugitiuū quem ignoraret: posset sibi multoties oc-
currere qz ipm nō inueniret: sicut dicit Linconiensis sup h' Posterior. 7.
¶ An cum mentē cerneret altā. Hic soluit obiectōem. Abi notādū qz Pla-
to posuit aias in celo esse creatas z h'c cognitōem oīm pfectā. s. p lapsum
ad corpora eam obliuisci cognitōnem rerum in particulari z retineri eam

quod nescit.
Unde dicit.
Si nescit il-
lud quod pe-
tit: quid pe-
tit: id est desi-
derat. mens
ceca. i. igno-
rans. Quis
eniz nescius
optet quicqz
Quis em' va-
leat. i. possit
sequi nescita
aut quis ne-
sci' possit no-
scere quo in-
ueniat sup. il-
lud qd que-
rit. Et quis
ignar' id est
nescius. que-
at: id est pos-
sit noscē for-
mam reper-
ta. quasi di-
null'. Ho-
tanduz qz di-
ctuz est in re

In vniuersali: et postea per exercitiū recuperare cognitiōez rerū in p̄ticulari. An
dicit sic. An est nota solutiōis cū aīa cerneret. i. specularē. altā mētē. i. p.
fundā mētē dei. ip̄a p̄ter. i. s̄c̄. nōrat. i. nouerat sūmā. i. vniuersalē cogni-
tiōem. et singula. i. singularē cognitiōez rerū. s̄ nūc ip̄a condita. i. tecta nube
mēbroz: nō est oblita sui ī totū. i. totalr. s̄ ip̄a tenet summā. i. cognitiōe vni-
uersalē rerū:

p̄dens singu-
la. i. singula-
rē cognitiōez
Igit̄ q̄s re-
q̄rit. i. inuesti-
gat cōgiscere
vera: talis ē
neutro habi-
tu sup. vt per-
fecte cōgiscat
vel q̄ om̄ino
ignoret. An
dicit. Nā ne-
q̄ nouit. i. in
speciali et p̄se-
cte illō q̄d q̄-
rit: nec peni-
t̄ nescit oīa.
s̄ ip̄se memi-
nit. i. ī memo-
ria habz. s̄
mā. i. vniuersalē cognitiōem. quā retinens cōsulit sup. actuali cōsideratiōez
retractās. i. reuocās p̄ studiū. alte. i. subtiliter. visa. i. p̄t̄ in speciali cogni-
ta: vt ip̄e queat addere oblitās p̄tes p̄tib⁹ sup. seruatis in memoria. No-
tandū q̄ s̄m istā vīam Platonis soluere r̄atio prius tacta. vel aīa scit q̄d
desiderat: vel nescit. Dico q̄ nescit in speciali et in p̄p̄ia forma: s̄ scit ī vni-
uersali. Et cū d̄: null⁹ desiderat notū. verū est sicut est notū in vniuersali:
tū desiderat ip̄m vt est ignotū in speciali. Et cū d̄: si ignoret nunq̄ inueni-
et. et verū est si ignoret tam in generali q̄ in speciali. Et si ignoret in poten-
tia et in actu: si tū scit ī potētia et in vniuersali et ignoret actu et in p̄p̄ia for-
ma: pōt ip̄m inuenire et addiscere.

An illa. ver⁹ inq̄t. Hec est quarta p̄sa hui⁹ q̄nti: in qua p̄bia incipit
dissoluere q̄stionē de cōpassibilitate puidētie et liberi arbitrij. Et p̄t
mo tangit difficultatē hui⁹ q̄stionis et causaz difficultatis: et tāgit modū p̄-
cedendi circa eius solutiōem. Secūdo dissoluit eam: ibi. Quero em̄. Pri-
mo dicit. Hec querela. i. q̄stio hec de puidētia est vetus et est vehemēter
agitata. i. p̄tractata. a Marco tullio. cū distribuit. i. diuidit. diuinatiōem. i.
in libro diuinatiōnū: vbi diuidit diuinatiōem in suas species. nō soluz hoc
s̄ tibi ip̄t est res multū diu q̄stia. Sed haud q̄q̄. i. nō alicubi: ab vllō ve-
strū satis diligenter et firmiter expedita. cui⁹ caliginis. i. difficultatis causā

Prosa quarta libri quinti.

¶ An illa. ¶ Et inq̄t hec est de puidē-
tia q̄rela a Marco tullio: cū diuina
tiōem distribuit: vehemēter agitata. tibi q̄
ipsi res diu p̄sus multū q̄stia. S̄z haud
q̄q̄ ab vllō vestrū hacten⁹ satis diligēter
ac firmiter expedita. Cui⁹ caliginis causa
est q̄ humane ratiocinatiōis motus ad di-
uine p̄scientie simplicitatez non potest ad-
moueri. Que si vllō modo cogitari queat:
nihil prius relinquet ambigui. Qd̄ ita
demuz patelacere atq̄ expedire temptabo
si prius ea quibus moueris expendero.

et. q̄ motu
atq̄ diu
q̄d. i. rōne
si prius ex
de puidē

Quer
cacē p̄
rebus
impedit
Num.
necessi
non eu
futuris
paulo
excitu
nim p

¶ Quero
boetij. sc̄o
q̄ duo fuer
sariū si de
ra quoz c
videri. p̄
mo ostēd
mouet d
tur necel
statis fu
quā dā r̄
arbitrij
mō eē bo
nullo alio
ex r̄sionē
ficienter
p̄tio er
cur istā
nō spedi
Qd̄ aut
trabis al
possum

Liber V Prosa IIII

est. q. motus. i. actus hūane rōnis. nō pōt adinueri. i. applicari ad simpli-
 citatē diuine puidētie. q. si vllō mō qat cogitari nihil relinqt. prius abigut
 qd. s. rōnez z causam difficultatis. ita demū patefacere z expedire tēptabo
 si prius expēdero. i. declarauero. ea quibus tu moueris. Notandū q. qd
 de puidētia diuina z libero arbitrio ē oīm qōnū difficillima. de q. mlti anti-

Quero enī cur illā soluētū rōnez min⁹ effi-
 cacē putes: que q. psciētā nō esse futuris
 rebus causam necessitatis existimat nihil
 impediri psciētia arbitrij libertatē putat.
 Num. n. tu aliūde argumentū futurorum
 necessitatis trahis: nisi q. ea que presciunt
 non euenire nō pnt. Si igitur pnotio nullā
 futuris rebus adijcit necessitatē (qd tu etiā
 paulo ante fatebare) quid est q. voluntarij
 excitus rerū ad certū cogant euentū. Ete-
 nim positionis gratia vt quid cōsequatur

quorū dubita-
 bant. z non
 nulli moder-
 noz ppe ei⁹
 difficultatez
 lapsi sūt. quā
 tullius in li.
 diuinationū
 practans: z
 nō valēs dis-
 soluē ei⁹ dif-
 ficultatē ne-
 gans penit⁹
 puidētiā
 z psciētā fu-
 turozū a deo
 in p̄dicto li-
 bro diuinari-
 onum.

¶ Quero enī. Hic pbia accedit ad solutōez qōnis. Et p̄io discutit motiua
 boetij. scđo soluit dubitationē siue qōnē. ibi. Qm̄ igit. Circa p̄mū sciēdū
 q. duo fuerūt motiua boetij principalia circa hāc qōnē. P̄mū: q. v. neces-
 sariū si deus preuidet futura q. necessario eueniāt. Scđm motiū: q. futu-
 ra quorū cūctus ē incert⁹ sic sunt futura cōtingentia: nō pnt a deo certa p-
 uideri. P̄io ergo p̄tractat p̄mū motiū. scđo scđm. ibi. Sz h̄ inq̄s. P̄i-
 mo ostēdit q. si de⁹ putdet futura: nō ppter hoc necessario eueniūt. Scđo
 mouet dubitatōez. ibi. Sz q. fieri pōt. P̄io ostēdit q. ex p̄ntia dei non iser-
 tur necessitas libero arbitrio. Scđo ostēdit q. psciētia dei nō sit signū neces-
 sitatis futuroz. ibi. Sz psciētia. Circa p̄mū sciēdū. quaz p̄i⁹ improbauit
 quādā r̄sionē: qua quidā nitebant impedire rōnē ostēdētē non ēē liberuz
 arbitriū ppter psciētā diuinā. quā r̄sionē hic resumit ostēdens eā aliquo
 mō ēē bonā: q. sufficiētē ipedit intentōem aduersarij. Itā aduersarius ex
 nullo alio probat necessitatē futuroz: nisi quia sunt prescīta a deo. cū igit
 ex r̄sionē habeat q. psciētia nullaz causalitatē hz sup futura. videtur suf-
 ficiētē ostēsum esse q. ea que procedūt ex libero arbitrio nō sūt necessaria.
 P̄io ergo ponit istā r̄sionē resumēdo eius solutōem dicēs. Quero enīz
 cur istā rōnē soluētū putes minus ēē efficacē: que putat libertatē arbitrij
 nō impediri a psciētia. q. existimat psciētā nō ēē cām necessitatis futuroz
 Qd aut p istā r̄sionē ipediāt illatio necessitatis futuroz pz ex b. q. tu nō
 trahis aliūde argumentū necessitatis futuroz: nisi q. ea q. psciūt non
 possunt nō euenire. Si igitur p̄notio. i. prescītia futuroz. nullaz adijcit

.i. imponit necessitatē reb⁹ futuris: vt dicit rñsio. ⁊ tu etiā fatebare paulo / ante. qđ ē. i. qđ ēē poterit. qđ volūtarij exitus cogant ad certū euentū. ⁊ ita / p istā rñsionē excludit necessitas futuroꝝ. ⁊ māifestat se in exēplo dicens. / Et aduertat qđ psequat grā positōis. i. exēpli statuam⁹. i. ponam⁹ p ipos / sibile nullā ēē pscientiā futuroꝝ. igit⁹ b posito qđ ad b. i. inqđ ad istam / illarōem. qua

ex pscientiā / cōcludit ne / cessitas futu / roꝝ. ea q in / ueniunt ex ar / bitrio cogūt / ne ad necessi / tatē. dicit boe / tius. Mīne. / ⁊ pbia. statu / amus itez ēē / puidentiā: s / nihil necessi / tatē iniungere / reb⁹ futuris. / māebit vt opi / nor eadē lib / tas volūtatis / integra et ab / soluta ab om / ni necessitate

Notanduz / q prior solu / tio iprobata / fuit bona et / mala. in b fu / it bona: quia

posuit pscientiā nō ēē cām necessitatē futuroꝝ. Dixit. n. Jō futura. eueni / unt: nō qđ de⁹ ea puidet. s in b fuit mala: qđ posuit futura ēē cām pscie dei. / Dixit em qđ futura sūt iō deus ea puidet. p3 q ex rñsioe antiquoꝝ q pscia / non est causa necessitatis rebus futuris.

¶ S; pscia inquires. Hic oñdit pbia q pscia diutna nō sit signū necessitatē / reb⁹ futuris. Scđo oñdit q mod⁹ pbādi ex signo nō ē efficac. ibi. Jaz xō. / p3io dicit. Tu inqdes. i. dicē poteris. et si p qūis. pscia nō ē necitas eueniē / di reb⁹ futuris. tñ ē signū ea necio ēēvētura. ⁊ ita ex pscia p tferri necitas / futuroꝝ tāq ex signo. Hoc igit mō ponēdo psciaz ēē signū necitatē futuro / rū. pstatet erit⁹. i. euentus futuroꝝ ēē necios. etiā si nō fuisset p cognitio. qđ / pbat ex nā signi dicēs. Dē nāq signū tñ oñdit qđ sit. i. māifestat illō cui⁹ / ē signū. s nō efficit qđ designat. qre vt pnotōez. i. puidentiā appeat ēē signū / necitatē futuroꝝ. demōstrādū erat pūis nihil ptingere nō ex psequare. i. etiā

aduertas. statuam⁹ nullā ēē pscientiā. Nū / igit qđ ad hoc attinet qđ ex arbitrio eue / niunt ad necessitatē cogunt. B. Minime. / P. Statuam⁹ itez ēē: s; nihil reb⁹ necessi / tatis iniungere. manebit vt opinor eadem / voluntatis integra atq; absoluta libertas / Sed pscientia inquires tametsi futuris / eueniendi necessitas non est signum tamē / est necessario ea ēē ventura. hoc igitur mo / do etiam si precognitio nō fuisset necessari / os futuroꝝ exitus esse constaret. Omne / etenim signum tñ quid sit ostendit: nō ve / ro efficit qđ designat. Quare demōstrādū / prius ē nōnihil ex necessitate ptingere: vt / pnotōez signū ēē hui⁹ necessitatis appa / reat. alioqñ si hec nulla ē: nec illa quidem / eius rei signum poterit esse que non est.

21
euenire nec
esse signū
na tanq
festat signū
Si ergo p
Jam
nō ex
mētis
ēē duc
ant q fu
que pro
ra cred
lz euen
ra nec
pende
iecta
gis m
ctant
constat i
esse dicē
firma rati
Cum erg
na: cum
ē a p3io
mōstrat
¶ Sed
ex dictis
niunt: p
eueniat.
quo ita e
re. qui id
Tunc so
immo o
tate. vn
damus
ditrem
euenire

evenire nēcio. alioqn si hec necessitas futuroꝝ nlla ē. nec illa p̄scia poterit
esse signū ei⁹ rei q̄ nō ē. ⁊ ita nō valet arguere necessitatē futuroꝝ ex p̄scie
tia tanq̄ ex signo. Notādū q̄ signū nō est cā ei⁹ cul⁹ ē signū: s; tñ mani
festat signatū eē. vt circulus nō ē cā venditōis vini: s; tñ ē signū venditōis
Si ergo p̄scietia eēt signū necessitatis futuroꝝ: p̄supponeret futura eē ne
cessaria. et sic
ad ostēdēdum
p̄sciam eē si
gnū necessita
tis futuroꝝ
opteret prius
ostēdē futura
nēcio eē futu
ra: añq̄ p̄scia
eēt signū ne
cessitatis fu
turoꝝ. als p̄
scia eēt signū
alicuius rei q̄
nō ē. qđ ē ab
surdum.

Iam x̄o pbatōez firma rōne subnixā p̄stat
nō ex signis neq; petitis extrinsecus argu
mētis. s; ex pueniētib⁹ necessarijsq; causis
eē ducendā. S; q̄ fieri pōt vt ea nō pueni
ant q̄ futura eē puidēt. Quasi x̄o nos ea
que p̄uidētia futura eē p̄noscit: nō euētu
ra credam⁹ Ac nō illd potius arbitremur
lz eueniant: nihil tñ vt euenirent sui natu
ra necessitatis habuisse. quod hinc facile p
pendas licebit. Plura. n. dum fiunt sub
iecta oculis ituemur. vt ea que in quadri
gis moderandis atq; flectendis facere spe
ctantur aurige. atq; ad hunc modum et

Constat. i. manifestū est. rōnem subnixam. i. firmatā demonstratōe. eam nō
esse dicēdā ex signis neq; ex argumētis extrinsecus petitis. i. acceptis. sed
firma ratio ducenda est ex conueniētibus. i. ex p̄p̄is ⁊ necessarijs causis.
Cum ergo predicta ratio processerit ex signo: non est efficax ⁊ demonstrati
ua: cum sit a posteriori. demonstratio aut que est potissima probationū ipsa
ē a priori: cū sit ex causis p se immediatis p̄orib⁹ ⁊ notiorib⁹. ⁊ p̄tato etiā de
mōstratio ē syllogismus faciēs scire efficax ad pbandū ex p̄mo posteriori.
¶ Sed qui fieri pōt. Hic p̄bia mouet quādā dubitationē ⁊ soluit eā. v; em̄
ex dictis seq̄ q̄ aliq̄ p̄t p̄sciri q̄ tñ non nēcio eueniūt si aut nō nēcio eue
niunt: possunt non euenire. ⁊ sic sequitur q̄ aliquod p̄scitum a deo non
eueniat. P̄mo ergo philosophia dubitando de hoc querit: dicens. Ex
quo ita est q̄ ea que sunt p̄scita non sunt necessaria. s; possunt non eueni
re. qui id est. q̄o fieri potest. vt ea que p̄uidentur futura eē non pueniāt
Tunc soluit dubitationem dicens. q̄ non negatur q̄ p̄scita non eueniāt
Inuno oportet dicere q̄ p̄scita eueniant. sed tñ non eueniunt de necessi
tate. vnde dicit quasi vero. q̄si diceret Ista dubitatio. p̄cedit quasi non cre
damus ea. que p̄uidētia p̄noscit nō esse euētura. s; hoc nō ē vex: s; poti⁹ ar
bitremur illd. s. q̄ lz futura eueniāt: nihil tñ nēcitatis habuisse in sui nā vt
euenirent. ⁊ manifestat in exēplo q̄o aliquid certe cōprehendit quod tā

nō est necessariū dicēs. q̄ aliquid cognitū eueniat ⁊ tñ nō necessario. Nec
bit q̄ tu h̄ p̄pēdas hinc. i. ex tali exēplo. intuemur enī plura exēpla oculis
dñ h̄nt. i. dñ sūt i fieri. sicut ea q̄ spectant. i. vident aurige facere i moderā
dis ⁊ flectēdis q̄drigis ⁊c. Eadem⁹ ad hūc modū vt que sūt in alijs actib⁹
voluntarijs. nūquid vlla necessitas p̄pellit aliq̄d illoꝝ ita fieri sicut oculis
vñ. dñc boetij⁹

Mime. ⁊ assi
gnat rōnem.
Frustra enim
eēt effect⁹ ar
tis si oīa mo
uerent coacta
⁊ frustra esset
ars flectendī
q̄drigā si ne
cessario flecte
retur. igit̄ illa
q̄ cū sūt carēt
necessitate exi
stendi. eadem
sē futura sine
cessitate prius
q̄ h̄nt. Ex q̄ cō
cludit q̄ qdā
sūt euentura q̄
rū exit⁹. i. eue
tus sit absolu
tus ab oī ne
cessitate. ⁊ for
san aliquis di
ceret ea q̄ nūc

sunt nō erant futura añq̄ eēt. h̄ excludit dicēs. Nullū arbitriū eē dicturū
q̄ q̄ nūc sunt euentura nō fuerūt. hoc enī eē nimis irrationabile. iō necessa
rio cōcludit. q̄ hec etiā p̄cognita h̄nt euentus liberos q̄ sic scia p̄ntiū nihil
īportat necessitatis hīs reb⁹ q̄ sūt in p̄nti. sicut p̄z in exēplo predicto de
regimē quadrigie. Ita p̄ntia futuroꝝ nihil īportat necessitatis hīs q̄ vē
tura sunt. Notā dñ q̄ futura in cōp̄tione ad diuinā prouidentiam sint ne
cessaria necessitate p̄ditōdata. nō tñ oīa sunt necessaria necessitate absoluta.
Multa. n. h̄c eueniūt sicut ea que sūt ab arte et a voluntate. vt regimē q̄
drigay. Si enī regimē quadrigay necessario eueniret: frustra eēt ars regē
di quadrigay. Notādum q̄ sicut res actu sunt. ita erunt future. h̄ quedā
actu libere sunt. ergo erant libere future. ⁊ p̄ p̄ntis nō oīa sūt necessario fu
tura: l̄z necessitate cōditionata inquātū cōp̄ant ad p̄uidētiā diuinā. nō tñ
in sui nat̄ra considerata necessario eueniūt necessitate absoluta. sicut po
stea videbit̄ vbi distinguet duplicē necessitatē: p̄ditōdatā ⁊ absolutā.

¶ Sz h̄ inq̄s. Hic p̄bia discunt motiū boetij. vtz futura scita sic sē p̄rigē

na possint c
nonis. scō
quis o boe
que nō h̄nt
enī vident

puta q̄
cessitas
cōpreh
ti sūt ex
adesse e
ter enī
tate scia
roris c
ipsoꝝ ⁊
sciunt
gnosce
scēntia

veritatem
circa in die
ter arbitra
futura p̄nt
enim eod
cognosce
cognosce
ra p̄tinge
¶ Qui⁹ ei
putamus
gnitione
fallum. q̄
ipsam ibi
oīa que q̄
ex vi cog
nat̄ra c
fm mod
cognitio
scere. ⁊
fallum ei
olūa, co

tia possint certe p̄sciri Et p̄rio mouet dubitationē de b. et t̄git rōnē dubita-
tionis. sc̄do assignat cām erroris. ibi. Cui⁹ erroris cā ē. Dicit p̄. S; tu in-
quis o boeci hoc ipm dubitat. an possit eē vlla p̄ocio. i. p̄sciētia illaz rep.
que nō hnt necessarios erit. i. eū tus. hoc enī nullo mō vī possibile. Cum
enī vidēt hec dūsonare sc̄z p̄sciētia et p̄tingētia Tu enī putas si p̄uideā

putasq; si p̄uideant p̄seq; necessitatē. si ne-
cessitas desit. minime p̄sciri. nihilq; p̄scia
cōprehēdi posse nisi certū. Qd si que icer-
ti sūt erit? ea q̄si certa p̄uidēt. opinionis
adesse caliginem nō scientie veritatē. Ali-
ter enī ac sese res hēat arbitrari ab integri-
tate scientie credis eē diuersum. Cuius er-
roris causa est. q̄ oīa que quisq; nouit: ex
ipsoz tñ vi atq; natura cognosci estiat que
sciunt qd totū cōtra est. Omne enī qd co-
gnoscitur: non fm sui vim: sed fm cogno-
scentium potius cōprehendit facultatem:

veritatem sciētie. et in hoc tu deciperis. cuius deceptōis cā est error tunc
circa iudiciū cognitionis. Credis enī diuersū esse ab integritate sciētie. al-
ter arbitrari rem q̄ sese hēat. et i hoc erras. Notādū q̄ qz nos nō possum⁹
futura p̄tingētia certe precognoscere: putam⁹ n̄l deum hoc non posse. res
enī eodē modo se habens diuersimode a diuersis potest cognosci. vnde
cognoscere rem aliter q̄ se habet ex parte rei cognite non est scientia. sed
cognoscere rē aliter q̄ se habeat ex pte cognoscentis bñ ē sciētia. et sic futu-
ra p̄tingentia licet in se sint icerta: p̄nt tñ p̄sciri a deo sine errore falsitatis.
¶ Cui⁹ erroris cā ē. Hic assignat cām erroris. Abi notādū q̄ cā erroris q̄re
putamus futura incerta non posse certe p̄sciri. qz putas q̄ facultas co-
gnitionis sit fm facultatē rei cognite: et non ipsius cognoscentis. quod est
falsum. P̄rio ergo premitit huiusmodi causam erroris. Sc̄do improbat
ipsam ibi. Nā vt hoc breuē. dicit p̄rio. Cuius erroris cā est qz existimat q̄
oīa que quisq; nouit illa cognosci tñ ex vi et natura ipsoz q̄ sciunt. et non
ex vi cognoscentis. qd totū est p̄. i. p̄ tñ quia res magis cognoscunt fm
naturā cognoscentis. Omne enī qd cognoscit nō cōprehēdit fm sui vim. i.
fm modū sue nature. s; potius fm facultatē cognoscentis. Notādū q̄ si
cognitio est fm facultatē. rei cognite tunc res ab oībus eodē mō cogno-
scret. et sic aliqd p̄prehēderet eodē mō ab intellectu hūano et diuino. quod
falsum est. quia que sunt incerta p̄prehēsiōe hūana: sūt certa p̄prehēsiōe
diuina. cognitio ḡ poti⁹ attēdit fm facultatē potētie cogscētis. ita q̄ quāto

tur contrigen-
tia necessita-
tem ipsa ose-
q. et si necessi-
tas desit mi-
nime ea p̄sci-
ri. et putas nil
posse cōpre-
hēdi p̄sciē-
tia diuina nē
si certū. Et si
ea que sunt
certi erit. i.
euent⁹ sic cō-
tingētia. si p̄-
uidetur illa
quasi certa.
tu putas illō
eē caliginem
opinionis nō

potētia est efficacior et certior: tanto certius et limpidius rem comprehendit
¶ Nam ut hoc breui exēplo liqueat. hic pbat q facultas cognitōis ē fm
facultatē potētie cognoscētis et nō rei cognite. Prio declarat b exēplis. Se-
cūdo pbat b idē p rōnē. ibi. Nec id iniuria. Prio in duas fm duo exēpla
Scdm ibi. Pm qz. Prio dicit q cognitio sit fm facultatē cognoscētis li-
qat breui exē-

plo. Hāvisus
alīe agnoscit
eandē corpis
rotunditates
et aliter tact.
Ille enī visus
manens emi-
nus. i. a lōgi-
quo. intuetur
totū corpus
sūm iactis ra-
dijs visibilib.
hic xō supple
tactus cohe-
rens et continu-
ctus orbi id ē
rotunditati. et
motū circa ip-
sum ambitū
i. circa corpū
rotundū. com-
phēdit. s. eius
rotunditates
pibus. i. p p-
tes. Moran-

dū q innuit duplicē differentiā inter modū cognoscendi visus et tactus.
Prio ē q visus a remotis existens cognoscit aliqd corpus rotundū. Ta-
ctus aut non cognoscit ipm nisi cōiunct.
Secda differentia ē q visus to-
tū corpus sūl cōprehēdit: tactus aut p ptes. Talis aut diuersitas i cogno-
scendo nō ēēt si res cognosceretur ex sui natura. cū cadē res manet i vtra-
q cognitione. Morādū. quidā dixerunt visionē fieri p emissionē radiorū
visualiū ab oculis vsq ad rem visā. Sz hec opinio est h̄ aresto. visio effi-
non fit extra mittēdo: sz intus suscipiēdo. patiēte. n. aliq sensitio sit ipm
videre: scdo de anima. Hic autem loquitur opinione antiquorum. cū dicit
q visus totū corpū intuetur iactis radijs.

¶ Pm qz hoīem. Hic pōit secūdū exēplū in virtutib. cognoscitiuis sboz
dinatis. Scdo oñdit quō iste virtutes se hēant adinuicem. ibi. In q illud
Prio ergo declarat quō idē a diuersis potētijis diuersimode cōprehēditur
dicēs. Sensus exterior aliter p̄tuet ipm hoīem. aliter imaginatio. alīe rō.
aliter intelligētia diuina. Sēsus, n. exterior sic visus iudicat figurā hoīs in

Mā ut hoc breui liqat exēplo: eandē cor-
poris rotunditatē aliter visus aliter tactus
agnoscit. Ille eminus manēs: totū sūl iac-
tis radijs intuet. hic xō coherēs orbi atz
cōiunctus circa ipsū motus ambitū: rotū-
ditatem partibus cōprehendit. Ipsuz qz
hoīem aliter sensus: aliter imaginatio: ali-
ter ratio: aliter intelligētia cōtuetur. Sen-
sus enim figurā in subiecta materia pstitu-
tā. Imaginatio xō solā sine materia iudi-
cat figurā. Rō xō hāc qz trāscēdit: speciē
q ipsam que singularibus inest vniuersali
consideratione perpēdit. Intelligentie xō
cellior oculos existit. supergressa namqz
vniuersitatis ambitum: ipsam illaz simpli-
cem formam pura mentis acie contuetur:

subiecta ma-
i. discernit
nationē tra-
bus inest. p
intelligētie

In quo
superior
rem. In
surgit ne-
riam val-
natio co-
formam
ctans co-
dijudic-
que nul-
dit. Ma-
onis fig-
scit. Nec
nec sensu
maliter

natio quet
quā intelli-
di eandem
ret fm facu-
¶ In quo u-
habēt ad in-
plius. Et p-
idem de rōn-
ratum. illū
ctur in se
ferior. In-
qd supior.
apprehend-
les. i. minu-
man. Intel-
mo grā du c-

Liber V Prosa IIII

subiecta materia. i. in sensibili materia. s. imaginatio solam figurā iudicat. i. discernit sine materia. i. in absentia rei materialis. Ad vero hanc imaginationē transcendit. et ipsam speciem. i. naturā specifocā hoīs que singularibus inest. ppendit. i. discernit vniuersali p̄sideratōe. ocul⁹. s. i. p̄sideratio intelligētie est celsior. qz intelligētia diuina supgressa ābitū vniuersitatis

In quo illud maxie p̄siderādum est. Nam supior vis cōprehēdēdi amplectitur inferiorem. Inferior vero ad superiores nullo mō cōfurgit neq; enī sensus aliquid extra materiam valet: vel vniuersales species imaginatione contuetur: vel ratio capit simplicem formam. sed intelligentia quasi desuper spectans concepta forma que subsunt cuncta diiudicat. sed eo modo quo formaz ipsam que nulli alij nota esse poterat: comprehēdit. Nam et rōnis vniuersum: et imaginationis figuram. et materiale sensibile cognoscit. Nec ratione vtens: nec imaginatione nec sensibus. sed illo vno ictu mentis formaliter (vt ita dicam) cuncta prospiciens.

natio que tñ inest animalibus p̄fectis rō q̄ tñ ē in hoīb⁹. et itelligētia p̄ quā intelligit diuinā cognitōez. Iste virtutes hñt diuersū modū cognoscēdi eandem rem. s. hoīem. vt declarat in littera. qd nō ēēt nisi cognitio fieret s̄m facultatē virtutū cognoscentiū et non rei cognite.

¶ In quo illud maxie. Hic oñdit p̄bia quō p̄dictę virtutes cognoscentie se habēt adinuicē. oñdēs q̄ q̄quid p̄t virt⁹ inferior. p̄t etiā et supior et amplius. Et p̄io hoc oñdit de itelligētia respectu altaz virtutū. Secūdo oñdit idem de rōne. secūda ibi. Ad qz. p̄io dicit. In quo. i. in ordine istarū virtutum. illō est maxie considerandum. q̄ vis p̄prehēdēdi supior amplectitur in se inferiorem. quia virtus superior cognoscit omne illud quod inferior. Inferior autem non confurgit ad supiorē. ita vt apprehendat illud qd supior. qd manifestat in exemplo dicēs. Neq; enī sensus aliquid valet apprehendere extra materiam et imaginatio contuetur species vniuersales. i. minus particulares. sed ratio capit simplicem id est vniuersalem formam. Intelligentia autem diuina quasi desuper spectans. cū sit in supioris gradu cognitionis ipsa concepta forma ydeali, diiudicat etiam cun-

q̄ existit i singularib⁹: illā simplices formam. s. ydeaz hoīs q̄ ē i mēte diuina. contuetur pura acie. i. speculatione mentis

¶ Notandum q̄ p̄mū exēplū fuit de virtutib⁹ cognoscentiis nō s̄b ordinatis. sic de visu et tactu. Istud autē exemplū ē de virtutib⁹ subordinatis. q̄ sunt quatuor. s. sensus exterior que inest omnibus aīalibus. imagi-

ita que subfūt illi forme. vt cognoscēdo y deā hoīs cognoscit oīa q̄ sunt in
hoīe. s̄ eodē mō pprehēdit ip̄am formā q̄ nulli īferiori virtuti nota eē po-
terit. nā ipsa cognoscit vniuersū. i. vniuersalē formā rōnis ⁊ figurā imagi-
natōis. ⁊ materiale sensibile. quod spectat ad sensum exteriorē: nō vtēs ra-
tione: nec imaginatōe: nec sensibus: s̄ pspiciēs cuncta vno ictu mentis. i.
absq̄ decur-

su cognoscit.
qđ nō fac̄ ra-
tio. Notan-
duz qđ qz vir-
tus supior vir-
tutē includit
īferiorē. sicut
tetragonū in-
cludit trago-
nū. vltqz se-
cundo de aīa
tō quicqd p̄
virtus īferi-
or: pōt et su-
perior ⁊ ma-
gis. qz modo
magis vniuer-
sali cōprehē-
dit qđ īferi-
or mō magis
p̄ticulari. li-
cet nō ecōuer-

so. tō qđ p̄t intelligētia hūana pprehēdē: p̄t ⁊ diuīa intelligētia. l3 nō ecōuerso
¶ Rō quoqz cū qđ vniuersale respicit. hīc ostēdit idē de rōe. qđ sic intelligen-
tia cōprehēdit alias tres virtutes īferiores: sic rō etiā pprehēdit sub se alias
duas virtutes. s. imaginationē ⁊ sensū dicens. qđ cū ratio respicit id est co-
gnoscit quid vniuersale. non vtens imaginatione nec sensibus. ⁊ compre-
hendit imaginabilia ⁊ sensibilia vniuersali cōprehēsiōe. hec enim est ratio
que ita definit vniuersale sue conceptōis. hō est animal bipes ratiōale. que
diffinitio cum sit vniuersalis notio. i. notificatio tunc nullus etia3 ignorat
rem eē imaginabilē ⁊ sensibilem: que hac diffinitōe explicatur. Illa rō con-
siderat vniuersale non vtens imaginatione vel sensu: sed rationali pceptō-
ne. Tunc ostēdit qđ sicut ratio comprehendit imaginationē ⁊ sensum: sic
imaginatio sensū comprehendit: dicens. imaginatōem quoqz tamē p̄t p̄t
sumpsit exordiū ex sensibus visendi ⁊ formādi figuras. tū absente sensu ex
teriori. imaginatio collustrat. i. pgnoscit qđ sensibilia nō sensibill: s̄ ima-
ginaria rōne iudicādi. ⁊ tūc cōcludit dicens. Aides ne igit̄ quō cūcta poti-
⁹ vtant̄ sua. i. p̄t facultrate in cognoscendo. qđ facultrate eoz qđ cognoscunt.
¶ Notā dū qđ l3 rō in pprehēdēdo sūū vlt nō vtrā imaginatōe ⁊ sensu: tū in
actu suo p̄supponit imaginatōez ⁊ sensū. qz nihil ē ī intellectu nisi fuerit in

Lib

sentu. Sicut l3
hūle in actu
in actu. ex. ij.
cōs. Illud. i.
p̄tigit iniuriā

Neq̄ id
indicant
quīq̄ op
potestate

¶ Glo
Ob

Qui sen
Ecorpo
Credan
Et quē
Ados e
Que nul
Prestas

lus est actu
potentie co
modum ⁊

¶ Lon
quo
nante. In
tratus dicit
lam per hē
mentem. It
tione agen
⁊ non econ
cognoscent
rum. secur
ricus attu
morum se
sensu ⁊ in
tibus etia
q̄nes mē

Liber V Metrum IIII

sensu. Sicut si imaginatio in sua operatione non utatur sensu: tamen presupponit sensum fuisse in actu. quia tantasia. quia hoc vocat imaginationem: est motus factus a sensu secundum actum. ex. ij. de anima. ¶ Neque id iniuria. hic confirmat dictum suum per rationem dicentem. Illud. scilicet res cognoscitur non secundum sui nomen: sed secundum nomen cognoscentis: id est illud non pertinet iniuria. id est irrationabiliter. Nam cum oculus iudicium cognoscens sit actus? et operatio iudicantis. id est potentie cognoscitive. necesse est ut quisque cognoscens perficiat suam operationem. id est suam cognoscendum. non ex aliena potentia. scilicet. res cognite. sed ex propria potentia. id est ex virtute cognoscentis. Notandum quod ex littera formatur talis ratio. Quis actus? et operatio sequitur conditionem illius potentie cuius

Neque id iniuria. nam cum omne iudicium iudicantis actu existat: necesse est ut suam quisque operam non ex aliena sed ex propria potestate perficiat.

Metrum quartum libri quinti:

¶ Quondam porticus attulit

Obscuros nimium senes:

Qui sensus et imagines

Ex corporibus extremis:

Credant mentibus imprimi

Est quondam celeri stilo

Mos est equore pagine

Que nullas habeat notas

Pressas figere litteras.

ius est actus et operatio. sed iudicare siue cognoscere est actus et operatio potentie cognoscentis et non rei cognite. ergo iudicare et cognoscere sequitur modum et conditionem potentie cognoscentis et non rei cognite.

¶ Quondam porticus attulit. Istud est metrum quartum huius quinti. quod dicitur gliconicum ab inventore. coriambicum a pede predominante. In quo metro improbat opinionem stoicorum. ex qua videtur sequi contrarium dictis suis. Fuit enim opinio stoicorum quod cognitio intellectiva sola perficeretur ex hoc. quod corpora exteriora suas similitudines imprimant in mentem. ita ut mens solum se habeat in ratione patientis: et res extra in ratione agentis. Ex quo sequitur cum pateris trahatur ad naturam agentis et non e converso. quod cognitio sequeretur naturam rei cognite et non naturam cognoscentis. quod est contra dicta. Primo ergo ponit opinionem stoicorum. secundo improbat eam. ibi. Sed mens. Primo dicit. Quondam porticus attulit senes supple stoicos. qui dicebantur senes propter maturitatem morum senes inquam nimium obscuros supple in sententiis. qui stoici credunt sensus et imagines. id est rerum sensibilium formas imprimi mentibus ex corporibus extremis. id est exterioribus. et posuerunt illa corpora eodem modo imprimere imagines in mentibus. ut quondam mos fuit alicui scribenti celeri stilo figere pressas

litteras equore id est in planicie pagine. que pagina nullas pri⁹ notas ha
 beat. Notandum q^d stoici dicuntur a stoa greco quod est porticus latine
 quia arthenis in manifestissima portico & alijs locis publicis stoici dispu
 tare solebant. illi posuerunt etiam tm habere se in ratione patientis respe
 ctu rerum exteriorum. & quia cognitio magis videtur sequi virtute acti
 uam q^m passi
 uam. ideo fm
 eos cognitio
 potius debet
 attendi fm fa
 cultate rei co
 gnite que est
 actiua. q^m ani
 me cognosce
 tis que e pas
 siua.

Sed mens si p^oprie vigens
 Nihil motibus explicat;
 Sed tm patiens iacet
 Motis subdita corpor:
 Cassasq^{ue} in speculi vicem
 Rerum reddit imagines.
 Unde hec sic animus iacet

Sed mens si pprijs vigenſ
Nihil motibus explicat;
Sed tm̃ patiens iacet
Notis ſubdita corporꝝ:
Caſſaq; in ſpeculi vicem
Rerum reddit imagines.
Unde hec ſic animis vigeſ
Cernens oia notio,
Que viſ ſingula proſpiciſ:
Aut que cognita diuidiſ,
Que diuiſa recolligitiſ.
Alternuq; legens iter:
Nunc ſummis caput inſeritiſ:
Nunc decidiſ in inſima.
Tum ſeſe referens ſibi:
Tleriſ falſa redarguiſ:

Sed si mens
vigenz nihil explicat ppijs motib⁹. i. si nullam actionem ppias bz. s. tñ
tacet patiens. subditio notis. i. silitudinib⁹ corporũ. ⁊ si ipsa reddit. i. respicit
causas unagies rez. i. silitudines i vice speculi. i. ad modũ speculi. Tũc qñ
turyñ viger hec notio id ē hec cognitio animis. q. aia est cernēs oia nō tñ
copalia s. etiam incorpalia. Notandũ q. primũ inconueniēs est. si cogni
tio intellectiua fieret p solā impfionez corpoz in aia. tunc non eēt xpus q
quā aia cognoscēt incorpalia. q. p solā ipressionē corpoz tñ cognoscere
copalia. nũc aut māifestũ est q. etiam incorpalia cogitit. Aliud icōueniēs
ponit dicēs. Si a nima tñ est passiuā. que vis anime singula picipit. i. lu
dicat. aut que vis aie cognita diuidit. aut diuisa recolligit. aut q. vis aie le
gens. i. apprehēdens alternũ iter componendi ⁊ diuidēdi. nunc inserit ca
put summis. i. generalissimis ascēdēdo a spēalissimis ad generalissimā col
ligendo multitudine. ⁊ tunc decidit vel deccidit fm aliā tram. i. ca. dicit in in
fima. i. in spēalissima pcedēdo a generalissimis ad spēalissima diuidendo.
Tũ. i. adē aia referēs. i. cōparās sese sibi redarguit falsa verũ. i. p. xā. No

Liba

Hec est e
Longe ca
Ad que n
Impressa
Precedit
Ac vires
Clau in
Cum vel
Tel vox
Lumen
Quas u
Ad mor
Motis ap
Introsu
Formis n

tandū q̄ ex l̄a tal format rō. Illa aīa nō est tm̄ passīua s̄ actīua q̄ iudicat
compōit ⁊ diuidit. ⁊ x̄a falsis redarguit. s̄ aīa itellectīua ē hmōi. s̄ Maior
nota ē. q̄ iudicare. p̄ponere. diuidere. redarguere vident̄ eē opatōes actī
ue. Minor apparet. aīa iudicat inter verū ⁊ falsū. p̄pōit p̄dicatū cū s̄biecto.
aliqñ diuidit p̄dicatū a s̄biecto. ⁊ falsas op̄tiones redarguit.

Hec est efficiēs magis
Longe causa potentior
Q̄ que materie modo
Impressas patit̄ notas.
P̄cedit tamē excitās
Ac vires animi mouens
Quo in corpe passio.
Cum vel lux oculos ferit.
Vel vox auribus instrepit.
Tū mentis vigor excitus
Quas intus species tenet
Ad motus siles vocans
Motis applicat exteris
Introsūq̄ reconditis.
Formis miscet imagines

Hec est effi
ciens magis
hic p̄bia po
nit veritates
dicens. Hec
mēs ē magis
cā efficiēs. q̄
est cā lōge po
tentior q̄ illa
que mō mate
rie. i. s̄ilitudī
ne materie.
patit̄ notas
impressas. et
q̄ aliq̄s cre
deret q̄ i aīa
nulla eēt pas
sio. s̄o sub
dit quedam
passio p̄cedit
opatōes aīe
in viuo corpe
excitās ⁊ mo
uēs vires ani
mi ad op̄an.

dū. vt qñ lux ferit oculos tunc patitur visus vel euz vox instrepit. i. sonuit
auribus tūc patit̄ auditus. ⁊ tandem vigor mentis excit̄. i. excitat̄ vocat̄
species quas intus tenet ad siles motus. applicat eas notis exteris. id est
s̄ilitudinibus exteriorib⁹. ⁊ miscet. i. applicat imagines exteriores corpoꝝ
formis. i. sp̄ibus introsūm. i. in aīa recōditis. Notandū q̄ beatus hic
vultur sn̄ia platonica q̄ ponit sp̄es rex a principio naturaliter inditas aīe.
Sed aīa sopita est in corpe. ita q̄ non int̄lligit p̄ eas nisi excitet̄ p̄ imuta
tionē sensuum exteriorum. excitata aut̄ euocat speciem silem illi quā sen
sus exterior imp̄ssit ⁊ applicādo eam rei exteriori. sic int̄lligit p̄ eas. ad hāc
intentionem etiam loquitur lincomiensis primo posteriorum dicēs. Ratio
in nobis sopita non agit nisi prius p̄ op̄atōes sensuū quibus admisce
fuerit expecta. Notandū q̄ ex l̄a vī q̄ intellect⁹ possibilis int̄lligēdo etiā
sit actiu⁹ cū sit causa efficiens vt dicit in littera. Aristotiles autem. iij. de
anima vult q̄ intelligere sit pati ⁊ q̄ intellectus nullam habet naturam
nisi q̄ est possibilis vocatus. Ad hoc dicunt aliq̄ q̄ quia aīa cōf̄ h̄edit tam
intellectū possibilez q̄ agentem in anima est actīua immo causa effectīua.

Intellectus rōne intellectus agentis. s. ē passiva rōne intellectus possibilis
v. d. m. q. intellectus possibilis ē potētia passiva salte q. ad priuū eius actum
cū intelligere sit pati. s. ois potētia passiva de necessitate requirit potētiā actū
uā q. reducat ipsā ad actū. Tale aut actiū nō pōt ēē res corporalis ē cū
agēs sit prestanti⁹ passio. iō tale actiū ex pte aīe erit intellectus agēs cui⁹

operatio ē fa
cere potētia i
tellecta actū
Intellecta. ita
q. a rebus ē
utūte itelle
ctus agentis
imprimis ali
qd. intellectus
possibilis p qd
in actū itelli
gēdi reducitur
Itē ē q. intē
tio boetij ne
gare qn mēs
sit passiva rō
ne intellectus
possibilis. sed
vult q. mens
sue aīa ma
gis hēat efficiētiā in itellecōe q. sit passiva ab ipsis corpib⁹ ē. r. p. p. h. s. effi
ciētia intellectus non d. attribui reb⁹ ē qd erat de intentione stoicorum.
Quod si in corpibus sentiendis. Nec est quinta p. s. huius q. n. t. lib. i.
In qua p. bat specialiter diuinā cognitionē ēē s. z. modū cognoscētis
r. non rei cognite. Scdō ostendit insufficientiā eorū qui ex nostro modo co
gnoscendi improbat prouidentiam diuinā ibi. Quid igit p. r. o. facit qd
dictum est. secundo infert duas cōclusiones. ibi. Itaq. p. r. o. dicit. Si
in sentiendis id est in cognoscendis corporibus animus noster non t. in
signitur. id est afficitur passione corporis. sed ex sua vi iudicat passionem
subiectam corpori. ita q. in cognoscendo sequitur propriū motū. Quis
qualitates obiecte forinsecus afficiat. i. imutent. instrumēta. i. organa sen
sū r. passio corporis antecedeat vigores agentis animi. que passio puocet
actū mentis in se. r. excitet formas intrinsecus quiescētēs. Si hoc ē in aīo
nostro multo magis ea que absoluta sunt cunctis affectōibus. i. qualitati
bus corporum. Sic itelligēte separe r. precipue deus. illa idiscernēdo nō
sequuntur obiecta extrinsecus. sed expediunt id est perficiunt actum sue
mentis id est operationem intellectuam s. m. naturam p. p. i. a. m. Notādunt
q. ex l. r. a. potest sic argui. Si id de quo minus v. i. n. esse inest r. de q. magis. s.
minus v. i. q. anim⁹ n. in cognoscendo sequat motū suū r. nō rei cognite et
tū sequitur facultatē sue cognitionis ergo multo magis itelligentia dīna se
quitur in cognoscendo propriū motū sue cognitionis q. ipsius rei cognite

Prosa qnta libri quinti.

Quod si in corpib⁹ sentiendis quis af
ficiat instrumēta sensu forinsec⁹ obie
cte q. l. itates animiq. agētis vigores passio
corpis aīcedat. q. in se actū mētis puocet
excitetq. interim q. s. c. e. n. t. e. s. in. t. r. i. n. s. e. c. u. s. f. o. r.
mas. si in sentiendis inq. corpibus animus
nō passiōe insignit. s. ex sua vi subiectā cor
pori indicat passionem. quantomagis ea q.
cunctis corporū affectionib⁹ absoluta sūt
indiscernendo non obiecta extrinsecus se
quuntur. sed actum sue mentis expediūt.

Lib

Itaq. rōne
nān. o. z. d. u. e.
Itaq. rōne.
nes. cessere. i. ce.

Itaq. rōne
uersis ac d
sus ei sol⁹
imobilib⁹
ris. queq.
ginatio ho
gēdi appe
hūani t. m.
uini. Qu
suapte na
noticiay
rōcinatiō
nihil ē il

d. m. v. n. i. u. e. r. s. a.
pōt. s. e. d. a. m. p. e. l.
d. i. t. p. p. u. i. o. b. i. e.
s. i. t. v. t. e. a. n. o. t. i. c.
p. r. i. a. n. a. t. u. r. a. n.
c. e. t. e. r. a. y. n. o. t. i. c.
s. i. n. c. e. n. t. s. m. d.
d. i. u. e. r. s. a. q. b. e.
c. o. g. n. i. t. i. o. n. i. b⁹. c.
s. i. d. e. s. e. n. s. i. t. i. u. a.
g. i. n. a. t. i. o. n. e. q. u.
p. e. l. u. s. i. o. n. e. q. u.
p. a. u. t. i. o. r. a. S. i.
a. l. i. a. y. p. o. t. e. n. t. i. a.
r. i. a. s. u. p. i. o. r. p. l.
q. u. i. d. i. g. i. b⁹.
p. r. o. b. a. n. t. d. i. u.
g. n. i. t. i. o. n. i. s. i. b. i.
e. t. i. l. l. d. s. i. l. l. e. a.
i. m. a. g. i. n. a. t. i. o. n. i. s.

Liber V Prosa V

Hac itaq; rōne. hic offert duas cōclusiones ex premis dīcēs. Et q; cogni-
tio sequitur nām cognoscētis et nō rei cognite. et cū cognoscētia sint diuersa
fm nām. o; diuersis cognoscētib; uenire diuersas cognitiōes. An dicit.
Hac itaq; rōne. q; cognitio sequit' nām cognoscētis. multiplices cognitio-
nes. cessere. i. cesserūt diuersis ac differentib; substātijs. sensus est sol' de

Hac itaq; rōne multiplices cognitiōes di-
uersis ac differentib; cessere substātijs. Sē-
sus ei sol' cūctis alijs cognitōib; destituit'
imobilib; aiantib; cesset. q;les sūt cōche ma-
ris. queq; alia saxis herētia nutriūt. Im-
aginatio hō mobilib; beluis. q; b' iā in eē su-
giēdi appetēdiue aliq; vī affect'. Rō hō
hūani tm generis ē sicuti itelligētia sola di-
uini. Quo fit vt ea noticia ceteris p̄stet q;
suapte natura nō mō p̄p̄iū. s; ceteraz q;
noticiay subiecta cognoscit. Quid igit'. si
rōcinatiōi sensus imaginatio q; refragent'.
nihil eē illō vniuersale dicētes. q; sese itū

stituit'. alijs
cognitiōibus
cessit: aiantib;
bus immobili-
bus. quales
sūt cōche ma-
ris. et q;cuq;
nutriūt herē-
rentia saxis.
Imaginatio
hō cessit mo-
bilib; beluis
q; mouēt mo-
tu p̄gressiuo
q;bus vī in eē
affect'. i. ap-
petit' fugien-
di maluz vel
appetēdi bo-
num. Rō hō
p quā p̄phē-

dūm' vniuersale tm ē hūani generis. sic itelligētia ē diuini generis. Tunc
pōit scdām cōclusionē. q; illa cognitio ē notior et nobilior q; nō solū apprehē-
dit p̄p̄iū obiectū s; etiā obiecta aliaz noticiay. i. cognitionū An dicit. Quo
fit vt ea noticia. i. cognitio. p̄stet. i. nobilior sit ceteris. q; suapte natura. i. p̄-
pria natura. nō mō. i. nō tm mō p̄p̄iū obiectū cognoscit. s; et cognoscit subiecta
ceteraz noticiay. Nota circa primā cōclusionē q; cū act' et opatōes diuer-
sificent' fm diuersitatē agentū et opantiū. sequit' si agentia et opantia sint
diuersa q; hēant diuersas opatōes et cognitiōes. p̄pter qd sensus sine alijs
cognitiōib; cessit aiantib; immobilib;. et accipit hic sensus stricte p; app̄ehen-
siōe sensitiua. q; solū imutat ad p̄ntiam sensibilis. Sic ei distinguit' p; ima-
ginatōem que nō tū apphēdit rē p̄ntē. s; etiā absentiē. Notādū circa scdāz
cōclusionē q; q;cuq; potētia plura cognoscit vī eē p̄stantior ea q; cognoscit
pautiora. Si ergo aliqua potētia cognoscit p̄p̄iū obiectū. et cuz s; obiecta
aliaz potētiay inferior. sic ē itelligētia diuina. et nō ecōuerso. sed q; potē-
tia supior plura cognoscens sit nobilior inferiori.

¶ Quid igit'. hic p̄bia ostendit insufficiētiā eoz q; ex mō cognoscēdi nō im-
probant diuinā puidētiā. scdō hortat' nos ad cōsiderādū modū diuine co-
gnitiōis. ibi. Quare i illi'. P̄rio māifestat insufficiētiā eoz p; illē. scdō appli-
cat illō file ad p̄positū ibi. Sile ē. Silirudo aut quā itēdit tal' ē. Sensus et
imaginatō s; cognitiōes inferiores q; rō. Si g sensus et imaginatō velle i.

dicare modū cognoscēdi rōnis ex modo cognoscēdi p̄p̄rio t̄ dicere q̄ vniuer-
sale nihil eēt qd rō apprehēdit. vel si verū esset iudiciū rōnis vel eēt p̄ticu-
lare t̄ sensibile. ratio vero diceret p̄riū. Manifestū est qd nos q̄ vigemus
vtrāq̄ cognitiōe potius assentirem̄ rōni iudicādo motiū sensus t̄ imagi-
natiōis esse insufficiens. dicit ergo. Quid igit̄ si sensus t̄ imaginatio refra-
gēt. i. p̄dicāt

rōni dicentes
nihil eēt vni-
uersale id qd
rō putat sese i-
tueri sic argu-
endo Qd em̄
ē sensibile aut
imaginabile id
non posse esse
vniuersum. i.
vniuersale s̄z
iudiciūz sen-
sus t̄ imagi-
natiōis. Aut igit̄
iudiciū rō-
nis necesse ē
eē verū. t̄ per
cōsequēs nec
q̄q̄ eē sensi-
bile. qd est ab-
surdū aut qm̄
notum sit sibi
sup. sensui et
imaginationi
plura eē sub-
iecta sensib̄ t̄

imaginatiōi. q̄ necesse ē eē sensibilia. crederes ne p̄ceptōez rōnis eē inanē. q̄
p̄sideret illd qd sit sensibile t̄ singulare. q̄si qdā vniuersale. Ad hec si rō
r̄ndear se p̄spicere in rōe vniuersali qd sit sensibile t̄ imaginabile. Illa x̄o
.i. sensum t̄ imaginationē nō posse aspirare. i. puenire ad cognitiōez vniuer-
sitatis. i. vniuersal. qz notio. i. cognitio eoz nō possit excedē figuras corpa-
les. t̄ diceret rō poti⁹ eē credēdū firmiori t̄ p̄fectiori iudicio rez. In h̄mōt
igit̄ lite. i. iter sensū t̄ imaginatiōez ex vna pte. t̄ rōnē ex altera pte. nos q̄
bus inest tā vis rōcinādi q̄ imaginādi t̄ sentiēdi. nōne poti⁹ pbarem⁹ eāz
rōnis. t̄ reputarem⁹ motiua sensus t̄ imaginatiōis eē insufficientiā. q. d. imo.

Notādū q̄ iudicio nobilioris potētie poti⁹ est astādū q̄ iudicio potētie
ignobilioris. cū igit̄ rō sit potētia nobilior q̄ sensus t̄ imaginatio. eo q̄ rō
p̄phēdit p̄p̄riū obiectū. t̄ obiectū sensus t̄ imaginationes t̄ non econuer-
so. q̄ poti⁹ astādū est iudicio rōnis q̄ potentiariū inferiorū
¶ Sile. ē hic applicat illud sile ad p̄positū t̄ dicit. Illud qd est dictum pe-

eri rō putet. Qd em̄ sensibile vel imagina-
bile ē id vniuersū eē nō posse aut igit̄ rōnis
vez eē iudiciū. nec quicq̄ eē sensibile. aut
qm̄ sibi notū sit plura sensib̄ t̄ imaginatiōi
eē subiecta. inanez p̄ceptōez eē rōnis q̄ qd
sensibile sit ac singulari q̄si qdā vniuersa-
le p̄sideret. Ad hec. Si rō p̄r̄ndear. se qdē
t̄ qd sensibile t̄ qd imaginabile sit vniuer-
sitatis ratione p̄spicere. Illa x̄o ad vniuer-
sitatis cognitionez aspirare non posse. qm̄
eorum notio corporalis figuras nō possit
excedere. Be rerum x̄o cognitione firmi-
ori poti⁹ perfectiori q̄ iudicio eē creden-
dum. In h̄mōi igit̄ lite nos quibus tam
rōcinādi q̄ imaginādi etiā sentiēdi q̄ vis
inest. nōne rōnis poti⁹ causaz pbarem⁹
Simile est q̄ humana ratio diuinam intel-

sensu t̄ imaginatiō-
nam intelligentia
do arguēdi. Nam
necessarios euentus
la ē p̄ficiētia. quā.

ligentiā futu-
tat itueri. Nā
cessarios b̄i
euentura p̄fici-
la ē p̄ficia. quā
bil erit qd nō
igitur vti rō
diciū mētie
sensūq̄ rōnis
diuie sese nō
mū censere
gentie caci-
eni rō videri
autem est. c
extus non
p̄notio neq̄
scientie nu-

tie diuise. Nā
si ē ip̄a p̄phēdi-
possit res ince-
na incerte cog-
¶ Quare in il-
gnitiōez diuin-
sideratiōem in-
tio videbit quā
cognoscat illi
simplicitas si-
infinita. Nā
virtutis cogni-
tia incerte. si
q̄ia facultas

sensu et imaginatione respectu rationis. Nihil est ei quod humana ratio non putet diuine intelligentiam intueri. nulli ut ipsa ratio cognoscat. quod apparet ex ipso modo arguendi. Nam ita differis. id est arguis si qua non videantur non habere certos et necessarios euentus. talia nequeunt prescribi certo euentura. Igitur talium rerum nulla est prescientia. quia. id est prescientia si credamus esse in his. nihil erit quod non pueniat ex necessitate.

lignitiam futura nisi ut ipsa cognoscit non putat intueri. Nam ita differis si quod certos ac necessarios habere non videantur euentus. ea certo euentura prescribi nequeunt. Nam igitur rerum nulla est prescientia. quia si etiam in his esse credamus. nihil erit quod non ex necessitate pueniat. Si igitur uti rationis participes sumus. ita diuine iudicii mentis habere possemus. sic imaginatione sensumque rationi cedere optere iudicauimus. sic diuine sese menti humane submittere ratione iustissimum censeremus. Quare in illius summe intelligentie cacumen si possumus erigamur. Illic enim ratio videbit quod in se non potest intueri. Id autem est. quoniam modo etiam que certos exitus non habent. certa tamen videat ac definita prenotio neque id sit opinio. sed summe potius scientie nullis terminis inclusa simplicitas

Si igitur sicut sumus participes rationis. ita possemus habere iudicii diuine mentis sicut nunc iudicauimus. imaginationem et sensum oportere cederet rationi. sic censeremus. id est iudicarem. iustissimum. humanam rationem sese submittere diuine menti. Notandum quod si se de iudicio sensus et imaginationis respectu rationis et rationis respectu intelligentie

diuine. Nam sensui et imaginationi ut quod ratio aliter non possit apprehendere rationem. nisi si ipsa apprehendit quod tamen falsum est. Sic sicut uti rationi humane. quod intelligentia diuina non possit res incertas cognoscere aliter quam ipsa cognoscit. quod falsum est. Nam quod ratio humane incerte cognoscit intelligentia diuina certa comprehendit. Quare in illius summe intelligentie. hic philosophia hortatur ut erigamur nos ad cognitionem diuine intelligentie dicentes. Quare si possumus erigamur per diligentem considerationem in cacumen illius summe intelligentie super diuine. Illic enim ratio videbit quod in se non potest intueri. id est quod certa et definita prenotio definit cognoscat illa que non habent certos exitus et illud non sit opinio. sed potius sit simplicitas summe scientie nullis terminis inclusa. quia simplicitas summe sapientie est infinita. Notandum quod si cognitio sequeretur facultatem rei cognite. et non virtutis cognoscentis. tunc sicut ratio humana cognosceret futura contingenta incerte. sic similiter intelligentia diuina ea incerte cognosceret. Sed quia facultas cognitionum est secundum facultatem virtutum cognoscentium.

et intelligentia diuina in cognoscendo excedit ratione humanam. poterit ipse saepe
cognoscere quae ratio humana incerte cognoscit.

Etiam varijs terras. Hic incipit quintum metrum huius quineti. quod dicitur
chiloycum ab iuatore. dactylicum a pede pedante. In quo ostenditur hominem
esse dispositum ad contemplationem celestium ex figura corporis sui. et primo de-

scribit figuram
corporalem aliarum
bestiarum. secundo
figuram homi-
nis. ibi. An-
tica gressus. Prius
dicitur. Aialia
permeant ter-
ras quod varijs
id est valde
varijs figuris
namque alia aia-
lia exteoto cor-
poris sicut sunt
serpentes et re-
ptilia. illa ver-
runt id est ver-
runt puluerem.
et incitata. id
est motavi pe-
ctoris. trahunt
continuum sulcum
super. in pulue-
re. Sunt alia
aialia quod in-
vaga leuitas

Metrum quantum libri quinti.

Etiam varijs fratribus aialia premeant figuris

Namque alia exteoto sunt corpe pulueremque trahunt
Continuumque trahunt vi pectoris incitata sulcum
Sunt quod aliarum leuitas vaga dheretque ventos
Et liquido longi spacia etheris enatet volatu
Hec possesse solo vestigia gressibus gaudent.
Et virides capos transmittit vel subire siluas
Que varijs videas latus omnia discrepare formis
Prone tamen facies hebetes valet inguar sensus
Unica gressus hominum celsum leuat altius cacumen
Atque levis recto stat corpe dispicitque frater.
Hec nisi frenum male dissipis admouet figura
Qui recto celum vultu petis. exerisque fratrez.
In sublime feras animumque ne quata pressum.
Inferior sidat mens corpe celsius leuato.

aliam quod dheret ventos. et enatet. id est transisset liquido volatu spacia longi etheris.
id est aeris. Sunt alia quod gaudent vestigia possesse solo. id est terre gressibus suis et transmi-
tere id est transire virides capos. et gaudent subire siluas. quod omnia aialia latus videas
ea discrepare varijs formis. tamen facies eorum. prout. id est ad terram inclinata. valet in-
grauare. id est grauatos ostendere sensus hebetes. id est brutales. Notandum quod perbia
tangit tria genera aialium. id est reptilia. volatilia et gressabilia. quod licet differant
in formis quia quedam formantur ad reptandum ut serpentes. quedam ad
volandum ut aues. quedam ad gradiendum ut bestie. tamen in hoc omnia
conueniunt quod habent faciem inclinata ad terram.

Antica gressus hominum. Hic describit figuram hominis oleas. Antica gressus hominum. id est so-
lum genus humanum. leuat celsum cacumen. id est caput suum altius. et leuis stat recto. id est ere-
cto corpe. et dispicit terras vultu eleuato ad celum. tu homo terrenus quod recto vul-
tu petis celum. et exeris. id est erigis fratres. hec recta figura admonet te. quod tu magis
le dissipis. nisi etiam refferas. id est extollas animum tuum in sublime. id est in celestia. ne mens
grauata. id est grauedine depressum. pressum. id est sub pedibus. vel sub? et est pressum

quod ubi loci.
Notandum et
geret ad prepa-
rum Aristoteli in.
arem. de quod figi-

et
est: or
phendunt
nunc (quod tu)
status: vt
simus agri
cunctorum r
um est. Qu
mus. Hec
scientia quod
miabilis

beri arbitrij. Et
ca sine libu: ibi
cudo solut obli-
bilitate libera
Tertia ibi. Qu
Secundo ex ho
Primo pmitte
ibi. Eternitas
loante quod omne
te: si ex natura
quis sit stat? di
scientia. Et sub
eternum. Ideo co
et diuina scient
plentie. et oes i
nitate mor? ost
res deos esse e
tura et scientia
feitur natura
et Eternitas ig
en. Secundo d

Liber V Prosa VI

aduerbiū loci. ne illa mens fidat. i. resideat: inferioz corpe lenato celsi us.
 Notandū cum homo habeat figuram corpis erectā ad celū: si aīa nō eri-
 geres ad pteplādem celestiu: videret corp⁹ esse nobili⁹ aīa. Notandū
 fm Aristō. in. xvi. de aīalib⁹. homo inter oīa aīalia habeat figurā rectiline-
 arem. de q figura loquit etiā Quīd. in li. Methamorphoseos dicēs. Pionā

Prosa sexta et vltima.

¶ Clonā igit vti pauloante monstratū
 est: omne qd scitur nō ex sua: sed ex cō-
 phendentiuz natura cognoscit. intueamur
 nūc (q̄tuz fas est) quis sit diuine substātie
 status: vt quenā etiam scientia eius sit pos-
 simus agnoscere. Deum igitur eternū esse
 cunctoz ratione degentiū cōmune iudici-
 um est. Quid sit igitur eternitas cōsidere-
 mus. Hec em nobis naturā parit diuinaz
 sciētiāq̄ patefacit. Eternitas igit est inter-
 miabilis vite tota simul et pfecta possessio.

cū spectāt a-
 nimalia cete-
 ra terrā. Os
 homini sub-
 lime dedit ce-
 lumq̄ videre
 Iussit. et ere-
 ctos ad syde-
 ra tollēvult⁹

Clonā
 igit vti
 pauloante.
 Hic incipit se-
 xta. p̄sa et vl-
 tima hui⁹ qn
 titi: in qua de-
 emiat verita-
 tē de cōpassi-
 bilitate p̄sciē-
 tie diuine et li

beri arbitrij. Et p̄ponit suā deēmīatōez. Scdo s̄biūgit vtilē exhortatōez cir-
 ca finē libri: ibi. Aversamī igit. P̄mo oñdit modū diuine cognitōis. Se-
 cūdo soluit obiectōes factas s̄ diuinā p̄videntiā. Tertio cōcludit cōpassi-
 bilitatē liberi arbitrij cū p̄videntiā diuinā. Secūda ibi. Quid igit postulas.
 Tertia ibi. Que cū ita sint. P̄mo determinat de statu dei: q̄ est eternitas.
 Secūdo ex hoc declarat modū diuine sciētie: ibi. Qm̄ igit omne iudicium.
 P̄mo p̄mittit q̄ determinandū sit de eternitate. Scdo determinat de ea:
 ibi. Eternitas igit est intermiabilis. P̄mo dicit. Qm̄ monstratū est pau-
 loante q̄ omne qd scitur cognoscit: nō ex sua natura. i. non ex natura rei sci-
 te: s̄ ex natura cōphendentiū. i. cognoscentiū. intueamur nūc q̄tuz fas ē
 quis sit stat⁹ diuine essentie vel substātie: vt possum⁹ agnoscere que sit eius
 sciētia. Et subdit q̄ cōe iudiciū cunctoz degentiū. i. v̄tentiū rōe est deus eē
 eternū. ideo cōsiderem⁹ quid sit eternitas. hec em nobis patefacit naturā
 et diuinā scientiā. Notandū q̄ viri degentes rōne sunt viri p̄diti luce sa-
 pientie. et oēs isti cōcedunt deū esse eternū. Itā phus. viij. p̄hibēt. ex eter-
 nitate mor⁹ ostēdit eternitatē motoris. et oēs tam greci q̄ barbari putan-
 tes deos esse estimāt eos imortales. Notandū q̄ qz eternitas dei et na-
 tura et sciētia dei nō differūt fm substātiā: ideo cognita eternitate: cogno-
 scitur natura et scientia dei.

¶ Eternitas igit est. Hic p̄sequit de eternitate. et p̄mo ponit eius diffinitī-
 onē. Secūdo declarat eā: ibi. Q si ex collatiōe. P̄mo dicit. Eternitas est

possessio vite intermiabilis existens tota simul et perfecta. Nota fm Al
bertu sup li. de causis. Aliqd est eternu et est in eternitate et est ipa eternitas: si
cut de? Aliq sunt eterna et sunt in eternitate: s non sunt ipa eternitas: sic sube se/
pate. Alia sunt eterna non in eternitate nec sunt ipa eternitas. vt met?: tps: et mu/
dus. Nota dum cu dicit: eternitas e possessio: ibi vti nōie possessiois. ad

Possessio: designanduz
immutabilita/
te et idest
eternitatis
qz ipa firmie
possidet et q/
ete habetur.

v. l. Et dicitur: ut
ad inuicem
q non vincta
non mensura/
tur eternita/
te. Et dicitur in

part. mutabilis: ad
dicitur illi? vi/
te q hz termi/
nu a pte ari. et
a pte post: sic
vita hois. vt
a pte ari tmi:
sic vita ange/
lorum. Et vi/
cit tota fil ad
dicitur vite an/
gelice. Quis

em esse angeli fm subaz sit totu simul: non tñ fm opatōem: cu habeat opati/
ones successiuas et intellectōes. Et dicit pfecta: ad designandū q eternitatis
nihil deest. Perfectu em est cui nihil deest. s celi et mudi.

¶ Qd ex collatōe. Hic declarat diffinitōez. Scdo redarguit qdā q vocabu/
lo eternitatis abutebāt ibi. An nō recte. Prio q declarat diffinitōez eterna/
tis i pparōe ad tps: dicēs. An dictū ē q eternitas ē possessio tota fil inēmia/
bilis vite. qd liqt clari? ex collatōe. i. ex pparōe tpaliū. Hā qdā viuit i tpe
illd pns exns pcedit p successiuā mutabilitatē a pteritis i futura. et nihil ē
i tpe pstantū qd pte possit amplecti. i. pphēdere totū spaciū vite sue: s cra/
stinū nōdū apphēdit. hesternū xō tps iā pdidit. et in hodierna vita nō am/
pli? viuitis. i. nihil pl? ē pns de hodierna vita: nisi q i isto mobili et trāsito/
rio momēto pānet de vita. Et dicit momētū illud idiuisibile instās q futura
copulat cū pterito. Quicqd igit parit tps p dūōez. i. successiōē: lz nunq
cepit eē nec desinat eē: sic Aristo. cēsuit de mūdo. et lz vita. i. duratio ei?: tē/
dat. i. extēdat. cū infinitate tps. nōdū tñ tale ē vt iure credat eē eternū. qz
ōn pphēdit neq cōplectit fil totū spaciū vite. i. sue duratiōis. lz infinite. i.

In alio tpe
Quicqd igit
cui nihil ab
q illud et m
necesse pnt ē

possidet
riti fluxer
necesse ē
et infinita
qdā nō re
dū hūc nō
rū esse de
dū fieri c
minabil
it: aliud
plexā ef
um esse
rebus g
nitate: s f

et futura: sic
ne qd oīno
Nota dū
nūq defici
assint qlib
ferētis tēp
nō. iō etiā a
pntē hē
¶ An nō re
Scdo doce
cūdo man
tari: ibi. hū
tē: s etiā si
mūdū nō h
tant mūdū
est. quia al
to tribuit
minabilis:

In finito tpe daret: s futura nō dū habet trāfacta. i. p̄trācta z p̄terita nō hz. Quicqd igit p̄phēdit z possidet parit̄ totā plenitudinē inēmiabilis vite: cui nihil absit futuri: nec aliqd fluxerit p̄teriti: illud iure phibet̄ eē eternū qz illud etnū sui p̄pos eo qz nihil sibi desit: necesse ē sp̄ sibi assistē p̄ns. z est necesse p̄ntē h̄re infinitatē. i. infinitā duratiōem t̄pis. mobilis. i. successiui.

possidet: cui neqz futuri qcqd absit: nec p̄teriti fluxerit: id etnū esse iure phibet̄. Idqz necesse ē z sui p̄pos p̄ns sibi semp assistere z infinitatē mobilis t̄pis h̄re p̄sentē. Cū qdā nō recte: qz cū audiūt vīsū Platonī mūdū hūc nec habuisse initū t̄pis: nec habiturū esse defectū. Hoc mō p̄ditori p̄ditū mūdū fieri coeternū putāt. Aliud ē em̄ p̄iterminabilē duci vitā qd mūdō Plato tribuit: aliud intermiabilis vite totā pariter cōplexā esse p̄sentīā: qd diuine mētis propriū esse manifestū est. Neqz deus cōditis rebus antiquior videri debet tempis quā titate: s simplicis poti⁹ p̄prietate nature.

ē futura: sic rō eternitatis p̄ oppositū cōsistit i apphēnsiōe vniformitatis illius qd oīno est extra motū: p̄phendēs simul p̄teritū z futurū tanqz p̄sens.

Notādū qz ip̄i eterni nihil trāsit in p̄teritū: iō sp̄ sibi p̄ns assistit. qz nō nūqz deficiet sicut nec vnqz in cepit cū habeat vitā inēmiabilē: necesse ē qz assint q̄libet dīe t̄pis: etiā si ponat̄ t̄ps infinitū. Et qz eodē mō assistit dīferētīs tēporz p̄ quē modū in se subsistit. mor⁹ aut̄ qz in se subsistit ē p̄sentari⁹. iō etiā assistit dīferētīs t̄pis p̄ motū p̄ntē. ideo dicit qz necesse ē eternū p̄sentē h̄re infinitatē t̄pis mobilis.

¶ An nō recte putāt. Hūc p̄hīa īprobat q̄sdā qz abutebant vocablō etnitatē. Scdō doceat p̄p̄riū modū loq̄ndi: ibi. Ita si dīg. p̄prio fac qd dictū ē. Scdō manifestat quō tpalia deficiūt a simplicitate diuine nāe quā nitūt̄ inītari: ibi. Hūc em̄. p̄prio dīc. Dictū ē qz etnitas nō solū dicit̄ intermiabilitatē: s etiā simplicitatē. vñ nō recte qdā putāt: qz cū audiūt vīsū Platonī mūdū nō habuisse initū t̄pis. nec habiturū defectum. i. finē. hoc modo putāt mūdū cōditū fieri coeternū cōditori. Causa autē quare nō recte putāt est. quia aliud est duci p̄interminabilē vltaz cū quadā successione: qd Platonī tribuit mūdō. z aliud est pariter. i. simul. esse cōplexā totā p̄ntīā vite iterminabilis: qd est p̄p̄riū diuine mētis. Et qz aliqs diceret. Si mūd⁹ nūqz

Notādū qz p̄ cognitio nē t̄pis deuenim⁹ in etnitate cognitiōe: eo qz op̄posita iuxta se posita magis elucescūt. Ideo p̄ naturā z successiōnē t̄pis declaratur nobis naturā eternitatis. Sic enīz ratio t̄pis cōsistit in successione et apphēnsiōe prioris et posterioris in motu cuius vna p̄terijt z alia

inceptit videtur esse coeternus deo. Ad quod respondetur quod deus est prior mundo non antequam
quitate temporis: sed simplicitate nature. Unde dicitur. Neque enim deus videtur antiquior
rebus: prout dicitur quod simplicitate simplicis nature. Notandum
quod sicut patet ex libro. Thome. plato voluit mundum incepisse: sed sine non habere. et hoc
idem Aristoteles sibi imponit in libro. celi et mundi: dicens quod solus plato generat mundum

Quid est quod
dicit Boetius
quod plato non
posuit mundum
incipisse. Ad
hoc dicitur quod dum pla
to dicit mun
dum habuisse
initium: intelli
git quod habuit
initium insti
tutionis: non autem
temporis. sicut po
nit exemplum de
vestigio pe
dis. ut si pes
ab eterno ste
tisset in pulve
re pes esset cum
vestigio nati
ter procedens
vestigium: licet
non tempe.

Hinc enim vi
te immobilis
hic manife

stat quod temporalia deficiunt a simplicitate diuine nature quare nituntur imitari: ob
cens. Ille infinitus motus rerum temporalium imitatur quantum patet: hinc presentium statum vite
immobilis. i. eternitatis. Et cum cum non possit effingere. i. exprimere et eque: defi
cit ab eo? immobilitate successive acquirendo quod simul habere non potuit. et ex sim
plicitate presentie decreuit in infinitam quantitatem preteriti et futuri. Et cum neque
at possidere pariter totam plenitudinem vite sue: hoc ipso quod aliquo modo nunquam esse
desinit: videtur aliquatenus emulari illud quod implere non potest. alligans se ad quod
ad qualemcumque presentiam huius momenti. i. instantis. exigui. i. indivisibilis. et vo
lucris. i. transitorij. que. i. presentia instantis temporis: gestat quamdam imaginem ma
nentis presentie. i. eternitatis. et presentat quibuscumque contingerit ut illa esse videatur.
Nam illa dicimus esse que sunt in presenti momento. quia deus non potuit manere
seque presentia instantis propter naturam rei mobilis. ideo arripuit infinitum iter temporis
per successionem. Et eodem modo factum est ut continuaret vitam eundo de vno esse in
aliud: cuius plenitudinem non valuit. i. potuit complecti permanendo. Hora quod i
finitus motus rerum temporalium quantum patet imitatur statum eternitatis. quia non potest esse totali

ter exprime
tis respicit
tum eternit
nunquam esse
eternitate:

Itaque
ponere
eternum:

Quomodo
itaque si
autem d
tus. Sc
pergress
te present
comple
sua sum
presentia
non esse
nunquam de
Unde non p
porro al
excellen

dum deo d
nam deo sim
Quomodo
vult. Prim
da: dicens.
sua obiecta
autem dei te
sequitur qu
tate present
siderat qua
ostendit qu
presentiam
quasi futuri

Liber V Prosa VI

ter exprimere. qz status tpalis est successiu? stat? eternitatis nō. et stat? tpa
 lls respicit pteritū et futurū: stat? eternitatis tm̄ p̄sens. tm̄ in hoc limitat? sta
 tum eternitatis qz sicut efnitas nunq̄ deficit: sic infinit? mot? rerū tpaliuz
 nunq̄ esse desinit. et sicut in tpe est dare instans qd̄ hz quādā imaginē cum
 eternitate: ita qz sicut in eternitate aliqd̄ dī est: et sicut illa dīc

Itaqz si digna rebus nomia velimus im
 ponere Platonē sequentes deum quidem
 eternū: mundū hō dicamus esse perpetuū.

Quoniā igit omne iudiciū fm̄ sui natu
 rā que sibi subiecta sunt comprehendit. Est
 autem deo semp eternus ac p̄sentarius sta
 tus. Scientia quoqz eius omnē tempis su
 pergressa motōem in sue manet simplicita
 te p̄sentie: infinita qz p̄teriti ac futuri spacia
 complectēs. Omnia quasi iam gerātur in
 sua simplici cognitiōe considerat. Itaqz si
 p̄scientiā pensare velis: qua cūcta dinoscit
 nō esse p̄scientiam quasi futuri: sed scientiā
 nunq̄ deficientis instātie recti? estimabis.
 Et nō p̄uidētia: s̄ p̄uidētia poti? dici? qz
 porro ab reb? infimis constituta: quasi ab
 excelsa rerum cacumine cuncta prospiciat.

dum hō dicam? perpetuū. Et hoc cūsonat dicto autoris Grecismi. Eter
 num hō sine principio sine fine. Perpetuū cui principiu? s̄ fine carebit.
 Quoniā igitur omne iudiciū. Hic p̄bia ex dictis ostēdit modū scientie dī
 vine. Primo ergo ostendit qualis sit sciētia divina et qualiter sit nominā
 da: dicens. Quoniā omne iudiciū comprehendit ea que sunt sibi subiecta. i.
 sua obiecta. fm̄ sui naturam. i. fm̄ naturam virtutis cognoscētis. Natura
 autem dei talis est qz semper ip̄i deo est status eternus et p̄sentari?. ex quo
 sequitur qz scientia dei supergressa omnē motōem tempis manet in simplici
 tate p̄sentie: et complectēs infinita spacia p̄teriti et futuri tempis. omnia cō
 siderat quasi iam. i. p̄sentialiter gerantur in sua simplici cognitione. Tunc
 ostendit quomō scientia dei est nominanda: dicens. Itaqz si velis pensare
 p̄scientiam qua cuncta dinoscit: non dices dīuinā scientiam esse p̄cientiā
 quasi futuri: sed rectius estimabis diuinā scientiā esse instātie. i. p̄sentie

un? eē q̄ sunt
 in p̄firi instā
 ti. idō status
 reruz tempa
 lum licet nō
 possint imita
 ri status eter
 nitat? p̄ntia
 liter p̄manē
 do: tm̄ ipsum
 imitatur suā
 duratōez suc
 cessive p̄nu
 ando.

Itaqz si di
 gna. In ista
 pte p̄bia do
 cer quō appie
 loquēduz sit
 d̄ deo et d̄ mū
 do dicēs. Si
 nos sequen
 tes platonēz
 velim? impo
 nere noia di
 gna. i. p̄ueni
 entia reb? di
 cam? deū es
 se efnū: mun

nunq̃ deficientis. Ad cōfirmat per ethimologias hui⁹ nomis pudentiar
dicens. Ande cognitio diuina nō dicitur pudentia. quia illa importat or-
dinem ad futurū. sed dicit pudentia quasi porro. i. pcul a rebus infimis
cōstituta: ab excelso cacumie rerum cuncta pspiciat. Notandū quia co-
gnitio sequitur modū rei cognoscentis. ideo cognitio et scientia dei sequi-
tur statū et di-
spositōez dei
stat⁹ autē dei
est eternus et
p̃sentari⁹: cū
esse diuinum
mēsurē erer-
nitatē. & sciē-
tia dei erit e-
terna et pre-
sētaria. ita q̃
oia q̃ sunt p-
terita et futu-
ra cōgiscit q̃si
sint p̃sentia.

Notandū aliquis diceret. Non ens nō potest alicui esse p̃sens. sed pre-
teritum et futurū est non ens. ergo non potest esse p̃sens cognitioni diui-
ne. Dicendum q̃ duplex est non ens. Quoddā quod nullo modo est ens
et tale non est realiter p̃sens alicui cum nihil sit. Aliud est non ens non sim-
pliciter: sed quia actū non est ens. et licet huiusmodi non possit realiter co-
existere tempori p̃senti: tamen potest coexistere etēnitati. quia eternitas
cum sit infinita excedit tempus p̃sens: extendendo se ad p̃teritum et fu-
turum. et sic p̃teritū et futurum sunt etēnitati coexistentia p̃sentialiter.
quia in etēnitatē non est successio. Ande non sequitur: si aliquid coexistit
etēnitati q̃ pro tanto simpliciter existat. quia etēnitās etiam extendit se
ad non existens sicut ad p̃teritū et futurum. Notandū q̃ deo omnia
sunt p̃sentia: et sibi nihil est futurū. ideo scientia sua non est dicenda pre-
scientia que sonat aliquid futurum. nec debet dici pudentia propter ean-
dem causam. sed debet dici pudentia quasi pcul cōstituta a rebus infio-
ribus omnia pspiciens.

Quid igitur postulas. Hic soluit obiectiones superius factas contra p-
udentiam. Primo ergo ostendit qualiter huiusmodi obiectiones soluan-
tur. Secundo refutit primam obiectionem: ipsam fortificando ut formali-
lius solvatur. Secunda ibi. Hic si dicas. Circa primū notandum q̃ tres
erant rationes: quarum prima et secunda fundatur super hoc q̃ nihil po-
test esse p̃scitū a deo: nisi id sit necessariū. Tertia fundatur super hoc q̃
euentus incert⁹ nō potest certitudinaliter cognosci. Facit ergo duo. Pri-
mo ergo ostendit q̃ p̃scientia nō imponit necessitatem rei p̃scite: per quod
soluitur prima et secunda ratio. Secundo ostendit q̃ scientia dei non mu-
tat naturam rei: sed simul stant certitudo a parte scientie: et incertitudo a
parte euentus: per quod soluitur tertia ratio. Secunda ibi. Quare hec di-

nina. p̃ri-
tur postula-
no lumine
p̃sentialiter
se necessar-

le omn-
una p̃-
mutat.
lia in te-
iudicia
tam ne-
noscit.
terra h-
tis. qu-
men d-
se nec-
despi-
rum m-
sentium
turaru-
verita-
rum q̃
stendit

rentis m-
vel non
scit. nul-
sunt nec-
Qua-
certa co-
tio qua-
celluar-
gens e-
nec cor-
intuitu
Quod

uina. Primo dicit. Ex quo deus cognoscit omnia tanquam presentia: quid igitur postulas ut illa fiant necessaria que lustrentur. i. comprehenduntur. diuino lumine. i. diuina cognitione: cum nec homines faciant. ea necessaria que presentialiter videant. Verbi gratia. quod homo videt in presenti non facit esse necessarium. Aliquid enim intuitus tuus addit. i. dabit aliquam necessitate: eis qui

le omnia suo cernit eterno. Quare hec diuina presentio naturarum rerum perpetuatque non mutat. Aliaque apud se presentia spectat: qualia in tempe olim futura prouenerunt. Nec reprobis iudicia confundit: vnoque sue mentis intuitu tam necessarie quam non necessarie ventura dinoscit. Sicuti vos cum pariter ambulare in terra hominem: et oriri in celo solem videtis. quamquam sit simul utriusque conspectum: tamen discernitis et hoc volutarius: illud esse necessarium iudicatis. Ita igitur cuncta despiciens diuinus intuitus: qualitatem rerum minime perturbat. apud se quidem presentium: ad conditionem vero temporis futurarum. Quo fit ut hec non sit opinio: sed veritate potius nixa cognitio: cum exituum quid esse cognoscit: quod idem existendi necessitate carere non nesciat.

rentis non imponit necessitatem sorti currenti. quia potest sortes currere vel non currere. Sic etiam intuitus diuinus qui omnia presentialiter cognoscit. nullam imponit rebus necessitatem: sed videt ea presentialiter sicut futura sunt necessario futura: et contingencia videt contingenter future.

¶ Quare hec diuina presentio. Hic ostendit quod circa contingencia simul stant certa cognitio dei: et incertus eventus rei: dicens. Quare hec diuina presentio qua deus nouit futura: illa non mutat proprietatem rerum quo ad necessitatem et contingentiam. quia non imponit necessitatem rei que contingens est. sed talia apud se spectat presentia: qualia olim prouenerunt futura nec confundit rerum iudicia ut contingens faciat non esse contingens: sed vno intuitu mentis dinoscit tam necessarie quam non necessarie ventura. i. futura. Quod declarat in exemplo: dicens. Sicuti vos homines: quando pariter. i. in

tu cernis presentia. Dicit Boetius. Minime. Et philosophia. Si est digna collatio diuini et humani intuitus respectu presentis: sicut vos videtis quedam in presenti temporis. i. in presenti temporis. ita deus suo eterno intuitu omnia cernit tanquam presentia.

Nota dum quod intuitus non steret rei presentis nullam imponit necessitatem rei presenti. quia visio sortis currentis

eo dē instāti videt? hoīem ambulare in terra ⁊ solē oriri in celo: licz vtrūq;
simul sit cōspectū: tñ discernitis hoc eē volūtariū. s. hoīez ambulare i terra
⁊ illud eē necessariū. s. solē oriri. Ita sīr diuin⁹ intuit⁹ cūcta despiciens. s.
deozus aspiciēs: mīme p̄turbat rez q̄litate. s. p̄tingētā ⁊ necessitatē reruz
dico apud se p̄ntiū rōe eternitatis: s. futuraz ad cōditōem t̄pis. Quo sit vt
cognitio fu-

turoz dei tā
q̄ p̄ntiū non
sit opinto: s.
cognitio ve-
ritate nra. i.
cōfirmata: cū
cognoscit ali
qd eē extitu-
rum. i. futurū
qd idē nō ne-
sciat. i. bñ sci
at: carere pōt
necitate eri-
stendi. Mo-
rāduz de hoc
q̄ dē dei pre-

sentialiter oīa cognoscere. s. p̄terita ⁊ futura: ponūt quidā exēplū de bacu-
lo fixo in aq̄: q̄ successiue toti fluuiō p̄ns est. qz p̄tibz eius. sic eternitas si-
mul est cū toto tpe ⁊ cū oībz que fluūt in tpe. ita q̄ totū tps et quicqd est
successiū in tpe est p̄ns eēnitatū vt si ponat eēnitas sicut centrū: ⁊ totū tē-
pus sicut circūferētia. tūc lz circūferētia cōtinue moueat ⁊ pars toti succe-
dat: tñ in p̄p̄tōe ad cētrū vniūformis se hz. Aliud exēplū ponit de aliquo
q̄ vadit p̄ viā ⁊ nō videt hoīes pōst se veniētes. s. ille q̄ de alta turri respice-
ret videret totā viā ⁊ hoīes p̄ eā trāsēntes tā p̄cedētes q̄ sequētes. sic de⁹
de speculō sue eēnitatis respiciēs: oīa p̄ntialr videt tā p̄ntia q̄ futura.

¶ Hic si dicas. Hic p̄ntia redit ad p̄mā rōez sup̄? postā: ip̄az fortificādo vt
formali⁹ soluat. ⁊ fortificat eā. Scdo soluit. Tertio solutiōez declarat. Se-
cūda ibi. Rēdebo. Tertia ibi. Due em̄. P̄rio dicit. Si dicas hic. s. obijciē-
do illud nō posse nō euenire: qd de⁹ videt enēturū. qz tūc de⁹ falleret. qd
aut nō p̄t nō euenire id ex necessitate p̄tingere: ⁊ sic astringas me ad nomē
necessitatis vt cōcedā cōtingēs aliq̄ mō esse necessariū. Ego fatebor rē soli-
dissime veritatis: cui vix aliq̄s accesserit eā cōcedēdo: nñ speculator diui-
ni. i. diuine nāe. Tūc soluit obiectōez: dicēs. Si coartaueris me vt cōcedāz
aliquā necessitatē futuroz: rñ debo idē qd futurū est q̄ ad nos: cū refert⁹ ad
diuinā notōez cui ip̄m est p̄ns. dico necessariū eē. s. necessitate cōditionata
s. rōe p̄ntie. cū aut idē futurū perpēdit in sui natura rōe cui⁹ hz futuritōez
⁊ in determinatōem in sui causa necesse ē videri liberū. Morādū q̄ sicut il-
lud qd in se est cōtingēs qñ est nobis p̄ns rōe p̄ntie sortit⁹ quādā necessita-
tem qua necesse est ip̄m esse dum p̄sens sit. qz oīa sunt deo p̄ntia. rōe istius
p̄sentie in ordine ad ip̄am diuinā cognitōem sortit⁹ quādā necessitatē

licz in sui natura
¶ Due sunt em̄
cōdem necessitati
simul stare q̄ ali-
dinaliter in q̄m

em̄ necessita-
cesse est om̄
ra conditōi
eum ambula-
q̄ nouit: id ē
Sed hec cō-
cem trahit. l.
facit natura
la em̄z neces-
gradientē: i.
cedere nece-
si qd. p̄uide-
se tamen: nu-
¶ Atqui deus
tate p̄ueniūt
intuitū relati-
tionem diui-
ab absoluta

sed adiectio cōdi-
tione gradientē
laret: tūc cum grad-
iens. Eodē modo
est. scilicet ea cōdi-
tione habeat neces-
saria que ex liberta-
tate necessaria per-
habito respectu a-
n. i. a p̄fecta liber-
tate: quicqd est p̄-
necessario euenit

Liber V Prosa VI

licet in sui natura prius videantur libera.

¶ Due sunt enim necessitates. Hic phia declarat solutōem p quādam distīn-
ctōem necessitatis: et eam applicat ad ppositū. Secūdo cōcludit ex pmissis
simul stare q aliq sunt fm se cōtingentia et incerta: que tñ eueniūt certitu-
dinaliter inqñ a deo pñsa. Sedā ibi fient igit pculdubio cūcta. Primo

dic. Due sūt
necessitates.
vna simplex:
que est neces-
sitas nature.
sicut oēs ho-
mīes necesse
est esse morta-
les. Alia est
necessitas cō-
ditōis. vt si
scias hoīem
ambulare: il-
luz ambula-
re necesse est.
qz quod qd
nouit illd nō
pōt aliter esse
qz notū est. s
hec pditio. i.
nccitas p di-
tionata mini-
me trahit se-
cuz simplicē
necessitates.
qa necessita-
tem cōditio-
nis non facit
ppria natura

enī necessitates. Simplex vna veluti q ne-
cesse est omēs homīes esse mortales. Alte-
ra conditōis. vt si aliquē ambulare scias:
eum ambulare necesse est. Quod enī quis-
q nouit id esse aliter ac notum est nequit.
Sed hec cōditio minime secū illam simpli-
cem trahit. Hāc enī necessitatē nō propria
facit natura: sed conditōis adiectio. Mul-
la enīz necessitas cogit incedere voluntate
gradientē: q̄uis eum tamē cum gradit in-
cedere necessariū sit. Eodem igitur modo
si qd pudentia p̄sens videt id necesse ē es-
se tamen si nullā habeat nature necessitatē.
Atqui deus ea futura que ex arbitrij liber-
tate pueniūt p̄sentia cōtuef. Hec igitur ad
intuitū relata diuinū necessaria sūt p p̄di-
tionem diuine notōis. p se xō cōsiderata:
ab absoluta nature sue libertate nō desinūt

sed adiectio cōditōis. Nulla enī necessitas cogit incedere. i. ambulare vo-
luntate gradientē. i. ambulatē. q̄uis necessariū sit ipm incedere. i. ambu-
lare: tñc cum gradit. i. ambulat. Hanc distīctōem applicat ad ppositū di-
cens. Eodē modo si quid pudentia diuina p̄sens videt: illud esse necesse
est. scilicet ea cōditōe qua p̄sum est: et qua ponitur sibi p̄sens: q̄uis nul-
lam habeat necessitatem nature: sed deus ea futura contuetur tanq̄ p̄sen-
tia que ex libertate arbitrij pueniunt. Igit̄ hec relata ad intuitū diuinū sūt
necēssaria per cognitōem diuine notōis. per se xō. i. in sui natura: non
habito respectu ad diuinā cognitōem: ipa nō desinūt. i. deficiūt ab absolu-
ta. i. a p̄fecta libertate sue nature. Notandū fm int̄ctōem Boetij ista ra-
tio: quicqd est p̄sum a deo necessario euenit: soluit̄ dicendo q verū est q
necēssario euenit necessitate cōditionata: s nō necessitate absoluta. Alij ali

ter soluit q̄ illa p̄positio est vera in sensu cōposito: s̄ falsa in sensu diuiso.
An cū dī: quicqd̄ p̄uiz est necessario euenit: verū est in sensu cōposito. q̄
i impossibile est p̄uiz a deo nō euenire: tñ in sensu diuiso falsa est. q̄ eue-
tus rei saltē cōtingētis in se nō est necessarius.

¶ Fuit igitur p̄culdubio cūcta que. Hic p̄bia cōcludit ex p̄dictis q̄ ista si
mul stāt q̄ a-
liq̄ sunt p̄tin-
gētia 7 incer-
ta: q̄ tñ certū
indinalr eue-
niūt inq̄trum
p̄uiz a deo.
Secūdo obij-
cit p̄ hoc. ibi
Quid igitur
refert nō esse
necessaria cū
p̄mo dic̄.
Proculdu-
bio cūcta fu-
tura sūt que
deus p̄mo
scit eē. alio-
qn falleretur
diuina p̄uidē-
tia. s̄ q̄dā eo-
rum p̄ficiēti-
tur. i. p̄cedūt
de libero ar-
bitrio: ita q̄
q̄tū est de eē

ip̄oz p̄nt nō euenire. An subdit. q̄ q̄uis eueniāt: tñ nō amittūt p̄p̄tā nāz li-
bertatis. q̄ p̄uiz fierēt potuissent nō euenire. Hora q̄ tota intētio Bo-
eti fundat sup̄ hoc q̄ aliqd̄ libere futurū ex sui natura i p̄p̄tāde ad p̄scien-
tiā diuinā necessario euenit. 7 talis ē necessitas cōditionata. q̄ inq̄tū p̄u-
sum est sic necessario euenit: s̄ nō absolute circūscripta p̄uisione.
¶ Quid igit̄ refert nō esse necessaria. Hic obijcit p̄ solutōem: 7 soluit obie-
ctōem. Scdō s̄ illā solutōem obijcit: ibi. S̄ si inq̄s i mea. Obiectio i hoc
cōsistit. Ex q̄ futurū cōtingēs p̄scitū certitudinalr euenit 7 necessario nō vi-
det̄ eē dīta inter cōtingēs 7 necessariū. An dicit. Quid igit̄ refert cōtingē-
tia 7 libere futura nō esse necessaria: cū ip̄a eueniāt instar. i. ad silitudinē
necessitatis. Tūc soluit: dicēs q̄ inē euentū necessariū 7 p̄tingētē hoc refert
q̄d manifestū apparet p̄ exēpla q̄ pauloante p̄posui. s̄. q̄ sol oriēs 7 hō gra-
diēs q̄ dū sūt nō fieri nō p̄nt. Et ita utrūq̄ ē necessariū sub cōditōe p̄ntie.
p̄ntia cū necesse ē esse dū sunt p̄sentia. tñ vnūz cor. s̄. sol oriēs p̄uiz fieret
necesse erat existē. alterū x̄o. s̄. hō gradiēs nūme bz necessitate fieri ante q̄

21
nat. ita etiā illa
cōis q̄ sunt p̄uiz
necessitate descē-
lare. Ex q̄ cōclu-
niūt si referant̄

igitur inu-
ciam referā
tur necessita-
omne q̄d sen-
ras vniuersi-
gulare. S
tum est mut-
tiam. cum o
Respōdeb
se deflecten-
an facias: x̄
tie veritas
non posse vi-
fugere non p
rias actione

fit esse cōtingēs
le rōem necessar
strabentē a cōdi
vniuersalis. s̄ p̄
rōem singularis
Sitr erit de futu-
p̄ditionalr. in se
¶ Sed si in mea
onē. Scdō mouē
p̄ solutōem sic. si
rendo. ego euac-
que p̄nolet esse
i. mutare tuū q̄
mutare. p̄positū
is facias te nō po-
mentas i variis a

Liber V Prosa VI

fiat. ita etiā illa que de^hz p^hia: pen^u dubio existūt p^oter necessitatē cōdi-
tōis q̄ sunt p^uisa euenire tanq^z p^hia. Sz eo^z q̄ sic sunt p^uisa hoc de reruz
necessitate descēdit: sicut solē oriri. aliud de p^oate facientū. s. hoīez ambu-
lare. Ex q̄ cōcludit. Ideo nō iniuria dixim⁹ hoc p^u q̄ illa q̄ cōtingēter eue-
niūt si referant^r ad diuinā noticiā sunt necessaria. s. ex cōditōe diuīe sciētie

igitur iniuria dixim⁹: hec si ad diuinā noti-
ciam referātur necessaria: si per se cōsiderē-
tur necessitatis esse. nexib⁹ absoluta. sicuti
omne q^o sensibus patet: si ad ratiōem refe-
ras vniuersale est. si ad seipā respicias: sin-
gulare. Sz si in mea inques potestate si-
tum est mutare p^opositum: euacuabo puidē-
tiam. cum que illa p^onoscit forte mutauero.
Respōdebo p^opositum te quidē tuum pos-
se deflectere. Sed quoniam ⁊ id te posse: ⁊
an facias: quoue cōuertas presens puidē-
tie veritas intuetur. diuinam te p^oscientiaz
non posse vitare: sicuti presentis oculi ef-
fugere non possis intuitum: q̄uis te in va-
rias actiones libera voluntate cōuertas.

Si x^o per se
cōsiderentur
ipā sūt abso-
luta a nexib⁹
.i. a vinctulis
necessitatis:
Q^uo manife-
stat p^ose. si
cui si id q^o
patet sensib⁹
si referas ad
rōez tūc ē vni-
uersale. si au-
tē referas ad
sensum: tūc ē
singulare.

Nota dūm
q̄ si idē rela-
tuz ad diuer-
sa pōt ē vni-
uersale: sin-
gulare: vide-
tur filr q̄ idē
pparatuz ad
diuersa pos-

sit esse cōtingēs ⁊ necessariū. Itā p^oticulare h^z rōem cōtingētis: ⁊ vniuersa-
le rōem necessariū. Sz videm⁹ q̄ hūana natura p^opata ad intellectū agētē ab-
strahentē a cōditōib⁹ indiuiduātib⁹ ⁊ p^opata ad intellectū possibilē h^z rōem
vniuersalis. s. p^opata natura hūana ad sensuz q̄ p^oticulare p^ophēdit: h^z ra-
tōem singularis. Itā vniuersale est dū intelligit^r. p^oticulare x^o dū sentitur.
Sitr erit de futuro cōtingētī q̄ ipm p^opatū ad diuinā p^osciētā ē necessariuz
p^oditionalr. in se aut cōsideratū h^z se cōtingēter.

¶ Sed si in mea inq^ues. Hic obijcit p^o solutōem iā dictā: ⁊ soluit illā obiecti-
onē. Scdo mouet dubitatōem: ubi. Quid igit^r. p^omo dicit. Tu obijcies
p^o solutōem sic. si in mea p^oate est mutare p^opositū meū. s. currēdo vel nō cur-
rendo. ego euacuabo. i. frustrabo. puidētā diuinā: cū ego mutauero illa
que p^onoscit esse futura. Ipse soluit: dicēs. Ego rīdebo te posse deflectere
.i. mutare tuū p^opositū. sed veritas puidētie illa intuetur illud te posse. s.
mutare p^opositū. ⁊ an facias q̄ p^opositū muras ⁊ itue^r q̄ ouert^r tuū p^opositū
sō scias te nō posse vitare diuinā p^osciētā: sicuti q̄uis libera voluntate te cō-
uertas i varias actōes: tu nō possis effugē intuitū p^ontis oculi. Nota q̄ h^z

homo possit mutare ppositū suū: p hoc tñ nō effugit pscientiā diuinā. qz de
us illā mutatoēz pnoicit. posito em̄ qz de? te pvideret cras iturū ad for: qz
uis possis nō ire t pponas nō ire: nō tñ nō ibis. qz de? pvider simul t pposi
tum t pntē nō eūdi: t mutatoēz ppositi t actiōem eūdi. t ideo nō potes ali
quo modo effugere eius pscientiā.

¶ Quid igr
inquit. hic
mouet dubi
tatoēz: dicēs
Tu forte inq
es. quid igr
ptigat ex ista
solutōe. mu
tabit ne scie
tia diuina ex
mea disposi
tiōe. i. ex mea
variatoē: scz
cum ego nūc
velim b: nūc
aliud: vide
atur ne psci
entia diuina
ex hoc alter
nare. i. muta
revices suas
noscedi. i. co
gscēdi. Ipse
rñdet. Min
me ptingit b
qz diuina scie
tia mutet. qz
diuin? intuit
t? pcurrit om̄

ne futurū: t retorquet illud ad pscientiā pprie cognitiōis: cogscēdo oīa sūt
tanq̄ pntia. nec alternat. i. mutat vices suas pnoicēdi. i. p cognoscēdi nūc
b: nūc illud. s. successiue sic tu etūnas. s. manens liber a mutatoē vno ictu
puenit t pplectit tuas mutatoēs. quā pntiā pphēdēdi oīa tanq̄ pntia de
us nō sortit ex reb? futuris: s. ex ppria simplicitate. Ex q̄ resoluit. i. declara
tur illd qd pauloātē posuisti. i. idignū eē si futura nra dicant pstare eāz sci
entie dei. vis. i. vir? em̄ sciētie diuine cūcta cōplectēs pntialiter: ipa cōsti
tuit. i. imponit modū oñibus rebus. quia sciētia dei est causa rerū. ipa xō
nihil debet ipis rebus. qz nihil ab eis accipit sicut nos accipim? scientiā a
rebus. Hora si deus simul non cognosceret ea que successiue eueniāt in
tempore: tunc scientia dei esset variabilis propter hoc qz cognitiōez vni
us succederet cognitio alteri? sed quia oīa simul cognoscit tanq̄ pntia:

Li
ideo in sua sciē
er: vel qz pnt
mul scit aliquic
alia differentia
¶ Que cū ita si

Que cum
libus arbi
solutis om̄
mia penasc
tor desuper
qz eius psci
rum actiū
pmia: mali
stra sunt in
recte sint:
samini igr
ctas spes
in excessa p
dissilare nō
tatis: cum
cta cernent

te et malieta no
plicia. nec frust
caces cum sint
aliter euenire: n
t pcos frustran
viterent: sicut p
¶ Anuersam
cens. Ex quo sic
manet in vobis
ea lyste incurra
sequamini. sub
nem tendāt. po
catis. quia si ni
gna vobis est in
feh latere illū q

Liber V Prosa VI

ideo in sua sciētia nō cadit variatio: vt pri⁹ nesciat esse alicui⁹ et postea sci⁹ er: vel q⁹ pri⁹ sciat hoc nō esse et postea esse: imo simul oīa cognoscit. et iō si mul scit aliquid nō esse in vna differentia tempis mensurātis rem et esse in alia differentia tempis.

¶ Que cū ita sint. hic cōcludit ex pmissis cōpassibilitatē liberi arbitrij cū p⁹scientia di-

Que cum ita sint: manet intemerata mortali-
bus arbitrij libertas. Nec inique leges
solutis omni necessitate volūtātibus pre-
mia penasq⁹ pponūt. Manet etiam specta-
tor desuper cunctoz p⁹sciens deus: visionis
q⁹ eius p⁹sens semp eternitas: cum nostro-
rum actūū futura qualitate cōcurrit bonis
p⁹mia: malis supplicia dispēsans. Nec fru-
stra sunt in deo posite spes p⁹cesq⁹. que cū
recte sunt: inefficaces esse nō possūt. Auer-
samini igitur vitia. colite virtutes. ad re-
ctas spes animū subleuate. humiles p⁹ces
in excelsa porrigite. Magna vobis est (si
dissimulare nō vultis) necessitas in dicta p⁹bi-
tatis: cum ante oculos agitis iudicis cun-
cta cernentis.

p⁹scientia di-
uina dicens.
Que cū ita
sint vt predi-
ctuz est: ma-
ner libtas ar-
bitrij inteme-
rata. i. incor-
rupta. nec le-
ges pponunt
hoīb⁹ penas
et p⁹mia iniq⁹
. i. iniuste vo-
lūtātib⁹ n⁹is
solut⁹. i. libe-
ratis ab om-
ni necessitate
manet etiā i-
mobiliter de-
us p⁹sciens cū
ctorū. et p⁹e-
sens eternitas
sue visionis cō-
currit cū fu-
tura qualita-
te. s. bonita-

te et malicia nostroz actūū dispēsās. i. distribuēs: bonis p⁹mia et malis sup-
plicia. nec frustra sunt posite p⁹ces et spes in deo: que nō possunt esse ineffi-
caces cum sint recte. Nota ex quo ppter liberū arbitriū possunt res sic et
aliter euenire: nō iniuste bonis p⁹mia et malis supplicia pponūtur: nec spes
et p⁹ces frustrant⁹. Frustrant⁹ autē oīa hec: si oīa vinculo necessitatis
vterent⁹: sicut patet ex dictis.

¶ Aniuersamini igitur vitia. Hic p⁹bia subiūgit exhortatiōem vtilem: di-
cens. Ex quo sic est q⁹ non estis coacti necessitate ad facienduz aliquid: sed
manet in vobis libera voluntas. Ideo auersamini. i. spernite. vitia: ne p⁹-
ea iuste incurratis penas. colite. i. exercete virtutes: ppter quas merita cō-
sequamini. subleuate animū vestrū ad rectas spes: que in veraz beatitudi-
nem tendūt. porrigite in excelsa. s. ad deum hūiles p⁹ces. Et hoc merito fa-
ciatis. quia si nō vultis dissimulare auertēdo animū vestrū ab his: tūc ina-
gna vobis est in dicta necessitas p⁹bitatis. i. virtutis. q⁹ illud q⁹ agitis nō
fest latere illū qui est iudex actūū vestroz. Unde subdit. Cum agatis ante

oculos. l. cum actiões vestre sint in p̄spectu iudicis cuncta cernētis. s. dei.
Nota vitia sunt sp̄nēda. quia reddūt hominem seruilem. Nam qui fa-
cit peccatū seruus est peccati. Et Seneca dicit. Si scirē deos peccata igno-
scituros ⁊ homines ignoraturos: adhuc p̄pter vilitatē peccati peccare eru-
bescerem. Virtutes autem sunt colende. quia virtus est que habentē perfē-
cit ⁊ opus eius bonū reddit. Recta spes ⁊ recte p̄ces sunt deo porrigende
quia his d̄o cōiungimur ⁊ ip̄m alloq̄mur. Et si non dissimulam⁹ negligē-
do p̄dicta: magnā virtutis p̄bitatem nobis indictam ⁊ p̄missam inde cōse-
quemur. quoniam omnia que agimus sunt in p̄spectu dei cuncta cernentis.
Sicut em̄ scribitur ad Hebr̄eos. iij. Omnia nuda ⁊ ap̄ta sunt oculis eius
Qui est deus benedictus in secula seculorū. Amen.

Anicij torquati Seuerini Boetij viri no-
minis celebritate q̄memorādi textus de
philosophie cōsolatōe cum editōe cōmē-
taria beati Thome de Aq̄no ordinis p̄di-
catorū: Anthonij kobergers cuius inclite
Murnbergensiū vrbis iudustria fabrefa-
ctus: sunt feliciter. Anno a natiuitate xp̄i
M. cccc. xcv. die. viij. mensis Junij.

Bibl. Jag.
BIBLIOTHECA
VNI.VERS. CRACOV.
CRACOVENSIS

ernētis. f. del.
Iſam qui fa-
peccata igno-
peccare eru-
habentē perſi-
eo porrigende
lam? negligē-
ſam inde cōſe-
cta cernentis.
nt oculis eius

tri no-
us de
cōmē-
is p̄di
inclite
p̄ſa-
nte xpi

B
fo
b





